



30		
20	2	12
4	3	
1	0	
1	0	
2	9	
2	4	
0	0	
0	0	
16	2	

2.05
1.6
2.6
3.6
1.0
1
0.1
100



ΧΑΡΑΚΤΗΡΕΣ

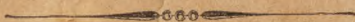
ΤΟΥ

ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΥ.

ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΥΠΟ ΤΟΥ Α. ΚΟΡΑΗ, ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ
ΤΩ 1799 ΕΛΛΗΝΟΓΑΛΛΙΚΗΝ ΕΚΔΟΣΙΝ,
ΜΕΤΑ ΤΗΣ ΠΑΡΑΦΡΑΣΕΩΣ ΑΥΤΩΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΝ
ΓΛΩΣΣΑΝ, ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΚ ΤΟΥ ΓΑΛΛΙΚΟΥ ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΩΣ ΤΩΝ
ΤΕ ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΩΝ, ΚΑΙ ΠΑΣΩΝ ΤΩΝ ΥΠ ΑΥΤΟΥ ΓΕΝΟ-
ΜΕΝΩΝ ΙΣΤΟΡΙΚΟΚΡΙΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΩΝ
ΣΗΜΕΙΩΣΕΩΝ Η ΔΙΟΡΘΩΣΕΩΝ.

Υπὸ

Μ. ΡΟΥΚΟΥΝΑΚΗ.



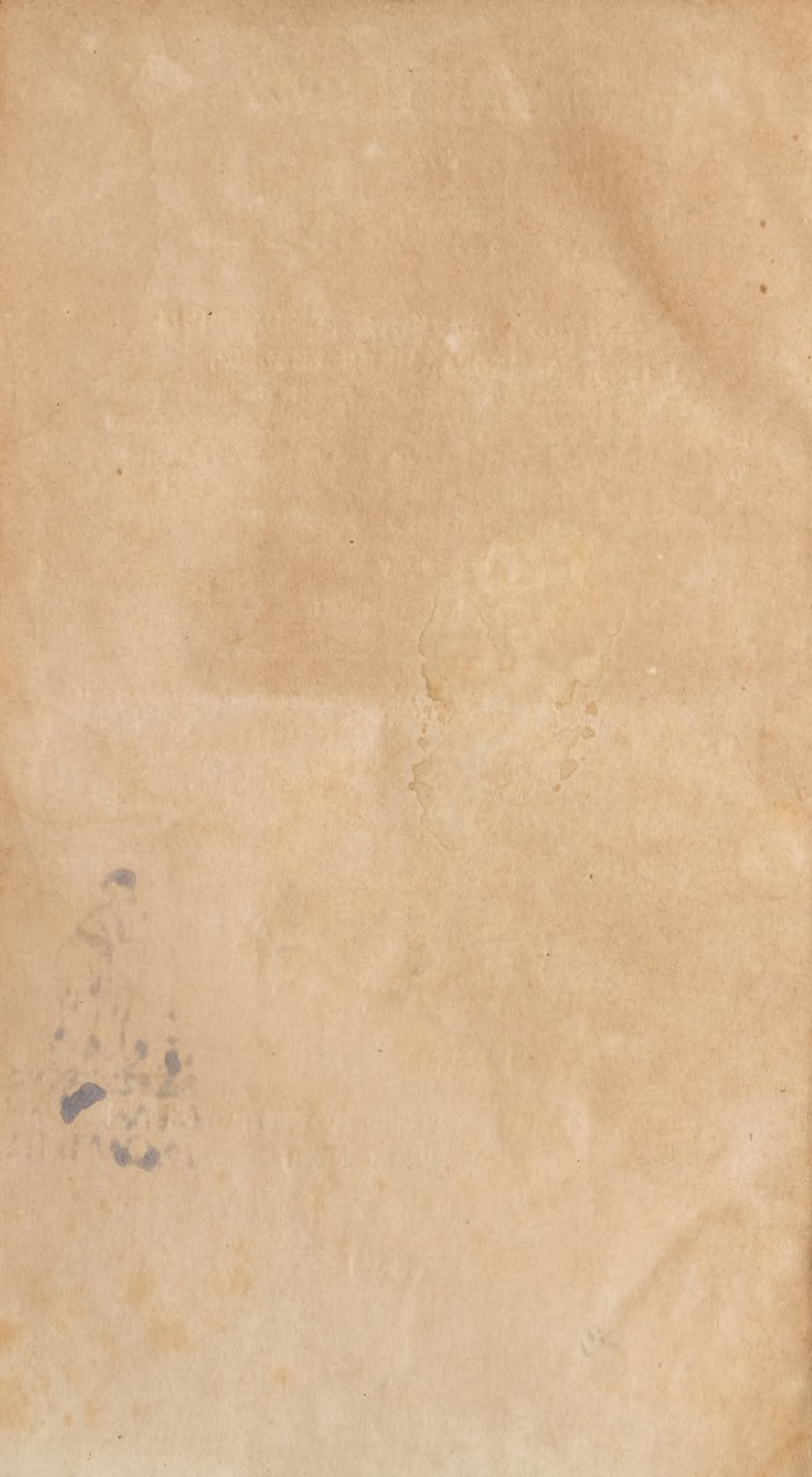
Ὑπολαμβάνω γάρ, ὃ Πολύκλεις, τοὺς νείεις ἡμῶν
βελτίους ἔσεσθαι, καταλειφθέντων αὐτοῖς ὑπο-
μνημάτων τοιούτων. Θεοφρ. χαρακ. Προοίμ.



ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΕΙ

ΕΚ ΤΗΣ ΤΟΥ Η. ΧΡΙΣΤΟΦΙΔΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ
Η ΑΓΛΘΗ ΤΥΧΗ

1838



ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΜΕΓΑΛΕΙΟΤΑΤΟΝ
ΒΑΣΙΛΕΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΟΘΩΝΑ ΤΟΝ Α΄.

ΒΑΣΙΛΕΥΉ!

Εἰς τοὺς πόδας τοῦ ἱψηλοῦ ΣΟΥ Θρόνου μετὰ βαθυτάτης ὑποκλίσεως παρουσιάζομαι ν' ἀναθήσω τὴν μετάφρασιν τοῦ παρόντος βιβλίου, δι' ὃχι ἄλλο αἶτιον, εἰμὴ διότι εἰς Σὲ ἀνήκει κατὰ χρέος ἢ χάρις διὰ τοὺς ὁποίους τὴν σήμερον ἐκ τῆς παιδείας θερίζει καρποὺς τὸ Πανελλήνιον· εἰς Σὲ, τὸν ἐπαναγαγόντα διὰ τῆς σοφῆς ΣΟΥ κυβερνήσεως τὰς ἀγνὰς θυγατέρας τοῦ Διὸς εἰς τὴν πατρῴαν ἐξίαν· εἰς Σὲ, τὸν ἀνιστῶντα καθεκάστην σχολεῖα, γυμνάσια, πανεπιστημεῖα, καὶ ὅσα τοιαῦτα ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα πρὸς φωτισμὸν τῶν πιστῶν ὑπηκόων Σου· εἰς Σὲ, τὸν ἐμπνέοντα διὰ τῆς περὶ τὴν παιδείαν ἐνθέρμου κηδεμονίας ΣΟΥ εἰς τοὺς λογίους καὶ διδασκάλους τὸν ζῆλον, καὶ διεγείροντα αὐτῶν τὸ φιλότιμον, τίς τίνος μὴ ὑστερήσῃ εἰς τὴν ταχυτέραν τῶν φώτων διάδοσιν.

Ναί, εἰς ΣΕ Μ. ἌΝΑΞ ἀνήκει καὶ ἡ ἀφιέρωσις τοῦ μικροῦ τούτου συγγράμματος τοῦ μεγάλου τὴν σοφίαν ἀνδρὸς ἐκείνου εἰς τὸν ὁποῖον προσέφεραν τὴν φιλίαν των καὶ τὸν ὁποῖον μεγάλων τιμῶν ἡξίωσαν οἱ μεγάλοι Μονάρχαι καὶ ἀνίκητοι δορυκτῆτορες τῆς ἀρχαιότητος· Θεόφραστον, τὸν πρὸ περίπου 22 αἰώνων μὲν χρηματίσαντα, ἀλλ' ἀκμάζοντα καὶ διαιωνίζοντα κατὰ τὴν παιδείαν καὶ ἀρετὴν τὰ ἀγήρατα καὶ ἀθάνατα.

Τούτου λοιπὸν ὁ βίος καὶ οἱ ἠθικοὶ Χαρακτῆρες, ὡσαύτως δὲ καὶ πλουσιώταται σημειώσεις πλήρεις φιλολογικῶν γνώσεων, ἄξια τῆς πολυμαθείας τοῦ συντάξαντος, πρῶτον μὲν ὑπὸ τοῦ σοφοῦ ἐκείνου Κοραῆ Γαλλιστί ἐκθεμένα, ἥδη δὲ εἰς τὸ ἀπλοελληνικὸν μεταφρασμένα ὁμοῦ μετὰ τοῦ εἰς τὸ ἀρχαῖον Ἑλληνικὸν κειμένων τῶν Χαρακτῆρων εἰς ἓν βιβλίον προσφερόμενα ἀνατίθενται εἰς ΣΕ τὸν ἄξιον ἐκείνων διάδοχον.

Σκοπὸς δὲ τοῦ βιβλίου εἶναι ἡ ἠθικὴ διαμόρφωσις τῆς νεο-
λαΐας τοῦ πιστοῦ ὑπηκόου ΣΟΥ, καταλλήλως τοῦ Βασιλικοῦ καὶ
πατρικοῦ ζήλου ΣΟΥ, ἌΝΔΞ Θεόστεπτε.

Δέξαι λοιπὸν ἱλαρῶς, Εὐμενέστατε ΒΑΣΙΛΕΨ, τὴν σμικρὰν
ταύτην προσφορὰν τοῦ σμικροτάτου, ἀλλὰ πιστοῦ ὑπηκόου Σου
ὅστις ἱκετεύει τῶν πάντων ΒΑΣΙΛΕΑ, δι' οὗ οἱ Βασιλεῖς βασιλεύ-
ουσι, καὶ τοῦ ὁποίου τὴν εἰκόνα Σὺ φέρεις ἐπὶ τῆς γῆς, ὑπὲρ τῆς
ἀκλονήτου διαμονῆς τοῦ Βασιλικοῦ Θρόνου ΣΟΥ, καὶ προαγωγῆς
τῆς πολυτιμότητος ζωῆς ΣΟΥ ἐπὶ μήκιστον, πρὸς ἀποπεράτωσιν τῶν
ὕψηλων βουλῶν Σου, ὑπὲρ τῆς εἰς τὴν ἀρχαίαν εὐδαιμονίαν ἐπα-
νακάμψεως τοῦ ὑπὸ Σοῦ σοφῶς καὶ πατρικῶς κυβερνωμένου Ἑλ-
ληνικοῦ ἔθνους ΣΟΥ, εἰς δὲ τὸν προσφέροντα ἐπίτρεψον νὰ ὑπο-
φαίνεται.

Ταπεινότητος καὶ πιστὸς ὑπῆκοος.

ΜΙΧΑΗΛ ΡΟΥΚΟΥΝΑΚΗΣ.

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΝ

Ἄν, Ἀναγνώστα, ζητῆς ὕψος λόγου, κομψότητα φράσεως, κάλλος ὀνομάτων, ἀρμονίαν περιόδων καὶ καλλιέπειαν εἰς τὴν παρούσαν μεταφράσιν, δὲν θέλεις ἐπιτύχει τοῦ ποθουμένου· ζήτει ταῦτα εἰς μεταφράσεις ἢ συγγραφὰς ἄλλων, τῶν εἰς ἄκρον τῆς παιδείας ἐληλακότων ἀνδρῶν· ἔχεις τοιούτους ἄνδρας σοφοὺς, ἐγκρατεῖς γλωσσῶν, συγκεκροτημένους εἰς τὰ πανεπιστημεῖα τῆς πεφωτισμένης Εὐρώπης, μεμυημένους τὰ ὄργια τῶν Μουσῶν καὶ μεμουσωμένους αὐτόχρημα, τοὺς ὁποῖους Βασιλικὴ ἀρετὴ καὶ σοφὴ κυβέρνησις, ἔρωσ πρὸς τὰς Μούσας καὶ πρὸς τὸν φωτισμὸν τῆς Ἑλληνικῆς νεολαίας ὀργῶσα διαθέσεις, ἀπανταχοῦ τῆς ὑδρογείου διεσπχυμένους, καθάπερ ἄλλη μηχανητικὴ δύναμις ἐφελκύσασα ἐφ' ὑψηλῶν καθεδρῶν, ὡς λύχνους ἐπὶ τὴν λυχνίαν, ἢ ὡς ὀμέγας φωστῆρ τοὺς ὑποβεβηκότας πλανήτας ἔχει περὶ αὐτὸν, κατὰ τεταγμένα διαστήματα, περὶ αὐτὴν ὡς περὶ κέντρον συνήθροισε καὶ ἔτι συναθροίσει.

Τούτων, τῶν μὲν τὰς σοφὰς μεταφράσεις, τῶν δὲ τὰ ὑψηλὰ συγγράμματα ἀναγίνωσκε, τῶν δὲ καὶ πρὸς τὰς ἀπὸ τῶν ὑψηλῶν καθεδρῶν, ὡς ἐκ πηγῆς πολυχέυμονος, καθεκάστην προχέομένας μελιρρύτους διδασκαλίας καὶ Νεστορεῖους φωνὰς προσέρχου ν' ἀκροᾷσθαι, καὶ θέλεις ἐμπλήσει τὴν ἐπιθυμίαν σου, ὡς ἐκ πανδαισίας ἀρίτης καὶ δαψιλοῦς, καὶ « οὐκ ἔτι δεύσεται θυμὸς δαιτὸς εἴσης. »

Εἰ δὲ χαίρεις καὶ εἰς ὕψος ἀπλοῦν καὶ ἀκαλλώπιστον, ὡς εἰς χωρικὴν τράπεζαν, ἀνάπλεων ἐδεσμάτων ὑγιεινῶν μὲν καὶ ἡδέων, οὐδὲως δ' ἐχόντων τὸ ἐκ τῆς τέχνης ἐπιτετηδευμένον καὶ ἐγκατάσκευον, ἔγκυφον ἀτενῶς εἰς τὸ βιβλίον, καὶ εὐρήσεις δαψιλεσάτην καὶ ἡδυτάτην τοῦ πνεύματος τροφήν.

Δὲν ἔχει μὲν χρεῖαν ἐπαίνων τὸ μέγεθος τῆς ἀξίας τοῦ βιβλίου, καὶ ἡ ὑπέληψις τὴν ὁποίαν πλουτεῖ ἐκ τοῦ σοφοῦ καὶ σοφῶς συντάξαντος. » οὗ κλέος οὔ ποτ' ὀλεῖται.» Ἀλλὰ δὲν δύναμαι καὶ νὰ σιωπήσω κἂν τοῦτο, ὅτι εἶναι μοναδικώτατον εἰς τὸ εἶδός του· τὸ μὲν, διότι οὐδὲν ἄλλο τοιαύτης φύσεως ἐκ τῶν παλαιῶν εἰς ἡμᾶς διεσώθη, τὸ δὲ, καὶ διὰ τὴν ὑψίνου καὶ ἐπιστημονικὴν τῆς ὑποθέσεως ταύτης διαπραγματεύσιν, διὸ καὶ ἐχρησίμευσεν ὡς ἀρχέτυπον μιμήσεως εἰς τοὺς τῶν ἀλλογενῶν ἠθικολόγους.

Ὁ πολυμαθέστατος αὐτοῦ σχολιαστὴς καὶ ἐκδότης εἰς τὸ Γαλλικόν, ὁ αἰόδιμος Α. Κοραῆς, φιλοτιμηθεὶς ν' ἀποδείξῃ τὸ ἔργον του, ὅσον ἦτο δυνατόν ὠφελιμώτατον, δὲν ἀφῆκεν οὔτε τὸ παραμικρὸν αὐτοῦ ἀνεξερευνήτων ἢ ἀνερμηνεύτων, διὰ τοῦτο συλλέξας πανταχόθεν, ὡς ἄλλημέλισσα, τὰ πρὸς ἐρμηνείαν καὶ διασάφησιν αὐτοῦ συντείνοντα, κατεπλούτησε τὸ βιβλίον μὲ τοσαύτας καὶ τοιαύτας σημειώσεις, ἀρχαιολογικὰς, ἱστορικὰς, ἠθικὰς, φιλολογικὰς καὶ κριτικὰς, ὥστε δύναται τις οἰκειότατα νὰ τὸ παρομοιάσῃ μὲ κῆπον ἐκ παντοίων ἀνθέων καὶ καρπῶν ἱεπεπλουτισμένον.

Ὡς τοιοῦτο λοιπὸν τὸ βιβλίον προσφέρεται σήμερον κοινῶς μὲν πρὸς πάντα φιλομαθῆ ἀναγνώστην, ἐξόχως δὲ πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν Νεολαίαν, μεταφρασθὲν καὶ παραφρασθὲν τὰ μὲν ἀπὸ τοῦ Γαλλικοῦ, τὰ δὲ ἀπὸ τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ, εἰς δευτέραν ἑκδοσιν.

Ἐγὼ δὲν ἔπραξ' ἄλλο, εἰμὶ τὰ ἐν ἀρχῇ προλεγόμενα, τὰ τὸν βίον καὶ τὰ συγγράμματα τοῦ Θεοφράστου, ἰδίως δὲ τὴν πραγματείαν τῶν Χαρακτήρων ἀφορῶντα, ὡσαύτως καὶ τὰς ἐν τῷ τέλει ἐκτεταμέναις σημειώσεις, ὡς καὶ τὰς ὑποσημειώσεις τὰς ἐν ὅλῳ τῷ

βιβλίῳ ἀφειδῶς ἐγκατεσπαρμέναις, νὰ μεταφράσω ἀπὸ τοῦ Γαλλικοῦ, ἀφαιρέσας μόνον εἰς πολλὰ ὀλίγα μέρη τῶν σημειώσεων μικράς τινας περικοπῆς, οὐ μόνον μὴ ἀναγκαίαις, ἀλλὰ καὶ περιττάς, ὡς ἔξω τοῦ προκειμένου σκοποῦ, καὶ τὸ Γαλλικὸν μόνον ἀφορώσας, ὡς δὲν ἀγνοεῖται τοῦτο ἀπὸ τοὺς τὴν Γαλλικὴν τοῦ βιβλίου γινώσκοντας ἔκδουσιν· τοὺς δὲ Χαρακτῆρας παρέφρασα ἐκ τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ εἰς τὸ ἀπλούστερον, εἰς εὐληπτότερον, συμβουλευθεὶς πρὸς τοῦτο καὶ τὰς κριτικὰς ἐπιστάσεις τοῦ Α. Δαρβάρεως, ἐν μέρει δὲ καὶ τὴν εἰς τὸ Γαλλικὸν τοῦ βιβλίου μετάφρασιν καὶ τιν' ἄλλα· ἐπὶ πᾶσι δὲ καὶ τοῦ τὴν τῆς πρωτευσούσης Γυμνασιαρχικῆν ἑδραν, μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν σοφῶν Καθηγητῶν, ἐπὶ προόδῳ τῆς Ἑλληνικῆς νεολαίας, ἀξίως κοσμοῦντος κυρίου Γ. Γενναδίου τὰς πρὸς τοὺς αὐτοῦ μαθητὰς προσφάτους ἐξηγήσεις, τάξας καὶ τὸ κείμενον ἀπέναντι τῆς παραφράσεως, ὡς καὶ πρότερον, κατὰ τὴν προαγγελίαν μου, ὁμοῦ μὲ τὰς ὑποσημειώσεις τῶν εἰς ἀμφότερα ἀναφερομένων διαφόρων γραφῶν τῶν, εἴτε διεφθαρμένων, εἴτε παρηλλαγμένων χωρίων τῶν διαφόρων χειρογράφων καὶ Ἑρμηνευτῶν, μεταφρασμένας καὶ ταύτας, ἐκτὸς τῶν εἰς τὸ Ἑλληνικὸν ἑρμηνειῶν καὶ εἰκασιῶν, τὰς ὁποίας ἀφῆκα ἀπαρεγγχειρήτους κατὰ τὸ προτότυπον.

Τὸ βιβλίον, ἂν καὶ δικαίως εἰς τὴν προκλήρυξίν μας εἴπομεν ὅτι ἐπωνομάσαμεν Καθρέπτῃν τῶν ἀνθρωπίνων ἐλαττωμάτων, ἐπειδὴ εἰς αὐτὸ πᾶς νουνεχῆς ἀναγνώστης ὡς εἰς κάτοπτρον κατ' ὀπτεῖται τῷ ὄντι τὰ ἐλαττώματά του, καὶ ἐπομένως δὲν θέλει βραδύνει τὴν διόρθωσιν αὐτῶν· ὅλλὰ προτιμήσαντες ἀνωτέραν γνῶμην, καὶ σεβασθέντες τὸ ἱερόν τῆς ἀρχαιοσύνης, τὸ ἀφήκαμεν ὡς καὶ πρότερον. Προτίθεται λοιπὸν εἰς τὴν εὐμείνειαν καὶ φιλο-

μάθειάν σου, φίλε Αναγνώστα, παροτρύνον τὴν προθυμίαν Σου πρὸς τὴν ἀπόκτησιν καὶ ἀνάγνωσιν αὐτοῦ, ὑποσχόμενον ὅτι δὲν θέλει εὐρεθῇ ἑλάττων οὔτε τῶν ἐπαγγελιῶν του, οὔτε τῆς φιλομαθείας σου.

Ἐπὶ πᾶσι, μᾶλλον δὲ πρὸ πάντων ἐξαιτεῖται, ὁ κοπιᾶσας καὶ εἰς τὴν μετάφρασιν, καὶ εἰς τὰ περὶ τὸν τύπον, τὴν ἱαράν Σου ἐπικρίσιν εἰς τὰ τυχόν ἡμαρτημένα, κατ' ἀμφοτέρων, ὡς ἀκούσιν ἂν καὶ κοινὰ μὲν ἀλλ' ἀναπόφευκτα εἰς τ' ἀνθρώπινα, ὑποσχόμενος, ἂν μετὰ τῆς προθυμίας Σου χαρίσης αὐτῷ καὶ ταύτην τὴν εὐγενῆ, ἴσως δὲ καὶ δικαίαν, τοῦλάχιστον διὰ τὸ πρωτόπειρον, παρὰβλεψιν, ταχεῖαν τὴν ἱκανοποίησιν πρὸς τὸ μετὰ ταῦτα.

Ἐνῷ δὲ λέγω παρὰβλεψιν τῶν ἡμαρτημένων, δὲν ἐννοῶ τὴν τελείαν τούτων ἀποσιώπησιν, ἀλλὰ μόνον τὴν ἀποφυγὴν τῶν σαρκαστικῶν καὶ κερτομικῶν τρόπων, μᾶλλον δὲ ἀγοραίων καὶ θερσιτικῶν ἄλλως δὲ, παρακαλεῖται μάλιστα πρὸς τοῦτο πᾶς τις τῶν εἰδημόνων ἀναγνώστων, εἴτι περιττὸν ἢ ἐλλειπὲς ἢ μὴ ὀρθὸν καὶ ὅπως ἐσφαλμένον εὔρει, νὰ τὸ σημειώσῃ καὶ φανερώσῃ μὲ τρόπον τοῖς πεπαιδευμένοις πρέποντα καὶ ἐντὸς τῆς εὐσηχμοσύνης, ὥστε νὰ χρησιμεύσῃ δι' ἄλλην ἔκδοσιν· διὰ δὲ τοῦτο θέλει καθυποχρεώσει τὸν κοπιᾶσαντα.

Ἀλλ' ἐν τῷ μεταξὺ, μετὰ τὴν πρὸ τὸν εὐμενῆ Ἀναγνώστην ἔλθεσιν τῶν εἰρημένων, νημίξω δίκαιον, μᾶλλον δὲ ἱεροῦ καθήκοντος ἐκπλήρωσιν, τὸ νὰ ἐξαγγείλω τὴν εὐγνωμοσύνην μου πρὸς τοὺς σοφοὺς καὶ ἀξιοτίμους ἄνδρας, οἵτινες ὑπὸ εὐγενῶν καὶ φιλανθρώπων αἰσθημάτων ὁρμώμενοι μ' ἐβοήθησαν εἰς τοῦτο τὸ δυσχερὲς ἔργον, ἂν καὶ δὲν ἐλθέτω τὰ ὀνόματά των διευλαβόμενος μὴ προσκρούσω εἰς τὸ σεμνοπρεπὲς τῆς πρὸς τὸ ἐπιδεικτικὸν ἀποστροφῆς αὐτῶν, ἐνῷ ἄλλως, οἱ ἄνδρες εἰσὶ πασίγνωστοι· ἐπειδὴ » οὐ δύναται πῶς κρυβῆναι ἐπάνω ὅρους κειμένη ».

Ἐρρώσω.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΣΥΝΑΡΟΜΗΤΩΝ.

- Ὁ ἄγ- Κυνourίας Κ. Διονύσιος Πρόεδρος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.
Ὁ Ἅγιος Ὑδρας Κ. Γεράσιμος. μέλος τῆς Ἱερᾶς Συν.
Ὁ Σοφ. Ἀρχιμανδρίτης Κ. Μισαήλ Ἀποστολίδης.
Ὁ Ἐλλογ. Καθηγητῆς τῆς Θεολογίας Κ. Κ. Κοντογόννης.
Ὁ Αἰδεσιμ. Ἱερεὺς τῆς Α. Μ. Κύριος Ἀνδρέας Ἄρνεντ.
Ὁ Κ. Νεόφυτος Δοῦκας.
Ὁ Εὐγενέστ. Κ. Θεοχάρης Σύμβουλος τῆς Ἐπικρατείας.
Ὁ Ἐλλογιμ. Κ. Νικόλαος Καλλιστάρχης.
Ὁ Κόμης Κ. Δ. δὲ Ῥῶμας.
Ὁ Βασιλικὸς Ἀρχιφαρμακοποιὸς Κ. Χαφέριος Λάνδερερ.
Ὁ Ὑποπρόξενος Ὀλανδίας Κ. Τέστας.
Ὁ Κ. Τράβερς υἱὸς τοῦ Πρέσβεως τῆς Α. Μ. τοῦ Β. τῆς Ὀ-
λανδίας. Ὁ Κ. Ν. Ταβακόπουλος. Ὁ Κ. Ἀμφιλόχιος Σγαρ-
δέλης. Ὁ Κ. Μύρων Βλαστός Κρής. Ὁ Κ. Νικόλαος Χιο-
νάκης Κρής. Ὁ Κ. Σπυρίδων Ν. Κυδωνάκης Κρής
Ὁ Κ. Σπυρίδων Ἐμ. Κυδωνάκης Κρής.
Ὁ Κ. Θωμᾶς Ἐμ. Κυδωνάκης Κρής.
Ὁ Κ. Στέφανος Σπυλιοτόπουλος.
Ὁ Κ. Ἰ. Ἀφθονίδης. Ὁ Κ. Δημήτριος Τσακανίκας Γραμμ.
τῶν Ἐφετῶν Ὁ Κ. Ἀντώνιος Διάγγελος Κεῖος.
Ὁ Κ. Α. Λεσποτόπουλος Καθηγητῆς τῆς Πολεμικῆς σχολῆς.
Ὁ Κ. Κέπεν Καθηγητῆς τῆς Πολεμικῆς σχολῆς Γερμανός.
Ὁ Κ. Λουκᾶς Ῥάλλης. Ὁ Κ. Ἰωάννης Γ. Ναντάκη Ὑδραῖος.
Ὁ Κ. Κωνσταντῖνος Βολοτᾶς. Ὁ Κ. Χ. Πῶλος.
Ὁ Κ. Στέφανος Κουζουλούδης.

Ὁ Κ. Λεονίδης Σωφρονίου Σύλλιαλης. Ὁ Κ. Κ. Γημαράκης.
 Ὁ Κ. Ε. Κιταριόλας Γραμ. τοῦ Εἰρηνοδίκ. Λεβαδίας.
 Ὁ Κ. Πέτρος Δημητρακαράκος. Ὁ Κ. Σπ. Στριμμένος.
 Ὁ Κ. Δημήτ. Θ. Ρίζος. Ὁ Κ. Κ. Οἰκονόμου. Ὁ Κ. Θ.
 Ζεύχαρις. Ὁ Κ. Θρασύβ. Α. Ζαΐμη. Ὁ Κ. Ν. Βενιαμίν.
 Ὁ Κ. Π. Κ. Κατρίτσης. Ὁ Κ. Γεώργιος Κωνσταντινίδης
 Διδάσκ. τοῦ Προτύπου. Ὁ Κ. Α. Χωματιανός. Ὁ Κ. Χρῆστ.
 Ἀλεξάνδρου. Ὁ Κ. Γ. Οἰκονομίδης. Ὁ Κ. Δ. Πετρίδης ἐξ
 Ἀργυροκάστρου. Ὁ Κ. Ζ. Ι. Μιχάλης. Ὁ Κ. Μιλτιάδης
 Τσιριμονίδης. Ὁ Κ. Δ. Χ. Κ. Διαμαντόπουλος.
 Ὁ Κ. Γ. Μαργαρίτου. Ὁ Κ. Ν. Δάρας. Ὁ Κ. Α. Σ. Καμ-
 βούρογλους. Ὁ Κ. Ι. Δ. Διαμαντόπουλ. Ὁ Κ. Α. Δ. Ραφαήλ.
 Ὁ Κ. Κ. Μαργαρίτης. Ὁ Κ. Α. Βατής. Ὁ Κ. Καμβού-
 ρογλους. Ὁ Κ. Σταμάτ. Δάρας Γεν. Ταμίας. Ὁ Κ. Μελέτ.
 Βαρθολομής. Ὁ Κ. Β. Φωτείου. Ὁ Κ. Κ. Ι. Στρατουδάκης.
 Ὁ Κ. Σωτήριος Βέριος.

Οἱ ἐν τῷ Β. ΔΙΔΑΣΚΑΛΕΙΩ.

Ὁ Κ. Σπυρίδων Ἀθανασίου Λεκάτζας. Ὁ Κ. Γεώργιος Π.
 Ἀνδριτσώφ. Ὁ Κ. Νικόλαος Χ. Ἰωάννου Σκύριος.
 Ὁ Κ. Δημ. Γεωργιάδης Μηλιώτης. Ὁ Κ. Ἰω. Ν. Γεροτζί-
 τζόπουλος Ὀλύμπιος. Ὁ Κ. Ἰωάννης Γεωργόπουλος.
 Ὁ Κ. Μ. Μαρμαρόπουλος. Ὁ Κ. Ἰωάν. Παππαδόπουλος
 Ὁ Κ. Ἰωάννης Μαρκῆς. Ὁ Κ. Ἰω. Γεωργιάδης Οἰνουτιεύς
 Ὁ Κ. Δημήτριος Σταματόπουλος. Ὁ Κ. Ν. Κόκκινος.
 Ὁ Κ. Ν. Διαμαντόπουλος.

Οἱ ἐν ΠΕΙΡΑΙΕΪ.

Ὁ Κ. Γεράσιμος Πάγκαλος Ἀστυνόμος. Ὁ Κ. Νικ. Κώτης

Χῖος· Ὁ Κ. Πέτρος Διομήδης ἐκ Θηβῶν. Ὁ Κ. Ἀθανάσιος
 Ἀνδριόφονος· Ὁ Κ. Σταυρῆς Εἰσπου· Ὁ Κ. Δημήτρ. Ἰωάνν·
 Ὁ Κ. Ἰωάννης Π. Μελέτης. Ὁ Κ. Ἀ. Ἰωάννου·
 Ὁ Κ. Διονύσιος Πεσόπουλος·

Οἱ Ἐν Ὑδαρ.

Ὁ Διοικητὴς Κ. Ν. Π. Ἀλεξόπουλος. Ὁ Λιμενάρχης Κ.
 Δ. Κιοσές. Ὁ Κ. Ἀνάρχυρος Βαρβαρής. Ὁ Κ. Γ. Μοσχωνᾶς.
 Ἡ Φιλόμουςος Κ. Ἀριάδνη Μοσχωνᾶ.
 Ὁ Κ. Ἀναστάσιος Δ. Τσαμαδοῦ. Ὁ Κ. Βροῦσας.
 Ὁ Κ. Ἀναστᾶς Σιγαλός. Ὁ Κ. Παντελεήμων Πρωτοπαπᾶ
 Συμβολαιογράφος· Ὁ Κ. Μ. Οἰκονομίδης Διδ. τῆς Ἑλλην.
 Σχολῆς.

Οἱ Ἐν Πόρῳ.

Ὁ Κ. Ν. Ἐμ. Τομπάζης. Ὁ Κ. Ἰωάννης Σιγανὸς Κρής.
 Ὁ Κ. Θεόδωρος Γγίνης. Ὁ Κ. Πολυχρόνης Μοσχάκης Κρής
 Ὁ Κ. Ν. Βασιλόπουλος. Ὁ Κ. Ἀναστάσιος Φαρόπουλος.
 Ὁ Κ. Μιχαήλ Ν. Οἰκονόμου. Ὁ Κ. Πάνος Ἀλεξάνδρου.
 Ὁ Κ. Εὐστάθιος Δοζίνης. Ὁ Κ. Σπυρίδων Μάνεσης.
 Ὁ Κ. Α. Κριτοβουλίδης· Ὁ Κ. Π. Ψαθής.

Οἱ Ἐν Ἑρμοῦπόλει

Ὁ Ἐλλογιμ. Σχολάρχης Κ. Α. Πόλιτας Χῖος.
 Ὁ Κ. Ν. Βαλέτας. Ὁ Κ. Ἀμβρόσιος Ἰωάννου Ράλλης·
 Ὁ Κ. Ἀθαν. Περγεγούδης. Ὁ Κ. Γ. Νικολαΐδης Κρής.
 Ὁ Κ. Ἀ. Λιβανός. Ὁ Κ. Στυλιανὸς Ζερβός. Ὁ Κ. Κλε-
 ἀνθης· Ὁ Κ. Εὐστάθιος Α. Πύργου· Ἡ Κ. Ἀγγελικὴ Κρητι-
 κίδου. Ὁ Κ. Ν. Βελτάκης·

Οἱ Ἐν Τήνῳ.

Ὁ Κ. Α. Μαρίνογλους· Ὁ Κ. Εὐστράτιος Πέτρου.

Ὁ Κ. Ἰωσήφ Πλατύς. Ἡ Κ. Βαμβῆ Ἰωάννου. Ὁ Κ. Νικόλ.
Νάζος. Ἡ Κ. Μαριάννα Α. Γαβινέλου. Ὁ Δημοδιδ. Κ. Δ.
Ἰωαννόπουλος.

Οἱ ἔν Ἄναρῳ.

Ὁ Κ. Σωτήριος Οἰκονομόπουλος. Ὁ Κ. Ἀριστόβ. Παντε-
λίδης. Ὁ Κ. Θ. Εὐμενίδης. Ὁ Κ. Α. Καλογερόπουλος.
Ὁ Κ. Γεώργ. Ζωρζόπουλος. Ὁ Κ. Ἰωάν. Φιλιππουπολίτης.
Ὁ Κ. Παντελεήμων Θ. Ἰωσήφ. Ὁ Παναγ. Π. Θερμογιάννης.
Ὁ Κ. Μάρκος Ἀμπανόπουλος. Ὁ Διευθυντῆς τοῦ Ταχυ-
δρομείου Α. Ζάννης.

Οἱ ἔν Λαμίᾳ.

Ὁ Κ. Ἀπόστολος Σιμούλης. Ὁ Κ. Κωνσταντῖνος Φτερίδης.
Ὁ Κ. Δ. Σπυριδωνίδης. Ὁ Κ. Παντελῆς Ζαχαριάδης.
Ὁ Κ. Σταμάτης Ἀποστολίδης. Ὁ Κ. Ι. Οἰκονομίδης.
Ὁ Κ. Κ. Γ. Ἀντωνόπουλος Γραμματ. τοῦ πρωτοδικ.
Ὁ Κ. Κ. Ι. Γαβαθᾶς. Ὁ Κ. Μ. Βερνάρδος Δικαστής.

Οἱ ἔν Καλλάμαϊς.

Ὁ Κ. Χαρίλαος Μαυρομιχάλης. Ὁ Κ. Παναγ. Θεοδώ-
ρόπουλος. Ὁ Κ. Ἀθανάσιος Σκανδαλίδης. Ὁ Κ. Α. Κων-
σταντινίδης. Ὁ Κ. Χρῆς. Οἰκονομόπουλος. Ὁ Κ. Γεώργ.
Καλός. Ὁ Κ. Α. Πονηρόπουλος. Ὁ Κ. Π. Λυκορίδης.
Ὁ Κ. Γεώρ. Ἀντ. Μαυρομιχάλης. Ὁ Κ. Βασίλειος Ἀργυ-
ράκης. Ὁ Κ. Νικ. Κ. Λαχανᾶς. Ὁ Κ. Θ. Κυριακός.

ΟΙ ΕΝ ΝΗΣΙΩ.

Ο Κ. Γ. Δ. Τομαρόπουλος. Ο Κ. Ν. Σουΐδας.
 Ο Κ. Έμμ. Δαρειώτης. Ο Κ. Μ. Σταμβολτζής.
 Ο Κ. Άναγν. Φωτόπουλος. Ο Κ. Άναγν. Κροντηρόπουλος
 Ο Κ. Γεώργ. Ρογγαυλόπουλος.

ΟΙ ΕΝ ΚΥΔΩΝΙΑ ΚΡΗΤΗΣ.

Ο Κ. Έμμαν. Μοάτσος. Ο Κ. Ιωάννης Κασιμάτης.
 Ο Κ. Ποθητός Μόσχου. Ο Κ. Ιωάννης Ν. Μελετίου.
 Ο Κ. Γάσπαρης Ν. Βαζάτος. Ο Κ. Ιωάν. Βογιαζόγλους.
 Ο Κ. Παντολ. Ν. Σπανούδης. Ο Κ. Άθ. Γ. Πλουμής.
 Ο Κ. Γώργ. Κονδακτσάκης. Ο Κ. Ιωάν. Σαπουντζάκης.
 Ο Κ. Νικολ. Γεωργιάδης. Ο Κ. Γ. Χ. Ι. Ψαρουδάκης.
 Ο Κ. Ιωάννης Γ. Μιτσοτάκης.

ΟΙ ΕΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ.

Ο Κ. Ν. Στορνάρης. Ο Κ. Όδυσσεύς Βενεδούτσης.
 Ο Κ. Μιχ. Π. Κουμουτζόπουλος. Ο Κ. Άλέξ. Τατάκης.
 Ο Κ. Γεώργ. Σπορίδης. Ο Κ. Όδυσσεύς Κόκκινος.
 Ο Κ. Άλέξανδρος Ιωάννου. Ο Κ. Μηνᾶς Δανιήλ.
 Ο Κ. Άλέξανδρος Μεγάλου. Ο Κ. Δημ. Παντελούδης.
 Ο Κ. Θεμικληνότου. Ο Κ. Θ. Δ. Δωριανοῦ. Ο Κ. Ηλίας
 Παππαδόπουλος. Ο Κ. Κ. Ε. Κουτσουρέλης. Ο Κ. Δημ.
 Κάζδαγλης. Ο Κ. Χριστόδουλος Ιωάννου Ξηρομερίτης.
 Ο Κ. Γ. Σωτηρίου. Ο Κ. Κυριαζής Γεωργιάδης Ρόδιος.
 Ο Κ. Μ. Π. Πετροκόκκινος. Ο Κ. Στάμος Μ. Πρώιος.
 Ο Κ. Έμμ. Α. Σωμαρίπας.
 Όσων τὰ ὀνόματα δὲν ἐπρόφθασαν ἐγκαίρως διὰ νὰ καταχω-
 ρηθῶσιν, ἅς μᾶς συγχωρήσωσιν.

Σελ. α. σίχ. 24, γράφε ἐπαγγέλλετο. β'. 8. γνώμη. 19. ὑπὲρ Θεοφρ. τοῦ Λεσβ. καὶ ὅχι ὑπὲρ Εὐδ. τοῦ Ῥοδ. 29. Ἀριστοτ. γ. 25. εἰς Ἀριστόξενον. δ. 16. ἠθώθη. ε. 16. ἰδιώτης. αὐτόθι. κατ- ὠρθωσεν. 21. Εὐριπίδης. ς. 3. ὑπεχρεώθη. 28. ἐταίρα Λεόντ. ζ. 3. ἠθικαί, 16. Στωϊκὴν. θ. 1. Ὠρωπίων. 3. Ἀνθηδονίων. 4. Κορωναίων, 5. Πλαταιέων. αὐτόθι, Ἀλιαρτίων. 21. ῥωμαλέον. ια'. 9. Ἐπαμινώνδας. ιδ'. 7. ἀντιστοιχεῖ. ις. 2. εἰς. 9. ἐπιτηδεύουσ. 30. τελευταῖα, καὶ ἀλλαχοῦ. ιη'. 2. Δημοκρατίας. κ. 2. Κικέρωνα. κβ. 9. ἀδελφός. κέ. 13. Ῥήτωρ. κς. 25. Αἰνναίου. λ. 3. Κασω- βῶνος, καὶ ἀλλαχοῦ. λα'. 9. χαρακτήρων. λβ. 25. συγγράμματα. λδ. 21. Λειψίαν. λθ. 24. ἐθνικὴν. μβ. 17. δεισιδαιμονίας. μδ. 2. μετὰ μέ. 7. ἀγνοῶ. καὶ ἀλλαχοῦ. 21. πολιορκίαν. μς. 20. παρατηρήσω.

Κεῖ μένου καὶ παραφράσεως.

Σελ. 5. στίχ. 6. εἰρωνευομένων. 10. 16. εὐρυθμότερον. 30. δυ- νάμενος. 11, 18. νεόττια. 14. 6. εἶτα ὅ. 7. ἐνύπνιον. 16. ὤ- δείου. 20. 16. γαστρός. 21. 8. ἀφοῦ. τὸν ἐρωτήσῃ. 20. πλησί- οντου. 22. 4. μηδὲν. 24. 4. ὁμόσας, καὶ ἀλλαχοῦ. 5. λοιδορη- θῆναι, καὶ ἀλλαχοῦ. 15. κάπηλος. 26. 5. ἐξόμνυσθαι. 33. 17. πληροφορηθῇ. 34. 16. περιστάσεις.

Οἱ ἐλλείποντες ἀριθμοὶ τῶν σημειώσ. εἰς τὸ α. καὶ β. Κεφάλ'

ΚΕΦ. Α'. Σελ. 7. 18. πρὸς τοὺς θέλοντ, νὰ δανισθῶσι (2). 17. ἢ ζητοῦντ. διὰ φίλον βοήθ. [3]. 20. καὶ ὅτι δὲν εἶδεν [4]. 9. 9. καὶ παλιλλογ. [6]. 13. [7] ὅφεις. ΚΕΦ. Β'. 11. σοάν [1]. 11. 6. λευκάς. [2] 11. εὖγε. [3] αὐτόθι. ἄχαριν [4]. 20. συμμετρότερον [6] 13. 1. ἀγορᾶς. 4. τρώγεις (8.)

ΚΕΦ. Γ. 15. 17. εἰς τὰ μυστήρια [6] σελ 18. 10 δρέπανον
[ἡ ἁ ὑποσημ. περιττή] 51. 9. προσοχῆς.

Τῶν σημειώσεων.

Σελ. 112. στίχ. 16. γράφε ὁ. 23. ὑποδιηρ. 113. 10.
Ἑλληνες, 13. ἐξόφλ. 114. 3. ὑπόχρεων. 116. 30. δεικτηκο-
τέραν. 118. 20. ὄνομα. 27. ἀγνοεῖται. 121. 5. προσθήκη.
122. 30. χρημετίζοντος. 127. ἦτο, 130. 26. συμβολική. 133.
7. Θεοκρίτου. 135. 18. palaestrico. εἰς τὰς ὑποσημειώσεις
τῆς αὐτῆς Σελ. στίχ. 4. ἀντὶ, τῶν ποιημάτων, γράφε, τῆς
φιλολογίας. 136. 34. τοιουτοτρόπως. 139. 16. δεσμωτηρίων.
140. 10. ἰχθυοπωλῶν, ταριχοπωλῶν. 143. 10. φθειρες. 14.
ἐν Ἀρβήλοις. 146. 6. Πολυσπέρχοντα. 152. 22. ἡμιοβόλιον.
158. 9. φιλάργυρος. 160. 4. ἀνακαλέσῃ. 162. 27. περισσο-
τέραν. 41. 18. (τὸ ἄκων ἐξαλειπτέον). 257. 4. μητ' ἂν ἀπο-
διδόντων ταχέως. 258. 4. δόξει. 20. τὴν. 22. τὴν ἀρχήν. 26.
ὅ,τι μοι.

Τὰ δὲ διαφυγόντα τὴν παρατήρησίν μου ἅς διορθώσῃ ἡ κα-
λοῦχθαλία τοῦ Ἀναγνώστου μεμνημένου ὅτι, «τὸ μὴδὲν ἀμαρτά-
νειν ἴδιον Θεοῦ» κατὰ τὸν Φιλήμ.



ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ

ΕΙΣ ΤΟΝ ΒΙΟΝ ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΑ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΤΟΥ ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΥ. (1)

Ο Θεόφραστος ἐγεννήθη εἰς τὴν Ἐρεσσὸν, πόλιν τῆς Λέσ-
σθου· ὁ πατὴρ του ἦτο κναφεὺς καλούμενος Μελάντης, ἢ
κατ' ἄλλους Λέων. Ἔτι μικρὸς ὢν, ἔλαβε παιδαγωγὸν τὸν
συμπολίτην του Ἄλκιππον. Μετὰ δὲ ταῦτα ἀπελθὼν εἰς Ἀ-
θήνας ἐσπούδασεν εἰς τὸν Πλάτωνα, καὶ τελευταῖον ἔγινε μα-
θητὴς τοῦ Ἀριστοτέλους. Εὐφύεστατος δὲ ὢν, ἐτελειοποιήθη
διὰ συνεχοῦς ἐπιμελείας. Ὁ δὲ Ἀριστοτέλης, κατανοήσας αὐτὸν
εὐθύς, τὸν ἐδοήθησεν εἰς ταῦτο, καὶ οὕτω κατέστη ὁ πρῶτος
τῶν μαθητῶν του. Θελχθεὶς ἀπὸ τὴν σπινθίναν του εὐγλωτ-
τίαν, τὸν ὠνόμασεν Εὐρρακτον, μετὰ δὲ ταῦτα Θεόφρα-
στον (2) ἀπὸ Τύρταμον, ὡς ἐκαλεῖτο πρότερον, τὸ ὅποιον τοῦ
ἐφαίνετο τραχὺ κατὰ τὴν προφοράν. Συγκρίνων δὲ αὐτὸν μὲ

(1) Διὰ τὰ συντάξαι τοῦτον τὸν βίον ἔλαβον ὡς βᾶν τὸν ὑπὸ τοῦ Διογέ-
νους Λαερτίου συγγραφέντα, προσθέτας καὶ πᾶν ὅ,τι ἡδυνήθην νὰ συλλέξω
καὶ ἀπὸ τοῦς ἄλλους ἀρχαίους συγγραφεῖς περὶ τοῦ Θεοφράστου.

(2) Σοῦιδας εἰς Θεόφραστον, Στράβων. βιβλ. ιγ'. Σελ. 919. καὶ Μενάγ. εἰς
Δ. Λαερτ. βιβλ. ε. 38. τὸ πρῶτον τούτων τῶν ὀνομάτων σημαίνει τὸν ὅστις
ὁμιλεῖ καλῶς, τὸ δὲ ε'. ὅστις ὁμιλεῖ ὡς Θεός. Ὁ Σένηκας (Φυσ. ζητήμ. βιβλ. 5.
κεφ. ιγ'.) εὗρισκε ταύτην τὴν ε'. ὀνομασίαν ὀλίγον τι ὑπερβολικὴν εἰς τὸν λό-
γον τοῦ Κικέρ. περὶ σαφ. Ῥητορ. κεφάλ. μζ'.

Ὁ Θεόφραστος ἐνῷ ἐπηγγέλετο, οὐ μόνον, ὅτι ὁμιλεῖ ὀρθῶς, ἀλλ' ὅτι καὶ ἐ-
πρόφερεν ὡς Ἀθηναῖος, ἔμεινεν ἐκστατικὸς ὅταν, μετὰ μακρὰν διαμονὴν του
εἰς τὰς Ἀθήνας, εἶδε νὰ τὸν μεταχειρισθῇ ὡς ξένον, γυνή τις ἐκείνης τῆς
πόλεως, κατανοήσασα αὐτὸν ἐκ τῆς προφορᾶς, τὴν ὁποίαν ἐκεῖνος ἐνόμιζεν ὅτι
εἶχε διωρθωμένην.

τὸν Καλλιस्थένην, ἄλλον μαθητὴν τοῦ, ἔλεγεν ὅτι ὁ μὲν εἰς εἶχε χρεῖαν χαλινού, ὁ δὲ ἄλλος κέντρον· καθότι ὁ μὲν Θεόφραστος εἶχε τὸ ἀντιληπτικὸν πολλὰ ζωηρόν, ὁ δὲ ἄλλος ἐξ ἐναντίας νωθρόν (1).

§ 2 Ὁ Ἀριστοτέλης ἠναγκασμένος ν' ἀπέλθῃ εἰς τὴν Χαλκίδα διὰ ν' ἀπορύγῃ τὰς συνεπειὰς τῆς κατηγορίας, καθ' ἣν τὸν κατηγοροῦν ὡς ἀσεβῆ, τὸν κατέστησε διάδοχόν του εἰς τὴν Πετιπατητικὴν σχολὴν, τὸ γ'. [ἢ κατ' ἄλλους τὸ β'.] ἔστος τῆς ριδ'. Ὀλυμπιάδος, τουτέστι 324 Π. Χ. (2) ὁ Αὐλύγελλος ἀναφέρει περὶ τούτου, ὅτι ὁ Ἀριστοτέλης παρακινούμενος ἀπὸ τοὺς μαθητὰς τοῦ ν' ἀντικαταστήσῃ τὸν διάδοχόν του, καὶ ἐννοῶν, ὅτι ἡ κοινὴ γνώμη εἶναι ὑπὲρ τοῦ Θεοφράστου καὶ τοῦ Εὐδήμου, εἶπε καὶ ἔφεραν οἶνον τῆς Λέσβου καὶ τῆς Ρόδου, προφασιζόμενος ὅτι ἐκεῖνος, τὸν ὁποῖον μετεχειρίζετο πρότερον, δὲν ἐχρησίμευε πλέον διὰ τὴν υἰεῖαν τοῦ. Αὐτοῦ δὲ ἐγεύθη καὶ ἀπὸ τοὺς δύο ἐφεξῆς, εἶπεν, ὅτι καὶ οἱ δύο μὲν ἦσαν ἐξαίρετοι, ἀλλ' ὅτι ἐκεῖνον τῆς Λέσβου εὕρισκεν εὐαρεστότερον, ὅθεν ἀπὸ τούτους τοὺς λόγους ἐγνώρισαν οἱ μαθηταί, ὅτι ἡ γνώμη τοῦ διδασκάλου τῶν ἦτο ὑπὲρ τοῦ Θεοφράστου Λεσβίου, καὶ ὅχι ὑπὲρ τοῦ Εὐδήμου Ροδίου (3). Ἄλλ' ἂν οὗτος ὁ τελευταῖος, ἀπὸ πολλὴν μετριοφροσύνην, δὲν ἀνεκάλεσε τοῦ διδασκάλου τοῦ τὴν ἀπόφασιν· δὲν ἔπραξε τὸ αὐτὸ καὶ ὁ Ἀριστόξενος ὅστις, ὡς μαθητῆς τοῦ Ἀριστοτέλους, εἶχεν ἐπίσης καὶ τὰς αὐτὰς ἀπαιτήσεις δι' ἐκείνην τὴν περίβλεπτον διαδοχὴν. Ὅθεν, κωφὸς πρὸς τὴν φωνὴν τῆς πρὸς τὸν διδά-

(1) Ὁ Πλάτων εἶχεν εἶπαι τὸν αὐτὸν λόγον διὰ τὸν Ἀριστοτ. καὶ Ξενοκρ. ὅρα Δ. Λαερτ. βιβλ. δ'. 6.

(2) Δ. Λαερτ. βιβλ. ε'. 5. 10. 36 Φαβρικ. βιβλιοθ. Ἑλληνικῇ. Τ. 6. Σελ. 235 Στάυλεϋ Ἱστορ. Φιλοσ. Τ. α. σελ. 423, καὶ 492.

(3) Aul. Gell. Noit. Attic. L. xiii, 5, cum notis.

σκαλον εὐγνωμοσύνης, καὶ μὴ ὑπακούων, εἰμὴ εἰς τὸ αἶσθη-
μα τῆς πειραχθείσης φιλοτιμίας του, διέρρηξεν, ἂν πιστεύ-
σωμεν τὸν Σουῖδαν, (1) τὴν μνήμην τοῦ διδασκάλου του
Ἀριστοτέλους μετὰ τὸν θάνατόν του.

§ 3 Ἡ φήμη τοῦ Θεοφράστου, ἀπὸ τὴν περιόλεπτον ἐ-
κείνην ἐκλογὴν αὐξηθεῖσα, ἐφείλκυσε πρὸς αὐτὸν πλῆθος ἀ-
κροατῶν πανταχόθεν τῆς Ἑλλάδος, καὶ εὐχαρίστως εἶδεν ἐ-
αυτὸν μετ' ὀλίγον περιεστοιχισμένον ἀπὸ μαθητὰς ὑπὲρ
τοὺς δισχιλίους (2) Μεταξὺ τῶν ὁποίων ἀριθμοῦνται Στρά-
των, ὅστις τὸν διεδέχθη μετὰ ταῦτα εἰς τὴν σχολὴν του,
Ἐρασίστρατος, ὁ περίφημος ἱατρός, Μένανδρος, ὁ ἐνδοξος Κω-
μικός Ποιητής, ὅστις ὑπῆρξε τὸ ἀρχέτυπον τοῦ Τερεντίου,
Λυγκεὺς καὶ Δοῦρις οἱ ἀδελφοί, γεννηθέντες εἰς Σάμον, ὁ
μὲν Γραμματικός, ὁ δ' ἄλλος Ἱστορικός (3), καὶ Δημήτριος
ὁ Φαληρεὺς, περίφημος διὰ τὴν παιδείαν του, καὶ διότι ἐκυ-
βέρνησε τὴν πατρίδα του τὰς Ἀθήνας εἰς διάστημα δεκαε-
τέας. Οὗτος ὁ τελευταῖος προσεκολλήθη πρὸς αὐτὸν τόσῳ,
ὥστε τὸν ἐβοήθησεν ἐκ τῆς περιουσίας του διὰ ν' ἀγοράσῃ
τὸν κῆπον, ὅπου παρέδιδε τὰ μαθήματά του μετὰ τὸν θά-
νατον τοῦ Ἀριστοτέλους. Εἰς τὴν περίστασιν ταύτην τῶν πο-
λυαριθμῶν μαθητῶν, εἶπεν ὁ Φιλόσοφος Ζήνων ὅτι ὁ μὲν χορὸς
τοῦ Θεοφράστου ἦτο συγκεκριημένος ἀπὸ μεγαλύτερον ἀ-
ριθμὸν μουσικῶν ἄλλ' εἰς τὸν ἰδικόν του ἦτο περισσο-
τέρα συμφωνία καὶ ἁρμονία, (4) καὶ φαίνεται, ὅτι τοῦτο ἐκ

(1) Εἰς Ἀριστόξενο.

(2) Σουῖδας εἰς Θεοφρ.

(3) Μενάν. εἰς Δ. Λαέρτ. βιβλ. ε. 57 καὶ Ἀθήν. βιβλ. δ'. σελ. 128. Νομίζω,
ὅτι εἰς τοῦτο τὸ μέρος τοῦ Ἀθην. πρέπει ν' ἀναγινώσκηται Θεοφράστ. δὲ τοῦ
Ἐρασίου μαθητὰς, ἀντὶ μαθητῆς.

(4) Πλουτάρχ. περὶ κληρονομ. ἀρετ. γνωμ. Τ. ζ'. σελ. 292 ἐκδ. Ρεῖσε.

μέρους τοῦ Ζήνωνος, ἥτο κίνημα ζηλοτυπίας μάλλον, παρά
ἐκφρασις ἀληθείας.

§ 4. Εἰς τὸν Θεόφραστον ἐπέσφερε τὴν φιλίαν του, καὶ
μεγάλας τιμᾶς, Φίλιππος ὁ Βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας καὶ
πατὴρ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, (1) ὡσαύτως καὶ Κάσσαν-
δρος ὁ διάδοχος τοῦ τελευταίου. Πτολεμαῖος δὲ ἄλλος διάδο-
χος τοῦ Ἀλεξάνδρου, καὶ Βασιλεὺς τῆς Αἰγύπτου ἐδοκίμασε
καὶ νὰ τὸν φέρῃ πλησίον του, οἱ δὲ Ἀθηναῖοι τοῦ ἔδωκαν
δείγματα οὐχ ἥττον ἐναργῆ τῆς πρὸς τὸ ἄτομόν του ὑπολή-
ψεώς των, οὐ μόνον μὲ τὰς τελευταίας τιμᾶς, τὰς ὁποίας
τοῦ ἀπέδωκαν εἰς τὸν θάνατόν του, συνοδεύσαντες ὅλοι τὴν
ἐπικηδεῖον παραπομπὴν του, ἀλλὰ καὶ δια τὴν ἀγανάκτησιν,
τὴν ὁποίαν δημοσίως ἐκήρυξαν, ἕως οὗ ἔζη, κατὰ τινος Ἀγνο-
νίδου καλουμένου, μαθόντες ὅτι εἶχε κατηγορήσει τὸν Θεό-
φραστον ὡς ἀσεβῆ. Εἶναι πολλὰ πιθανόν, ὅτι τοῦτο ἔγινε
διὰ ν' ἀθωοθῇ ἐξ ἐκείνης τῆς κατηγορίας, καθ' ἣν ὁ Θεόφρα-
στος ἠθέλησε καὶ μόνος νὰ ὑπερασπισθῇ τὴν δίκην του ἐνώ-
πιον τοῦ Ἀρείου Πάγου, ὅπου ὠμίλησεν ὀλίγον, δειλιάσας τὸ
μεγαλοπρεπὲς ἐκείνου τοῦ σεβαστοῦ δικαστηρίου, ὡς αὐτὸς
τὰ ἔλεγεν ἀπολογούμενος δι' ἐκείνην τὴν δειλίαν. Διὸ
τὸ ὁποῖον, Δημοχάρης ὁ ἀνεψιὸς τοῦ Δημοσθένους, τοῦ εἶπε
μὲ τρόπον δηκτικόν, ἐν τούτοις, Θεόφραστε, οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ
ὅχι οἱ δώδεκα Θεοὶ σ' ἔκριναν. (2) εἶμαι τάσφα μάλλον πεπει-

(1) Ἀλκιανὸς Ποικίλη Ἱστορ. βιβλ. δ. κεφ. 19.

(2) Ἀλκιανὸς Ποικίλης Ἱστορ. βιβλ. ή. κεφ. ιε'. Ὁ Ἀὐτὸς (τοὐλάχιστον δι-
ακρίτως ἀπὸ τὴν ἐπιγραφὴν, ἥτις μᾶς μένει τοῦ θ'. κεφαλ. τοῦ ή. βιβλ. του)
ἠπακτεῖ, ὅτι τοῦτο τὸ δεινὸν συνέβη εἰς τὸν Θεόφρ. ἀπὸ μίαν ὁμίλ. τὴν ἰσχυρὰν
ἠθέλησε νὰ διευθύνῃ πρὸς τὸν λαόν.

μένος, ὅτι εἰς ἐκείνην τὴν δίκην ἐζητεῖτο περὶ τῆς κατηγορίας τοῦ Ἀγνιδίου, καθ' ὅσον τὰ θρησκευτικὰ ὑπήγοντο εἰς τὸν Ἀρείον Πάγον (1). Ἀλλ' ὅπως καὶ ἂν ᾔναι, παρ' ὀλίγον οἱ Δικασταὶ τοῦ Θεοφράστου ἤθελον καταδικάσει ἀντ' αὐτοῦ τὸν συκοφάντην, ἂν καὶ κατεπίσθησαν μᾶλλον ἐκ τῆς ἀθωότητός του, παρ' ὅτι ἐπληροφορήθησαν ἐκ τοῦ τρόπου, καθ' ὃν ἠθέλησε νὰ τὴν ὑπερασπισθῇ. Πιθανὸν δὲ, ὅτι ἀναπολῶν τοῦτο τὸ συμβάν ὁ Θεοφράστος, ἔλεγεν εἰς μίαν ἐπιστολήν του, πρὸς τὸν Περιπατητικὸν Φανέα (2) ὅτι· δὲν εἶναι δύσκολον, μόνον εἰς γενικὴν συνέλευσιν τῆς Ἑλλάδος, νὰ ἐπιτύχῃ τις τὰς ψήφους ὅλων τῶν παρόντων, ἀλλὰ καὶ εἰς δικαστήριον, ὅσος μικρὸς καὶ ἂν ᾔθελεν ᾔσθαι ὁ ἀριθμὸς τῶν δικαστῶν.

§. 5 Ἀλλ' ἐκείνο, τὸ ὁποῖον δὲν ἡδυνήθη νὰ πράξῃ ὁ Ἀγνιδίης κατὰ τοῦ Θεοφράστου, ἄλλος τις Σοφοκλῆς τ' ὄνομα, ιδιώτης τὸν τρόπον, μετὰ ταῦτα κατόρθωσεν, οὕτως εἰπεῖν, καθ' ὅλων τῶν Φιλοσόφων ἐν γένει. Κατόρθωσε λέγω, νὰ ἐκδοθῇ ψήφισμα τὸ γ'. ἔτος τῆς ριῆ. Ὀλυμπιάδος (3) διὰ τοῦ ἐποίου ἐκωλύετο ἐπὶ ποινῇ θανάτου εἰς ὅλους τοὺς

(1) Κατὰ τὸν Πλούταρχον περὶ ἀποδοκιμασίας φιλοσόφων βιβλ. α. κεφ. 7. ὁ Εὐρυπιδῆς δὲν ἠθέλησε νὰ διδάξῃ διόλου παρρησίᾳ, ὅ,τι ἐφρόνει περὶ Θεοῦ φαβοῦμενος μὴ πέσῃ εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Ἀρείου Πάγου. Τοῦτο ἐνῆξεν εἰς ἐκεῖνο τὸ δικαστήριον, καὶ τὸν Ἅγιον Παῦλον. (Πράξ. ε. ιζ'). ἐπειδὴ ἐκήρυττε νέαν θρησκείαν ἀγνωστον εἰς τοὺς Ἀθηναίους.

(2) Μαθητὴν τοῦ Ἀριστοτ. καὶ πολίτην τῆς Ἐρεσσῶ, ὡς καὶ ὁ Θεοφράστος ἔρα Σουδαν εἰς Φανέα.

(3) Τοῦτέστιν, ὕστερον ἀπὸ ἑν ἔτος, ἅψ' οὗ Δημήτριος ὁ Φαληρεὺς ἐβιάσθη ν' ἀφήσῃ τὰς Ἀθήνας, ὁ φίλος καὶ μαθητὴς τοῦ Θεοφράστου. Ὁ δὲ λαὸς ταύτης τῆς πόλεως κατέστρεψε τοὺς 360· ὀρειχαλκίνοις ἀνδριάντας, τοὺς ἀπαίους, αὐτὸς εἶχε στήσει δι' ἑαυτὸν, ὀλίγα ἔτη πρότερον· ἔρα Κορσίην. ἐξημ. Ἀττ. T. δ'. σελ. 67—68.

Φιλοσόφους, τὸ νὰ διδάσκωσι δημοσίως, πρὶν λάβωσι τὴν ἄδειαν ἀπὸ τὴν βουλὴν καὶ τὸν δῆμον. Ὁ Θεόφρατος συμπεριλαμβανόμενος εἰς ταύτην τὴν γενικὴν διαταγὴν ὑπεχρέωθη, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ, ν' ἀφίσσῃ τὰς Ἀθήνας. Ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ ἀκόλουθον ἔτος, ἐκεῖνο τὸ παράλογον ψήφισμα ἐπανεκλήθη, καὶ ὁ αὐτουργὸς τούτου κατηγορήθη ἀπὸ τινος Φίλωνος, ὡς παράνομος καταδικασθεὶς εἰς πρόσμιον πέντε ταλάντων (1), ὁ Θεόφρατος ἐπανῆλθεν εἰς τὰς Ἀθήνας μετὰ τῶν ἄλλων Φιλοσόφων, καὶ ἐξηκολούθη διδάσκων δημοσίως.

§ 6. Φαίνεται δὲ οὐ μόνον ἀπὸ τὸν τρόπον, δι' οὗ ὁ Θεόφρατος ἠθώθη ἀπὸ τὴν κατηγορίαν τοῦ Ἀγνονίδου, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὰς θρησκευτικὰς δόξας του, ὅτι αὐτὸς ὁ Φιλόσοφος ἦτο Θεῖσθης, καθὼς ἦσαν τοιοῦτοι, καὶ τὸ πλεῖστον μέρος τῶν Ἑλλήνων Φιλοσόφων. Ἐγὼ δὲ γνωρίζω, ὅτι ἐφρόνησε διαφόρως κατὰ τοῦτο τὸ ἄρθρον (2), ἐκτὸς ἐὰν νομίζῃ τις διαφορὰν, τὴν προφύλαξιν τοῦ νὰ σιωπᾷ ἐνίοτε ἢ νὰ μὴ ἐκφράζεται, εἰμὴ ἀμυδρῶς, περὶ τῶν θρησκευτικῶν, προφύλαξις, τὴν ὁποίαν οἱ ἀρχαῖοι Φιλόσοφοι ἦσαν ἠναγκασμένοι νὰ ἔχωσι, καὶ ἦτις δὲν ἤρκει πάντοτε νὰ τοὺς προφυλάξῃ ἀπὸ τὴν μανίαν τῶν ὑποκριτῶν, ὡς ἔχομεν τὸ παρά-

(1) 27000 λίτρας. οὗτος, ὅστις ἐδημηγόρει ὑπὲρ τοῦ Σοφοκλ. ἦτο ὁ αὐτὸς Δημοχ: περὶ οὗ ὁμίλησα ἀνωτέρω §. 4. Φίλων ὁ κατήγορός του ἦτο μαθητὴς τοῦ Ἀριστοτ. καὶ ἐπομένως εἶχε νὰ ἐκδικήσῃ τὴν ἀθωότητα τοῦ διδασκάλου του, ὡς κατέκρινεν τοῦ συμμαθητοῦ του. ὅρα Ἀθην. βιβλ. ἡ. κεφ. θ'. Σελ. 610.

(2) Δὲν δεῖται θαυμάσει τις βλέπων τὸν Θεόφραστον κατηγορούμενον διὰ τὸ εὐμετάβλητον περὶ τὸ ἀντικείμενον τῆς θρησκείας, ὅταν μάθῃ, ὅτι ὁ αὐτουργὸς τῆς κατηγορίας ταύτης εἶναι ὁ Ἐπικούρειος Βελέτιος.

Ἡ ἐταῖρα λεόντιον προσκολληθεῖσα εἰς ταύτην τὴν αἵρεσιν, εἶχεν ὡσαύτως γράφει κατὰ τοῦ Θεοφράστου, πιθανὸν εἰς τὸ αὐτὸ ἀντικείμενον ὅρα Σκέρ. de nat. deor. βιβλ. α. 13. καὶ 33.

δειγμα τοῦτο ἀπὸ τὰς κατηγορίας, γενομένης κατὰ τοῦ Σωκράτους, Ἀριστοτέλους καὶ τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ Θεοφράστου.

§. 7 Ἡ ἠθικὴ τοῦ Θεοφράστου, ἂν ἔχωμεν νὰ τὴν ἐξετάσωμεν ἀπὸ τὰς ἀρχάς του, καὶ ἀφ' ὧσα οἱ Φιλόσοφοι τῆς ἐναντίας αἰρέσεως εἶπον περὶ αὐτοῦ, ἦτο ἐκείνη τοῦ διδασκάλου του. Αὐτὸς ἐρρόνει, ὅτι ἡ μετρία καὶ νόμιμος χρῆσις τῶν ἡδονῶν, τὰς ὁποίας ἡ φύσις μᾶς προσφέρει, καὶ τις κομψότης εἰς τὸν βίον, οὐ μόνον δὲν εἶναι ἀσύμφωνα μετὰ τὴν ἀληθεῖ φιλοσοφίαν, ἀλλὰ καὶ ἐχρησίμευον εἰς αὐτὴν ὡς διαβατήριον, ἂν ἡδυνάμην νὰ ἐκφρασθῶ οὕτω διὰ νὰ περάσῃ, καὶ νὰ παρεκταθῇ διὰ πάντων, καὶ νὰ φθάσῃ πρὸ πάντων εἰς ἐκείνην τὴν κλάσιν τῶν ἀνθρώπων, οἵτινες ἐκ τύχης ὑπερέχοντες τῶν ἄλλων, καὶ δυνάμενοι κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον, νὰ ἔχωσιν ἐπιρροὴν εἰς τὴν εὐτυχίαν των, ἔχουσι μεγαλητέραν ἀνάγκην διδασκαλίας. Αὐτὸς δὲν ἐρρόνει, ὅτι διὰ νὰ ᾔνῃ τις Φιλόσοφος ἔπρεπε νὰ ἐπαγέλῃται τὸν κυνισμόν, ἢ ἐκείνην τὴν Στοϊκὴν αὐστηρότητα, ἣτις δὲν ἦτο πολλάκις, εἰμὴ τὸ ἀποτέλεσμα ὀργανισμοῦ τινὸς ὀλίγον αἰσθαντικοῦ εἰς τὰ θέληγτρα τῆς ἡδονῆς, καθὼς καὶ εἰς τὰς ὁδύνας τῆς ἀλγηδόνης· ὀργανισμοῦ κρατυνθέντος ἀπὸ τινος σπουδῆς, μὴ ἀποβλέποσαν, εἰμὴ τὸ νὰ μονόνη τὸν ἄνθρωπον μεταξὺ τῶν ὁμοίων τοῦ ὑπὸ τὴν πρόφασιν, ὅτι θέλει τὸν ὑψώσει ὑπεράνω αὐτῶν. Πολλὰ διάφορος ἐκείνων, οἵτινες δὲν ἔκρινον περὶ τῆς Φιλοσοφίας, εἰμὴ ἀπὸ ἐν ῥυπαρὸν καὶ ἀηδὲς φῶρεμα. Ὁ Θεοφράστος δὲν παρουστᾷ, το ποτὲ εἰς τὸ μέρος, ὅπου συνήθως παρέδιδε τὰ μαθήματά του, εἰμὴ μ' ἔνδυμα καθαρώτατον καὶ κομψότατον. (1) Δὲν ἐφάνη πώποτε, εἰπέ τις τῶν κατηγορῶν του,

(1) Ἀθην. βιβλ. α. κεφ. ιζ. σελ. 21.

νὰ φορῇ ὑποδήματα μὲ δ.πλᾶς πτέρνας, ἢ παρεσκευασμένα με καρφί, εἶχε δὲ καὶ τράπεζαν πολυτελῆ, καὶ κατοικίαν εὐρύχωρον διὰ νὰ δέχεται ἐκεῖ τοὺς φίλους του κ. τ. λ. (1) Αὕτη ἡ κριτικὴ εἶναι τόσῳ γελοιωδεςτέρα, καθ' ὅσον ἐξ αὐτῆς ἐξάγεται ὁ παραλληλισμὸς, καθ' ὃν συγκρίνουσι τὸν Θεοφράστον μὲ τοὺς κυνικοὺς τοῦ καιροῦ του, ὡς ἂν ἐχρειάζετο περισσότερῃ φιλοσοφίᾳ εἰς τὸ νὰ φορτῶνται δισάκκιον, καὶ νὰ περιτρέχη τὰς οἰκίας τῶν ἄλλων, μετὰ μεγίστης ἀναισχυντίας διὰ ζητῇ νὰ εὐχαριστήσῃ τὰς ἀνάγκας τῆς φύσεως, παρὰ ν' ἀπασυρῇ μὲ τοὺς ἐκλεκτοὺς φίλους του καλὸν δεῖπνον παρεσκευασμένον ἐκ τῶν κόπων του.

§. 8 Αὕτη ἡ διαγωγὴ τοῦ Θεοφράστου ἠνωμένη μὲ τὴν φυσικὴν εὐγλωττίαν του, τὸν καθίστα, τόσῳ ἐρασμιώτερον, ὥστε εἶχε πολλὴν χάριν εἰς τὸν χαρακτῆρα, τὸ δὲ πνεῦμα του ἐκλινεν εἰς τὴν ἀστείότητα (2). Ζητούμενος πανταχοῦ, ἔλαβεν εὐκαιρίαν νὰ ἴδῃ μέγαν ἀριθμὸν πάσης καταστάσεως ἀνθρώπων, τῶν ὁποίων ἐσπουδάζε τὰ ἥθη, παρετήρει τὰ γελοῖα, καὶ συνήθροιζε τὴν ὕλην, διὰ νὰ δώσῃ ποτὲ τὸν τύπον τοῦ ἀληθοῦς κωμικοῦ, ὡς θέλομεν ἶδει ἐπομένως. Μὴ ἐξαρκούμενος νὰ σπουδάσῃ τὰ ἥθη τῶν Ἀθηναίων μόνον, φαίνεται, ὅτι ὠφελήθη καὶ ἀπὸ τὴν ἀλληλογραφίαν τῶν φίλων του, διὰ νὰ γνωρίσῃ καὶ ὅλης τῆς Ἑλλάδος. Δικαίάρχος ὁ συμμαθητὴς αὐτοῦ, τοῦ ὁμιλεῖ εἰς σύγγραμμά τι (3), τὸ ὁποῖον ἀπευθύνει πρὸς αὐτόν.

(1) Στοβ. ὁμιλ. 95 σελ. 523.

(2) Πλουτάρ. συμποσ. βιβλ. 6'. ζήτη, 4. Τ. 4. σελ. 506. ἔκδ. 'Ρεϊσκ.

(3) Status Græciæ, p. 18.

Περὶ τῆς αἰσχροκαρδείας τῶν Ὀρωπαίων, τοῦ φθόνου τῶν Ταναγραίων, τοῦ ἐριστικοῦ πνεύματος τῶν Θεσπιαίων, τῆς θρασυτήτος τῶν Θηβαίων, τῆς πλεονεξίας τῶν Ἀθηδοναίων, τοῦ ψεύδους καὶ πολυπραγμοσύνης τῶν Κοροναίων, τῆς μεγαλαυχίας τῶν Πλαταιαίων καὶ τῆς εὐηθείας τῶν Ἀλιαρταίων. Ὅλοι αὐταὶ αἱ γνώσεις ἔπρεπε φυσικῶς ν' ἀποτελέσωσι τὸ ἔργον τοῦ Θεοφράστου εἰς τὸ ἄκρον κομψόν, καὶ τὴν εὐγλωττίαν του θελκτικωτάτην. Μετεχειρίζετο ἐνίοτε πρὸς ἐμφύχωσιν τῆς τελευταίας ταύτης, κατάλληλα σχήματα πρὸς τὸ ἀντικείμενον, περὶ τοῦ ὁποίου ἐπραγματεύετο. Οὕτω φέρ' εἰπεῖν, ἂν ἐπρόκητο νὰ παραστήσῃ τὴν εἰκόνα τοῦ λαιμάργου, ἐπάνω εἰς τὰ ζωηρὰ χρώματα μὲ τὰ ὁποῖα τὸν παρίστα, εἶχε τὴν ἐπιτηδειότητα νὰ προσθέτῃ ἀναλόγως καὶ τὰ σχήματα, τὰ ὁποῖα ὁ τοιοῦτος πράττει μηχανικῶς, καὶ ὥς ἐξ ἐμφύτου ὁρμῆς, βλέπων ἀντικείμενα ἐρεθίζοντα τὸ πάθος του. (1)

§ 9 Ἄν τοῦτο τὸ τελευταῖον δὲν ἀπέδειξεν ἀποχρώντως, ὅτι ὁ Θεοφράστος δὲν ἠγάπα τὰς ἡδονάς, εἰμὴ ὡς Φιλόσοφος, καὶ ὡς ἀναπαύσεις ἀναγκαίας εἰς τὴν ἀρετὴν, καὶ ἐνασχολήσεις τῆς ζωῆς του πρὸς τὰς ὁποίας θέλω ρίψει ἐν βλέμμα, τὰ πολυάριθμα συγγράμματά του, καὶ τὸ ῥωμαλαῖον γῆρας του θέλουσι μᾶς δείξει ἐναργῶς, ὅτι οὐδεὶς ἐγνώριζε βέλτιον αὐτοῦ νὰ ἐνώσῃ τὸ ὠφέλιμον μετὰ τοῦ κομψοῦ.

§ 10 Ἀπὸ τὸν Πλούταρχον (2) μακθάνομεν, ὅτι οὗτος ὁ ἐράσμιος φιλόσοφος ἠλευθέρωσε δις τὴν πατρίδα του ἀπὸ τὴν τυραννίαν. Πρέπει νὰ γνωρίζῃ τις πολλὰ ὀλίγον τὴν ἀνθρωπίνην καρδίαν διὰ νὰ πιστεύσῃ, ὅτι ἄνθρωπος δοῦλος

(1) Ἀθὴν βιβλ. α - κεφ. εζ. σελ. 21.

(2) Adversus colot T, x. p. 631

των παθόντων του, ἤθελε δυνήθῃ νὰ λάβῃ θερμὸν ἔρωτα, καὶ τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς πατρίδος του ὥστε ν' ἀποφασίσῃ νὰ πολεμήσῃ αὐτοὺς ἐκείνους, μεταξύ τῶν ὁποίων, καὶ διὰ τῶν ὁποίων μὲ ὀλίγην κομψότητα δύνανται νὰ εὐχαριστήσῃ τὰ πάθη του.

§ 11 Τὰ προσφιλῆ ἀξιώματα τοῦ Θεοφράστου δὲν εἶν' ὀλιγώτερον ἄξια νὰ γίνωσι γνωστά, θέλω ἀναφέρει ὅσα ἡδυνήθην νὰ συνάξω τόσῳ ἀσμενέστερον, ὅσον αὐτὰ δεικνύουσι τὴν ὑπόληψιν, τὴν ὁποίαν οὗτος ὁ φιλόσοφος ἔχει, τόσῳ διὰ τὰ ἦθη, ὅσον καὶ διὰ τὴν πεφωτισμένην θρησκείαν.

1 Κατ' αὐτόν, δὲν εἶναι τις ἄξιος νὰ ὀνομάζεται ἐνάρετος, ἐὰν δὲν ἔχῃ εὐσέβειαν, εὐσέβειαν δὲ τοιαύτην, ἥτις συνίσταται, οὐ μόνον εἰς τὰς πολυαρίθμους θυσίας, τὸν πλοῦτον μόνον ἐπιδεικνυούσας, ἀλλ' εἰς τὴν ὑποταγὴν, τὴν ὁποίαν ἀγνὴ ψυχὴ προσφέρει εἰς τὴν θεότητα. Ἐπρεπε προσέτι, διὰ νὰ γίνῃ ἄξιος τοῦ ὀνόματος τούτου, νὰ ᾔηται καλὸς πατήρ, καλὸν τέκνον, καὶ καλὸς σύζυγος. (1)

2 Δὲν πρέπει ν' ἀγαπᾷ τοὺς ἄλλους, εἰμὴ ἀφοῦ τοὺς γνωρίσῃ καλῶς, ὅσον δὲ διὰ τοὺς ἀδελφούς του πρέπει ν' ἀρχίζῃ νὰ τοὺς ἀγαπᾷ. (2)

3 Οἱ καλοὶ ἄνθρωποι δὲν ἔχουσι χρεῖαν, εἰμὴ ἀπὸ μικρὸν ἀριθμὸν νόμων. (3)

4 Πολλάκις δὲν μισεῖται τις, εἰμὴ διότι ἡγαπήθη παρὰ πολὺ. (4)

(1) Στοβ. ὁμιλ. γ'. σελ. 40 πρέπει νὰ γνωστοποιήσω, ὅτι μόνον τὴν οὐτίκων ἀξιομάτων τούτων ἀναφέρω, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, χωρὶς νὰ τὰ μεταφράζω κατὰ γράμμα.

(2) Στοβ. ὁμιλ. πδ'. σελ. 476 Πλουτάρχ. περὶ ἀδελφ. ἀγάπ. Τ. ζ'. σελ. 882. καὶ Σένεκ. ἐπισ. γ'.

(3) Ὁ αὐτός, ὁμιλ. λς'. 220.

(4) Πλουτάρχ. εἰς Κάτονα, min. Τ. δ'. σελ. 426

5 Δὲν ἔχομεν παντιελῶς τοὺς ὀφθαλμοὺς διὰ τὰ σφάλ-
ματα τοῦ ὑποκειμένου τὸ ὅποιον ἀγαπῶμεν. (1)

6 Τὸ ἀξίωμα τὸ συμβουλευὼν τὴν κοινότητα τῶν ὑπαρ-
χόντων μεταξύ δύο φίλων, πρέπει προπάντων νὰ ἐννοῇται
διὰ τοὺς ἀμοιβαίους φίλους αὐτῶν. (2)

7 Ἄν συλλογισθῶμεν καλῶς, τὰ πλούτη δὲν εἶναι δι-
όλου ἐπιφθονα. ἐπειδὴ ὁ Καλλίας καὶ ὁ Ἰσμηνίας, ὁ μὲν
Ἀθηνεῖς, ὁ δὲ Θηβαῖος ἠναγκάσθησαν, ὡς καὶ ὁ Σωκρά-
της καὶ ὁ Ἑπαμεινῶνδας νὰ μεταχειρίζωνται τὰ αὐτὰ ἀνα-
γκαῖα περὶ τὸν βίον πράγματα. (3)

8 Τὰ ἀπὸ τὴν ἀχάλινον ἡδονὴν γενόμενα ἐγκλήματα
εἶναι βαρύτερα τῶν ἀπὸ τοῦ θυμοῦ γεννωμένων. (4)

9 Ὁ ἔρως εἶναι πάθος ψυχῆς ἀργῆς, μᾶλλον δὲ ὑπερβο-
λὴ ἐπιθυμίας ἀπερισκέπτου ταχέως γεννωμένης, καὶ βραδέ-
ως ἐξαλειφομένης. (5)

10 Ἡ ὥραιότης εἶναι ἀπάτη ἄλαλος (6)

11 Αἱ γυναῖκες δὲν πρέπει νὰ ζητῶσι τὴν κοινωνίαν
τῶν ἀνδρῶν, ἐξαίρετως δὲ, ὅταν ᾔναι κεκαλλωπισμέναι, διὰ
τὰ κακὰ ἀποτελέσματα, τὰ ὅποια παρόμοιος τρόπος δύνα-

(1) Hieronym in oseam

(2) Πλουτάρχ. περὶ ἀδελφ. ἀγάπ. T. ζ'. σελ. 912. ὅλα ταῦτα τὰ
περὶ φιλίας ἀξιώμ. ἐξήχθ. πιθανῶς ἀπὸ τὴν περὶ φιλίας πραγματείαν τοῦ
Θεοφράστου, ὅπου ἠρεῦνα περὶ πλέον περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου, ἂν πρέ-
πη νὰ συστάξῃ τις τὴν ὑπόληψιν διὰ τὸν φίλον, καὶ μέχρι τίνος βαθμοῦ χρε-
ωσθεῖ νὰ ἐκτείνῃ ταύτην τὴν συστάιν. Aul. Gell. Noct. Attic, L. I.
cap. 3.

(3) Πλουτάρχ. περὶ σφοδρ. ἐπιθυμ. T. η'. σελ. 90.

(4) Μάρκ. Ἀντων. εἰς ἐκυτὸν βιβλ. β'.

(5) Στοβ. ὁμιλ. - ξβ'. σελ. 402

(6) Δ. Λαερτ. βιβλ. ε. 19.

ται νὰ ἐπιφέρῃ. (1)

12 Ὅχι εἰς τὰ πολιτικά, ἀλλ' εἰς τὰ τῆς οἰκονομίας
πρέπει αἱ γυναῖκες νὰ διαπρέπωσι (2)

13 Πρέπει νὰ γινώσκῃ νὰ τιμᾷ τις αὐτὸς ἑαυτὸν, ἀν-
θέλῃ νὰ μὴ ἐρυθριᾷ, ὅταν ᾔῃ μεταξὺ ἄλλων (3)

14 Ὁ Θεόφραστος εἶπε πρὸς τινὰ ἐρυθριῶντα, θάρρει,
τίκνον, τοιοῦτον εἶναι τὸ χρῶμα τῆς ἀρετῆς. (4)

15 Ἡ συκοφαντία γεννηθεῖσα ἀπὸ τὸν φόβον, παρευ-
θὺς ἀφανίζεται. (5)

16 Οἱ φαῦλοι εὐφραίνονται διὰ τὰς τῶν ἄλλων συμ-
φορὰς μᾶλλον, παρὰ διὰ τὴν ἰδίαν εὐτυχίαν. (6)

17 Οἱ δυστυχεῖς εἶναι ὀλιγώτερον ἄξιοι συμπαθείας,
παρὰ τοὺς φθονεροὺς, ἐπειδὴ αὐτοὶ δὲν ὑποφέρουσιν, εἰμὴ
μόνον τὰς δυστυχίας των, ἐνῶ οἱ φθονεροὶ ταράττονται καὶ
διὰ τὰς τῶν ἄλλων εὐτυχίας, καθὼς καὶ διὰ τὰς ἰδίας
δυστυχίας. (7)

(1) Στοβ. ὁμιλ. οβ' σελ. 444 ὅπου ἀνάγν. ἐπισπᾶται, ἀντὶ ἐπίσται.

(2) Ὁ αὐτὸς ὁμιλ. πγ' σελ. 483.

(3) Ὁ αὐτὸς ὁμιλ. λδ' σελ. 212.

(4) Ἀντων. καὶ Μαξίμ. ὁμιλ. οβ' σελ. 138 αὐτοὶ αἱ γυνῆκε ἑμοῦ με-
τὰς λοιπὰς διδασκαλίας τοῦ Θεοφράστου ἀρκοῦσι ν' ἀποδείξωσιν ὅτι, ὁ ἀτεμ-
νας ἔρω, τὸν ὅποιον τοῦ εἶχον κατηγορεῖται διὰ τὸν Νικόμαχον υἱὸν τοῦ Ἀρι-
στοτέλους, δὲν ἦτο, εἰμὴ μῦθος ἐπινενοημένος ἴσως ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς του. Τι-
μηθεὶς μὲ τὴν φιλίαν καὶ ὑπόληψιν τοῦ διδασκάλου του ἦτο φυσικόν, ὅτι ὁ
Θεόφραστος ἔδωκε δείγματα εὐγνωμοσύνης τιμῶν Νικόμαχον τὸν υἱὸν του
μὲ τὴν πλέον τρυφεράν ἀροσίωσιν.

(5) Στοβ. ὁμιλ. ιδ' σελ. 140 ἀπὸ τὸν Δ. Λαέρτ. μανθάνομεν ὅτι (βι-
βλ. ε. 46) ὁ Θεόφραστος εἶχε μάλιστα συγγράφει πραγματείαν περὶ συκο-
φαντίας.

(6) Ὁ αὐτὸς ὁμιλ. λη' σελ. 224.

(7) Ὁ αὐτὸς αὐτόθι.

18 Ἡ εὐεργεσία, αἱ τιμαὶ, καὶ αἱ ποιναὶ, εἶναι οἱ δεσμοὶ τῆς κοινωνίας. (1)

19 Δὲν πρέπει νὰ ἐπιθυμῶμεν τ' ἀξιώματα καὶ τὴν δόξαν διὰ ν' ἀπολαμβάνωμεν τὰς εὐχαριστήσεις ἡμῶν, ἀλλὰ διὰ νὰ ζῶμεν ἐναρέτως. (2)

20 Ἡ ζῶη τοῦ Ἀριστείδου, ἔλεγεν, ἦτο ἀσυγκρίτως ἐνδοξότερα, ἢ καὶ δὲν ἐστάθη ἐπὶ πολὺ ἡδονικὴ, παρ' ἐκείνη Σμινδριίδου τοῦ Συβαρίτου, καὶ τοῦ Σαρδαναπάλου. (3)

21 Συνίστα πολὺ, νὰ ἔχη τις τάξιν εἰς τὰς ὑποθέσεις του, καὶ νὰ λαμβάνῃ τὰς ἀνηκούσας προφυλάξεις, μάλιστα δὲ καθόσον ἀφορᾷ τοὺς φίλους του, φοβούμενος, ἔλεγε, νὰ μὴ τοὺς κάμῃ ἐχθροὺς, ὅταν ἤθελε καλέσῃ ἢ χρεῖα νὰ θεωρήσῃ τοὺς λογαριασμοὺς του μετ' αὐτῶν. (4)

22 Ἠγάπα νὰ ἐπαναλαμβάνῃ ταύτην τὴν συμβολικὴν ῥῆσιν « Ἡ ψυχὴ πληροῦναι πολλὰ ἀκριβὸν ἐνοίκιον εἰς τὸ σῶμα » θέλων νὰ σημάνῃ μὲ τοῦτο ὅτι, ὅσας ὠφελείας λαμβάνει ἐκ τῆς εἰς τὸ σῶμα οἰκήσεως, εἶναι ἀσύγκριτοι πρὸς τὰ ἄτοπα, τὰ ἀκολουθοῦντα ἐκ τῆς τοιαύτης κατοικίας. (5)

23 ἔλεγε πολλάκις ὅτι· ἡ δαπάνη τοῦ χρόνου, εἶναι δαπάνη πολύτιμος (6)

24 Καὶ ὅτι· ὑπῆρχεν ἡλικία, ἣτις δὲν ἠδύνατο νὰ ὑποφέρῃ, οὔτε ὑπέρθεσιν, οὔτε ἀμέλειαν. (7)

(1) Ὁ αὐτὸς. ὁμιλ. εἰς σελ. 246.

(2) Ἀντων. καὶ Μαξ. ὁμιλ. ριά. σελ. 188.

(3) Ἀθῆν. βιβλ. εἰς. κεφ. α'. σελ. 511.

(4) Στοβ. ὁμιλ. γ'. σελ. 40.

(5) Πλουτάρχ. περὶ ὑγ. ἐποπτ. Τ. Γ. σελ. 514.

(6) Δ. Λαέρτ. βιβλ. ε'. 40

(7) Ὁ αὐτὸς βιβλ. ε'. 37

25 Εἶπε ποτὲ πρὸς τινὰ εἰς συμπόσιον βαθεῖαν σιωπὴν φυλάττοντα, ἂν ᾗται ἀμαθὴς, πράττεις φρόνιμα νᾶσιωπᾶς, εἰδὲ καὶ ἐδιδάχθης, δὲν πράττεις ὡς φρόνιμος ἄνθρωπος. (1)

26 Τὸ σκῶμμα, κατ' αὐτὸν, δὲν ἦτο εἰμὴ ὀνειδισμὸς μετεσχηματισμένος τῶν σφαλμάτων τῶν ἄλλων. (2) Οὗτος ὁ ὀρισμὸς ἀντιστιχεῖ σχεδὸν μ' ἐκεῖνον τοῦ διδασκάλου του, καλοῦντος τὰ σκῶμματα σεμνὴν ὕβριν. (3)

27 Ἐλεγεν ὅτι, ὀλιγώτερος κίνδυνος ἦτο, νὰ ἐμπιστευθῇ τις εἰς ἵππον ἀχάλινον, παρὰ νὰ ἐκτεθῇ εἰς ὀμιλίαν ἀπρομελέτητος (4) θεωρῶν τὸ πνεῦμα τοῦ αὐτοσχεδιάζειν τόσῳ σπάνιον, καὶ τόσῳ δύσκολον, ὥς' ἐρωτηθεῖς ποτὲ, τί ἐσοχάζετο περὶ τοῦ Δημοσθένους, καὶ περὶ τοῦ δημάδου, ἀπεκρίθη ὅτι ὁ μὲν πρῶτος ἦτο ἄξιος τῶν Ἀθηνῶν, διὰ δὲ τὸν δεύτερον δὲν ἦσαν ἄξιοι αἱ Ἀθῆναι. (5)

28 Πρέπει μάλιστα, ἐπρόσθετε, ν' ἀναγινώσκωμεν ἐπαναλαμβάνοντες πολλάκις ὅ,τι ἐγράψαμεν, ἂν θέλωμεν νὰ ᾗναι διωρθωμένον. (6)

29 Ἡ τύχη, κατ' αὐτὸν, ἦτο τὸ ἀντικείμενον τοῦ κόσμου ἐκεῖνο, εἰς τὸ ὁποῖον ἔπρεπε νὰ ἔχῃ τις πολλὰ ὀλίγαν πίστιν, ἐπειδὴ δύναται, καθ' ἣν σιγμὴν, δὲν τὴν πε-

(1) ὁ αὐτὸς βιβλ. ε. 40

(2) Πλουτάρχ. Συμποσ. βιβλ. β'. ζητ. α. Τ. 4. σελ. 500.

(3) Ἀριστοτ. Ῥητορ. βιβλ. β'. κεφ. 12.

(4) Δ. Λαερτ. τμημ. λθ'. Ἄντις ἀμφιβάλλῃ περὶ τῆς ἐννοίας τῆς ὁποίας δίδω ἐνταῦθα εἰς τὴν ἔκφρασιν, λόγῳ ἀσυντάκτῳ, ὡς συμβουλευθῇ τοῦ Πλουτάρχ. περὶ ἐλευθέρ. ἀγωγ. Τ. 5'. σελ. 20.

(5) Πλουτάρχ. εἰς Δημοσθ. Τ. δ'. σελ. 700.

(6) Δ. Λαερτ. βιβλ. ε. 37.

ριμέναι, νὰ κατασφύσῃ εὐτυχίαν, ἀποκτηθεῖσαν μὲ πόνον κόπον. (1)

30 Ἡ τύχη, ἔλεγε, κυβερνᾷ τοὺς ἀνθρώπους, καὶ ὅχι ἡ φρόνησις, ὁ Κικέρων, (2) ἀναφέρων ταύτην τὴν γνώμην μὲ τινὰς ἐξηγημένας ἀπὸ τὰ συγγράμματα τοῦ Θεοφράστου μέμφεται τοῦτον τὸν φιλόσοφον, ἐπειδὴ δίδει πολλὴν ἀξίαν εἰς τὴν τύχην, καὶ δὲν ἐνθαρρύνει εἰς τὴν ἐξακολούθησιν τῆς ἀρετῆς, ἀλλ' αὐξάνει τὸν φόβον τῆς ἀλγηδόνος· τὰ αὐτὰ σχεδὸν καὶ ὁ Σένεκας (3) ἐλέγχει τὸν Θεόφραστον, ἀλλὰ μὲ πλείονα σοικὴν σκυθρωπότητα, ἐγὼ ὅμως δὲν ἔχω νὰ εἰπω ἄλλο, εἰμὶ ὅ,τι παρετήρησα (§ 7.)

31 Ἐκτὸς τούτων τῶν ἀξιωματίων, ὁ Πλούταρχος μᾶς διετήρησε τὴν δόξαν, τὴν ὁποίαν ὁ Θεόφραστος εἶχε περὶ τῆς Μουσικῆς. Αὐτὸς ἀνῆγε ταύτην τὴν παραμυθητικὴν τοῦ ἀνθρώπου τέχνην εἰς τρεῖς ἀρχάς, δηλαδὴ εἰς τὴν λύπην, εἰς τὴν ἡδονὴν καὶ εἰς τὸν ἐνθουσιασμόν. (4)

§ 12 Ὅσον πρὸς τὸν πολιτικὸν τρόπον τοῦ Θεοφράστου, διὰ νὰ τὸν ἐκτιμήσωμεν καλῶς, πρέπει νὰ γνωρίζωμεν τὴν κατάστασιν τῆς δημοκρατίας τῶν Ἀθηνῶν εἰς τὸν καιρὸν τούτου τοῦ φιλοσόφου. Ἐξησθηνημέναι αἱ Ἀθῆναι ἀπὸ εἰκο-

(1) Πλούταρχ. Παραμυθητ. πρὸς Ἀπολλων. Τ. ζ. σελ. 396.

(2) Tuscul. L. V. 9. 30 et de finib. L. V. 5.

(3) Περί ὀργῆς βιβλ. α. κεφ. ιθ' καὶ ιδ'. Ἡ περιουσία τοῦ Σένεκα ἀποκτηθεῖσα μεταξὺ τετραστοῦς διαστήματος, κατ' ἐκτιμήτην τὸν Ἀριστοτέλην (πίναξ ἀρχαίων) numm (κεφ. α. σελ. 101. τῆς λατιν. μεταφρ.) εἰς ποσὸν 2, 421, 875. λίτρ. Ἀγγλ. ὅταν τις εὕρῃ τὸν τρόπον, ἰδιώτης χωρὶς ἐμπόριον, εἰς τόσῳ ὀλίγον διάστημα, νὰ φθάσῃ εἰς τόσῳ ὑψηλὴν τύχην, οὗτος νομίζω, πρέπει νὰ κρίνῃ τὴν τῶν ἄλλων διαγωγὴν, ὀλίγον τι συγκαταβατικώτερα

(4) Πλούταρχ. συμποσ. βιβλ. α. ζήτ. ε. Τ. η. σελ. 464.

σιεπταετῇ πόλεμον, καὶ ἀπὸ δύο ἐπαναστάσεις, λαβούσας
 χώραν εἰ τοῦτον, διετήρουν ἔτι εἰς τὸν κόλπον τῶν δύο
 φατρίαις πολλὰ φανεράς, καὶ ὑποστηριζομένας καὶ τὰς δύο
 παρὰ τῶν διαδόχων τοῦ Ἀλεξάνδρου. Ἡ μὲν συνίστατο ἀφ'
 ὅλους τοὺς ὀπαδοὺς τῆς δημοκρατικῆς Κυβερνήσεως, ὅχι
 τοιαύτης ὅποιαν τὴν εἶχεν ἀποκαταστήσει ὁ Σόλων, ἀλλ'
 ἐκ τινος διεφθαρμένης, εἰς τὴν ὅποιαν δὲν ὑπῆρχεν ἐλευ-
 θερία, εἰμὴ διὰ τοὺς ἐπιτηδίους δημαγωγούς, γνωρίζον-
 τας τὴν τέχνην νὰ προβλέπωσι διὰ τὰ ἴδια τῶν συμφέρον-
 τα, καὶ ὑποκρινομένους, ὅτι ὑπερασπίζονται ἐκεῖνα τῆς πο-
 λιτείας· καὶ δι' ἐκεῖνο τὸ μέρος τοῦ λαοῦ, οἵτινες χωρὶς
 παιδείαν, ὡς καὶ χωρὶς τύχην, δὲν ἐπροστάτευον ἐκείνους
 τοὺς δημαγωγούς, εἰμὴ διότι ἐκολάκευον τὴν ὑπερηφάνειαν
 τῶν καὶ ἐνομιμοποιοῦν τὰς ἀδίκους ἀπαιτήσεις τῶν. Τοῦτο
 τὸ κόμμα, ὑπὸ τὸν ὄνομα Δημοτικόν, ὑπεστηρίζετο ἀπὸ τὸν
 Πολυσπέρχοντα στρατηγὸν τοῦ Ἀλεξάνδρου, πρὸ ὀλίγου
 ἀποθανόντος, ἡ δὲ ἄλλη ὑποστηριζομένη ἀπὸ τὸν Κάσ-
 σανδρον υἱὸν τοῦ Ἀντιπάτρου καὶ ἐχθρὸν τοῦ Πολυσπέρχον-
 τος, ἐκαλεῖτο φατρία Ὀλιγαρχική. Οἱ συνιστῶντες αὐτὴν
 κυριεύμενοι ἀπὸ ἀδίκου πάθος τοῦ νὰ ἄρχωσι τῶν ἄλλων
 ἀποκλειστικῶς, εἶχον μὲν ζῆσει πάντοτε εἰς τὸν κόλπον τῆς
 δημοκρατίας. Ἀλλ' εἰς ἐκείνην τὴν ἐποχὴν, ἡρεθισμένοι ἀ-
 πὸ τὰς ἀκολασίας τῆς δημαγωγίας, εἶχον ἀποφασίσει νὰ
 καταστρέψωσι τὴν δημοκρατικὴν Κυβέρνησιν. Ἦτο ἄλλο
 τι τρίτον κόμμα, τὸ ὅποιον φρονιμώτερον καὶ μετριώτερον
 δὲν ἐκυριεύετο μὲν ἀπὸ κλίσειν τοῦ νὰ κυβερνᾷ τοὺς ἄλλους,
 ἀλλ' οὔτε ᾔθελε νὰ κυβερνᾷται ἄλλως, εἰμὴ διὰ τῶν νόμων.
 Τοῦτο χωρὶς νὰ ἔχῃ ἰδιαίτερον ὄνομα, ὠνομάζετο ποτὲ μὲν
 ἐκ τοῦ Δημοκρατικοῦ κόμματος, ποτὲ δὲ ἐκ τοῦ Ὀλιγαρχικοῦ
 καθόσον τὰ δύο ταῦτα τελευτέα τὸ ἐνόμιζον ὅτι εἶχε περισ-

εωτέραν ἢ ὀλιγωτέραν κλίσιν ν' ἀναδεχθῇ τὰ συμφέροντά των. Καὶ τοιοῦτοτρόπως, νομίζω, πρέπει νὰ ἐννοῶμεν τὸν Κορινθίον Νέπωτα (1), ὅταν καλῇ τὸ ὀλιγαρχικὸν κόμμα, κόμμα τοῦ Φωκίωνος. Οἱ ἄνθρωποι, ἐξ ἐκείνου τοῦ κόμματος προπαρεσκευασμένοι, καὶ εὐρισκόμενοι μεταξύ τῶν δημοκρατικῶν, καὶ τῶν ὀλιγαρχικῶν, ὡς μεταξύ δύο σκοπέλων, ἤτο φυσικὸν νὰ πλησιάζωσιν, ἢ νὰ φανῶσιν, ὅτι πλησιάζουσι τοῦ ἐνός, προσπαθοῦντες μάλιστα ν' ἀπομακρυνθῶσιν ἀπὸ τοῦ ἄλλου. Μὴ δυνάμενοι πλέον νὰ κατασιέλωσι τὴν διαφορὰν δημαγωγίας, ἥτις δὲν ἐγνώριζε κανένα ὅρον, ἦσαν ἐνίοτε βεβιασμένοι νὰ συμπράττωσιν, ἢ νὰ φαίνωνται συμπράττοντες, μὲ τοὺς ὀλιγαρχικοὺς, καὶ νὰ ῥίπτωνται εἰς τοὺς κόλπους τοῦ Κασσάνδρου, διὰ ν' ἀπαλλάξωσι τὴν πατρίδα των ἀπὸ τὴν ἀναρχίαν, ἐπαπειλοῦσαν νὰ τὴν καταπύρῃ. Ἀλλὰ κατὰ δυστυχίαν, ἐκεῖνος ὁ ἡγεμὼν, καθὼς τοῦτο συμβαίνει πάντοτε, ὁσάκις τὰ ἔθνη ἐκ παραφροσύνης ὑποφέρουσι νὰ τὰ ἐπιτηρῶσι φιλόδοξοι γείτονες, ἐπὶ τέλους, ἤρπασε τὴν ἐλευθερίαν ἀπὸ τοὺς Ἀθηναίους, χωρὶς νὰ φεισθῇ οὐτ' αὐτοῦ τοῦ ὀλιγαρχικοῦ κόμματος, καὶ ἐνεπιστεύθη τὴν κυβέρνησιν τῶν Ἀθηνῶν εἰς τὸν Φαληρέα Δημήτριον τὸν ἀγαπήτόν του.

§ 13. Ὁ Θεόφραστος φαίνεται ὅτι ἦτο ἐξ ἐκείνου τοῦ κόμματος, τὸ ὁποῖον βεβαρυμένον ἀπὸ τὰς ἀκολασίας τῆς δημαγωγίας, καὶ ἀπὸ τὰς γελοιώδεις ἀπαιτήσεις τῶν ὀλιγαρχικῶν, ἐστοχάσθη ἴσως, ὅτι αἱ Ἀθῆναι ἦσαν εἰς ἐποχὴν, καθ' ἣν ἦτο συμφερώτερον νὰ στερηθῶσιν ἐν μέρος τῆς ἐλευθερίας των, παρὰ ν' ἀπολεσθῶσι κατὰ κράτος ἀπὸ ἐμφυλίου πόλεμον, τὸν ὁποῖον ἐκεῖναι αἱ δύο φατρίαι δὲν ᾔθελον βρα-

(1) Εἰς Φωκίονα.

δύνει ν' ἀνάψωσιν εἰς τὸν κόλπον των. Καὶ ὅτι ὁ Θεόφραστος ἐθεώρει τὴν κατὰστασιν τῆς δημοκρατείας ὑπὸ ταύτην τὴν ὄψιν, τὸ ἀποδεικνύουσιν, ἀφ' ἐνὸς μέρους, αἱ μὲ τὸν Κάσσανδρον (1) καὶ μὲ Δημήτριον τὸν Φαληρέα σχέσεις του (§ 3 καὶ 4), ἀφ' ἐτέρου δὲ ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον λέγει εἰς τοὺς χαρακτῆρας του (2) κατὰ τῆς ὑπερηφανεῖας τῶν ὀλιγαρχικῶν, καὶ τῶν κακώσεων τῶν συκοφαντῶν τοῦ δημοκρατικοῦ κόμματος, καὶ ἔτι μᾶλλον, εἰς τινα μικρὰν πραγματείαν ἐπιγραφομένην » ἡ πολιτικὴ ἐφηρμοσμένη πρὸς τὰς περιστάσεις (3). Ἡ ἐπιγραφὴ τούτου τοῦ συγγράμματος, τὸ ὅποιον κατὰ δυστυχίαν δὲν ὑπάρχει πλέον, φανερόναι ἀποχρώντως, κατὰ τὴν τοῦ Κικέρωνος (4) περὶ τούτου κρίσιν, ὅτι ὁ Θεόφραστος εἶχεν ὡς ἀρχὴν, ὅτι ὑπάρχουσι περιστάσεις, καθ' αἷς, ὅστις ὑπηρετεῖ τὰ συμφέροντα ἐνὸς ἔθνους, ἀντὶ ν' ἀντιπράττῃ κατὰ τῶν περιστάσεων, ὀφείλει νὰ σχηματίζῃ τὴν κυβέρνησίν του κατὰ τὰς περιστάσεις, καὶ νὰ θυσιάσῃ μέρος τῶν συμφερόντων τοῦ ἔθνους, διὰ νὰ σώσῃ τὸ λοιπόν. Διὰ νὰ κρίνωμεν δὲ, ἕως εἰς ποῖον βαθμὸν ὁ Θεόφραστος ἠδύνατο νὰ ἔχῃ δίκαιον, πρέπει νὰ τεθῶμεν εἰς τὴν λυπηρὰν ἀνάγκην νὰ ἐκλέξωμεν ἐκ τῶν δύο, τὴν ἀνρχίαν ἢ τὸν δεσποτισμὸν ἢ μὲν, μεταβάλλει τὴν ἐπικράτειαν εἰς δάσος συνφικισμένον ἀπὸ ἄγρια θηρία διασχιζόμενα ὑπ' ἀλλήλων ἢ δὲ, εἰς ἀγέλην προβάτων περιμενόντων εἰρηνικῶς τὴν στιγμὴν, καθ' ἣν θέλουσι σφαγῇ ἕκαστον εἰς τὴν σειρὰν του, ἀπὸ τὰς χεῖρας

(1) Εἰς τὸν ὅποιον διεύθυνε τὴν περὶ βασιλείας πραγματείαν του.

(2) Κεφάλ. κς'. καὶ κθ'.

(3) Πολιτικῶν πρὸς τοὺς καιροὺς, ὅρα Δ. Λαερτ. βιβλ. ε. 45.

(4) Περί δρων. βιβλ. ε. 4.

τοῦ σφαγέως, κρατοῦντος αὐτὰ κατακεκλισμένα. Ὅπως καὶ ἀν-
 ῆναι, φαίνεται ὅτι ὁ Θεόφραστος, δὲν ἔλαβε κανὲν μέρος ἐνερ-
 γητικὸν εἰς τὰς πολιτικὰς ὑποθέσεις τῶν Ἀθηναίων εἰς τὸ
 διάστημα ἐκείνης τῆς δυστυχοῦς ἐποχῆς. Διόναται τις τοῦ-
 λάχιστον, νὰ τὸ συμπεράνη ἐκ τοῦ παραλληλισμοῦ μεταξὺ
 τούτου, καὶ τοῦ συμβαθητοῦ αὐτοῦ Δικαιάρχου, τὸν ἐποῶν
 κάμνει ὁ Κικέρων λέγων (1) ὅτι· ἐκεῖνος μὲν παρήγγελλε ζῶν
 δραστήριον, ὁ δὲ Θεόφραστος ἡγάπα μᾶλλον νὰ ἐπαναπαύη-
 ται εἰς τοὺς κόλπους τῆς Φιλοσοφίας.

§ 14. Τὸ παραμυθητικώτερον καὶ τιμιώτερον τῆς Φι-
 λοσοφίας εἶναι, ὅτι καὶ εἰς ἐκείνην τὴν λυπηρὰν κατάστασιν,
 καθ' ἣν εὐρίσκετο ἡ Ἑλλάς, ὁ Θεόφραστος ἐξηκολούθει τὰς
 φιλολογικὰς ἐργασίας του, ἕως εἰς τὸ ἔσχατον γῆρας. Μὴ δυ-
 νάμενος πλέον νὰ ὑπηρετῇται ἀπὸ τοὺς πόδας του, ἐφέρετο
 ἐπὶ τοῦ φορείου. Μὴ ἀκούμενος εἰς τὰ μαθήματα,
 τὰ ὁποῖα παρέδιδεν εἰς δισχιλίους μαθητὰς διὰ ζωσῆς φω-
 νῆς (§ γ'), συνέταξεν ἄπειρον ἀριθμὸν συγγραμμάτων, περὶ
 διαφόρων ὑποθέσεων (2), ἐξακολούθησας νὰ ᾔν' ὠφέλιμος
 εἰς τὸ διεφθαρμένον ἔθνος του, μέχρις ἐσχάτης στιγμῆς τῆς
 φιλεργοῦ ζωῆς του, τὴν ὁποῖαν ἀπέφηκε τελευταῖον εἰς ἡλικίαν
 85 ἐτῶν, διακόψας μόνον πρὸς ὀλίγον τὰς ἐπασχολήσεις του
 διὰ τὸ συνοικέσιον ἐνὸς τῶν μαθητῶν του (3).

§ 15. Ὀλίγῳ πρὸ τοῦ θανάτου του ἐρωτηθεὶς ἀπὸ τοὺς
 μαθητὰς του, ἀν εἶχέ τι νὰ τοὺς παραγγείλῃ, τίποτε, ἀπε-

(1) Εἰς Ἀττ. βιβ β'. 16.

(2) 220 συγγράμματα διάφορα, κατὰ Δ. τὸν Λαέρτιον καὶ 232 κατὰ τὸν
 Μεούρσιον (εἰς Θεόφρ).

(3) Σουΐδας εἰς Θεόφρ.

κρίθη, εἰμὴ σὰς εἰδοποιῶ, ὅτι οἱ ἄνθρωποι θυσιάζουσι πολὺ μέρος τῶν ἡδονῶν εἰς τὴν φιλοδοξίαν. Ἀποθνήσκουμεν, ὅταν ἀρχίζωμεν νὰ ζῶμεν (1). ὥστε δὲν βλέπω τίποτε ἐπιβλαβέστερον ἀπὸ τὴν φιλοδοξίαν. Εὐδαιμονεῖτε, καί, ἡ ἄφετε τὴν Φιλοσοφίαν, διότι αὕτη ἀπαιτεῖ μεγάλους κόπους, ἡ ἐνσχολεῖσθε εἰς αὐτὴν μετὰ ζήλου, δότι προξενεῖ μεγάλην δόξαν. Περισσότερα εἶναι ἡ ματαιοφροσύνη παρὰ ἡ ὠφέλεια εἰς ταύτην τὴν ζωὴν. Ὅσον τὸ κατ' ἐμὲ, δὲν ἔχω πλέον τὸν καιρὸν διὰ νὰ σκεφθῶ τί πρέπει νὰ πράξω· εἰς τὴν θέλησίν σας εἶναι νὰ ἐξετάσητε τὸ μέρος, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ λάβητε. Εἴπομεν ἤδη (§ 4), ὅτι ὅλοι οἱ Ἀθηναῖοι, διὰ νὰ τιμήσωσι τοῦτον τὸν μέγαν ἄνθρωπον, παρέπεμψαν τὴν ἐπικηδεῖον ταφῆν του.

§ 16. Κατὰ Δ. τὸν Λαέρτιον, ὡς (§ 14) προσεγγῶς εἶπον, ὁ Θεόφραστος ἀπέθανεν εἰς ἡλικίαν 85 ἐτῶν. Ἀλλ' ὁ Θεόφραστος αὐτὸς ὁμολογεῖ εἰς τὸ ἐν ἀρχῇ τῶν χαρακτήρων προοίμιόν του, ὅτι ἔγραψε ταύτην τὴν πραγματείαν εἰς ἡλικίαν ἐτῶν 99. Βλέπομεν δὲ, (§ 15. Σημ. 6'.) ὅτι ὁ ἅγιος Ἱερώνυμος λέγει ῥητῶς, ὅτι οὗτος ὁ Φιλόσοφος ἀπέθανεν εἰς ἡλικίαν

(1) Τοῦτο τὸ παράπονον τοῦ Θεοφράστου, περὶ τῆς βραχύτητος τῆς ζωῆς, ἀναφέρεται, ἄλλως μὲν ἀπὸ τὸν Κικέρωνα, ἄλλως δὲ ἀπὸ τὸν ἄγιον Ἱερώνυμον, καὶ ὁ μὲν ἄ. λέγει, (tusc. L. 28.) ὅτι ὁ Θεόφραστος ἀποθνήσκων παρεπονέτο, καθότι ἡ φύσις εἶχε συμφωνήσει τότε μακρὴν ζωὴν εἰς τὰς ἐλάφους καὶ εἰς τὰς κορώνας, χωρὶς κἀνένα καρπὸν ἐκ τούτων τῶν ζώων, ἐνῷ εἶχε περιορίσει πολλὰ τὴν τῶν ἀνθρώπων, οὔτινας, ἂν ἔζων περισσότερον, ἡδύαντο νὰ φέρωσι τὰς τέχνας, καὶ ἐπιστήμας εἰς τόσῃν τελειότητι, ὥστε δὲν ἔβλεπε λείπει τίποτε διὰ τὴν μάθησιν αὐτῶν. Ὁ δὲ ἅγιος Ἱερώνυμ. (ἐπιστ. εἰς Νεποτιανόν) ἐκφράζεται οὕτω περὶ τοῦ αὐτοῦ· ὁ Θεόφραστος ὁ Ἕλλην Φιλόσοφος βλέπων ἑαυτὸν πλησίον τοῦ θανάτου, φθάσας εἰς γῆρας ἐτῶν 107 εἶπεν, ὅτι ἐξάρχeto ἐπὶ τὴν ζωὴν μετ' δυσχερείαν, ὅταν ἤρχισεν νὰ γίνηται τορὸς

ἑτῶν 107. Ὅθεν πρέπει κατὰ πᾶσαν ἀνάγκην νὰ ἔγινε λάθος τοῦ ἀντιγραφέως εἰς τὸ κείμενον τούτων τῶν συγγραφέων, ἢ εἰς ἐκεῖνο Δ. τοῦ Λαερτίου. Ἐκεῖνο δὲ τὸ ὑποῖον με πείθει νὰ πιστεύσω, ὅτι ἡ ζωὴ τοῦ Θεοφράστου δὲν ἐμάκρυνεν ἕως εἰς τὰ 107 ἔτη εἶναι, ἐξ ἑνὸς μέρους, ἡ σιωπὴ τοῦ Κικέρωνος, εἰς τὸ προαναφερθὲν μέρος (§ 15 σημ. β'), καὶ ὅπου ἐν τοσούτῳ κατὰ φυσικὸν λόγον ἔπρεπε ν' ἀναφέρῃ περὶ αὐτοῦ· ἀφ' ἑτέρου δὲ, τὸ τοῦ Λουκιανοῦ, καὶ τοῦ Κενσορίνου, οἵτινες, καίτοι ὁμιλοῦντες περὶ μακροβιότητος πολλῶν φιλοσόφων τῆς ἀρχαιότητος, ζήσαντων πολὺ ὀλιγότερον ἀπὸ τὴν ζωὴν τοῦ Θεοφράστου, δὲν μνημονεύουσι παντάπασι τούτου τοῦ τελευταίου. Προσθήσκατε εἰς ταῦτα καὶ δύο ἐποχὰς τὰς ὁποίας σημειώνει ῥητῶς Δ. ὁ Ἀλέξτιος, τούτεστι, τὴν τοῦ β'. ἔτους τῆς ριδ'. Ὀλυμπιάδος, καθ' ἣν ὁ Θεόφραστος διεδέχθη εἰς τὴν Περιπατητικὴν σχολὴν τὸν Διδάσκαλόν του Ἀριστοτέλην, ἀναχωρήσαντα εἰς τὴν Χαλκίδαν (1), καὶ τὴν τοῦ α'. ἔτους τῆς ργ'. Ὀλυμπιάδος, καθ' ἣν ἀντικατέστη εἰς τὴν αὐτὴν σχολὴν ἀπὸ Στράτωνα τὸν Λαμψακινόν (2). Ἄν ὑποθέσωμεν λοιπὸν μετὰ τὸν ἅγιον Ἰερώνυμον, ὅτι ὁ Θεόφραστος ἦτο, κατ' ἐκείνην τὴν τελευταίαν ἐποχὴν, (ἥτις εἶναι τοῦ θανάτου του) τὴν ἡλικίαν 107 ἐτῶν, ἤθελεν εἶσθαι ἐπόμενον ὅτι ὅταν διεδέχθη τὸν Ἀριστοτέλην, τὸ β'. ἔτος τῆς ριδ'. Ὀλυμπιάδος, ἦτο περίπου 72 ἐτῶν, τούτεστιν, ὑπερέβαιnen 9 ἔτη τὸν διδάσκαλόν του, ἀποθανόντα εἰς ἡλικίαν 63 ἐτῶν (3), τὸ ὑποῖον εἶναι τόσῳ ὀλιγότερον πιθανόν, κα-

(1) Δ. Λαερ. βιβλ. ε. 10 καὶ 36. Στανλέϋ Ἱστορ. Φιλοσοφ. Τ. α. σελ. 423.

(2) Ὁ αὐτὸς βιβλ. ε. 58.

(3) Ὁ αὐτὸς βιβλ. ε. 10.



θόσον ὁ Ἀριστοτέλης τὸν εἶχον προσδιορίζει γαμβρόν του (1).
 § 17. Κατὰ τὴν διαθήκην τοῦ Θεοφράστου, τὴν ὁποίαν Δ. ὁ
 Λαέρτιος μᾶς διετήρησε, φαίνεται ὅτι οὗτος ὁ Φιλόσοφος δὲν
 ἀφῆκε τέκνα, εἴτε διότι, συνοικεσίον τι ἄγονον ἢ δυστυχὲς
 δὲν τοῦ ἐπρομήθευσε τὴν ἡδονὴν τοῦ νὰ κληθῇ πατὴρ (τέ-
 κνων), ἢ διὰ τινὰ πλάνην κοινὴν εἰς τοὺς τότε φιλοσόφους,
 ἐπροτίμησεν ἀπὸ ταύτης τὴν ἡδονὴν, τὸ ἄφρονι τοῦ ἀγά-
 μου βίου· διότι δὲν φαίνεται ποσῶς, ὅτι ἐνυμφεύθη τὴν θυ-
 γατέρα τοῦ Ἀριστοτέλους, οὔσης τῆς ὑποσχέσεως ὑποθετικῆς
 μόνον ἐκ μέρους τοῦ διδασκάλου του (2). Ἐκεῖνο δὲ τὸ ὑποῖον
 δεικνύει ἔτι μᾶλλον πιθανὴν τὴν ἀγαμίαν τοῦ Θεοφράστου,
 εἶναι ἢ περὶ συνοικεσίου πραγματεία του, εἰς τὴν ὁ-
 ποίαν ζητεῖ, ἂν ὁ σοφὸς πρέπη νὰ μετέχη γάμου. Εἶναι δὲ
 πολλὰ πιθανόν, ὅτι ἂν δὲν εἶχεν ἀποφανθῇ ὑπὲρ τῆς ἀγα-
 μίας, ὁ ἅγιος Ἰερώνυμος δὲν ἤθελεν ὀνομάσει ἐκεῖνο τὸ σύγ-
 γραμμα, τὸ ὁποῖον δὲν ὑπάρχει πλέον, βιβλίον χρυσοῦν, βι-
 βλίον Θεοφράστου περὶ γάμων (3).

§ 18. Ὁ Θεοφράστος ἀφῆκε μέγα μέρος τῶν ὑπαρχόντων
 του εἰς τὸν Μελάνθην καὶ Παγκρέοντα, τοὺς δύο υἱοὺς τοῦ Λέ-
 οντος, τὸν ὁποῖον νομίζω ὅτι ἦτο ἀδελφός του (4). Ἡ διαδο-
 χή του μυνύει ἀνθρωπὸν ζῶντα ἐν εὐπορίᾳ. Καὶ τοῦτο ἠθέλη-
 σάν τινες, ζῶντος ἔτι αὐτοῦ, νὰ τοῦ προσάψωσιν ὡς κα-

(1) Corsini Fast. Attic. T. IV. P. 90.

(2) Δ. Λαερτ. βιβλ. ε. 13.

(3) Μένεγ. εἰς Δ. Λαερτ. βιβλ. ε. 50. T. 6'. σελ. 213.

(4) Ἐπαναλαμβάνουσι ὅτι ὁ πατὴρ τοῦ Θεοφράστου ἐκαλεῖτο Μιλάνθης ἢ
 κατ' ἄλλους, Λέων (§ ἄ.). Ἠδυνάτό τις νὰ στοχασθῇ μὲ πολλὴν πιθανότητα
 ὅτι τὸ τελευταῖον τούτων τῶν ὀνομάτων συνέβη ἀπὸ τι λάθος, διὰ τοῦ
 ὁποίου θέλει συνεχέσθαι ὁ πατὴρ μὲ τὸν ἀδελφὸν τοῦ Θεοφράστου, καὶ ὅτι ὁ
 Μιλάνθης, υἱὸς τοῦ Λέοντος, εἶχε τὸ ἀληθινὸν ὄνομα τοῦ Πάππουτος ὡς τοῦτο
 συνειθίζετο εἰς τοὺς Ἕλληνας.

τηγορίαν, τὴν ὁποίαν ἀνεφέραμεν ἤδη (§ ζ'). Εἶχε δού-
λους πολλοὺς, μεταξὺ τῶν ὁποίων δὲν ἦτο εἰμὴ εἰς μό-
νος, τοῦ ὁποίου τὸνομα ἠξιώθη νὰ φθάσῃ ἕως εἰς ἡμᾶς.
ὠνομάζετο δὲ Πομπύλος, καὶ ἀπέδειξε, διδάσκων τὴν Φι-
λοσοφίαν, ὡς ὁ διδάσκαλός του, ὅτι ἡ ψυχὴ δύναται νὰ ᾔν'
ἐλευθέρα καὶ εἰς αὐτὸ τὸ σῶμα, τὸ ὁποῖον δὲν τῆς ἀνήκει
παντελῶς (1). Ἀλλὰ τὸ πολυτιμότερον μέρος τῆς διαδοχῆς
τοῦ Θεοφράστου ἦτο ἡ βιβλιοθήκη του, συνισταμένη κατὰ
μέγα μέρος, ἀπὸ τὰ συγγράμματα αὐτοῦ τε καὶ τοῦ διδασκά-
λου του. Ὁ Ἀριστοτέλης, ἀναγορεύων αὐτὸν διάδοχόν του εἰς
τὴν σχολήν, τοῦ εἶχεν ὡσαύτως ἀρῆσαι ὅλα του τὰ βιβλία.
Ὁ δὲ Θεόφραστος ἀρῆκε τὴν πολύτιμον ταύτην κληρονομίαν,
ἠυξημένην μὲ τὰ συγγράμματά του, εἰς τὸν Νηλέα μαθητὴν
του. Οἱ δὲ διάδοχοι τοῦ τελευταίου τούτου, πολλὰ ἀμαθεῖς
εἰς τὸ νὰ ἐννοήσωσιν ὅλην τὴν ἀξίαν τοιοῦτου θησαυροῦ, τὴν
ἐγκατέλιπον ἐπὶ πολὺ χρόνου διάστημα διόλου ἡμελημένην,
καὶ τελευταῖον τὴν ἔθαψαν εἰς τόπον κάθυγρον, φοβούμενοι
μὴ τὴν ἀρπάσωσιν οἱ Βασιλεῖς τῆς Περγᾶμου, κυρίαρχοι τῆς
πόλεως Σκήψως, ὅπου κατέκειν, ἐν ἀσχολούμενοι τότε νὰ
συναζώσι πανταχόθεν βιβλία πρὸς σύστασιν βιβλιοθηκῆς.

Μετὰ καιρὸν ἐξέχωσαν τὰ βιβλία διὰ νὰ τὰ πωλήσωσιν
εἰς τὸν Ἀπελικὸν τῆς Τέου. Οὗτος δὲ, ἐπιθυμῶν μὲν νὰ τὰ
διορθώσῃ, ἀλλὰ μὴ ἔχων τὴν ἀπαιτούμενην παιδείαν νὰ τὸ
κατορθώσῃ μ' ἐκβασιν, ἀντέγραψε μὲν νέα ἀντίγραφα, ἀλλὰ
θέλων ν' ἀνὰ πληρώσῃ τὰ ὑπὸ τῶν σκωλήκων καὶ τῆς ὑγρα-
σίας κενὰ μέρη, τὰ ἐπλήρωσεν ἀπὸ λάθῃ. Ἀφοῦ δὲ μετὰ ταῦτα

(1) Δ. Λαερτ. βιβλ. ε. 36 καὶ Διόλυγ. Γελλ. Noct. Attic. L.
II. 18.

τὰ βιβλία ἐπέρασαν εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ Σύλα, κυριεύσαντος τὰς Ἀθήνας, οἱ Γραμματικοὶ καὶ οἱ βιβλιοπῶλαι τῆς Ρώμης πληθύνοντες τ' ἀντίγραφα, ἐπλήθυναν ἐνταυτῷ καὶ τὰ λάθη, μὴ φροντίζοντες νὰ τὰ παραβῇλωσι μὲ τὰ πρωτότυπα (1). Ἀλλὰ μ' ὅλα τὰ πολλὰ ἐκεῖνα ἀντίγραφα, ἐστάθη ἀδύνατον, ὥστε ὁ καιρὸς καὶ ἡ βαρβαρότης, δύο ἰσχυρά αἷτια τῆς καταστροφῆς, νὰ μὴ μᾶς ἀφαιρέσωσι τὸ πλεῖστον μέρος τῶν συγγραμμάτων τούτων τῶν δύο φιλοσόφων.

§ 19. Ἡ ἀπώλεια τοῦ σημαντικοῦ ἀριθμοῦ τῶν συγγραμμάτων τοῦ Θεοφράστου εἶναι τόσῳ σημαντικωτέρα, ὥς' ἐπειδὴ ἔγραψε σχεδὸν περὶ πάντων τῶν ἀντικειμένων, περὶ τῶν ὁποίων ὁ Ἀριστοτέλης εἶχε πρὸ αὐτοῦ διαπραγματευθῇ, τὰ συγγράμματα τοῦ μαθητοῦ ἤθελον μᾶς χρησιμεύσει σήμερον, οὐ μόνον ὡς ὑπομνήματα εἰς τὸ νὰ ἐννοῶμεν μέγα μέρος τῶν τοῦ διδασκάλου, ἀλλ' ἤθελον μᾶς διαδώσει καὶ τὰς ἀλληλοδιαδοχικὰς προόδους τῆς ἐπιστήμης, βάλλοντα ὑπ' ὄψιν μας, πᾶν ὅ,τι οἱ κόποι τοῦ Θεοφράστου ἡδυνήθησαν νὰ προσθέσωσιν εἰς τὰς γνώσεις, τὰς ὁποίας εἶχεν ἀποκτήσει ὑπὸ τὸν Ἀριστοτέλην. Πρέπει ἐπὶ πᾶσι νὰ λυπώμεθα διὰ πολλὰ πολιτικά συγγράμματα (2), καθὼς καὶ διὰ μίαν ἱστορίαν τῆς Ἀστρονομίας, καὶ μίαν πραγματείαν τῆς Γεωργικῆς. Αὕτη ἡ τελευταία ἀναφέρεται ἀπὸ πολλοὺς ἀρχαίους (3). Δύναται τις νὰ κρίνῃ τὸ πολύτιμον τῆς πρώτης, ἂν, ὅσα

(1) Στράβων βιβλ. γ'. σελ. 906 (sq) Πλουτάρχ. εἰς Σύλαν Τ. γ'. σελ. 131 (sq) Ἀθην. βιβλ. ε. κεφάλ. ιδ. σελ. 214.

(2) Ἐκτὸς ἐκείνων, τὰ ὁποῖα ἤδη ἀνέφερα (§. 13.), ὁ Θεοφράστος συνέγραψε καὶ ἄλλα πολλὰ περὶ Πολιτικῆς, τῶν ὁποίων τὸν κατάλογον δύναται τις νὰ ἴδῃ εἰς Δ. τὸν Δαέρτιον.

(3) Φαβρικ. βιβλιοθ. Ἑλληνικῆς Τ. β' σελ. 246.

ὁ Πλούταρχος (1) λέγει περὶ τοῦ Πλάτωνος, τοῦτέστιν, ὅτι οὗτος ὁ Φιλόσοφος μετενόησεν εἰς ἡλικίαν προβεβηκυῖαν, ὅτι εἶχεν ὑποστηρίξει, πῶς ἡ γῆ κατέχει τὸ κέντρον τοῦ Πλανητικοῦ συστήματος, ἐξήχθησαν ἀπ' ἐκεῖνο τὸ βιβλίον τοῦ Θεοφράστου.

§. 20. Ὁ μικρὸς ἀριθμὸς (2) τῶν συγγραμμάτων τοῦ Θεοφράστου διχωρῶντων τοῦ χρόνου τὴν καταστροφὴν, ἐδικαίωται ἀποχωρῶντω, καὶ τὴν τοῦ διδασκάλου τοῦ πρὸς αὐτὸν ὑπόληψιν, καὶ τὴν κρίσιν, τὴν ὁποίαν μετὰ ταῦτα ἐπέτεραν πολλοὶ μεγάλοι ἄνδρες τῆς ἀρχαιότητος, ἐξ ὧν ἀναφέρω μόνον τὸν Κικέρωνα, ἃν καὶ δὲν ἀφῆκεν ἀκατηγόρητον τὸν Θεόφραστον (§ 6 Σημ. 6'. καὶ 11. 30), οὗτος ὁ ἔνδοξος Ῥήτωρ τὸν καλεῖ ποτὲ μὲν φίλον του, (3) ποτὲ δὲ ἐντροπήματ' αὐτοῦ (4). Κρίνων τις ἐκ τῶν συγγραμμάτων τούτων, δύναται νὰ εἴπῃ, ὅτι ὁ Θεόφραστος εἰν' ἐπίσης, ὡς καὶ ὁ διδάσκαλός του, εἰς ἐξ ἐκείνων, οἵτινες ἀφῆκαν ἐποχὴν εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος, ἐμβαλόντες δύο νέους κλάδους εἰς τὸ ἐγκυκλοπαιδικὸν δένδρον τῶν ἀνθρωπίνων γνώσεων.

§ 21. Ὁ Πρῶτος τούτων τῶν κλάδων εἶναι ἡ βοτανικὴ, τὴν ὁποίαν ὁ Θεόφραστος ἐπρόσθεσεν εἰς τὴν φυσικὴν ἱστορίαν, δημιουργηθεῖσαν, καὶ ἤδη πολλὰ ηὔξημένην ἀπὸ τὸν διδάσκαλόν του. Μᾶς σώζονται δύο πραγματεῖαι περὶ ταύτης τῆς ἐπιστήμης, ἡ μὲν ἐπιγραφομένη ἱστορία τῶν

(1) Πλατωνικῶν ζητημ. T. I. σελ. 183.

(2) Δὲν μᾶς μένουσι σήμερον, εἰμὴ 14. 'πραγματεῖαι, μέτρια ταμάκια διαφόρων ἄλλων συγγραμμάτων.

(3) Εἰς Αττ. β'. 16.

(4) Πλούταρχ. εἰς Κικέρ. κερ. δ'. σελ. 792.

φυτῶν· ἡ δὲ, περὶ τῶν αἰτιῶν τῆς φυτείας . Καὶ εἰς τὰς δύο ὁ Θεόφραστος ὁμιλεῖ ὡς Φιλόσοφος παρατηρητῆς· καὶ δὲν εἶναι κατώτερος τῶν ἐνδοξοτέρων Φυτολόγων τοῦ αἰῶνος μᾶς , εἰμὴ διὰ τ' ἀποτέλεσμα τῆς τύχης, ἥτις τὸν ἔκαμε νὰ γεννηθῇ ὑπὲρ τοὺς 22 αἰῶνας πρὸ τούτων (1) .

§. 22. Ὁ δεύτερος κλάδος, περὶ τοῦ ὁποίου θέλω νὰ ὁμιλήσω, εἶναι νέος τις τρόπος τῆς διαπραγματεύσεως τῆς ἠθικῆς, ἀνήκων ἀποκλειστικῶς εἰς τὸν Θεόφραστον . Αὕτη ἡ ἐπιστήμη εἶχεν ἤδη λάβει μεγάλας προόδους ἐπὶ τοῦ Ἀριστοτέλους , ἐφευρετοῦ ταύτης τῆς ἐντέχνου κλίμακος , ὅπου πᾶσα ἀρετὴ κεῖται μεταξὺ δύο ἐλαττωμάτων ἀντιθέτων, τοῦ μὲν τῆς ὑπερβολῆς, τοῦ δὲ τῆς ἐλλείψεως . Οὗτος ὁ παράδοξος ἄνθρωπος, ἐμβατεύσας εἰς τὸ ἐνδόμυχον τῆς καρδίας τοῦ ἀνθρώπου, εἶχεν ἤδη ἀνατέμει, οὕτως εἰπεῖν, τὰ πάθη τῆς, ἀναλύσας τὰς αἰτίας τῶν ἐνεργειῶν αὐτῶν, καὶ τάξας ὡς ἀρχὰς τῆς ἠθικῆς ἐπιστήμης ὀρισμοὺς, ἐκπλήττοντας, τόσῳ διὰ τὴν ἀκρίβειάν των, ὅσον καὶ διὰ τὴν ἀγχίνουαν, τὴν ὁποίαν προϋποθέτουσιν εἰς τὸν συγγραφέα των. Ἀλλ' ἐκείνη ἡ νέα μέθοδος τοῦ νὰ ἐκθέσῃ πίνακας ὑπὸ τὸνομα χαρακτηῖρας, νὰ συναθροίσῃ εἰς ἓν πρόσωπον ἰδανικὸν ὅλους τοὺς χαρακτηῖρας μιᾶς κακίας, ἢ ἐνὸς ἐλαττώματος, παριστάνων ὅλα τὰ

(1) Εἶναι ἀξιοσημείωτον, ὅτι ὁ Θεόφραστος εἶχε μέχρι τινὸς βαθμοῦ, γνώσεις τοῦ συστήματος τοῦ λινναίου Ὅρα τὴν περὶ Φυτῶν Ἱστορίαν του, (*système sexuel*) βιβλ. α'. κεφάλ. 22. συστήμ. δεακρίνον· τὸ ἄβρην ἀπὸ τοῦ Σήλεος. Δὲν ἀγνοῶ ὅτι ὁ Ἀριστοτέλης ὡσαύτως συνέγραψε πραγματείαν ἐπιγραφομένην περὶ Φυτῶν, ἀλλ' ἐπειδὴ αὕτη δὲν ὑπάρχει πλέον, δὲν δύναμεθα νὰ γνωρίσωμεν ἂν εἶχεν ἀναφορὰν τινα μὲ τὴν τοῦ Θεοφράστου.

μέρη τὰ εἰς τὸ γελοῖον κινουντα, ἢ τὰ ὅποια ἐμπνέουσι φρίκην, ἐπλάσουργήθη καὶ (τὸ μᾶλλον ἄξιον θαυμασμοῦ) ἐτελειοποιήθη ἀπὸ τὸν μαθητὴν τοῦ Θεοφράστου. Αὐτὸ εἶναι τόσῳ πολυτιμότερον, ὅσον δυνάμεθα νὰ βεβαιώσωμεν, ὅτι εἰς τούτους τοὺς χαρακτῆρας, χρεωστεῖται ἡ μετὰ ταῦτα ἀληθὴς Κωμωδία, τὴν ὁποίαν Μένανδρος ὁ μαθητὴς τοῦ Θεοφράστου εἶχε κατὰ πρῶτον παραστήσει εἰς τὸ θέατρον τῶν Ἀθηνῶν. Χωρὶς ν' ἀναφέρω ἄλλα ἠθικὰ συγγράμματα (1) τοῦ Θεοφράστου, θέλω ἀφιερῶσαι τὸ ὑπόλοιπον τοῦ λόγου μου εἰς ταύτην τὴν πραγματείαν τῶν Χαρακτήρων, ἀρχίζων ἐκθεσιν βιβλιογραφικὴν ὅσῳ τὸ δυνατόν σύντομον.

§ 23. Τόσῳ ὀλιγώτερον θέλει ἀπαιτήσῃ τις παρ' ἐμοῦ λεπτομερεῇ ἐκθεσιν ὧν τῶν μέχρι τοῦδε γενομένων ἐκδόσεων, ὅσον οἱ ποθοῦντες τοιαύτην λεπτομέρειαν δύνανται νὰ ικανοποιήσωσι τὴν περιέργειάν των, ἀναγνόντες τὸν πρόλογον εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς τελευταίας ἐκδόσεως τῶν χαρακτήρων, δημοσιευθείσης παρὰ τοῦ Φισχέρ εἰς Κοβούργ. τῷ 1763 εἰς 8. Ἀρκεῖ νὰ εἶπω, ὅτι αὕτη ἡ ἐσχάτη ἐκδοσις προηγήθη περὶ τοῦ τριάκοντα ἄλλων διαφορῶν ἐκδόσεων, ἐξ ὧν δὲν σώζεται, εἰμὴ μικροὶς τις ἀριθμὸς, ἄξιός νὰ τὸν ἀναφέρω.

§ 24. Ἡ πρώτη ἐκδοσις τῶν χαρακτήρων ἐδημοσιεύθη τῷ 1527 ἀπότινα Πατρίκιον τοῦ Νουρεμβέργ, Περκεϊμέρ καλούμενον, κατὰ τι ἀντίτυπον χειρόγραφον πεμφθὲν πρὸς αὐτὸν ἐξ Ἰταλίας τῷ 1515 ἀπὸ τὸν Πικ Μιρανδούλ, ἀνεψιὸν τοῦ ἐνδόξου ὁμωνύμου ἡγεμόνος. Αὕτη ἡ ἐκδοσις δὲν

(1) Καθὼς αἰπερὶ ἀρετῆς πραγματεῖαι του, περὶ ἠθικῆς, περὶ γελοίου περὶ τύχης, περὶ εὐσεβείας, περὶ ἡδονῆς, περὶ κολακείας, περὶ σωφροσύνης, περὶ φιλοδοξίας κ. τ. λ. τῶν ὁποίων μνημονεύει Δ. ὁ Λαέρτιος.

περιέχει εἰρή τὸ Ἑλληνικὸν κείμενον τῶν 15 πρώτων χαρακτηριστῶν, τῶν μόνων ἐγνωσμένων τότε, συνωδευμένων ἀπὸ μίαν Λατινικὴν μετάφρασιν γενομένην ἀπὸ τὸν ἐκδότην.

§ 25. Ἡ δευτέρα ἔκδοσις δημοσιευθεῖσα εἰς τὴν Βασιλείαν τῷ 1532 παρὰ τοῦ Κρατανδερ, δὲν διαφέρει ἐκείνης τοῦ Νουρεμβέργ, εἰμὴ κατα τὴν Λατινικὴν μετάφρασιν, ἣτις εἶναι τοῦ ἐνδόξου Πολιτιάνου, καὶ ἣτις φαίνεται ὅτι εἶχε γένει ἐκ τινος χειρογράφου, πολλὰ διαφόρου, τοῦ τῆς Ἰταλίας, ἐκ τοῦ ὁποίου εἶχεν ἐξάξει τὸ ἀντίτυπὸν του.

§ 26. Ἡ ἔκδοσις τοῦ Καμοσίου δημοσιευθεῖσα εἰς Βενετίαν ὑπὸ τῶν Ἀλδων τῷ 1552 εἶναι κυζημένη ἐξ ὁκτώ νέων χαρακτηριστῶν ἀπὸ τῶν 15, μέχρι τοῦ 23. ἀποκλείει καὶ, ἐλλειπόντων ἀπὸ ὅλας τὰς προηγηθείσας ἐκδόσεις.

§ 27. Ἐνρίκος ὁ Στέφανος ἐδημοσίευσεν ὡσαύτως, τῷ 1557 τοὺς 23 χαρακτῆρας τοῦ Θεοφράστου, μετὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ Καμοσίου, προσθέσας ἐκεῖ μικρὰς τινὰς κριτικὰς σημειώσεις. Ἐνταῦθα δύναται τις νὰ παρατηρήσῃ ὅτι ὁ Κασσιανός, ὁ Φαβρίκιος καὶ ἄλλοι ἠπατήθησαν, θεωρήσαντες κακῶς, Ἐνρίκον τὸν Στέφανον, ὡς πρῶτον ἐκδότην τῶν 8 νέων χαρακτηριστῶν, τότε κατὰ πρῶτον φανέντων εἰς τὴν ἔκδοσιν τοῦ Καμοσίου. Ἐν ἄλλο λάθος, τὸ ὁποῖον ἀρεῖλω νὰ παρατηρήσω μετὰ προσηγορίας, εἶναι ὅτι οἱ 15 πρῶτοι χαρακτῆρες, οἱ εἰς τὰ διάφορα κεφάλαια τῆς τοῦ Στοβαίου (1) ἠθικῆς συνόψεως διεσπαρμένοι, δὲν συμπεριελήφθησαν ἀπὸ τὸν Στοβαῖον αὐτὸν ὡς

(1) Ὁμιλ. β'. σελ. 33. 34. δ'. 61. 62. ι. 135. ιβ'. 143. 144. ζ'. 150. 151. ιδ'. 213. λγ'. 218. 219.

ἐνόμισεν ὁ Κασωβὼν καὶ ἄλλοι, ἀλλ' ἀπὸ τὸν Γεσνέρ, λαβόντα τούτους ἐκ τινος ἐκδόσεως δημοσιευθείσης εἰς τὴν Βασιλείαν τῷ 1541 ἀπὸ τὸν Ἰωάννην Ὀπωρίνον.

§ 28. Ὁ Κασωβὼν ἐξέδωκε τὴν πρώτην ἐκδόσιν του εἰς τὸ Λυὼν τῷ 1592, εἰς 12, μέγιστα νέαν Λατινικὴν μετάφρασιν, συναδευμένην ἀπὸ ὑπόμνημα ἀξίον ἐκείνου τοῦ ἐξόχου κριτικοῦ. Τῷ 1599, ἐδημοσίευσεν ἐκ β' αὐτοῦς ἐκείνους τοὺς χαρακτῆρας, ἀλλ' ἠϋξημένους ἀπὸ ἐξ' νέα κεφάλαια, ἀπὸ τοὺς 23 μέχρι τῶν 28· ἀποκλειστικῶς, τοὺς ὑποίους εἶχεν ἐξάξει ἐκ τινος τῶν 4 χειρογράφων διατηρουμένων εἰς τὴν βιβλιοθήκην τοῦ Ἐλεκτοράτου Παλατίου. Αὕτη ἡ ἐκδοσις, ὅπου τὸ ὑπόμνημα εἶναι ὡσαύτως ἠϋξημένον, οὐ μόνον ἐκ τῶν πέντε χαρακτῆρων, ἀλλὰ καὶ διότι περιέχει τοὺς 23 παλαιούς, μετετυπώθη τῷ 1612, καὶ μετὰ τὸν θάνατόν του τῷ 1638.

§ 29. Δύο ἄλλαι ἐκδόσεις τοῦ ιζ' αἰῶνος εἰν' ἀξίαι ν' ἀναφερθῶσι διὰ τὰς γραφὰς νέου τινὸς χειρογράφου ἀπαντωμένας ἐκεῖ. Αὗται εἰν' ἐκεῖναι τὰς ὁποίας ἐδημοσίευσεν Θωμᾶς ὁ Γάλλος, τὴν α' εἰς τὸ Καμβρίδγρον, τῷ 1671, καὶ τὴν δευτέραν εἰς Ἀμστερδᾶμ τῷ 1688, εἰς τὰ μυθολογικά, φυσικὰ καὶ ἠθικὰ ποιημάτων του, εἰς 8, μετὰ τὰς διαφόρους γραφὰς χειρογράφου τινὸς τῆς βιβλιοθήκης τοῦ σχολίου τῆς Τριάδος τοῦ Καμβρίδγου, διὰ τοὺς 23 πρώτους χαρακτῆρας.

§ 30. Ὁ ιη' αἶων προσφέρει 4 ἐκδόσεις ἀξίας νὰ προσελκύσωσι τὰ βλέμματά μας· Ἡ πρώτη ἐδημοσιεύθη ἀπὸ τὸν Νεεδάμ, εἰς Καμβρίδγ τῷ 1712, εἰς 8, κατὰ τὸ κεῖμενον τοῦ Κασωβῶνος, ἂν καὶ διεφθαρμένον εἰς πολλὰ μέρη. Ἐκ τὸς τῶν διαφορῶν τοῦ χειρογράφου τοῦ Καμβρίδγ, περὶ οὗ ὠμίλησα (§ 29), ἐκεῖνος ὁ σοφὸς ἐπρόσθεσεν ἐκεῖ τὰς τῶν

8. ἄλλων χειρογράφων (τῶν ὁποίων τὰ 4 εἶναι τῶν Παρισίων), τὰς σημειώσεις καὶ παρατηρήσεις τῶν διαφόρων κριτικῶν, τὸ υπόμνημα τοῦ Κασσιβῶνος, καὶ τὰς διατριβὰς τοῦ Δουπόρτ εἰς τοὺς 13 χαρακτῆρας (1).

§. 31. Ἡ τοῦ Πώβ6. δημοσιευθεῖσα τῷ 1737 εἰς 12 εἰς Οὐτρέχτ, δὲν εἶναι, εἰμὴ ἀντίγραφόν τι τῆς β'. ἐκδόσεως τοῦ Κασσιβῶνος, ὅσον διὰ τὸ Ἑλληνικὸν κείμενον καὶ τὴν μετάφρασιν. Ἀλλ' ἐκεῖ ἔχει προσθέσει ὅλας τὰς διαφοροὺς γραφὰς τῆς ἐκδόσεως τοῦ Νεεδάμ, καὶ τὴν τῆς Βενετίας τοῦ 1552, (§ 29), ὡς καὶ τινὰ ἀριθμὸν σημειώσεων κριτικῶν καὶ ἐρμηνευτικῶν.

§. 32. Ἡ τελευταία ἐκδοσις ἣτις προηγήθη τῆς ἐκδόσεως τοῦ Φισχέρ, εἶναι ἡ τοῦ Σχβάρζ, καθηγητοῦ τοῦ σχολείου τοῦ Κοβούργ, δημοσιευθεῖσα εἰς ταύτην τὴν τελευταίαν πόλιν, τῷ 1739, εἰς 4°. Δὲν τὴν ἀνάφέρω, εἰμὴ διὰ νὰ τὴν διακηρύξω εἰς ὅλους τοὺς ἐρασὰς τῆς ἀρχαίας φιλολογίας, καὶ νὰ τοὺς προφυλάξω νὰ μὴ ἀκολουθήσωσι τὸ τίσον ὀλέθριον παράδειγμα ἐκείνων, οἵτινες ἤθελον τολμήσει ν' ἀλλάξωσι τὸ κείμενον τῶν ἀρχαίων συγγραφέων. Δύναται τις νὰ βεβαιώσῃ, κατὰ τὸν Φισχέρ, ὅτι ὁ Σχβάρζ, ἀντὶ νὰ δημοσιεύσῃ τοὺς χαρακτῆρας τοῦ Θεοφράστου, εὔρεν ἐυκολώτερον νὰ κατασκευάσῃ χαρακτῆρας νέους, συνθέτους ἀπὸ τὸ κείμενον τοῦ Κασσιβῶνος, ἀπὸ τὸ τοῦ Νεεδάμ, καὶ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον φαίνεται μᾶλλον ἀπίθανον, ἀπὸ ἰδικὰς τοῦ εἰκασίας. Συνώδευσεν ἐκεῖνο τὸ ἐξάίρετον κείμενον, μὲ νέαν τινὰ μετάφρασιν Λατινικὴν, καὶ μὲ τινὰς σημειώσεις.

(1) Οἵτινες εἶναι ὡς ἤδη τοὺς ἔχει παρατηρήσει ὁ Φισχέρ τὰ κεφ. 1. 4. 6. 9. 10. 17.

§ 33. Ὁ Φισχέρ, ἀσυγκρίτως φρονιμώτερος τοῦ Σχβάρτζ, ἐδημοσίευσε τελευταῖον τὴν ἐκδοσίν του εἰς Κοβούργ, τῷ 1763, εἰς 8^ο. Αὕτη ἡ ἐκδοσις περιέχει, ἐκτὸς τῆς ἀφιερωτικῆς ἐπιστολῆς, διεξοδικὸν πρόλογον τοῦ ἐκδότου, ἐκ τοῦ ὁποίου ἠρξάνθη κατὰ μέγα μέρος ταύτην τὴν βιβλιογραφικὴν εἰδήσιν, καὶ ἥτις ἀκολουθεῖ τὸν πρόλογον τοῦ Κασωβῶνος μετὰ τινὰς χαρακτῆρας ληφθέντας ἐκ διαφορῶν Λατινῶν συγγραφέων. Ἔπεται δὲ μετὰ ταῦτα τὸ κείμενον τῶν 28 χωρακτῆρων τοῦ Θεοφράστου ἐξηγμένων, ἐκτὸς τινῶν διαφορῶν, ἀπὸ τῆν γ'. ἐκδοσιν τοῦ Κασωβῶνος. Τοῦτο τὸ κείμενον, χωρὶς καμμύαν Λατινικὴν μετάφρασιν, συντετμημένον ἀπὸ τὰς ἐκτεταμέναις κριτικαῖς σημειώσεις, κειμέναις ἐν τῷ τέλει ἐκάστου κεφαλαίου, καὶ εἰς τὰς ὁποίας ὁ Φισχέρ ἀναφέρει, οὐ μόνον τὰς διαφοροὺς παραδόσεις σχεδὸν ὅλων τῶν προηγηθησῶν ἐκδόσεων, ἐκτὸς τῆς α. καὶ β'. τοῦ Κασωβῶνος, τὰς ὁποίας δὲν ἠδυνήθη νὰ πορισθῇ, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνας τῶν δύο χειρογράφων, τοῦ μὲν τοῦ ιγ' αἰῶνος, περιέχοντος τὰ 15 πρῶτα κεφάλαια ἢ χαρακτῆρας, τοῦ δὲ, τοῦ ιδ'. περιέχοντος ἐξ αὐτῶν 23. καὶ περιπλέον, τὸ πλεῖστον μέρος ἀπὸ εἰκασίας διαφορῶν ἐκδοτῶν, ὡς καὶ διαφορῶν ἄλλων κριτικῶν, καθὼς τοῦ Σωμαίζου, τοῦ Πολμιέρ, τοῦ Γραντεμεσνήλ, τοῦ Κλέρκ, τοῦ Βὸς τοῦ Ρέϊσκιου, τοῦ Σχμιδ, τοῦ Κλώτσ, καὶ τοῦ Κοῦχγ. Ὡσαύτως ἐκεῖ ἀναφέρει ἐνίοτε καὶ τὰς ἰδικὰς του, ἀλλὰ μ' ἐκείνην τὴν προσοχὴν καὶ μετριοτήτητα, ἃτινα πρέπει πάντοτε νὰ συνοδεύωσι τὸν ἀληθῶς πεπαιδευμένον. Εἰς τὸ τέλος τοῦ κειμένου τούτου καὶ τῶν σημειώσεων, ἔταξε πλεῖστα ἐκτεταμένον πίνακα λέξεων, τὰς ὁποίας δύναται τις νὰ θεωρήσῃ ὡς συμφωνίαν τινά, καὶ εἰς τὸν ὅποιον προσπαθεῖ νὰ ἐρμηνεύσῃ ὅλα τὰ ὁπωσοῦν δύσκολα χωρία,

ὥστε διαδέχονται ἀλλήλα τακτικῶς κατ' ἀλφάβητον. Οὗτος ὁ πίναξ συνοδεύεται τελευταῖον ἀπὸ ἐκτεταμένον, ἀλλ' ἀμερόληπτον ὑπόμνημα τοῦ Κασσιωδῶνος, περὶ τοῦ ὁποῖου ὠμίλησα πρότερον (§ 28). Αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν μόνος πληροῖ σελίδας 240. Ὡς τε ἀποκτῆσας τις τὴν ἐκδόσιν τοῦ Φισχέρ, ἔχει, ὁμοῦ μὲ τὴν μετάφρασιν τοῦ Κασσιωδῶνος, περιπλέον, καὶ πᾶν ὅ,τι εἶν' οὐσιωδῶς ἀναγκαῖον νὰ γνωρίζῃ περὶ τῆς πραγματείας τῶν χαρακτήρων.

§ 34. Ὁ ἀναγνώστης παρατήρησεν ἤδη, ὅτι οἱ 28 χαρακτῆρες τοῦ Θεοφράστου, ἀνεκαλύφθησαν ἀλληλοδιαδόχως καὶ εἰς τρεῖς διαφόρους ἐποχάς (§ 24, 26, 28,). Ὁ Κασσιωδῶν, ὅστις ἀνεκάλυψε τοὺς τελευταίους ἢ, εἶδε παρομοίως εἰς τὸ χειρόγραφον, τὸ ὁποῖον τοὺς περιέκλειε, τὰς ἐπιγραφάς (ἀλλὰ μόνον τὰς ἐπιγραφάς) τῶν δύο ἄλλων χαρακτήρων, σχηματιζόντων τὰ κεφάλαια 29, καὶ 30. τὸ μὲν περὶ φιλοπονηρίας, τὸ δὲ περὶ αἰσχροκερδείας ἐπιγραφόμενα. Οὗτοι οἱ δύο τελευταῖοι χαρακτῆρες, ἐκ τοσούτου καιροῦ, παρὰ πάντων τῶν σοφῶν τῆς Εὐρώπης ποθοῦμενοι, εὐρέθησαν τελευταῖον εἰς ἓν χειρόγραφον διατηρούμενον εἰς τὴν βιβλιοθήκην τοῦ Βατικάνου, καὶ ἐδημοσιεύθησαν κατὰ πρῶτον εἰς Πάρμαν τῷ 1786, εἰς 4^ο, μὲ μετάφρασιν Λατινικὴν, σημειώσεις καὶ πρόλογον διεξοδικὸν τοῦ ἀδελφ. Ἀμαδουζῆ, δι' ἐπιμελείας τοῦ κλειστοτέχνου Βοδόνη, καταβαλόντος πᾶσαν τυπογραφικὴν πολυτέλειαν (1).

(1) Τὸ πόνημά μου τοῦτο περὶ τοῦ Θεοφράστου εἶχεν ἤδη τελειώσει, ὅτε ἔλαβον δύο συγγράμματα ἐκδοθέντα παρὰ τοῦ σοφοῦ Γοῦττ. εἰς Νουρεμ-βέργ. τῷ 1798. εἰς 8. Το μὲν περιέχει τοὺς 15 τελευταίους χαρακτῆρας τοῦ Θεοφράστου, προηγουμένων τινῶν Ἑλληνικῶν πονηματίων ἀνεκδότων, ὅλα κατὰ τὸ ἴσον, τὸ ὁποῖον εἶχεν ἀντιγράψει ἀπὸ τὸ αὐτὸ χειρόγραφον τοῦ Βατικάνου ὁ Σιεβενίς, ὅστις ἀπέθανε τῷ 1796. Τὸ δὲ ἄλλο εἶναι ἐκ

§ 35 Εἰς ταύτην τὴν βιβλιογραφικὴν ἔκθεσιν, ἵσως πολλὰ ἐκτεταμένῃ, ἡδυνάμην νὰ προσθέσω τὰ ὑπομνήματα Μαξίμου τοῦ Πλανούδη, σωζόμενα κατὰ τὸν Γεσνέρ, εἰς τὴν βιβλιοθήκην τῆς Ἰταλίας, ἀλλὰ μὴ ἀνακαλυφθέντα εἰσέτι πούποτε· καὶ ἄλλο τι ὑπόμνημα διεξοδικώτατον, συγγεγραμμένον ὑπὸ τοῦ Στάνλεϋ, συγγραφέως τῆς ἱστορίας τῆς Φιλοσοφίας, ἐκδότου τοῦ Αἰσχύλου, ὑπόμνημα, τὸ ὁποῖον ὑπῆρχεν ἔτι εἰς τὴν ἀρχὴν τούτου τοῦ αἰῶνος (1) εἰς τὴν βιβλιοθήκην τοῦ ἐπισκόπου τῆς Νορβίκης ἀριθμ. 669. Ὁ Βόσσιος καὶ ὁ Βὸς ἀπέθανον πρὶν δημοσιεύσωσι τὰς ἐκδόσεις τῶν χαρακτήρων τοὺς ὁποίους εἶχον ὑποσχεθῇ.

Ὁ Βυττεμβάχ, εἰς τὸν ὁποῖον χρεωστούμεν μίαν ἐξάαιρετον ἔκδοσιν τοῦ Πλουτάρχου, ὑπεσχέθη νὰ μᾶς δώσῃ τὴν τοῦ Θεοφράστου, περὶ τὴν ὁποίαν ὁ Φόντεϋν ὑπουργὸς τῆς

δοσίς τις ἀπρητισμένη ἐξ ὅλων τῶν χαρακτήρων, τῶν ὁποίων οἱ 15 τελευταῖοι ἔχουσι τὸ πλεῖστον μέρος προσθήκας, μὴ γνωστὰς εἰς κανέν ἄλλο χειρόγραφον.

Σοφὸς τις Ἰταλὸς εἶχεν ἀναγγεῖλει εὐθύς τότε, τῷ 1743. εἰς τὰ δημόσια περὶ αὐτῶν. Ἀλλ' ὁ Ἀμαδονζῆς εἰς τὸν πρόλογον (§ δ' 14. καὶ ἐ. 25.) τεθειμένον ἐπὶ κεφαλῇς τῆς τῶν δύο τελευταίων χαρακτήρων ἐκδόσεώς του ἐβεβαίωσεν, ὅτι αὗται αἱ νομιζόμεναι προσθήκαι, κατήντων εἰς τινὰς διαφόρους γραφάς. Ἡ παράδοξος αὕτη ἐεβαίωσις ἀπεδείχθη ψευδής, εἰς τὴν διπλὴν ἔκδοσιν τοῦ Γοέτσ. Θέλ' ἴδῃ τις ἀκολούθως εἰς τὴν μετάφρασίν μου (σελ. 89. 99. καὶ σημ. σελ. 249. 9.) ὅτι ἠκολούθησα τὸ παράδειγμα τούτου τοῦ σοφοῦ ἐκτὸς μόνον, ὅτι αὐτὶ νὰ βάλω ἐκείνας τὰς προσθήκας ἐκάστην εἰς τὸ μέρος τοῦ κειμένου, τὸ ὁποῖον κατέχει εἰς τὸ χειρόγραφον τοῦ Βατικάνου, ἡνυχρισθήην νὰ τὰς προσθέτω ὡς σημ. ὑπὸ τὸ κείμενον, καὶ ὑπὸ τὴν μετάφρασιν ἐκάστου χαρακτῆρος.

(1) Ὅρα τὸν βίον τοῦ Στάνλ. ἐν ἀρχῇ τῆς Λατιν. μεταφράσεως περὶ Φιλοσοφ. Ἱστορίας του.

ῥησικείας τῶν Ἀναβαπτιστῶν, εἰς Ὀλλάνδαν, ἀποθανόντων
πρὸ τινων χρόνων, ἐνησχολήθη εἰς ὅλον τὸ διάστημα
τῆς ζωῆς του (1).

§ 36 Ἀφοῦ ὠμιλήσαμεν περὶ τῶν ἐκδόσεων καὶ Λατι-
νικῶν μεταφράσεων, δὲν ἤθελεν εἰσθαῖ δίκαιον νὰ πα-
ρέλθωμεν ἐν σιωπῇ τὰς γενομένας εἰς τὰς νεωτέρας
γλώσσας. Ὁ Φαβρίκιος ὀμιλεῖ (2) περὶ τινος Ἀγγλικῆς
μεταφράσεως, δημοσιευθείσης τῷ 1698. Ὁ Κότς ἀναφέρει
δύο δημοσιευθείσας εἰς τὴν αὐτὴν γλῶσσαν, τὴν μὲν τῷ
1718, τὴν δὲ τῷ 1725 (3). Δύναται νὰ θεωρηθῇ. ἔτι ὡς
ἐκδοσις Ἀγγλικὴ καὶ ἐκείνη, τὴν ὁποίαν ὁ Ρίχαρνδ Νευτὸν
ἐδημοσίευσεν εἰς τὰ 1754· διότι, ἂν καὶ ἡ νέα μετάφρασις,
τὴν ὁποίαν ἐπρόσθεσεν εἰς τὸ καίμενον, ἦτο Λατινικὴ, αἱ ση-
μειώσεις, αἵτινες τὴν συνοδεύουσι, καὶ αἵτινες συνιστῶσι τὸ
μεγαλῆτερον μέρος τοῦ συγγράμματος εἶναι εἰς τὸ Ἀγ-
γλικόν. Ὁ Ἀνσάλδος Σεβᾶς ἐδημοσίευσεν εἰς τὰ 1620 μό-
νην τὴν Ἰταλικὴν μετάφρασιν τῶν 23 χαρακτήρων με-
σημειώσεις. Ὁ Λεωνάρδος τοῦ Ρίτκην ἐδημοσίευσεν ὡσαύ-
τως τῷ 1761 - 63 τοὺς 28 χαρακτήρας τοῦ Θεοφρά-

(1). Τοῦτο τὸ τελευταῖον ἀνέκδοτον τὸ ὁποῖον ἤρρανίσθη ἐκ τῆς Λα-
τινικῆς ἀλληλογραφίας προστεθείσης εἰς τὴν συνέχειαν τοῦ βίου ἐκδο-
θέντος Γερμανιστῆ εἰς Λεῖψικον τῷ 1783 εἰς 8, καὶ τῶν Ἰταλικῶν μετα-
φράσεων καὶ τῶν διορθώσεων τοῦ Καθηγητοῦ Βερνάρδου, περὶ τοῦ ὁποῖου
θέλω εἰπεῖ ἐπομένως (§ 36 καὶ 42), ὁρῶμαι εἰς τὸν ἔξοχον φιλονου Χαρδὸν
λα Ροχέττε, ἐνὰ τῶν σφωτάτων καὶ σεβασμιωτάτων Φιλολόγων, εἰς τοὺς
ὁποίους δύναται ἡ Γαλλία νὰ καυχηθῇ.

(2) βιβλιοθ. Ἑλληνικὴ T. 6'. σελ. 241.

(2) Ὅρα τὰς σημ. τοῦ Κότς εἰς τὸ κερ. 5 καὶ 10 τῆς μεταφρ. τοῦ
Δρ. Βροννύερ.

του, εἰς τὸ Ἑλληνικόν, καὶ εἰς τὸ Ἰταλικόν μετὰ τῶν σημειώσεων, καὶ τινος ὑπομνήματος διεξοδικωτάτου, τὸ ὅλον περιεχόμενον εἰς 4 τόμους εἰς 12 τυπωμένον εἰς Φλωρεντίαν (1).

§ 37 Ἡ πρώτη Γαλλικὴ μετάφρασις εἶναι ἡ τοῦ Ἱερωνύμου Βενεζιάν δημοσιευθεῖσα τῷ 1613 (2), ἡ τοῦ λα Βρουϋέρ, γνωστὴ εἰς ὅλους, ἐφάνη κατὰ πρῶτον τῷ 1688 (3). Αὕτη μετετυπώθη ὕστερον πολλάκις, μὲ τὰς σημειώσεις τοῦ Κόσε (4). ἡ τελευταία ἐκδόσις γενομένη εἰς Παρισίους παρὰ τοῦ I. Φ. Βασιάν εἰς 8. τῷ 1790 πλεονεκτεῖ τὴν προηγηθεῖσαν, καὶ ὅτι περιέχει, ἐκτὸς τῶν σημειώσεων τοῦ Κόσε, καὶ ἄλλας, σοφοῦ τινος Ἀκαδημικοῦ, ὅστις ἐπρόσθεσεν ἐκεῖ τὸν βίον τοῦ Θεοφράστου μεταφρασμένον ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ παρὰ Δ. Λαερτίου, καὶ τὸ Ἑλληνικὸν κείμενον τῶν δύο χαρακτήρων τοῦ Βατικάνου, περὶ ὧν ἤδη εἶπον (§ 34), προτεταγμένον Γαλλικῆς τινος μεταφράσεως. Σκοπὸς ταύτης τῆς ἐκδόσεως ἦτο ν' ἀφαιρέσῃ τὰ λάθη, τὰ ὅποια εἶχεν εἰσάξει ὁ λα Βρουϋέρ, ἀπο-

(1) Ὅσοι ἐπιθυμοῦσι νὰ μάθωσι τὰς διαφορὰς Γερμανικὰς μεταφράσεις δύνανται νὰ συμβουλευθῶσι τὸν πρόλογον. σελ. 30. τὸν ἐν ἀρχῇ τῆς ἐκδόσε. τοῦ Γότσ, περὶ τοῦ ὁποίου ὠμίλησα πρότερον. (§ 34. σημ. ἡ. σελ. 49. sq.).

(2) Φαβρικ. βιβλιοθ. Ἑλλ. T. β'. σελ. 241.

(3) Ὁ αὐτὸς αὐτόθι εἰς τὰ 1690. ἦτο ἤδη εἰς τὴν 5. ἐκδόσιν του τυπωθεῖσαν εἰς Παρισίους εἰς 12. παρὰ Στεφάνου Μιχαλέτου.

(4) Τρίτη τις μετάφρασις ἔχουσα μέρος τῆς συλλογῆς τῶν παλαιῶν ἡθικῶν ἐφάνη τῷ 1783 εἰς 12. καθ' ἣν σημαντὴν γράφω τοῦτο μικρὰν τῆς πρᾶτευούσης μοῖ εἶν' ἀδύνατον νὰ τὴν ἴδω. Γνωρίζω μόνον ὅτι χρειάζεσθαι εἰς τὸν γεφυρωμένον κάλαμον, ὅστις πρὸ ὀλίγου μᾶς ἔδωκε μίαν μετάφρασιν τοῦ Θεοφροῦ.

μακρυνόμενος πολλάκις τοῦ καιμένου του. Ἀλλ' ὁ σοφὸς ἐκδότης, βέβαιος ὢν τῷ ὄντι, ὅτι ὁ κόπος τῶν σημειώσεων, ὅλων ἐκείνων τῶν λαθῶν, ὑπερέβαινε τὸν κόπον νέας μεταφράσεως, ἡχαρισήθη ν' ἀνακαλύψῃ μικρότατόν τινα ἀριθμὸν, μὴ θελήσας παντάπασιν νὰ σηκώσῃ τὴν ὑπόληψιν ἐκείνου, ὅς τις δικαίως νομίζεται ἀντίζηλος τοῦ Θεοφράστου.

§ 38. Αὕτη ἡ μετρίων πρᾶξις ἔπρεπε ἴσως νὰ μ' ἀποτρέψῃ ἀπὸ τοῦ νὰ τολμήσω μετάφρασιν, μετ' ἐκείνην, συγγραφέως κλασικοῦ, εἰς γλώσσαν παντάπασιν διάφορον τῆς ἐμῆς. Ὅθεν διὰ νὰ δικαιοθῶ, πρέπει νὰ ἐκθέσω συντόμως τὰ αἷτια, τὰ ὅποια μὲ κατέπεισαν ν' ἀποφασίσω ἐπιχείρησιν, ἥτις ἴσως θέλει θεωρηθεῖ τολμηρά.

§. 39. Ὁ λα Βρουῦερ μετέφρασε τὸν Θεόφραστον, καθὼς ὁ Βιργίλιος ἤθελεν ἴσως μεταφράσῃ τὴν Ἰλιάδα τοῦ Ὀμήρου, ἢ ὁ Κικέρων τὰς δημηγορίας τοῦ Δημοσθένους. Εἴν' ἔργον καθ' ὑπερβολὴν δύσκολον εἰς μετάφρασιν ἐννοοῦντα τὸ πνεῦμα τοῦ συγγραφέως του, τὸ νὰ προφυλαχθῇ, ὥστε νὰ μὴ δώσῃ εἰς αὐτὸν περισσότερον, ἀρῶσον ἐκεῖνος ἔχει. Προσπαθεῖ ἀδιακόπως νὰ μεταπλάσῃ, ὅτι τοῦ φαίνεται ἀσυνάρτητον, νὰ παραφράσῃ διὰ τῶν ἐπομένων ἰδεῶν, ὅτι νομίζει πολλὰ σύντομον, ἢ ἀσαφές, νὰ μαλακώσῃ τὰ πολλὰ τραχέα χωρία, ἢ νὰ δώσῃ τόνον εἰς ὅσα δὲν εἶναι τόσον ἔντονα. Εἰς ἓνα λόγον, νὰ ἐνώσῃ τὰς ἰδέας του μὲ τὰς τοῦ συγγραφέως του, Καὶ ἂν πρέπη νὰ μὴ φανῇ ἀκρόβης, δὲν δύναται ν' ἀποφασίσῃ ν' ἀκολουθῇ δουλικῶς τὸν πρωτότυπον συγγραφέα, ὅταν αἰσθάνηται τὴν δύναμιν ν' ἀνοίξῃ ὡς ἐκεῖνος νέον δρόμον.

§. 40. Ἐν τούτοις, μὴ νομίσῃ τις, ὅτι μόνον κατὰ τὴν ἀκρίβειαν εἶν' ἑλλειπῆς ὁ λαβρουῦερ εἰς τὴν μετάφρασίν του. Αὐτὸς ἐνησχολεῖτο εἰς κείμενον δύσκολον διὰ τὴν ἄκραν βραχυλογίαν του, καὶ διὰ τὰς συχνὰς μεταβολὰς, τὰς ὁποίας ὑπέφερεν ἐκ τῆς ἀμαθείας τῶν ἀντιγραφέων, εἰς κείμενον, τὸ ὁποῖον ἀπὸ τὸ πρῶτον ἕως τὸ ἔσχατον κεφάλαιον δὲν εἶναι, εἰμὴ συνεχῆς ἀλληγορία περὶ ἡθῶν καὶ ἐθίμων, τῶν ὁποίων τὸ πλεῖστον μέρος ἡμεῖς δὲν ἐννοοῦμεν εἰμὴ ἀτελῶς. Ὅλαι αὐταὶ αἱ δυσκολίαι ἀπῆτουν ἐρεῦνας, τὰς ὁποίας ὁ λαβρουῦερ δὲν ἠδυνήθη ἢ δὲν ἠθέλησε νὰ κάμῃ παντάπασιν. Ἡ μεγάλη πολυμαθία καὶ σοφία τοῦ Κασωβῶνος ἐξωμάλυνε μὲν τῷ ὄντι μέγα μέρος ἐκείνων τῶν δυσκολιῶν. Ἀλλ' ἀπόδειξις, ὅτι, οὗτος ὁ ἔμπειρος κριτικὸς, δὲν εἶχε κατορθώσει τὸ πᾶν, εἶν' ὁ μέγας ἀριθμὸς τῶν συμπερασμάτων, τὰ ὅποια διάφοροι σοφοὶ ἐπρότειναν μετ' αὐτὸν, εἴτε διὰ νὰ σαφηνίσῃ τὰ ἀσαφῆ χωρία, εἴτε διὰ νὰ διορθώσῃ τὰ διεφθαρμένα, χωρὶς ν' ἀπαριθμήσῃ τὰ ἐτι ἀνεξήγητα μένοντα, ἢ τὰ ὅποια φαίνονται ἀδιόρθωτα παντάπασιν.

§ 41 Οὕτω δὲ, ἀφοῦ δώσω εἰς τὸν λαβρουῦερ πᾶσαν τὴν ὀφειλομένην δικαιοσύνην, νομίζω ὅτι ἠδυνάμην νὰ προσθέσω, πῶς ἡ μετάφρασις δὲν εἶναι παντάπασιν ἡ πιστὴ ἐρμηνεία τῶν ἰδεῶν τοῦ Θεοφράστου (1). Ἄλλως

(1) Δὲν γνωρίζω διόλου τὴν τοῦ Ἱερωνύμου Βενεβέντου, περὶ οὗ εἶπον ἀνωτέρω (§ 37). Ἀλλ' ἐκτὸς τοῦ ὅρους τῆς, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ ᾔναι ἀχρηστον σήμερον, εἶναι δύσκολον νὰ πεισῶσαι, καὶ ὅτι ἤθελεν εἶσθαι καλῆ-τέρα ἀπὸ τὴν τοῦ λαβρουῦερ. Ὅσον περὶ τῆς τελευταίας, ἂν ἐξετάσω-μεν προσηκτικῶς τὴν μετάφρασίν του, πρέπει νὰ ἐκπλαγῶμεν διὰ τὸν φόρον τῶν ἐπαίνων, τοὺς ὁποίους ὁ Μενάγιος ἐνόμισεν ὅτι χρεώσται ἐγκαίρως νὰ

τε, καὶ ἂν ἦτο ὀλιγώτερον ἀπομεμακρυσμένη τοῦ καίμενου, ἄρ' ὅ,τι εἶναι, ἐπειδὴ σκοπὸν εἶχον νὰ δημοσιεύσω τοῦτο τὸ καίμενον, ἤμην ἀναγκαιῶς βεβιασμένος νὰ τὸ συνοδύσω μὲ μετὰφρασιν ἐξηγοῦσαν ὅσον τὸ δυνατόν κατὰ γράμμα τὰς ιδέας τοῦ Θεοφράστου. Εὐχῆς ἔργον ἦθελον εἶσθαι, ἂν ἡ μετὰφρασις ἐγίνετο ἀπὸ χεῖρα ἱκανοτέραν· ἀλλ' ἐπειδὴ, κἀνεῖς εἰσέτι περὶ τούτου δὲν διενεόθη, ἐπροσπάθησα ν' ἀποφύγω τὰ λάθη, ὅσα ἡδύναντο νὰ εὐρεθῶσιν εἰς τὸ ὕφος, διὰ τοῦ πιετοῦ τῆς μεταφράσεως, διὰ τῶν ἐρμηνευτικῶν σημειώσεων, ἐξηγηθέντων ἐν μέρει ἐκ τῶν τοῦ Κασσιανῶνος, καὶ μέρος ἀπὸ ἰδίας μου ἐρεῦνης, καὶ ἀπὸ πολλὰς εἰκασίας εἰς διάφορα χωρία ἀσαφῆ ἢ παρηλλαγμένα. Αὗται αἱ τελευταῖαι, καὶ ἂν δὲν ἦσαν βάσιμοι, τοῦλάχιστον δύνανται νὰ δώσωσιν εἰς ἄλλον κριτικὸν εὐτυχέστερον μου τὰ μέσα, εἰς τὸ νὰ ἐμβαθύνῃ εἰς τὴν ἀληθῆ ἔννοιαν, ἢ νὰ μαντεύσῃ τὰς ἀληθεῖς γραφάς, τὰς ὁποίας πρέπει ν' ἀντικαταστήσῃ εἰς τὰς ἀληθείας τῶν ἀντιγραφῶν.

§. 42. Τὸ καίμενόν μου ἀντεγράφη ἀπ' ἐκεῖνο τοῦ Φισχέρ, ἐκτὸς τινῶν διαφορῶν, περὶ τῶν ὁποίων ἐφρόντισα νὰ εἰδοποιήσω ὑπὸ κάτω τῶν σελίδων, ὅπου ἀνέφερα καὶ περὶ

πληρώσῃ εἰς αὐτόν. Ἡ μετὰφρασις, λέγει ἐκεῖνος ὁ κριτικὸς τῶν χαρακτήρων τοῦ Θεοφράστου εἶναι πολλὰ ὠραία, καὶ πολλὰ Γαλλικῇ, καὶ δεικνύει, ὅτι ὁ συγγραφεὺς τῆς ἔννοει ἐντελέστατα τὴν Ἑλληνικὴν. Δύναμαι νὰ εἶπω, ὅτι εἶδον πολλὰς ἐλλείψεις, τὰς ὁποίας ὥσως ἐξ ἀπροσεξίας, δὲν εἶδον εἰς τὸ Ἑλληνικόν. Μεναγιανὰ Τ. β'. σελ. 344. ἔκδοσ. Ἀμστερδ. 1716. ε'. Ὅσάκις εὐρέθην βεβιασμένος νὰ θεραπεύσω τὴν μεγάλην συντομίαν τοῦ συγγραφέως μέτinas ἐπομένως ιδέας ἐφρόντισα νὰ τὸ γνωσταποιήσω εἰς τὰς ἀμελείας, ἢ νὰ τὰς περικλείω εἰς καμπύλας.

παστῶν τῶν διαφορῶν τῶν χειρογράφων, τῶν εἰς τὰ περιθώρια σχολίων τῶν διαφόρων ἐκδόσεων, τῶν διορθώσεων τῶν διαφορῶν σοφῶν, καταχωρημένων εἰς τὰς σημειώσεις τούτου τοῦ ἐκδότου, ὅσας ἐνόμισα ἀξίας γνωστοποιήσεως διὰ τὴν πιθανότητά των, διὰ τὸ ἐξαίρετον αὐτῶν, ἢ τελευταῖον, διὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον βάρος, τὸ ὁποῖον δύνανται νὰ προσθέσωσιν εἰς τὰς εἰκασίας τῶν ἄλλων. Μὴ ἔχων σκοπὸν νὰ κάμω ἔκδοσιν σοφῆν, δὲν ἐσυμβουλευθὴν εἰς ταύτην τὴν ἐκλογὴν, εἰ μὴ τὴν πραγματικὴν ὠφέλειαν, ἥτις δύνανται νὰ προκύψῃ ἐκ ταύτης. Ὅσοι ἐπιθυμοῦσι νὰ γνωρίζωσι καὶ τὰς διαφοροὺς γραφῆς, αἵτινες δὲν εἶναι, εἰ μὴ λάθῃ ὀρθογραφικὰ, δύνανται νὰ συμβουλευθῶσι τὴν ἔκδοσιν τοῦ Φισχέρ, ὅστις δὲν ἀφίνει νὰ ἐπιθυμήσῃ τις τίποτε εἰς τοῦτο. Θέλει εὔρει περὶ πλέον εἰς τὴν ἔκδοσιν τὰς εἰκασίας ἀξίου τινὸς κριτικοῦ, ἀποθανόντος πρότινων χρόνων (1), αἵτινες δὲν εὐρίσκονται παντάπασιν εἰς τὰς τοῦ Φισχέρ, καίτινας διαφοροὺς γραφῆς τῶν 4. χειρογράφων τῆς Φλωρεντίας, τὰς ὁποίας ἔλαβον ἀπὸ τὴν ἔκδοσιν τοῦ Ρίχι (§ 36.), καὶ τὰς ὁποίας ἐφρόντισα νὰ διακρίνω ἐκ τῶν ἄλλων (2). Ὡμίλησα πρότερον (§ 34. σημ. 3. σελ. ν.) περὶ τῆς προστεθείσης σημειώσεως εἰς τὸ κείμενον, καὶ εἰς τὴν μετάφρασίν μου, κατὰ τὸ χεῖρόγραφον τοῦ Βατικάνου. Ἡδυνάμην νὰ κάμω τὸ πόνημά μου ὠρελιμώτερον περικλείων εἰς αὐτὸ τὰς ἀντιπαραθέσεις τῶν ἑνδεκα χειρογράφων, τῶν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν βιβλιοθήκην (3), ἀλλ' οὔτε καιρὸν

(1) Οὗτος εἶναι I. E. Βερνάρδος Ἱατρός Ὀλυνδός.

(2) Ἐκ τῆς ἐπισ. 'Ρ. προηγουμένης αὐτῶν. Ἐκείνων τῶν 4. χειρογράφων τῆς Φλωρεντίας παραβεβλημένων ὑπὸ τοῦ 'Ρίχι. τὸ ἐν περιέχει τοὺς δύο πρώτους μόνον, τὰ δ' ἄλλα τρία τοὺς 11. χαρακτῆρας.

(3) Εἰς αὐτὴν ἔχει 4. τοῦ 16. αἰῶνος ἀρ. 1045. 1389. 1744. καὶ

ἔλαβον, οὔτε μέσα πρὸς τοῦτο, τὸ ὅποιον ἄλλως, ἤθελεν εἶσθαι, ἴσως καὶ ὀλίγης ὠρελείας παρτίτιον, καθότι πολλὰ πιθανόν, ὅτι μέρος ἐκείνων τῶν χειρογράφων ἦτο ἤδη παραβεβλημένον (§ λ'), τὸ δὲ λοιπὸν, δὲν ἤθελεν εἶσθαι ἄξιον τῆς ἀπασχολήσεώς μου.

§ 43. Παρετήρησα ἤδη (§ 22), ὅτι τοῦτο τὸ περίεργον μνημεῖον τῆς ἀρχαιότητος ἀποτελεῖ ἐποχὴν εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν γνώσεων τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος. Πολλοὶ ἠθικοὶ, ἀρχαῖοι καὶ νεώτεροι ἐπροσπάθησαν νὰ μιμηθῶσι τὸν Θεόφραστον, συγγράφοντες ὡς ἐκεῖνος χαρακτῆρας. Ὅλοι γνωρίζουσι τὴν ἀξίαν ἐπιτυχίαν, τὴν ὁποίαν οἱ τοῦ λα Βρουϋέρ ἔλαβον. Εὐρρίσκει τις ὡσαύτως εἰς τὰ συγγράμματα Γερμανοῦ τινὸς (1) ἠθικοῦ, οἵτινες εἰν' ἄξιοι τοῦ Θεοφράστου. Δὲν θέλω παντάπασιν ὁμιλῆσαι περὶ τῶν προηγηθέντων, ἢ ἀκολουθησάντων ἐκ τοῦ πλησίον τοὺς δύο τούτους συγγραφεῖς εἰς τὸ σάδιον τοῦτο (2). Ἀλλὰ δὲν δύναται τις νὰ παρέλθῃ μεσιωπὴν καὶ τοὺς χαρακτῆρας παρὰ τοῦ Βωβενάργ συντεταγμένους ἕως δώδεκα τὸν ἀριθμὸν, καὶ κατὰ πρῶτον ἐκδοθέντας τῷ 1797, εἰς τὰ πονήματά του. Τοὺς ὁποίους, ὅσον δύναμαι νὰ κρίνω ἀπὸ τὴν ἐπιτομὴν, τὴν ὁποίαν ἔδωκεν εἰς περιοδικόν τι σύγγραμμα (3), ὁ Βωβενάργ εἰν' ἄξιος νὰ συναριθμηθῇ ὡς χαρακτηρογράφος μετὰ τὸν Θεόφραστον καὶ τὸν λα Βρουϋέρ. Ὅσον δὲ περὶ τῶν ἀρχαιοτέρων συγ-

2830 τρεῖς τοῦ 15. ἀρ. 1373. 1639. καὶ 2986. ἐν τοῦ 14. 2918. ἐν τοῦ 13. ἀρ. 2983. καὶ 2987. τὸ πλεῖστον μέρος δὲν περιέχει, εἰμὴ τὰ 15 πρῶτα κεφάλ. τῶν χαρακτήρων.

(1) Γελλέρτ.

(2) Ὅρα Φαβρικ. βιβλιοθ. Ἑλλην. Τ. β'. σελ. 241.

(3) Ταμεῖον ἐγκυκλοπαίδ. Τ. γ'. τρίτον ἔτος σελ. 350.

γράφειν, ἔχουμεν παραδείγματα τινὰ χαρακτήρων διεσπαρμένων εἰς διάφορα συγγράμματα, καθὼς, τοῦ Ἀλαζῶνος, τοῦ Μισθύσου, τοῦ Ἀδολέσχου, καὶ τινων ἄλλων, τὰ ὅποια ὁ Κατωβίων ἔβαλεν, ἢ ἀπλῶς ἐσημείωσεν εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς τῶν χαρακτήρων ἐκδόσεώς του, καὶ τὰ ὅποια, εὐρίσκει τις ὁμοίως εἰς τὴν τοῦ Φισχέρ (§ 33).

§. 44. Ἀλλ' ἐγὼ δὲν γνωρίζω κανένα μετὰ τὸν Θεόφραστον, συγγράψαντα χαρακτῆρας, εἰμὴ Σάτυρόν τινα Φιλόσοφον Περιπατητικόν, ὅστις φαίνεται ὅτι ἔζη ἐπὶ Πτολεμαίου τοῦ Φιλοπάτορος (1). Ἄν κρίνῃ τις ἀπὸ τὴν ἀηδίαν τοῦ ὕρου, ἥτις βασιλεύει εἰς τι τεμάχιον, τὸ ὅποιον ὁ Ἀθήναιος μᾶς διετήρησε (2), καὶ τὸ ὅποιον μεταφράζω, οὕτοι οἱ χαρακτῆρες δὲν ἔχουσιν τι ἄξιον, παραβαλλόμενοι μετὰ τοὺς τοῦ Θεοφράστου. Ὁ λόγος εἶναι νὰ παραστήσῃ τὴν εἰκὼνα τῶν ἀνθρώπων (3). Ἰδοὺ πῶς ἐκφράζεται ὁ Σάτυρος· Ἐχθροὶ τῆς εὐτυχίας τῶν, εἰσβάλλουσιν εἰς τοὺς ἀγροὺς τῶν· λεηλατοῦσι τοὺς οἴκους τῶν, καὶ πωλοῦσι πᾶν ὅ,τι ἐκεῖ εὐρίσκουσιν, ὥς λάφυρον ληφθὲν παρὰ τοῦ ἐχθροῦ. Φροντίζουσιν ὀλιγώτερον περὶ τοῦ δαπανηθέντος, καὶ περισσότερον, πρὸς ἐπινόησιν μέσων διὰ νεωτέρας δαπάνας· μακρὰν τοῦ νὰ συλλογισθῶσι τί θέλει τοὺς μείνει, πράττουσι πᾶν ὅ,τι δύνανται, διὰ νὰ μὴ τοὺς μείνῃ τίποτε. Φθειρόουσιν εἰς τὴν νεότητά τοῦ γήρατος τὰ ἐρόδια· ἀγαπῶσι τὴν φίλην μᾶλλον τῶν φίλων, καὶ τὸν οἶνον ὡ-

(1) Βόττιος περὶ Ἑλλ. Ἱστορ. βιβλ. γ'.

(2) Βιβλ. δ'. κεφ. ιθ'. σελ. 168.

(3) Πάθος ἀντίκειται μετὰ τοῦ Φιλαργύρου, τὰ ἑποῖον ὁ Θεόφραστος ἐπραγματεύθη τῷ καλῶς εἰς τὰ κεφ. ι'. καὶ κδ'.

πὲρ τοὺς συμπότας των (1). Οὐδεὶς βέβαια θέλει φαντασθῇ νὰ συγκρίνῃ ταύτας τὰς παιδαριώδεις ἀντιθέσεις μὲ τὴν κομψὴν ἀκρίβειαν τῶν χαρακτήρων τοῦ Θεοφράστου, μ' ἐκεῖνον τὸν Ἀττικισμὸν, ἴδιον τῶν συγγραφέων τῶν Ἀθηναίων, συνιστάμενον εἰς τὸ νὰ εὐαρεστήσῃ τὸ πνεῦμα, χωρὶς ν' ἀμελῇ πᾶν ὅ,τι δύναται νὰ βέλξῃ τὴν ἀκοήν, καὶ νὰ μὴ βλάβῃ παντάπασι τὴν φιλοτιμίαν τοῦ ἀναγνώστου, διὰ τὴν ματαίαν ἐπιμέλειαν τοῦ νὰ παραστήσῃ ἰδέας, τὰς ὁποίας δύναται νὰ ἐξάξῃ ὡς πόρισμα ἐκ τῶν προτάσεων, τῶν καθαρῶς ἐκπεφρασμένων.

§ 45. Παρατήρησα ἤδη (§ 22), ὅτι εἰς τοὺς χαρακτῆρας τοῦ Θεοφράστου ὀφείλει ἡ Ἑλλὰς τὴν ἀληθεῖ καωμωδίαν. Ἄλλ' ἄλλο τι πλεονέκτημα τοῦ παρόντος συγγράμματος, πολυτιμώτατον διὰ τοὺς τῆς ἀρχαιότητος ἐρασάς, εἶναι ἡ διηνεχὲς ἀλληγορία εἰς τὰ ἥθη καὶ ἔθιμα τῶν Ἀθηναίων. Ἐνταῦθα εὐρίσκει τις τὰς ἐορτάς των τὰς θρησκευτικὰς τελετάς, τὰς δισειδαιμονίας, τοὺς πολιτικούς καὶ στρατιωτικούς θρασμούς, τὴν πολυτέλειαν καὶ τὸν ἔρωτα διὰ τὰ νέα καὶ τὴν σρεψιδικίαν. Ὁ ἀναγνώστης αἰσθάνεται ἑαυτὸν μεταφερόμενον ἀλληλοδιαδόχως εἰς τοὺς ναοὺς των καὶ εἰς τὰ γυμνάσια· παρεδρεύει εἰς τὰς θυσίας, καὶ εἰς τὰ συμπόσια, τὰ ὅποια τὰς συνοδεύουσιν εἶναι μάρτυς τῶν διασκεδάσεων καὶ τῶν γυμνασμάτων αὐτῶν. Ὅτε μὲν νομίζεται ἐν τῷ μέσῳ Φιλοσόφων διαλεγομένων εἰς τὰς παλαίστρας, ἢ εἰς τὰς στοάς, ὅτε δ' ἐπιστρέφων εἰς τὴν ἀγορὰν, ἐνόηται μὲ πλῆθος πολιτῶν,

(1) Εἰς τὸ κείμενον ἔτι ἔχει μίαν ἀντίθεσιν “ τὸν οἶνον μᾶλλον τῶν συμπινόντων μετ' αὐτῶν ” τῷ οἴνῳ, οὗ τοῖς συμπόταις.

περικυκλούντων τινά διηγούμεναν νέα, ἢ γινομένων μαρ-
τύρων τῆς ἀνισχυντίας τινὸς φλυάρου. Ἄλλοτ' εὐρίσκειτ'
αἴφνης εἰς τὸν Πειραιᾶ μεταξὺ πλήθους ἐμπόρων, οὔτινες
ἐκθέτουσι τὰς πραγματείας των, καὶ πλοιάρχων μόλις κα-
ταπλευσάντων, ἢ ἐτοίμων ν' ἀποπλεύσωσι (1).

§ 46. Μ' ὅλας ταύτας τὰς τελειότητας, εὐρέθησαν
σοφοί τινες ἀμφιβάλλοντες περὶ τοῦ κύρους ταύτης τῆς
πραγματείας. Οἱ μὲν διατεινόμενοι, ὅτι οὐδεὶς τούτων τῶν
χαρακτῆρων εἶναι τοῦ Θεοφράστου, οἱ δὲ ὀλιγώτερον αὐ-
σηροὶ ἔκριναν ὅτι, μέρος μὲν μικρὸν ἀνήκει ἀληθῶς εἰς τοῦ-
τον τὸν Φιλόσοφον, ἀλλὰ τὸ λοιπὸν εἶναι ὑποβολιμαῖον·
τινὲς δ' ἐπὶ πᾶσιν ὑποθέτουσι τοὺς πέντε χαρακτῆρας,
τοὺς ὁποίους ὁ Κασσιανὸς εἶχεν ἐξάξει ἐκ τῆς τοῦ Παλα-
τίνου βιβλιοθήκης, ἀπὸ τῶν 24 μέχρι τῶν 28 περιλη-
πτικῶς (2). Εἶναι δὲ καὶ τινες, μὴ θεωροῦντες ὡς ὑπο-
βολιμαίους, εἰμὴ τοὺς τρεῖς τελευταίους τῶν 28 χαρα-
κτῆρων, καὶ τοὺς δύο τοῦ Βατικάνου (3). ἕτεροι δ' εὐ-
χαριστοῦνται νὰ προσβάλλωσι τὸν πρόλογον μόνον τούτου
τοῦ ἐγχειριδίου (4), ὑποστηρίζοντες, ὅτι οἱ χαρακτῆρες, ἂν
καὶ συγγεγραμμένοι παρὰ τοῦ Θεοφράστου, δὲν ὑπῆρξαν

(1) Αὕτη ἡ πραγματεία εἶναι τόσον πλουσία ἀπὸ ἀλληγορίας, ὥστε
ὁ συγγραφεὺς τῆς περικλήσεως τοῦ νέου Ἀναχάρσ. δὲν ἠδυνήθη νὰ μὴ
ἀναφέρῃ τὸ μεγαλύτερον μέρος τῶν κειμ. τὰ ὅποια τὴν συνιστῶσιν.

(2) Ὅρα τὸν πρόλογον τοῦ Φισχέρ.

(3) Τοῦτέστιν ἀπὸ τοὺς 26 ἕως τοὺς 30 ἀποκλειστικῶς. Αὕτη εἶναι ἡ
γνώμη τοῦ Βέικου, ὅρα τὸ μικρὸν αὐτοσχέδιον ἐπιγραφόμενον Θέσπι-
σμα Φιλοσοφίας μονογράμ. 1787 σελ. 20 Ἐνῶ περιέκλεισε τοὺς 2 χα-
ρακτ. τοῦ Βατικάνου.

(4) Ὅρα τὰς διαλέξεις τοῦ Σοντάγ. εἰς προϊμιον χαρακτ. Θεοφρά-
στου, τυπωμένων εἰς Λέψικον τῇ 1787. εἰς 4.

πρόποτε, εἰμὴ διασπαρμένον εἰς τὰ διάφορα συγγράμματα
τούτου τοῦ φιλοσόφου, καὶ ὅτι θέλων τις τετὰ ταῦτα νὰ
τοὺς ἐνώσῃ εἰς ἓν μόνον σύγγραμμα, ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν,
Ἠθικοὶ χαρακτῆρες τοῦ Θεοφράστου, ἐφαντάσθη νὰ προτά-
ξῃ αὐτῶν πρόλογον τῆς γνῶμης του(4).

§ 47 Θέλω ἀποφύγει τὸ νὰ ἐξετάσω τὴν βεβαιότητα ὅ-
λων τούτων τῶν δοξασίῶν, τόσῳ ἀσμενέστερον, ὅσον πα-
ρομοία λογοτριβὴ ἤθελε μὲ φέρει πολλὰ μακρὰν ἄλλως
τε, εἶναι καὶ δυσκολώτατον ν' ἀνκαλύψω τὴν ἀλήθειαν
εἰς τὰς τοιαύτας ἐρεύνας. Εἶναι πολλὰ πιθανὸν ὅτι τὰ
συγγράμματα ἐνὸς συγγραφέως, δὲν εἶναι ὅλα ὅμοια κα-
τὰ τὸ ὕψος, ἢ διότι τὰ συνέγραψεν εἰς διαφόρους ἐποχὰς
τῆς ζωῆς του, ἢ διότι, αὕτη ἐτελείωσε, πρὶν αὐτὸς
τελειώσῃ τὴν ἐπιθεώρησιν καὶ διόρθωσιν αὐτῶν. Δ. ὁ Λα-
έρτιος, καὶ ὁ Σουΐδης ἀναφέρουσι τοὺς χαρακτῆρας ὡς πραγ-
ματεῖν ἰδιαίτεράν, δημοσιευθεῖσαν ὑπὸ ταύτην τὴν ἐπι-
γραφὴν, καὶ ὅχι ὡς σύγγραμμα, συνιστάμενον ἀπὸ ῥάκτι,
συναγμένα ἐξ ἄλλων συγγραμμάτων τοῦ Θεοφράστου. Ἡδύ-
νατό τις νὰ ὑποθέσῃ ὡς δοξασίαν ἰσχυροτάτην, πρὸς στή-
ριξιν τῆς ἀκραιεότητός του, καὶ τὸ σύγγραμμα, τὸ ὁποῖον Σά-
τυρος ὁ φιλόσοφος τῆς αὐτῆς αἰρέσεως τοῦ Θεοφράστου,
συνέγραψεν ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἐπιγραφὴν (§ κδ'.), μὲ σκοπὸν
ἴσως, νὰ μιμηθῇ τοῦτον τὸν τελευταῖον.

§ 48 Ἀλλ' ἐπειδὴ, οὔτε ὁ Λαέρτιος, οὔτε ὁ Σουΐδης
ἐσημείωσαν τὸν ἀριθμὸν τούτων τῶν χαρακτῆρων, οὔ-

(1) Εἶναι ἐπίσης προσθῆναι δημοσιευθεῖσαι ἀπὸ τὸν Σιεθενέ. Ἐγὼ
νομίζω μὲ τοῦτον τὸν σοφὸν ὅτι αὕτη, εἶναι ἔργον τινὸς μεταγενε-
στέρου, πρέπει δὲ νὰ ᾔναι ὅλοι ἀξιοκαταρρόνητοι. Τὰ λοιπὰ τούτου
ἔργα εἰς τὰ κατωτέρω λεχθησόμενα κεφαλ. 16. σημ. * σελ. 249. sq.

τοι δὲ δὲν ἀνεκαλύφθησαν, εἰμὴ ἀλληλοδιαδόχως, ἦτο φυσικὸν ν' ἀμφιβάλλῃ τις, ἂν οἱ τελευταῖοι ἦσαν γνήσιοι, ἐπίτης ὡς οἱ πρῶτοι. Ἐν τούτῳ, ὁ Κασσῶδων, τοῦ ὁποῦ τοῦ ἀξιόπιστον περὶ τὸ κριτικόν, δὲν εἶναι παντάπασιν εὐκαταφρόνητον, ἐπίστευσε πάντοτε, ὅτι οἱ 18 χαρακτῆρες, γνωστοὶ εἰς τὸν καιρὸν του, ἦσαν τοῦ Θεοφράστου. Ἀγνωῶ ἂν ἤθελεν ἐπιφέρει τὴν αὐτὴν κρίσιν καὶ εἰς τοὺς χαρακτῆρας (29 καὶ 30) τοῦ Βατικάνου. Τῷ ὄντι, ἂν ὑπάρχουσιν εἰς ταύτην τὴν πραγματεῖαν χαρακτῆρες νόθοι, ἡ ὑπόψις πρέπει νὰ πέσῃ εἰς τοὺς δύο τοῦ Βατικάνου, καὶ κυρίως εἰς τὸν τελευταῖον, ὅπου παρεισέδω, ἀγνωῶ πῶς, πλεῖον τοῦ ἡμίσεος τοῦ ἱ. κεφαλίου. Μένει ὡς τόσον, νὰ ἐξετάσωμεν, ἂν τοῦτο τὸ ἡμισυ φαίνεται ἀρμοδιώτερον τεθειμένον εἰς τὸ λ', παρὰ εἰς τὸ ἱ. κεφάλαιον. Τὸ ὕψος τούτων τῶν δύο χαρακτήρων διαφέρει πολὺ ἀπὸ τῶν ἄλλων.

§ 49. Ὅσον πρὸς τὴν ἐποχὴν, καθ' ἣν ὁ Θεόφραστος συνέθετο ταύτην τὴν μικρὰν πραγματεῖαν, ὁ Φισχέρ, ση-ριζόμενος εἰς τὸ γγ'. κεφάλαιον, νομίζει (1), ὅτι τοῦτο συνέβη, ἀφοῦ ὁ Ἀντίπατρος, φυγὼν ἀπὸ τὴν πολυουσίαν τῶν Ἀθηνῶν, ἀπῆλθεν εἰς τὴν Μακεδονίαν, τὸ ὁποῖον συνέβη τὸ 6'. ἔτος τῆς ριδ'. Ὀλυμπιάδος, κατὰ τὸ Σικελιώτην Διόδωρον. Ἀλλ' ἔχομεν ἤδη παρατηρήσει (§ 16), ὅτι κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ὁ Θεόφραστος, πρέπει νὰ ἦτο εἰς ἡλικίαν 72 ἐτῶν, ὑποθέτοντες, ὅτι τὰ 99 ἔτη τοῦ προλόγου δὲν ἦτο λάθος τοῦ Ἀντιγραφέως. Ἄν ὅμως τούτων, πρέπει ν' ἀκολουθήσωμεν Διογένην τὸν Λαέρτιον.

(1) Ἀναγινώσκοντες εἰς τὸν πρόλογον 79. ἐντὶ 99

έρτιον, τάττοντα τὸν Θάνατον τοῦ Θεοφράστου εἰς τὰ 85 ἔτη τῆς ζωῆς του, τὸ ὁποῖον συμπίπτει μὲ τὸ α. τῆς ρκγ'. Ὀλυμπιάδος, παραδεχθέντες τὴν ἀρχαίαν διόρθωσιν τοῦ Κασσιανῶνος (1), ἐγκριθεῖσαν καὶ ἀπὸ τὸν Φισχέρ αὐτὸν, τότε οἱ χαρακτῆρες δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ συνεγράφησαν, ἢ νὰ ἐδημοσιεύθησαν, εἰμὴ τὸ γ'. ἔτος τῆς ρκἀ'. Ὀλυμπιάδος, τὸ ὁποῖον ἦτο τὸ 76 ἔτος τῆς ἡλικίας τοῦ Θεοφράστου.

§. 50. Ὅσον πρὸς τὴν ἔνστασιν σοφοῦ τινος Γερμανοῦ, (2) τοῦτέστιν, ἂν παραδεχθῶμεν ταύτην τὴν τελευταίαν ὑπόθεσιν, ἤθελε προκύψει, ὅτι ὁ Θεόφραστος ὠμίλησεν εἰς τὰ κεφάλαια 8, 23, καὶ 26, περὶ πραγμάτων, συμβάντων πρὸ 24 ἐτῶν. Ὁμολογῶ, ὅτι δὲν τὸ ἐννοῶ παντάπασιν. Μοὶ φαίνεται δὲ, ὅτι ὁ Θεόφραστος ἤθελε μάλιστα ἀφήσει νὰ διατρέξῃ τοῦτο τὸ διάστημα τοῦ χρόνου, διὰ νὰ ὁμιλήσῃ ἀφόδως, περὶ πραγμάτων, τὰ ὁποῖα ἦτο ἴσως ἐπικίνδυνον νὰ ἐμπαίξῃ, καθ' ἣν στιγμὴν μάλιστα συνέβαινον, καθότι αὕτη ἦτο στιγμὴ ἐπαναστατικῆς ἐξάψεως.

§ 51 Ταῦτά εἰσιν, ὅσα εἶχον νὰ πορατηρήσω εἰς τὸν βίον καὶ εἰς τὰ συγγράμματα τοῦ Θεοφράστου, ἐξαιρέτως δὲ εἰς τὴν μικρὰν πραγματείαν τῶν χαρακτήρων, τῶν ὁποίων τὴν μετάφρασιν (3) παρουσιάζω εἰς τὸ δημόσιον. Παρατήρησαν ἐκ τῆς ἐπιστολῆς μου πρὸς τοὺς ἐλευθέρους Ἕλληνας τοῦ Ἰονίου πελάγους, ποῖος ἦτο εἰς

(1) Καὶ ἀναγινώσκοντες εἰς τὸν πρόλογον 79 ἀπὸ 99.

(2) Σουτάγ. εἰς τὸ προοίμιον τῶν χαρακτ. τοῦ Θεοφράστ. σελ. 13 59.

(3) Ἐννοεῖται εἰς τὸ Γαλλικόν.

ταύτην ὁ σκοπός μου. Ἐάν τινες ἐκ τούτων τῶν νήσων,
τὰς ὁποίας ἡ Γαλλικὴ δημοκρατία ἀπέσπασεν ἀπὸ τὴν
Ἑνετικὴν Ὀλιγαρχίαν, ἐμπέσωσι πάλιν εἰς τὸν ζυγόν,
τὸ μέγα ἔθνος θέλει δυνηθῇ νὰ τὰς ἀνακτήσῃ, καὶ ἡ ἐπι-
τολή μου, ταχύτερον ἢ βραδύτερον θέλει φθάσει βεβαί-
ως πρὸς οὓς διευθύνεται.



THE UNIVERSITY OF CHICAGO
THE LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CHICAGO
CHICAGO, ILLINOIS 60637
1965
1966
1967
1968
1969
1970
1971
1972
1973
1974
1975
1976
1977
1978
1979
1980
1981
1982
1983
1984
1985
1986
1987
1988
1989
1990
1991
1992
1993
1994
1995
1996
1997
1998
1999
2000
2001
2002
2003
2004
2005
2006
2007
2008
2009
2010
2011
2012
2013
2014
2015
2016
2017
2018
2019
2020
2021
2022
2023
2024
2025



THE UNIVERSITY OF CHICAGO
THE LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CHICAGO
CHICAGO, ILLINOIS 60637
1965
1966
1967
1968
1969
1970
1971
1972
1973
1974
1975
1976
1977
1978
1979
1980
1981
1982
1983
1984
1985
1986
1987
1988
1989
1990
1991
1992
1993
1994
1995
1996
1997
1998
1999
2000
2001
2002
2003
2004
2005
2006
2007
2008
2009
2010
2011
2012
2013
2014
2015
2016
2017
2018
2019
2020
2021
2022
2023
2024
2025

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΥ

ΧΑΡΑΚΤΗΡΕΣ.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΥ

ΧΑΡΑΚΤΗΡΕΣ

προοίμιον.

Κ Ε Ι Μ Ε Ν Ο Ν.

ἮΔΗ μὲν καὶ πρότερον πολλάκις ἐπιστήσας τὴν διάνοιαν, ἐθαύματα, ἴσως δὲ οὐ παύσασμαι θαυμάζων· τί γὰρ δήποτε (α), τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τὸν αὐτὸν αἶερα κειμένης, καὶ πάντων τῶν Ἑλλήνων ὁμοίως παιδευομένων, συμβέβηκεν ἡμῖν οὐ τὴν αὐτὴν τάξιν τῶν τρόπων ἔχειν. Ἐγὼ γάρ, ὦ Πολύκλειε, συνθεωρήσας ἐκ πολλοῦ χρόνου (β) τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, καὶ βεβιωκὼς ἔτη ἐννενηήκοντα ἐννέα (γ), ἔτι δὲ ὠμοληκὼς πολλάκις τε καὶ πικνοδαπκίς φύσεσι, καὶ παρατεθειμένος ἐξ ἀκριβεῖς πολλῆς τοῦς τε ἀγαθοῦς τῶν ἀνθρώπων καὶ τοῦς φαύλους, ὑπέλαβον δεῖν συγγραφάσαι ἑκάτεροι αὐτῶν ἐπιτηδεύουσιν ἐν τῷ βίῳ. Ἐλθὴσω δὲ σοὶ κατὰ γένος ὅσα τε τυγχάνει γένη τρόπων τούτοις προκείμενα (δ), καὶ ὅν τρόπον τῇ οἰκονομίᾳ χρῶνται. Ὑπολαμβάνω γάρ, ὦ Πολύκλειε, τοὺς υἱεῖς ἡμῶν βελτίους ἔσεσθαι, καταλειφθέντων αὐτοῖς ὑπομνημάτων

(α) Ἄλλοι ἀναγινώσκουσι „ τί δήποτε “.

(β) Ἄλλοι δὲν ἔχουσι ποσῶς τὴν λέξιν „ χρόνου “.

(γ) Διορθώνει τις „ ἐβδομηήκοντα ἐννέα “.

(δ) Ἄλλοι ἀναγινώσκουσι „ προκείμενα “.

(ε) Ἄλλοι ἔχουσιν εἰς τὸ περιθώριον „ Παρίκλειε “.

ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΥ

ΧΑΡΑΚΤΗΡΕΣ.

προοίμιον.

ΠΑΡΑΦΡΑΣΙΣ.

Πολλάκις ἤδη καὶ πρότερον προσέειπας τὸν νοῦν, εὐα-
 ρμασα, καὶ ἴσως δὲν θέλω παύσει θαυμάζων· διατί ἄρα,
 ἐνθ' ἡ Ἑλλάς κεῖται εἰς τὸ αὐτὸ κλίμα, καὶ ὅλοι οἱ
 Ἕλληνες λαμβάνουσι τὴν αὐτὴν ἀνατροφὴν, (1) συνέβη εἰς
 ἡμᾶς νὰ μὴ ἔχωμεν τὰ αὐτὰ ἥθη; Διότι ἐγώ, ὦ Πολύ-
 κλεις (2), πρὸ πολλοῦ ἐξετάσας τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν,
 καὶ ζήσας ἐννεήκοντα ἐννέα ἔτη (3), πρὸς τούτοις δὲ συν-
 αναγραφείς μὲ ἀνθρώπους πολλῶν καὶ παντοδαπῶν δια-
 θέσεων, καὶ συγκρίνας μὲ πολλὴν ἀκρίβειαν τοὺς χρηστοὺς
 καὶ τοὺς φαύλους (τῶν ἀνθρώπων), ἐνόμισα ἀναγκαῖον νὰ
 συγγράψω ὁποίους τινὰς τρόπους μεταχειρίζονται ἑκάτε-
 ροι αὐτῶν εἰς τὴν κοινωνίαν. Ὅθεν θέλω σοὶ ἐκθέσαι ἐν
 γένει ὅποια εἶδη τρόπων εὐρίσκονται εἰς αὐτοὺς, καὶ
 ὁποίους τρόπους οἰκονομίας μετέρχονται. Διότι φοβού-
 μαι, ὦ Πολύκλεις, ὅτι θέλουσι γίνεσθαι οἱ υἱοὶ ἡμῶν βλα-
 τίονες, ἐὰν ἀφήσωμεν εἰς αὐτοὺς τοιαῦτα ὑπομνήματα,

ποιούτων, οἷς παραδείγμασι χρώμενοι αἰρήσονται τοῖς εὐ-
 σχημονεστάτοις συνεῖναι τε καὶ ὁμιλεῖν, ὅπως μὴ κατα-
 δεέστεροι ὦσιν αὐτῶν. Τρέφομαι (α) δὲ ἤδη ἐπὶ τὸν λό-
 γον· σὸν δὲ, παρακολουθήσαι τε καὶ εἰδῆσαι, εἰ ὀρθῶς λέ-
 γω. Πρῶτον μὲν οὖν ποιήσομαι τὸν λόγον ἀπὸ τῶν τὴν
 εἰρωνείαν ἐζηλωκότων, ἀφείς τὸ προοιμιάζεσθαι, καὶ πολλὰ
 περὶ τοῦ πράγματος (β) λέγειν. Καὶ ἄρξομαι πρῶτον
 ἀπὸ τῆς εἰρωνείας, καὶ ὀριοῦμαι αὐτήν· εἰθ' οὕτως τὸν
 εἴρωνα διέξειμι, ποῖός τις ἐστὶ, καὶ εἰς τίνα τρόπον κα-
 τενήνεκται· καὶ τὰ ἄλλα δὴ τῶν παθημάτων, ὥσπερ ὑ-
 πεθέμην, πειράσομαι κατὰ γένος φανερὰ καταστῆσαι.



(α) 'Ο Ρ. "τρέπομαι".

(β) Διορθώνει τις κατωῶς "πέρα τοῦ πράγματος".

τὰ ὅποια ἔχοντες τύπους καὶ κανόνας θέλουσι προκρίνει νὰ συνανασφρέωνται, καὶ νὰ συζῶσι μὲ τοὺς χρηστοθετάτους, διὰ νὰ μὴ γείνωσι κατώτεροι αὐτῶν. Ἐμβαίνω δὲ ἤδη εἰς τὴν ὑπόθεσιν, σὺ δὲ πρέπει νὰ μὲ παρακολουθήσῃς καὶ νὰ κρίνῃς, ἐάν λέγω ὀρθά. Πρῶτον λοιπὸν θέλω ἀρχίσει, τοῦ λόγου ἀπὸ τὸν χαρακτῆρα τῶν εἰρωνευομένων, ἀφίς τὰ προοίμια καὶ τὴν πολυλογίαν περὶ τῆς ὑποθέσεως. Ἀρχίσας δὲ πρῶτον ἀπὸ τὴν εἰρωνείαν, καὶ δοὺς τὸν ὀρισμὸν αὐτῆς· ἔπειτα ἐφεξῆς θέλω παραστήσει τὸν Εἴρωνα μὲ τὰ χαρακτηριστικά του, καὶ εἰς ὅποια καταντᾷ ἄτοπα· ὡσαύτως δὲ καὶ τᾶλλα εἶδη τῶν φαύλων ἔξεων, ὡς προεῖπον, θέλω παραστήσει νὰ κάμω κατὰδῆλα ἐν γένει.

.....

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

ΠΕΡΙ ΕΙΡΩΝΕΙΑΣ.

II μὲν οὖν εἰρωνεῖα δόξειεν ἂν εἶναι, ὡς τύπῳ λαβεῖν (α), προσποιήσις ἐπὶ χεῖρον (β) πράξεων καὶ λόγων. Ὁ δὲ εἶρων τοιοῦτός τις (γ), οἷος προσελθὼν τοῖς ἐχθροῖς, ἐθέλειν φιλεῖν (δ) οὐ μισεῖν (ε)· καὶ ἐπαινεῖν παρόντας οἷς ἐπέθετο λάθρα, καὶ τούτοις συλλυπεῖσθαι ἡττωμένους (ζ)· καὶ συγγνώμην δὲ ἔχειν τοῖς κακῶς αὐτὸν (η) λέγουσι· καὶ ἐπὶ τοῖς καθ' ἑαυτοῦ λεγομένοις, καὶ πρὸς τοὺς ἀδικουμένους καὶ ἀγανακτοῦντας πρῶτος διαλέγεσθαι καὶ τοῖς ἐντυχάνειν κατὰ σπουδὴν βουλομένοις πρῶτος ἐπανελθεῖν· καὶ μὴδὲν, ὧν πράττει, ὁμολογῆσαι, ἀλλὰ φῆσαι βουλευέσθαι (θ)· καὶ προσποιήσασθαι ἄρτι παραγεγονέναι, καὶ ὁφείναι γενέσθαι αὐτὸν, καὶ μαλακισθῆναι· καὶ πρὸς τοὺς δακνυζομένους καὶ ἐρανίζοντας, ὡς οὐ πωλεῖ, καὶ μὴ πωλῶν, φήσει πωλεῖν· καὶ ἀκούσας τι, δόξει (ι) μὴ προσποιεῖσθαι, καὶ ἰδὼν, φήσει μὴ ἑωρακέναι· καὶ ὁμολογήσας, μὴ μεμνησθαι· καὶ τὰ μὲν ἐσκέφθαι (κ) φάσκειν, τὰ δὲ οὐκ εἰ-

(α) Ἄλλοι ἀναγινώσκουσι “ὡς τύπῳ περιλαβεῖν”.

(β) Ἄλλοι “ἐπὶ τὸ χεῖρον”.

(γ) Ἄλλοι “τοιοῦτός τις ἐστὶ”.

(δ) Δισφθάνει τις “οὐ μισῶν”.

(ε) Ἀνεγίνωσκε τις “λαλεῖν” ὁ Ῥεῖσκ. διώρθονε,, φιλεῖν “καὶ αὕτη ἡ γραφὴ ἐπεκυρώθη ἀπὸ τὸν Ρ. ἥτις ἔχει,, ἐθέλει “(αὐτῷ) φιλεῖν.

(ζ) Ἄλλοι, “ἡττημένοις”.

(η) Ἄλλοι “τοῖς αὐτὸν κακῶς”.

(θ) Ἄλλοι,, βουλευέσθαι”.

(ι) Τὸ δόξει λυπεῖ εἰς τινα, εἰς ἄλλα δὲ ἀναγινώσκεται,, δαίξει”.

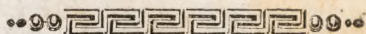
(κ) Δισφθάνει τις,, σκέψασθαι “ἄλλοι ἀναγινώσκουσι,, σκέψασθαι”.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Η ΒΡΙ ΕΙΡΩΝΕΙΑ Σ.

Ἡ μὲν εἰρωνεία λοιπὸν δύναται νὰ ὀρίσθῃ προσποιήσις πράξεων καὶ λόγων πρὸς ἀπάτην· ὁ δὲ εἰρων εἶναι τοιοῦτος, ὥστε ὅταν πλησιάσῃ πρὸς τοὺς ἐχθρούς του προσποιεῖται, ὅτι δὲν τοὺς μισεῖ, ἀλλὰ τοὺς ἀγαπᾷ, καὶ τοὺς ἐπαινεῖ παρόντας, ἐνῶ τοὺς κατατρέχει κρυφίως (1)· καὶ συλλυπεῖται μετ' αὐτῶν, ὅταν πάσχωσι· καὶ συγχωρεῖ τοὺς κακολογοῦντας αὐτὸν, δι' ὅσα κατ' αὐτοῦ λέγουσι, καὶ πρὸς τοὺς ἀδικουμένους ὑπ' αὐτοῦ, καὶ ὀργιζομένους ὁμιλεῖ μὲ πρᾶ-
 ὄτητα· καὶ ἐκείνους, οἵτινες βιάζονται νὰ τοῦ ὁμιλήσωσι, προστάσσει νὰ ἐπανεέλθωσιν ἄλλοτε· καὶ ἀφ' ὅσα πράττει, δὲν ὁμολογεῖ τίποτε, ἀλλὰ λέγει, ὅτι θέλει σκεφθῆ· καὶ προσποιεῖται, ὅτι ἤλθε πρὸ ὀλίγου, ἢ ὅτι ἤλθεν ἐξ ὄρας, καὶ ὅτι εἶναι ἀδιάθετος· καὶ πρὸς τοὺς θέλοντας νὰ δανεισθῶσιν ἐξ αὐτοῦ, ἢ ζητοῦντας διὰ φίλον βοήθειαν λέγει, ὅτι δὲν πωλεῖ, καὶ ὅταν δὲν πωλῇ, λέγει ὅτι πωλεῖ, καὶ ἀκούσας προσποιεῖται, ὅτι δὲν ἤκουσε, καὶ ἰδὼν βεβαίως, ὅτι δὲν εἶδε, καὶ ὑποσχεθείς, ὅτι δὲν τὸ ἐνθυμεῖται· καὶ περὶ ἄλλων μὲν λέγει, ὅτι θέλει σκεφθῆ, ἄλλα δὲ, ὅτι δὲν γνωρίζει,

δέναι, τὰ δὲ θαυμάζειν, τὰ δὲ ἤδη ποτὲ καὶ αὐτῶς οὕτω διαλογίσασθαι. Καὶ τὸ ὅλον δεινὸς τῷ τοιούτῳ τρόπῳ » τοῦ λόγου χρῆσθαι. » Οὐ πιστεύω, οὐχ ὑπολαμβάνω, ἔκ- » πλήττομαι. «Καὶ λέγει (α) ἑαυτὸν ἕτερον γεγονέναι· καὶ μὴν » οὐ ταῦτα (β) πρὸς ἐμὲ διεξήκει· παράδοξόν μοι τὸ πρᾶγμα· » ἄλλω τινὶ λέγε· ὅπως δὲ σοι (γ) ἀπισήσω, ἢ ἐκείνου κα- » τήγνῳ, ἀποροῦμαι ». Ἀλλ' ὅρα μὴ σὺ θαῖττον πιστεύ- » ης τοιαύτης φωνᾶς καὶ πλοκάς, καὶ παλιλλογίας, οὗ χεῖ- » ρόν ἐστιν εὑρεῖν οὐδέν. Τὰ δὲ τῶν ἡθῶν μὴ ἀπλᾶ, ἀλλ' ἐπί- » βουλα φυλάττεσθαι μᾶλλον δεῖ ἢ τοὺς ἔχρεις.



ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

ΠΕΡΙ ΚΟΛΑΚΕΙΑΣ.

ΤΗΝ δὲ κολακείαν ὑπολάβοι ἂν τις ὁμιλίαν αἰσχροῦν εἶ- » ναι, συμφέρουσιν δὲ τῷ κολακεύοντι. Τὸν δὲ κόλακα τοιοῦ- » τόν τινα ὥστε πορευόμενον ἅμα (δ) εἶπεῖν, » Ἐνθυμῇ ὡς » ἀποβλέπουσι πρὸς σέ (ε) οἱ ἄνθρωποι; τοῦτο οὐθενὶ (ζ) τῶν » ἐν τῇ πόλει γίνεται πλὴν σοί· εὐδοκίμεις χθὲς ἐν τῇ σοῶ· » πλειόνων γὰρ ἢ τρίακόντα ἀνθρώπων καθημένων, καὶ ἐμ- » πεσόντος λόγου, τίς εἴη βέλτιστος, ἀπ' αὐτοῦ ἀρξαμένους

(α) Ἦθελον προτιμήσει μᾶλλον ἢ ἀναγινώσκει λέγειν « καθὼς ὁ Νεε- » ῥᾶμ διορθώνει.

(β) Διορθώνει τίς «τὰ αὐτά.»

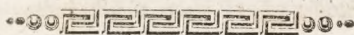
(γ) Διορθώνει τίς « ὅπως δ' ἢ σοί ».

(δ) Ἄλλοι « ἅμα πορευόμενον. ὁ Ρ. πορευόμενον, χωρὶς ἁμα.

(ε) Ἄλλοι «ἀποβλέπουσιν εἰς σέ.»

(ζ) Ἄλλοι ἢ οὐδενί.

ἄλλα δὲ, ὅτι θαυμάζει, καὶ περὶ ἄλλων, ὅτι καὶ αὐτὸς ἄλλοτε οὕτως ἐστοχάσθη. Καὶ ἐν συντόμῳ εἶν' ἄξιον νὰ μεταχειρίζηται τὸν τοιοῦτον τρόπον τῆς ὁμιλίας· « δὲν πιστεύω, δὲν στοχάζομαι, ἐκπλήττομαι. Καὶ νὰ λέγῃ, ὅτι ἔγεινεν ἄλλος ἐξ ἄλλου. Ἀλλ' αὐτὰ δὲν τὰ διηγῆθαι πρὸς ἐμὲ, παράδοξον μὲ φαίνεται τὸ πρᾶγμα, εἰπέ τα πρὸς ἄλλον τινά· πῶς ὅμως ν' ἀπιστήσω εἰς σέ, ἢ νὰ καταδικάσω ἐκεῖνον, ἀπορῶ. Σὺ ὅμως πρόσεχε μὴ πισεύης εὐκόλως τοὺς τοιούτους λόγους καὶ πανουργίας, καὶ παλλολογίας αὐτοῦ, ἀπὸ τὸ ὅποῖον δὲν εἶναι δυνατόν νὰ εὔρη τίς τι χειρότερον· ὅθεν πρέπει νὰ φυλάιτῃται ἀπὸ τὰ μὴ ἀπλᾶ, ἀλλ' ἐπίβουλα ἦθῃ μᾶλλον, παρ' ἀπὸ τοὺς φαρμακεροὺς ὄφεις.



ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

ΠΕΡΙ ΚΟΛΑΚΕΙΑΣ.

Ἡ μὲν κολακεία δύναται νὰ ὑποληφθῇ, ὅτι εἶναι ὁμιλία ἄτιμος, ἀλλὰ συμφέρουσα πρὸς τὸν κολακεύοντα. Ὁ δὲ κόλαξ τοιοῦτος, ὥστε πορευόμενος μὲ τὸν φίλον τοῦ λέγει πρὸς αὐτὸν, « Στοχάζεσαι ὅτι σὲ παρατηροῦσιν οἱ ἄνθρωποι; τοῦτο εἰς κἀνένα ἀπὸ τοὺς πολίτας δὲν γίνεται εἰμὴ εἰς σέ· χθὲς σὲ ἐπήγουν εἰς τὴν στοάν, διότι ἐνῶ ἐκάθηντο ἐκεῖ ὑπὲρ τοὺς τριάκοντα, καὶ συνέπεσε λόγος, ποῖος νὰ ᾔῃν ὁ ἄριστος τῶν πολιτῶν, ὅλοι ἄ-

« πάντας ἐπὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ κατενεχθῆναι »· καὶ ἄλλα τοιαῦτα λέγειν. Ἀπὸ τοῦ ἱματίου (α) ἀφελεῖν κροκίδα· καὶ εἴαν τι πρὸς τὸ τρίχωμα τῆς κεφαλῆς ἀπὸ πνεύματος προσ-
 ενεχθῇ ἄχυρον (β), κερφολογῆσαι· καὶ ἐπιγελάσας δὲ εἰπεῖν,
 « ὄραξ; ὅτι δυοῖν (γ) σοι ἡμερῶν οὐκ ἐντετύχηκα, πολιῶν ἐ-
 « σχηκας (δ) τὸν πώγωνα μεσόν· καὶ περ, εἴ τις καὶ ἄλλος,
 « ἔχεις πρὸς τὰ ἔτη μέλαιναν τὴν τρίχα ». Καὶ λέγοντος δὲ
 αὐτοῦ τι, τοὺς ἄλλους σιωπᾶν κελεῦσαι· καὶ ἐπαινέσαι δὲ ἀ-
 κούοντος (ε), καὶ ἐπισημῆνασθαι δὲ, εἰ παύσεται (ζ),
 « Ὁρθῶς », καὶ σκώψαντι ψυχρῶς (η), ἐπιγελάσαι, τό, τε ἱμά-
 τιον ὦσαι εἰς τὸ σῶμα, ὡς δὴ οὐ δυνάμενος (θ) κατασχεῖν
 τὸν γέλωτα· καὶ τοὺς ἀπαντῶντας ἀποσῆναι (ι) κελεῦσαι,
 ἕως ἄν αὐτὸς παρέλθῃ. Καὶ τοῖς παιδίοις μῆλα καὶ ἀπίους
 πριάμενος, εἰσενέγκας δοῦναι, ὀρώντος αὐτοῦ· καὶ φιλήσας δὲ
 εἰπεῖν, » Χρήστοῦ πατὴρ νεόττια. « Καὶ συνωνούμενος δὲ
 κρηπίδας, τὸν πόδα φῆσαι εἶναι εὐριθύτερον τοῦ ὑποδήμα-
 τος· καὶ πορευομένου πρὸς τινα τῶν φίλων, προσδραμὼν (κ)
 εἰπεῖν, ὅτι πρὸς σὲ ἔρχεται· καὶ ἀνασρέψας, ὅτι προσήγγελ-
 κη (λ). Ἀμέλει δὲ καὶ τὰ ἐκ γυναικείας ἀγοραῆς διακονῆσαι

(α) Διορθώνει τις « καὶ ἄλλα τοιαῦτα λέγων ἀπὸ τοῦ ἱματίου κ. τ. λ. ».

(β) Ἄλλοι, « ἄχυρον προσαχθῇ ἀπὸ πνεύματος ».

(γ) Ὁ Φίτχερ μὲ ἄλλους « δυεῖν ».

(δ) Ὁ Ρ. « ἔσχεις ».

(ε) Τοῦτο εἶναι κατὰ τὴν διόρθωσιν τοῦ Συλβουργίου, τὴν ὁποῖαν ὁ Φί-
 τχερ εἰσέθηκε εἰς τὸ κείμενόν του, ἀναγίνωσκέ τις πρότερον « ἀκούοντος, ἐγὼ
 εὐρίσκω εἰς τὸν Ρ. « ἀκούοντο (sic) ». τὸ ὁποῖον ἐπικυροῖ τὴν διόρθωσιν
 τοῦ Συλβουργίου.

(ζ) Ὁ Κασσιδιὴν διορθώνει « δὲ καὶ εἰ παύσεται ».

(η) Ὁ Φίτχερ μὲ ἄλλους « πικρῶς ».

(θ) « Ὡς μὴ οὐ δυνάμενος ἄλλοι ».

(ι) Ἄλλοι « ἐπιστῆναι μικρόν ».

(κ) Ἄλλοι « προσδραμών ».

(λ) Τινὲς διορθοῦσι « προσήγγελλα ».

πὸ σὲ ἤρχισαν, καὶ εἰς σὲ ἐτελείωσαν· καὶ ἄλλα τοιαῦτα λέγει. Ὅταν δὲ τύχη νὰ πέσῃ τίποτε ῥάμμα εἰς τοῦ φίλου τὸ φόρεμα, ἢ ἄχυρον ἀπὸ τὸν ἄνεμον εἰς τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς, τὸ ἐκβάλλει ὁ κόλαξ, καὶ γέλασας λέγει, βλέπεις, ὅτι δύο ἡμέρας δέν σ' ἐντάμωσα καὶ ἐγέμισε τὸ γένειόν σου ἀπὸ τρίχας λευκάς, ἂν καὶ πρὸς τὴν ἡλικίαν σου ἔχεις ὑπὲρ πάντα ἄλλον τὴν τρίχα μέλαιναν. Καὶ ὅταν λέγῃ ὁ φίλος τί, ὁ κόλαξ προστάσσει τοὺς ἄλλους νὰ σιωπῶσιν· ὅταν δὲ ἀκούῃ, τὸν ἐπαινεῖ, καὶ ὅταν παύσῃ ὁμιλῶν, τὸν χειροκροτεῖ, λέγων, εὖγε! Ἄν δὲ ἀστεῖσθῇ μὲ πρόπον ἄχαριν, αὐτὸς κυριεύεται ἀπὸ γέλωτα, καὶ ἐμφορᾷται τὸ σῶμα μὲ τὸ φόρεμά του, ὡς μὴ δυνάμενος τάχα νὰ κρατηθῇ ἀπὸ τὸν γέλωτα. Καὶ καθ' ὁδὸν προστάσσει τοὺς ἀπαντῶντας νὰ σταθῶσιν ἕως οὗ διαβῇ ἐκεῖνος. Ἀγοράζει δὲ καὶ μῆλα καὶ ἀπίδια, καὶ φέρων τὰ δίδει εἰς τὰ παιδιά, βλέποντος ἐκείνου, καὶ ἔπειτα φιλεῖ αὐτά, λέγων, καλοῦ πατρὸς νεώττια (πουλάρια)· καὶ ὅταν ὁ φίλος ἀγοράζῃ παρόντος ἐκείνου ὑποδήματα, λέγει ὁ κόλαξ, ὅτι τὸ ποδάριον εἶναι συμμετρότερον τοῦ ὑποδήματος. Ὅταν δὲ πορεύηται πρὸς τινα φίλον, διὰ νὰ τὸν ἐπισκεφθῇ, προτρέχει αὐτὸς, καὶ λέγει, πρὸς σὲ ἔρχεται, καὶ ἐπιστρέφων, λέγει πρὸς αὐτὸν « ἔδωκα τὴν εἴδητιν· ἔτι δὲ εἶναι καλὸς νὰ ὑπῇ-

δυνατὸς ἀπνευστί. Καὶ τῶν ἐσιωμένων πρῶτος ἐπαινέσαι τὸν οἶνον· καὶ παραμένων (α) εἰπεῖν, « ὡς μαλακῶς ἐσθίεις (β) » καὶ ἄρας τὶ τῶν ἀπὸ (γ) τῆς τραπέζης, φῆσαι, « Του-
« τὶ ἄρα ὡς χρησὸν ἐστὶ » καὶ ἐρωτῆσαι, μὴ ῥίγοι, καὶ εἰ ἐπιβαλέσθαι βούλεται· καὶ ἔτι περισεῖλαι αὐτόν. Καὶ μὴ ταῦτα λέγων, πρὸς τὸ οὖς προσπίπτων (δ), ψιθυρίζειν (ε)· καὶ εἰς (ζ) ἐκείνον ἀποβλέπων, τοῖς ἄλλοις λαλεῖν. Καὶ τοῦ παιδὸς ἐν τῷ θεάτρῳ ἀφελόμενος τὰ προσκεφάλαια, αὐτὸς ὑποσρῶσαι. Καὶ τὴν οἰκίαν φῆσαι εὖ ἡρχιτεκτονῆσθαι, καὶ τὸν ἀγρὸν εὖ πεφυτεῦσθαι, καὶ τὴν εἰκόνα ὁμοίαν εἶναι. Καὶ τὸ κεφάλαιον, τὸν κόλακά ἐστὶ θεάσασθαι, πάντα καὶ λέγοντα (η) καὶ πράττοντα οἷς (θ) χαριεῖσθαι ὑπολαμβάνει.



(α) Ἄλλοι « παρακείμενος » διορθώνει τις ὡσαύτως « παρακείμενος ἢ παρακείμενων ». Ὁ Βερνάρδος νομίζει, ὅτι ἡδυνάτο τις, ἴσως, ὃ ἀναγινώσκει· « καὶ παρμένων, εἰπεῖν », λαμβάνων τὴν δευτέραν λέξιν, εἰς τὴν ἔννοιαν κυρίου ὀνόματος δούλου, Παρμένων.

(β) Διορθώνει τις « ἐσιῶς ».

(γ) Διορθώνει τις « ἐπὶ » ἔρα τὰς σημ.

(δ) Διορθώνει τις « προσκύντων ».

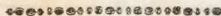
(ε) Ἄλλοι « διαψιθυρίζειν ».

(ζ) Ὁ Ρ. « ὡς ».

(η) Ἄλλοι « πάντα λέγοντα ».

(θ) « ... »

ρετήση καὶ τὰ τῆς γυναικείας ἀγορᾶς χωρὶς ν' ἀνχπνεύσῃ. Καὶ ἀπὸ τούτους συνευωχουμένους πρῶτος ἐπαινεῖ τὸν οἶνον καὶ καθήμενος πλησίον τοῦ φίλου λέγει, « πολλὰ ἀνορέκτως τρώγεις »· καὶ λαβὼν μερίδα ἐκ τῆς τραπέζης προσφέρει πρὸς αὐτὸν, λέγων, « Τοῦτο εἶναι πολλὰ καλὸν θέβαια »· πρὸς τούτοις τὸν ἐρωτᾷ, μήπως κρυώνει, καὶ ἂν θέλῃ νὰ βάλλῃ ἐπάνω του τὸ ἐπανωφόρεμά του, καὶ πρὸς τούτοις τὸν περισκεπάζει. Ταῦτα δὲ λέγων, πλησιάζει καὶ εἰς τὸ ὤτιον του, καὶ τοῦ ψιθυρίζει, καὶ ἀτενίζων πρὸς ἐκεῖνον ὁμιλεῖ πρὸς τοὺς ἄλλους. Εἰς δὲ τὸ θέατρον λαμβάνει ἀπὸ τὸν δοῦλον τὰ σρώματα καὶ ὑποσρώνει αὐτός. Βεβαιώνει δὲ καὶ ὅτι ἡ οἰκία εἶναι μὲ καλὴν ἀρχιτεκτονικὴν ὀικοδομημένη, καὶ ὁ ἀγρὸς καλῶς γεωργημένος, καὶ ἡ εἰκὼν ὁμοία τοῦ πρωτοτύπου· καὶ εἰς ἓνα λόγον, δύναται τις νὰ παρατηρήσῃ τὸν κόλακα, ὅτι καὶ λέγει, καὶ πράττει ὅλα ἐκεῖνα, μὲ τὰ ὅποια σοχάζεται, ὅτι θέλει εὐχαριστήσαι.



ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

ΠΕΡΙ ΑΔΟΛΕΣΧΙΑΣ.

Η δὲ ἀδολεσχία ἔστι μὲν διήγησις λόγων μακρῶν καὶ ἀπροβουλεύτων. Ὁ δὲ ἀδολέσχης (α) τοιοῦτός ἐστιν, οἷος, ὃν μὴ γινώσκει, τούτῳ παρακαθεζόμενος πλησίον, πρῶτον μὲν τῆς ἑαυτοῦ γυναικὸς (β) εἰπεῖν ἐγκώμιον· εἶτα δ, τῆς νυκτὸς εἶδεν ἐνύπνιον, τοῦτο (γ) διηγήσασθαι· εἰθ' ὧν εἶχεν ἐπὶ τῷ δείπνῳ τὰ καθέκαστα διεξελεῖν. Εἶτα δὴ (δ), προχωροῦντος τοῦ πράγματος, λέγειν ὡς πολὺ πονηρότεροί εἰσιν οἱ νῦν ἄνθρωποι τῶν ἀρχαίων· καὶ ὡς ἄξιοι (ε) γεγόνασιν οἱ πυροὶ ἐν τῇ ἀγορᾷ· καὶ ὡς πολλοὶ ἐπιδημοῦσι ξένοι· καὶ τὴν θάλατταν ἐκ Διονυσίων πλώϊμον εἶναι· καὶ εἰ ποιήσειεν ὁ Ζεὺς ὕδωρ (ζ), τὰ ἐν τῇ γῇ βελτίῳ ἔσσεσθαι· καὶ ὅτι ἀγρὸν (η) εἰς νέωτα γεωργήσει· καὶ ὡς χαλεπὸν ἐστὶ τὸ ζῆν· καὶ ὡς Δάμιππος μυστηρίοις μεγίστην (θ) δαῖδα ἔστησε (ι)· καὶ, « Πόσοι εἰσὶ κίονες τοῦ ὠιδίου; » καὶ, « Χθὲς ἤμεσα » καὶ, « Τίς ἐστὶν ἡμέρα σήμερον; » καὶ ὑπομένη τίς αὐτὸν, μὴ ἀφίστασθαι. Καὶ ὡς Βοηδρομιῶνος μὲν ἐστὶ τὰ μυστήρια, Πυανεψιώνος δὲ Ἀπατούρια, Ποσει-

(α) Ἄλλοι « ἀδολέσχης ».

(β) Ἄλλοι « τῆς αὐτοῦ γυναικὸς ».

(γ) Ἄλλοι « τούτῳ ».

(δ) Ἄλλοι « εἶτα δὲ ».

(ε) Ἰσως ἔπρεπε ν' ἀναγινώσκη « ὡς οὐκ ἄξιος » ὅρα τὰς σημ.

(ζ) Ἄλλοι « ὕδωρ πλείον ».

(η) Ὁ Κασσιανὸς ἠθέλε ν' ἀναγινώσκη τίς « καὶ ὅτι τὸν ἀγρὸν » μὲ τὸ ἄρθρον, ἄλλος τίς ἀνεγίνωσκε κακῶς πρότερον « καὶ ὁ ἀγρὸς », τὸ ὅποιον δ Βερνάρδ ἐπρότεινε ν' ἀλλάξῃ εἰς « καὶ ὁ ἀγρὸς εἰς νέωτα γ' ἀργήτει ».

in sequentem annum incultus manebit ager.

(θ) Ἄλλοι « μεγίστοις ».

(ι) Ἄλλοι « ἔπηξε ».

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

ΠΕΡΙ ΑΔΟΛΕΣΧΙΑΣ (1)

Ἡ δὲ ἀδολεσχία εἶναι ἀπέραντος· σπειρά λόγων ἀ-
 προβουλεύτων, καὶ ἀσυναρτήτων. Ὁ δὲ ἀδόλεσχος τοι-
 οὔτος, ὥστε καθήσας πλησίον ἐκείνου, τὸν ὁποῖον δὲν
 γνωρίζει, πρῶτον μὲν ἐγκωμιάζει τὴν γυναῖκα του· ἔπει-
 τα διηγεῖται τ' ὄνειρον, τὸ ὁποῖον εἶδε τὴν νύκτα· ὕ-
 στερον ἐπαριθμεῖ ἐν πρὸς ἐν, ὅσα βρώματα εἶχεν εἰς
 τὸν δεῖπνον. Ἐπειτα, προχωρῶν εἰς τὴν ὁμιλίαν, λέγει,
 ὅτι οἱ σημερινοὶ ἄνθρωποι εἰσι πολλὰ πονηρότεροι τῶν
 παλαιῶν· καὶ ὅτι ὁ σῖτος ἐτιμήθη εἰς τὴν ἀγοράν (2)·
 καὶ ὅτι πολλοὶ ξένοι ἔρχονται· καὶ ἡ θάλασσα πλέε-
 ται καλῶς ἀπὸ τῶν Διονυσίων (3) καὶ ὕστερον· καὶ ἂν
 ὁ Θεὸς βρέξῃ, θάλουσιν εὐτυχῆσαι τὰ γεννήματα, καὶ
 ὅτι τὸ ἐρχόμενον ἔτος θέλει γεωργήσῃ τὸν ἀγρόν του
 (4)· καὶ ὅτι ἡ ζωὴ εἶναι βαρὺ πρᾶγμα· καὶ ὅτι ὁ
 Δάμιππος (5) ἔστησε μεγάλην λαμπάδα εἰς τὰ μυστή-
 ρια· καὶ, » Πόσοι εἶναι οἱ κίονες τοῦ ᾠδείου », (7) καὶ, » Ὅτι
 χθὲς τοῦ ἦλθεν ἐμετός· καὶ, » Ποῖα ἡμέρα εἶναι σήμερον; καὶ
 ἂν τὸν ὑποφέρῃ τις, δὲν ἀναχωρεῖ, ἀλλ' ἐξακολουθεῖ νὰ λέ-
 γῃ, ὅτι τὸν Βοηδρομιῶνα (8) εἰσὶ τὰ μυστήρια, καὶ
 τὸν Πυκνεψιδῶνα, (9) τὰ Ἀπατούρια, καὶ τὸν Ποσειδεῶ-

δεῶνος δὲ τὰ κατ' ἀγροὺς Διονύσια. Παρασείσαντα δὲ χρῆ
(α) τοὺς τοιοῦτους τῶν ἀνθρώπων (β) καὶ διαράμενον ἀπαλ-
λάττεσθαι, ὅστις ἀπύρετος (γ) βούλεται εἶναι ἔργον γὰρ συν-
αρκεῖσθαι (δ) τοῖς μήτε σχολήν, μήτε σπουδὴν (ε) διαγι-
νώσκουσιν.



ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

ΠΕΡΙ ΑΓΡΟΙΚΙΑΣ.

Ἡ δὲ ἀγροικία δόξειεν ἂν εἶναι ἀμαθία ἀσχέμων. Ὁ δὲ
ἀγροικὸς τοιοῦτός τις, οἷος κυκεῶνα πίων εἰς ἐκκλησίαν πο-
ρεύεσθαι. Καὶ τὸ μύρον φάσκειν οὐδὲν τοῦ θυμοῦ ἥδιον ὄζειν.
Καὶ μείζω τοῦ ποδὸς τὰ ὑποδήματα φορεῖν. Καὶ μεγάλη τῇ
φωνῇ λαλεῖν. Καὶ τοῖς μὲν φίλοις καὶ οἰκείοις ἀπιστεῖν, πρὸς
δὲ τοὺς αὐτοῦ οἰκέτας ἀνακοινοῦσθαι περὶ τῶν μεγίστων. Καὶ
τοῖς παρ' αὐτῷ (ζ) ἐργαζομένοις μισθωτοῖς ἐν ἀγρῷ πάντα
τὰ ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας διηγεῖσθαι. Καὶ ἀναβεβλημένο· ἄνω
τοῦ γόνατος καθίζανειν, ὥς τὰ γυμνά (η) αὐτοῦ φαί-
νεσθαι (θ). Καὶ ἐπ' ἄλλῳ μὲν μηδενὶ θαυμάζειν, μήτε ἐκ-
πλήττεσθαι ἐν ταῖς ὁδοῖς (ι)· ὅτ' ἂν δὲ ἴδῃ βοῦν, ἢ ὄνον, ἢ
τράγον, ἐσηκῶς θεωρεῖν. Καὶ προαιρῶν δέ τι ἐκ τοῦ ταμείου

(α) Ἄλλοι “ παρασείσαντα δὴ δεῖ, “ ἢ “ παρ. δεῖ δὴ “.

(β) Ὁ Κατωδὼν διορθῶναι “ τῶν ἀνθρώπων φεύγειν “.

(γ) Ἄλλοι “ ἀπύρετος “.

(δ) Ὁ Ρικάρδ Νευτὸν ἤθελε νὰ διορθ. “ συνέρχεσθαι “.

(ε) Ἄλλοι “ τοῖς μήτε σπουδὴν, μήτε σχολήν “.

(ζ) Ἄλλοι “ παρ' αὐτοῦ “.

(η) Ὁ Βερνάρδος διορθῶναι “ γυῖα “ καὶ δίδει εἰς ταύτην τὴν λέξιν τὴν
ἐννοίαν “ αἰδοῖα “ καθὼς τὸ εὐρίσκει τις εἰς τὸν Ὅμηρον, ὕμνος εἰς Ἐρ-
μῆν. σίχ. 20.

(θ) Ἄλλοι “ ὑποφαίνεσθαι “.

(ι) Αἱ λέξεις “ ἐν ταῖς ὁδοῖς “ λείπουσιν εἰς τινα· ἐν χειρόγραφον τοῦ
Βατικάνου, παραβεβλημένον ἀπὸ τὸν Σιεβενκί, τὰς βάλλει μετὰ τὰς ἀκολουθοῦ-
σας λέξεις “ ὅταν δὲ ἴδῃ “.

να (10), τὰ εἰς τοὺς ἀγροὺς ἐορταζόμενα Διονύσια. Πρέπει λοιπὸν νὰ φεύγῃ τὶς τάχιστα τοὺς τοιοῦτους ἀνθρώπους, καὶ ἀνιστάμενος ν' ἀπομακρύνῃται, ἀν' ὅλην νὰ μένῃ ἀνενόγητος ἀπὸ πυρετόν. Διότι εἶναι δύσκολον νὰ συνδιατρίβῃ τις, μὲ τοὺς μὴ διακρίνοντας, οὔτε κατὰ πᾶσιν καιρὸν, οὔτ' ἐργασίας.



ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

ΠΕΡΙ ΑΓΡΟΙΚΙΑΣ,



Ἡ δὲ ἀγροικία δύναται νὰ φανῇ, ὅτι εἰν' ἀγνοια τῆς εὐσχημοσύνης. Ὁ δὲ ἀγροικὸς τοιοῦτος, ὥστε ἀφ' οὗ πῆρ καθάρσιον ἀπέρχεται εἰς τὴν δημοσίαν συνέλευσιν· καὶ τὸ μῦρον, λέγει, ὅτι δὲν εἰν' εὐωδέστερον ἀπὸ τὸν θυμόν· καὶ τὰ ὑποδήματα φορεῖ μεγαλύτερ' ἀπὸ τὸν πόδα· καὶ ὁμιλεῖ μὲ μεγάλην φωνήν· καὶ εἰς μὲν τοὺς φίλους καὶ οἰκείους δὲν ἐμπιστεύεται· πρὸς δὲ τοὺς ὑπηρέτας τοῦ φανερόναι τὰς σπουδαιοτέρας ὑποθέσεις του· καὶ πρὸς τοὺς εἰς τὸν ἀγρόν του ἐργαζομένους μισθωτοὺς διηγεῖται ὅσα ἔμαθεν ἀπὸ τὴν συνέλευσιν· κάθεται δὲ ἔχων καὶ τὰ ἐνδύματά του σηκωμένα ἐπάνω τῶν γονάτων του, ὥστε νὰ φαίνωνται τὰ κρυπτά του μέλη (3). Καὶ διὰ τίποτε οὔτε θαυμάζει, οὔτ' ἐκπλήττεται εἰς τὰς ὁδοὺς· εἰμὴ ὅταν ἴδῃ ὄνον, ἢ βοῦν, ἢ τράγον, τότε σέκεται καὶ θεωρεῖ· καὶ ὅταν ἐξάγῃ ἀ-

δεινός (α) φαγεῖν, καὶ ζωρότερον πιεῖν, καὶ τὴν σιτοποιὸν πει-
 ρᾶν (β) λαθεῖν· κᾶτ' ἀλέσσαι (γ) μετ' αὐτῆς τοῖς ἔνδον πᾶ-
 σι καὶ αὐτῷ τὰ ἐπιτήδεια. Καὶ ἀριστῶν δὲ ἅμα τοῖς ὑποζυ-
 γίοις ἐμβάλεῖν τὸν χόρτον. Καὶ κόψαντος τὴν θύραν ὑπακοῦ-
 σαι (δ) αὐτός, καὶ τὸν κῦνχ προσκαλεσάμενος, καὶ ἐπιλά-
 βόμενος τοῦ ῥύγχους, εἰπεῖν, « Οὗτος φυλάττει τὸ χωρίον,
 » καὶ τὴν οἰκίαν, καὶ τοὺς ἔνδον (ε) ». Καὶ τὸ ἀργύριον (ζ) δὲ
 παρὰ τοῦ λαθῶν (η), ἀποδοκιμάζειν, λίαν μὲν λυπρὸν εἶναι
 (θ), καὶ ἕτερον (ι) ἅμα ἀλλάττεσθαι. Καὶ ὁ (κ) ἄροτρον ἔ-
 χρησεν, ἢ κόφινον, ἢ δρέπατον, ἢ θύλακον, ταῦτα τῆς νυ-
 κτὸς κατὰ ἀγρυπνίαν ἀναμιμνησκόμενος (λ). Καὶ εἰς ἄστυ
 καταβαίνων, ἐρωτῆσαι τὸν ἀπαντῶντα πόσου ἦσαν αἱ διφ-
 θέραι καὶ τὸ τάριχος· καὶ, εἰ σήμερον ὁ ἀγὼν νοῦμηνίαν ἄγει·
 καὶ εἰπεῖν εὐθύς ὅτι βούλεται καταβάς ἀποκείρασθαι. Καὶ ἐν
 βαλκανεῖω δὲ ἄσαι (μ)· καὶ εἰς τὰ ὑποδήματα δὲ ἡλούς ἐγκροῦ-
 σαι· καὶ τῆς αὐτῆς ὁδοῦ παριῶν κομίσασθαι παρ' Ἀρχίου
 τοὺς ταρίχους.

νός “ εἶναι κεκυρωμένοι καὶ ἀπὸ ἄλλα χειρόγραφα.

(α) “ Ἄλλοι “ πειρᾶν “ .

(β) “ Ἀνεγίνωσκε τις “ κᾶτ' ἀλέσας “ . ἔξ οὗ ἠθέλησέ τις νὰ εἴπῃ “ κα-
 ταλέξας “ . “ Ο Κασωθῶν διορθώνει “ κᾶτ' ἀλέσας μετ' αὐτῆς, τοῖς ἔνδον “
 μᾶλλον δὲ “ κᾶτ' ἀλέσας μετ' αὐτῆς, μετρεῖν τοῖς ἔνδον “ . “ Ο Βερνάρδος
 ἤθελε ν' ἀναμνησκηται “ κᾶτ' ἀμελήσας “ .

(γ) Κατὰ τὴν διόρθωσιν τοῦ Κασωθῶν, ὁ Φίσχερ καὶ ἄλλοι “ ἐπακοῦσαι “

(δ) Αἱ λέξεις “ καὶ τοὺς ἔνδον “ λείπουν εἰς τινα.

(ε) “ Ἄλλοι “ καὶ ἀργύριον “ .

(ζ) “ Ἄλλοι “ λαμβάνων “ .

(η) “ Ο Κασωθῶν διορθώνει “ λέγων λυπρὸν εἶναι “ ἢ, “ λίαν λέγων
 λυπρὸν εἶναι “ .

(θ) Διορθώνει τις “ ἑτέρου “ ἢ “ πρὸς ἕτερον “ .

(ι) “ Ἄλλοι “ καὶ ὦ, ἢ “ καὶ εἰς τὸ “ ἀπὸ τὸ ὅποσον τὸ ἔγραφέ τις “ καὶ
 εἶπα.

(κ) Διορθώνει τις “ ἀπαιτεῖν ταῦτα τῆς νυκτὸς ἀναμιμνησκό-
 μενος, ἢ ταῦτα τῆς νυκτὸς ἀπαιτεῖν, κατὰ ἀγρ . . . ἀναμ . . μᾶλλον δὲ,
 ταῦτα τ. ν. κ. α. ἀναμιμνησκόμενος ἀπαιτεῖ.

(λ) “ Ο Βερνάρδος διορθώνει “ καὶ ἐν βαλκανεῖω δ' ἐννάσαι “ .

(μ) “ Ἄλλοι “ κομίσασθαι ἀπὸ τοῦ βραχίονος “ ἢ, “ κομ. ἀπὸ βραχίονος “
 ἄλλοι διορθ. “ κομ. ἀπὸ βραχίονος παρ' Ἀρχίου “ .

πὸ τὸ ταμεῖον βρώματα, εἶναι καλὸς νὰ φάγῃ καὶ νὰ πῖῃ οἶνον, μὲ τρόπον λαίμαργον, σπουδάζων νὰ λανθᾷσῃ καὶ τὴν ἀρτοποιίον (4). ἔπειτ' ἀλέθει, καὶ ὁμοῦ μὲ αὐτὴν διανέμει τὰς τροφὰς (5) εἰς ὅλους τοὺς οἰκείους, λαμβάνων καὶ αὐτὸς τὴν μερίδα του. Καὶ ὅταν γευματίζῃ, τότε συγχρόνως βάλλει καὶ εἰς τοὺς βόας τὸν χόρτον, διὰ νὰ συμφάγωσι. Καὶ ἂν ἡ θύρα κρουσθῇ, ὑπακούει αὐτός· προσκαλεῖ δὲ καὶ τὸν κῦνα, καὶ πιάσας αὐτὸν ἀπὸ τὸ ῥύγχος (6) λέγει, « οὗτος φυλάττει τὸν ἀγρὸν, καὶ τὸν οἶκον καὶ τοὺς οἰκείους μου (*) ». Ὅταν δὲ λάβῃ χρήματα, τὰ ἐπιτρέφει ὡς κίβδηλα, διότι εἶναι λεπτά· καὶ ἀντ' αὐτῶν λαμβάνει ἄλλα. Καὶ ἂν ἐδάνεισεν (7) ἄροτρον ἢ κόφινον ἢ δρέπανον ἢ ἀσκίον, τὴν νύκτα ἐνθυμεῖται αὐτὰ ἐν ὄσῳ εἶν' ἄγρυπνος. Καὶ ὅταν καταβαίνῃ εἰς τὴν πόλιν, ἐρωτᾷ τὸν συναπαντῶντα, πόσον πωλοῦνται αἱ διφθέραι καὶ τὸ τάριχος· καὶ ἂν ὁ ἀγὼν σήμερον ἐορτάζῃ τὴν Νομηνίαν (8)· καὶ λέγει, θεῶν ἀπέλθει νὰ κόψω εὐθὺς τὰ μαλλία μου. Καὶ εἰς τὸ λουτρὸν τραγωδεῖ· βάλλει δὲ καὶ καρφία εἰς τὰ ὑποδήματά του (9)· καὶ ἐν ᾧ διαβαίνει, λαμβάνει ἀπὸ τὸ ἐργαστήριον τοῦ ἀρχίου (10) τὸ τάριχος.



[*] Διὰ νὰ ἐννοήσῃ τις ὅλον τὸ ἅλας τούτου τοῦ χωρίου πρέπει ἀναγκαίως ν' ἀναγνώσῃ τὴν 5. σημ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Π Ε Ρ Ι Α Ρ Ε Σ Κ Ε Ι Α Σ .

Ἡ δὲ ἀρέσκεια ἔστι μὲν, ὡς ὄρω περιλαβεῖν, ἔντευξις οὐκ ἐπὶ τῷ βελτίστῳ ἡδονῆς παρασκευαστική. Ὁ δὲ ἄρεσκος ἀμέλει τοιοῦτός τις, οἷος πόρρωθεν προσαγορεύσας^α, καὶ ἄνδρα κράτιστον εἰπὼν, καὶ θυμῶν (α) ἱκανῶς, ἀμφοτέραις ταῖς χερσὶ μὴ ἀφιέναι· καὶ μικρὸν προπέμψας, καὶ ἐρωτήσας, πότε αὐτὸν ὄψεται, ἔτι ἐπαινῶν (β) ἀπαλλάττεσθαι. Καὶ παρακληθεὶς δὲ πρὸς δίκαιταν, μὴ μόνον, ὃ πάρεσι, βούλεσθαι ἀρέσκειν, ἀλλὰ καὶ τῷ ἀντιδίκῳ, ἵνα κοινὸς εἶναι δοκῇ· καὶ τοὺς ξένους (γ) δὲ εἰπεῖν, ὡς δικαιότερα λέγουσι τῶν πολιτῶν. Καὶ κεκλημένος δ' ἐπὶ δεῖπνον, κελεύσαι καλέσαι τὰ παιδιὰ τὸν ἐσιῶντα· καὶ εἰσιόντα, φῆται σύκου (δ) ὁμοιότερα εἶναι τῷ πατρί· καὶ προσαγαγόμενος (ε), φιλεῖσαι, καὶ παρ' αὐτὸν καθίσαι· καὶ ταῖς μὲν συμπαίξειν αὐτῷ, λέγων, «Ἄσκος, πέλεκυς»· τὰ δὲ ἐπὶ τῆς γρυσὸς ἔαν καθεύδειν, ἅμα θλιβόμενος. Καὶ πλειστάκις δὲ ἀποκείρασθαι, καὶ τοὺς ὀδόντας λευκοὺς ἔχειν, καὶ τὰ ἱμάτια χρυσᾷ μεταβάλλεσθαι (ζ), καὶ χρίσματι (η) ἀλείφεσθαι. Καὶ τῆς μὲν ἀγορᾶς πρὸς τὰς

(α) Διορθώνει τις «θάλπας». ὄρα τὰς σημ.

(β) Ἄλλοι «ἔτι αἰνῶν»· τινὲς δὲ «ἐπαινῶν».

(γ) Ὁ Κασσιδιὸν διορθ. «καὶ πρὸς τοὺς ξένους».

(δ) Ἄλλοι «σύκῳ». τινὲς δὲ ἡ σύκον σύκῳ.

(ε) Ἄλλοι «προσαγόμενος».

(ζ) Ἄλλοι «μεταβαλέσθαι».

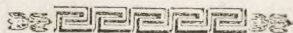
(η) Ἄλλοι «χρίσματι». ὁ Ρέτιν. χρίσματα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

ΠΕΡΙ ΑΡΕΣΚΕΙΑΣ.

Η μὲν ἀρέσκεια περιληφθεῖσα εἰς ὅρισμὸν ἐστὶν ὁμιλία εὐάρεστος, σκοπὸν ἔχουσα τὴν βλάβην τοῦ ἀκούοντος. Ὁ δὲ ἄρεσκος τοιοῦτος, ὥστε μακρόθεν χαιρετᾷ τὸν φίλον του, καὶ τὸν ὀνομάζει ἄνδρα ἄριστον· καὶ τὸν ἐπαινεῖ ἱκανῶς, καὶ τὸν κρατεῖ μὲ τὰς δύο τοῦ χειρας, χωρὶς νὰ τὸν ἀφίη, ἀλλὰ τὸν συνοδεύει ὀλίγον, καὶ ἀφοῦ τὸν ἐρωτήσῃ πότε θέλει τὸν μεταῖδη, τὸν χωρίζεται ἐξακολουθῶν εἰσέτι νὰ τὸν ἐπαινῇ· ὅταν δ' ἐκλεθῇ εἰς αἵρετοκρισίαν, φέρεται τοιοῦτοτρόπως, ὥστε ν' ἀρέσῃ, οὐ μόνον εἰς τὸν ἐμπιστευθέντα εἰς αὐτὸν τὰ συμφέροντά του, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν μετ' αὐτοῦ διαφερόμενον διὰ ν' ἀποτρέπη πᾶσαν ὑπόνοιαν μεροληψίας· λέγει δὲ, καὶ ὅτι οἱ ξένοι (2) λέγουσι δικαιοτέρα ἀπὸ τοὺς πολίτας. Καὶ ὅταν προσκληθῇ εἰς δεῖπνον, παρακαλεῖ τὸν προσκαλέσαντα νὰ φέρῃ τὰ παιδία του εἰς τὴν τράπεζαν· καὶ ἐνῶ ἔρχονται, λέγει, ὅτι ὁμοιάζουσι τὸν πατέρα των περισσότερον, ἀφ' ὅτι ὁμοιάζει σῦκον μὲ ἄλλο σῦκον (3)· ἔπειτα τὰ πιάνει καὶ τὰ φιλεῖ, καὶ τὰ καθίζει πλησίον του. Καὶ μὲ ἄλλα μὲν παίζει λέγων, ἀσπὸς πέλεκυς (4)· ἄλλα δὲ ἀφίνει νὰ κοιμῶνται εἰς τὰ γόνατά του, ἃν καὶ σενοχωρῇται (5). Κόπτει δὲ πολλάκις καὶ τὰ μαλλία του, καὶ καθαρίζει τοὺς ὀδόντας του, καὶ μεταβάλλει τὰ φορέματά του, καὶ ἀλείφεται μὲ μύρον. Συχνάζει δὲ, εἰς μὲν τὴν ἀνάγκην τῶν τραπε-

τραπέζας προσφοιτᾶν· τῶν δὲ γυμνασίων ἐν τούτοις διατρίβειν, οὗ ἂν ἔφηβοι γυμνάζωνται· τοῦ δὲ θεάτρου καθῆσθαι, ὅτ' ἂν ἡ θεά, πλησίον τῶν σρατηγῶν. Καὶ ἀγοράζειν αὐτῷ μὲν μεδὲν, ξένοις δὲ εἰς Βυζάντιον ἐπιστάλματα (α)· καὶ Λακωνικὰς κύνας, εἰς Κυζικόν· καὶ μέλι Ἰμήττιον, εἰς Ῥόδον· καὶ ταῦτα ποιῶν, τοῖς ἐν τῇ πόλει διηγείσθαι³. Ἀμέλει δὲ καὶ πίθηκον θρέψαι δεινός, καὶ τίτυρον (β) κτήσασθαι, καὶ Σικελικὰς περιστεράς, καὶ δορκιδεῖους ἀσραγάλους, καὶ θυριακὰς (γ) τῶν σρογγύλων λεγκύθους, καὶ βακτηρίας τῶν σχολιῶν ἐκ Λακεδαιμόνος, καὶ αὐλαίαν ἔχουσαν Πέρσας ἐνυφασμένους, καὶ αὐλίδιον παλαιστρικὸν κόριν ἔχον, καὶ σφαιριστήριο· καὶ τοῦτο περιῖδον χρᾶν ἀεὶ τοῖς φιλοσόφοις, τοῖς σορισταῖς, τοῖς ὀπλομάχοις, τοῖς ἀρμονικοῖς, ἐπιδείκνυσθαι. καὶ αὐτὸς ἐν ταῖς ἐπιδείξεσιν ὑστερον εἰπεῖν, ἐπὶ τῶν θεωμάτων, πρὸς ἕτερον (δ), ὅτι τούτου ἐστὶν ἡ παλαίστρα.



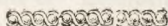
(α) Ὁ Κασσιανὸς διορθ. “ἀπεστάλματα”.

(β) Ὁρα τὰς σημ

(γ) Ἄλλοι “θυριακὰς ἢ θυρικὰς ἢ θυριακὰς. ὁ Ρεῖσκ. θυρικὰς, ἠθέλησε καὶ τις νὰ διορθ. μυρηκὰς, θυραϊκὰς ἢ θυριακείας”.

(δ) Ἀναγινώσκει καὶ τις “ὑστερον ἐπεισιν πρὸς τὸν ἕτερον, ἢ καὶ αὐτὸς ταῖς ἐπιδείξεσιν ὑστερον εἰπεῖν “ πρὸς ἕτερον, ἀποσιωπῆσας τὴν πρόθεσιν, “ ἐν “ καὶ ἐπαναλαμβάνων τὸ “ εἰπεῖν “. ὅσον πρὸς τὰς διαφόρους διορθ. τὰς ἀπορίας ἐτόλμησάν τινες ὅρα τὰς σημ.

ζίτας (6). εἰς δὲ τὰ γυμνάσια διατρίβει ὅπου γυμνάζονται οἱ ἔφηβοι (7). εἰς δὲ τὰ θεάτρα, ὅταν ᾖναι θεωρία, κάθηται πλησίον τῶν στρατηγῶν (8). Καὶ πρὸς μὲν χρῆσιν τοῦ δὲν ἀγοράζει τίποτε· διὰ δὲ τοὺς ξένους φροντίζει καὶ προβλέπει διάφορα πράγματα, καὶ σέλλει εἰς τὸ Βυζάντιον· καὶ Λακωνικὰς μὲν κύνας (9) σέλλει εἰς τὴν Κύζικον, μέλι δὲ Ἰμῆττιον εἰς τὴν Ῥόδον. Δὲν ὀκνεῖ δὲ καὶ νὰ διασαλπίζει αὐτὰ καθ' ὅλην τὴν πόλιν. Πρὸς τούτοις εἶν' ἄξιος νὰ θρέψῃ καὶ πίθηκον (10), καὶ ν' ἀποκτήσῃ σάτυρον, καὶ Σικελικὰς (11) περιστράς, καὶ ἀστραγάλους δορκάδος (12), καὶ σρογγύλα μυροδοχεῖα ἀπὸ τοῦ Θούριον (13), καὶ κυρτὰς ῥάβδους τῆς Λακεδαιμόνος (14), καὶ παραπέτασμα αὐλείον, ἔχον Πέρσας (15) ἐνυφασμένους μετὰ παλαιστικὸν κονιστήριον (16) καὶ σφαιριστήριον· καὶ περιερχόμενος πάντοτε προσφέρει ταῦτα πρὸς τοὺς Φιλοσόφους, τοὺς σοφιστὰς (17), τοὺς ὀπλομάχους καὶ τοὺς Μουσικοὺς, προσκαλὼν αὐτοὺς νὰ ἔρχωνται ἐκεῖ νὰ γυμνάζωνται πρὸς ἐπίδειξιν αὐτοῦ· αὐτὸς δὲ ἔρχεται ἐκεῖ ὕψερον, διὰ νὰ εἴπῃ τις ἐκ τῶν θεατῶν πρὸς ἄλλον, ὅτι τούτου εἶν' ἡ παλαίστρα (18).



ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'.

ΠΕΡΙ ΑΠΟΝΟΙΑΣ.

Ἡ δὲ ἀπόνοια ἐστὶν ὑπομονὴ (α) αἰσχυρῶν ἔργων καὶ λόγων. Ὁ δὲ ἀπονεννημένος τοιοῦτός τις, οἷος· ὁμῶσαι ταχὺ, κακῶς ἀκούσαι, καὶ λοιδωρηθῆναι δυνάμενος· τῷ ἦται ἀγοραῖός τις, καὶ ἀναστετυμένος, καὶ παντοποῖός. Ἀμέλει δυνατός καὶ ὀρχεῖσθαι νήφων τὸν κόρδακα, καὶ προσωπεῖον μὴ (β) ἔχων ἐν κομικῷ χορῷ· καὶ ἐν θαύμασι δὲ τοὺς χαλκοὺς ἐκλέγειν καθ' ἑκάστον παριῶν (γ)· καὶ μάχεσθαι τοῖς τὸ σύμβολον φέρουσι (δ), καὶ προῖκα θεωρεῖν ἀξιούσι (ε). Δεινός δὲ καὶ πανδοκεῦσαι· καὶ πορνοδοσκῆσαι, καὶ τελωνῆσαι, καὶ μηδεμίαν αἰσχυρὰν ἐργασίαν ἀποδοκιμάσαι· ἀλλὰ κηρύττειν, μαγειρεύειν, κυβεύειν, τὴν μητέρα μὴ τρέφειν, ἀπάγεσθαι κλοπῆς, τὸ δεσμωτήριον πλείω χρόνον οἰκεῖν ἢ τὴν αὐτοῦ οἰκίαν. Καὶ τοῦτο δ' ἂν (ζ) εἶναι δόξεις τῶν περιῤῥαμένων τοὺς ὄχλους, καὶ προσκαλούντων, μεγάλη τῇ φωνῇ καὶ παρερρώγυϊα διαλεγομένων πρὸς αὐτοὺς καὶ λοιδωρουμένων (η), καὶ

(α) Διορθ. τίς κακῶς “ ὑπερβολή ”.

(β) Ἐπρότθετα τὴν ἀρνησιν κατὰ τὴν ἐρμηνείαν τοῦ Ῥεῖσκ. ἀνεγίνωσκε τίς ὁλοκλήρως ὡς ἀναγινώσκει ὁ Φίσχερ “ καὶ προσωπεῖον ἔχων ” ἀλλ' ὁ Κατωθῶν διώρθωνε “ καὶ προσωπεῖον οὐκ ἔχων ”,

(γ) Διορθ. τίς “ περιῶν ”.

(δ) Ἴσως πρέπει ν' ἀναγινώσκηται “ οὐ φέρουσιν. ὅρα τὰς σημ. ”.

(ε) Ὁ Κατωθῶν ἤθελεν, ὅτι μετὰ τὸ “ ἀξιούσι (τὸ ὅποιον λείπει εἰς τινὰ χειρόγραφον) νὰ προσθέτῃ ταύτας τὰς λέξεις “ αὐτὸς προῖκα θεωρῶν, μᾶλλον δὲ καὶ οὕτω προῖκα αὐτὸς θεωρεῖν “.

(ζ) Ἄλλοι “ καὶ τοῦτ' ἂν, ὁ Κατωθῶν διορθ. καὶ οὕτως δ' ἂν “.

(η) Ἀναγινώσκεται εἰς τινὰ “ καὶ προσκαλούντων μεγάλη τῇ φωνῇ, καὶ παρερρώγυϊα, λοιδωρουμένων, καὶ διαλεγομένων πρὸς αὐτοὺς “. εἰς ἄλλους δὲ κ. π. μ. τ. φ. καὶ παρερρώγυϊα, καὶ λοιδωρουμένων, καὶ δ. π. ἀ. τὸ ὅποιον τὸ ἐρμηνεύει καλῆτερα, εἰσὶ καὶ τινες μὴ μεταβάλλοντες. εἰμὴ [τὴν τελευταίαν λέξιν, εἰς “ λοιδωρούντων ” ἤθελεν εἶσθαι ἴσως ἀπλούστερον, νὰ προσθέσω μόνον ἐν, “ καὶ “ εἰς τὸ κείμενόν μας, ἀναγινώσκων “ καὶ προσκαλούντων, καὶ μεγάλη “ κ. τ. λ. πᾶν τὸ λοιπὸν τότε, ἤθελεν εἶσθαι σαφές.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'.

ΠΕΡΙ ΑΠΟΝΟΙΑΣ.

Ἡ δὲ ἀπόνοια εἶναι ὑπομονὴ πράξεων καὶ λόγων αἰσχυρῶν (1). Ὁ δὲ ἀπονεννημένος τοιοῦτος, ὥστε δύναται νὰ ὁμώσῃ διὰ τίποτε, καὶ ἄνευ τινὸς ἀνάγκης, καὶ νὰ κακολογηθῇ, καὶ νὰ ὑβρισθῇ χωρὶς νὰ φροντίσῃ διόλου περὶ τούτου· εἶναι δὲ κατὰ τὸ ἦθος χυδαῖος, ἀνάισχυντος καὶ παντοποιός. Εἶναι καλὸς, καὶ χωρὶς νὰ μεθύῃ (2), νὰ χορεύσῃ τὸν αἰσχυρότατον χορὸν (κόρδακα) (3)· καὶ χωρὶς προσωπεῖον, τὸν κωμικόν· εἰς δὲ τὰς θαυματοποιίας (4) περιέρχεται πρὸς ἕκαστον θεατὴν, καὶ συνάγει τοὺς χαλκοὺς, καὶ μάχεται μὲ τοὺς ἔχοντας τὸ γραμματίον (5), καὶ ἀπαιτοῦντας νὰ θεωρῶσι δωρεάν. Εἶναι καλὸς νὰ γείνη καὶ κάπηλας, καὶ πορνοβοσκός, καὶ τελώνης (6), χωρὶς ν' ἀποστραφῇ μηδὲ μίαν αἰσχρὰν ἐργασίαν. Ἀλλὰ γίνεται καὶ κήρυξ, καὶ μάγειρος, καὶ κυβοπαίκτης (7), δὲν τρέφει οὔτε τὴν μητέρα του (8)· καὶ κατοικεῖ περισσότερον καιρὸν εἰς τὸ δεσμωτήριον, παρὰ εἰς τὴν οἰκίαν του (9). Δύναται νὰ φανῇ, ὅτι εἶναι καὶ εἰς ἐξ ἐκείνων, οἵτινες περικυκλοῦνται ἀπὸ τοὺς ὄχλους (10), τοὺς ὁποίους προσκαλοῦσι μὲ μεγάλην καὶ διεσχισμένην φωνήν, καὶ ὁμιλοῦσι πρὸς αὐτοὺς, καὶ ὑβρίζονται ὑπ' αὐτῶν· καὶ μεταξὺ τούτου, ἄλλοι μὲν ἔρχονται, ἄλλοι δὲ

μεταξὺ οἱ μὲν προσίασιν, οἱ δὲ ἀπίασι πρὶν ἀκοῦσαι αὐτοῦ, ἀλλὰ τοῖς μὲν τὴν ἀρχὴν (α), τοῖς δὲ συλλαβὴν, τοῖς δὲ μέρος τοῦ πράγματος λέγει (β), οὐκ ἄλλως θεωρεῖσθαι ἀξιῶν τὴν ἀπόνοιαν αὐτοῦ, ἢ ὅτ' ἂν ᾖ πανήγυρις. Ἰκανὸς δὲ καὶ δίκας, τὰς μὲν φεύγειν, τὰς δὲ διώκειν, τὰς δὲ ἐξώμνυσθαι (γ), ταῖς δὲ παρεῖναι, ἔχων ἐχίνον ἐν τῷ προκολπίῳ, καὶ ὀρμαθοὺς γραμματιδίων ἐν ταῖς χερσίν· οὐκ ἀποδοκιμάζων δὲ, οὐδ' ἅμα πολλῶν ἀγοραίων στρατηγεῖν, καὶ εὐθὺς τούτοις δανείζειν, καὶ τῆς δραχμῆς τόκον τρία ἡμιωβόλια τῆς ἡμέρας πράττεσθαι· καὶ ἐφοδεύειν (δ) τὰ μαγειρεῖα, τὰ ἰχθυοπωλεῖα, τὰ ταριχοπωλεῖα, καὶ τοὺς τόκους (ε) ἀπὸ τοῦ ἐμπολήματος εἰς τὴν γνάθον ἐκλέγειν. Ἐργώδεις δὲ εἰσὶ, τὸ στόμα (ζ) εὐλυτον ἔχοντες πρὸς λοιδορίαν, καὶ φθεγγόμενοι μεγάλη τῇ φωνῇ, ὥς συνηγεῖν αὐτοῖς τὴν ἀγοράν καὶ τὰ ἐργαστήρια (η).



(α) Παρεδέχθη τὴν ἀληθεῖ ἑρμηνείαν τοῦ Ῥεῖσκ., ἀναγινώσκοντος
“ἀρχὴν, ἀνάρθρους”.

(β) Ἄλλοι “λέγουσιν”.

(γ) Ὁ Κασωθ. διορθ. “καὶ τὰς μὲν ἐξώμνυσθαι.”

(δ) Ἄλλοι “ἐφοδρεύειν” (Sic).

(ε) Ὁ Κασωθ. διορθ. ὀβολοὺς ἢ χαλκοὺς, ὅρα τὰς σημ.

(ζ) Ἄλλοι “εἰσὶν οἱ στόμα. διώρθ. τις” εἰσὶν οἱ τὸ στόμα.

(η) Ἡ λέξις μοναστήρια, τὸ ὅποιον εὐρίσκει τις εἰς τινὰ χειρόγραφα, εἶναι
γραφὴ, ἀξία τῆς μοναχικῆς ἀμαθείας.

ἀναχωροῦσι· καὶ εἰς ἄλλους μὲν λέγει τὴν ἀρχὴν, εἰς ἄλλους μίαν συλλαβὴν, καὶ εἰς ἄλλους μέρος τοῦ πράγμα-
τος· διότι δὲν κρίνει ἄξιον νὰ θεωρῇται ἡ κακοήθειά του
ἄλλοτε, εἰμὴ ὅταν ᾔηται πανήγυρις. Εἶναι καλὸς πρὸς τού-
τοις καὶ εἰς δικαστήρια, αὐτὸς μὲν νὰ ἐγκαλῇται ὑπ'
ἄλλων, ἄλλους δὲ νὰ ἐγκαλῇ αὐτός· καὶ ἄλλας μὲν δίκας
ν' ἀποφεύγῃ, προφασιζόμενος μεθ' ὅρκου ὅτι δὲν εὐκαιρεῖ· εἰς
ἄλλας δὲ παρίσταται εἰς τὸ δικαστήριον, ἔχων χαρτοφυ-
λάκιον (11) εἰς τὸν κόλπον, καὶ πλεκτάνας ἐγγράφων εἰς
τὰς χεῖρας· δὲν ἀποστρέφεται καὶ τὸ νὰ γίνηται στρατη-
γὸς πολλῶν χυδαίων (12)· καὶ εὐθὺς δανείζει αὐτοῦς,
καὶ λαμβάνει τόκους τρεῖς ἡμιωβόλια τὴν ἡμέραν (13)· πε-
ριοδεύει δὲ (14) καὶ τὰ μαγειρεῖα, ἰχθυοπωλεῖα, καὶ ταρι-
χοπωλεῖα, καὶ συνάγων τοὺς τόκους, τὰ συναγόμενα χρή-
ματα βάλλει εἰς τὸ στόμα του (15). Οἱ τοιοῦτοι πρὸς
τούτοις εἰν' ὀχληροὶ, τὸ στόμα ἑτοιμον πρὸς ὕβριν ἔχον-
τες, καὶ ὁμιλοῦντες μὲ τόσῳ μεγάλῃν φωνῇ, ὥστε ἀντη-
χοῦσιν ἡ ἀγορὰ καὶ τὰ ἐργαστήρια.



ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

ΠΕΡΙ ΛΑΛΙΑΣ.

Ἡ δὲ λαλιά, εἴτις αὐτὴν ὀρίζεσθαι βούλοιο, εἶναι ἂν δόξειεν ἀκрасία τοῦ λόγου. Ὁ δὲ λάλος τοιοῦτός τις, οἷος τῷ ἐντυγχάνοντι εἰπεῖν, ἂν ὁ,τιοῦν πρὸς αὐτὸν φθέγγηται, ὅτι οὐδὲν (α) λέγει, καὶ ὅτι αὐτὸς πάντα οἶδε, καὶ ἂν ἀκούῃ αὐτοῦ, μαθήσεται· καὶ μετὰ τὸ δὲ ἀποκρινομένῳ (β) ὑποβάλλειν (γ), «εἶπας σὺ, μὴ ἐπιλάθῃ (δ) ὃ μέλλεις λέγειν»· καὶ, «εὗγε ὅτι μὲ ὑπέμνησας»· καὶ, «τὸ λαλεῖν (ε) ὥς «χρήσιμόν που»· καὶ, «ὃ παρέλιπον»· καὶ, «ταχύ γε» συνῆκας τὸ πρᾶγμα»· καὶ, «πάλαι σε παρετῆρουν, εἰ» ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἐμοὶ κατενεχθήσῃ»· καὶ ἑτέρας ἀφορμὰς (ζ) τοιαύτας πορίσασθαι, ὥστε μὴδὲ ἀναπνεῦσαι (η) τὸν ἐντυγχάνοντα. Καὶ ὅτ' ἂν γε τοὺς καθ' ἓνα ἀποκναίῃ (θ), δεινὸς καὶ ἐπὶ τοὺς ἀθρόους καὶ συνεστηκότας πορευθῆναι, καὶ φυγεῖν ποιεῖσαι μετὰ τὸ χρηματίζοντα. Καὶ εἰς τὰ διδασκαλεῖα δὲ καὶ εἰς τὰς παλαιστράς εἰσιὼν, κωλύειν (ι) τοὺς

(α) "Ἄλλοι "οὐθέν".

(β) "Ἄλλοι, "ἀποκρινομένου".

(γ) "Ὁ Φίσχερ μὲ πολλοὺς ἄλλους "ὑποβάλλει", τινὲς ἐπιβάλλειν, ὁ Ρεῖσκη "ἐπιβαλεῖν".

(δ) "Ὁ Κασσιθέων θέλει, ὃ ἀναγινώσκει, ὑποβάλλει, εἶπας (ἀντὶ μετοχῆς καὶ ὅχι εἶπας), "σὺ μὴ ἐπιλάθῃ".

(ε) "Ἄλλοι "ἄγνωστον".

(ζ) "Ἄλλοι "Ἀρχάς".

(η) "Ἐπρωτίμων μᾶλλον, μὴδὲ ἀναπνεῦσαι εἶσαι. Ὅρα τὰς σημ.

(θ) "Ἄλλοι "ἀπογυμνώσει, ἐκ τοῦ ὁποίου ἠθέλησέ τις νὰ διορθώσῃ "ἀπογυμνώσει".

(ι) "Ἄλλοι "κωλύει".

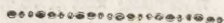
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

ΠΕΡΙ ΛΑΛΙΑΣ.

Ἦ δὲ λαλία, ἂν τις ἤθελε νὰ δώσῃ τὸν ὀρισμὸν τῆς, ἤθελε φανῇ ὅτι εἶν' ἀκρασία τοῦ λόγου. Ὁ δὲ λόλος τοιαῦτος, ὥστε πρὸς ὅντινα συναπαντήσῃ, ἂν τὸν εἴπῃ ἀποιοιδήποτε λόγον, λέγει, ὅτι δὲν λέγει τίποτε· καὶ ὅτι αὐτὸς τὰ γινώσκει ὅλα· καὶ ἂν τοῦ ἀκούσῃ, θέλει μάθει. Καὶ μεταξὺ, ἐνῷ ἐκεῖνος τὸν ἀποκρίνεται, αὐτὸς τὸν διακόπτει, λέγων, σὺ εἶπας, καὶ ἐνθυμοῦ τὸν λόγον σου, καὶ εὗγε, ἐπειδὴ μὲ ἀνέμνησας, καὶ τὸ νὰ ἤναί τις λόλος, ἐνίοτε εἶναι χρήσιμον, καὶ τὸ ὅποιον παρέτρεξα (*), καὶ ταχέως ἐνόησας τὰ πρᾶγμα, καὶ ἀπὸ πολὺ σὲ παρετήρουν, ἂν ἤθελες καταντήσῃ εἰς τὸ αὐτὸ ἀντικείμενον μὲ ἐμέ. Καὶ ἄλλας τοιαύτας αἰτίας εὐρίσκει, ὥστε οὔτε ν' ἀναπνεύσῃ δίδει καιρὸν (†) εἰς ἐκεῖνον, μετὰ τοῦ ὁποίου συνομιλεῖ. Καὶ ἀφοῦ καταβαρύνει τοὺς κατὰ μέρος, εἶναι καλὸς ν' ἀπέλθῃ καὶ πρὸς τοὺς εἰς ἓν συνηθροισμένους, καὶ νὰ τοὺς κάμῃ νὰ φύγωσιν ἐνῷ ἐσκέπτοντο περὶ πραγμάτων σπουδαίων. Εἰσέρχεται πρὸς τούτοις, καὶ εἰς τὰ δημόσια διδασκαλεῖα, καὶ εἰς τὰς παλαιίστρας (2), καὶ διακόπτει

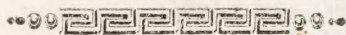
(*) Ἦθελε διαφέρει ὀλιγώτερον, ἂν μεταφράζετο, ἰδοὺ ἐκεῖνος, ὅστις εἶναι φειδεται τῶν λόγων σου.

παιδας προμανθάνειν (α) τσαῦτα, καὶ προσλαλεῖν (β) τοῖς παιδοτρίβαις καὶ διδασκάλοις. Καὶ τοὺς ἀπιέναι φάσκοντας δεινὸς προπέμψαι, καὶ ἀποκαταστῆσαι εἰς τὴν οἰκίαν (γ). Καὶ πυθόμενος τὰς ἐκκλησίας ἀπαγγέλειν. Προσδιηγῆσθαι (δ) δὲ καὶ τὴν ἐπ' Ἀριστοφῶντός ποτε γενομένην τοῦ ῥήτορος (ε) μάχην, καὶ τὴν τῶν Λακεδαιμονίων ἐπὶ Λυσάνδρου· καὶ οὗς ποτε (ζ) λόγους αὐτὸς εἶπεν εὐδοκίμησας (η) ἐν τῷ δήμῳ (θ). Καὶ κατὰ τῶν πληθῶν γε ἅμα διηγούμενος κατηγορεῖν παρεμβαλεῖν, ὥστε τοὺς ἀκούοντας ἦτοι ἐπιλαθέσθαι, ἢ νυστάξαι, ἢ μεταξὺ καταλιπόντας ἀπαλλάττεσθαι. Καὶ συνδικάζων δὲ, κωλύσαι κρῖναι, καὶ συνθεωρῶν, θεάσασθαι, καὶ συνδειπνῶν φαγεῖν· λέγων, ὅτι χαλεπὸν τῷ λόλῳ ἐστὶ σιωπᾶν, καὶ ὡς ἐν ὑγρῷ ἐστὶν ἡ γλῶττα, καὶ ὡς (ι) οὐκ ἂν σιωπήσειεν, οὐδ' εἰ τῶν χειρὶ δόνων δόξειεν (κ) εἶναι λαλίστερος. Καὶ σιωπτόμενος ὑπαμεῖναι καὶ ὑπὸ τῶν αὐτοῦ παιδίων, ὅτ' ἂν αὐτὸν ἤδη καθεύδειν βουλόμενον (λ) κελεύῃ λέγοντα ταῦτα (μ), «λα-»
 » λεῖν τι (ν) ἡμῖν, ὅπως ἂν ἡμᾶς ὕπνος λάβῃ».



-
- (α) Ὁ Κατωθῶν διορθώνει «προμανθάνειν».
 (β) Διορθώνει τις «προμανθάνειν, τσαῦτα προσλαλῶν».
 (γ) Ἄλλοι «ἐκ τῆς οἰκίας».
 (δ) Ἄλλοι «προσδιηγῆσασθαι».
 (ε) Αἱ λέξεις «τοῦ ῥήτορος», λείπουσιν εἰς τὴν μετάφρασιν τοῦ Πολιτιάν. ὁ Κατωθῶν ἦτο γνώμης, ὅτι ἡδυνάτο τις ὁ ἀναγινώσκων ὡσαύτως «τῶν ῥητόρων». ὅρα τὰς σημ.
 (ζ) Ἄλλοι «οὗς τότε».
 (η) Ἄλλοι «εἶπας εὐδοκίμησεν», καὶ εἰς ταύτας τὰς λέξεις ἐνόμισέ τις ὅτι βλέπει τὰ ἔχον τῆς ἀληθοῦς γραφῆς «εἶπας εὐδοκίμησεν».
 (θ) Ἄλλοι «ἐν τῷ μέσῳ».
 (ι) Ἄλλοι «καὶ ὅτι».
 (κ) Ὁ Φίτχερ μὲ πολλοὺς ἄλλους «δόξειεν ἂν».
 (λ) Ἄλλοι «βουλόμενα», τοῦτέστι, τὰ παιδία.
 (μ) Διορθώνει τις μεταβάλλων τὸ «ταῦτα», εἰς ἄττα, πάππα, τέττα ἢ τάττα. ἐγὼ ἤθελον ἀκολουθήσει ἀσμενέστερα τοὺς ἀποσιωπῶντας αὐτὸ παντελῶς.
 (ν) Διορθώνει τις «λάλει τι».

τοὺς παῖδας ἀπὸ τὴν σειρὰν τῶν μαθημάτων, ὁμιλῶν πρὸς τοὺς καθηγητὰς καὶ παιδοτρίβας. Εἶναι δὲ καλὸς νὰ συνοδεύῃ καὶ τοὺς λέγοντας, ὅτι θέλουσι ν' ἀναχωρήσωσι, καὶ νὰ τοὺς ἀποκαταστήσῃ ἕως εἰς τοὺς οἴκους των. Διηγεῖται δὲ καὶ ὅ,τι μάθῃ ἀπὸ τὰς δημοσίας συνελεύσεις. Πρὸς τοῦτοις διηγεῖται τὴν ἔνστασιν τοῦ Δημοσθένους κατὰ τοῦ Δισχίνου, γενομένην ἐπὶ τῆς ἀρχοντίας τοῦ Ἀριστοφάνους (3)· καὶ τὴν τῶν Λακεδαιμονίων κατὰ τῶν Ἀθηναίων μάχην ἐπὶ Λυσάνδρου (4), καὶ ποίους λόγους (5) εἶπέ ποτε καὶ εὐηρέστησεν εἰς τὸν δῆμον. Συγχρόνως δὲ, ταῦτα διηγούμενος, παρεμβάλλει καὶ κατηγορίαν κατὰ τῶν δημοκρατειῶν (6), ὥστε οἱ ἀκροαταὶ ἢ λησμονοῦσιν, ἢ νυστάζουσιν, ἢ μεταξὺ, τὸν ἀφήνουσι, καὶ ἀναχωροῦσι. Καὶ ὅταν τύχῃ συνδικάζων, ἐμποδίζει τοὺς συνδικαστὰς νὰ δικάζωσι, καὶ τοὺς συνθεωροῦντας νὰ θεωρῶσι, καὶ τοὺς συνδειπνοῦντας νὰ φάγωσι, λέγων, ὅτι εἰς τὸν ἄλλον εἶναι δύσκολον νὰ σιωπᾷ, καὶ ὅτι ἡ γλῶσσα εἶναι εἰς τόπον κάθυγρον (7), καὶ ὅτι δὲν δύναται νὰ σιωπήσῃ, ἂν καὶ ἤθελε φανῇ καὶ τῶν χελιδόνων λαλίστερος (8). Καὶ ὑποφέρει νὰ περιπαίζῃται, καὶ ἀπ' αὐτὰ τὰ παιδία του, ὅταν, ἐνῶ θέλει νὰ κοιμηθῇ, τὸν παρακινῶσι λέγοντα » εἶπέ μας » τίποτε διὰ ν' ἀποκοιμηθῶμεν ».



ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

ΠΕΡΙ ΛΟΓΟΠΟΙΪΑΣ.

Η δὲ λογοποιΐα εἶναι σύνθεσις λόγων καὶ πράξεων
 ψευδῶν κατὰ τὴν ἀρέσκειαν τοῦ λογοποιοῦ. Ὁ δὲ λογο-
 ποιὸς τοιοῦτος, ὥστε ἀπαντήσας τὸν φίλον μεταβάλλει τὸ
 ἦθος, καὶ μειδιάσας τὸν ἐρωτᾷ « Πόθεν ἔρχεται, καὶ τί
 νέον ἔχεις νᾶ μὲ εἶπης; καὶ ἔχεις νᾶ μὲ εἶπης τι νέον
 περὶ τούτου τοῦ πράγματος; Καὶ ἐπιφέρων ἄλλας ἐρω-
 τήσεις, λέγει, « Μήπως λέγεται τι νεώτερον; ἀλλὰ τὰ λε-
 γόμενα εἶναι καλὰ (1)· καὶ χωρὶς ν' ἀφήσῃ ν' ἀποκριθῇ,
 λέγει, τί λέγεις; δὲν ἤκουσες τίποτε; νομίζω ὅτι θέλω
 σὲ χαροποιήσαι μὲ νέας εἰδήσεις. Καὶ ἔχει στρατιώτην, ἢ
 τὸν δούλον Ἀριστείου τοῦ Ἀβλητοῦ, ἢ Ἀλκωνα τὸν ἐρ-
 γολάβον (2), ἐλθόντα ἀπὸ τὴν μάχην αὐτὴν, ἀπὸ τὸν ὁ-
 ποῖον λέγει ὅτι τὰ ἤκουσε. Καὶ ἀναφέρει τὰ ὅσα λέ-
 γει εἰς τοιούτους, ἀπὸ τοῦς ὁποίους δὲν δύναται τις νᾶ
 πληροφοριθῇ περὶ τῆς ἀληθείας τῶν λεγομένων. Διη-
 γεῖται δὲ μετὰ βεβαιότητος, πῶς αὐτοὶ λέγουσιν, ὅτι
 ὁ Πολυσπέρχων (3) καὶ ὁ Βασιλεὺς (4) ἐνίκησαν εἰς
 τὴν μάχην, καὶ ὅτι ὁ Κάσσανδρος (5) ἐγείνεν αἰχμάλωτος

Κἄν εἴπῃ τις αὐτῷ, « σὺ δὲ ταῦτα πιστεύεις; » φήσει· « τὸ
 » πρᾶγμα βοᾷσθι γὰρ ἐν τῇ πόλει, καὶ τὸν λόγον ἐπεντεί-
 » νειν (α), καὶ πάντα συμφωνεῖν, ταῦτά γὰρ λέγειν (β) περὶ
 « τῆς μάχης· καὶ πολλὸν τὸν ζῶμὸν (γ) γεγονέναι· εἶναι δὲ
 « αὐτῷ καὶ σημεῖον τὰ πρόσωπα τῶν ἐν τοῖς πράγμασιν· ὁ
 « ῥᾶν γὰρ αὐτῶν πάντων (δ) μεταβεβληκότα ». Λέγει δὲ ὡς
 καὶ παρακῆκος παρὰ τούτοις κρυπτόμενόν τινα ἐν οἰκίᾳ, ἥδη
 πέμπτην ἡμέραν ἤκοντα ἐκ Μακεδονίας, δὲ πάντα ταῦτα εἶ-
 δε (ε). Καὶ ταῦτα (ζ) διεξιὼν (πῶς αἴσθης;) πιθανῶς σχετ-
 λιάζει, λέγων, « δυσυχῆς Κᾶσσανδρος (η)· ὃ ταλαίπωρος·
 « ἐνθυμῇ τὸ τῆς τύχης· ἀλλ' οὖν ἰσχυρὸς γενόμενος (θ)
 « καὶ, «δεῖ δὲ αὐτὸ σέ (ι) μόνον εἰδέναι· πᾶσι δὲ τοῖς ἐν τῇ
 πόλει προσεδράμηκε (κ) λέγων. Τῶν τοιούτων ἀνθρώπων
 τεθύμακα, τίποτε (λ) βούλονται λογοποιῶντες· οὐ γὰρ μό-
 νον ψεύδονται, ἀλλὰ καὶ ἀλυσιτελῶς ἀπαλλάττουσι. Πολλά-
 κισ γὰρ αὐτῶν οἱ μὲν ἐν τοῖς βαλανείοις παριστάσεις ποιού-
 μενοι, τὰ ἱμάτια ἀποβεβλήκασιν· οἱ δ' ἐν τῇ σοᾷ πεζομαχίᾳ
 καὶ ναυμαχίᾳ νικῶντες, ἐρήμους δίκας ὠρλήκασιν· εἰσὶ δ' δι-

(α) Διορθώνει τις « ἐπεντείνειν ».

(β) Ὁ Φίσχερ « καὶ πάντα γὰρ συμφωνεῖν ταῦτά λέγειν. « Ὁ Κασσιῶν διορθώνει » καὶ πάντα συμφωνεῖν, ταῦτά γὰρ λέγειν ».

(γ) Ἄλλοι « φόνον ».

(δ) Ἄλλοι « αὐτὸν πάντων ἢ αὐτῶν πάντα ». ἠθέλησέ τις ὡσαύτως τὴν διορθώσῃ « αὐτὰ πάντων ».

(ε) προτιμῶ « οἶδε, ἀπὸ τῆν γραφὴν τοῦ Φίσχερ » εἶδε· ὡς καὶ εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ ζ'. κεφ. λέγει « καὶ ὅτι αὐτὸς πάντα οἶδε ».

(ζ) Ὁ Φίσχερ μὲ ἄλλους « καὶ πάντα » τινὲς δὲ « καὶ ταῦτα πάντα ».

(η) Ἄλλοι « Κᾶσσανδρος ».

(θ) Ὁ Κασσιῶν διορθώνει « ἰσχυρὸς γε γενόμενος. ὅρα τὰς σημ.

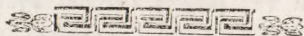
(ι) Ἄλλοι « αὐτὸν σε.

(κ) Ἦθελαν διορθώσαι ἀσμένως « προσεδράμηκε ». ὅρα τὰς σημ.

(λ) Ἄλλοι « τί δὴ ποτε ».

Καὶ ἂν τὸν εἴπῃ τις « καὶ πιστεύεις αὐτὰ σύ; ἀποκρίνεται, ναι, διότι τὸ πρᾶγμα βοᾷται καθ' ὅλην τὴν πόλιν (6), καὶ ὁ λόγος αὐξάνει, καὶ ὅλοι συμφωνοῦσι, διότι λέγουσι περὶ τῆς μάχης, καὶ ὅτι ἔγεινε πλὴν χύσις αἵματος· ἔχει δὲ καὶ σημεῖον τὰ πρόσωπα τῶν ἐν τοῖς πράγμασιν (7)· ἐπεὶ δὲ τὰ βλέπει ἡλλοιωμένα. Πρὸς τούτοις λέγει, καὶ ὅτι ἤκουσεν ἐν παρόδῳ (8), πῶς κρύπτεται εἰς τὴν οἰκίαν τις, ἐλθὼν πρὸ πάντε ἡμερῶν ἀπὸ τὴν Μακεδονίαν, ὅστις γινώσκει ὅλα ταῦτα (9). Καὶ διηγούμενος αὐτὰ (πῶς σοχᾶσθε;) ἐλεηνολογεῖ μὲ πιθανότητα, λέγων· «δυτυχὴς Κάσανδρε! ὦ ταλαίπωρε! βάλλεις εἰς τὸν νοῦν σου τὰ τῆς τύχης; ἀλλ' ὅμως ἀφοῦ ἔδειξας τὴν ἀνδρείαν σου (10)»· ἔπειτα λέγει, αὐτὰ πρέπει νὰ τὰ γινώσκῃς σὺ μόνος· καὶ μολαταῦτα τὰ διέσπειρεν (11) εἰς ὅλην τὴν πόλιν. Τοὺς τοιούτους ἀνθρώπους ἐθαύμασα, τί σκοπὸν ἔχοντες πλάττουσιν αὐτάς τὰς εἰδήσεις· ἐπεὶ δὲ οὐ μόνον ψεύδονται, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ τέλος ζημιόνονται. Διότι πολλάκις ἄλλοι μὲν ἐξ αὐτῶν εἰς βαλανεῖον ἀπὸ ὄχλον περικυκλούμενοι ἐστέρηθησαν τὰ ἐνδύματά των· ἄλλοι δὲ διηγούμενοι εἰς τὴν σοάν (12) νίκας κατὰ ξηρὰν καὶ κατὰ θάλασσαν, κατεδικάσθησαν κατ' ἐρήμην (13)· τινὲς δὲ καὶ πόλεων ἀλώσεις κατὰ κράτος μὲ τοὺς λόγους ἐκθέτοντες ἔμειναν ἄδειπνοι. Ἀλλὰ τὸ ἐπιχείρημα τῶν τοιούτων εἶναι πλεῖστα ταλαίπωρον· ἐπεὶ δὲ εἰς

καὶ, πόλεις (α) τῷ λόγῳ (β) κατὰ κράτος αἰροῦντες, παρεδει-
πνήθησαν. Πάνυ δὲ (γ) τελαίπωρον αὐτῶν ἐστὶ τὸ ἐπιτήδευ-
μα· ποία γὰρ οὐ (δ) σοῦ, ποίῳ δὲ ἐργαστηρίῳ, ποίῳ δὲ μέρει
τῆς ἀγορᾶς οὐ διημερεύουσιν, ἀπαυδᾶν ποιοῦντες τοὺς ἀκού-
οντας οὕτως (ε), καὶ καταπονοῦντες ταῖς ψευδολογίαις ;



ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

Π Ε Ρ Ι Α Ν Α Ι Σ Χ Υ Ν Τ Ι Α Σ.

Η δὲ ἀναισχυντία ἔστι μὲν, ὡς ὄρω λαβεῖν, καταρρόνησις
δόξης αἰσχροῦ ἔνεκα κέρδους. Ὁ δὲ ἀναισχυντος τοιοῦτος,
οἷος πρῶτον μὲν ὃν ἀποστρεῖ, πρὸς τοῦτον ἀπελθεῖν δανείζε-
σθαι· εἶτα θύσας τοῖς θεοῖς, αὐτὸς μὲν δειπνεῖν παρ' ἐτέρῳ,
τὰ δὲ κρέα ἀποτιθέναι ἁλσὶ πάσας· καὶ προσκαλεσάμενος τὸν
ἀκόλουθον, δοῦναι ἀπὸ τῆς τραπέζης ἄρας κρέας καὶ ἄρτον
(ζ), καὶ εἰπεῖν ἀκούοντων πάντων, « εὐωχοῦ τίμιε (η) ». Καὶ
ὀψωνῶν δὲ, ὑπομιμνήσκειν τὸν κρεωπώλην, εἴτι χρήσιμος αὐ-
τῷ γέγονε· καὶ ἐξηκὼς πρὸς τῷ σαθμῷ (θ); μάλιστα μὲν κρέ-
ας, εἰ δὲ μὴ ὅσοῦν εἰς τὸν ζυγὸν (ι) ἐμβάλλειν (κ)· καὶ ἐὰν μὲν
λάβῃ, εὖ ἔχει, εἰ δὲ μὴ, ἀρπάσας ἀπὸ τῆς τραπέζης χολή-

(α) Αὕτη εἶναι ἡ διόρθωσις τοῦ Κατωβῶνος. ἀνεγίνωκε τις πρότερον «
πλεῖστοι» χωρὶς τινὰ ἔννοιαν.

(β) Ὁ Φίτχερ κατὰ τὸν Κατωβῶνα ἀναγινώσκει «λόγῳ» χωρὶς τὸ
ἄρθρον, ὅρα τὰς σημ.

(γ) Ἄλλοι «πάνυ δὴ».

(δ) Ὁ Φίτχερ ἐβεβαιώθη, ὅτι πρέπει νὰ ἐξαληφθῇ ἡ ἀρνησις.

(ε) Ἄλλοι «οὕτω».

(ζ) Ἄλλοι «ἄρτον καὶ κρέας ἄρας».

(η) Ὁ Συμαζῆς διορθώνει «Τίβιε». ἄλλοι ἀναγινώσκουσι «Τιμιώτατα».

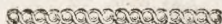
δ R. Τιμιώτατε (Sic) ὅρα τὰς σημ.

(θ) R «βαθμῷ».

(ι) Ὁ Φίτχερ ἔλαθεν εἰς τὸ καίμενόν του τὴν γραφὴν τινῶν «τὸν ζωρὸν»,
τὸ ὅποιον ἐξηγεῖ κατὰ τὸν Πάβ. «os medullosum quo jus adju-
velur ὁ R. «τὸν ζωμὸν» (Sic).

(*) «Ἐμβαλεῖν» σελ 56.

πρίαν τσάν, εἰς ποῖον ἐργασήριον, ἢ εἰς ποῖον μέρος τῆς ἀγορᾶς δὲν δαπανῶσιν ὅλην τὴν ἡμέραν, ποιοῦντες τοὺς ἀκούοντας νὰ καταβαρύνωνται οὕτω, καὶ ν' ἀποκάνωσι μὲ τὰς ψευδολογίας τῶν »



ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

Π Ε Ρ Ι Α Ν Α Ι Σ Χ Υ Ν Τ Ι Α Σ.

Η μὲν ἀναισχυντία περιληφθεῖσα εἰς ὁρισμὸν ἔστι κα-
ταφρόνησις δόξης ἔνεκα κέρδους αἰσχροῦ. Ὁ δὲ ἀναισχυν-
τος τοιοῦτος, ὥςτε πρῶτον μὲν ἔρχεται καὶ ζητεῖ δάνεια
ἀπ' ἐκεῖνον, τὸν ὑποῖον δὲν ἐπλήρωσε, ὅσα ἐδανείσθη
πρότερον. ἔπειτα ἐὰν θυσιάτῃ εἰς τοὺς θεοὺς, αὐτὸς μὲν
δειπνεῖ εἰς ἄλλου τράπεζαν (1). τὰ δὲ τῆς θυσίας κρέ-
ατα ἀλατίζει καὶ φυλάττει. Πρὸς τούτοις προσκαλεῖ καὶ
τὸν ὑπηρέτην του, καὶ λαβὼν κρέας καὶ ἄρτον ἀπὸ τὴν
τράπεζαν τὸν δίδει λέγων εἰς ἐπήκοον πάντων « εὐωχοῦ
τίμῃ (2). Καὶ ὅταν ὀψωνίζῃ κρέας, ἐνθυμίζει τὸν κρεω-
πώλην, ἂν τὸν ἐχρησίμευσεν εἰς τίποτε· παρασέχει δὲ
καὶ εἰς τὸ ζυγίον (3), καὶ πρὸ πάντων μὲν βάλλει κρέας, εἰ-
δὲ μὴ, κόκκαλον διὰ τὸν ζωμόν· καὶ ἂν μὲν λάβῃ τοῦτο
καλῶς, εἰ δὲ μὴ, ἀρπάζει ἀπὸ τὴν κρεωτράπεζαν κἀνὲν

κιον, ἅμα γελῶν ἀπαλλάττεσθαι. Καὶ ξένοις δὲ αὐτοῦ θῶαν ἀγοράσας, μὴ δοῦς τὸ μέρος θεωρεῖν· ἄγειν δὲ καὶ τοὺς υἱεῖς εἰς τὴν ὑστεραίαν (α), καὶ τὸν παιδαγωγόν. Καὶ, ὅσα ἐωνημένος ἄξι' αἱ τις φέρει, μεταδοῦναι κελεύσται καὶ αὐτῷ. Καὶ ἐπὶ τὴν ἀλλοτρίαν οἰκίαν ἐλθὼν, δανείζεσθαι κριθᾶς, ποτὲ δὲ ἄχυρον (β)· καὶ ταῦτα χρήσαντας, ἀναγκάσαι ἀποφέρειν πρὸς αὐτόν. Δεινὸς δὲ καὶ πρὸς τὰ χαλκεῖα τὰ ἐν τῷ Βαλανεῖῳ προσελθὼν, καὶ βάψας ἀρύταιναν, βοῶντος τοῦ βαλανέως, αὐτὸς αὐτοῦ καταχέασθαι καὶ εἰπεῖν, ὅτι λέλονται (γ), ἀπιὼν κᾶκεϊ (δ), «οὐδεμία σοι χάρις(ε)».



ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι΄.

Π Ε Ρ Ι Μ Ι Κ Ρ Ο Λ Ο Γ Ι Α Σ.

Η δὲ μικρολογία ἔστι φειδωλία τοῦ διαφύρου (ζ) ὑπὲρ τὸν καιρόν. Ὁ δὲ μικρολόγος τοιοῦτός τις, οἷος ἐν τῷ μηνὶ ἡμιωβόλιον ἀπαιτεῖν (η) ἐπὶ τὴν οἰκίαν (θ)· καὶ συσσιτῶν (ι)

(α) Ἀνεγίνωσκέ τις “ καὶ τοὺς εἰς τὴν ὑστεραίαν “· τὸ υἱοὺς εἶναι διόρθωσις τις τοῦ Κασσιῶνος, μεταβεβλημένη μετὰ ταῦτα εἰς, υἱοῖς ὡς ἀπτικώτερον, καὶ ἐπεκεκρωμένον τέλος ἀπὸ τὰ χειρόγρ.

(β) Ἄλλοι “ ἄχυρα “.

(γ) Ἄλλοι “ λούεται “.

(δ) Διορθώνει τις “ κᾶκεῖνον, ἢ κᾶκεῖνο, ἢ “ καὶ ἔτι.

(ε) Διορθώνει τις “ ὅτι λέλονται ἀπιὼν κᾶκεῖθιν, μᾶλλον δὲ, “ ὅτι λέλονται ἀπιὼν. Κᾶλλει “· οὐδὲ μία σοι χάρις· ὅρα τὰς σημ.

(ζ) Ἄλλοι “ τῶν διαφύρων “.

(η) Ἄλλοι “ ἀπαιτεῖν ἐλθὼν “.

(θ) Διορθώνει τις “ ἐπὶ τῇ οἰκίᾳ “.

(ι). Ὁ Γέσνερ διορθώνει “ ἀπαιτεῖν ἐπὶ τὴν οἰκίαν τῶν συσσίτων “· (ἐξαρτῶν ταύτην τὴν τελευταίαν λέξιν ἐκ τοῦ ἀπαιτεῖν).

έντερον, καὶ γελῶν ἐν ταύτῳ ἀναχωρεῖ· καὶ ὅταν ἀγορά-
σῃ θέσιν εἰς τὸ θέατρον, διὰ ξένους (4) καταλύοντας
εἰς τὸν οἶκόν του, θεωρεῖ καὶ αὐτὸς χωρὶς νὰ πληρώσῃ
ἀνάλογον τὴν δὲ ἀκόλουθον ἡμέραν φέρει καὶ τοὺς υἱοὺς
του, καὶ τὸν παιδαγωγὸν αὐτῶν. Καὶ ἀρ' ὅσα τις ἡγόρα-
σεν εἰς ὀλίγην τιμὴν καὶ φέρει διὰ τὴν οἰκίαν του, τὸν
παρακαλεῖ νὰ δώσῃ καὶ εἰς αὐτὸν μέρος· ἀπερχόμενος δὲ καὶ
εἰς ξένην οἰκίαν δανείζεται ἄλλοτε μὲν κριθάς, ἄλλοτε δὲ
ἄχυρον καὶ ἀροῦ τοῦ δανείσωσιν αὐτὰ τοὺς ἀναγκάζει νὰ τὰ
φέρωσι καὶ εἰς τὸν οἶκόν του. Εἶν' ἄξιος πρὸς τούτοις
καὶ εἰς τὰ χαλκεῖα τοῦ λουτροῦ νὰ ἔλθῃ, καὶ ἀντλή-
σας ὕδωρ μὲ τὸ ἀντλιτήριον, νὰ χύσῃ εἰς ὅλον τὸ σῶ-
μά του, ἐνῷ φωνάζει ὁ βαλάνευς, καὶ ἀναχωρῶν ἐκείθεν
νὰ εἴπῃ, ὅτι ἐλούσθη, καὶ ὅτι (5) δὲν σοὶ ἔχω καμ-
μίαν χάριν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

ΠΕΡΙ ΜΙΚΡΟΛΟΓΙΑΣ.

Η δὲ μικρολογία ἐστὶ φειδωλία μικροπρεπὴς πρόσ-
χημα ἔχουσα τὴν οἰκονομίαν. Ὁ δὲ μικρολόγος τοιοῦτος,
ὥστε τὸν μῆνα ζητεῖ ἡμιωθόλιον (1) διὰ τὴν οἰκίαν του.
Καὶ ὅταν συντρώγῃ μὲ ἄλλους, ἀριθμεῖ πόσα ποτήρια

ἀριθμεῖν πόσας κύλικας (α) ἕκαστος (β) πέπωκε (γ)· καὶ ἀ-
 πάρχεσθαι ἐλάχισον (δ) τῇ Ἀρτέμιδι τῶν συνδειπνούντων.
 Καὶ, ὅσα μικροῦ τις πριάμενος λογίζεται, πάντα φάσκειν εἶ-
 ναι ἄγαν. Καὶ, οἰκέτου χύτραν ἢ λοπάδα κατὰξαντας, εἰς-
 πρᾶξαι ἀπὸ τῶν ἐπιτηδείων. Καὶ, τῆς γυναικὸς ἀποβαλού-
 σης τρίχαλκον (ε), οἷος μεταρέρειν τὰ σκεύη, καὶ τὰς κλί-
 νας, καὶ τὰς κιβωτοὺς, καὶ διρᾶν τὰ καλύμματα (ζ). Καὶ,
 εἴαν τι πωλῇ, τοσούτου ἀποδόσθαι, ὥστε μὴ λυσιτελεῖν τῷ
 πρηνμένῳ. Καὶ οὐκ ἂν ἔασαι οὔτε συκοτραγῆσαι ἐκ τοῦ αὐ-
 τοῦ κήπου, οὔτε διὰ τοῦ αὐτοῦ ἀγροῦ πορευθῆναι, οὔτε ἐλά-
 αν, ἢ φοίνικα τῶν χαμαὶ πεπτωκότων (η) ἀνελεῖσθαι. Καὶ
 τοὺς ὄρους δὲ ἐπισκοπεῖσθαι ὁσημέραι, εἰ διαμένουσιν οἱ αὐ-
 τοί. Δεινὸς δὲ καὶ ὑπερημερίαν πράξαι, καὶ τόκον τόκου.
 Καὶ ἐσιῶν τοὺς δημότας (θ), μικρὰ τὰ κρέα κόψας παραθῆ-
 ναι· καὶ ὀψωνῶν, μηθὲν (ι) πριάμενος εἰσελθεῖν. Καὶ ἀπαγο-
 ρεῦσαι τῇ γυναικὶ, μήτε ἄλλας χρωανύειν (κ), μήτε ἐλλύ-
 χιον, μήτε κύμινον, μήτε ὀρίγανον, μήτε οὐλὰς, μήτε σέμ-

(α) Ὁ Φίσχερ παρεκτρέπεται ἐνταῦθα ἀπὸ τὸ κείμενον τοῦ Κασσιανῶνος διὰ τὸ ἀναγινώσκει μετίναις “ἀριθμῶν τε κύλικας ὅσας”

(β) Ὁ Σιλβούργιος διορθώνει καὶ (ἔπρεπε μᾶλλον καὶ τῶν) συσσίτων ἀριθ-
 μῶν πόσας κύλικας ἕκαστος, συντάττων ταύτην τὴν τελευταίαν λέξιν, μετὰ τὴν
 “συσσίτων” ὅρα τὰς σημ.

(γ) Ἄλλοι “ἐκπέπωκε” τὸ ὁποῖον φαίνεται ὅτι εἶν’ ἡ ἀληθὲς γραφή·
 εὐρίσκει τις παρακατιῶν (κεφ. ιγ’) ἐκπιεῖν.

(δ) Ὁ Γέσνερ διορθώνει “ἐλάχιστα”.

(ε) Διορθώνει τις “τρίχαπτον ἢ τρίχακτον”. ἡ μετάφρασις τοῦ Πολιτιά-
 νου, ἔχει, “*quumque mouile aut pectinem uxor amiseril*”.
 ὅρα τὰς σημ.

(ζ) Ἄλλοι “καὶ δίφρους καὶ τὰ καλύμματα”.

(η) Ἄλλοι “κειμένων”. ὅρα τὰς σημ.

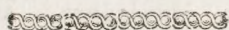
(θ) Ἄλλοι “δημότας χωρὶς τὸ ἄρθρον”.

(ι) Ἄλλοι “μηδέν”.

(κ) Ὁ Κασσιανῶν διορθώνει “χρᾶν τινα, ἐγὼ ἤθελον εὐχαριστηθῆ βέλ-
 τιον” χρᾶν μηδενί”.

ἔπιεν ἕκαστος, εἰς δὲ τὴν Ἄρτεμιν (2) προσφέρει ἀπαρχὰς ὀλιγωτάτας ἀφ' ὅλους τοὺς συνδειπνοῦντας· καὶ ὅσα τις στοχάζεται ὅτι ὠφώνησεν εἰς ὀλίγην τιμὴν, ἐκεῖνος βεβαιοῖ, ὅτι ὅλα εἶναι πολλὰ ἀριθμὰ. Ἄν δὲ ὁ ὑπηρέτης συντρίψῃ χύτραν ἢ πινάκιον, πληρόνεται τὴν τιμὴν ἀπὸ τοῦ σιτηρέσιόν του. Καὶ ἂν ἡ γυνὴ του ἀπωλέσῃ τρίχαλκον (3), εἶναι καλὸς νὰ μεταφέρῃ τὰ σκεύη, καὶ τὰς κλῖνας, καὶ τὰ κιβώτια, καὶ νὰ ψηλαφήσῃ ὅλα τὰ σκεπάσματα. Ἄν δὲ πωλῇ τίποτε, τὸ δίδει εἰς τόσην τιμὴν, ὥστε ὁ ἀγοράτας δὲν ἔχει κἀνὲν ὄφελος. Δὲν ἀρίνει νὰ λάβῃ τις, οὔτε σῦκον ἀπὸ τὸν κῆπόν του, οὔτε νὰ διαβῇ ἀπὸ τὸν ἀγρόν του, οὔτε ἀπὸ τὰ εἰς τὴν γῆν πεσόντα νὰ λάβῃ ἐλαίαν ἢ φοῖνικα (4). Παρατρεῖ δὲ καὶ τοὺς ὄρους καθημέραν, ἂν διαμένωσιν οἱ αὐτοί. Εἴν' ἄξιον νὰ πληρωθῇ καὶ τόκον τόκου, ὅταν παρέλθῃ ἡ προθεσμία. Ὅταν δὲ γευματίζῃ τοὺς συνδημότας, (5), κόπτει τὰ κρέατα εἰς μικρὰ κομμάτια καὶ τὰ βάλλει εἰς τὴν τράπεζαν. Ἐνθὺ δὲ ἀπέρχεται εἰς τὴν ἀγοράν διὰ νὰ ὠφυνήσῃ, ἐπιστρέφει χωρὶς νὰ φέρῃ τίποτε. Ἀπγορεύει δὲ καὶ πρὸς τὴν γυναῖκά του, μήτε ἄλλας νὰ δανείζῃ, μήτε ἐλλύχνιον, μήτε κύμινον, μήτε ὀρίγανον (6), μήτε οὐλάς (7) διὰ τὴν θυσίαν, μήτε γεφάνους, μήτε κριθάλευρα (8), ἀλλὰ λέγει ὅτι τὰ

ματα, μήτε θυλήματα (α)· ἀλλὰ λέγει, ὅτι τὰ μικρά ταῦτα πολλά ἐστὶ τοῦ ἐνιαυτοῦ. Καὶ τὸ ὅλον δὲ, τῶν μικρολόγων καὶ τὰς ἀργυροθήκας ἐστὶν ἰδεῖν (β) εὐρωτιώσας, καὶ τὰς κλεῖς ἰωμένας. Καὶ αὐτοὺς δὲ φοροῦντας ἐλάττω τῶν μικρῶν (γ) τὰ ἱμάτια· καὶ ἐκ λευκῶν μικρῶν πάνυ (δ) ἀλειφομένους (ε)· καὶ ἐν χροῷ χειρομένους· καὶ τὸ μέσον τῆς ἡμέρας ὑπολουμένους (ζ)· καὶ πρὸς τοὺς γναφεῖς διατεινομένους, ὅπως τὸ ἱμάτιον αὐτοῖς ἔξει πολλὴν γῆν, ἵνα μὴ ῥυπαίνεται ταχύ.



ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'.

ΠΕΡΙ ΒΔΕΛΥΡΙΑΣ.

Οἱ χαλεπὸν δέ ἐστι τὴν βδελυρίαν διορίσασθαι· ἐστὶ γάρ παιδιὰ ἐπιφανῆς καὶ ἐπονείδιστος. Ὁ δὲ βδελυρὸς τοιοῦτος οἷος ὑπαντήσας (η) γυναιξὶν ἐλευθέραις, ἀνασυράμενος δεῖξαι τὸ αἰδοῖον. Καὶ ἐν θεάτρῳ κροτεῖν, ὅτ' ἂν οἱ ἄλλοι παύωνται, καὶ συρίττειν οὕς ἡδέως θεωροῦσιν οἱ λοιποί· καὶ ὅτ' ἂν σιωπήσῃ τὸ θέατρον, ἀνκύψας ἐρυγεῖν, ἵνα τοὺς καθημένους ποιήτῃ μεταστραφῆναι. Καὶ πληθούσης τῆς ἀγορᾶς προσελθὼν πρὸς τὰ κάρυα, ἢ τὰ μῆλα (θ), ἢ τὰ ἄ-

(α) Ὁ Κασσιῶν διορθώνει “θυλήματα”.

(β) Ἄλλοι “εὐρεῖν”.

(γ) Ὁ Κασσιῶν διορθώνει “μετρίων”, ἄλλοι “μικρῶν”.

(δ) Ἄλλοι “πάνυ μικρῶν”.

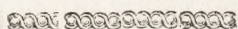
(ε) **R.** πάνυ φειδομένους (Sic) ἴσως ἡ ἀληθὴς γραφὴ ἦτο “πάνυ φειδομένως ἀλειφομένους”.

(ζ) Ἄλλοι “ὑποδοιμένους”, εἰσὶν οἱ διορθοῦντες καὶ “ὑπολουμένους” ἢ ὑπολουμένους.

(η) Ἄλλοι ἀπαντήσας.

(θ) Ἄλλοι “ἢ τὰ μύρτα, ἢ καὶ τὰ μύρτα, ἢ τὰ μύρκα” ὅρα τὰς σημ.

ὀλίγα ταῦτα καθ' ἕκαστα εἰς τὸν ἐνιαυτὸν γίνονται πολλά. Ἐν γένει δὲ τῶν μικρολόγων δύναται τις νὰ ἴδῃ καὶ τὰς χρηματοθήκας (9) ὠμιχλιασμένας, καὶ τὰ κλειδιά ἰωμένα, καὶ αὐτοὺς νὰ φορῶσι κατώτερα ἀπὸ τοὺς μηροὺς τὰ ἐνδύματα, καὶ ν' ἀλείφονται (10) ἀπὸ ἐλαιοδοχείᾳ πολλὰ μικρά· καὶ ἕως εἰς τὸ δέρμα (11) νὰ κείρωνται, καὶ κατὰ τὸ μέσον τῆς ἡμέρας (12) νὰ ἐξυπολύωνται, καὶ πρὸς τοὺς γναφεῖς νὰ διαφέρωνται, διότι δὲν βάλλουσι πολλὴν κιμωλίαν γῆν εἰς τὰ φορέματά των διὰ νὰ μὴ ρυπαίνωνται ταχέως (13).



ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ΄.

ΠΕΡΙ ΒΔΕΛΥΡΙΑΣ (1).

Η μὲν βδελυρία (2) εἶν' εὐκόλον νὰ ὀρισθῇ τρόπος ἀκάλυπτος ἀστεϊότητος προσκρούων πρὸς τὴν εὐσχημοσύνην· ὁ δὲ βδελυρὸς τοιοῦτος, ὥστε ἀπαντήσας καθ' ὁδὸν γυναῖκας τιμίας (3) σηκώνει τὰ φορέματά του, καὶ δείχνει τὰ αἰδοῖά του. Εἰς δὲ τὸ θέατρον χειροκροτεῖ, ὅταν οἱ ἄλλοι παύωσι, καὶ συρίπτει ἐκείνους, τοὺς ὁποίους οἱ ἄλλοι χειροκροτοῦσι· καὶ ὅταν σιωπήσῃ τὸ θέατρον, αὐτὸς ἀνατείνει τὴν κεφαλὴν (4), καὶ ἐρεύγεται, διὰ νὰ βιάσῃ τοὺς παρακαθημένους, νὰ σρέψωσι τὰ πρόσωπα. Καὶ ὅταν ἡ ἀγορὰ ᾔῃαι πλήρης ἀπὸ λαὸν ἔρχεται πρὸς τὰ κάρνα, ἢ τὰ μῆλα, ἢ ἄλλους καρπεύς (5), καὶ ἀρχίζει νὰ τρώγῃ

κρόδρου, ἐστηκώς τραγηματίζεσθαι, ἅμα τῷ πωλοῦντι προσ-
 λαλῶν. Καὶ καλεῖσαι δὲ τῶν παριόντων (α) ὀνομασί τινα,
 ᾧ μὴ συνήθης ἐστί. Καὶ σπεύδοντα (β) δέ που (γ) ὕρῶν πε-
 ριμεῖναι κελεῦσαι. Καὶ ἡττωμένῳ δὲ μεγάλην δίκην, ἀπιόν-
 τι ἀπὸ τοῦ δικαστηρίου προσελθεῖν, καὶ συνησθῆναι. Καὶ ὀψω-
 νεῖν ἐχυτὸν (δ), καὶ αὐλητρίδας μισθούσθαι καὶ δεικνύειν δὲ
 τοῖς ἀπαντῶσι τὰ ὀψωνημένα, καὶ παρακαλεῖν ἐπὶ ταῦτα
 καὶ διηγείσθαι πρὸς κούρετον, ἢ μυροπώλιον (ε),
 ὅτι μεθύσκεσθαι μέλλει. Καὶ οἶνοπωλῶν, κεκραμένον τὸν
 οἶνον τῷ φίλῳ ἀποδόσθαι. Καὶ ἐπὶ θῖαν τηνικαῦτα (ζ) πο-
 ρεύεσθαι, ἄγων (η) τοὺς υἱεῖς, ἥνικα προῖκα ἀφίσσιν οἱ θε-
 ατρῶναι. Καὶ ἀποδημῶν δημοσίᾳ, τὸ μὲν ἐκ τῆς πόλεως ἐ-
 φόδιον οἶκοι καταλιπεῖν, παρὰ δὲ τῶν συμπρεσβευστῶν δανεί-
 ζεσθαι (θ)· καὶ τῷ ἀκολούθῳ ἐπιθεῖναι μείζον φορτίον ἢ δύ-
 νανται φέρειν, καὶ ἐλάχισα (ι) ἐπιτήδεια τῶν ἱκανῶν (κ)· καὶ
 ἀπὸ τῶν ξενίων τὸ μέρος (λ) τὸ αὐτοῦ ἀπαιτήσας ἀποδόσθαι.
 Καὶ ἀλειφόμενος ἐν τῷ βυλανεῖῳ, καὶ εἰπὼν, «σαπρὸν γε τὸ
 ἔλαιον ἐπρίω,» τῷ παιδαρίῳ (μ), τῷ ἄλλοτρίῳ ἀλείφεσθαι.

(α) Ἄλλοι «παρόντων».

(β) Ἄλλοι «σπεύδοντας».

(γ) Ὁ Κατωδὼν ἤθελεν ὅτι ἀνέγνω τις «ποι».

(δ) Ὁ Κατωδὼν διορθώνει «ἐχυτῷ». Ἄλλοι θέλουσιν «αὐτόν».

(ε) Ἄλλοι «μυροπώλειον, ἢ μυροπωλεῖον».

(ζ) Ὁ Φίσχερ καὶ οἱ ἄλλοι «ἥνικα ἂν δὲρ». ἐγὼ τὸ διώρθωσα κατὰ
 τὸ λ', κεφ. λ'. ὅπου ἀναγιγνώσκει τις «τηνικαῦτα πορεύεσθαι». ὁ Νεεδοῦμ διώρ-
 θανεν ὡσαύτως «τηνικάδε». πρὸ τῆς ἀνακαλύψεως τῶν δύο τελευταίων
 κεφαλαίων.

(η) Ὁ Φίσχερ καὶ οἱ ἄλλοι «ἀπιών». ἐγὼ τὸ διώρθωσα «ἄγων». κατὰ
 τὸ αὐτὸ ἐγὰρ ὅρα τὰς σημ.

(θ) Ἀναγιγνώσκει τις εἰς τὸ λ'. κεφ. ἢ συμπρεσβευστῶν δανείσασθαι.

(ι) Διορθώνει τις ἢ ἐλάχισα.

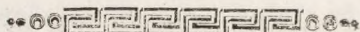
(κ) Ἀναγιγνώσκει τις εἰς τὸ λ'. κεφ. «ἐπιτήδεια ἄλλα παρέχειν» ὅρα τὰς σημ.

(λ) Ἄλλοι «καὶ τῶν ξενίων τὸ μέρος εἰς τὸ λ'. κεφ.» καὶ ξενίων δὲ μέρος.

(μ) Εἰς τὸ λ'. κεφ. ἀναγιγνώσκει τις «καὶ εἴπερ σαπρὸν γε τὸ ἔλαιον
 παιδαρίῳ».

ὁμιλῶν ἐνταυτῷ καὶ πρὸς τὸν ὁπωροπώλην. Καὶ ἂν ἴδῃ τινὰ διαβαίνοντα καὶ σπουδάζοντα πρὸς τὴν ὁδὸν τοῦ, τὸν λέγει νὰ τὸν περιμείνῃ. Καλεῖ δὲ καὶ ἐξ ὀνόματος τινὰ, μὲ τὸν ὁποῖον δὲν ἔλαβε κάμμίαν σχέσιν πώποτε. Καὶ ὅταν τις καταδικασθεὶς διὰ μεγάλην ὑπόθεσιν ἐξέρχεται ἀπὸ τοῦ δικαστηρίου, ἔρχεται πρὸς αὐτὸν καὶ τὸν συγχαίρει· ὠφονίζει δὲ καὶ μόνος ἀπὸ τὴν ἀγορὰν (6), ὡσαύτως μισθώνει καὶ αὐλητρίδας (7)· πρὸς τούτοις δεικνύει πρὸς τοὺς ἀπαντῶντας τὰ ὠφωνημένα, καὶ τοὺς προσκαλεῖ (8) πρὸς ταῦτα. καὶ ἰσάμενος ἔμπροσθεν μυροπωλείου (9) ἢ κουρείου διηγεῖται, ὅτι μέλει νὰ μεθύσῃ (10). Καὶ ὅταν πωλῇ οἶνον, τὸν δίδει εἰς τὸν φίλον μεμιγμένον μὲ ὕδωρ· εἰς δὲ τὸ θεάτρῳ πορεύεται φέρων καὶ τοὺς υἱούς του, ὅταν οἱ θεατρῶναι ἀφίνωσι δωρεάν (11). Καὶ ἀνχωρῶν εἰς δημόσιον ὑπηρεσίαν, τὰ μὲν ἐκ τῆς πόλεως ἐφόδια (12) ὅσα τοῦ δίδονται, ἀφίνει εἰς τὸν οἶκόν του, καὶ δανεῖζεται ἀπὸ τοὺς συμπρέσβεις του· εἰς δὲ τὸν ἀκολουθοῦντα (13) ὑπηρετην του, τὸ μὲν φορτίον βάλλει βαρύτερον ἅρ' ὅ,τι δύναται νὰ βασάζῃ· τὰς δὲ τροφὰς δίδει ἐλαχίστας τῶν ἱκανῶν. Ἀπὸ δὲ τὰ πρὸς τοὺς πρέσβεις διδόμενα δῶρα ζητεῖ τὸ ἀνάλογόν του, καὶ τὸ πωλεῖ. Ὅταν δὲ θείῃ ν' ἀλειφθῇ εἰς τὸ λουτρὸν, λέγει πρὸς τὸν δοῦλον, σαπρὸν εἶναι τὸ ἔλαιον τοῦτο, καὶ ἀλείφεται ἀπὸ τῶν

Καὶ τῶν εὐρισκομένων χαλκῶν ἐν ταῖς ὁδοῖς ὑπὸ τῶν οἰκε-
τῶν (α) δεινὸς ἀπαιτῆσαι τὸ μέρος, κοινὸν εἶναι φήτας τὸν
Ἑρμῆν. Τὰ δὲ τοιαῦτα (β)· φειδομένῳ (γ) μέτρῳ τὸν Πύνδα-
κα ἐγκεκρουσμένῳ (δ) μετρεῖν αὐτὸς τοῖς ἔνδοις τὰ ἐπιτή-
δεια, σφόδρα ἀποψῶν (ε)· ὑποπρίσθαι φίλου (ζ) ἐπιλα-
βῶν ἀποδόσθαι (η). Ἀμέλει δὲ καὶ χρέος (θ) ἀποδιδόναι
τριάκοντα (ι) μνῶν, ἔλαττον τέτταρσι (κ) δραχμαῖς ἀπο-
διδόναι. Καὶ φράτορας ἐσιῶν (λ) αἰτεῖν τοῖς αὐτοῦ παι-
σιν ἐκ τοῦ κοινοῦ ὄψον (μ)· τὰ δὲ καταλειπόμενα ἀπὸ
τῆς τραπέζης, ἡμίση τῶν ῥαφανίδων (ν) ἀπογράφεσθαι,
ἵνα οἱ διακονοῦντες παῖδες μὴ λάβωσιν.



(α) Εἰς τὸ λ'. κερ. ἀναγινώσκει τις "ὑπὸ τῶν οἰκείων ἐν ταῖς ὁδοῖς"· ἄλ-
λοι "ἐν ταῖς ὁδοῖς πρὸς τῶν οἰκετῶν".

(β) Εἰς τὸ λ'. κερ. "καὶ τὰ τοιαῦτα". ὅρα τὰς σημ.

(γ) Ἐγὼ τὸ διόρθωσα κατὰ τὸ λ'. κερ. ἀνεγίνωκε τις "φειδωνίῳ".

(δ) Κατὰ τὸν Κασσιῶνα, τὸν ὁποῖον ἠκολούθησεν ὁ Φίσχερ· ἀνεγίνωκε
τις "ἐγκεκρουμένῳ"· εἰς τὸ λ'. κερ. ἀνεγίνωκε τις "κεκρουμένῳ". ὅρα τὰς σημ.

(ε) Εἰς τὸ λ'. κερ. ἀνεγίνωκε τις "μετρῶν αὐτὸς τοῖς ἔνδοις", σφόδρα δὲ
ὑποσπῶν τὰ ἐπιτήδεια.

(ζ) Ἄλλοι "φίλου".

(η) Ὁ Φίσχερ νομίζει ὅτι δύναται νὰ διορθώσῃ τοῦτο τὸ μέρος ἀναγι-
νώσκων "ὑποπρίσθαι φίλου", καὶ λαβῶν ἀποδόσθαι εἰς τὸ λ'. κερ. ἀναγι-
νῶσκει τις, "ὑποπρίσθαι φίλου δοκῶντος πρὸς τρόπον πωλεῖσθαι"· καὶ εἰς τὴν
χειρόγραφον τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Βαρβερίνη "ὑποπιάσθαι"· ὁ Κασσιῶν
ἤθελε νὰ διορθώσῃ "ὑπεγγύν τε παρὰ φίλου καὶ λαβῶν, ἀποδόσθαι"· ἄλ-
λοι "ὑποποιεῖσθαι φίλου κ. λ. α. κτλ. ὅρα τὰς σημ.

(θ) Εἰς τὸ λ'. κερ. "καὶ χρέος δὲ, χωρὶς τὴν λέξιν" ἀμέλει.

(ι) Ὑποπτεῖ τις, ὅχι χωρὶς λόγον, ὅτι ἀνεγινώσκετο εἰς τινὰ ἀρχαῖα χει-
ρόγραφα "τέτταράκοντα". ὅρα τὰς σημ. τοῦ Φίσχερ.

(κ) Ὁ Φίσχερ "τέτταρσι"· ἄλλοι τινὲς "τέτταρσιν"· ἐγὼ παρεδέχθην
τὴν γραφὴν τοῦ λ'. κερ.

(λ) Εἰς τὸ λ'. κερ. "φράτορας ἐσθίειν (Sic) χωρὶς τὸ "καί".

(μ) Ἄλλοι "ὄψον".

(ν) Εἰς τὸ λ'. κερ. ἀναγινώσκει τις, "ῥαφανίδου ἡμίση".

ἄλλων. Εἶν' ἄξιος νὰ ζητῇ μερίδα καὶ ἀπὸ τοὺς χαλκοὺς (14) τοὺς ὁποίους ἐνίοτε εἰς τὴν ὁδὸν οἱ δοῦλοι εὐρίσκουσιν, λέγων, ὅτι τὸ εὖρημα εἶναι κοινόν (15). Καὶ ταῦτα μὲν οὕτω. Τὰ δὲ ἀνυχκαῖα πρὸς τοὺς οἰκείους μετρεῖ μὲ μέτρον φειδωλόν, (16) καὶ ὠθισμένον ἀπὸ τὸ κάτω μέρος πρὸς τὸ ἐπάνω, καὶ κεκομμένον ὑπὲρ τὸ δίκαιον. Ἀγοράζει δὲ καὶ ἀπὸ τὸν φίλον τοῦ εἰς ὀλίγην τιμὴν, διὰ νὰ πωλήσῃ ὅταν εὖρη περισσοτέραν (17). Πρὸς τούτοις ὅταν πληρόνῃ χρὸς τεσσαράκοντα μνῶν (18), δίδει τέσσαρας δραχμὰς ὀλιγώτερον. Καὶ ὅταν κάμνῃ δεῖπνον πρὸς τοὺς δημότας τῆς φατρίας του (19), ζητεῖ μερίδα καὶ διὰ τὰ παιδία του. Τὰ δὲ καταλείπομενα μικρὰ κομμάτια τῶν ῥαπανίδων καταγράφει εἰς κατάλογον διὰ νὰ μὴ τὰ λάβωσιν οἱ ὑπηρετοῦντες δοῦλοι.



ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ'.

ΠΕΡΙ ΑΚΑΙΡΙΔΟΣ.

Ἡ μὲν οὖν ἀκαίριός ἐστιν ἀπότευξις καίρου λυπούσα τοὺς ἐντυγχάνοντες. Ὁ δὲ ἀκαίρος τοιοῦτός τις, οἷος ἀσχολουμένῳ προσελθὼν ἀνακοινοῦσθαι. Καὶ πρὸς τὴν αὐτοῦ (α) ἐρωμένην κομμάζειν πυρέττουςαν. Καὶ δίκην ὠληκόντα ἐγγύης προσελθὼν, κελεύσαι αὐτὸν (β) ἀνχδέξασθαι. Καὶ μαρτυρήσων παρεῖναι, τοῦ πράγματος ἤδη κεκριμένου. Καὶ κεκλημένος εἰς γάμους, τοῦ γυναικείου γένους κατηγορεῖν. Καὶ ἐκ μακρᾶς ὁδοῦ ἤκοντας ἄρτι, παρκαλεῖν εἰς περίπατον. Δεινὸς δὲ καὶ προτάγειν ὠνητὴν πλείω διδόντα ἤδη πεπρακότεν. Καὶ ἀκηκαῖας καὶ μεμαθηκότας ἀνίστασθαι ἐξ ἀρχῆς διδάσκων (γ). Καὶ πρόθυμος δὲ ἐπιμεληθῆναι ἃ μὴ βούλεται τις γενέσθαι, αἰσχύνεται δὲ ἀπείπασθαι. Καὶ θύοντας (δ) καὶ ἀναλίσκοντας ἤκειν (ε) τόμον (ζ) ἀπαιτήσεων. Καὶ μασιγουμένου οἰκέτου παρεστῶς, διηγείσθαι (η) ὅτι καὶ αὐ-

(α) Κατὰ τὴν διόρθωσιν τοῦ Νεεδάμ· ὁ Φίσχερ ἀναγινώσκει· “αὐτοῦ”.

(β) Ἠκολούθηται τὴν γραφὴν τοῦ Νεεδάμ, καὶ τοῦ Γεσνερ, ἐπικειννομένην ἀπὸ δύο χειρῶν τοῦ Βατικάνου, παραβεβλημένα ἀπὸ τὸν Σιεβεκέ· ὁ Φίσχερ ἀναγινώσκει “αὐτόν”· αὕτη ἡ λέξις (τὴν ὁποῖαν κινῶς ἠθέλητέ τις νὰ μεταβάλλῃ εἰς “αὐτήν”) λείπει εἰς τινα.

(γ) Ἦθελον εὐχαριστηθῇ βέλτιον “διδάξων”· ὡς ἀναγινώσκει τις παλαιατιῶν εἰς μέλλοντα· “ἤκειν τόμον ἀπαιτήσεων”.

(δ) Ὁ Κατωθῶν διορθώνει “καὶ ὡς θύοντας”· ἄλλοι “καὶ πρὸς θύοντας”.

(ε) Διόρθωσις τὴν ὁποῖαν παρεδέχθην μὲ τὸν Φίσχερ καὶ μὲ ἄλλους. Φνεγίνωσκε τις “ἤκειν”.

(ζ) Ἄλλοι “τόκον”. ὅρα τὰς σημ.

(η) Ἄλλοι “διηγείται”.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ'.

Π Ε Ρ Ι Α Κ Α Ι Ρ Ι Α Σ .

Ἡ δὲ ἀκαιρία ἐστὶ τὸ πρὸς καιρὸν λέγειν καὶ πράττειν, καὶ τοὺς ἄλλους ἐνοχλεῖν. Ὁ δὲ ἀκαιρος τοιοῦτος ὥστε καθ' ἣν στιγμήν ἀσχολεῖται τις εἰς ἀναγκαίης ὑποθέσεις του, ἔρχεται πρὸς αὐτὸν καὶ ζητεῖ νὰ τὸν συμβουλευθῇ. Καὶ ὅταν ἡ ἐρωμένη του πάσχει ἀπὸ πυρετὸν, ἀπέρχεται πρὸς αὐτὴν διὰ νυκτὸς (1) μὲ μουσικὰ ὄργανα διὰ νὰ εὐθυμήσῃ. Καὶ πρὸς ζημιωθέντα δι' ἐγγυῆσιν, τὴν ὁποῖαν ἔδωκε πρότερον, ἔρχεται καὶ ζητεῖ νὰ τὸν ἐγγυηθῇ. Καὶ εἰς πρᾶξιν ἀποφασισθεῖσαν ἀπὸ τὸ δικαστήριον παρουσιάζεται νὰ δώσῃ αὐτὸς μαρτυρίαν. Καὶ ἐνῶ εἶναι προτεκκλημένος εἰς γάμον, κατηγορεῖ τὸ γυναικεῖον γένος. (2) Καὶ τοὺς πρὸ ὀλίγου ἀπὸ μακρὰν ὁδὸν ἐλθόντας προσκαλεῖ διὰ νὰ ἐξέλθωσιν εἰς περίπατον. Εἶναι καλὸς νὰ φέρῃ καὶ ἀγορασὴν πλειοδοτοῦντα, εἰς πωλήσαντα πλέον τὴν πραγματείαν του. Καὶ εἰς ἀκούσαντας καὶ πληροφορηθέντας περὶ τοῦ πράγματος σηκώνεται νὰ διηγηθῇ ἐξ ἀρχῆς τὴν ὑπόθεσιν. Εἶν' ἄξιός νὰ ἐπιμεληθῇ καὶ πράγματα δι' ἄλλον, τὰ ὁποῖα δὲν θελεῖ ἐκεῖνος νὰ γείνωσιν, ἀλλ' αὐτὸς αἰσχύνεται ν' ἀφρηθῇ πλέον. Καὶ εἰς θυρίαν τετελεσμένην, καὶ διαμερισθεῖσαν ἔρχεται, καὶ ζητεῖ μερίδα. (3) Καὶ ἐνῶ ῥαβδίς εἰ τις τὸν δοῦλόν του, ὁ ἀκαιρος διηγεῖται,

τοῦ ποτε παῖς οὕτω πληγὰς λαβὼν ἀπήγγατο. Καὶ παρὼν διαίτη, συγκρούειν, ἀμφοτέρων βουλομένων διαλύεσθαι. Καὶ ὀρχησόμενος (α) ἄψασθαι ἐταίρου μηδέπω μεθύοντος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

ΠΕΡΙ ΠΕΡΙΕΡΓΙΑΣ.

ΑΜΕΛΕΙ ἡ περιεργία (β) δόξειεν ἂν (γ) εἶναι προσποίησις τις λόγων καὶ πράξεων, μετ' εὐνοίας. Ὁ δὲ περιεργὸς τοιοῦτός τις, οἷος ἐπαγγέλλεσθαι ἀναστὰς ἂ μὴ δυνήσεται. Καὶ ὁμολογουμένου τοῦ πράγματος δικαίου εἶναι ἐν τινι σὰς ἐλεγχθῆναι (δ). Καὶ πλείω (ε) δὲ ἐπαναγκάσαι τὸν παῖδα κερᾶσαι ἢ ὅσα δύνανται οἱ παρόντες ἐποιεῖν (ζ). Καὶ διεγείρειν (η) τοὺς μαχομένους. Καὶ ἥς οὐ γινώσκει ἀτραποῦ θ) ἠγήσασθαι (ι), εἶτα μὴ δύνασθαι εὑρεῖν οὗ (κ) πορεύεται. Καὶ τὸν στρατηγὸν δὲ προσελθὼν ἐρωτῆται, πότε μέλει παρατάττεσθαι, καὶ τί μετὰ (λ) τὴν αὖριον παραγγέλλει. Καὶ

(α) Παραδέχομαι τὴν διόρθωσιν τοῦ Κασσιθέωνος· ὁ Φίσχερ καὶ ἄλλοι ἀναγινώσκουσιν “ὀρχησόμενος”.

(β) Αὕτη εἶναι ἡ γραφή τοῦ Ρ. ὅλοι οἱ ἄλλοι ἀναγινώσκουσι “περιεργία” χωρὶς ἄρθρου.

(γ) “Αναγινώσκεται πανταχοῦ” δόξειεν, ἐγὼ διορθῶν δόξειεν ἂν “ὡς ἀναγινώσκεται εἰς τὰ κεφ. 1. 4. 7. 25. καὶ 27.

(δ) Ὁ Κασσιθέων προτείνει δύο διορθώσεις· ἡ μὲν μία “ἐν τινι σὰς, δεικνύειν ὡς οὐχ οἶόν τε ἐλεγχθῆναι” καὶ ἡ ἄλλη “ἐν τινι σὰς, δεικνύειν ὡς οἶόν τε (χωρὶς τὴν ἄρνησιν) ἐλεγχθῆναι”. ὅρα τὰς σημ.

(ε) “Ἄλλοι” πλείω “τὸ ὅποιον, πιθανῶς ἔπρεπε νὰ ᾔηται” πλείον “.

(ζ) “Ἄλλοι” εἰπεῖν “.

(η) “Ἄλλοι” διεγείρειν “γραφή τὴν ὁποίαν ὁ Κασσιθέων ἀκολούθησεν εἰς τὴν μετάρρασίν του.

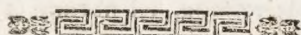
(θ) “Ἐν τῶν χειρογράφων παραβεβλημένου ἀπὸ τὸν Σισθενὲς” τοὺς μαχομένους “οὓς οὐ γινώσκει. Καὶ ἀτραποῦ.

(ι) “Ἄλλοι, καὶ οὓς οὐ γινώσκει, καὶ ἀτραποῦ ἠγήσασθαι.” Ὁ Φίσχερ νομίζει ὅτι πρέπει νὰ διορθώσῃ “καὶ οἓς οὐ γινώσκει, ἀτρ. ἠγήσ.

(κ) “Ἄλλοι” ἀνευρεῖν που “τὸ ὅποιον ὁ Φίσχερ ἐκλαμβάνει μὲ λόγον διὰ “ἂν εὑρεῖν ποῦ “Ὁ Κασσιθέων διώρθωνε” εὑρεῖν οἱ ἡ ἡ.

(λ) “Ἐγὼ” ἤθελον εὐχαριστηθῆ βέλτιον “κατὰ” ὅρα τὰς σημ.

ὅτι καὶ αὐτοῦ ὁ δοῦλος ποτὲ ῥαβδισθεὶς ἐκρεμάσθη. Καὶ εἰς αἵρετοιρισίῳ παρευρισκόμενος ἐρεθίζει τοὺς δι-
αφερομένους, ἐνῶ αὐτοὶ θέλουσι νὰ συμβιβασθῶσι. Καὶ
Θέλων νὰ χορεύσῃ, προσκαλεῖ ἐκείνον ὅστις δὲν ἔχει πρὸς
τοῦτο διάθεσιν. (5)

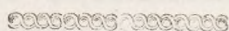


ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

ΠΕΡΙ ΠΕΡΙΕΡΓΕΙΑΣ. (1)

Ἡ περιέργεια τῷ ὄντι δύναται νὰ φανῇ, ὅτι εἶναι
δεινέκης (τάσις τῆς προσοχῆς) (ἢ κενοσπουδία) περὶ τὰ
ἀλλότρια, διὰ λόγων καὶ πράξεων ποιῶσα τὴν ἐπίδει-
ξιν. Ὁ δὲ περίεργος τοιοῦτος, ὥστε μεταξὺ ὁμηγύρεως,
σηκόνεται ἐπάνω καὶ ὑπόσχεται ὅσα δὲν θέλει δυνη-
θῇ νὰ ἐκπληρώσῃ. Φιλονεικεῖ δὲ καὶ δι' ὑπίθεσιν ἀποδε-
δειγμένην δικαίαν, ἕως οὗ ὁμολογηθῇ παρὰ πάντων (2) ὡς
τοιαύτη ἀναγκάζει δὲ καὶ τὸν δοῦλόν του, νὰ κερᾷ πε-
ρισσότερον ἀπ' ὅσον οἱ παρόντες δύνανται νὰ πείωσι. Πρὸς
τούτοις χωρίζει καὶ τοὺς μηχανομένους. Γίνεται δὲ καὶ ὁδη-
γὸς ὁδοῦ τὴν ὁποίαν δὲ γνωρίζει (3), ἔπειτα δὲν δύνα-
ται νὰ εὕρῃ, ποῦ πορεύεται. Ὅταν δὲ τύχῃ εἰς ἐκστρατείαν
ἔρχεται πρὸς τὸν στρατηγόν, καὶ τὸν ἐρωτᾷ πότε μέλλει
νὰ παραταχθῇ εἰς μάχην, καὶ τί διατάττει διὰ τὴν αὐ-
ριον (4). Ἄλλοτ' ἔρχεται πρὸς τὸν πατέρα του, καὶ τοῦ

προσελθὼν τῷ πατρὶ εἰπεῖν, ὅτι ἡ μήτηρ ἤδη καθύδρει ἐν τῷ δωματίῳ. Καὶ ἀπαγορεύοντος τοῦ ἱατροῦ, ὅπως μὴ δώσῃ οἶνον τῷ καυματιζομένῳ (α), φήσας βούλεσθαι διάπειραν λαμβάνειν, εὐτρεπίσαι τὸν (β) κακῶς (γ) ἔχοντα. Καὶ γυναικὸς δὲ τελευτησάσης, ἐπιγράψαι ἐπὶ τὸ μνήμα, τοῦτε ἀνδρὸς αὐτῆς καὶ τοῦ πατρὸς καὶ τῆς μητρὸς (δ) καὶ αὐτῆς τῆς γυναικὸς τοῦνομα, καὶ ποταπῇ (ε) ἐστὶ καὶ προσεπιγράψαι ὅτι «οὗτοι πάντες χρηστοὶ ἦσαν.» Καὶ ὁμνῶναι μέλλων, εἰπεῖν πρὸς τοὺς περιεσηκότας, ὅτι «καὶ πρότερον πολυλάκις ὁμῶμοκα.



ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'.

ΠΕΡΙ ΑΝΑΣΘΗΣΙΑΣ.

ΕΣΤΙ δὲ ἡ ἀνασθησία, ὡς ὅρῳ εἰπεῖν, βραδύτης ψυχῆς (ζ) ἐν λόγοις καὶ πράξεσιν (η). Ὁ δὲ ἀνίσθητος τοιοῦτός τις, οἷος λογισάμενος ταῖς ψήφοις, καὶ κεφάλαιον ποιήσας, ἐρωτᾷ τὸν παρακαθήμενον, τί γίνεται; Καὶ δίκην φεύγων καὶ ταύτην εἰσιέναι μέλλων, ἐπιλαθόμενος εἰς ἀγρὸν πορεύεσθαι. Καὶ θεωρῶν ἐν τῷ θεάτρῳ, μόνος καταλείπεσθαι καθεύδων. Καὶ πολλὰ φαγὼν, καὶ τῆς νυκτὸς ἐπὶ θάκον ἀνιστάμενος (θ), ὑπὸ κυνὸς τῆς τοῦ γείτονος δηχθῆναι. Καὶ λαβὼν

(α). Τινὲς “καυματιζομένῳ” ἄλλοι “καλλυπιζομένῳ” ὅρα τὰς σημ.

(β). Ἐγὼ ἤθελόν προτιμήσει θέλιον ὃ ἀναγνώσῃ τῷ καυματιζομένῳ δοῦναι φήσας βούλεσθαι διάπειραν λαμβάνειν εἰ εὐτρεπίσαι τὸν “.

(γ). Τὸ Ρ. “κακῶς”.

(δ). Αἱ λέξεις “καὶ τῆς μητρὸς” λείπουσιν εἰς τινά “.

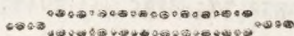
(ε). Δεσρθάνει τις “ποταπῇ”.

(ζ). Διορθώνει τις “βραδύτης τῆς ψ. ἢ “βραδύτης τις τῆς ψ.

(η). Τὸ Ρ. “ἐν λόγοις καὶ πράγμασιν”.

(θ). Ὁ Φίσερο μὲ ἄλλους ἀναγινώσκει “καὶ πολλὰ φαγὼν τῆς νυκτὸς, καὶ ἐπὶ θάκου ἀνιστάμενος” εἰς τινά χειρόγραφον ἀνεγίνωσκέ τις κ. π. φ. τ. ν. καὶ ἐπὶ θάκου (ἢ θώκου) ἔν “ὅρα τὰς σημ.

λέγει, ὅτι ἡ μήτηρ του ἤδη κοιμᾶται εἰς τὸν κοιτῶνά της. Ἐν ᾧ δὲ ὁ ἱατρὸς ἀπαγορεύει τὴν δόσιν τοῦ οἴνου εἰς τὸν πυρέσσοντα, αὐτὸς λέγει ὅτι θέλει νὰ δοκιμάσῃ, καὶ ἐτοιμάζει νὰ ποτίσῃ τὸν πάσχοντα (6). Καὶ ὅταν γυνή τις ἀποθάνῃ, ἐπιγράφει ἐπὶ τοῦ τάφου τ' ὄνομά της ὁμοῦ καὶ τοῦ ἀνδρός, καὶ τοῦ πατρὸς, καὶ τῆς μητρός της, καὶ ἀπὸ ποῖον τόπον ἦσαν, περὶ πλέον δ' ἐπιγράφει, «οὔτοι πάντες ἦσαν χρηστοί. Ὅταν δὲ μέλλῃ νὰ ὀρκωθῇ, λέγει πρὸς τοὺς περιεστῶτας » καὶ πρότερον πολλάκις ὀρκιῶνται (8).



ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'.

ΠΕΡΙ ΑΝΑΙΣΘΗΣΙΑΣ.

Ἡ δὲ ἀναισθησία περιληφθεῖσα εἰς ὅρισμὸν, εἶναι νωθρότης (1) ψυχῆς εἰς λόγους καὶ εἰς πράξεις. Ὁ δὲ ἀναισθητὸς τοιοῦτος, ὥστε ἀρῶν μὲ τὰς ψήφους λοχαριάσῃ, καὶ εὖρη τὸ κεφάλαιον. ἐρωτᾷ τὸν παρκακθήμενον πότιον γίνεται καὶ ἐνῶ εἶναι ὑπὸ δίκην καὶ ζητεῖται ν' ἀπολογηθῇ εἰς τὸ δικαστήριον, περὶ ὑποθέσεως διὰ τὴν ὁποίαν τὸν κατηγόρησαν, λησιμονεῖ, καὶ ἀπέρχεται εἰς τὸν ἀγρόν του. Καὶ ἐνῶ θεωρεῖ εἰς τὸ θέατρον, μένει μόνος ἐκεῖ κοιμώμενος. Καὶ φαγὼν πολλὰ σηκώνεται τὴν νύκτα πρὸς ἀνακούφισιν, καὶ δάκνεται ἀπὸ τὴν σκύλαν τοῦ γείτονος (2). Καὶ πράγμα, τὸ ὁποῖον πρὸ ὀλίγου πέθεσεν εἰς μέρος,

(α), καὶ ἀποθεῖς αὐτὸς, τοῦτο ζητεῖν, καὶ μὴ δύνασθαι εὐρεῖν. Καὶ ἀπαγγέλλοντός τινος αὐτῷ ὅτι τετελεύτικέ τις αὐτοῦ τῶν φίλων, ἵνα παραγένηται σκυθρωπάτας καὶ δακρύσας, εἰπεῖν « ἀγαθῇ τύχῃ ». Δεινὸς δὲ καὶ, ἀπαλαμβάνων ἀργύριον ὀφειλόμενον, μάρτυρας παραλαβεῖν. Καὶ χειμῶνος ὄντος μάχεσθαι τῷ παιδί, ὅτι σικύους οὐκ ἠγόρασε. Καὶ τὰ παιδία αὐτοῦ παλαίειν ἀναγκάζων (β) καὶ τροχάζειν καὶ εἰς κόπους (γ) ἐμβάλλειν καὶ ἐν ἀγρῷ (δ) αὐτοῖς (ε) φακὴν ἔψων, δις ἄλλας εἰς τὴν χύτραν ἐμβάλλων (ζ), ἄβρωτον ποιῆσαι. Καὶ ὄντος τοῦ Διὸς, εἰπεῖν « ἡδύ γε τῶν ἄσρων νομίζει (η). ὅτι δὴ (θ) καὶ οἱ ἄλλοι λέγοισι » πίστεως. » Καὶ λέγοντός τινος, πόσους οἶει κατὰ τὰς ἱεράς (ι) πύλας ἐξενηνέχθαι (κ) νεκροῦς; πρὸς τοῦτον εἰπεῖν, « ὅσοι ἐμοὶ καὶ σοὶ γένοιτο. »



(α) Διορθώνει τις « λαβὼν τι ».

(β) Ἦθελον προτιμήσει βελτίον ἢ ἀναγινώσκω « ἀναγκάζειν » μετὰ χειρόγραφα.

(γ) Διορθώνει τις « εἰς σκοπούς ». Ὁ Κασσιῶν εὐχαριστεῖται ἢ ἀποβάλλῃ το προηγούμενον « καὶ τῶν λέξεων κόπους ».

(δ) Ὁ Κασσιῶν ἤθελεν, ὅτι ἀνέγνωσέ τις « ἐν ἄγρῳ. » ὅρα τὰς σημ.

(ε) Ὁ Κασσιῶν διορθώνει « αὐτὸς ».

(ζ) Ὁ Φίσχερ καὶ ἄλλοι « ἐμβάλλω ».

(η) Τινὲς « τὸ ἄστρον νομίζειν ». ὅρα τὰς σημ.

(θ) Τὸ « καὶ, » λείπει εἰς τὸ Ρ. «.

(ι) Κατὰ τὴν διόρθωσιν τοῦ Μεουρσίου, παραδεχθεῖσαν ἀπὸ τῶν Νεεδᾶμ, ὁ Φίσχερ παρέλαβεν εἰς τὸ καίμενόν του ἡρίας « ὅρα τὰς σημ.

(κ) Ἄλλοι « ἐξενεχθῆναι ».

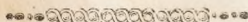
ζητεῖ, καὶ δὲν δύναται νὰ εὕρῃ. Καὶ ἐνῷ εἰδοποιεῖται τὸν θάνατον τινὸς τῶν φίλων του, διὰ νὰ παρευρεθῇ εἰς τὴν θανήν, σκυθρωπάσας καὶ δακρύτας, λέγει, ὦρα καλὴ (3). Εἰν' ἄξιός δὲ καὶ ὅταν πληρόνηται (4) χρήματα, τὰ ὅποια τὸν ἐχρεώσθουν, νὰ παραλαμβάνῃ μάρτυρας. Εἰς δὲ καιρὸν χειμῶνος μάχεται μὲ τὸν δοῦλόν του, διότι δὲν τὸν ἡγόρασε πεπώνια (5). Τὰ δὲ παῖδιά του ἀναγκάσει νὰ παλαίωσι καὶ νὰ τρέχωσι, διὰ νὰ τὰ βάλῃ εἰς κόπους. Εἰς δὲ τὸν ἀγρὸν (6) μαγειρεύων φακὰς δι' αὐτὰ ρίπτει καὶ δευτέραν φορὰν ἄλλας εἰς τὴν χύτραν, καὶ γίνεται τὸ βρῶμα ἄχρητον, ἐνῷ δὲ βρέχῃ. αὐτὸς λέγει, τί ὦραίᾳ ἐξαστέρια! ὅτε οἱ ἄλλοι λέγουσιν, ὅτι ὁ οὐρανὸς εἰναι μελανὸς ὡς ἡ πίσσα (7). Ἄν δὲ τοῦ εἴπῃ τις « πόσους νεκροὺς στοχαζῆσαι, ὅτι ἐπέρασχον ἀπὸ τῆς ἡ- » ρίως πύλας (8) (τὸν νεκροταφείων), λέγει πρὸς αὐτὸν, ὅσους σὺ καὶ ἐγὼ νὰ εἴχωμεν.



ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ'.

Π Ε Ρ Ι Α Υ Θ Α Δ Ε Ι Α Σ.

Η δὲ αὐθάδεια ἔστιν ἀπήνεια ὁμιλίας ἐν λόγοις (α). Ὁ δὲ αὐθάδης τοιοῦτός τις, οἷος ἐρωτηθεὶς ὁ δεῖνχ ποῦ ἔστιν; εἰπεῖν, « πρᾶγματά μοι μὴ πάρεχε.» Καὶ προσαγορευθεὶς, μὴ ἀντιπροσείπειν. Καὶ πωλῶν τι, μὴ λέγειν τοῖς ὠνούμενοις πόσου ἂν ἀποδοῖτο, ἀλλ' ἐρωτᾶν, τί εὐρίσκει; Καὶ τοῖς τιμῶσι (β) καὶ πέμπουσιν εἰς τὰς ἐορτάς (γ), εἰπεῖν ὅτι οὐκ ἂν γένοιτο (δ) διδόμενα. Καὶ οὐκ ἔχειν (ε) συγγνώμην οὔτε τῷ ἀπώσχντι (ζ) αὐτὸν ἀκουσίως, οὔτε τῷ ὥταντι, οὔτε τῷ ἐμβάντι. Καὶ φίλῳ δὲ ἔρχον καλεῦσάντι εἰσενεγκεῖν, εἰπὼν (η) ὅτι οὐκ ἂν δοίῃ, ὕστερον ἦκειν φέρων, καὶ λέγειν (θ) ὅτι ἀπόλλυσι καὶ τοῦτο τὸ ἀργύριον (ι). Καὶ προσπτέσας ἐν τῇ ὁδῷ, δεινὸς (κ) καταράσασθαι τῷ λίθῳ. Καὶ ἀναμείναι οὐκ ἂν ὑπομείναι (λ) πολὺν χρόνον οὐθένα (μ). Καὶ οὔτε ἄσχι, οὔτε ῥῆσιν εἰπεῖν, οὔτε ὀρχήσασθαι ἂν ἐβελῆσαι (ν). Δεινὸς δὲ καὶ τοῖς θεοῖς μὴ ἐπεύχεσθαι.



(α) Αἱ λέξεις “ ἐν λόγοις ” ἐλλείπουσιν εἰς τὸ Ρ.

(β) Ὁ Κατωθὼν διορθώνει “ τοῖς τὸ θεῖον τιμῶσι.

(γ) Τὸ Ρ. “ τὴν ἐορτὴν ”.

(δ) Ἐγὼ διορθῶν “ οὐκ ἂν ἔλοιτο “ ἢ ἂν θέλῃ τις “ οὐκ ἂν γ’ ἔλοιτο “ . ὅρα τὰς σημ.

(ε) Ὡς διορθώνει τις. ἀνεγίνωκε τις πρότερον “ ἔχων ”.

(ζ) Διορθώνει τις “ τρώσαντι. “ ἐγὼ ἤθελον προτιμῆται βέλτιον παίσαντι. “ ὅρα τὰς σημ.

(η) Ἄλλοι “ εἰπεῖν ”.

(θ) Ἄλλοι “ λέγων. “

(ι) Ἄλλοι “ ὅτι ἀπόλλυσι τοῦτο τ’ ἀργύριον ”.

(κ) Ἄλλοι “ δεινόν. “

(λ) Ἄλλοι “ καὶ ἂν ὑπομείναι οὐκ ἂν προμείναι ἢ προσμείναι ”.

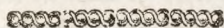
(μ) Ἄλλοι “ οὐδένα ”.

(ν) Ὁ Κατωθὼν διορθ. “ ἐβελῆσαι ”.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ'.

ΠΕΡΙ ΑΥΘΑΔΕΙΑΣ. (1)

Η μὲν αὐθάδεια εἶναι τρόπος τραχὺς (καὶ μισιτὸς πρὸς τὴν κοινωνίαν) τῆς ὁμιλίας. Ὁ δὲ αὐθάδης τοιοῦτος, ὥστε ἂν ἐρωτηθῇ « ποῦ εἶναι ὁ δεῖνα, ἀποκρίνεται » μὴ μ' ἐνοχλῆς· καὶ χαιρετηθεὶς δὲν ἀντιχαιρετᾷ· καὶ ἂν ἔχη τίποτε νὰ πωλήσῃ, δὲν λέγει πρὸς τοὺς ἀγοραστὰς πόσον ζητεῖ, ἀλλὰ τοὺς ἀντερωτᾷ, πόσον δύναται γὰ εὖρη (2). Πρὸς θε τοὺς τιμῶντας αὐτὸν καὶ πέμποντάς τον εἰς τὰς ἐορτάς μερίδα δείπνου λέγει, ὅτι δὲν δέχεται τὰ βρώματα ὡς δῶρα, καὶ ὅτι δὲν θέλει συγχωρήτῃ ἐκεῖνον, ὅστις τὸν ἀπέβαλε (4) χωρὶς τὴν θέλησίν του, ἢ τὸν ὥθησεν, ἢ τὸν ἐπάτησεν. Ὅταν δὲ τὸν παρακαλέσῃ φίλος νὰ συνεισφέρει ἔρχον, πρῶτον λέγει, ὅτι δὲν δύναται νὰ δώσῃ· ἔπειτα ἔρχεται καὶ φέρει λέγων, ὅτι ἐζημιώθη καὶ ταῦτα τὰ χρήματα. Ἄν δὲ συμβῇ νὰ προσκώψῃ τὸν πόδα του εἶν' ἱκανὸς νὰ κατακραθῇ τὸν λίθον, ὅπου ἐκτύπησε. Δὲν ὑποφέρει οὔτε νὰ περιμεῖνῃ τινὰ ἐπὶ πολὺ. Καὶ οὔτε νὰ τραγωδήσῃ θέλει, οὔτε ῥῆσιν ποιητικὴν (5) νὰ εἴπῃ, οὔτε νὰ χορεύσῃ· εἶναι καλὸς, καὶ πρὸς τοὺς θεοὺς νὰ μὴ προσεύχηται.



ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣΤ΄

ΠΕΡΙ ΔΕΙΣΙΔΑΙΜΟΝΙΑΣ.

ΑΜΕΛΕΙ ἡ δεισιδαιμονία δόξειεν ἂν (α) εἶναι δειλία πρὸς τὸ δαιμόνιον. Ὁ δὲ δεισιδαίμων τοιοῦτός τις, οἷος (β) ἀπονιψάμενος τὰς χεῖρας καὶ περιρρόχναμένος ἀπὸ ἱεροῦ, δάφνης εἰς τὸ σῶμα λαβὼν, οὕτω τὴν ἡμέραν περιπατεῖν. Καὶ τὴν ὁδὸν ἐὰν παρχοράμη (γ) γαλῇ, μὴ πρότερον πορευθῆναι ἕως (δ) διεξέλθῃ τις, ἢ λίθους τρεῖς ὑπὲρ τῆς ὁδοῦ διαβάλλῃ (ε). Καὶ ἐὰν ἴδῃ ὄφιν (ζ) ἐν τῇ οἰκίᾳ, ἱερὸν ἐνταῦθα ἰδρύσασθαι (η). Καὶ τῶν λιπαρῶν λίθων τῶν ἐν ταῖς τριόδοις, (θ) παριῶν, ἐκ τῆς ληκύθου ἔλαιον καταχεῖν· καὶ ἐπὶ γόνατα, πεσὼν, καὶ προσκυνήσας, ἀπαλλάττεσθαι. Καὶ ἐὰν μῦς δύλακον ἀλφίτων διαφάγῃ, πρὸς τὸν ἐξηγητὴν ἐλθὼν, ἐρωτᾷν τί χρὴ ποιεῖν· καὶ ἐὰν ἀποκρίνηται αὐτῷ ἐκδοῦναι τῷ σκυτοδέσῃ ἐπιρρόψαι, (ι) μὴ προσέχων τούτοις, ἀλλ' ἀποτρα-

(α) Ἀντικαθιστῶ καὶ ἐνταῦθα “δόξειεν ἂν, ἀντὶ τοῦ δόξειεν” τὸ ὅποιον εὐρίσκει τις πανταχοῦ. ὅρα τὰς διαφόρους γραφὰς τῆς 76· σελ.

(β) Τὸ χειρόγραφον τοῦ Βατικάνου, ἀρ. ρί. παραβεβλημένον ἀπὸ τὸν Σιεθενκέ, καὶ τὸ ὅποιον θάλω σημειῶσει μετὰ ταῦτα διὰ τοῦ S. ἔχει ἐνταῦθα “οἷας ἐπιχρωρῆν” τὸ ὅποιον οὗτος ὁ σοφὸς μεταβάλλει μὲ λόγον ὥς “οἷος ἐπὶ κρήνην”.

(γ) παρέλαβον μὲ τὸν Φίσχερ εἰς τὸ κείμενον τὴν διόρθωσιν τοῦ Κασσιωῶνος· ἀνεγίνωσκέ τις “περιρράμη”.

(δ) Ὁ Φίσχερ προτείνει ὃ ἀναγινώσκηται “ἕως ἂν”.

(ε) Καὶ αὕτη εἶναι διόρθωσις τοῦ Κασσιωῶνος· ἀνεγίνωσκέ τις “διλάθη”.

(ζ) Ἐκαμέ τις, τοῦ σοφῆν· τὸ ὅποιον δὲν ἐσήμαινε τίποτε “ὄφιν”.

(η) Πᾶν τοῦτο τὸ χωρίον ἔχει οὕτως εἰς τὸ S “καὶ ἐὰν ἴδῃ ὄφιν ἐν τῇ οἰκίᾳ [ἐὰν Παρεῖαν Σαθάξιον (οὕτω) καλεῖν· ἐὰν δὲ ἱερὸν, (Ὁ Σιεθενκέ διορθώνει ἱερὸν] ἐνταῦθα ἱερὸν [εὐδύς] ἰδρύσασθαι”.

(θ) Ἀνεγίνωσκέ τις “τοῖς περιόδοις” τὸ ὅποιον ὁ Κασσιωῶν μετέβαλεν εἰς “τριόδοις ἢ παρόδοις”.

(ι) Ἀνεγίνωσκέ τις “ἀπογράψαι” τὸ ὅποιον ὁ Κασσιωῶν μετέβαλε μὲ λόγον εἰς “ἀπορρόψαι” τὸ ἐπιρρόψαι τοῦ κειμένου μου ἐστίν· ἢ ἀληθὲς γραφὴ τοῦ S.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣΤ'. (*)

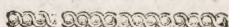
ΠΕΡΙ ΔΕΙΣΙΔΑΙΜΟΝΙΑΣ.

Η μὲν δεισιδαιμονία τῷ ὄντι δύναται νὰ φανῇ ὅτι εἶναι ἄλογος παραφορὰ μὲ σφαλερὰν εὐλάβειαν καὶ φόβον πρὸς τὰ θεῖα. Ὁ δὲ δεισιδαίμων τοιοῦτος, ὥστε ἀροῦ νίψει τὰς χεῖρας, καὶ ῥαντισθεῖ καθ' ὅλον τὸ σῶμα ἀπὸ τὸ ἱερὸν ὕδωρ, λαμβάνει φύλλα δάφνης εἰς τὸ στόμα (1), καὶ οὕτω περιπατεῖ ὅλην τὴν ἡμέραν. Ἄν δὲ γαλῇ (2) τις διασταυρώσῃ τὴν ὁδὸν του, δὲν προχωρεῖ, ἕως οὗ διαβῇ ἄλλος τις, ἢ αὐτὸς ῥίψῃ τρεῖς λίθους, πρὸς ἐκεῖνο τὸ μέρος τῆς ὁδοῦ (3). Ἄν δὲ συμβῇ νὰ ἴδῃ ὄφιν εἰς τὴν οἰκίαν του, ἀνεγείρει ἐκεῖ ναόν (**). Ὅταν δὲ διαβαίνει τὰς τριόδους (4), ὅπου βλέπει λίθους λαμπροὺς χύνει ἐπάνω εἰς αὐτοὺς ἀπὸ τὸ ἐλαιοδοχεῖον ἔλαιον, καὶ γονατίζων προσκυνεῖ, καὶ οὕτως ἀναχωρεῖ. Ἄν δὲ ποντικός τις τοῦ τρυπήσῃ ἀλευροσάκκιον, ἔρχεται πρὸς τὸν ἐξηγητὴν καὶ τὸν ἐρωτᾷ τί πρέπει νὰ πράξῃ. καὶ ἂν ἐκεῖνος τοῦ ἀποκριθῇ, ὅτι πρέπει νὰ τὸ δώσῃ εἰς τὸν δερματορῥάφον (5) διὰ νὰ τὸ διορθώσῃ, δὲν δίδει προτοχὴν εἰς τοὺς λόγους του, ἀλ-

(*) Τὸ χειρόγραφον τοῦ Βατικάνου ἄρ. ρί. παραβεβλημένον ἀπὸ τὸν Σιεβενικὴ καὶ τὸ ὅποσον θέλω σημειώνει ἀκολούθως διὰ τοῦ στοιχείου **S.** δὲν περιέχει εἰμὴ τὰ ἐξ. τελευταῖα κεφάλαια ἢ χαρακτηρισ, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μὲ προσθήκας ἀξιολόγους, αἵτινες δὲν ὑπάρχουσιν εἰς οὐδὲν ἄλλο ἐγνωτμένον χειρόγραφον.

(**) Ἄν αἱ προσθήκαι περὶ τῶν ὁποίων προτεχῶς εἶπον, δὲν εἶναι διανοθεύσεις, ὁ Θεόφραστος ἐνταῦθα λέγει ἂν ἀνακαλύψῃ εἰς τὸν οἶκόν του ὄφιν, ἂν οὗτος ᾔναι Παρεῖας ἐπικαλεῖται τὸν Βάκχον ἂν δὲ τούναντίον, ἐκ τῶν καλουμένων ἱερῶν, ἐπιμελεῖται ν' ἀνεγείρῃ ναὸν εἰς τὸ αὐτὸ μέρος κτλ. ὅρα τὰς σημ.

πείς ἐκδύσασθαι· (α) Καὶ πυκνὰ δὲ τὴν οἰκίαν καθ᾽ ἅραι δεινός. (β) Καὶ οὔτε ἐπιβῆναι μνήματι, οὔτε ἐπὶ νεκρὸν ἐλθεῖν, οὔτε ἐπὶ λεχώ. Καὶ ὅτ' ἂν ἐνύπνιον (γ) ἴδῃ, πορεύεσθαι πρὸς τοὺς ὄνειροκρίτας, πρὸς τοὺς μάντις, πρὸς τοὺς ὀρνιθοσκόπους, ἐρωτήσων τίνι θεῶ ἢ θεᾶ προσεύχεσθαι (δ) δεῖ. Καὶ τελεσθῆσόμενος πρὸς τοὺς ὀρφεοτελεστὰς κατὰ μῆνα πορεύεσθαι μετὰ τῆς γυναικὸς· ἐὰν δὲ μὴ σχολάζῃ ἡ γυνή (ε), μετὰ τῆς τίτθης καὶ τῶν παιδίων. Καὶ ἐπὶ ταῖς τριόδοις (ς) ἀπελθὼν κατὰ κερχλῆς λούεσθαι (η). Καὶ ἱερεῖας καλέσας, σκίλλῃ ἢ σκύλακι κλεῦται αὐτὸν περικαθ᾽ ἅραι· μαινόμενόν τε ἰδὼν ἢ ἐπίληπτον, φρίξας εἰς κόλπον πτύσαι.



(α) "Ἄλλοι " ἐκδύσασθαι " τὸ ὁποῖον ἠθέλητέ τις· νὰ διορθώτῃ μεταβαλὼν εἰς ἐκλύσασθαι ἢ ἐκλούσασθαι ".

(β) "Ανεγίνωσκέ τις " καθαρίειν " καὶ τις διορθώνει " καθαίρειν " τὸ ἡμέτερον " καθᾶραι δεινός, " ἐξήχθη ἔκτινος διεφθαρμένης γραφῆς, ἂν καὶ πολὺ πλατυτέρα ἢ τοῦ S. ἔχοντος οὕτως " καὶ πυκνὰ δὲ τὴν οἰκίαν καθ᾽ ἅραι δεῖν, ὡς Ἐκάτης φάσκων ἐπαγωγὴν γεγονέναι. Κἄν γλαυκὰ βαδίζοντος αὐτοῦ ταραττέται καὶ εἰπὼν Ἀθηνᾶ κρείττων παρελθεῖν οὕτω, Καὶ οὕτω ἐπιβῆναι κτλ. " εἰν εὐκόλον νῦν ἴδῃ τις ὅτι τοῦτο τὸ δεῖν, ὥς, εἶναι προηλλαγμένη γραφὴ τοῦ " δεινός ".

(γ) "Ανεγίνωσκέ τις, λέχη, καὶ τις διορθώνει " λέχος ἢ λέχη. Τὸ ἡμέτερον " λεχώ, τὸ ὁποῖον εἶχεν ἥδη εἰς τινα χείρῳ γραφὰ, ἐπικυροῦται καὶ ἐκ τοῦ S. ἀναγνωσκοντος πᾶν τοῦτο τὸ χωρίον μὲ ἀξιολόγους προσθήκας· " οὔτ' ἐπὶ νεκρὸν, οὔτ' ἐπὶ λεχώ ἐλθεῖν ἐβελήται, ἀλλὰ τὸ μὴ μαινέσθαι (τὸ S. διορθώνει " μὴ μαινεσθαι) συμφέρον αὐτῷ φήτας εἶναι. Καὶ ταῖς τετάρταις, δὲ καὶ ταῖς ἐβδομάταις προστάξας οἶνον ἔψαι τοῖς ἔνδον, ἐξελθὼν ἀγοράται μυρσίνας, λιθανωτῶν πίνακα· καὶ εἰσελθὼν εἰςω σερραῶν. Τὸ S. διορθώνει " σερρανοῦν τοὺς Ἑρμαφροδίτους ὅλην τὴν ἡμέραν. Καὶ ὅτ' ἂν ἐνύπνιον, κτλ.

(δ) Τὸ S. " εὐχεσθαι ".

(ε) Ὁ Φίσχωρ καὶ οἱ ἄλλοι " γυνὴ χωρὶς ἄνδρον. ἐγὼ ἠκολούθησα τὴν διόρθωσιν τοῦ Ρεῖσκίου.

(ς) Ὁ Κατωθίων διώρθονεν " ἐπὶ τὰς τριόδους ".

(η) Ἰδοὺ πῶς ἔχει πᾶν τὸ χωρίον εἰς τὸ S. . . . καὶ

λά τὸ ἀποστρέφεται, καὶ τὸ ῥίπτει ἔξω. Πρὸς τούτοις εἶν' ἄξιός διὰ τοῦτο νὰ καθαρίζει συχνὰ καὶ τὴν οἰκίαν του. Οὔτε δ' ἐπάνω εἰς τάφον πατεῖ (*), οὔτε εἰς νεκρὸν πλησιάζει, οὔτε εἰς οἶκον, ὅπου εἶναι γυνὴ λεχὼ (6), εἰσέρχεται. Ὄταν δὲ ἴδῃ ἐνύπνιον (*), περεύεται πρὸς τοὺς ὄνειροκρίτας, τοὺς μάντις, καὶ τοὺς ὀρνιθοσκόπους, διὰ νὰ ἐρωτήσῃ εἰς ποῖον θεὸν, ἢ θεὸν πρέπει νὰ προσεύχεται (7) ἔρχεται καὶ πρὸς τοὺς ὀρφροτελεστάς (8) κατὰ μῆνα μὲ τὴν γυναικά του, διὰ νὰ διδαχθῇ τὰ μυστήρια. Ἐὰν δὲ ἡ γυνὴ δὲν εὐκαιρῇ, ἔρχεται μὲ τὴν τροφὴν (*), καὶ μὲ τὰ παιδιὰ του. Ὁμοίως ἀπέρχεται καὶ εἰς τὰς τριόδους (9) καὶ λούεται κατὰ κεφαλῆς. Προσκαλεῖ δὲ καὶ ἱερεῖας καὶ τὰς παρακαλεῖ νὰ τὸν καθαρίσωσιν εἰς ὅλον τὸ σῶμα μὲ φυτὸν τῆς σκύλλης, καὶ μὲ μικρὸν (10) κυνάριον. Ἄν δὲ ἴδῃ μινιόμενον (11), φρίττει καὶ πῶει (12) εἰς τὸν κόλπον του.



(*) Εἰς τὸ S. πᾶν τοῦτο τὸ χωρίον ἔχει οὕτω: “καθαρίζει τὸν οἶκόν του πᾶσαν σιμῆν (προσπατιζόμενος) Ἐκάτης ἐπιβολήν. Ἄν, ἀπερχόμενος εἰς τὸν οἶκόν του ἀπαντήσῃ γλαυκὰ μένει ἀκίνητος, μὴ τολμῶν νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν ὁδὸν του, πρὶν παραφέρει τὰς λέξεις: “Ἀθηνᾶ κρείττω) “Ἄν τολμᾷ νὰ ἐλάλῃ τὸν πόδα του κ. λ. π. ὅρα τὰς σημ.

(**) Εἰς τὸ S. τοῦτο τὸ μέρος τοῦ κειμένου ἔχει: “οὔτε εἰς οἶκον λεχοῦς εἰσέρχεται, λέγων ὅτι προσέχει διὰ νὰ μὴ μινυθῇ. Τὴν δ' καὶ τὴν σ'. ἐκάστου μηνὸς διατρέχει νὰ ἐψήσῃσιν οἶνον· ἐξέρχεται αὐτὸς διὰ ν' ἀπέλθῃ νὰ ζητήσῃ μύρτα καὶ θυμιάματα· καὶ ἐπιστρέφων εἰς τὸν οἶκόν του, διατρίβει ὅλην τὴν ἡμέραν εἰς τὸ νὰ στεφανώνῃ τ' ἀγάλματα, τὰ περικτάνοντα τὴν Ἀφροδίτην μὲ τὸν Ἑρμῆν). Ὅσαίς τοῦ συμβαίνει κ. τ. λ.

(***) Τὸ S. προσθέτει ἐνταῦθα, ἀγαπᾷ νὰ βαντίξῃται μὲ θαλάσσιον ὕδωρ. προσκαρτῶν σκελίδα σκορίδου ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, διὰ ν' ἐπιδείξῃ τὴν εὐχὴν τοῦ εὐθάνου. ὅρα τὰς σημ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ'.

Π Ε Ρ Ι Μ Ε Μ Ψ Ι Μ Ο Ι Ρ Ι Α Σ .

ΕΣΤΙ δὲ ἡ μεμψιμοιρία, ἐπιτίμησις παρὰ τὸ προσῆκον δεδομένη (α). Ὁ δὲ μεμψιμοιρος τοῖός δέ τις, οἷος ἀποσταλ-
 λαντος μερίδα τοῦ φίλου, εἰπεῖν πρὸς τὸν φέροντα, « ἐφθό-
 » νησάς (β) μοι τοῦ ζωμοῦ (γ) καὶ τοῦ οἴναρίου, οὐ ἐπὶ δεῖ-
 πνον καλέσας ». Καὶ ὑπὸ τῆς ἐταίρας καταφιλούμενος, (δ)
 εἰπεῖν, « θαυμάζω εἰ σὺ καὶ (ε) ἀπὸ ψυχῆς με φιλεῖς ». Καὶ
 τῷ Διὶ ἀγανακτεῖν, οὐ διότι ὕει, ἀλλὰ διότι ὕπερον. Καὶ
 εὐρών τι καὶ ἐν τῇ ὁδῷ (ζ) βαλάντιον, εἰπεῖν, « ἀλλ' οὐ θη-
 σαυρὸν εὗρηκα οὐδέποτε ». Καὶ πριάμενος ἀνδράποδον ἄξιον,
 καὶ πολλὰ δεηθεὶς (η) τοῦ πωλοῦντος, « θαυμάζω (εἰπεῖν)
 » ὅτι (θ) ὑγιὲς οὕτω ἄξιον ἐώνημαι ». Καὶ πρὸς τὸν εὐαγγε-
 λιζόμενον, ὅτι (ι) « υἱός σοι γέγονεν », εἰπεῖν, ὅτι « ἔν
 » προσθῆς, καὶ τῆς οὐσίας τὸ ἡμῖν ἀπεστιν (κ), ἀληθῆ

τῶν παίδων (καὶ περιβραϊνομένων ἐπὶ θαλάττης. Ἐπιμελῶς δόξειεν ἂν εἶναι, κἄνποτε ἐπίδῃ σκωρίδῃ, ἐστεμμένων τῶν) ἐπὶ ταῖς τριόδοις ἐπελθόντων, κατὰ κεφαλῆς λούσασθαι. ὅρα τὰς σημ.

(α) Διορθώνει τις « π. τ. π. δεδομένων ἢ γενομένην κατὰ τὸν Κασπαθῶνα ἡδυνάτῃ τις ἢ ἀποκόψῃ, χωρὶς νὰ βλάψῃ εἰς τὴν ἔννοιαν, τὴν λέξιν δεδομένη, τὸ S. ἔχει « περὶ τῶν προσηκῶς (Sic) δεδομένων ».

(β) Διορθώνει τις « ἐφθόνητε ».

(γ) Ὁ Ῥιχὰδ Νεβτόν ἤθελεν ὅτι ἀνέγνω τις « ζωμιδίου, ὑποκοριστικῶς προτεινὼν ὅτι τὸ ἐπόμενον « οἴναριον, εἴν' ὡσαύτως ὑποκοριστικῶς ».

(δ) Ἄλλοι « φιλούμενος ».

(ε) Ὅρα τὰς σημ.

(ζ) Διορθώνει τις « εὐρών τι ἐν τῇ ὁδῷ ἢ καὶ εὐρών πῃ ἐν τῇ ὁδῷ. τὸ S. ἔχει καὶ εὐρών ἐν τῇ ὁδῷ. ἐγὼ διορθῶν « καὶ εὐρών τύχη ἐν τῇ ὁδῷ. ὅρα τὰς σημ.

(η) Ὁ Κασπαθῶν διορθώνει « ἄτε πολλὰ δεηθεὶς, ἢ καὶ πολλὰ δεηθέντος,

(θ) Διορθώνει τις « εἴτι ».

(ι) Τὸ « ὅτι, λείπει εἰς τινα ».

(κ) Εἰς τινα ἀναγνωσικτὶ ἀπεστιν, τὸ ἑπόμενον ἡδυνάτο νὰ ᾔναι μεταβολὴ τοῦ ἀπέστιν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ'.

ΠΕΡΙ ΜΕΜΨΙΜΟΙΡΙΑΣ.

Η μὲν μεμψιμοιρία εἶναι δυσάρεστος διάθεσις τῆς ψυχῆς καθ' ὅλων τῶν γινομένων ὅπως ἂν γίνωνται (1). Ὁ δὲ μεμψιμοιρος τοιοῦτος, ὥστε ἀροῦ τὸν στείλει ὁ φίλος μερίδα ἀπὸ συμπόσιον λέγει πρὸς τὸν κομίσαντα, μ' ἐφθόνησας διὰ τὸν ζῶμὸν (2), καὶ ὀλίγον οἶνον, καὶ δὲν μ' ἐκάλεσας εἰς τὸν δεῖπνον. Καὶ ἐνῶ καταριλεῖται ὑπὸ τῆς ἐρωμένης του, ἀμφιβάλλει περὶ τῆς ἀπὸ ψυχῆς ἀγάπης της (3). Μένεται δὲ καὶ τὸν θεόν, ὅχι διότι ἔβρεξεν, ἀλλὰ, διότι, ὕστερον. Ἄν δὲ καθ' ὁδὸν συμβῇ νὰ εὔρη χρήματα, λέγει, ἀλλὰ θησαυρὸν δὲν εὔρηκα πώποτε. Καὶ ἂν ἀγοράσῃ δοῦλον καλὸν εἰς ὀλίγην τιμὴν, ἀροῦ παρακάλεσε πολλὰ τὸν πωλητὴν, λέγει, θαυμάζω ὅτι εἰς τόσον ὀλίγην τιμὴν, ἠγόρασας τόσον καλὸν δοῦλον. Πρὸς δὲ τὸν μετ' αὐτοῦ συγχάιροντα, διότι ἀπέκτησεν υἱόν, λέγει, ἂν προσθέσης, καὶ ὅτι ἐζημιώθην τὸ ἥμισυ (4) τῆς περιουσίας μου, θέλεις εἶπει ἀλήθειαν. Καὶ ἂν εἰς τὸ

» ἐρεῖς ». Καὶ δίκην (α) νικήσας, καὶ λαβὼν πάσας τὰς ψήρους, ἐγκαλεῖν (β) τῷ γράψκντι τὸν λόγον, ὡς πολλὰ παρὰ τοὺς νόμους τῶν δικαίων. Καὶ ἐράνου εἰσενεχθέντος παρὰ τῶν φίλων, καὶ φήσαντός τινος, « ἰλαρὸς ἴσθι (γ), καὶ » πῶς; (εἰπεῖν), ὅτι (δ) δεῖ τὸ ἀργύριον ἀποδοῦναι ἐκάστῳ, » καὶ χωρὶς τούτων χάριν ὀφείλειν ὡς εὐηργετημένον ; »



ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΗ'.

Π Ε Ρ Ι Α Π Ι Σ Τ Ι Α Σ .

ΕΣΤΙΝ ἀμέλει ἀπιστία, ὑπόληψις τις (ε) ἀδικίας κατὰ πάντων. Ὁ δὲ ἄπιστος τοιοῦτός τις, οἷος ἀποτείλας τὸν παῖδα ὁψωνήσοντα, ἕτερον παῖδα πέμπειν πειυσόμενον πόσου ἐπρίκτο. Καὶ φέρων αὐτὸς τὸ ἀργύριον, καὶ (ζ) κατὰ σάδιον ἀριθμεῖν (η) πόσον ἐστὶ. Καὶ τὴν γυναῖκα τὴν αὐτοῦ ἐρωτᾷν κατακείμενος, εἰ κέκλεικε τὴν κιβωτὸν, καὶ εἰ σεσήμανται τὸ κοιλιούχιον, (θ) καὶ εἰ ὁ μοχλὸς εἰς τὴν θύραν τὴν αὐλείαν ἐμβέβληται καὶ ἐὰν ἐκείνη φῇ, μηδὲν ἤττον αὐτὸς ἀναστὰς γυμνὸς ἐκ τῶν σρωμάτων καὶ ἀνυπόδητος, τὸν λύχνον ἄψας ταῦτα πάντα περιδραμὼν ἐπισκέψασθαι, καὶ οὕτω μόλις ὑ-

(α) Κατὰ τὴν διόρθωσιν τοῦ Κασσιανῶνος, ἐπιτεκνωμένην ἀπὸ τοῦ S. ἀνέγνων « δίκην ». ὁ Φίσχερ καὶ οἱ ἄλλοι ἀναγινώσκουσι « νίκη ».

(β) Ἄλλοι « ἐγκαλεῖ ».

(γ) Παρεδέχθη μὲ τὸν Φίσχερ τὴν διόρθωσιν τοῦ Γέσνερ· ἀνεγίνωσκε τις πρότερον « ἔστι, τὸ ὅποιον τινὲς μετέβαλον εἰς « ἔστω » κατὰ τὴν διόρθωσιν τοῦ Κασσιανῶνος· τὸ S. ἔχει ὡσαύτως « ἔστω ».

(δ) Ὁ Κασσιανὸν διορθώνει « ὅτε ».

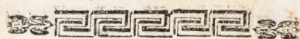
(ε) Τὸ « τίς, ἐλλείπει εἰς τίνα ».

(ζ) Τὸ « καὶ, λείπει εἰς τίνα » ἀν θέλη τις νὰ τὸ διατηρήσῃ, πρέπει νὰ μεταβάλλῃ τὸ, φέρων, εἰς φέρειν ».

(η) Ἄλλοι « ἀριθμεῖ » τοῦτο τὸ χωρίον ἔχει εἰς τὸν S. οὕτω « καὶ κατὰ σάδιον καθίζων ἀριθμεῖν ». αἱ ἀκίλουθοι λέξεις « πόσον ἐστὶ », δὲν εὐρίσκονται ποσῶς.

(θ) Τὸ S. « κοιλιούχιον ». Ὅσον εἰς τὰς διαφόρους εἰκασίας τῶν σοφῶν· ἔρα τὰς νημ.

δικαστήριον κερδίτη, λαβὼν ὅλας τὰς ψήφους, μέμψεται τὸν συνήγορον, ὅτι παρέλειψε πολλὰ ἀπὸ τὰ δίκαιά του καὶ δὲν τὰ ὠμίλησεν. Ἄν δὲ εἰς ἀνάγκην τοῦ προσφέρωσιν οἱ φίλοι χρηματικὴν βοήθειαν, καὶ τὸν συγχάρῃ τις ἕνεκα τούτου (5), λέγει, καὶ πῶς; ἐνῷ πρέπει νὰ ἐπιστρέψω πρὸς ἕκαστον τὰ χρήματα, καὶ περὶ πλέον νὰ εὐγνωμονῶ ὥς εὐεργετηθεῖς.

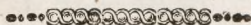


ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΗ'.

ΠΕΡΙ ΑΠΙΣΤΙΑΣ.

Η μὲν ἀπιστία εἶναι σφαλερὰ ὑπόληψις ἀδικίας κατὰ πάντων. Ὁ δὲ ἄπιστος τοιοῦτος, ὥστε ἀφοῦ στείλῃ τὸν δοῦλόν του διὰ νὰ ὠψωνίσῃ, πέμπει ἄλλον κατόπιν διὰ νὰ μάθῃ πόσον τὰ ὠψώνισεν· καὶ ἐνῷ βασιάζει αὐτὸς τὰ χρήματα, ἴσεται καθ' ὁδὸν (1) καὶ τὰ μετρεῖ πόσα εἶναι. Καὶ εἰς τὴν κλίνην εὐρισκόμενος, ἐρωτᾷ τὴν γυναῖκά του, ἂν ἐκλείσῃ τὴν κιβωτὸν (2), καὶ ἂν ἐσφραγίσθῃ τὸ χρηματολόγιον, καὶ ἂν ὁ μοχλὸς ἐβάλλῃ εἰς τὴν θύραν τῆς αὐλῆς. Καὶ ἂν ἐκείνη ἀποκριθῇ, ναί· μάλιστα· πάλιν σηκώνεται ἀπὸ τὰ στρώματα, γυμνὸς καὶ ἀνυπόδητος, καὶ ἀνάψας λύχνον, περιέρχεται μετὰ σπουδῆς, καὶ παρατηρεῖ ὅλα ταῦτα, καὶ οὕτω μόλις κοιμᾶται ὕστερον.

πνου τυγχάνειν. Καὶ τοὺς ὀφείλοντας αὐτῷ ἀργύριον μετὰ μαρτύρων ἀπαιτεῖν τοὺς τόκους, ὅπως μὴ δύναιντο (α) ἐξαρ- ναι γενέσθαι. Καὶ τὸ ἱμάτιον δὲ ἐκδοῦναι (β) δεινός, οὐχ ὡς βέλτις (γ) ἐργάσεται, ἀλλ' ὅτ' ἂν ἡ (δ) ἄξιος ἐγγυητὴς τοῦ κναφείως. Καὶ ὅτ' ἂν ἤκη τις αἰτησόμενος ἐκπώματα, μάλι- στα μὲν μὴ δοῦναι· καὶ τὸν παῖδα δὲ ἀκολουθοῦντα (ε) κε- λεύειν (ζ) αὐτοῦ (η) ὀπισθεν μὴ βιάδιζειν, ἀλλ' ἔμπροσθεν, ἵνα φυλάττηται αὐτῷ (θ) μὴ ἐν τῇ ὁδῷ ἀποδράσῃ. Καὶ τοῖς εἰληφόσι τι παρ' αὐτοῦ καὶ λέγουσι » πόσου, κατὰ θου· (ι) οὐ γὰρ σχολάζω πέμπειν (κ) . »



(α) Ἄλλοι “ δύνανται “.

(β) Τινὲς “ ἐκδοῦναι, τὸ ὅποιον ἔκαμεν ὥστε, ὁ Πολυμῆρ ἤθελε νὰ μεταβάλῃ τὴν ἀκόλουθον λέξιν εἰς “ δεινός “.

(γ) Ὁ Κασσιῶν διορθώνει “ οὐχ ὡς τὰ βέλτις “ . Ὁ Νεεδάμ κατὰ τὸν Σωμαίσιον “ οὐχ ὡς βέλτις “.

(δ) Διορθώνει τις “ ὅτ' ἂν ἡ “ ἀποκόπτων τὰς ἀκολουθοῦσας λέξεις τοῦ κναφείως ἢ ὅτ' ἡ “ . ὅρα τὰς σημ.

(ε) Ὅλον τοῦτο τὸ διεφθαρμένον χωρίον εὐρίσκεται οὕτω εἰς τὸ S. μάλιστα μὲν μὴ δοῦναι· (ἂν δ' ἄρα τίς οἰκτιρῇ καὶ ἀναγκάσιος, μόνον ἐπυρώσας [sic] καὶ σήσας, καὶ σχεδὸν ἐγγυητὴν λαβὼν, χρήσει.) Καὶ τὸν παῖδα δὲ ἀκολουθοῦντα κ. τ. λ. ὅρα τὰς σημ.

(ζ) Ἄλλοι “ κελεύει “.

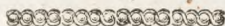
(η) Τὸ S. καὶ ἄλλοι “ αὐτοῦ “.

(θ) Ὁ Φίτχερ μετ' ἄλλους “ αὐτό “ . Ἄλλοι ἀναγινώσκ. “ αὐτό, “ τὸ ἡμέτερον “ αὐτῷ “ εὐρίσκεται εἰς τὸ S. καὶ εἰς πολλοὺς ἄλλους.

(ι) Ὁ Κασσιῶν διορθώνει καὶ λέγουσι “ πόσου “ εἰπεῖν “ κατὰ θου “.

(κ) Τὸ S. ἔχει “ οὐ γὰρ σχολάζω πέμπειν “ . μὴδὲν πραγματεύου· ἐγὼ γὰρ, ἂν σὺ σχολάσῃς, συνακολουθήσω “ . ὅρα τὰς σημ.

ἀπὸ δὲ τοὺς ὀφείλοντας εἰς αὐτὸν χρήματα, ζητεῖ τοὺς τόκους μὲ μάρτυρας (3), διὰ νὰ μὴ δύνωνται ν' ἀρνηθῶσι τὰ κεφάλαια· εἶν' ἄξιος νὰ δώσῃ καὶ τὸ φόρεμά του ὅχι εἰς τὸν καλῶς πλύνοντα (4), ἀλλ' εἰς τὸν ἔχοντα ἐγγυήτην ἀξιόχρεον. Ὅτ' ἂν δ' ἔλθῃ τις καὶ ζητῇ νὰ τοῦ δανείσῃ ποτήρια (5), ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲν δίδει. Τὸν δὲ δοῦλόν του προστάσσει νὰ μὴ ἀκολουθῇ ὀπίσθεν αὐτοῦ· ἀλλὰ νὰ προπορεύηται, διὰ νὰ τὸν φυλάττῃ (*) νὰ μὴ φύγῃ (6). Πρὸς δὲ τὸν θέλοντα νὰ λάβῃ τι παρ' αὐτοῦ μὲ πίστιν, καὶ ἐρωτῶντα πόσον ζητεῖ, λέγει, ἄφες τὸ κάτω, ἐπειδὴ δὲν εὐκαιρῶ διὰ νὰ στέλλω νὰ ζητῶ τὰ χρήματα.



(*) Το S. Ἄνα γινώσκει, ὅσον δύναται νὰ μαντεύσῃ τις· τ' ἀρνεῖται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον) ἀλλ' ἂν ᾔναί τις φίλος ἢ συγγενής, τὰ δίδει εἰς αὐτὸν μὲ θυγατέσκειαν, καὶ μὲ τὴν κατῆφειαν, ὥστε δὲν δύναται σχεδὸν νὰ ὑποκρίψῃ τὸν πόθον του εἰς τὸ νὰ τὰ ζητήσῃ, νὰ τὰ δανείσῃ ἐπὶ ἐνεχύρῳ, ἢ λαβῶν (προφύλαξιν) θέλει, ὥστε ὁ ἀκολουθεῖν δοῦλος νὰ προπορεύηται, φοβούμενος, κτλ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΘ'.

ΠΕΡΙ ΔΥΣΧΕΡΕΙΑΣ.

ΕΣΤΙ δὲ ἡ δυσχέρεια, ἀθεραπευσία σώματος, λύπης πα-
 ρασκευαστική. Ὁ δὲ δυσχερὴς τοιοῦτός τις, οἷος λέπραν ἔ-
 χων καὶ ἀλλφὸν (α) καὶ τοὺς ὄνυχας μεγάλους περιπατεῖν· καὶ
 φῆσαι ταῦτα εἶναι αὐτῷ συγγενῇ (β) ἀρρώσθηματᾶ, καὶ τὸν πα-
 τέρα ἔχειν καὶ τὸν πάππον. Ἀμέλει δὲ (γ) δεινὸς καὶ ἔλκη ἔχειν
 ἐν τοῖς ἀντικνημίοις· καὶ προσπταίσματα ἐν τοῖς δακτύλοις,
 καὶ ταῦτα μὴ θεραπεῦσαι, ἀλλ' ἐᾶσαι θηριωθῆναι. Καὶ τὰς
 μασχάλας θηριώδεις (δ) καὶ δασείας ἔχειν ἄχρις ἐπὶ πόλῳ
 τῶν πλευρῶν· καὶ τοὺς ὀδόντας μέλανας καὶ ἐσθιομένους, ὥς
 δυσέντευκτος εἶναι καὶ ἀηδής. Καὶ τὰ τοιαῦτα· ἐσθίων (ε) ἀπο-
 μύττεσθαι· θύειν (ζ) ἀρχόμενος προσλαλεῖν, καὶ ἀπορρίπτειν
 (η) ἀπὸ τοῦ σώματος· ἅμα πιεῖν, (θ) προσερυγγάνειν· ἐλαίῳ
 σαπρῷ ἐν βαλανείῳ χρῆσθαι (ι)· ἱμάτιον κηλίδων μεσὸν (κ)
 ἀναβαλόμενος, εἰς ἀγορὰν ἐξέλθειν. Καὶ εἰς ὀρνιθοσκοποῦ τῆς

(α) Αἱ λέξεις καὶ “ ἀλφὸν ” λαίπουσαι εἰσιν.

(β) Τὸ S. “ συγγενικά ”.

(γ) Τὸ S. ἔχει, ἀρρώσθηματᾶ ἔχειν [γὰρ αὐτὸν, καὶ τὸν πατέρα, καὶ
 πάππον, [καὶ οὐκ εἶναι ῥάδιον εἰς τὸ γένος ὑποβάλλεσθαι]· ἀμέλει δὲ κ. τ. λ.

(δ) Διορθώνει τις “ δυσώδεις ”.

(ε) Διορθώνει τις “ ἐσθίῃ ἢ ἅμα ἐσθίων ”.

(ζ) Διορθ. τις “ ἐσθίειν ”.

(η) Τὸ S. γράφει πᾶν τοῦτο τὸ χωρίον “ θύων, ἅμα δ' ἀρξασθαι.
 προσλαλῶν ἀπορρίπτειν ”.

(θ) Τὸ S. “ πῶν [fic] καὶ εἰς τὰς σημ. “ πῶν [fic]. Ὁ Κασσῶν
 ἅμα τῷ πιεῖν ἢ ἅμα πῖνων ”.

(ι) Ἐγὼ. ἤθελον προκρίνει μᾶλλον “ χρῆσθαι “ ὅρα τὰς σημ.

(κ) Τὸ S. “ προσερυγγάνειν “ ἀναπίπτοντος (διορθώνει “ ἀναπίπτων
 τε) ἐν τοῖς σρώμασι μετὰ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ κοιμᾶσθαι). Ἐλαίῳ σαπρῷ
 ἐν βαλανείῳ χρώμενος [σφύζεσθαι. Καὶ χιτωνίσκον παχὺν, καὶ] ἱμάτιον
 [σφόδρα λεπτὸν καὶ] κηλίδων μεσὸν κ. τ. λ. ὅρα τὰς σημ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΘ'.

Π Ε Ρ Ι Δ Υ Σ Χ Ε Ρ Ε Ι Α Σ .

Ἡ μὲν δυσχέρεια εἶν' ἀνεπιμέλεια τοῦ σώματος, ὅλη-
 ρὰ πρὸς τὴν συναναστροφὴν. Ὁ δὲ δυσχερὴς τοιοῦτος, ὥστε
 ἐνῶ ἔχει λέπραν, καὶ ἄλρους, (1) καὶ μεγάλα τὰ ὀνύχια,
 περιφέρεται εἰς τὴν κοινωνίαν, καὶ λέγει, ὅτι ταῦτα τ' ἀρ-
 ῥωστήματα εἶναι συγγενικά του, ἐπειδὴ τὰ εἶχε καὶ ὁ πα-
 τὴρ του, καὶ ὁ πάππος του· εἶναι καλὸς νὰ ἔχη καὶ εἰς τ'
 ἀντικνήμια πληγὰς, (2) καὶ κτυπήματα εἰς τοὺς δακτύ-
 λους, χωρὶς νὰ φροντίζῃ (*) περὶ τῆς θεραπείας των· ἀλλὰ
 νὰ τ' ἀφήσῃ νὰ καταντήσωσιν εἰς τὸ ἀθεράπευτον. Καὶ τὸς
 μασχάλας ἔχει θηρειώδεις καὶ πεπυκνωμένους ἕως εἰς πολὺ
 μέρος τῶν πλευρῶν, (3) καὶ τοὺς ὀδόντας μέλανας καὶ κα-
 ταφαγωμένους ἐκ τῆς ἀνεπιμελείας (4), ὥστε προξενεῖ ἀη-
 δίαν καὶ δυσκολίαν πρὸς τοὺς πλησιάζοντας· καὶ ἄλλα τοιαῦ-
 τα. Ἐνῶ δὲ τρώγει (5) ἀπομυξίζεται, καὶ γεμίσας (6) τὰ
 στόμ' ἀρχίζει νὰ ὀμιλῇ, καὶ ν' ἀπορρίπτῃ τὰ βρώματα πρὸς
 τοὺς πλησίον του. Καὶ ἀφοῦ πῆρ, ἐρεύγεται ἀδιάκοπα (**)
 εἰς δὲ τὸ λουτρὸν ἀλείφεται μὲ σαπρὸν ἔλαιον, καὶ

(*) Τὸ S. ἀναγινώσκει εἰς τὰ ὅποια ὁ πατήρ του καὶ ὁ πάππος του
 ἦσαν ὡσαύτως ὑποκείμενοι, καὶ τὰ ὅποια κρατοῦσιν (ὥστε τὸ γένος των δὲν
 αὐξάνει ἀπὸ αἵμα ξενικόν)· δὲν ὀνειροπῶλ. κτλ.

(**) Τὸ S. προσθῆται ἐντ' αὐθᾶ «καθὼς ὡσαύτως νὰ ῥίπτεται ἐπὶ τῆς
 κλίνης μὲ τὴν γυναῖκά του.

μητρὸς ἐξελθούσης βλασφημῆται. Καὶ εὐχομένων καὶ σπένδοντων ἐκβαλεῖν (α) τὸ ποτήριον, καὶ γελάσαι ὡς τεράστιόν τι (β) πεποιηκώς. Καὶ αὐλούμενος δὲ κροτῆσαι (γ) ταῖς χερσὶ μόνος τῶν ἄλλων, καὶ συνερετίζειν, καὶ ἐπιτιμᾶν τῇ αὐλιτρίδι μὴ ταχὺ παυσαμένη (δ). Καὶ ἀποπτύσαι δὲ βουλόμενος ὑπὲρ τῆς τραπέζης, προσπτύσσει τῷ οἰνοχόῳ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Κ'.

ΠΕΡΙ ΑΗΔΙΑΣ.

ΕΣΤΙ δὲ ἀηδία, ὡς ὄρω περιλαβεῖν (ε), ἔντευξις λύπης ποιητικῇ ἄνευ βλάβης. Ὁ δὲ ἀηδὴς τοιοῦτός τις, οἷος ἐγείρειν ἄρτι καθεύδοντα εἰσελθὼν, ἵνα αὐτῷ λαλή. Καὶ ἀνάγεσθαι δὴ μέλλοντας (ζ) κωλύειν, καὶ προσελθὼν δεῖσθαι ἐπισχεῖν ἕως ἂν περιπατήσῃ. καὶ τὸ παιδίον τῆς τίτθης ἀφελόμενος, μασσώμενος (η) σιτίζειν αὐτὸς, καὶ ὑποκορίζεσθαι πομπύζων (θ). καὶ ἐσθίων δ' ἅμα διηγῆσθαι, ὡς ἐλέβορον πιὼν ἄνω καὶ κάτω καθαρθεῖη, καὶ ζω-

(α) Τοῦτό ἐστι κατὰ τὴν διόρθ. τοῦ Κασσιανῶνος· ἀνεγίνασκέ τις· “ἐκβαλεῖν.

(β) Ὁ Καθηγητὴς Βερνάρδος διώρθ. “ ὥσπερ ἄγειν τι “.

(γ) Τὸ S. “ κροτεῖν “.

(δ) Τὸ S. “ τῇ αὐλιτρίδι, τί οὐ ταχὺ παύσεται “.

(ε) Τὸ S. “ λαβεῖν “.

(ζ) Ὁ Κασσιανῶν διορθώνει “ μέλλοντα “.

(η) Παρεδέχθη τὴν διόρθ. τοῦ Κασσιανῶνος· ὁ δὲ Φίσχερ με πολλοὺς ἄλλους ἀναγινώσκει “ μασσώμενον “.

(θ) Τὸ S. “ πομπύζων (καὶ πανούργον τοῦ πᾶππου καλῶν)”.

εἰς τὴν ἀγορὰν ἐξέρχεται μὲ φόρεμα (*) κατακεκληιδω-
 μένον· ἐνῷ δὲ ἡ μήτηρ του ἀπέρχεται εἰς τὸν ὀρνιθοσκόπον,
 αὐτὸς προσφέρει λόγους ἀπάδοντας (7)· καὶ ὅταν οἱ ἄλλοι
 προσφέρωσιν εὐχὰς καὶ σπονδάς, αὐτὸς ἀφίνει νὰ πέσῃ τὸ
 ποτήριον ἀπὸ τῆν χειρὰ του· ἔπειτα γελᾷ, ὡς ἂν ᾔθελε
 πράξῃ τι τεράστιον. Μεταξὺ δὲ αὐλητρίδων χειροκρο-
 τεῖ μόνος τῶν ἄλλων, καὶ συντερετίζει καὶ ἐπιπλήτ-
 τει τὴν αὐλητρίδα, διότι ἔπαυσε ταχέως (8). Καὶ θέ-
 λων νὰ πτύσῃ ἐπάνω ἀπὸ τὴν τράπεζαν, πτύει εἰς τὸ
 πρόσωπον τοῦ οἰνοχόου του (9).



ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Κ'.

ΠΕΡΙ ΑΗΔΙΑΣ. (1)

Η μὲν ἀηδία περιληρθεῖσα εἰς ὀρισμὸν εἶναι συν-
 ἀναστροφὴ· ὀχληρὰ χωρὶς τινος βλάβης. Ὁ δὲ ἀηδὴς
 τοιοῦτος, ὥστε εἰσέρχεται εἰς τὸν πρὸ ὀλίγου κοιμηθέντα, καὶ
 τὸν ἐξυπνεῖ, διὰ νὰ συνομιλῇ μὲ αὐτόν· ἀπέρχεται δὲ
 καὶ εἰς ἀνθρώπους, ἐτοιμοὺς ν' ἀναχωρήσωσι μὲ πλοῖον
 καὶ τοὺς παρακαλεῖ (2) νὰ τὸν περιμένωσιν, ἕωστού
 ἐπιστρέψῃ ἀπὸ τὸν περίπατον· χωρίζει δὲ καὶ τὸ
 παιδίον ἀπὸ τῆν τροφὴν, καὶ μασσᾷ, καὶ τοῦ βάλλει
 εἰς τὸ στόμα, καὶ συνομιλεῖ μὲ αὐτὸ ὡς νήπιον » τάτα,
 μάμμα; κτλ. καὶ ποππύζει· ἐνῷ δὲ κάθηται εἰς τὴν

(*) Εἰς τὸ S. πᾶν τοῦτο τὸ χωρίον ἔχει οὕτω· εἰς τὸ λουτρόν, ἀφ' οὗ
 ἀλειφθῇ ἀπὸ ἔλαιον σαπρὸν, (σπογγίζεται), φορεῖ παχὺ κατα-
 σάρκιον, καὶ ῥάκος τι μεστὸν κηλίδων, καὶ ἐξέρχεται διὰ ν' ἀπέλθῃ
 εἰς τὴν ἀγορὰν. Ὅρα τὰς σημ.

μοῦ τοῦ παρακειμένου ἐν τοῖς (α) ὑποχωρήμασιν αὐτῷ μελάντερα ἢ χολή. Καὶ ἐρωτῆσαι δὲ δεινὸς ἐναντίον τῶν οἰκείων, ὡς « πῦλα ἡμέρα μὲ ἔτικτες »; Καὶ ὅτι (β) ψυχρὸν ὕδωρ ἐστὶ παρ' αὐτῷ λακκαῖον· καὶ ὡς, κῆπος λάχανα πολλὰ ἔχων καὶ ἀπαλά. Καὶ ὅτι ἡ οἰκία αὐτοῦ πανδοκεῖόν ἐστι. Καὶ ξενίζων (γ) δὲ δεῖξαι τὸν παράσιτον αὐτοῦ ποῖός τις (δ)· καὶ παρακαλῶν (ε) δὲ ἐπὶ τοῦ ποτηρίου, ὅτι « τέρψον τοὺς παρόντας (ζ) ».

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑ'.

ΠΕΡΙ ΜΙΚΡΟΦΙΛΟΤΙΜΙΑΣ.

Ἡ δὲ μικροφιλοτιμία δόξειεν ἂν (η) εἶναι ὄρεξις τιμῆς ἀνελεύθερος. Ὁ δὲ μικροφιλότιμος τοιοῦτός τις, οἷος

(α) Ὁ Κασσιῶν διορθώνει « καὶ ζωμοῦ τοῦ παρακειμένου εἰπεῖν ὅτι ἐν τοῖς ».

(β) Τὸ S. ... τῶν οἰκείων « [εἰπὲ, μάμμη, ὅτ' ὠδινες] καὶ ἔτικτές με « τίς ἡμέρα »; (καὶ ὑπὲρ αὐτῆς δὲ) λέγειν, ὡς ἡδύ ἐστι καὶ ἀμφοτέρα οὐκ ἔχοντα, οὐ ῥάδιον ἄνθρωπον λαβεῖν. Καὶ ὅτι κ. τ. λ. ὅρα τὰς σημειώσεις.

(γ) Πᾶν τοῦτο τὸ χωρίον ἔχει οὕτως εἰς τὸ S. ... καὶ ἀπαλά, (ὥς εἶναι ψυχρὸν καὶ μάγειρος εὔ τὸ ὄψον σκευάζων). Καὶ ὅτι ἡ οἰκία αὐτοῦ πανδοκεῖόν ἐστι μετ' ἡ γὰρ ἐστὶ. Καὶ τοὺς φίλους αὐτοῦ εἶναι τὸν τέτρημένον πίθον εὔ ποιῶν γὰρ αὐτοὺς οὐ δύνασθαι ἐμπλησαι. Καὶ ξενίζων κ. τ. λ.

(δ) Τὸ S. ποῖός τις ἐστὶ τῷ συνδειπνοῦντι.

(ε) Διορθ. τις « παρακαλεῖν ».

(ζ) Ἀναγιν. τις εἰς τὸ S. μὲ προσθήκας καὶ παραλλαγὰς εἰπεῖν, τὸ τέρψον τοὺς παρόντας (παρασκευάσθαι (fic) καὶ ὅτι αὐτὴν, ἐὰν κελύσωσιν, ὁ παῖς μέτεται παρὰ τοῦ πορνοβοσχοῦ ἥδη πῶς πάντες ὑπ' αὐτῆς αὐλώμεθα καὶ εὐφραινώμεθα).

(η) Διόρθωσα ἔτι « δόξειεν ἂν » (ὅρα σελ. 76.) Τὸ S. « δόξει ».

τράπεζαν διηγείται ὅτι ἔπιεν ἐλλέβορον (3), καὶ ἐκα-
θαρίσθη, ἄνωθεν καὶ κάτωθεν καὶ ὅτι ἡ χολή εἰς τὰ
ὑποχωρήματά του ἦτο μελανωτέρα τοῦ εἰς τὴν τρά-
πεζαν ζωμοῦ. Εἰν' ἄξιός δὲ νὰ ἐρωτήσῃ, καὶ ἐνώπιον
τῶν οἰκείων, τὴν μητέρα του (4) λέγων, « ποίαν ἡμέ-
ραν μ' ἐγέννησας (*). Καὶ νὰ διηγῇται, ὅτι ἔχει ὕδωρ
ψυχρὸν ἀπὸ τὸν λάκκον, καὶ κῆπον μὲ λάχανα πολλὰ
καὶ τρυφερά· καὶ ὅτι ἡ οἰκία του εἶναι πανδοχεῖον.
(5). Ὅσάκις δὲ (**) διδὲι συμπόσια, ἐπιδεικτιᾶ ἐνταυτῷ
καυχώμενος, ποῖον ἔχει παράσιτον· (6) καὶ καλῶν αὐ-
τὸν ἐπὶ τοῦ πετηρίου, λέγει, εὐθύμησον τοὺς δαιτυ-
μόνας.



ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑ'.

ΠΕΡΙ ΜΙΚΡΟΦΙΛΟΤΙΜΙΑΣ.

Η μὲν μικροφιλοτιμία δύναται νὰ φανῇ, ὅτι εἰν'
ὄρεξις τιμῆς ἐπὶ ἀσημάντων πραγμάτων. Ὁ δὲ μικρο-
φιλότιμος τοιοῦτος, ὥστε προσκληθεὶς εἰς δεῖπνον·

(*) Τὸ S. παριστᾷ ἐνταῦθα, ὡς καὶ ὀλίγον ἀνωτέρω, τινὰς ποτα-
πὸς σημ. τῶν ὁποίων εἶναι πολλὰ δύσκολον νὰ μαντεύσῃ τις τὴν
ἐννοίαν.

(**) Τὸ S. ἀναγινώσκει πολλὰ τρυφερά· καὶ προσθέτει (ὅτι ἔχει ἕνα
ἐξαίρετον μάγειρον)· ὅτι ἡ οἰκία του κατέστη ξενοδοχεῖον, (διὰ τὴν
μεγάλην συβόρην τῶν ξένων· καὶ ὅτι οἱ φίλοι του εἰσὶν, ὁ ἀληθὴς τε-
τριμένος πῖθος τοῦ μύθου· ἐπειδὴ δὲν δύναται νὰ τοὺς εὐχαριστήσῃ,
ἐνῷ τοὺς γεμίζει ἀπὸ εὐεργεσίας)· ὅσάκις κτλ.

σπουδάσαι ἐπὶ τῷ δεῖπνον κληθεῖς, παρ' αὐτὸν τὸν κα-
λέσαντα κατακείμενός (α) δειπνῆσαι. Καὶ τὸν υἱὸν ἀπο-
κεῖραι ἀπαγαγὼν εἰς Δελφούς. Καὶ ἐπιμεληθῆναι δὲ ὅ-
πως αὐτῷ ὁ ἀκόλουθος Αἰθίοψ ἔσται. Καὶ ἀποδοῦς (β)
μνᾶν ἀργυρίου, καινὸν ποιῆσαι ἀποδοῦναι (γ). Καὶ βοῦν
θύσας, τὸ προμετωπίδιον ἀπαντικρὺ τῆς εἰσόδου προσπαττα-
λεῦσαι (δ), στέμμασι μεγάλους περιδύσας, ὅπως οἱ εἰ-
σιόντες ἴδωσιν, ὅτι βοῦν ἔθυσσε. Καὶ πομπεύσας δὲ μετὰ
τῶν ἱππέων, τὰ μὲν ἄλλα πάντα δοῦναι (ε) τῷ παι-
δι ἀπενεγκεῖν οἴκαδε· ἀναβαλλόμενος (ζ) δὲ θοιμάτιον
εἰς τὴν ἀγορὰν (η) περιπατεῖν. Καὶ κυναρίου δὲ τελευ-
τήσαντος, αὐτῷ μνῆμα καὶ στηλίδιον ποιήσας (θ), ἐπι-
γράψαι, « κλάδος Μελιταῖος (ι) ». καὶ ἀναθεῖς δακτύ-
λιον χαλκοῦν ἐν τῷ Ἀσκληπιεῖω (κ), τοῦτον ἐκτρίβειν

(α) "Ἄλλοι " κατείμενος " ἐκ τοῦ ὁποίου τις ἔγραψε " καθήμενος "

(β) "Ο Κασωθὼν διορθ " ἀποδοῦς "

(γ) Μετὰ τὴν λέξιν " ἀποδοῦναι " τὸ S προσθέτει " καὶ κο-
λοῖω δὲ ἔνδον τρεφομένῳ δεινὸς κλιμάκιον πρίασθαι, καὶ ἀσπίδιον
χαλκοῦν ποιῆσαι, ὁ (Sic) ἔχων ἐπὶ τοῦ κλιμακίου ὁ κολοῖος πηδή-
σεται

(δ) Τὸ S. προσπατταλεῖται.

(ε) Παρεδέχθη τὴν γραφὴν τοῦ S. ἀνεγίνωκέ τις ὁλοκλήρως
" ἀποδοῦναι "

(ζ) "Ἄλλοι " ἀναβαλλόμενος "

(η) Τὸ S. " θοιμάτιον, ἐν ταῖς (Sic) μύσῃ κατὰ τὴν ἀγορὰν.

(θ) ὁ Φίσχερ ἀναγινώσκει " μνῆμα ποιῆσαι " καὶ στηλίδιον ποιῆ-
σας· διὰ τὴν ἀποφύγην ταύτην τὴν ἐπανάληψιν, ὁ Τρίλλερ, ἤθελε νὰ
μεταβάλλῃ τις τὴν τελευταίαν λέξιν εἰς, στήτας, ἢ ἐπιστήτας· ἐγὼ
παραδέχθην τὴν ἀληθεῖ γραφὴν τοῦ S. ἥτις ἀναγινώσκει πᾶν τοῦτο
τὸ χωρίον " καὶ κυναρίου δὲ (Μελιταίου) τελευτήσαντος, αὐτῷ μνῆμα
καὶ στηλίδιον ποιήσας "

(ι) Ὅρα τὰς σημ.

(κ) Ὁ Φίσχερ ἀναγινώσκει. " Ἀσκληπιῶ. " ἐγὼ ἠκολούθησα τῇ
διόρθωσιν τοῦ Κασωθῶνος ἐπικυρωθεῖσαν ἀπὸ τοῦ S.

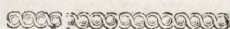
σπουδάζει νὰ καθίση πλησίον τοῦ καλέσαντος. Τὸν δὲ υἱὸν τοῦ κομίζει εἰς τοὺς Ἀελοῦς (1), ἀφοῦ φθάσει εἰς ἡλικίαν, καὶ τοῦ κόπτει κατὰ πρῶτον τὰ μαλλία, καὶ τ' ἀφιερόνει εἰς τὸν Ἀπόλλωνα. Ἐπιμελεῖται δὲ νὰ ᾔηται καὶ ὁ δοῦλος, ὅστις τὸν ἀκολουθεῖ, Αἰθίοψ (2). Ἐὰν δὲ πληρόνῃ χρέος μναῖς ἀργυρᾶς (3), προσπαθεῖ νὰ ᾔῃ' αὐτὴ νέα καὶ στίλβουσα (*). Ὅταν δὲ θυσιάσῃ βοῦν, κρεμαῖ τὸ προμετωπίδιον ἀπέναντι τῆς εἰσόδου, ἀφοῦ τὸ περιδέσει μὲ μεγάλους σερφάνους, διὰ νὰ βλέπωσιν οἱ εἰσερχόμενοι ὅτι ἐθυσίασε βοῦν. Καὶ ὅταν πομπεύσῃ μὲ ὅλους τοὺς ἵππους (**), τὰ μὲν ἄλλα ὅλα δίδει εἰς τὸν δοῦλον νὰ τὰ κομίσῃ εἰς τὸν οἶκον· αὐτὸς δὲ κρατήσας τὸ ἐπανωφόριον (***) περιπατεῖ οὕτω εἰς τὴν ἀγοράν. Ἄν δὲ τοῦ ἀποθάνῃ κύνεν σκυλίον, τοῦ κάμνει μνημα καὶ στηλίδιον, καὶ βάλλει ἐπιγραφὴν « κλάδος μελιταῖος. Ἐὰν δὲ ἀφιερώσῃ δακτυλίδιον χαλκοῦν εἰς τὸ ἄγαλμα τοῦ Ἀσκληπιοῦ, τὸ κατατρῶγει μὲ τὰ καθη-

(*) Τὸ S. Προσθέτει· ἀγοράζει μικρὰν ἀναβάθραν διὰ τὸν ἵππον, τὸν ὁποῖον ἐπιμελεῖται νὰ τρέφῃ εἰς τὸν οἶκόν του καὶ κατασκευάζει ἐπίτηδες μικρὸν ἀσπίδιον χαλκοῦν (ἀνυχκαῖον) διὰ τὸ σφουθίον· ὅταν ἀναβαίνει τὰς κλίμακας.

(**) Ἡ ἱππικὴ τῶν Ἀθηναίων συνίστατο ἀπὸ 1200 πολίτας, συνήθως πλουσίους, στρατηγουμένους ἀπὸ δύο στρατηγούς. Ὅρα τὰς σημ.

(***) Κατὰ τὸ S. ἔπρεπε νὰ λέγῃ, τὸ τῆς τελετῆς φέρεμά του [καὶ τὰ πτερνηστήρια] μὲ τὰ ὁποῖα κ. τ. λ.

εσφαινω. Καὶ ἀλείφουσαι ὁσημέραι (α). Ἀμέλει δὲ καὶ συνδιοικήσασθαι παρὰ τῶν (β) πρυτάνεων, ὅπως ἀπαγγείλῃ τῷ δήμῳ τὰ ἱερὰ καὶ παρασκευασάμενος (γ) λαμπρὸν ἱμάτιον, καὶ ἐσφαινωμένος παρελθὼν εἰπεῖν· «ἄνδρες» Ἀθηναῖοι, ἐθύομεν οἱ πρυτάνεις τὰ ἱερὰ τῇ μητρὶ τῶν θεῶν ἄξια (δ) καὶ καλὰ καὶ ἡμεῖς δέχεσθε (ε) τὰ ἀγαθὰ.» Καὶ ταῦτα ἀπαγγείλας, ἀπὼν διηγῆσασθαι οὐκαδὲ τῇ ἑαυτοῦ γυναικὶ ὡς καθ' ὑπερβολὴν εὐημερεῖ.



ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΒ.

ΠΕΡΙ ΑΝΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ.

Η δὲ ἀνελευθερία ἔστι περιουσία τις ἀπὸ φιλοτιμίας δαπάνην ἔχουσα (ζ). Ὁ δὲ ἀνελεύθερος τοιοῦτός τις, οἷας νικήσας τραγῳδοῖς (η), ταινίαν ἀναθεῖναι ξυλίνην τῷ Διονύσῳ, ἐπιγράψας αὐτοῦ (θ) τὸ ὄνομα. Καὶ ἐπιδόσεων γινόμενων ἐκ τοῦ δήμου, ἀναστὰς, σιωπᾶν, ἢ ἐκ τοῦ μέσου (ι)

(α) Τοῦτο εἶναι κατὰ τὴν διόρθωσιν τοῦ Κασσιανῶνος, τὸν ὅπου δὲ Φίσχερ ἀναγινώσκει οὕτω ἀνεγίνωσκέ τις πρότερον· «τοῦτον ἐκτρίβειν στεφανοῦντα, ἀλείφουσαι ὁσημέραι. Ὅρα τὰς σημ.

(β) ὁ Κασσιανὸς διορθώνει· «τὰ παρὰ τῶν.

(γ) Ἄλλοι· «παρασκευασμένος.

(δ) Ὁ Βερνάρδος διορθώνει, «αἷσια» τὸ S. ἀναγινώσκει ὅλον τοῦτο τὸ χωρίον· «τὰ ἱερὰ τῇ μητρὶ τῶν θεῶν. (τὰ μὲν) ἄξια καὶ (τὰ ἱερὰ) καλὰ. κ τ λ.

(ε) Ὁ Φίσχερ ἀναγινώσκει· «ἐλδέχεσθαι. ἄλλοι ἔχουσιν ἐδέχεσθαι τὸ ἑμὸν· «δέχεσθαι, εἶναι διόρθωσις τοῦ Κασσιανῶνος.

(ζ) Ὁ Κασσιανὸς διορθώνει· «ἀφιλοτιμίας δαπάνην φεύγουσα· «τὸ S. ἔχει· «ἀπὸ φιλοτιμίας δαπάνην ἔχουσα. Ὅρα τὰς σημ.

(η) Κατὰ τὴν διόρθωσιν τοῦ Κασσιανῶνος· ἀνεγίνωσκέ τις· «τραγῳδοῦς·

(θ) Ἄλλοι μὲ τὸν Φίσχερ· «αὐτοῦ». Τὸ S.· «μὲν αὐτοῦ·

(ι) Ἄλλοι ἀναστὰς σιωπᾶ· ἢ ἐκ τοῦ μέσου διορθώνει τις· «ἀναστὰς· σιωπᾶ ἐκ τοῦ... νομίζω ὅτι δύναται γὰρ διορθῶσθαι τις· «σιωπᾶ· ἢ· «ἐγκατέτις ἐκ τοῦ... ὅρα τὰς σημ.

μερινὰ σεφανώματα καὶ χρίσματα. Καὶ ὅταν συμπρυ-
τανεύσῃ (*), ζητεῖ ἀπὸ τούτων συμπρυτάνεις νὰ κηρύξῃ αὐ-
τος εἰς τὸν δῆμον τὰ περὶ τῶν θυσιῶν· καὶ ἐτοι-
μάσας λευκὸν φόρεμα, καὶ φορέσας στέφανον, παρου-
σιάζεται καὶ λέγει, ὦ Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὰ θύματα,
τὰ ὅποια ἡμεῖς οἱ Πρυτάνεις ἐθυσιάσαμεν εἰς τὴν μητέ-
ρα τῶν θεῶν, εἶν' αἷσια καὶ καλὰ· ἡμεῖς λοιπὸν
προσδοκᾶτε τὰ παρὰ τῆς θεᾶς ἕνεκα τούτου γενησό-
μεν' ἀγαθὰ. Καὶ ἂν οὗ ἀπαγγείλῃ ταῦτα, ἔρχεται
εἰς τὸν οἶκόν του, καὶ διηγεῖται εἰς τὴν γυναῖκά του,
ὅτι εὐτυχεῖ καθ' ὑπερβολήν.



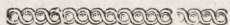
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΒ'.

ΠΕΡΙ ΑΝΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ.

Η μὲν ἀνελευθερία εἶναι περιουσία φειδωλίας εἰς
τάς δαπάνας μὲ δαπάνην τῆς δόξης (1). Ὁ δὲ ἀνελεύ-
θερος τοιοῦτος, ὥστε ἀροῦ νικήσῃ εἰς τοὺς ἀγῶνας
τῶν Τραγωδῶν ἀφιερώνει εἰς τὸν Διόνυσον διάδημα ξύ-
λινον, (2) ἐπιγράψας τ' ὄνομά του. Καὶ ὅταν γίνων-
ται ἀπὸ τούτων πολίτας πρὸς τὴν πατρίδα χρηματικαὶ
βοήθειαι, σηκώνεται μὲ σιωπὴν καὶ ἀναχωρεῖ ἀπὸ τὴν

(*) Κατὰ τὸ S. ἡ ἔννοια τούτου τοῦ χωρίου διαφέρει ὀλίγον.
διὰ τὸ ὅτι προσαρτᾷ στέφανον πᾶσαν ἡμέραν, μὲ ἔλαιον.

ἀπελθεῖν (α). Καὶ ἐκδιδούς αὐτοῦ (β) θυγατέρα, τοῦ μὲν ἱε-
 ρείου, πλὴν τῶν ἱερῶν (γ), τὰ κρέα ἀποδίδοσθαι· τοὺς δὲ
 διακονοῦντας ἐν τοῖς γάμοις, οἰκοσίτους μισθώσασθαι. Καὶ
 τριηραρχῶν, τὰ τοῦ Κυβερνήτου στρώματα ἐπὶ (δ) τοῦ κα-
 ταστρώματος ὑποσoreννυσθαι, τὰ δὲ αὐτοῦ ἀποτιθέναι. (ε)
 Καὶ ἐξ ἀγορᾶς δὲ ὀψωνίσας, τὰ κρέα αὐτὸς φέρειν (ζ) καὶ
 τὰ λάχανα ἐν τῷ προκολπίῳ. Καὶ ἔνδον μένειν ὅτ' ἂν ἐκδῶ
 φοιμάτιον ἐκπλῦναι. Καὶ φίλου ἔρανον συλλέγοντος, προειδό-
 μενος, ἀποκάμψας ἐκ τῆς ὁδοῦ εἵκαδε πορευθῆναι. Καὶ μὴ
 πρίασθαι θραπαίνας (η), ἀλλὰ μισθοῦσθαι εἰς τὰς ἐξόδους.
 Καὶ ἀναστὰς (θ) τὴν οἰκίαν καλλῦναι, καὶ τὰς κλῖνας ἐκκορῆ-
 σαι (ι). Καὶ καθεζόμενος παρασρέφει τὸν τρίβωνα ὃν αὐ-
 τὸς φορεῖ.



(α) "Ἄλλοι" ἀπελθόν ".

(β) "Ἄλλοι" τὴν αὐτοῦ ".

(γ) Ἐγὼ παραδέχομαι μὲ τὸν Φίτχερ τὴν διόρθωσιν τοῦ Κατωθεῶ-
 νος· ἀνεγίνωσκέ τις " Ἱερεῖον ".

(δ) Τοῦτο εἶναι κατὰ τὴν διόρθωσιν τοῦ Κατωθεῶνος· ὁ Φίτχερ πα-
 ρέλαβεν εἰς τὸ κείμενόν του τὴν διόρθωσιν τοῦ Πῶθ. " ἀπὸ " ἀνεγίνω-
 νωσκέτις πρότερον " ὑπὸ ".

(ε) Μετὰ τὴν λέξιν ἀποτιθέναι, τὸ S. προσθέτει ταύτην τὴν πε-
 ρίοδον ὁλόκληρον, προφανῶς ἡλλοιωμένην " καὶ τὰ παιδία δὲ δεινὸς
 μὴ πέμψαι εἰς διδάσκαλον (sic) ὅτ' ἂν ἡ τοῦ ἀποτιθέναι καὶ τὰ παι-
 διμουσία, ἄλλα (sic) φῆσαι κακῶς ἔχειν, ἵνα μὴ συμβάλλωνται ".

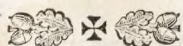
(ζ) "Ἄλλοι" φέρει ".

(η) "Ἄλλοι" θραπαίαναν ".

(θ) Ταῦτα τὰ χωρία εἰσὶν οὕτως ἡρμηνευμένα εἰς τὸ S. Καὶ φί-
 λου ἔρανον συλλέγοντος [καὶ διαλεγομένου, αὐτῷ προσιόντα] περοιδό-
 μενος [ἀνακάμψας ἐκ τῆς ὁδοῦ [τῷ κύκλῳ] οἵκαδε πορευθῆναι. Καὶ
 [τῇ γυναικὶ δὲ τῇ ἑαυτοῦ, προῖκα εἰσνεγκαμένη] μὴ πρίασθαι θρα-
 παίνας, ἀλλὰ μισθοῦσθαι εἰς τὰς ἐξόδους (ἐκ τῆς γυναικείας παιδίου
 συνακολουθήσον. Καὶ τὰ ὑποδήματα πάλιν πῆξει [sic] κεκαττυμένα φο-
 ρεῖν, καὶ λέγειν ὅτι κέρατος οὐδὲν διαφέρει.) Καὶ ἀναστὰς κ. τ. λ.

(ι) Ὁ Κατωθεὼν νομίζει ὅτι, δύναται τις ν' ἀναγνώσῃ " ἐκκηρίται " ὅρα τὰς σημειώσεις.

συνέλυσιν (3). ὅταν δὲ ὑπανδρεύῃ θυγατέρα· τὰ μὲν κρέατα τῆς θυσίας, πλὴν τῶν ἐπὶ τῶν βωμῶν καιομένων (4), πωλεῖ· τοὺς δὲ εἰς τοὺς γάμους ὑπηρετοῦντας συμφωνεῖ νὰ τρώγωσιν εἰς τοὺς οἴκους των· καὶ ὅταν γίνηται ἀρχηγὸς τριήρεως, τὰ μὲν στρώματα τοῦ κυβερνήτου σρώνει ἐπὶ τοῦ καταστρώματος, τὰ δὲ ἰδικὰ του φυλάττει διὰ νὰ μὴ φθειρῶνται (*). ὁψωνίζει δὲ καὶ ἀπὸ τὴν ἀγορὰν καὶ βάλλῃ τὰ κρέατα καὶ τὰ λάχανα εἰς τὸ προκόλπιόν του (5). ὅταν δὲ δώσῃ τὸ φόρεμά του νὰ τὸ πλύνωσι, μὴ ἔχων ἄλλο νὰ φορέσῃ, περιμένει εἰς τὴν οἰκίαν ἕως τοῦ τοῦ τὸ φέρωσιν. Καὶ ἂν προαισθανθῇ μακρόθεν φίλον τινὰ συνάγοντα ἔρανον (6), παραμερίσας ἀπὸ τῆς ὁδοῦ ἐπιστρέφει καὶ κρύπτεται εἰς τὸν οἶκόν του. Δὲν ἀγοράζει οὔτε δούλας διὰ τὰς οἰκειακάς ὑπηρεσίας, ἀλλ' ὅταν χρειασθῇ, μισθώνει ἀπὸ τὰς ἐξόδους μὲ τὸ ἡμερίσιον· ὅταν σηκόνηται ἀπὸ τὴν κλίνην (**) σαρώνει τὴν οἰκίαν, καὶ καθαρίζει ἀπὸ τοὺς κόρεις (7) τὰ κρασβάτια. Ὅταν δὲ κάθηται, στρέφει εἰς τὸ πλάγιον τὸ φόρεμά του, διὰ νὰ μὴ ρυπαίνηται.



(*) Τὸ S. προσθέτει ἐνταῦθα “ ὅσῳκίς τὰ παιδία τῆς σχολῆς συναθροίζονται διὰ νὰ εὐθυμήσωσι, δὲν πέμπει τὰ τέκνα του, προφατιζόμενος ὅτι ἀσθενοῦσιν· καὶ τοῦτο, φοβούμενος, μὴ υποχρεωθῇ νὰ πληρώσῃ τὸ ἀνάλογον αὐτῶν. Ὡρα τὰς σημ.

(**) Κατὰ τὸ S. ἔπρεπε ν' ἀναγνώστῃ πᾶν τοῦτο τὸ χωρίον, πρὸς ὑπηρεσίαν τῆς συζύγου, [ἥτις τὸν ἔφερε πλουσίαν προῖκα εἰς τὸν γάμον]. ἀρκεῖται νὰ μισθόνῃ [ἓνα δούλον διὰ νὰ τὸν ἀκολουθῇ] ὅσῳκίς ἐξέρχεται ἐκ τοῦ οἴκου του. (βάλλει εἰς τὰ ὑποδήματά του) παχείας πέτρας καὶ καυλᾷται λέγων ὅτι εἶναι τόσο δυνατὰ καὶ τόσο σερειὰ. ὡς ἂν ἦσαν (κεράτιναι) τὸ (τὴν αὐτὴν) καθὼς σηκωθῇ κ. τ. λ. Ὡρα τὰς σημ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΓ'.

Π Ε Ρ Ι Α Λ Α Ζ Ο Ν Ε Ι Α Σ.

ΑΜΕΛΕΙ δὲ ἡ Ἀλαζονεία δόξειεν ἂν (α) εἶναι προσδοκία
 τινῶν (β) ἀγαθῶν οὐκ ὄντων. Ὁ δὲ ἀλαζὼν τοιοῦτός τις, οἷος
 ἐν τῷ διαζεύγματι (γ) ἐσηκῶς διηγεῖσθαι ξένοις, ὥς πολλὰ
 χρήματα αὐτῷ (δ) ἔσιν ἐν τῇ θυχιάττῃ· καὶ περὶ τῆς ἐργα-
 σίας τῆς (ε) δανειστικῆς διεξιέναι ἡλίκη, καὶ αὐτὸς ὅσα εἴλειψε.
 (ζ) Καὶ συνοδοιπόρου ἀπολαύσας ἐν τῇ ὁδῷ, λέγειν ὥς μετ'
 Ἀλεξάνδρου (η) ἐστρατεύσατο· καὶ ὅσα (θ) λιθοκόλλητα πο-
 τήρια ἐκόμισε· καὶ περὶ τῶν τεχνιτῶν τῶν ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ὅτι
 (ι) βελτίους εἰσὶ τῶν ἐν τῇ Εὐρώπῃ, ἀμφισβητῆσαι. Καὶ
 γράμματα εἰπεῖν (κ) ὥς πάρεσι παρ' Ἀντιπάτρου, τρίτον (λ)
 δὴ λέγοντα (μ) παραγενέσθαι αὐτὸν εἰς Μακεδονίαν. Καὶ δι-
 δομένης αὐτῷ ἐξαγωγῆς ξύλων ἀτελοῦς, εἰπεῖν ὅτι ἀπείρη-

(α) Καθιστῶ καὶ ἐνταῦθα τὴν ἀληθῆ γραφὴν “ δόξειεν ἂν “. Ὁ-
 ρα τὰς διαφόρους γραφὰς τῆς 76 σελ. εἰς τὸ S. ἀναγινώσκει τις “ δόξει “.

(β) Τὸ S. “ προσδοκία τις “ τὸ ὅποιον θεωρῶ ὡς τὴν ἀληθῆ γραφὴν.

(γ) Ὁ Κασσιῶν διορθώνει “ δείγματι “ γραφὴ τὴν ὁποίαν θεωρῶ
 ὡς διάφορον. ὅρα τὰς σημ.

(δ) Ὡς διορθώνει τις. Ἀναγίνωσκέ τις “ αὐτῆς “.

(ε) Τὸ “ τῆς “ λείπει εἰς τινα.

(ζ) Τὸ (S. εἴληψε “ καὶ ἀπολώλεκε. Καὶ ἅμα ταῦτα πλεθρίζων πέμ-
 πειν τὸ παιδάριον εἰς τὴν τράπεζαν δραχμῆς αὐτῷ κειμένης.)

(η) Ἀναγίνωσκέ τις “ μετ' Εὐάνδρου, “ ἀλλ' ἄλλος διώρθωτε
 “ μετ' Ἀλεξάνδρου “. ἄλλοι δὲ διορθώνουσι μετὰ Κασάνδρου.

(θ) Πᾶν τοῦτο τὸ χωρίον ἔχει οὕτως εἰς τὸν S. Καὶ συνοδοιπό-
 ρου [δὲ] ἀπολαύσας ἐν τῇ ὁδῷ [θεινὸς] λέγειν, ὥς μετ' Εὐάνδρου
 ἐστρατεύσατο, [καὶ ὡς αὐτῷ εἶχε] καὶ ὅσα κτλ.

(ι) Εὐρίσκει τις εἰς τὸ περιθώριον τινῶν “ εἰ, ἀντὶ τοῦ “ ὅτι “.

(κ) Τὸ S. “ ἀμφισβητῆσαι “ (καὶ ταῦτα ψηφῆσαι (Sic),
 οὐδαμοῦ ἐκ τῆς πόλεως ἀποδεσμηκῶς). Καὶ γράμματα [δὲ] εἰπεῖν.

(λ) Διορθώνει τις “ τριταῖον. Τὸ S. τριπτόν. Ὅρα τὰς σημ.

(μ). Ἄλλοι “ λέγων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΓ'.

ΠΕΡΙ ΑΛΑΖΟΝΕΙΣ.

Η μὲν ἀλαζονεία τῶντι δύναται νὰ φανῇ ὅτι εἶναι περιουσιολογία καὶ μεγαληγορία ἀνυπόστατος (1). Ὁ δὲ ἀλαζὼν τοιοῦτος, ὥστε ἰστάμενος εἰς τὸ διάζευγμα τοῦ Πειρεῶς (2), διηγεῖται πρὸς τοὺς ξένους, ὅτι ἔχει πολὺ ἀ χρήματα δανεισμένα θαλάσσια (3), καὶ ἐπεκτείνει τὴν ὁμιλίαν περὶ τῆς δανειστικῆς ἐπιχειρήσεως, πόσον ἐπικερδὴς εἶναι, καὶ πόσα ἐκέρδησεν αὐτός. Ὄταν δὲ (*) ὁδοιπορῶν (4) ἐπιτύχῃ συνοδοιπόρον καθ' ὁδόν, λέγει, ὅτι ἐξεστράτευσεν μὲ τὸν Ἀλέξανδρον, καὶ πόσα ποτήρια (**) λιθοκόλλητα ἔφερε, καὶ περὶ τῶν εἰς τὴν Ἀσίαν τεχνητῶν δὲ διατείνεται, ὅτι ὑπερβαίνουν τοὺς τῆς Εὐρώπης (5). Πρὸς τούτοις λέγει, ὅτι ἔχει (***) καὶ ἀπὸ τὸν Ἀντίπατρον γράμματα, τὰ ὅποια λέγουσιν, ὅτι ἦλθε τριταῖος (6) εἰς Μακεδονίαν· καὶ ἐνῶ τοῦ δίδεται ἄδεια ἐξαγωγῆς ξυλικῆς (7) ἀσίδοτος, τὴν ἀπε-

(*) Τὸ S. ἐνταῦθα ἔχει, (τὰ κέρδη) καὶ τὰς ζημίας (τὰ ὅποια ἔκαμε δανείζων τὸ ἀργύριόν του εἰς μεγάλους κινδύνους.) συγχρόνως δὲ πέμπει τὸν δούλον του διὰ νὰ ζητήσῃ χρήματα ἀπὸ τὸν τραπεζίτην του, ἐνῶ αὐτὸς δὲν τοῦ χρεωστεῖ, εἰμὴ μίαν δραχμὴν. Δ' ν, ὁδόν κ. τ. λ.

(**) Κατὰ τὸ S. ἐχρησίμευσεν ὅτι ὑπὸ τὸν [ἢ μετὰ τοῦ Εὐάνδρου] ὅτι ἦτο πολλὰ συνδεδεμένος μετ' αὐτοῦ], καὶ πόσα ποτήρια. κτλ.

(***) Κατὰ τὸ S. ὁ Θεόφρ. ἐνταῦθα λέγει ἀπὸ τοῦς τῆς Εὐρώπης [διὰ νὰ τὸν κάμῃ νὰ τὸ πιστεύσῃ, ἂν καὶ δὲν ἐξῆλθε πώποτε ἔξω τῆς πόλεως]. Καυχᾶται ὅτι ἔχει κτλ.

ται, (α) ὅπως μὴδ' ὑπ' ἐνὸς συκοφαντηθῇ. Καὶ ἐν τῇ σιτο-
δείᾳ (β) ὡς πλείω (γ) ἢ πέντε τάλαντα γένοιτο αὐτῷ
τὰ ἀναλώματα, διδόντι τοῖς ἀπόροις τῶν πολιτῶν (δ).
Καὶ ἀγνώστων δὲ παρακαθημένων, κελεῖσθαι θεῖναι τὰς
ψήφους, καὶ ποσοῦν αὐτάς, καθ' ἐξακοσίας, κατὰ μνᾶν
(ε)· καὶ προστιθεῖς πιθανὰ (ζ) ἐκάστοις τούτων ὀνόματα,
καὶ (η) ποιῆσαι δέκα τάλαντα, καὶ τοῦτο φῆσαι (θ)
εἰσηνηνοχέειν εἰς ἐράνους αὐτόν· καὶ τὰς τριημαρχίας
εἰπεῖν ὅτι οὐ τίθησιν οὐδὲ τὰς λειτουργείας (ι) ὅσας
λελειτούργηκε. Καὶ προσελθὼν δὲ τοῖς (κ) τοὺς ἵππους
τοὺς ἀγαθοὺς πωλοῦσι (λ), ποσποιήσασθαι ὠνητιᾶν. Καὶ
ἐπὶ τὰς σκηνὰς (μ) ἐλθὼν, ἱμάτισμόν ζητεῖσαι εἰς δύο
τάλαντα· καὶ τῷ παιδί μάχεσθαι, ὅτι οὐκ ἔχων χρυσὸν

(α) Αὕτη ἡ λέξις εἶν' ἰσῶς ἐσφαλμένη.

(β) Αὕτη εἶναι διόρθωσις τοῦ Κασσιανῶνος· ἀνεγίνωσκέ τις· σποδίᾳ. “

(γ) Τὸ S συκοφαντηθῇ (περαιτέρω φιλοσοφεῖν προσῆκε Μα-
κεδόσι). Καὶ ἐν τῇ σποδίᾳ [δὲ] ὡς πλείους.

(δ) Μετὰ τὴν λέξιν “ πολιτῶν “, τὸ S προσθέτει “ ἀνανεύειν
γὰρ οὐ δύνασθαι “.

(ε) Ὁ Σωμαίτις διορθώνει “ κατὰ μνᾶν “. τὸ S. ἀναγινώσκει
“ ψήφους “. (ἓνα αὐτῶν), καὶ ποσῶν καθ' ἐξακοσίας (καὶ) κατὰ μί-
αν· ὅρα τὰς σημ.

(ζ) Τὸ S. “ πιθανῶς “.

(η) Ὁ Κασσιανῶν θέλει ν' ἀποκόπη τὸ “ καὶ “ τὸ δὲ S. τὸ
βάλλει μετὰ τὸ “ ποιῆσαι “.

(θ) Κατὰ τινὰ διόρθωσιν· ἀνεγίνωσκέ τις “ φείσας “

(ι) Ὁ Κασσιανῶν νομίζει ὅτι ἡδυνάτο τις ὡσαύτως ν' ἀναγινώσκη
“ τὰς ἄλλας λειτ. ὅρα τὰς σημ.

(κ) Παρεδέχθη μὲ τὸν Φίσχερ τὴν διόρθωσιν “ δὲ τοῖς. ἀνεγίνω-
σκέ τις “ δ' εἰς. ὅρα πὰς ἄλλας εἰκασίας εἰς τὰς σημ. τοῦ Φίσχερ.

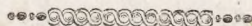
(λ) Τὸ S. “ καὶ προσελθὼν δ' εἰς τοὺς ἵππους, τοὺς ἀγαθοὺς [τοῖς]
πωλοῦσι “.

(μ) Τοῦτο εἶναι κατὰ τὴν διόρθωσιν τοῦ Κασσιανῶνος, παρὰδεχθεῖ-
σιν ἀπὸ τὴν Φίσχερ· ἀνεγίνωσκέ τις “ κλίνας “.

ποιήθη, διὰ νὰ μὴ συκοταντήθῃ ἀπὸ τινος συμπολίτην κακόβουλον, (*) ὡς φίλος τῶν Μακεδόνων. Προστούτοις προσθέτει καὶ ὅτι, εἰς τὴν ἔλλειψιν τοῦ σίτου ἀνήλωσεν ὑπὲρ τὰ πέντε τάλαντα (0), δίδων εἰς τοὺς ἀπόρους πολίτας (9). Ὅταν δὲ κάθηνται πλησίον τοῦ ἄγνωστοι, τοὺς λέγει νὰ βάλωσι τὰς ψήφους, καὶ νὰ λογαριάσωσι ἀπὸ ἑξακοσίας διὰ ἑκάστην μναῖν· ἔπειτα προσθέσας εἰς ἕκαστον ἄθροισμα, ὡς ἀληθῆ, ὀνόματα μὴ ὑπάρχοντα· συνιᾷ κεφάλαιον δέκα ταλάντων (10), καὶ βεβαιώνει, ὅτι ταῦτα ἐπρόσφερον εἰς ἐράνους, λέγων ὅτι δὲν βάλλει οὔτε τὰς τριηραρχίας, οὔτε τὰς ὑπηρεσίας (11), τὰς ὁποίας ὑπηρέτησεν εἰς τὴν πατρίδα. Προσέρχεται δὲ καὶ πρὸς τοὺς πωλοῦντας ἵππους ἄξιολόγους, καὶ προσποιεῖται, ὅτι ἐπιθυμεῖ ν' ἀγοράσῃ· ὡσαύτως καὶ εἰς τὰς σκηναὺς τῶν ἱματοπώλων ἐρχόμενος ζητεῖ φορέματά δύο ταλάντων (12). ἔπειτα μάχεται μὲ τὸν δοῦλόν του, ὅτι τὸν ἀκολουθεῖ χωρὶς νὰ φέρῃ χρήματα (13). Ἐνῷ δὲ κατοικεῖ εἰς οἰκίαν μ'

(*) Εἶναι δύσκολον νὰ μαντεύσω τὴν ἔννοιαν καὶ τὸν σύνδεσμον τούτου, τὸ ὅποιον προσθέτει ἐνταῦθα τὸ S. . Ὁρα. τὰς σημ.

αὐτῷ ἀκολουθεῖ (α). Καὶ ἐν μισθῷ τὴν οἰκίαν (β) οἰκῶν, φῆσαι ταύτην εἶναι τὴν πατρίαν, πρὸς τὸν μὴ εἰδόμενα· καὶ ὅτι (γ) μέλλει πωλεῖν αὐτὴν διὰ τὸ ἐλάττω εἶναι πρὸς τὰς ξενοδοχίας.



ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΔ'.

Π Ε Ρ Ι Υ Π Ε Ρ Η Φ Α Ν Ι Α Σ .

ΕΣΤΙ δὲ ὑπερηφανία (δ) καταφρόνησις τις πλὴν αὐτοῦ τῶν ἄλλων. Ὁ δὲ ὑπερήφανος τοιός ὃς τις, οἷος τῷ σπεύδοντι, ἀπὸ δαίπνου ἐντεύξεσθαι φάσκειν (ε) ἐν τῷ περιπατεῖν. Καὶ εὖ ποιήσας, μεμνησθαι φάσκειν ἐν ταῖς ὁδοῖς καὶ βιάζειν. Καὶ προσελθεῖν πρότερος οὐδενὶ βελησθαι

(α) Τοῦτο εἶναι κατὰ τὴν διόρθωσιν τοῦ Νεεδάμ· παραδεχθεῖσιν ὡσαύτως παρὰ τοῦ Φίσχερ· ἀνεγίνωσκέ τις “ μέχεσθαι οὐκ ἔχων χρυσὸν αὐτῷ [ἢ οὖν τῷ] ἀκολουθεῖν “ ὅρα τὰς ἄλλας εἰκασίας εἰς τὰς σημ. τοῦ Φίσχερ. Τὸ S. “ ὅτι τὸ χρυσίον οὐκ ἔχων αὐτῷ ἀκολουθεῖ. “

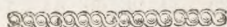
(β) Τὸ S. μὲ ἄλλους “ ἐν μισθωτῇ οἰκίᾳ “.

(γ) Ἀνεγίνωσκέ τις “ διότι “ πρὸ τῆς διορθώσεως τοῦ Κασσιωνος, τὸ ὁποῖον εὐρίσκεται κεκυρωμένον ὑπὸ τοῦ S.

(δ) προτιμῶ μᾶλλον “ ἡ ὑπερηφανία, μὲ τὸ ἄρθρον, τὸ ὁποῖον πιθανῶς εἶν' ἑλλειψις τῶν ἀντιγραφῶν “ ὅρα τὴν ἀ. διάφορον γραφὴν τοῦ κεφ. ιγ'.

(ε) Ἀπομακρύνομαι ἀπὸ τὸ κείμενον τοῦ Φίσχερ διὰ τὴν παραδεχθῶ ἐν μέρει τὴν διόρθωσιν τοῦ Κασσιωνος, βέλοντος ὃ ἀναγνώστη “ τῷ σπεύδοντι ἐντυγχάνειν αὐτῷ, ἀποδείπνου ἐντεύξεσθαι φάσκειν “ ἀνεγίνωσκέ τις τῷ σπεύδ. ἀπὸ δ. ἐντεύξεσθαι φάγειν “ ἡ γραφὴ μόνῃ εἶται περὶ πλέον κεκυρωμένη ἀπὸ τοῦ S.

ἐνοίκιον, βεβαιώνει, ὅτι εἶναι πατρική του, πρὸς τὸν μὴ γινώσκοντα, καὶ ὅτι μελετᾷ νὰ τὴν πωλήσῃ ἐπειδὴ εἶναι μικροτέρα, ὥς πρὸς τοὺς ξένους, τοὺς ὁποίους εἶναι ὑπόχρεος νὰ δέχεται.



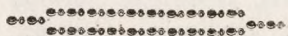
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΔ'.

Π Ε Ρ Ι Υ Π Ε Ρ Η Φ Α Ν Ι Α Σ.

Η μὲν ὑπερηφανία εἶναι καταφρόνησις τῶν ἄλλων πλὴν ἑαυτοῦ. Ὁ δὲ ὑπερήφανος τοιοῦτος, ὥστε εἰς ἑκείνον ὅστις ἔχει ἀνάγκην νὰ τοῦ ὁμιλήσῃ περὶ κατεπειγούσης ὑποθέσεως, λέγει ἀποφασιστικῶς, μετὰ τὸν δεῖπνον (1) εἰς τὸν περίπατον. Καὶ ἂν πράξῃ μικρὰν εὐεργεσίαν εἰς τινά, τὸν ἐνθυμίζει συχνώτατα, καὶ τὸν βιάζει εἰς τὰς ὁδοὺς νὰ τὴν ὁμολογῇ ἐνώπιον πάντων (*) (2). Δὲν καταδέχεται νὰ ἐπισκεφθῇ καὶ νένα πρότερος

(*) Τὸ S. προσθέτει ἐνταῦθα. Δὲν καταδέχεται πώποτε νὰ τελειώσῃ τὰς διαφορὰς ἐκείνων, οἵτινες τῶν ἐκλέγουσι δαιτητὴν, οὔτε νὰ δεχθῇ δημόσιον ὑπηρεσίαν, εἰς τὴν ὁποίαν προτρεφέσθαι διὰ τῶν ψήφων ἀπὸ τοὺς συμπολίτας του, προφασιζόμενος ὅτι δὲν εὐκαιρεῖ παντάπασι ὅρα τὰς σημ.

(α). Καὶ τοὺς πωλοῦντάς τι καὶ μεμισθωμένους (β) δεινὸς κελεῦσαι ἤκειν πρὸς αὐτὸν ἅμ' ἡμέρα. Καὶ ἐν ταῖς ὁδοῖς πόρευόμενος μὴ λαλεῖν τοῖς ἐντυγχάνουσι, κάτω κεκυφώς. Ὅτ' ἂν δὲ αὐτῷ δόξῃ ἐσιᾶν τοὺς φίλους (γ), αὐτὸς μὴ συνδειπνεῖν ἀλλὰ τῶν ὑφ' αὐτὸν τινὶ συντάξαι αὐτῶν ἐπιμελεῖσθαι. Καὶ προκποσέλλειν (δ) δὲ ἐπ' ἄν πορευῆται τὸν ἐροῦντα ὅτι ἔρχεται (ε). Καὶ οὔτε ἐπ' ἀλειφόμενον αὐτὸν οὔτε ἐσθίοντα ἔἶσαι ἂν εἰσελθεῖν (ζ). Ἀμέλει δὲ καὶ λογιζόμενος πρὸς τινα, τῷ παιδί συντάξαι τὰς ψήφους διαθεῖν (η) καὶ κεφάλαιον ποιήσαντι γράψαι αὐτῷ (θ) εἰς λόγον. Καὶ μὴν ἐπιστέλλων, μὴ γράψαι (ι), ὅτι « χαρίζοιο ἂν » μοι, ἀλλ' ὅτι « βούλομαι γενέσθαι », καὶ « ἀπέστειλα (κ) » πρὸς σὲ ληψόμενος » καὶ, « ὅπως ἄλλως μὴ ἔσαι », καὶ, « τὴν ταχίστην ».



(α) Ὁ Φίσχερ μὲ ἄλλους “ θελήσας “ ἐγὼ ἠκολούθησα τὴν διάρθωσιν τοῦ Κασωθῶνος εἰς τὸ S. ἀνεγίνωκτέ τις μὲ τὰς προσθήκας ... μεμνησθαι φάσκων καὶ θιάζειν ἐν ταῖς ὁδοῖς [τὰς διαίτας κρίνειν καὶ ἐν τοῖς ἐπιτρέψαι καὶ χειροτονουμένοις ἐξώμνυσθαι τὰς ἀρχάς, οὐ φάσκων σχολάζειν]. Καὶ προστελεῖν πρότερον οὐδενὶ θελῆται “.

(β) Ὁ Κασωθῶν διορθώνει “ ἢ μεμισθωμένους “ ἢ συμβουλεύει νὰ λαμβάνηται τὸ μῦθον “ καὶ “ εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ “ ἢ “ ὅρα τὰς σημ.

(γ) Τὸ S. “ κάτω κεκυφώς “ [ὅτ' ἂν δὲ αὐτῷ δόξῃ ἄνω πάλιν]. ἐσιᾶν τοὺς φίλους.

(δ) Τὸ S. προσαποστέλλειν “.

(ε) Τὸ S. “ προέρχεται “.

(ζ) Τὸ S. “ ἐπαλειφόμενον “ [οὔτε λυόμενον] [sic] οὔτε ἐσθίοντα ἔἶσας [sic] ἂν εἰσελθεῖν.

(η) Διορθών. “ διοικεῖν “.

(θ) Διορθών. “ αὐτό “.

(ι) Τὸ S. “ καὶ ἐπιστέλλων μὴ γράψεν “.

(κ) Τὸ S. “ ἀπέστειλα “.

εἶν' ἄξιος, καὶ τοὺς θέλοντας ν' ἀγοράσωσι, παρ' αὐ-
 τοῦ τίποτε, ἢ νὰ ἐνοικιάσωσι (3), νὰ προστάξῃ νὰ
 ἔλθωσιν αὖριον πολλὰ πρῶτ'. Ἐνῷ δὲ πορεύεται εἰς τὴν
 ὁδόν, κύπτει πρὸς τὰ κάτω διὰ νὰ μὴν προσαγορεύῃ
 τοὺς συνάπαντῶντας (*). Ὅταν προσφέρῃ δεῖπνον πρὸς τοὺς
 φίλους του, δὲν συγκάθεται εἰς τὴν τράπεζαν, ἀλλὰ
 διατάττει τινὰ τῶν ὑπεξουσίων του νὰ ἐπιστατήσῃ.
 Ὅταν μέλλει ν' ἀπέλθῃ πρὸς ἐπίσκεψιν, προαποστέλλει
 νὰ εἰδοποιήσωσιν, ὅτι ἀπέρχεται (4). Οὔτε ὅταν ἀλεί-
 φηται, οὔτε ὅταν κάθεται εἰς τὴν τράπεζαν, συγχωρεῖ
 νὰ ἔλθῃ τις πρὸς αὐτόν. (5). Ὅταν δὲ μέλλῃ νὰ θεω-
 ρήσῃ λογαριασμὸν μέ τινα, προστάσσει τὸν ὑπηρέτην νὰ
 λογαριάσῃ, καὶ ἀφοῦ συνάψῃ τὰς διαφόρους ποσότητας,
 νὰ φέρῃ τὰ κεφάλαια, εἰς τὸ μέρος ὅπου ἀνήκει εἰς τὸ
 κατάστοιχον (6). Πρὸς τούτοις καὶ εἰς τὰς ἐπιστολάς,
 του δὲν γράφει κατὰ τὸ καθήκον « θέλετε μοι κάμει
 τὴν χάριν κτλ. Ἀλλ' ὅτι « θέλω νὰ γένῃ, καὶ σοὶ ἔ-
 στειλα διὰ νὰ λάβω, καὶ « ἄλλως μὴ γένῃ καὶ τά-
 χιστα.



(*) Κατὰ τὸ S. ἔπρεπε νὰ προσθέσῃ ἐνταῦθα παραφράζων· εἰς
 ἄλλην τινὰ περίστασιν [ἢ ἄλλοτε], ἀνατείνει τὴν κεφαλὴν, διὰ νὰ
 δείξῃ ὅτι φροντίζει ὀλίγον περὶ τῶν ἄλλων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΕ'.

ΠΕΡΙ ΔΕΙΛΙΑΣ.

ΑΜΕΛΕΙ δὲ ἡ δειλία δόξειεν ἂν εἶναι ὑπαιξίς (α) τῆς ψυχῆς ἔμφοβος. Ὁ δὲ δειλὸς τοιοῦτός τις, οἷος πλέων τὰς ἀκρας φάσκειν ἡμιολίας εἶναι· καὶ κλειδωνίου γενομένου, ἐρωτᾶν εἴτις μὴ μεμύηται τῶν πλεόντων· καὶ τοῦ κυβερνήτου ἀνακλύπτοντος πυθάνεσθαι (β) εἰ μεσοπορεῖ (γ), καὶ τί δοκεῖ αὐτῷ (δ) τὰ τοῦ Θεοῦ; καὶ πρὸς τὸν καθήμερον λέγειν, ὅτι φοβεῖται ἀπὸ ἐνυπνίου τινός· καὶ ἐκδύς διδόναι τῷ παιδί τὸν χιτονίσκον· καὶ δεῖσθαι πρὸς τὴν γῆν προσάγειν αὐτόν. Καὶ στρατευόμενος προσκαλεῖν πάντας πρὸς αὐτόν, καὶ πάντας (ε) πρῶτον περιῦδειν, καὶ λέγειν ὡς ἔργον διαγινῶναι ἐσι πότερόν (ζ) εἰσιν οἱ πολέμιοι. Καὶ ἀκούων κραυγῆς, ὁρῶν (η) πίπτοντας, εἰπεῖν πρὸς τοὺς παρεστηκότας, ὅτι τὴν σπάθην ὑπὸ τῆς σπουδῆς ἐπελάθετο· καὶ τρέχειν ὑπὸ τὴν σκηνὴν τὸν παῖδα ἐκπέμψας, κελεύειν (θ) προσκοπεῖσθαι ποῦ εἰσιν οἱ πολέμιοι, καὶ ἀποκρύψας αὐτὴν ὑπὸ τὸ

(α) Τὸ S. “ ὑπαιξίς τις “.

(β) Ἀνεγινώσκει τις “ αἰσθάνεσθαι “ πρὸ τῆς διορθώσεως τοῦ Κασσιθέ-
νος. Τὸ S. “ καὶ τοῦ κυβερνήτου ἀνακλύπτον [μὲν] πυθάνεσθαι “.

(γ) Διορθώνει τις “ χειροπορεῖ “ ὅρα τὰς σημ.

(δ) Τὸ S. “ τί αὐτῷ δοκεῖ “.

(ε) Διορθώνει τις στάς “. Ἀλλὰ τὸ S. ἀναγινώσκει “ Καὶ στρα-
τευόμενος δὲ [περὶ ἐκβοηθούντας τε] προσκαλεῖν [κελεύειν] πρὸς αὐτόν
πάντας “.

(ζ) Διορθόν. “ πρότεροι “.

(η) Διορθόν. “ καὶ ὁρῶν “ τὸ ὅποιον εὐρίσκει τις ὡσαύτως εἰς τὸ S.

(θ) Διορθόν. “ τρέχειν ὑπὸ τὴν σκ. τὸν π. ἐκπέμψαι κελεύειν “
μᾶλλον δὲ ἐμβάλλειν ἐν “ καὶ “ πρὸ τῶν λέξεων “ ἢ τέλος μετα-
βάλλειν τὸ “ κελεύειν “ μόνον εἰς “ κελεύειν “ ὡς νομίζει ὁ Κασσιθένης.
Τὸ S. ἀναγινώσκει καὶ (εἰπεῖν) τρέχει ἐπὶ τὴν σκηνήν, τὸν παῖδα
ἐκπέμψας, (καὶ) κελεύσας .

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΕ'.

Π Ε Ρ Ι Δ Ε Ι Λ Ι Α Σ .

Ἡ μὲν δειλίᾳ εἶν' ὑποχώρησις ψυχῆς ἀνάνδρου καὶ ὑπερισκέπτου. Ὁ δὲ δειλὸς τοιοῦτος, ὥστε ὅταν θαλασσοπλοῇ μὲ πλοῖον, βλέπων τὰς ἄκρας τῆς ξηρᾶς, νομίζει, ὅτι εἶναι ληστρικὰ (1) πλοῖα. Καὶ ἂν ὀλίγον ταραχθῇ ἢ θάλασσα, ἐρωτᾷ τοὺς συμπλέοντας, ἂν τις ἐξ αὐτῶν δὲν ἐδιδάχθῃ τὰ μυστήρια (2)· ἐνῷ δὲ ὁ κυβερνήτης στρέφει τὸ πλοῖον πρὸς ἐπισθοδρόμησιν, αὐτὸς τὸν ἐρωτᾷ ἂν ᾔν' εἰς τὰ μέτα τῆς ὁδοῦ (3), καὶ τί στοχάζεται· ὅτι θέλει κάμει ὁ θεός; (4) καὶ πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ καθήμενον, λέγει, ὅτι φοβεῖται ἀπὸ τοῦ ἐνύπνιον, καὶ ἐκδυθεὶς δίδει εἰς τὸν δοῦλον τὰ φορέματά του· τοὺς δὲ ναύτας παρακαλεῖ νὰ τὸν ἐκβάλλωσιν εἰς τὴν ξηράν. Ὅταν δὲ ἐκστρατεύσῃ προσκαλεῖ ὅλους τοὺς στρατιώτας νὰ ἔλθωσι πλησίον του· καὶ ἀφοῦ ἔλθωσι πρὸ πάντων, παρατηρεῖ ὅλα τὰ περίξ (*), ἔπειτα λέγει, ὅτι εἶναι δύσκολον νὰ ἐννοήσῃ ἀκριβῶς εἰς ποῖον μέρος εὐρίσκονται οἱ πολέμιοι. Ἀφοῦ δὲ συγκροτηθῇ ἡ μάχη, καὶ ἀκούσῃ κραυγὰς, καὶ θεωρεῖ νὰ πίπτωσι φονευόμενοι, εὐθὺς λέγει πρὸς τοὺς πλησίον του, ὅτι ἀπὸ τὴν σπουδὴν ἐλησμονήσῃ τὴν σπάθην, καὶ τρέχει πρὸς τὴν σκηνὴν, καὶ εὐθὺς ἀποστέλλει τὸν δοῦλον, προστάξας αὐτὸν νὰ κατασκοπεύσῃ εἰς ποῖον μέρος εἰσὶν οἱ πολέμιοι, ἔπειτα

(*) Τὸ S, ἀναγινώσκει "εἰς τινὰς ἐκστρατείας" [καθ' ἣν στιγμήν οἱ στρατιῶται τρέχουσιν εἰς τὰ ὅπλα], τοὺς προσκαλεῖ καὶ τοὺς συγκαθίζει περὶ αὐτόν καὶ ἀροῦ, πλ.

(α) προσκεφάλαιον, εἴτα διατρίβειν πολὺν χρόνον. Καὶ ἐν τῇ σκηνῇ ὄρων (β), τραυματίαν (γ) προσφερόμενον τῶν φίλων (δ) προσδραμεῖν (ε), καὶ θαρρῶειν (ζ) κελεύειν, καὶ τοῦτον θεραπεύειν, καὶ προσεγγίζειν, καὶ μύϊας σοβεῖν (η)· καὶ πᾶν μᾶλλον ἢ μάχεσθαι τοῖς πολεμίοις· καὶ τοῦ σαλπιστοῦ πολεμικὸν (θ) σημῆναντος, καθήμενος ἐν σκηνῇ (ι), « ἅπαρ' ἐς κόρακας· οὐκ ἐάσεις τὸν ἄνθρωπον » ὕπνου λαβεῖν, πυκνὰ σημαίνων· » καὶ αἵματος δὲ ἀνάπλεως ἀπὸ τοῦ ἄλλοτρίου τραύματος, ἐντυγχάνειν τοῖς ἐκ μάχης ἐπανιοῦσι, καὶ διηγείσθαι ὡς κινδυνεύσας σέσωκε τὸν φίλον (κ)· καὶ εἰσάγειν πρὸς τὸν κατακείμενον σκε-

(α) τὸ S. « πρὸς τό ».

(β) ἴσως ἔπρεπε ν' ἀναγινώσκη καὶ στιγματίζει εὖτω, « χρόνον ἐν τῇ σκηνῇ » καὶ ὄρων ... τὸ S. χρόνον (ὡς ζητεῖν). Καὶ ἐν τῇ σκηνῇ ὄρων

(γ) τὸ S. « τραυματίαν τινά ».

(δ) Ὁ Κατωθὼν διορθώνει « προσφερόμενον ὑπὸ τῶν φίλων » ἢ « προσφερόμενον τῶν φίλων » προτιμητέα ἢ διόρθωσις τοῦ Πάβ « προσφερόμ. τὸν φίλον ».

(ε) τὸ S. « προσδραμεῖν ».

(ζ) Κατὰ τὴν διόρθωσιν τοῦ Κατωθῶνος. Ὁ Φίσχερ διετήρησε τὴν ἀρχαίαν γραφὴν « θαυρεῖν ». τὸ S. κυρόνει τὸ κείμενόν μου.

(η) τὸ S. « καὶ θαρρῶειν κελεύσας, (ὑπολαβεῖν φέρειν), καὶ τοῦτον θεραπεύειν, καὶ προσεγγίζειν, καὶ [παρκαθήμενος ἀπὸ τοῦ ἑλκους τὰς] μύϊας σοβεῖν ».

(θ) τὸ S. Καὶ τοῦ σαλπιστοῦ [δὲ τὸ] πολεμικόν.

(ι) Προτιμῶ μᾶλλον ν' ἀναγινώσκω « ἐν τῇ σκηνῇ » μὲ τὸ S.

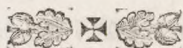
(κ) Ὁ Φίσχερ καὶ ἄλλοι « ὡς κινδυνεύσας ὡς σέτωκε τῶν φίλων. Ἐγὼ παρεδέχην τὴν διόρθωσιν τοῦ Πάβ. Ὁ Κατωθὼν διορθώνει « ὡς κινδυνεύσας ἕνα σέτωκε τῶν φίλων » γραφῇ, ἥτις εὐρίσκεται εἰς τὸ S. ἂν τοῦτα δὲν ᾔν' εἰμὴ ἀντὶ τοῦ σέτωκε, ἀναγινώσκει τις « σέτωκε. Ὁ Βερνάρδος « ὡς κινδυνεύσας πλείους σέτωκε τῶν φίλων. Ὁρα τὰς ἄλλας εἰκασίας εἰς τὰς σημ. τοῦ Φίσχερ.

κρύψας τὸ ξῖφος ὑπὸ τὸ προσκεφάλαιον, πρεσποιεῖται, ὅτι τὸ ζητεῖ, καὶ διατρίβει ἐκεῖ πολὺν καιρόν. Καὶ ἂν εἰς τὸ μεταξύ ἴδῃ, ὅτι φέρουσιν εἰς τὴν σκηνὴν πληγωμένον τινὰ τῶν φίλων του, τρέχει καὶ τὸν ἐν-
 θαρρύνει (5), περιποιούμενος καὶ περισφογγίζων τὰ αἵ-
 ματα, καὶ ἀποσοδῶν τὰς μυίας (*). καὶ πᾶν ἄλλο
 πράττει μᾶλλον παρὰ νὰ πολεμῇ τοὺς ἐχθρούς· καὶ
 ὅταν ὁ σαλπιστὴς σαλπίσῃ πολεμιστήριον σάλπισμα,
 αὐτὸς καθήμενος εἰς τὴν σκηνὴν λέγει, « ἅμ' εἰς τ' ἀνά-
 θεμα (6). δὲν θέλεις ἀφήσῃ τὸν ἄνθρωπον νὰ λάβῃ
 ὀλίγον ὕπνον, μὲ τὰ συχνὰ σαλπίσματα σου»· καὶ κατ'
 αἵματωμένος ἀπὸ τὰς ξένας πληγὰς προὔπαντᾷ τοὺς
 ἀπὸ τὴν μάχην ἐπιστρέφοντας, καὶ διηγεῖται δὲ, ὅτι μὲ
 κίνδυνον τῆς ζωῆς του ἔσωσε τὸν φίλον του (**). ἔ-
 πειτα εἰσάγει πρὸς αὐτὸν κατακείμενον τοὺς συμφυλέ-

(*) Τὸ S. λέγει ἐνταῦθα νὰ ᾔναι μεγάλου ψυχος· [τὸν ὑπερασπίζεται καὶ] ἐπιδαφιλεῖ πρὸς αὐτὸν ὅλας τὰς ἐπιμελείας του· τὸν σφογγί-
 ζει καὶ διώκει τὰς μυίας [ἀπὸ τὴν πληγὴν του]· μ' ἓνα λόγον κτλ.
 Αὕτη ἡ γραφή μὲ φαίνεται πολὺ βελτίων καὶ πληρεστέρα ἀπὸ τὴν τοῦ
 κειμένου ἡμῶν. "Ὅρα τὰς σημ.

(**) Κατὰ τινα διόρθωσιν τοῦ καθηγητοῦ Βερνάρδου ἔπρεπε νὰ λέ-
 γη· ὅτι πρὸ ὀλίγου ἔσωσεν ἐκεῖνον ἀπὸ τοὺς πολλοὺς φίλους του· νο-
 μίζω ἐν τοσούτῳ φυσικώτερον νὰ ἐννοήσωμεν τοῦλάχιστον κατὰ τὸ κεί-
 μενον, ὅτι ὁ λόγος εἶν' ἐνταῦθα πάντοτε περὶ τοῦ πληγωθέντος μόνου.

φομένους (α) τοὺς φυλῆτας, τὸν δῆμον (β)· καὶ τούτων ἅμα ἐκάστω διηγεῖσθαι ὥς αὐτὸς αὐτὸν ταῖς αὐτοῦ (γ) χειρὶν ἐπὶ σκηνὴν (δ) ἐκόμισεν.



ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΣΤ'.

ΠΕΡΙ ΟΛΙΓΑΡΧΙΑΣ.

ΔΟΞΕΙΕΝ ἂν εἶναι ἡ ὀλιγαρχία, φιλαρχία τις ἰσχυροῦ κέρδους γλιχομένου (ε). Ὁ δὲ ὀλιγαρχος (ζ) τοιοῦτος, οἷος τοῦ δήμου βουλομένου τινὰς τῷ ἄρχοντι ἐπιμελησόμενος πομπῆς, παρελθὼν ἀποφήνας ἔχει (η). Καὶ τῶν Ὀμήρου (θ) ἐπῶν τοῦτο ἐν μόνον κατέχειν, ὅτι «οὐκ ἀγαθὸν πολυκοιρανίη, εἰς κοίρανος ἔσω,» τῶν δὲ ἄλλων μηδὲν ἐπίστασθαι. Ἀμέλει δὲ δεινὸς τοῖς τοιούτοις τῶν

(α) Ὁ Φίσχερ μὲ ἄλλους ἀναγινώσκει «σκεψόμενος· ἐγὼ παρεδέχθην τὴν διόρθωσιν τινῶν κριτικῶν κεκυρωμένην ἀπὸ τῆν ἐτραμμένην γραφὴν τοῦ S. ἣτις ἔχει «σκεψαμένους.

(β) Διορθώνει τις «καὶ τὸν δῆμον». Τὸ S. σκεψαμένους τοὺς δημότας καὶ φυλῆτας, τὸ ὅποιον νομίζω ἀληθεῖ γραφὴν, πλὴν τοῦ «σκεψαμένους, τὸ ὅποιον πρέπει νὰ μεταβάλλῃ εἰς «σκεφομένους.

(γ) Τὸ S. «ἐαυτοῦ.

(δ) Προκρίνω βέλτιον ὡς ἀναγνώσω «ἐπὶ τὴν σκηνὴν «μὲ τὸ ἄρθρον

(ε) Ἄλλοι «γλιχομένου. Ὁ Κατωθὼν διορθώνει «ἰσχυρὰ κέρδους οὐ γλιχομένου, ἢ ἰσχυρὰ κέρδους οὐ γλιχομένη, ἄλλοι διορθοῦσιν ἰσχυροῦ κράτους γλιχομένων ἢ γλιχομένη, ἢ ἰσχυρὰ κράτους γλιχομένη, κτλ. Τὸ S. ἰσχυρῶς κέρδους γλιχομένη.

(ζ) Ὁ Κατωθὼν διορθώνει «ὀλιγαρχικίς· τὸ ὅποιον εὐρίσκεται ὡσαύτως εἰς τὸ S.

(η) Ὁ Κατωθὼν διορθώνει «βουλομένου, τινὰς δεῖ αἰρεῖσθαι τῷ ἄρχοντι συνεπιμελησόμενος πομπῆς, παρελθὼν, ἀποφῆσαι ἐαυτὸν ἄλλοι διορθοῦσι διαφόρως. Ὅρα τὰς σημ.

(θ) Εἰς τὸ S. πᾶν τοῦτο τὸ μέρος ἔχει οὕτως «βουλομένου τῷ ἄρχοντι τινὰς προαἰρεῖσθαι τῆς πομπῆς τοὺς συνεπιμελησόμενος, παρελθὼν ἀποφῆνας ἔχει (ὡς δεῖ αὐτοκράτορας τούτους εἶναι καὶ ἄλλοι προβάλλονται δέκx, λέγειν, ἱκανὸς εἰς ἔστιν). Καὶ τοῦ Ὀμηροῦ, κτλ.

τας, καὶ τοὺς συνδημότας (7), διὰ τὰ τὸν ἐπισκεφ-
θῶσι, διηγούμενος ἐντυχτῶ πρὸς ἕκαστον αὐτῶν, ὅτι
αὐτὸς μὲ τὰς χειρὰς τοῦ τὸν ἔφερεν εἰς τὴν σκηνήν.



ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΣΤ'.

ΠΕΡΙ ΟΛΙΓΑΡΧΙΑΣ.

Η μὲν ὀλιγαρχία δύναται νὰ φανῇ, ὅτι εἶν' ἰσχυ-
ρὰ φιλαρχία χωρὶς φιλοκέρδειαν (*) (1). Ὁ δὲ ὀλι-
γαρχικὸς τοιοῦτος, ὥστε ὅταν ὁ δῆμος συσκέπτηται νὰ
διωρίσῃ βοηθοὺς τοῦ ἄρχοντος (2), διὰ τὰ διευθύνῃ
ἐπίστημον παράταξιν, παρουσιάζεται αὐτὸς, καὶ ἀπαι-
τεῖ (3) ταύτην τὴν τιμὴν. Ἀρ' ὅλους δὲ τοῦ Ὀμή-
ρου (**) τοὺς στοίχους γινώσκει ἕνα μόνον τοῦτον,
« οὐκ ἀγαθὸν πολυκοιρανίη, εἰς κοίρανος ἔστω, » καὶ μηδ-
ὲν ἄλλο. Εἶν' ἄξιος πρὸς τούτοις, καὶ ὅταν εὐρί-
σκηται μεταξὺ ἄλλων ὁμοφρόνων τοῦ νὰ μεταχειρί-

(*) Κατὰ τὸ S. ἡ ἔννοια εἶν' αἰσθαι, ἑκαίνας ὅστις, ὑπὸ φιλοδοξίας
τοῦ ν' ἄρχῃ τῶν ἄλλων, συνδέων μεγάλην ἐπιθυμίαν ν' αὐξήσῃ τὴν τύχην του.

(**) Κατὰ τὸ S. ἔπρεπε νὰ λέγῃ ἐνταῦθα ὁ Ὀλιγαρχικὸς παραιο-
ύται διὰ ν' ἀπαιτήσῃ (νὰ τὸν δώσωσιν ἐξουσίαν ἀπεριόριστον, οἱ ἀπ-
ερχόμενοι διὰ τὰ διορίσωσι τὸν ἄρχοντα ἂν δὲ, προτείνωσιν ἄλλους,
πρὸς ἀναπλήρωσιν τούτου τοῦ ἔργου, λέγει ὅτι, εἰς μόνος ἄρχεῖ.) Ἀρ'
ὅλους τοὺς στοίχους τοῦ Ὀμήρου. κ. τ. λ.

λόγων χρήσασθαι, ὅτι « δεῖ ἡμᾶς συνελθόντας βουλευσά-
 « σθαι (α), καὶ ἐκ τοῦ ὄχλου καὶ τῆς ἀγορᾶς ἀπαλλα-
 « γῆναι, καὶ παύσασθαι ἀρχαῖς πλησιάζειν » (β). καὶ ὅτι
 « (γ) ὑπὸ τινων ὑβριζόμενος εἰπεῖν, « δεῖ (δ) αὐτοὺς καὶ μέ-
 τὴν πόλιν οἰκεῖν » (ε). Καὶ μέσον δὲ τῆς ἡμέρας ἐξίων,
 καὶ μέσην κουράν κεκαρμένος, καὶ ἀκριβῶς ἀπωνυχισμέ-
 νος σοθεῖν τοὺς τοιούτους λόγους (ζ), « οὐκ οἰκητέον ἐς
 τὴν πόλιν » (η), καὶ ὡς ἐν τοῖς δικαστηρίοις δεινὰ πά-
 σχοιεν (θ) ὑπὸ τῶν δικαζομένων, καὶ ὡς αἰσχύνεται (ι)
 ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ὅτ' ἂν τις πορακῶνται αὐτῷ λεπτὸς
 καὶ αὐχμῶν· καὶ ὡς μισητὸν (κ) τὸ τῶν δημαγωγῶν
 γένος, τὸν Θησέα πρῶτον (λ) φήσας τῶν κακῶν τῇ

(α) Τὸ S. “ δεῖ αὐτοὺς ἡμᾶς συνελθόντας περὶ τοῦτο (sic)
 βουλευσάσθαι.

(β) διώρθανέ τις “ ὄχλους ἐκκλησιάζειν. Τὸ S. “ ἀρχαῖς πλησιά-
 ζοντας.

(γ) Διορθόν. “ καὶ ἔτι καὶ ἔτι, ἡ καίπη. Ὅρα τὰς σημ.

(δ) Ὁ Κασσιανὸς διορθώνει “ οὐ δεῖ· ὁ δὲ Φίσχερ νομίζει ὅτι ἀρ-
 καὶ νὰ βάλῃ μετὰ τὸ οἰκεῖν, ἐρωτηματικόν. Ὅρα τὰς σημ.

(ε) Τὸ S. “ καὶ ὑπὸ τούτων [αὐτῶς] ὑβριζόμενος [ἢ ἡττωμένος
 ὅτι ἢ] τούτους δεῖ ἡμᾶς οἰκεῖν τὴν πόλιν.

(ζ) Ὁ Κασσιανὸς διορθώνει σοθεῖν, τοὺς τοιούτους λόγους, λέγων.
 Ἄλλοι νομίζουν ὅτι πρέπει ν' ἀναγινώσκῃ “ σοθεῖν τοὺς τοιούτους
 λόγους.

(η) Τὸ S. Καὶ [τὸ] μέσον δὲ τῆς ἡμέρας ἐξίων [καὶ τὸ ἱμάτιον
 ἀναθεβλημένος] καὶ μέσην κουράν, κεκαρμένος, καὶ ἀκριβῶς ἀπωνυχι-
 σμένος, σοθεῖν τοὺς τοιούτους λόγους, [διὰ τοὺς συκοφάντας] “ οὐκ
 οἰκητέον, ἐστὶν ἐν τῇ πόλει.

(θ) Διορθόν. “ πάσχει. Το S. διετήρησε τὴν ἀληθεῖ γραφὴν “ πά-
 σχομεν.

(ι) Τὸ S. δικαζομένων· [καὶ ὡς θαυμάζων] (sic) τῶν πρὸς τὰ
 κοινὰ προσιόντων τί βούλονται. Καὶ ὡς ἀχάριστόν ἐστι τοῦ νέμοντος
 καὶ διδόντος· καὶ ὡς αἰσχύνεται.

(κ) Τὸ S. καὶ αὐχμῶν [καὶ εἰπεῖν πότε παυσόμεθα ὑπὸ λειτουργῶν
 καὶ τῶν τριταρχιῶν ἀπολλύμενοι] καὶ ὡς μισητόν.

(λ) Ὁ Κασσιανὸς διορθώνει “ πρῶτον αἴτιον, τὸ ὅποιον εἶναι κεκυ-
 ρωμένον ἀπὸ τοῦ S. τὸ ὅποιον ἐλάλει αἴτιον “ μετὰ τὴν ἐπομέ-
 νην λέξιν “ γεγονέναι “.

Ζεταί τοιούτους λόγους « πρέπει νὰ συνέλθωμεν καὶ νὰ συσχεθῶμεν, διὰ ν' ἀπαλλαχθῶμεν ἀπὸ τὸν ὄχλον καὶ ἀπὸ τὴν ἀγορὰν, καὶ νὰ μὴ πλησιάζωμεν εἰς τὰς ἀρχὰς πλέον (5). Καὶ ἂν συμβῇ νὰ ὑβρισθῇ ἀπὸ τινος, λέγει, ἢ αὐτοὶ πρέπει νὰ κατοικῶσι τὴν πόλιν, ἢ ἐγώ. (6) Καὶ ἐν καιρῷ μεσημβρίας ἐξερχόμενος, καὶ ἔχων τὰ μαλλία κεκομμένα, κατὰ τὸν μέσον τρόπον (*) (7), καὶ περιέργως ἀπωνυχισμένος διασπείρει τοιούτους λόγους πρὸς τοὺς ἀπαντῶντας « (8), Δὲν δυνάμεθα νὰ κατοικῶμεν τὴν πόλιν, καὶ εἰς τὰ δικαστήρια ὑποφέρομεν πολλὰ κακὰ ἀπὸ τοὺς δικολόγους (**). Καὶ ὅτι αἰσχύνεται, ὅταν εἰς τὴν συνέλευσιν κάθηται τις πλησίον τοῦ ῥυπαροῦ, καὶ πενηχρῶς φορεμένος (***), (9) καὶ ὅτι τὸ ἐπάγγελμα τῶν ῥητόρων εἶναι μισητόν. Καὶ βεβαιώνει, ὅτι πρῶτος αὐτουργός (****) τῶν κακῶν εἰς τὴν πόλιν εἶν' »

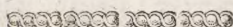
(**) Τὸ S. ἔχει ἐξέρχεται ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἡμέρας ἔχων τὸ ἐπανωφόρεμά του ἐβριμένον ἐπὶ τῶν ὤμων του, καὶ ἐξυρισμένος μὲ τρόπον κομψόν, κ. τ. λ.

(*) Τὸ S. προσθέτει ὅτι δὲν ἐννοεῖ πῶς εὐρίσκονται ἄνθρωποι θέλοντες νὰ ὑπηρετῶσι τὸ δημόσιον, ἐπειδὴ ὁ ὄχλος εἶν' ἀχάριστον, « καὶ ὅτι πολεῖται εἰς τοὺς διανεμόντας καὶ δωροδότας.

(**) Τὸ S προσθέτει τότε λοιπὸν [ἐξακολουθεῖ] θέλομεν ἀπαλλαχθῇ ἀπὸ τὰς ὑποχρεώσεις τὰς ὁποίας μᾶς ἐπιβάλλει ἡ δημοκρατεία, νὰ ἐτοιμάζωμεν στόλους καὶ ἱππικὸν μὲ δαπάνας ἡμῶν διὰ τὰς τριηραρχίας καὶ λειτουργίας τῶν ἄλλων πολυδαπάνων ὑπουργημάτων, τὰ ὅποια μᾶς φθείρουσι;

(****) Τὸ S. προσθέτει διὰ τὴν ἀκύρωσιν τῆς βασιλείας, καὶ ἑνωσιν εἰς ἓν σῶμα τῶν δέκα πόλεων τῆς Ἀττικῆς ὡσαύτως γίνεται, ὁ πρῶτος, τὸ θῦμα ἐκείνου τοῦ νεωτερισμοῦ.

πόλοι γεγονέναι. Καὶ τοιαῦτα ἕτερα (α) πρὸς τοὺς ξένους καὶ τῶν πολιτῶν τοὺς ὁμοτρόπους (β).



ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΖ'.

Π Ε Ρ Ι Ο Ψ Ι Μ Α Θ Ι Α Σ .

Η δὲ ὀψιμαθία, φιλοπονία δόξειεν ἂν εἶναι ὑπὲρ τὴν ἡλικίαν. Ὁ δὲ ὀψιμαθὴς τοιοῦτός τις, οἷος ῥήσεις μανθάνειν ἐξήκοντα ἔτη (γ) γεγονώς. Καὶ ταῦτα λέγων (δ) παρὰ πότον (ε) ἐπιλανθάνεσθαι. Καὶ παρὰ τοῦ υἱοῦ μανθάνειν ἐπὶ τῷ δόρυ (ζ) καὶ ἐπὶ ἀσπίδα (η). Καὶ εἰς ἀγρὸν, ἐφ' ἵππου ἀλλοτρίου ὀχοῦμενος,

(α) Τὸ β. "γεγονέναι αἴτιον" (τοῦτον γὰρ ἐκ δώδεκα πόλεων καταγράφοντα λυθεῖσαι (sic) βασιλείαι. Καὶ δίκαια παθεῖν πρῶτον γὰρ αὐτὸν ἀπολέσθαι ὑπ' αὐτῶν]. Καὶ τοιαῦτα ἕτερα.

(β) "Ἄλλοι " ὁμοιότροπους ", ὡς διώρθονεν ὁ Κασσιῶν. Εἰς τὴν λέξιν " ὁμοιότροπους " τὸ β. προσθέτει, καὶ ταῦτα (sic). προκρινόμενος.

(γ) Τὸ β. ἐξήκοντα ἔτης [sic] πιθανῶς ἀντὶ ἐξηκονταετῆς.

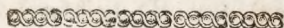
(δ) Παρεδέχθη τὴν γραφὴν τοῦ β ἀνεγνώσκας τις χωρὶς σύνδεσμον " ταῦτ' ἄγων, τὸ ἵποῦν ὁ Κασσιῶν μετέβαλεν εἰς τ. ἄδων, καὶ ὁ Πῶβ εἰς τὸ " ἄτων. ὁ δὲ Φίσχερ ἠκολούθησε ταύτην τὴν τελευταίαν διόρθωσιν. Ὅρα τὴς σημ.

(ε) Οὗτος εἶν' ὁ Κασσιῶν ὅστις μετέβαλε τὸ " πάντων εἰς πότον.

(ζ) Προτιμητέον ὃ ἀναγνώσῃ " ἐπὶ δόρυ.

(η) Μετὰ τὴν λέξιν " ἀσπίδα " τὸ β. προσθέτει " καὶ ἐπ' οὐρανὸν (sic). Καὶ εἰς ἥρωα συμβάλλεσθαι τοῖς μειρακίοις, λαμπράδα τρέχειν. Ἀμέλει δὲ κἄν που κληθῇ εἰς Ἡρακλείον, ῥίψας τὸ ἱμάτιον τὸν βούν αἰρεῖσθαι, ἵνα τραχηλίσῃ καὶ προσανατριβέσθαι εἰπὼν [sic] εἰς τὰς παλαιστράς. Καὶ ἐν τοῖς θαύμασι τρία ἢ τέσσαρα πληρώματα ὑπομένειν, τὰ ἄσματα ἐκμανθάνειν. Καὶ τελοῦμενος τῷ Σαθαζῶν, σπεῦσαι ὅπως καλλιστεύσῃ παρὰ τῷ ἱερῇ. Καὶ ἐρῶν ἱέρας (sic), καὶ κροῖς προσβάλλων ταῖς θυ. . . κληγὰς εἰληφὼς ὑπ' ἀντερραστοῦ δικάζεσθαι

ὁ Θησεύς (10), καὶ ἄλλα τοιαῦτα διασπερίζει πρὸς τοὺς ξένους, καὶ πρὸς τοὺς ὁμοτρόπους του πολίτας.



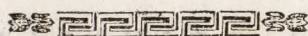
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΖ'.

ΠΕΡΙ ΟΨΙΜΑΘΙΑΣ. (1)

Η μὲν ὀψιμαθία δύναται νὰ φανῇ, ὅτι εἶναι φιλομάθεια παράκαιρος. Ὁ δὲ ὀψιμαθὴς τοιοῦτος, ὥστ' ἐξακοντούτης παιδεύεται ν' ἀποστηθίζῃ σίχους τοῦ Ὀμήρου καὶ ῥήσεις ποιητῶν· καὶ ὅταν θέλῃ νὰ τὰ εἴπῃ (2) εἰς τὰ συμπόσια δὲν τὰ ἐνθυμεῖται· ὡσαύτως βιάζει καὶ τὸν υἱὸν του νὰ τὸν διδάξῃ τὸ στρατιωτικὸν γύμνασμα τὸ « ἐπ' ἀσπίδα καὶ ἐπὶ δόρυ, (3) (*) . Ἄλλοτε δὲ ἀπερχόμενος μὲ ξένον ἵππον εἰς τὸν ἀγρόν του, καὶ ἐκεῖ μελιτῶν τὴν ἵππευτικὴν, (4)

(*) Τὸ S. προσθέτει ἐνταῦθα τοῦτο τὸ διεξοδικὸν χωρίον “ ἢ εἰς τὰ δῶπιθεν “ ἔνόνεται μὲ τοὺς νέους διὰ νὰ συνεισφέρῃ εἰς τὰς δαπάνας ἐνὸς συμποσίου, γινομένου πρὸς τιμὴν τινὲς ἡρώας, καὶ γυμνάζεται μετ' αὐτῶν εἰς τὸν δρόμον τῆς λαμπάδος. Ἄν τὸν προσκαλέσῃ τις εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἡρακλείους, ρίπτει τὸ φόρεμά του, καὶ ἀρπάζει τὸν διὰ τὴν θυρίαν προσδιορισμένον βόα, διὰ νὰ τοῦ στρέψῃ τὸν λαιμόν. Εἰς δὲ τὰς παλαιστρας θελετε τὸν ἴδει, νὰ μιγνύηται εἰς τὰς γυμνάσεις· καὶ εἰς τὰ μέρη, ὅπου οἱ μίμοι παριστῶσι τὰς ἀγυρτίας των, νὰ παρευρίσκηται μέχρι τῶν τριῶν ἁλλεπαλλήλων παραστάσεων διὰ νὰ μάθῃ τοὺς ἥχους καθ' οὓς ψάλλουσι. Ἐνῶ κατηχεῖται τὰ μυστήρια τοῦ Βάκχου, προσπαθεῖ νὰ παρεισδύσῃ εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ Ἱερέως ὡς ὁ κάλλιστος, καὶ μεγαλοπρεπέστατος τῶν κατηχουμένων ἐν τῇ τῆς Ἱερείας· παριστῶν εἰς αὐτὴν κριτοὺς διὰ τὰς θυρίδας· ὁσέβλημένος ἀπὸ τὸν ἀντερραστήντου τὸν προσκαλεῖ πρὸς ἱκανοποίησιν τῆς τιμῆς.

ἅμα μελετᾶν ἀσπάζεσθαι (β), καὶ πεσὼν τὴν κε-
 ῖν καταισχύνην (γ). Καὶ μακρὸν ἀνδριάντα παίζειν (δ).
 (ε) πρὸς τὸν ἑαυτοῦ ἀκόλουθον διατοξεύεσθαι, καὶ
 κοντίζεσθαι· καὶ ἅμα (ζ) μανθάνειν παρ' αὐτοῦ (η),
 ἂν καὶ ἐκείνου μὴ ἐπισταμένου. Καὶ παλαιῶν ἐν
 (ι) τῷ βαλανείῳ πυκνὰ τὴν ἑδραν στρέφειν (ι).



(α) Τὸ S. " Κατοχόμενος ".

(β) Ὁ Κατωδὼν διορθώνει " καλπάζεσθαι " ὁ δὲ Κλῆρκ " ἱππὰ-
 ρεσθαι " τὸ ὁποῖον εὐρίσκει τις ὡσαύτως εἰς τὸ S. ἕτεροι νομίζουσιν ὅτι
 μεταβάλλει τὸ " μελετᾶν εἰς μελετῶν ". ὅρα τὰς σημ.

(γ) Παρεδέχθην μὲ τὸν Φίσχερ τὴν διόρθωσιν τοῦ Κατωδῶνος
 ὡς ἴσως τις " κατεσχέσαι, τὸ ὁποῖον ἄλλοι εὐχαριστοῦνται βέλτιον
 μεταβάλλουσιν " εἰς κατεαγέσαι ". Αὕτη ἡ τελευταία γραφή εἶν
 ὡς εἰς τὸ S. τὸ ὁποῖον, μετὰ τὸ " κατεαγέσαι προσθίεται "
 ἐνδεκα λιταῖς συνάγειν τοὺς μετ' αὐτοῦ συναΐζοντας (sic).

(δ) Ὁ Κατωδὼν ἐριώθονε " καὶ πρὸς ἀνδριάντα παίζειν. (sic)
 τὰς σημ.

(ε) Τὸ S. βάλλει τὸ " καὶ " πρὸ τῆς ἀκολουθοῦ λέξεως " δια-
 τοξεύεσθαι.

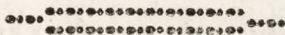
(ζ) Τὸ S. " Καὶ διακοντίζεσθαι [τῷ τῶν παιδῶν παιδαγωγῷ] καὶ
 τὰς σημ.

(η) Ὁ Κατωδὼν διορθώνει " καὶ ἅμα μανθάνειν παρ' αὐτοῦ [ἢ
 παρὰ τοῦ] καὶ διδάσκειν αὐτόν. Ὅρα τὰς σημ.

(ι) Τὸ S " καὶ παλαιῶν δ' ἐν.

(ι) Μετὰ τὴν λέξιν " στρέφειν " τὸ S. προσθίεται " ὅπως πεπαι-
 ῖται δοκεῖ. " Καὶ ὅτ' ἂν ὧσι γυναῖκες μελετᾶν ὀρχαίεσθαι αὐτὸς αὐ-
 τὰς τελετίζειν.

κρημνίζεται ἀπὸ τὸν ἵππον, καὶ πληγόνει τὴν κεφαλὴν του (*). Ἄλλοτε πάλιν γυμνάζεται εἰς μετὰ ἀνδριάντα (5)· ἐναγκαλιζόμενος αὐτὸν ὡς οἱ κυνιστῆς. Ἄλλοτε συναμιλλώμενος μὲ τὸν ἀκόλουθόν του, ῥίπτει τὸ ἀκόντιον (**)(6), ἐνῶ ἐνταυτῷ διδάσκεται ὑπὸ τοῦ, ὡς ἂν ἦτο ἄπειρος καὶ ἐκεῖνος ὡς αὐτὸς (7). Ἀπερχόμενος δὲ εἰς τὰ λουτρά, καὶ δοκιμάζων νὰ ἐκτελέσῃ τὴν παλαιστρικήν σρέφει συχνὰ τὰ ὀπίσθια μετὰ τρόπον ἄσεμνον (***)·



(*) Εἶναι διόλου δύσκολον νὰ μαντεύσῃ τις ἐκεῖνο τὸ ἄποινον ποῦ θέτει ἐνταῦθα τὸ S.

(**) Τὸ S. λέγει νὰ ῥίπτῃ τὸ τόξον. Ἀμιλλᾶται μάλιστα μὲ τὸν παιδαγωγὸν τῶν τέκνων του περὶ τοῦ εἰς τὸ ἀκόντιον ἀριστείου.

(***) Τὸ S προσθέτει διὰ νὰ ἐκληφθῇ ὡς δεδιδαγμένος· χορεύει προσθεν ὁμηγύρεως γυναικῶν, ὑποψυθιρίζων ἤχον τινὰ ὡς συμβάλλειν εἰς αὐτὸν πρὸς διεύθυνσιν τῶν βημάτων του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΗ'.

ΠΕΡΙ ΚΑΚΟΛΟΓΙΑΣ.

ΕΣΤΙ δὲ ἡ (α) κακολογία ἀγώντης ψυχῆς εἰς τὸ χεῖρον ἐν λόγοις. Ὁ δὲ κακολόγος τοιός δέ τις ἐστὶ (β), οἷος ἐρωτηθεὶς, ὁ δεῖνα τί ἐστὶ (γ), καθάπερ οἱ γενεαλογοῦντες, πρῶτον ἀπὸ τοῦ γένους αὐτοῦ (δ) ἄρξασθαι. » ὁ μὲν (ε) πατὴρ Σωσίας ἐξ ἀρχῆς (ζ) ἐκαλεῖτο, ἐγένετο δ' ἐν τοῖς στρατιώταις « Σωσίστρατος, ἐπειδὴ δ' (η) ἐς τοὺς δημότας ἐνεγράφη. ἡ * μέντοι μήτηρ εὐγενῆς Θράττα ἐστὶ. τὰς δὲ (θ) τοιαύτας ἐν « τῇ πατρίδι εὐγενεῖς εἶναι φασὶν (ι). αὐτὸς δὲ οὗτος ὡς ἐκ « τούτων (κ) γεγονώς, κακὸς μαστιγίας « καὶ τούτοις διεξιὼν (λ) » αὐταὶ αἱ γυναῖκες ἐκ τῆς ὁδοῦ τοὺς παριόντας ἀρπάζουσι « (μ). Καὶ κακῶς λεγόντων ἐτέρων συνεπιλαμβάνεσθαι καὶ αὐτὸς, λέγων, » καὶ ἐγὼ τοῦτον τὸν ἄνθρωπον πάντων

(α) Αὕτη εἶν' ἡ γραφὴ τοῦ S. τὸ ἄρθρον λείπει εἰς ὅλα τ' ἄλλα.

(β) Τό « ἐστὶν » λείπει εἰς τὸ S.

(γ) Ὁ Κασσιῶν διορθώνει « τίς ἐστὶ, τὸ ὁποῖον εὐρίσκει τις ὡσαύτως εἰς τὸ S. Ὅρα τὰς σημ.

(δ) Τοῦτο εἶναι κατὰ τὴν διόρθωσιν τοῦ Κασσιῶνος ἀνεγίνωσκε τις αὐτῶν.

(ε) Τὸ S. τίς ἐστίν; [οὐκοῦν δὲ] καθάπερ οἱ γενεαλογοῦντες, πρῶτον ἀπὸ τοῦ γένους αὐτοῦ ἄρξασθαι [τούτου ἐστὶ δὲ ἡ γενεαλογία] ἥδε] ὁ μὲν.

(ζ) Τὸ S. πατὴρ ἐξ ἀρχῆς ὁ Σωσίας.

(η) Ὁ Κασσιῶν διορθώνει « ἐπειτα δ'.

(θ) Προτιμῶ μᾶλλον τὰς γάρ. Τὸ S. ἀναγινώσκει μὲ τὰς προσθήκας « θράττα ἐστί. [καλεῖται γοῦν ἡ ψυχὴ Κρινοκόρακα] [sie] τὰς δέ.

(ι) Τὸ S. βάλλει τὴν λέξιν « φασὶν » ἀμέσως μετὰ τὸ « τοιαύτας.

(κ) Τὸ S. « τοιούτων ».

(λ) Ὁ Κασσιῶν διορθώνει « καὶ ἐπὶ τούτοις, ἡ καὶ τὰ ἐπὶ τούτοις διεξιὼν φασὶν. Τό S ἀναγινώσκει μὲ τὰς προσθήκας « κακῶς (καὶ μαστιγίας. (Καὶ κακῶς δὲ πρὸς τινὰ εἰπεῖν, ἐγὼ δὴπου τὰ τοιαῦτα οἶδα, ὑπὲρ ὧν σὺ πλανᾷς πρὸς ἐμέ). Καὶ τούτοις διεξιὼν φασὶν.

(μ) Τὸ S. συναρπάζουσιν ὁ Βερνάρδος ἐπρότεινε ν' ἀναγνώσῃς σαρκάζουσιν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΗ'.

ΠΕΡΙ ΚΑΚΟΛΟΓΙΑΣ.

Η μὲν κακολογία εἶναι αἰσχρὰ ὁρμὴ τῆς ψυχῆς, εἰς τὸ νὰ δυσφημῇ πάντας. Ὁ δὲ κακολόγος τοιοῦτος, ὥς ἐρωτηθεὶς τί ἄνθρωπος εἶν' ὁ δεῖνα, καθὼς οἱ γενεαλογοῦντες, πρῶτον ἀρχίζει ἀπὸ τοῦ γένους του λέγων, « Ὁ μὲν πατήρ του ἐκαλεῖτο Σωσίας (1), ἀφοῦ δὲ κατετάχθη εἰς τὸ στρατιωτικὸν ἐπωνομάσθη Σωσίστρατος (2), καὶ μετὰ ταῦτα κατεγράφη εἰς τοὺς δημότας, ἡ μήτηρ του ὅμως εἶν' εὐγενὴς τῆς Θράκης, ἐπειδὴ τὰς τοιαύτας εἰς τὴν Θράκην λέγουσιν ὅτι εἶν' (3) εὐγενεῖς· αὐτὸς δὲ οὗτος, ὡς ἐκ τοιούτων καταγόμενος εἶν' αὐτόχρημα κακοῦργος. Καὶ ταῦτα διηγούμενος ἐξακολουθεῖ νὰ λέγῃ, « αὗται αἱ γυναῖκες ἀρπάζουσιν ἀπὸ τὰς ὁδοὺς (4) τοὺς διαβαίνοντας. Καὶ ἂν ἄλλοι τινὲς λέγωσι κατάνους, ἐνόηται μετ' αὐτῶν καὶ λέγει, « καὶ ἐγὼ τοῦτον τὸν ἄνθρωπον ὑπὲρ πάντας (5) ἐμίσησα, ἐπειδὴ εἶναι μισητὸς ἀπὸ τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ προσώπου του, ἡ δὲ κακία του εἶν' ἀπαραδειγματίζουσα

« (α) μεμίσηκα, καὶ γὰρ εἰδεχθείς τις ἀπὸ τοῦ προσώπου ἐ-
 « σιν (β). ἡ δὲ πονηρία, οὐδὲν ὅμοιον (γ). σημεῖον δὲ, τῇ γὰρ
 « ἑαυτοῦ γυναικὶ τρεῖς (δ) χαλκοὺς εἰς ὄψον δίδωσι, καὶ τῷ
 « ψυχρῷ λούεσθαι ἀναγγάζει τοῦ Ποσειδῶνος ἡμέρα » (ε).
 Καὶ συγκαθήμενος, δεινὸς περὶ τοῦ ἀναστάντος εἰπεῖν (ζ). καὶ
 ἄλλα (η) πλεῖστα περὶ τῶν φίλων καὶ οἰκείων κακὰ εἰπεῖν.
 καὶ περὶ τῶν τετελευτηκότων κακῶς λέγειν (θ).



(α) Ὁ Κατωθὼν διορθώνει « πάντων μάλιστα ». Τὸ C. ἀναγι-
 νώσκει μὲ τὰς προσθήκας. « συναρπάξουσι. [Καὶ οἰκία τις αὐτῇ. sic].
 τὰ σκέλη ἡρεῖσθαι οὐ μὲν οἶον λῆρον ἔτι τὸ λεγόμενον, ἀλλ' ὥσπερ
 αἱ γυναῖκες ἐν ταῖς ὁδοῖς συνέχονται, καὶ τὸ ὅλον ἀνδρόγαλοῖτινες,
 καὶ αὗται [sic] τὴν θύραν τὴν αὐλείαν ὑπακούουσι. Μὲλη δὲ [διορ-
 θώνει τις ἀμέλει δὲ] καὶ κακῶς ἐτέρων λεγόντων, συνεπιλαμβάνεσθαι εἴ-
 πων [sic], ἐγὼ δὲ τοῦτον τὸν ἀνθρώπου πλέον πάντων.

(β) Τὸ « τοῦ » λείπει εἰς τὸ C.

(γ) Τὸ S. οὐ ὅμοιον [sic].

(δ) Τὸ S. γυναικὶ [τάλαντα εἰσνεγκαμένη] ἢ [sic] προῖκα, ἐξ
 ἧς παιδίον αὐτῷ γεννᾷ (καὶ τὸ εἰς περιθώριον « γέγονε ») τρεῖς.

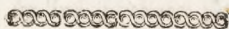
(ε) Ὁ Κατωθὼν προτείνει « τῇ τοῦ Ποσειδῶνος ἡμέρᾳ, μᾶλλον δὲ
 ταῖς τοῦ Ποσειδῶνος ἡμέραις » ἄλλοι ἤθελον νὰ διορθόνωσι « τῇ
 τοῦ Ποσειδῶνος ἡμερομηνίᾳ.

(ζ) Ὁ Κατωθὼν ἤθελε « περὶ τοῦ ἀναστὰς κακῶς, [ἢ κακὰ] εἰπεῖν.
 Μετὰ τὴν τελευταίαν λέξιν ταύτην τὸ S. προσθέτει « καὶ ἀρχὴν γε
 εἰληφότος μὴ ἀποσχέσθαι [sic] μηδὲ τοὺς οἰκείους αὐτοῦ λοιδορεῖσθαι.

(η) Ἡ λέξις, « ἄλλα » λείπει εἰς τὸ S.

(θ) Μετὰ ταύτην τὴν τελευταίαν λέξιν τὸ D. προσθέτει « ἀποκα-
 λῶν παρρησίαν, καὶ δημοκρατίαν καὶ ἐλευθερίαν καὶ τῶν ἐν βίῳ ἡδι-
 στα τοῦτο ποιῶν. Οὕτως ὁ τῆς διδασκαλίας ἐρεθισμένος [sic] μανι-
 κούς καὶ ἐξετηκότας ἀνθρώπους τοῖς ἡθεσι ποιεῖ.

(6): Απόδειξις δὲ τούτου, ὅτι πρὸς τὴν γυναῖκά του δίδει τρεῖς μόνους χαλκοὺς (7) πρὸς τὴν δαπάνην τῆς τραπέζης, καὶ τὴν ἀναγκάζει νὰ λούηται μὲ ψυχρὸν ὕδωρ τὴν ἡμέραν τοῦ Ποσειδῶνος (*) (8) κτλ. Εἶν' ἄξιός νὰ κακολογήσῃ καὶ ἐκεῖνον, μὲ τὸν ὅποιον πρὸ ὀλίγου συνεκάθητο, ἀφοῦ ἐκεῖνος ἀναχωρήσῃ τοιαῦτα καὶ ἄλλα πλεῖστα λέγει καὶ περὶ τῶν φίλων καὶ οἰκείων του. Καὶ οὔτε οἱ ἀποθανόντες μένουσιν ἀπηλλαγμένοι ἀπὸ τὴν κακολόγον γλῶσσάν του (9) (**).



(*) Τὸ S. προσθέτει ἐνταῦθα ἂν καὶ ἔλαβεν ἐξ αὐτῆς μεγάλην προίκα εἰς τὸν γάμον ἀποκτήσας καὶ τέκνον.

(**) Τὸ S. προσθ. ἐνταῦθα "ταύτην τὴν διαγωγὴν" ἥτις ἀποτελεῖ τὴν γλυκυτάτην τέρψιν τῆς ζωῆς του καλεῖ εὐκρίνειαν, πνεῦμα δημοκρατικὸν καὶ ἐλευθερίαν· τόσον ἡ γλωσσαιχία τοῦ κακολογεῖν καθιστᾷ τοὺς ἀνθρώπους μανικοὺς, παρεκτρέποντα τοῦ ὀρθοῦ λόγου. Αἱ δ' ἄλλαι διεσπαρμέναι παρὰ τοῦ ἀντιγραφ. διανοθεύσεις εἰς τοῦτο τὸ κεφάλ. εἶναι πολλὰ ἀηθεῖς καὶ δύσμορφοι [κακόζηλοι], διὰ τοῦτο τολμῶ νὰ τὰς μεταφράσω καὶ ἀναιρέσω.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΘ'.

Π Ε Ρ Ι Φ Ι Λ Ο Π Ο Ν Η Ρ Ι Α Σ.

ΕΣΤΙ δὲ ἡ φιλοπονηρία ἐπιθυμία κακίας. Ὁ δὲ φιλοπόνηρός ἐστι τοιός δέ τις, οἷος ἐντυγχάνειν τοῖς ἡττημένοις, καὶ δημοσίους ἀγῶνας ὠρελικόσι (ι), καὶ ὑπολαμβάνειν, ἐὰν τοῦτοις χρῆται, ἐμπειρότερος γενήσεσθαι καὶ φοβερώτερος. Καὶ ἐπὶ τοῖς χρηστοῖς εἰπεῖν, ὡς γίνεται, καὶ φησὶν, ὡς οὐθεὶς ἐστὶ χρηστός, καὶ ὁμοίους πάντας εἶναι. Καὶ ἐπισκῆψαι δὲ, ὡς χρηστός ἐστι. (θ) Καὶ τὸν πονηρόν δὲ εἰπεῖν ἐλεύθερον. Ἐὰν βούλεται τις εἰς πονηρόν, καὶ τὰ μὲν (ι) ἄλλα ὁμολογεῖν ἀληθῆ ὑπὲρ αὐτοῦ λέγεσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, ἔνια δὲ ἀγνοεῖν· φῆσαι μὲν (δ) αὐτὸν εὐφυῆ καὶ φιλαίτερον, (ε) καὶ ἐπίδοξον· καὶ διατείνεσθαι δὲ ὑπὲρ αὐτοῦ, ὡς οὐκ ἐντετύχην ἀνθρώπων ἱκανώτερον. Καὶ εὖνους δὲ εἶναι τῷ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ λέγοντι, ἢ ἐπὶ δικαστηρίῳ κρινομένῳ· καὶ προσκαθήμενος δὲ εἰπεῖν δεινός, ὡς οὐ δεῖ τὸν ἄνδρα, ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα κρίνεσθαι· καὶ φῆσαι αὐτὸν κύνα εἶναι τοῦ δήμου· φυλάττειν γὰρ αὐτὸν τοὺς ἀδικοῦντας· καὶ εἰπεῖν, ὡς οὐχ ἔξομεν τοὺς ὑπὲρ τῶν κοινῶν συναχθεσθαισόμενους, ἢν τοὺς τοι-

(θ) Ἀναγινώσκει τις κακῶς εἰς τὸ κείμενον τοῦ Ἀμαδουζῆ "ὠρελικόσι".

(β) Προέκρινε μᾶλλον ὡς ἀναγινώσκω " καὶ ἐπισκῆψαι δὲ, ὅς [τοῦτέστιν ἐκεῖνος, ὅς] χρηστός ἐστιν· ὅρα τὰς σημ.

(γ) Προτιμῶ μᾶλλον νῦν μεταθέσω τὴν στίξιν μετὰ τὸ ἐλεύθερον, καὶ ὡς ἀναγινώσκω " καὶ τὸν πονηρόν δὲ εἰπεῖν ἐλεύθερον· ἐὰν δὲ διαβάλληται τις εἰς πονηρίαν. Καὶ τὰ μὲν κτλ. Ὅρα τὰς σημ.

(δ) Ἰτως ἔπρεπε ὡς ἀναγινώσκει " φῆται δὲ, ἢ φῆται μέντοι "

(ε) Διορθῶν φιλέταιρον ἢ φιλεταῖρον. Ὅρα Πλουτάρχ. εἰς Ἀλέξανδρον Τ. δ'· σελὶς 109· καὶ εἰς Διομήτρ. Τ. β'· σελ. 7. Ἐκδοσ. Ρεῖσκ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΘ'.

Π Ε Ρ Ι Φ Ι Λ Ο Π Ο Ν Η Ρ Ι Α Σ .

Η μὲν φιλοπονηρία εἶναι τούτ' αὐτὸ κλίσις ἑμφυτοῦ
 τῆς ψυχῆς, εἰς λόγους καὶ πράξεις πονηράς. Ὁ δὲ φι-
 λοπόνηρος τοιοῦτος, ὥστ' ἔρχεται πρὸς τοὺς δίκην ζη-
 μιωθέντας καὶ διὰ πράξεις δημοσίας καταδικασθέντας
 καὶ λέγει, ὅτι ἂν αὐτὸς διαχειρισθῇ ταῦτα, θέλει
 φανῇ ἐμπειρότερος, καὶ φοβερώτερος. Ἄν δὲ τύχῃ νὰ
 γίνηται λόγος περὶ χρηστῶν ἀνθρώπων, καθὼς συμβαί-
 νει, αὐτὸς λέγει, καὶ βεβαιώνει, ὅτι κἀνείς δὲν εἶναι
 καλός, καὶ ὅτι ὅλοι εἶναι ὅμοιοι (1). Καὶ τὸν μὲν
 χρηστὸν μέμφεται καὶ κατατρέχει, διότι εἶναι χρηστὸς
 (2), τὸν δὲ πονηρὸν λέγει ἐλεύθερον. Ἄν δὲ θέλῃ τις
 νὰ κατηγορήτῃ τὸν πονηρὸν, τὰ μὲν ἄλλα ὁμολογεῖ
 ὅτι λέγονται ἀληθῆ ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, περὶ ἐκείνου,
 τινὰ δὲ προσποιεῖται, ὅτι ἀγνοεῖ, βεβαιώνει ὅμως, ὅτι
 ἔχει εὐφύην, ἀγαπᾷ τοὺς φίλους του, ἀπολαύει καὶ
 καλὴν ὑπόληψιν, καὶ διατείνεται ὑπὲρ αὐτοῦ, ὅτι δὲν
 εἶδεν ἄλλον ἀνθρώπον ἱκανώτερον. Καὶ εἰς μὲν τὰς συνελεύ-
 σεις λαμβάνει τὸ μέρος τοῦ ῥήτορος, εἰς δὲ τὸ δικαστή-
 ριον, τοῦ δικαζομένου (3)· εἰν' ἱκανὸς πρὸς τούτοις, κα-
 θήμενος πλησίον τῶν δικαστῶν, νὰ τοὺς ἐνοχλῇ λέ-
 γων, ὅτι δὲν πρέπει νὰ κρίνωσι τοὺς ἀνθρώπους, ἀλ-
 λά, τὰς πράξεις, προσθέτων, ὅτι αὐτὸς εἶναι κύων τοῦ
 δήμου (4), ἐπειδὴ ἐπαγρυπνεῖ προφυλλάττων αὐτὸν
 ἀπὸ τοῦ θέλοντος νὰ τὸν ἀδικῶσι, καὶ ὅτι ἂν ἐγκαταλεί-
 ψωμεν ἀπροστατεύτους τοὺς τοιοῦτους, δὲν θέλομεν ἔχει

ούτους προώμεθα. Δεινὸς δὲ καὶ προσατῆσαι φαύλων, καὶ συνεδρεῦσαι ἐν δικαστηρίοις ἐπὶ πονηροῖς πράγμασι, καὶ κρίσιν κρίνων ἐκδέχεσθαι τὰ ὑπὸ τῶν ἀντιδίκων λεγόμενα ἐπὶ τὸ χεῖρον. Καὶ τὸ ὅλον, φιλοπονηρία (α) ἀδελφή ἐστὶ τῆς πονηρίας· καὶ ἀληθές ἐστι τὸ τῆς παροιμίας, » τὸ ὅμιον πρὸς « τὸ ὅμοιον πορεύεσθαι. «



ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Π Ε Ρ Ι Α Ι Σ Χ Ρ Ο Κ Ε Ρ Δ Ε Ι Α Σ.

Η δὲ αἰσχροκέρδεια ἐστὶ περιουσία κέρδους αἰσχροῦ. Ἔστι δὲ τοιοῦτος ὁ αἰσχροκερδής, οἷος ἐσθίων (β), ἄρτους ἱκανοὺς μὴ παραθεῖναι. Καὶ δανείσασθαι παρὰ (γ) ξένου παρ' αὐτῷ καταλύοντος. Καὶ διανέμων μερίδας φῆσαι δίκαιον εἶναι διμοιρον τῷ διανέμοντι δίδοσθαι, καὶ εὐθὺς αὐτῷ (δ) νεῖμαι. Καὶ ἱμάτιον ἐκδοῦναι πλῦναι, καὶ χρυσάμενος παρὰ (ε) γνωρίμου ἐφελκῦσαι πλείους ἡμέρας, ἕως ἂν ἀπαιτηθῇ. Καὶ τῶν υἱῶν

(α) Ἦθελον προτιμήσει « ἡ φιλοπονηρία «.

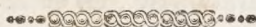
(β) Διορθῶναι « ἐστιῶν.

(γ) Παρεδέχθη τὴν διόρθωσιν οὖραν εἰς τὴν ἔκδοσιν τῶν δύο τελευταίων χαρακτήρων ὑπὸ τοῦ Βεκκ. εἶχεν εἰς τὸ κείμενον « παρί.

(δ) Παρεδέχθη τὴν διόρθωσιν τοῦ Βεκκ. εἶχεν εἰς τὸ κείμενον « αὐτῷ «.

(ε) Ἠκολούθησα τὴν διόρθωσιν τοῦ Βεκκ. Ἀνεγίνωσκέ τις εἰς τὸ κείμενον. « παρί.

ἀνθρώπους, νὰ προστατεύωσι τὰ δημόσια πράγματα. Εἶν' ἄξιός νὰ προστατεύῃ καὶ τοὺς φαύλους, καὶ νὰ συνηγορήσῃ ὑπὲρ τῶν πονηρῶν πράξεων. Καὶ δικαζόμενος νὰ τρέπῃ τοὺς λόγους τῶν διαδίκων ἐπὶ τὸ χειρόν, ἐν γένει δὲ ἡ φιλοπονηρία εἶν' ἀδελφὴ τῆς πονηρίας, καὶ ἀληθεύει ἡ παροιμία ἡ λέγουσα, ὅτι τὸ ὁμοιον ἀγαπᾷ πάντοτε τὸ ὁμοίον του (5).



ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΠΕΡΙ ΑΙΣΧΡΟΚΕΡΔΕΙΑΣ.

Η μὲν αἰσχροκέρδεια εἶν' ἀνυπερβλήτος ἐπιθυμία κέρδους ἀθεμίτου. Ὁ δ' αἰσχοκερδὴς τοιοῦτος, ὥς ὅταν τρώγῃ δὲν παραθέτει πολλοὺς ἄρτους εἰς τὴν τράπεζαν. Καὶ παρὰ τοῦ καταλύοντος εἰς τὸν οἶκόν του ζητεῖ δάνοια (1). Καὶ ὅταν διανέμῃ εἰς τὴν τράπεζαν τὰς μερίδας λέγει, ὅτι εἶναι δίκαιον νὰ δίδηται δίμοιρον εἰς τὸν διανέμοντα, καὶ εὐθὺς βάλλει δύο μοίρας ἔμπροσθέν του, [ὄρα εἰς τὸ περὶ Βδελυρίας κεφ. ια. ἀπὸ τοῦ, οἶνοπωλῶν (2), μέχρι τοῦ «κοινὸν εἶναι φήσας τὸν Ἑρμῆν]. Ὅταν δὲ δίδῃ τὸ φόρεμά του νὰ τὸ πλύνωσι, δανείζεται ἀπὸ φίλον ἄλλο, καὶ τὸ φορεῖ ὑπὲρ τὴν χρεῖαν του, ἕως οὗ τοῦ τὸ ζητήσωσιν [ὄρα εἰς τὸ προλεχθὲν κεφάλ. ἀπὸ τὸ «τὰ δὲ δὴ τοιαῦτα (3), ἕως τοῦ «ἐλαττον τέσσαρσι δραχμαῖς ἀποδοῦναι]. Καὶ ὅταν δι' ἀσθένειαν δὲν ἀπόρχωνται οἱ υἱοὶ του εἰς τὸ διδασκαλεῖον διὰ μῆνα ὀλόκληρον, ἀφ-

δὲ μὴ πορευομένων εἰς τὸ διδασκαλεῖον τὸν μῆνα ὅλον διὰ τὴν ἀρρώστιαν, ἀφαιρεῖν τοῦ μισθοῦ κατὰ λόγον· καὶ τὸν Ἀνθηστεριῶνα μῆνα μὴ πέμπειν αὐτοὺς εἰς τὰ μαθήματα, διὰ τὸ θάσας εἶναι πολλὰς, ἵνα μὴ τὸν μισθὸν ἐκτίνη. Καὶ παρὰ (α) παιδὸς κομιζόμενος ἀποφορὰν, τοῦ χαλκοῦ τὴν ἐπικαταλαγὴν προσαπαιτεῖν, καὶ λογισμὸν δὲ λαμβάνων παρὰ τοῦ χειρίζοντος. Συναποδημῶν δὲ μετὰ γνωρίμων, χρήσασθαι τοῖς ἐκείνων παισὶ, τὸν δὲ ἑαυτοῦ ἔξω μισθῶσαι, καὶ μὴ ἀναφέρειν εἰς τὸ κοινὸν τὸν μισθόν. Ἀμέλει δὲ καὶ συναγόντων παρ' ἑαυτῷ ὑποθεῖναι τῶν παρ' ἑαυτῷ διδομένων (β) ξύλων, καὶ φακῶν, καὶ ὄξους, καὶ ἄλτων, καὶ ἐλαίου τοῦ εἰς τὸν λύχνον. Καὶ γαμοῦντος τινὸς τῶν φίλων, καὶ ἐκδιδομένου (γ) θυγατρὸς, πρὸ χρόνου τινὸς ἀποδημῆσαι, ἵνα μὴ προπέμψῃ (δ) προσφορὰν. Καὶ παρὰ τῶν γνωρίμων τοιαῦτα κιχρᾶσθαι, ἃ μὴτ' ἂν ἀπαιτῆσαι μὴτ' ἂν ἀποδιδόντων ταχέως ἀντικομίσαι (ε).

(α) Ἀναγινώσκουσιν εἰς τὸ ἐκ. Κερ. "τὰ δὲ δὴ τοιαῦτα· φειδομένην". Ὅρα τὰς σημ.

(β) Ἠκολούθησα τὴν διόρθωσιν τοῦ Βεκ ἀνεγίνωσκέ τις εἰς τὸ κείμενον "περί".

(γ) Ὁ Βεκ διορθώνει "ἐκδιδομένης". Ὅρα τὰς σημ.

(δ) Διορθῶν "προσπέμψει".

(ε) Διορθῶν "ἃ μὴτ' ἂν ἀπαιτήσῃς [ἢ τοῦλάχιστον ἀπαιτεῖται], μὴτ' ἂν ἀποδιδόντων ταχέως ἂν τις κομίσαιτο. ὅρα τὰς σημ.

Τ Ε Λ Ο Σ .

αἰρεῖ ἀναλόγως τὸν μισθὸν τοῦ διδασκάλου. Τὸν δὲ Ἀνθεστηριῶνα μῆνα δὲν τοὺς ἀποστέλλει εἰς τὰ μαθήματα, ἐπειδὴ τότε εἶναι πολλὰ θεάματα, διὰ νὰ κερδήσῃ τὸν μισθὸν τοῦ διδασκάλου. Καὶ ὅταν λαμβάνῃ ἀπὸ τοὺς δούλους τὰ συμπεφωνημένα χρήματα εἰς χαλκοὺς, ἀπαιτεῖ νὰ τοῦ πληρώσωσι τὸ ἀνάλογον διὰ τὴν τούτων ἀλλαγὴν (5) εἰς ἀργύριον. Τοῦτ' αὐτὸ πράττει καὶ ὅταν λαμβάνῃ ἀπὸ τὸν ἐπίτροπόν του (6) λόγον τῆς διαχειρήσεως [ὅρα εἰς τὸ προειρημένον κεφ. ια'. ἀπὸ τοῦ «καὶ φράτορας ἐσιῶν» (7), μέχρι τοῦ «ἵνα οἱ διακονοῦντες παῖδες μὴ λάβωσιν»]. Ὅταν δὲ συνοδοιπορῇ μὲ φίλους του μεταχειρίζεται τοὺς δούλους ἐκείνων, τὸν δὲ δούλόν του μισθώνει εἰς ἄλλον τινά, χωρὶς ν' ἀναφέρῃ εἰς τὸ κοινὸν τὸν μισθόν (8). Πρὸς τούτοις ὅταν συναθροίζονται καὶ καταθέτωσιν (9) εἰς τὸν οἶκόν του ἀναγκαῖα διὰ συμπόσιον, ἀφαιρεῖ ἀπὸ τὰ ξύλα ἀπὸ τὰς φακὰς, ἀπὸ τ' ὀξύδιον, ἀπὸ τὸ ἄλας, καὶ ἀπὸ τὸ διὰ τὸν λύχνον ἔλαιον. Ὅταν δ' ἔχῃ γάμον τις τῶν φίλων του, ὑπανδρεύων θυγατέρα (10), ἀναχωρεῖ πρὸ καιροῦ διὰ νὰ μὴ πέμψῃ δῶρον γαμήλιον (11)· ἀπὸ δὲ τοὺς γνωρίμους τοῦ δανεῖζεται τοιαῦτα, ὅποια, οὔτ', ἤθελεν ἀπαιτήσῃ τις· οὔτε καὶ ἂν τοῦ ἀπέδιδον, ἤθελε καταδεχθῇ νὰ λάβῃ (12).

Τ Ε Λ Ο Σ .

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ.

ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΤΟΥ ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΥ

ΕΙΣ ΤΟ ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ

Σημ. α. Σελ. 3. Τουτέστιν πρὸς τὴν ἀνατροφὴν τῶν βαρβάρων, πρὸς τῶν ὁποίων τὰ ἤθη οἱ Ἕλληνες εἶχον γενικὴν ἀποστροφὴν. Ἀλλ' εἰς ταύτην τὴν ἔννοιαν ὁ Θεόφραστος δὲν ἦτο πολλὰ ἀκριβής, ἐπειδὴ ὑπέλαβε τὴν ἀνατροφὴν τῶν Ἑλλήνων, τὴν αὐτὴν πανταχοῦ. Διότι, ποία ἀναφορὰ ἡδύνατο νὰ ὑπάρχῃ μεταξύ τῆς ἀγρίας ἀνατροφῆς τῶν Σπαρτιατῶν, ἀποκλειούσης πᾶν ὅτι δὲν ἀπετείνετο διὰ τινος τρόπου κατ' εὐθείαν ἢ πλαγίως πρὸς τὴν ἐπιστήμην τοῦ πολέμου καὶ τοῦ τρόπου, καθὼν ἀνετρέφοντο οἱ Ἀθηναῖοι; Δὲν εἶν' ἐπίσης ἀληθὲς ὅτι ἅπαντα ἡ Ἑλλὰς κεῖται ὑπὸ τὸ αὐτὸ κλίμα· χωρὶς νὰ ὁμιλήσω περὶ τῆς διαφορᾶς φύσεως τῆς χώρας, τὰ ὅποια δύνανται νὰ μεταβάλλωσι τὴν ἀτμοσφαῖραν κατὰ μικρότατα διαστήματα, καθὼς ἦτο τὸ τῆς Βοιωτίας βαρὺ, ὡς πρὸς τὸ τῆς Ἀττικῆς· γινώσκει πᾶς τις, ὅτι τὸ πρὸς τὴν Θράκην πλησιάζον μέρος τῆς Ἑλλάδος, εἶναι πολλὰ διάφορον τοῦ τῆς Πελοποννήτου, καὶ τῶν παρακειμένων νήτων.

Σημ. β. Σελ. 3. Πιθανόν, οὗτος ὁ Πολυκλῆς νὰ ἦτο ὁ Στρατηγὸς τοῦ Ἀντίπατρου περὶ τοῦ ὁποίου ὁμιλεῖ Δ. ὁ Σικελιώτης (1) εἰς τὴν ριδ". Ὀλυμπιάδα, τάσῃ μᾶλλον, ὅσον ὁ Θεόφραστος ἦτο συνδεσμένος μὲ τὸν Ἀντίπατρον, καὶ ἔτι μᾶλλον μὲ τὸν υἱὸν τοῦ Κᾶσσανδρον (2).

Σημ. γ'. Σελ. 3. Τοῦτο συμφωνεῖ μὲ τὸ ὁποῖον λέγει, ὁ ἄγιος Ἱερώνυμος ἐμιλοῖν περὶ τοῦ Θεοφράστου, δηλαδή, ὅτι οὗτος ὁ Φιλόσοφος ἀπέθανεν εἰς ἡλικίαν ἑξῆς 107. Ἐλλὰ Δ. ὁ Λαέρτ. λέγει ῥητῶς ὅτι ἀπέθανεν εἰς ἡλικίαν 85 ἐτῶν. Ὁ Κατωθὼν εἰς τὴν πρώτην τῶν χαρακτήρων ἔκδοσιν τοῦ [1592], διὰ τὴν συμβιβαστὴν ταύτην τὴν ἀντίρρυσιν ἤθελεν, ὅτι διώρθωσέ τις τὸ κείμενον τοῦ συγγραμματος ἀπὸ τὸν Λαέρτ. ἀναγνοὺς 79 ἀντὶ 99. Ἀλλ' εἰς τὴν δευτέραν ἔκδοσιν [1599] μετέβαλε τὴν γνώμην, προβάλλων, ὅτι διώρθωσε μᾶλλον ὁ Λαέρτ. ἀπὸ τὸ κείμενον τοῦ Θεοφράστου, καὶ τοῦ ἁγίου Ἱερωνύμου, ἀναγνοὺς 107 - ἢ 109, ἀντὶ 79. Τοῦτο δὲ ἀναμφιβόλως, εἴν' ἐκ τῆς ἀπροσεξίας, καθ' ἣν ὁ Κατωθὼν ἐνταῦθα κατὰ λάθος παρέδωκε τὸ κείμενον τοῦ Λαέρτ. ἔπρεπε νὰ εἴπῃ 85· καὶ ὄχι 79]. Ὅσον τὸ κατ' ἐμὲ, προτιμῶ τὴν πρώτην εἰκασίαν τοῦ Κατωθῶνος ἀναγνοὺς εἰς τὸν Θεοφράστον 79 ἔτη. Οὐ μόνον, διότι οἱ ἀντιγραφεῖς εὐκόλως συγχέουσι τὰ 90 μὲ τὰ 70· ὡς κάλλιστα ὁ Φίσχερ ἀπέδειξεν εἰς τὰς σημειώσεις του, ἀλλ' ἔτι μᾶλλον καὶ διὰ τοὺς λόγους τοὺς ὁποῖους προβάλλει ὁ Κορσίνης (1). Ὑποθέτω ὅτι ὁ Θεόφραστος συνέγραψε, τοῦτο τὸ μικρὸν σύγγραμμα εἰς ἡλικίαν 79 ἐτῶν. ἐπίσης εἶν' ἀληθές, καὶ ὅτι εἶναι σπάνιον εἰς ἐκείνην τὴν ἡλικίαν νὰ εἴχῃ δύναμιν πνεύματος (ἀποχρῶσαν), εἰς τὸ νὰ συντάξῃ τοιοῦτον σύγγραμμα. Δὲν ἀναφέρονται, εἰμὴ ὀλιγώτατα παραδείγματα τοσαύτης γονιμότητος. Εἰς τοὺς μακροβίους τοῦ Λουκιανοῦ δὲν εὐρίσκομεν εἰμὴ δύο, τὸ τοῦ Ἰσοκράτους, συγγράψαντος τὸν πανηγυρικὸν εἰς τὴν ἡλικίαν τῶν 96 ἐτῶν καὶ τοῦ Ποιητοῦ Κρατίνου, συνθέσαντος δράμμα τοῦ δεκάτρου ὀλίγον πρὸ τοῦ θανάτου του, εἰς τὰ 97 ἔτη τῆς ζωῆς του (2). Ἡ Εὐρώπη εἰς τὸν ιδ'. αἰῶνα παρουσίασεν ἓν σπανιώτερον εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Λουδοβίκου Μοναλδέσχη συγγράψαντος εἰς ἡλικίαν 115 ἐτῶν ἀπομνημονεύματα τοῦ καιροῦ του (3).

ΚΕΦΑΛΑ. Α'. Σημ. α'. Σελ. 7. Μεταχειρίζομαι τὴν λέξιν **attaquer**, ἐξηγοῦσαν κατὰ γράμμα τὴν κυρίαν σημασίαν τόσῳ καλῶς, ὥστε ἡ ἐκ τῆς λέξεως “ἐπέθετο” παριστανομένη ἔννοια, καθιστᾷ, νομίζω, ἀναφελῆ πᾶσαν τὴν Γραμματικὴν λογοτριβήν, τὴν ὁποίαν ὁ Κώστε ἔταξε κάτωθεν τῆς μεταφράσεως τοῦ λα Βρουῦερ.

(1) Χρονικὰ Ἀττικ. Τ. 4 Σελ. 60.

(2) Λουκ. Μακροβ. Τ. 3. 23. Σελ. 225.

(3) Βολτέρω δοκίμ. περὶ τῶν ἡθῶν κερ. ξή. Τ. 3. Σελ. 125.

Σημ. 6'. Σελ. 7. Ἐπειδὴ εἰς τούτους τοὺς χαρακτῆρας ἀναφέρεται πολλάκις ἡ λέξις " ἔρανος " εἶναι καλὸν νὰ προσδιορίσω ἐνταῦθα τὴν σημασίαν, διὰ νὰ μὴ ἐπιστρέφω πάλιν εἰς αὐτήν· χωρὶς νὰ χρονοτριβῶ εἰς τὸ νὰ ἐρευνῶ τὰς διαφόρους ἐτυμολογίας ταύτης τῆς λέξεως, τὰς ὁποίας δύναται τις νὰ ἴδῃ εἰς τὸν Γατάκερ (1) παρατηρῶ.

Α. Ὅλοι οἱ Ἕλληνες ἔδιδον τὴν λέξιν " ἔρανος " εἰς τὰ συμπόσια τὰ γινόμενα διὰ τῆς συνεισφορᾶς ἐκάστου τῶν συσσίτων· Κατ' αὐτὴν τὴν ἔννοιαν ὁ Ἡσύχιος ἐξηγεῖ τὴν λέξιν " ἔρανος " τὸ ἐκ συμβολῆς δεῖπνον ". Ἀλλ' ἔδιδον τοῦτο τ' ὄνομα περιστότερον εἰς συμπόσιον, τὸ ὁποῖον πολλοὶ ἀμοιβαίως ἔδιδον πρὸς ἀλλήλους, ἕκαστος εἰς τὴν σειράν του. Διὰ τοῦτο ὁ Ἡσύχιος τὸ προσθέτει μετὰ τὸ ἄρθρον, ὡς προσεγῶς εἶπον, ἢ τὸ ἀνὰ μέρος δεῖπνον· καὶ αὕτη ἡ δευτέρα ἐκδοχὴ εἶναι τόσῳ ἀξιολογωτέρα, ὅσον ἐξηγεῖ τὴν φύσιν τοῦ " repas " τὸ ὁποῖον, εἰς τὸν Ὅμηρον (2) πλούσιός τις ὑποτίθεται ὅτι προσφέρει πρὸς τοὺς φίλους του, καὶ εἰς τὸ ὁποῖον οὗτος ὁ Παιστής δίδει ὡσαύτως τ' ὄνομα " ἔρανος "· Τοῦτο εἶναι δεῖπνον ἀποδιδόμενον εἰς ὑποκείμενα ὀφείλοντα νὰ τὸ ἀποδώσωσι, τὸ ὁποῖον οἱ ὑπομνηματισταὶ φαίνεται, ὅτι δὲν ἐνόησαν καλῶς.

Β'. Πᾶσα ἡ Ἀττικὴ ἦτο διηρημένη εἰς 174 Δήμους· ἔνιοι τῶν ὁποίων ἠδύναντο νὰ συγκριθῶσι μετὰ τὰ παρὰ τῶν Γάλλων σήμερον καλούμενα " hameaux, χωρία, ἐκ τῶν διαφύρων ἐνόσεων ἐτχηματίζοντο δέκα φυλαί, ἐκάστη τῶν ὁποίων ὑπεδιηρεῖτο εἰς τρεῖς φρατρίδας, (3), καὶ ἐκάστη φρατρία ὑπεδιηρεῖτο εἰς τριάκοντα κλάσεις. Οἱ πολῖται τοῦ αὐτοῦ χωρίου ἢ δήμου ἐκαλοῦντο πρὸς ἀλλήλους συνδημόται, καὶ οἱ τῆς αὐτῆς φυλῆς " φυλέται " οἱ δὲ τῆς αὐτῆς φρατρίδας " φράτορες " ὡς καὶ οἱ τῆς αὐτῆς κλάσεως· Γενέται. Τὰ δὲ ἄτομα τὰ συνιστάμενα τὰς διαφόρους ἐκείνας συσσωματώσεις ἦτο νενομισμένον νὰ ζῶσιν ἀδελφικῶς μετ' ἀλλήλων· διότι εἶχον τοὺς ναοὺς, τὰς ἐορτὰς, καὶ θυσίας κοινὰς. Διὰ νὰ χορηγῶσι δὲ εἰς ἐκείνας τὰς θυσίας, καὶ εἰς τὰ συμπόσια τὰ εἰς αὐτὰς παρεπόμενα πάντοτε, ἦσαν ὅλοι ὑπόχρεοι, νὰ πληρῶνσι ποσότητά τινα προσδωρισμένην ἀπὸ τὸν " ἔραρικὸν νόμον "· Ἐκείνη ἡ ποσότης διὰ τὰ δεῖπνα, ὅπου ἐδαπανᾶτο, ἦτο ἀλ-

(1) Ἑναγτ. συμμίκτ. ὀφείγον (col) 855 — 56.

(2) Ὀδυσσ. Α. εἰχ. 414· (3) Κορσιν. Χρον. Ἀττ. Τ. 1. ὁμιλ. 5.

λός τις Ξρανος. Οἱ ἀρνούμενοι καὶ μὴ θέλοντες νὰ συμμορφωθῶσι με-
 τοὺς νόμους καὶ κανόνας ἐκείνων τῶν ἑτερείων ἠναγκάζοντο διὰ τῆς
 δόξου τοῦ δικαστηρίου νὰ ἐκπληρωθῇ τὰ χρήν των. Αὗται δὲ αἱ δι-
 νέξεις ἐκπλοῦντο “ ἑρανικαὶ δίκαι ” (1). Ὁ Ἀθήναιος ὁμιλεῖ περὶ πα-
 σῶν τούτων τῶν ἑτερείων πολιτικῶν καὶ θρησκευτικῶν τότε ὅταν λέ-
 γῃ “ (2) Οἱ νομοθεταί, τὰ τε φυλετικὰ καὶ τὰ δημοτικὰ προσέτα-
 ξαν δεῖπνα, ἔτι δὲ, καὶ τοὺς θιάτους, καὶ τὰ φρατρικὰ καὶ τὰ ὀργεω-
 νικὰ λεγόμενα. Εἰς ὅλους τούτους τοὺς χαρακτηῖρας ὁ Θεόφραστος ποτὲ δὲν με-
 χειρίσθη τὴν λέξιν “ ἑρανος ” εἰς ταύτην τὴν σηκασίαν (*), ἀλλὰ διὰ νὰ
 ἐκφρασθῇ. [Γ]. Τὴν συνήθειαν, τὴν ὁποίαν εἶχον οἱ Ἕλληνες εἰς τὸ ν’ αὐξάνωσι
 τ’ ἀναγκαστικὰ κεφάλαια, εἰς τὸν δυστυχῶντα φίλον, διὰ ν’ ἀνορθώσωσι τὰς
 ὑποθέσεις καὶ τὴν ὑπόληψιν του χωρὶς ν’ ἀπαιτῶσι κἀνέναν τόνον, οὔτε νὰ
 τὸν προσδιορίζωσιν ἄλλην προθεσμίαν, πρὸς τὴν ἐξώφλησιν, εἰμὴ τὴν
 μεταβολὴν τῆς τύχης του. Καθὼς, ὅσῳκις εἶχεν εἰς τοῦτο συνεισφέρει
 περισσώτερον ἀπὸ ἐν ὑποκείμενον εἰς χρηματικὴν τινὰ ποσότητα προσ-
 διορισμένην διὰ νὰ ἐξάξισιν ἀπὸ τὴν ἀπορίαν κοινόν τινα φίλον,
 ἐκάλουν ἐκείνην τὴν ποσότητα ἢ συλλογὴν μετὰ τὴν λέξιν “ ἑρανος ”.
 Ὅσα προεῖπον [εἰς τὸ Β]. περὶ τῆς μηνιαίας συλλογῆς μεταξὺ τῶν Φυλε-
 τῶν, Φρατέρων, ἢ δημοτῶν, ὡς καὶ περὶ τῶν νόμων καὶ τῶν δι-
 κῶν τῶν περὶ ταύτης τῆς συνδρομῆς, ὁ Κασσιανὸς (3) τὰ ἐφαρμόζει εἰς
 τοῦτο τὸ εἶδος τοῦ ἑράνου προσδιορισμένου πρὸς ἀνύρθωσιν τῶν ὑπο-
 θέσεων τινὸς φίλου. Διατείνεται δὲ ὅτι ἦσαν συνέδρια, ἢ ἑτερεῖαι ἐ-
 χύνται κοινὸν ταμεῖον, εἰς τὸ ὁποῖον, ἕκαστον μὲλος καθέκατον μῆνα
 ἔδδριπτε ποσότητά τινα χρημάτων προσδιορισμένην εἰς τὸ νὰ βοηθῶσι
 τὰ μέλη, τὰ ὁποῖα ὑπέφερόν τινα δυστυχίαν. Καὶ φαίνεται ὅτι ἀπέ-
 θελον τῆς ἑρανικῆς θίκας περὶ τῶν ὑπῳίων ἀναφέρεται εἰς τοὺς Ἕλ-
 ληνος συγγραφεῖς ὡς δικῶν γινωμένων κατ’ αὐτῶν ἐκείνων τῶν δυστυ-

(1) Πολυδεύκ. ζ'. 7—8. ἢ. 101. καὶ 144. Ἀρποκρατ. εἰς “ ἑ-
 ρανίζοντες, ἐτυμολ. μέγα εἰς ὀργεῶνας, καὶ Ἡσύχ. εἰς “ πλη-
 ρωτῆς, καὶ εἰς συνάγειν.

(2) Βιβλ. ε' κεφ. α' Σελ. 185. ἐπιτομή.

(*) Μεταχειρίζονται εἰς ταύτην τὴν ἔννοιαν τὰς λέξεις συστατῶν
 [κεφ. 10] καὶ συνάγειν κεφ. 30 αἵτινες κατὰ τὸν προαναφερθέντα
 Πολυδεύκ. πρέπει νὰ ᾔναι συνώνυμοι τοῦ ἑρανίζων.

(3) Σημ. εἰς τὸ κεφ. 12.

χησάντων, ἂν, μετὰ τὴν ἐπὶ τὸ βέλτιον μεταβολὴν τῶν ὑποθέσεών των διανοοῦντο, νὰ φανώσιν ἀγνώμονες καὶ ἀδικοὶ ἐνταυτῇ. Εἴν' ἀληθές ὅτι, ἐν ὑποκείμενον βοηθούμενον ὑπὸ τῶν φίλων του, καὶ ὑπόχρεον νὰ ἐπιστρέψῃ τὸν ἔρανον, ὡς φαίνεται ἀπὸ τὸ 17. κεφ. τῶν χαρακτήρων, εὐθὺς (ἀφοῦ εὐκολύνετο) μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν ὑποθέσεών του, ἠδύνατο ἐνίοτε καὶ ν' ἀναγκάζεται διὰ τοῦ νόμου πρὸς ταύτην τὴν ἐπιστροφήν, ἂν δὲν ἐκινῆτο εἰς τοῦτο ἐκουσίως. Ἀλλὰ καθὼς αἱ δίκαι, περὶ ὧν ὁ λόγος, ἀπέβλεπον μᾶλλον τοὺς μὴ θέλοντας διόλου νὰ συνεισφέρωσιν εἰς τὴν σύναξιν ἢ εἰς τὸν ἔρανον, τὸ ὅποιον δύναται τις ν' ἀποδείξῃ ἀπὸ πολλὰς περικοπὰς τῶν Ἑλλήνων συγγραφέων (1), καὶ τοὺς ὁποίους ἄλλως ἤθελεν εἶσθαι παράλογον, ἂν ὑποθέτῃ τις, ὅτι καθυπέβαλλον εἰς τὴν βίαν τῶν νόμων, προᾶξιν γενναίαν, ἣτις πρέπει νὰ ᾔν' ἀπολύτως ἐθελούσιος, πρέπει ἀναγκάως, ὅτι αἱ ἔρανικαὶ δίκαι εἶχον ἀντικείμενον τὰς περὶ ἔρανον διενέξεις μεταξὺ τῶν Φυλιτῶν, ἢ Φρακτόρων [τοίχ. 6'.] τόσῳ μᾶλλον, ὅσον ἐκείναι αἱ διενέξεις ἐκρίνοντο καθ' ἕκαστον μῆνα, καθὼς καὶ αἱ συνάξεις ἐγίνοντο ὡσαύτως.

Δ. Ὡσαύτως ἐδίδετο τ' ὄνομα “ ἔρανος, καὶ εἰς τὰ δῶρα, ἢ βοηθείας καθαρῶς χαριτικὰ ὡς τὸ παρατηρεῖ ὁ Σπάνχεϊμ (2), τὸ ὅποιον ἀντιστοιχεῖ μὲ τὴν παρ' ἡμῶν σήμερον καλουμένην “ ἐλεημοσύνην.

Ε. Ἐνίοτε τελευταῖον ἐκάλουν ἔρανον καὶ τὴν συνεισφοράν, τὴν ὁποίαν ἕκαστος πολίτης ἐπλήρωνεν εἰς τὸν δημόσιον θησαυρὸν κατὰ τὴν περιουσίαν του.

Σημ. γ'. Σελ. 7. Δὲν συμφωνῶ παντάπασι μετὰ τὸν Σομαῖζον (3) διορθοῦντα, μᾶλλον δὲ συγχέοντα ὅλον ἐκείνο τὸ χωρίον οὗτοι “ καὶ πρὸς τοὺς δανειζομένους, καὶ ἐρανιζομένους εἶπεῖν ὡς οὐκ ἀργύριον εἶεν, πρὸς δὲ τοὺς ἀντιτινόντας, ὡς οὐ πωλεῖ, κτλ. Τὸ νὰ προτείνω παρομοίας διορθώσεις εἶναι, νὰ ὑβρίτω τὴν ὀρθὴν κρίσιν τῶν ἀναγνώστων. Δύναται τις νὰ ἴδῃ τὰς εἰκασίας τῶν ἄλλων κριτικῶν εἰς τὰς σημ. τοῦ Φίσερχ. Οὗτος ὁ σοφὸς εἶναι βέβαιος, ὡς καὶ ἐγὼ σύμφημι, ὅτι τὸ χωρίον δὲν εἶναι παντάπασι διεφθαρμένον, ἀλλὰ

(1) Σχολιαστ. Ἀριστοφ. Ἀκαρνᾶν. 615.

(2) Εἰς Καλλιμ. Σελ. 706. — (3) Περὶ τοκογλφ. Σελ. 62.

τὸ ἐρμηνεύει οὕτως (1). “ὁ εἰρων ἀντὶ τῆς ἀποκριθῆ εἰς τοὺς προ-
τρέποντας αὐτὸν, νὰ τοὺς δανείτῃ χρήματα, ἢ νὰ συνεισφέρῃ εἰς
σύναξιν προϋποκειμένην πρὸς βοήθειαν τινὸς χρεωκοπήσαντος φίλου,
ὅτι δὲν ἔχει διόλου χρήματα, ἢ ὅτι δὲν θέλει οὔτε νὰ δανείσῃ, οὔ-
τε νὰ συνεισφέρῃ εἰς τὴν προτεινομένην σύναξιν, τοὺς λέγει κατὰ τὸν
τρόπον τοῦ πάντοτε ἀσαφῶς καὶ λοξῶς, ὅτε μὲν, ὅτι δὲν ἔχει τί-
ποτε νὰ πωλήσῃ, ὅτε δὲ, ὅτι σκέπτεται νὰ πωλήσῃ, μὲ τρόπον, καθ-
ὸν δὲν δύναται νὰ ἐννοήσῃσι βεβαίως, ἂν πρέπει νὰ ἐλπίσωσι τίποτ’
ἐξ αὐτοῦ. Νομίζω ἀπλούστερον νὰ διακρίνω ταύτην τὴν ἀπόκρισιν
πολλὰ συντόμως παρὰ τοῦ Θεοφράστου ἐκφραζομένην εἰς δύο μέρη τὸ
πρῶτον, ὅτι δὲν πωλεῖ τίποτε, καὶ ὅχι ὅτι δὲν ἔχει τίποτε νὰ πω-
λήσῃ, ὡς τὸ ἐρμηνεύει ὁ Φίσχερ, διευθύνεται εἰς τοὺς ζητοῦντας τὰ
χρήματα, εἴτε ὡς δάνεια εἴτε ὡς συνεισφοράν. Τὸ β’. ὅτι τὸ ἐργα-
στήριόν του ἔχει καθήμεραν ἀγοραστῆς, ἀποβλέπει ἄλλα πρόσωπα, εἰς
ἄλλην εὐκαιρίαν, ὅπου εὐρίσκει συμφέροντα νὰ μεταχειρίζηται διάφορον
τρόπον ἐκφράσεως· οὕτω, X. II. ἤθελεν εἶσθαι ἡ περίστασις καθ’ ἣν
μακρὰν τοῦ νὰ δανείσῃ ἄλλους, εἶλεν λάβει χρεῖαν νὰ δανεισθῇ ἀπὸ
ἄλλους. Ταῦτο εἶναι καθ’ ὃν τρόπον [ὁ Κασσιανὸς καὶ ὁ λα Βρουῦερ
ἐνόησαν.

Σημ. δ’. Σελ. 7. Τρόπος ὁμιλίας παροιμιώδης, τὸν ὁποῖον εὐρί-
σκει τις καὶ εἰς τὸν Δημοσθένην (2) “οὕτω ταῦθ’ ὁρώσιν, ὥστε μὴ
δοκεῖν ἐωρακέναι” ὥστε τὸ τῆς παροιμίας, “ὁρῶντας μὴ ὁρᾶν καὶ
ἀκούοντας μὴ ἀκούειν”.

Σημ. ε’. Σελ. 9. Δύναται τις νὰ θάλῃ καὶ τὰς ἀκολουθοῦς λέξεις
“οὐ χεῖρόν ἐστιν εὑρεῖν οὐδὲν κτλ.” ἕως εἰς τὴν λέξιν παλλιλογίας πα-
ριληπτικῶς εἰς τὸ στόμα τοῦ εἰρωνος, τὸ ὅποιον δὲν ἤθελεν εἶσθαι
διόλου χωρὶς θάσιν. Ἐν τούτοις, αὕτη ἡ τελευταία λέξις δεικνύει ἀπα-
χρόντως, στοχάζομαι, ὅτι αὗτος εἶν’ ὁ Θεόφραστος, ὅστις περαίνει
τὸ κεφάλαιον διὰ ταύτης τῆς παραινήσεως.

Σημ. ς’. Σελ. 9. Τοιοῦτός ἐστιν ὁ χαρακτήρ τοῦ εἰρωνος, τοῦ-
λάχιστον κατὰ τὴν εἰκόνα τοῦ Θεοφράστου, νὰ παλλιλογῇ πᾶσαν σιγ-
μὴν κατὰ τὰς διαφόρους αἰτίας, κινούσας αὐτὸν νὰ λέγῃ, ἢ νὰ πράτ-
τῃ. Αὕτη ἡ σημασία, ἣτις δὲν εὐρίσκεται διόλου εἰς τὰ λεξικά, συμφω-
νεῖ ἐξ ἀναλογίας, καθὼς ἡ λέξις πολυνοθία ἐρμηνεύει τὴν διαγωγὴν

(1) Ὅρα τὰς σημ. του, καὶ τὸν πίνακά του εἰς τὴν λέξιν πωλεῖν.

(2) Εἰς Ἀριστογείτονα 1. σελ. 797. T. I ἐκδ. Ρεῖσχίου.

τῶν κραττόντων ἢ λεγόντων ἐναντίον τῶν προτέρων αὐτῶν πράξεων ἢ λόγων (1).

Σημ. ε'. Σελ. 9. Ὁ Φιλοκῆτης μεταχειρίζεται τὴν αὐτὴν παρὰθετιν, ὁμιλῶν περὶ τοῦ Ὀδυσσεύς ὑποκρινομένου, ὡς ὄηλον, τὸν εἰρωνα καὶ πανούργον.

„ Οὐ. Θᾶπτον ἂν τῆς πλεῖστον ἐχθίστης ἐμοί

„ Κλύοιμ' ἐχίδνης (2)

ΚΕΦΑΛ. Ε'. Σημ. α. Σελ. 9. Εἰς τὰς Ἀθήνας ἦσαν πολλάι στοαί, αἱ ἐπισημότεραι ἦσαν, ἡ βασιλικὴ στοὰ, ἡ τοῦ Διὸς τοῦ Σωτῆρος, καὶ ἡ ποικίλη καλουμένη στοὰ, τῆς ὁποίας τὰ τεῖχη ἦσαν κεκοσμημένα ἀπὸ ἔργα τῶν περιφημοτέρων Ζωγράφων τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἐπομένως ἦτο ἡ ὡραιωτάτη πασῶν (3). Αὕτη ἡ στοὰ ἐχρησίμευε πρὸς συνέντευξιν τοῦ Ζήνωνος καὶ τῶν μαθητῶν του, οἵτινες ἔλαβον ἐκείθεν τ' ὄνομα τῶν Στωϊκῶν. Πιθανὸν ὅτι περὶ τῆς τελευταίας ταύτης λέγει ἐνταῦθα ὁ Θεόφραστος.

Σημ. β'. Σελ. 9. Ὁ Κατωβίων διατείνεται, ὅτι ὁ κῶλαξ, ὁμιλεῖ ἐνταῦθα πρὸς τινὰ γέροντα, ὁ δὲ λα Βρουῆρ τοῦτ' αὐτίκ' νομίζει, ὅτι οὗτος ὁ λόγος ἀπευθύνεται πρὸς νέον· ἂν ὁ σκοπὸς τοῦ Θεοφράστου ἦναι τοιοῦτος, πρέπει νὰ ἐλλάβωμεν τὸ περὶ τῶν λευκῶν καὶ ῥυτῶν μελάνων λεγόμενον, εἰρωνικῶς, καθὼς ἐννοοῦμεν, ὅτ' αἱς ὁμιλοῦσιν εἰς τὴν συναναστροφήν οἱ ποταποὶ ἄνθρωποι, οἱ τὸ πᾶν συσάζοντες εἰς τὴν ἀπόλαυσιν ἐνδὲς δαίτνου.

Σημ. γ'. Σελ. 11. Τὸ κείμενον ἔχει “ καὶ ἐπισημῆνασθαι κραυγάζειν, “ τοῦτο συμφωνεῖ πολλὰ μὲν τοῦ Εὐδόλιδος, εἰς τὴν Καμωδίαν ἐπιγραφομένην “ οἱ κῶλακες “. Ὅτ' αἱς ἐλπίω ἀνότητον ἐννοοῦμενον ὑπο τῆς τύχης, ἔχω ὅλην τὴν προσοχὴν πρὸς αὐτόν. Ἄν ὁ ὑπέρπλουτος μου ὁμιλῇ, ἐπευφημῶ εἰς τοὺς λόγους του, θαυμάζω δι' αὐτόν, μ' ἕνα λόγον, πράττω πᾶν ὅ,τι πρέπει, διὰ νὰ τοῦ δώσω νὰ σοχαθῇ, ὅτι λαμβάνω εὐχαρίστησιν (4).

Σημ. δ'. Σελ. 11. Προετίμησα τὴν γραφὴν “ ψυχρῶς “ δίδουσιν ἔννοιαν δεικτικτωτέραν ἀπὸ τὴν λέξιν “ πικρῶς “. Ὁ Κατωβίων ἀναφέρει ἐνταῦθα εὐστοχώτατα χωρίον τι τοῦ Πλουτάρχου, ληφθὲν ἀπὸ τὴν πραγματείαν του ἐπιγραφομένην “ Πῶς ἂν τις διακρίνει τὸν κῶλακα τοῦ φίλου “ ὅπου, οὗτος ὁ συγγραφεὺς παριστᾷ τὸν κῶλακα λέγοντα

(1) Ὅρα τὰς σημ. τοῦ Κατωβίου. — (3) Σοφκλ. Φιλοκτ. 631.

(2) Ὅρα Μεουρα. Ἀττικ. ἀναλέκτ. βιβλ. ε'. κερ. ιε'. καὶ ἡ.

(3) Ὅρα τὰς σημ. τοῦ Κατωβίου.

“ σὺ μὲν ἐγέλας, ἐγὼ δ' ἐξέθνησκον γέλωτι, οὕτω πρέπει νὰ μεταφρασθῇ τοῦτο τὸ χωρίον, καὶ ὅχι εἰς τὴν ἔννοιαν, τὴν ὁποίαν ὁ Κατωβών τοῦ διδοί “ *tu quidem ridebas, ego verò risu*

penitus moriebar. “ σὺ μὲν ἐγέλας, ἐγὼ δ' ἐθνήσκον γέλωτι.

Δὲν ἤθελον παρατηρήσει τοῦτο, ἂν δὲν ἤθελε προσβάλλῃ πολλὰ εἰς τὴν ἀληθῆ ἔννοιαν, τοῦ “ ἐθνήσκειν, σημαίνοντος, ὅχι τὸ ἀποθνήσκειν, ἀλλὰ λυποθυμεῖν, κακῶς ἔχειν.

Σημ. ε. Σελ. 11. Μετέφρασα ἀντὶ τοῦ, “ Κύριε “ τὸ, αὐτὸς, τοῦ κειμένου, περὶ τοῦ ὁποίου δύνασθε νὰ συμβουλευθῆτε τὰς σημειώσεις τοῦ Κατωβώου.

Σημ. ς. Σελ. 11. Παρέφρασα ὀλίγον ἐνταῦθα τὴν ἰδέαν τοῦ Συγγραφέως ἡρμηνευμένην συντόμως οὕτω, “ ἂν σᾶς συμβῇ ν' ἀγοράσητε ὑποδήματα ὁμοῦ μὲ αὐτὸν, θέλει σᾶς εἶπαι, ὅτι ἔχετε τὸν πόδα συμμετρώτερον τοῦ ὑποδήματος.

Σημ. ζ. Σελ. 13. Παρέφρασα καὶ τοῦτο τὸ μέρος ὀλίγον. Εἰν' ἀληθές, ὅτι ὁ Πολυδεύκης μνημονεύει γυναικείας τινος ἀγορᾶς· ἀλλὰ τὸ μέρος, περὶ τοῦ ὁποίου ὁμιλεῖ, καὶ τὸ ὁποῖον ὁ Μεούρσιος (1) παραβάλλει μὲ τὸ μέρος τούτου τοῦ χαρακτηριστοῦ τοῦ Θεοφράστου, ὃν διερωτῶμενον, ἤθελον εἶσθαι ἀνωφελές, νὰ ἐνασχοληθῇ τις περισσύτερον εἰς αὐτό.

Σημ. η. Σελ. 13. Ὁ Κατωβών μεταφράζει “ *ut tu moliter comedis* ὡς μαλακῶς ἐσθίεις κτλ. Ἀλλ' εἰς τὰς σημειώσεις του φαίνεται, ὅτι δέχεται τὴν εἰκασίαν τῶν διαρθούντων “ ἐστιᾶς, (ἀντὶ τοῦ “ ἐσθίεις) καὶ τὸ ἐρμηνεύει “ (*quam moliter tuos convivas excipis*); ὡς μαλακῶς ἐσθίεις τοὺς σοὺς δαιτυμόνας· ἔννοια, τὴν ὁποίαν ὁ λα Βρουῦερ ἠκολούθησε μεταφράζων “ τῷ ὄντι διδεται συμπόσιον ἀξιόλογον, δεικνύων πρὸς τοὺς ἄλλους τι τῶν βρωμάτων, τὸ ὁποῖον λαμβάνει ἐκ τοῦ πινακίου “ τοῦτο καλεῖται λέγει, τεμάχιον ὀρεκτικόν. Ὅσον τὸ κατ' ἐμὲ, νομίζω ὅτι εἶχον τὴν ἄδειαν νὰ μεταφράσω, καθὼς ἔπραξα, καὶ διὰ τὴν δύναμιν τῶν λέξεων, καὶ διὰ τὸ ζήτημα, τὸ ὁποῖον ὁ κόλαξ προσβάλλει εἰς τὸν κύριόν του “ μὴ βίῃσι κτλ. Μαλακῶς, σημαίνει κατὰ γράμμα ἁδύνα-

(1) Κεραμεῖον γυναικείον κεφ. ις'.

τος, χωρίς ὁραξιν [ὡς ἄρρωστος. καὶ δύναται νὰ ὑπολάβῃ τις ὅτι, καὶ ἡ λέξις αὕτη “ **maladie** παρήχθη πρώτως ἀπὸ τῆς μαλακίας. Εἶδομεν ἤδη ὅτι ὁ Θεόφραστος εἰς τὸ πρόηγηθὲν κεφάλαιον μετεχειρίσθη τὴν λέξιν “ μαλακισθῆναι, εἰς τὴν ἔννοιαν “ ἀθθενῆς. “ Οὐ σου διὰ τὴν ἀκόλουθον λέξιν “ ἄρας, τὸ ὁποῖον ἐρμηνεύει εἰς τὴν ἔννοιαν “ νὰ προστέρῃ διὰ νὰ φάγῃ, στοχάζομαι ὅτι δὲν ἦτο χρεία νὰ δικαιολογήται ταύτην τὴν σημασίαν, διὰ τοῦ στίχου τοῦ Ἀριστοφάνους (1).

“ Δὶρ' αἶρε μάξαν ὡς τάχιστα καθάρῃ.

Ἄλλως τε, πᾶς τις γινώσκει ὅτι “ προσάρματα, λέξις παρηγμένη ἐκ τοῦ προσαίρω, σημαίνει βρώματα (2). Οὕτως, ἀντὶ νὰ διορθώσῃ “ τῶν ἐπὶ τῆς τραπέζης, ἔσται ἀπλούστερον ν' ἀναγινώσκῃ “ αὐτῷ ἀπὸ τῆς τραπέζης. Ἀφοῦ ἐτελείωται ταύτην τὴν σημείωσιν ἀνεκάλυψα ὅτι, ὁ Ῥιχάρδ Νεβτόν ὡσαύτως νομίζει ὅτι, ἡ λέξις “ μαλακῶς, πρέπει νὰ ληφθῇ εἰς τὴν ἔννοιαν “ ἀθθενῶς “ Ὅσον διὰ τὴν διόρθωσιν τοῦ Καθηγητοῦ Βερνάρδου “ καὶ παρμένων εἰπεῖν, ὡς μαλακῶς κτλ “. ἂν ὡσαύτως ἦτο ἀληθές ὅτι εἶναι προσφυής, ἤθελε συνάγεσθαι ἐξ αὐτοῦ τρόπος ἀνάλογος μ' ἐκεῖνον, τὸν ὁποῖον εὕρισκε τις εἰς τὸ Δ. κεφάλαιον “ καὶ προσκαλεσάμενος τὸν ἀκόλουθον δοῦναι ἀπὸ τῆς τραπέζης “ ἄρας κτλ “. Παρμένων ἦτο ὄνομα δούλου εἰς τοὺς Ἑλληνας. Ὁ Θεόφραστος αὐτὸς εἶχεν ἓνα οὕτω καλούμενον (3).

ΚΕΦ. Γ. Σημ. α. Σελ. 15. Ὁ ὁρισμὸς, τὸν ὁποῖον δίδει ὁ Θεόφραστος συμφωνεῖ μ' ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἔλεγεν ὁ Θεόκριτος περὶ τοῦ ἀδολέσχου Ἀναξιμένους, ὅταν τις οὗτος ἤρχιζεν νὰ ὁμιλῇ “ ἀκούσατε ποταμὸν λέξεων, εἰς τὰς ὁποίας δὲν θέλετ' εὑρεῖ οὔτε βανίδα ὕγειός ἐννοίας (4).

Σημ. β. Σελ. 15. Ὁ λα Βρουῦερ εἶπε παντάπασι τοῦναντίον, μεταφράζων περὶ τῆς ἀκριθείας τοῦ σίτου κτλ. Ἀγνωεῖται, ἂν τοῦτο συνέβη δι' ἄγνοιαν τῆς ἀληθοῦς σημασίας τῆς λέξεως “ ἄξιοι “ ἢ ἂν ἐνόμισεν, ὅτι ἔπρεπε μᾶλλον ν' ἀναγνώσῃ οὐκ ἄξιοι, τῷ ὄντι, ἢ τελευταία ἔννοια φαίνεται πολὺ φυτικωτέρα, ἂν θεωρήτῃ τις πᾶν ὅτι ὁ ἀδολέσχης προσθέτει περὶ τοῦ μεγάλου ἀριθμοῦ τῶν ξένων, περὶ τῆς

(1) Εἰρήνης ἀρχή.

(2) Οἰκονομ. (FOËS) εἰς προσάρματα.

(3) Δ. Λαέρτ. Βιβλ. ε. τμῆμα 55.

(4) Στοβ. ὁμιλ. λς'. Σελ. 217.

ἀνέγκας τῆς θροχῆς, καὶ τὸ σχέδιον τὸ ὁποῖον ἐσχεδιάσατε διὰ νὰ καλλιεργήσῃ τὴν γῆν του, περιστατικὰ κατ'ἀλλήλα διὰ νὰ καταστήσωσι τὸν σῖτον ἀκριβὲν, ἢ τὰ ὁποῖα τὸν προϋποθέτουσιν ἀκριβὲν.

Σημ. γ'. 15. Ἦσαν πολλαὶ ἐορταὶ εἰς τιμὴν τοῦ Διονύσου Διονύσια ἢ Βάκχια καλούμενα, ἀλλ' ἐπισημόταται ἦσαν αἱ τῆς πόλεως, περὶ τῶν ὁποίων εἶν' ἐνταῦθα ὁ λόγος, καὶ αἱ τῶν ἀγρῶν, περὶ τῶν ὁποίων θέλει ὁμιλῆσαι εἰς τὸ τέλος τοῦ κεφαλαίου τούτου. Τὰ Διονύσια τῆς πόλεως ἐτελοῦντο εἰς τὸ τέλος τοῦ Ἑλαριβολιῶνος μηνός, συμπίπτοντος ἐν μέρει μὲ τὸν καθ' ἡμᾶς Μάρτιον (1)· καὶ τὰ τῶν ἀγρῶν εἰς τὸν Ποσειδεῶνα ἀντιστοιχοῦντα μὲ τὸν καθ' ἡμᾶς Ἰαννουάριον. Περὶ δὲ τῆς νουτηλίας, τὰ πλοῖα τῶν ἀρχαίων περιουρισμένα ὡς ἦσαν εἰς τὴν τέχνην τῆς θαλασσοπλοΐας, κατεῖχον τὴν θάλασσαν μόνον ἀπὸ τοῦ Μουσιχιῶνος, τοῦ μετὰ τὸν μῆνα ἐκείνου, καθ' ὃν ἐτελοῦντο τὰ μεγάλα Διονύσια, τουτέστιν, ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ Ἀπριλλίου, ἕως εἰς τὸ τέλος τοῦ Σεπτεμβρίου (2).

Σημ. δ. Σελ. 15. Ἀκολουθῶ ἐνταῦθα τὴν διόρθωσιν τοῦ Κατωθῶνος, ἀναγινώσκων τὸν ἀγρὸν μετ' ἄρθρου. Ἄν προστίμω τὴν γραφὴν τοῦ κειμένου “ ἀγρὸν “ ἡ ἔννοια ἤθελεν εἶσθαι τότε, ὅτι ἔχει σκοπὸν νὰ καλλιεργήσῃ τὴν γῆν, ἢ νὰ ἐνασχολήθῃ περὶ τὴν γεωργίαν.

Σημ. ε'. σελ. 15. Ὁ Ῥαΐσκιος θέλει ἐνταῦθα νὰ μεταβάλλῃ τὸ Δάμιππος εἰς Δαμάσιππος. Ἡθελήσέ τις νὰ πράξῃ τὸ αὐτὸ εἰς τὸ κείμενον τοῦ Τίτου Λιβίου (3), ὅπου ὡσαύτως ἐστὶν ὁ λόγος περίτινος Δαμίππου. Ἀλλ' ὁ Πλούταρχος (4), καὶ ὁ Πολύαινος (5) οἱ ἀναφέροντες τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν, περὶ τῆς ὁποίας ὁμιλεῖ ὁ τελευταῖος Ἴσορικὸς οὗτος, λέγουσιν ἀδιαφόρως Δάμιππος.

Σημ. ς'. σελ. 15. Τὸ κείμενον ἐνταῦθα ὡς καὶ παρακατιὸν λέγει ἁπλῶς εἰς τὰ μυστήρια, ἀλλ' εἶναι γνωστὸν, ὅτι ταῦτα ἦσαν τῆς Δήμητρος, τὰ ὁποῖα ἐτέλουν εἰς τὴν Ἑλευσίνα κατὰ τὰς 15 τοῦ Βοηδρομιῶνος, διαρκοῦντα ἡμέρας ἑννέα (6). Ἡ πέμπτη ἐκείνων τῶν ἡμερῶν ἐκαλεῖτο ἡ τῶν Δάδων, καθότι οἱ μεμνημένοι ἄνδρες καὶ

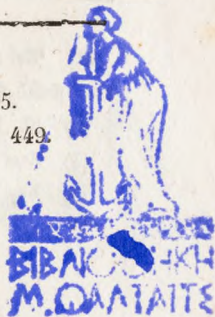
(1) Κορσ. χρονικ. Ἀττικ. Τ. 2. Σελ. 320.

(2) Ὅρα Περικλ. νέου Ἀναχρστ. κερ. νέ. Τ. 3. Σελ. 105.

(3) Βιβλ. κέ. 23. — (4) Εἰς Μάρκελ. Τ. 6. σελ. 449.

(5) Στράτ. βιβλ. ή. κερ. μ'. σελ. 713.

(6) Βλ. Μεούρσιον εἰς Ἑλευσίνα κερ. 21.



γυναῖκες ἔφερον τότε δι' ὅλης τῆς νυκτὸς ὁδὸς ἀνημμέναις εἰς ἀντή-
μνησιν τῆς ὁδοῦ, τὴν ὁποίαν ἡ Δήμητρα ἀνῆψεν ἀπὸ τὸ πῦρ τοῦ
ἔρους τῆς Αἴτνης, ζητοῦσα τὴν θυγατέρα τῆς Περσεφόνης, ἀρπαγεί-
σαν ὑπὸ τοῦ Πλούτωνος.

Σημ. ζ'. Σελ. 15 Τὸ ᾠδεῖον ἦτο δημοσία οἰκοδομὴ ἀφιερωμέ-
νη εἰς τοὺς Μουσικοὺς ἀγῶνας, ἦτο δὲ κατεσκευασμένη κατὰ τὸ ἀρ-
χέτυπον τῆς σκηνῆς τοῦ Ξέρξου, καὶ ἡ κορυφὴ αὐτῆς, λήγουσα εἰς
ὀξὺ καὶ στηριζομένη ἐπὶ πολυακρίθμων κύνων ἐκ λίθων, ἦτο κατε-
σκευασμένη ἀπὸ κερίας καὶ ἰστούς τῶν Περσικῶν πλοίων. Τὸ δ' ἐμ-
βαδὸν αὐτῆς περιεῖχε πλῆθος καθέδρων (1).

Σημ. η'. Σελ. 15 Ὁ Μὴν τοῦ Βοηδρομιῶνος ἀντιστοιχεῖ ἐν
μέρει μὲ τὸν κατ' ἡμᾶς Σεπτέμβριον, τὰ δὲ μυστήρια, περὶ τῶν ὁ-
ποίων ὁμιλεῖ, εἰς αὐτὰ μὲ τὰ περὶ τῶν ὁποίων ἐλέχθη ἀνωτέρω.

Σημ. θ'. Σελ. 15 Ὁ μὴν τοῦ Ἰουανσιῶνος συμπίπτει μὲ τὸν
κατ' ἡμᾶς Νοέμβριον. Ἡ μὲν ἑορτὴ τῶν Ἀπατουρίων διήρκει τρεῖς
ἡμέρας, ἡ δὲ τρίτη ἡμέρα ἦτο προσδωρισμένη εἰς τὸ νῦν καταγρά-
φονται οἱ παῖδες εἰς τὸ κατὰστοιχον τῆς φυλῆς, ὅπου ἀνήκον οἱ γο-
νεῖς των. Αὕτη δὲ μόνη ἦτο ἡ πρᾶξις, ἡ μαρτυροῦσα τὸ νόμιμον τῆς
γεννήσεώς των (3).

Σημ. ι. Σελ. 17. Ὁ Πλούταρχος συμβουλεύει τὰ αὐτὰ (4) “ἀ-
δολέσχη συνήντηκας ἐπιλαμβανομένην καὶ περιπλεκομένην “ μὴ δυσωπι-
θῆς, ἀλλὰ διακόψας ἐπείγου, καὶ περαίνει τὸ προκείμενον. Ἐνταῦθα ἡρ-
μηνεύτα μόνον τὴν ἔννοιαν τοῦ Θεοφράστου. Διότι ἡ λέξις παρατείνει
σημαίνει κυρίως “ τενάσκειν, τενάττειν τὰς χεῖρας “ τὸ ὅποιον πράτ-
τουσιν οἱ τρέχοντες διὰ νῦν ἐπιταχύνωσι τὸν ἵππον αὐτῶν. Τοῦτο ἀπε-
δείχθη εἰς ἄλλο μέρος τοῦ Θεοφράστου (5), ὅπου λέγει κατὰ τὸν Ἀρι-
στοτέλην, “ ὁ Θέων παρατεῖν “ ὁππότεν θεῖ ἢ μὴ παρατεῖν, ὅτι εἰς
δρομεὺς διατρέχει πλείονα δρόμον τενάττων τὰς χεῖρας παρὰ ἔχων
αὐτὰς ἡτόχους. Ἡ δὲ λέξις “ διακράμενον, ἐκφράζει τὸ εἰς τὴν καθο-
μιλουμένην “ τρέχει μὲ τὰ τέσσαρα.

(1) Ἠτόχ. καὶ Σουῖδ. εἰς ᾠδεῖον Πλουτάρχ. εἰς θῖον Περικλ. Παν-
σαν. βιβλ. α. κεφ. κ'. σελ. 47. καὶ Βιτρούβ. βιβλ. ε. κεφ. θ'.

(2) Βλ. Περσέην. τοῦ ν. Ἀνοχάρσ. κεφ. κς'. Τ. β'. σελ. 86.-87

(3) Περὶ δυσωπίας Τ. η. σελ. 103. — (4) Περὶ ἀναισχυντίας.

(5) Κεφ γ'. σημ. ζ'.

ΚΑΦΑΛ. Δ. Σελ. 17. Τὸ κείμενον λέγει, καθ' ἣν ἡμέραν ἔπιε Κυκεῶνα “ καὶ Κυκεῶνα πῶν· ἀπὸ τοῦ Ὁμήρου ὁ Κυκεῶν ἦτο ποτὸν, μᾶλλον ἢ ἦττον παχὺ, συντιθέμενον, ἀπὸ κριθάλευρον, τυρὸν, μέλι, οἶνον, ὕψους καὶ ὕδαρ· διότι δὲν εὐρίσκεται τοῦτο τὸ τελευταῖον εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ Ποικητοῦ (1), καὶ εἶναι προσθήκαι τοῦ σχολιαστοῦ (2). Τὰ αὐτὰ συστατικὰ εἶδη ἀναφαίνονται καὶ εἰς τὴν Ἰλιάδα Λ. 630 ‘Ο Εὐστάθιος προσθέτει κακῶς τὰ χρομμύδια, τῶν ὁποίων γίνεται μνηεῖα εἰς τὸν στίχον 629. Φαίνεται ὅτι εἰς τὸ μετὰ ταῦτα, ἑκτὸς τοῦ κριθαλεύρου, τὸ ὁποῖον ἦτο πάντοτε ὡς τὸ κυριώτερον εἰς τὸ χωριστὸν τοῦτο ποτὸν, μετεβλήθη πολὺ ὁ ἀριθμὸς καὶ τὸ εἶδος τῶν διαφόρων συστατικῶν, τῶν ἀποτελούντων τὴν σύνθεσιν αὐτοῦ. Ὁ Ἀθήναιος ἀναφέρει εἶδος τι Κυκεῶνος, καλουμένου “ κύλικος πενταπλόης, ἐπειδὴ συνίστατο ἀπὸ κριθάλευρον, τυρὸν, μέλι, οἶνον, καὶ ἔλαιον (3). Τελευταῖον, οἱ ἱατροὶ μετεχειρίθησαν τὸν Κυκεῶνα ἀντὶ φαρμάκου καὶ τροφῆς διὰ τοὺς ἀθηνεῖς των, ποικίλαντες περισσότερον τὴν σύνθεσιν διὰ τὴν ποικίλιν τῶν ὁρίων ἠκολούθουν ἑρμηνεῖν. Ὁ Ἱπποκράτης φαίνεται ὅτι δὲν μετεχειρίσθη, εἰμὴ ἐν εἶδος ὕγρου, δηλ. τὸ μέλι ἢ τὸν οἶνον, ἢ τὸ γάλα, ἢ τὸ ὕδωρ, καὶ κατὰ τὰ τέσσαρα ταῦτα συστατικὰ περιγράφει καὶ τέσσαρα εἶδη Κυκεῶνος, ὀνομάζων αὐτὸν τότε, Κυκεῶνα ἐπὶ μέλιτι, Κυκεῶνα ἐπὶ οἶνῳ, ἐπὶ γάλακτι, ἐπὶ ὕδατι: ‘Ὅσῳκις ἤθελε νὰ δώσῃ καθάρσιον διὰ τὴν κοιλίαν, διέταττε τὸν Κυκεῶνα ἐπὶ μέλιτι, ἢ τὸν ἐπὶ γάλακτι τῆς ὄνου, ἢ τῆς ἵππου (4). Ἐκ δὲ τῶν ἄλλων συστατικῶν ἐπρόσθετον ἐνίοτε εἰς τὸ κριθάλευρον, καὶ εἰς τὸν τυρὸν διάφορα χόρτα καὶ ἄνθη, τὸ ἄλευρον τῶν ὀσπρίων, καὶ τὸν ζωμὸν τῆς ροῖνης (5). Ἀλλὰ διὰ νὰ ἐπανέλθωμεν εἰς τὸ προκειμένον μας, εἰς τοῦτο συνίστατο κυρίως ἡ ἀγροικία περὶ τῆς ὁποίας ὁμιλεῖ ἐνταῦθα ὁ Θεόφραστος, εἰς τὸ νὰ παρενοχλῇ ὁ ἀγροικός μας τοὺς συντρόφους τοῦ δημοσίου, ἀναγκαζόμενος ἀπ’ αὐτὰ τ’ ἀποτελέσματα τοῦ ἱατρικοῦ. Ὁ Ἀριστοφάνης μέμφεται τὸν Κλέωνα, ὡς ἐλαττώσαντα τὴν τιμὴν τοῦ Σιλφίου, φυτοῦ πολλὰ εὐχρήστου ὄντος εἰς τοὺς Ἀθηναί-

(1) Ὀδυσσ. Κ. 234. — (2) εἰς Ὀδυσσ. Κ. 290.

(3) Ἀθην. βιβλ. ια. κεφ. ιγ. σελ. 495. 496.

(4) Περὶ διαίτ. βιβλ. ε'. § θ'. Τ. α. σελ. 216.

(5) Περὶ ἐσωτερικῶν [διαίτ. πεθόν] §. ιγ'. Τ. ε'. σελ. 213.
καὶ ὁ Φοῆς ὁ [foës] οἰκονομ. ὄρα Κυκεῶν.

ους, καὶ ἀντιστοιχοῦντος ὕως πρὸς τὸ τῶν Λατίνων [*Assa foetida*]. ἐπεὶ δὲ ἐκ τούτου συνέβαινεν, ὥστε οἱ δικασταὶ τοῦ δικαστηρίου τῶν Ἑλικαστῶν κατήντων ἀνυπόφοροι πρὸς ἀλλήλους, ἐκ τῶν ἀντιρυσωδῶν ἀποτελεσμάτων τοῦ ἀρώματος τούτου (1).

Σημ. β'. Σελ. 17. Ἄν ὁ θύμος τῶν Ἑλλήνων ᾔνοι τὸ τῶν Γάλλων *thym*, ὡς φαίνεται εἰς πολλὰ χωρία τῶν ἀρχαίων, ὁ περὶ τοῦ ὁποίου ἐνταῦθα ὁμιλεῖ ὁ Θεόφραστος, δὲν ἦτο ἄγρικοις, εἰμὴ ὡς πρὸς τὰ ἦθη τῶν Ἀθηναίων τοῦ καιροῦ τοῦ Φιλοσόφου τούτου. Διότι ἀλλέως, πρέπει νὰ εἶχε μᾶλλον φιλοσοφίαν, παρ' ἀγροικίαν, διὰ νὰ προτιμήσῃ τὰς ἀπλὰς ἀρωματικὰς ὁσμὰς, καθὼς ἡ φύσις μᾶς τὰς προσφέρει, ἀπὸ τὰς τεχνητὰς, τὰς ὁποίας μὲ πολλὴν δαπάνην ἀποσπᾷ μὲν ἀπὸ τὴν τέχνην πρὸς εὐχαρίστησιν τῶν αἰσθήσεων, πολλάκις καὶ θλαπτομένων. Ἀλλ' ἤθελεν εἶσθαι τῷ ὄντι ἄγρικοις, ἂν ἡ λέξις θύμος ἠδύνατο ἐνταῦθα νὰ σημαίνῃ τὸ σκόρδον, καθὼς εἰς τὸν Ἡούχιον, μᾶλλον δὲ εἰδὸς τι ἄγριοιρομμουδίου, ὡς τὸ ἐρμηνεύει ὁ σχολιαστὴς τοῦ Ἀριστοφάνους (2). Οἱ Ἀθηναῖοι ἠδύνατο κάλλιστα νὰ δίδωσι κατ' εὐφημισμὸν εἰς ταύτην τὴν βολβώδη ῥίζαν [ὁσμῆς τινος δυνατῆς, καὶ ἦτις ἀπετέλει τὰς τρυφὰς τῶν ιδιωτῶν, καὶ πρὸ πάντων τῶν χωρικῶν, τ' ὄνομα "θύμον, καθὼς ἐκάλουν καὶ τὰς πόρνas " φίλᾱς " καὶ ὡς ἐδίδον τ' ὄνομα, " οἰκίσκος, εἰς τὰ χαμαιτυπεῖα. Οὗτος ὁ τρόπος τοῦ νὰ διηγῆται περὶ ταύτης τῆς ποικιλίας τῆς γλώσσης του, μοι φαίνεται φυσικώτερος, παρ' ἐλεῖνος τὸν ὁποῖον ἐφραντάσθησαν ὁ Σωμαξίτης (3) καὶ ὁ Μενάγης (4). Ὅπως καὶ ἂν ᾔνοι, ὁ Πλούταρχος (5) μᾶς διεισήγαγε μίαν παρομοίαν πράξιν τῆς ἀγροικίας εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Ἀτέου βασιλέως τῶν Σκυθῶν. Ὅστις ἀκούσας τὸν Ἰσμηνίαν περίφημον αὐλητὴν, καὶ τότε αἰχμάλωτόν του, παίζοντα (τὸν αὐλόν) ἐκεῖνο τ' ὄργανον, ἐξεδαίωτε μεθ' ὄρκου, ὅτι ἤσθλανετο περισσότεραν ἡδονὴν ἀπὸ τὸν χρεμετισμὸν τοῦ ἵππου του, παρ' ἀπὸ τὴν ἀρμονίαν τοῦ αὐλοῦ.

„ Ἦδιον ἀκούειν τοῦ ἵππου χρεμετίζοντος.

Σημ. γ'. Σελ. 17. Τὸ καίμενον λέγει " ὥστε τὰ γυμνά αὐτοῦ φαίνεσθαι. Οἱ Ἕλληνες δὲν ἐγνώριζον ποσῶς τὴν χρῆσιν τῶν ἀναξυρί-

(1) Ἀριστόφ. ἱππεῖς 898. — (2) Πλούτ. 253. καὶ 283.

(3) Γύμνασ. Πληνίου Σελ. 907. — (4) Εἰς Διογ. Λαερτ. ζ'. 85.

(5) Ἀποφθεγματ. Τ. ζ'. Σελ. 666.

δων τὸ πλεῖστον μέρος εὐχκριτοῦντο, ἀπὸ ἐν φόρεμα καταβαίνον ἀνωθεν ἕως εἰς τὰ ἡμικνήμια, καὶ ἐν ἐπανωφόρεμα καλύπτον αὐτοὺς καθ' ὅλον τὸ σῶμα (1).

Σημ. δ'. Σελ. 19. Τὸ καίμενον λέγει, τὴν σιτοποιὸν, ἥτις ἀποτελεῖ εἰς τοὺς ἀγροὺς, ὡς γνωρίζομεν μέρος τῆς οἰκογενείας τοῦ γεωργοῦ, ὑπὸ τ' ὄνομα " κόρη τῆς ἐπαύλεως ", ὁ ἀγροϊκὸς μας ὑποτίθετ' ἐνταῦθα ὅτι εἶν' εἰς τὸν ἀγρόν του. Οἱ ἀρχαῖοι οὔτινες ἐτελείοναν ὅλας τὰς ἐργασίας μὲ τοὺς δούλους, εἶχον καὶ ἐκεῖ, καθὼς καὶ εἰς τὴν πόλιν μίαν ἀρτοποιὸν, οὗσαν ὡσαύτως ἐπιφορτισμένην μὲ τὴν φροντίδα, τοῦ νὰ διανέμῃ εἰς τοὺς ἄλλους δούλους τὰς μερίδας τῶν, ὡς φαίνεται ἐκ τούτου τοῦ χωρίου τοῦ Θεοφράστου. Ἐνίστε ταύτην τὴν φροντίδα προσεῖχεν ἄλλη δούλη ὑπὸ τ' ὄνομα οἰκονόμος, ἡ ταμίη μαρτυρεῖ τὸ χωρίον τοῦ Ξενοφῶντος (2), ὅπου συμβουλεύει πρὸς τὴν κυρίαν, νὰ ἐπαγρυπνῇ εἰς τὴν ἀρτοποιὸν, καὶ νὰ ᾔναι παρούσα, ὅταν ἡ οἰκονόμος διανέμῃ τὰς μερίδας " ἐπισκέψασθαι δὲ καὶ σιτοποιὸν, παραστῆναι δὲ καὶ ἀπομετρούσῃ τῇ ταμίᾳ.

Σημ. ε'. Σελ. 19. Παραδέχομαι τὴν διόρθωσιν τοῦ Κατωβῶνος " Κατ' ἀλέτας μετ' αὐτῆς, μετρεῖν τοῖς ἔνδον " ὡς ἀναγινώσκεται εἰς τὸ β'. κεφάλαιον. Ἡ αγροικία ἐνταῦθα συνίσταται εἰς τοῦτο, ὅτι λαμβάνει μέρος εἰς τὰς ὑποθέσεις, ἀνηκούσας εἰς τὴν σύζυγόν του (3).

Σημ. ζ'. Σελ. 19. Ὁ λα Βρουῦερ μεταφράζων τοῦτο τὸ μέρος παρὰ πολὺ, οὐ μόνον ἀπέδειξεν, ὅτι δὲν ἐνόησεν ὅλην τὴν οὐσίαν, ἀλλ' ἐκόλυσε καὶ τοὺς ἀναγνώστας ἀπὸ τοῦ νὰ τὴν ἐννοήσωσιν. Ἡ ἰδέα τοῦ Θεοφράστου ἀντιστοιχεῖ μὲ ταύτην, ἂν κρούσῃ τις τὴν θύραν τῆς οἰκίας τοῦ ὑποστατικοῦ τοῦ ἀγροϊκοῦ μας, οὗτος, χωρὶς νὰ περιμελῇ ν' ἀπέλθῃ τις ἐκ τῶν δούλων του διὰ ν' ἀνοίξῃ, σκάνεται αὐτὸς ἐν τῷ μέσῳ τοῦ δείκνου του, τρέχει ἐκεῖ καὶ εἰσάγει τὸν κρούοντα. Ἀλλ' ἀντὶ νὰ ἐνασχοληθῇ εἰς αὐτόν, ὡς ἀπαιτεῖ ἡ εὐγένεια, καὶ νὰ διώξῃ τὸν κύνα, ὅστις ἐκ μέρους του, ἔτρεξε μὲ φόρουδον κραυγῶν, ὁρμήσας ἐπὶ μᾶλλον εἰς τὴν θύραν ἐνὸς ἀγνώστου, τὸν καλεῖ μὲ ἀταραξίαν, καὶ τὸν περιποιοῖται λέγων, οὗτος φυλάττει τὸν ἀγρόν, καὶ τὸν οἶκον, καὶ ὅλους τοὺς οἰκιακούς μου, καθὼς ἂν ἦτο λόγος περὶ τινος κλέπτου εἰσελθόντος, εἰς τὴν οἰκίαν του. Αὕτη εἶναι ἐκείνη ἡ ἀρ-

(1) Ὅρα τὴν σοφὴν σημ. τοῦ Κατωβῶνος εἰς τοῦτο τὸ μέρος, καὶ τὴν περὶ αὐτοῦ ν. Ἀναχάρσ. κεφ. Κ. Τ. Ι. Σελ. 483.

(2) Οἰκονομ. κεφ. Ι. § 10 — (3) Βλ. το τέλος τῆς προλαβ. σημ. 22*

μύζουσα εὐήθεια, τὴν ὁποίαν ὁ Θεόφραστος θεωρεῖ ἐνταῦθα ὡς ὑποδο-
χὴν τοῦ ἀγροίκου. Καὶ αὖτις ἡ ὑποδοχὴ καταντᾷ τῷ δεικτικωτέρῳ,
ὅσον ὁ συγγραφεὺς φαίνεται ὅτι ἠθέλησε νὰ τὸν παραβάλῃ εἰς τὸ
σχέδιον, μὲ τὸν τίμιον τρόπον ἐκείνου τοῦ καλοῦ χοιροβοσκτοῦ, ὅστις
δεχθεὶς εἰς τὸν ἀγρὸν, χωρὶς νὰ τὸ ἐννοήσῃ, τὸν Ὀδυσσεῖα κύριόν του,
ἤρχετε νὰ δώκῃ μὲ τοὺς λίθους, τοὺς κύνας δραμένοντας, καὶ ὀρμή-
σαντας ἤδη πάντοθεν κατὰ τοῦ Ὀδυσσεύος· μετὰ ταῦτα ἀπελογήθη
πρὸς αὐτὸν τῷ παθητικῶς, ὥστε δὲν δύναμαι νὰ μὴ ἀναγέρω τὴν
αὐτὴν ἔκφρασιν καθὼς τὴν παριστᾷ ὁ Ὅμηρος.

- „ Τοὺς μὲν ὁμοκλύσας σεῦεν κύνας ἄλληςδ' ἄλλῃ,
„ Πυκνῆσι λιθάδεσσαν ὃ δὲ προτέειπεν Ἄνακτα.
„ Ὡ γέρον, ἦ ὀλίγου σε κύνες διεδλήσαντο.
„ Ἐξαπίνης, καὶ κέν μοι ἐλεγχείην κατέχευας.
„ Καὶ δέ μιν ἄλλα θεοὶ δόσαν ἄλγέα τε στοναχάς τε (1).

Ἴδου μία ἀσθενὴς μετάφρασις τούτου τοῦ αἰσθηματικοῦ τεμαχίου
“ ἀφ’ οὗ μὲ μεγάλας κραυγὰς, καὶ μὲ ἰσχυρὰ λιθοβολήματα διεσκόρπι-
σε τοὺς κύνας ὁ Εὐμαιος, χαϊρετήσας τὸν ἡγεμόνα καὶ διευθύνων πρὸς
αὐτὸν τὴν ὁμιλίαν τοῦ εἶπε· Γέρον, ὀλίγον ἔλλειψε νὰ σὲ ἀρπάσωσιν
ἐξαπίνης οἱ κύνές μου, καὶ νὰ σὲ κατατρίψωσιν ἀμιλλώμενοι πρὸς ἄλ-
λήλους. Τὸ αἰσχος παρομοίως συμφορᾶς, ἠδύνατο νὰ ἐπιπέσῃ εἰς ἐ-
μὲ, σὺ ἤθελές μὲ μεμψῆθαι. Αἰ! τί χρειάζομαι νέας θλίψεις, οἱ θε-
οὶ μὲ κατεδίκασαν ν’ ἀναστενάξω ὑπὸ τὸ βάρος μιᾶς ζωῆς πλήρους
φροντίδων, καὶ φιλογερῶν θλίψεων.

Σημ. ζ'. Σελ. 19. Ὁ Κατωβίων νομίζει ὅτι ἐνταῦθα λείπει ἡ λέξις ἀπαιτεῖν
ἢ ἐννοικα πρέπει νὰ ᾔνῃ, ὅτι ὁ ἀγροίκος ἀπέρχεται ἐν καιρῷ νυκτὸς
ν’ ἀπαιτῇ παρὰ τῶν γειτόνων του, ὅτι τοὺς ἐδάνειτε καὶ τοῦτο εἶ-
ναι, τὸ ὁποῖον μετέφρασεν. Ἀλλ’ εἶναι γνώμης, ὅτι πρέπει ν’ ἀλλά-
ξῃ τὸ “ ἀναμιμνησκόμενος, εἰς τὸ, ἀναμιμνήσκεσθαι, καὶ ἐρμηνεύου-
σιν ὅλον τὸ χωρίον λέγοντες, ὅτι ὁ ἀγροίκος, ἀπαιτῶν ἐν καιρῷ νυκ-
τὸς πᾶν ὅτι ἔχει δανείσει τοὺς γειτονάς του, γνωστοποιεῖ τοὺς οἰκεια-
κοὺς του, διὰ ν’ ἀσφαλισθῇ ἀπὸ τὸν κίνδυνον τῆς λήθης (2). Ὅσον
πρὸς τὰς ἀμέσως ἀκολουθοῦσας λέξεις, ὁ λα Βρουῆρ διαστρέφει τὸ
νόημα λέγων, καὶ ὅταν περιπατῶσι διὰ τῆς πόλεως, “ καταβαίνων εἰς ἄ-
στυ, σημαίνει ἐπανερχεσθαι εἰς τὴν πόλιν, καὶ λέγεται συνήθως ἐπὶ τῶν

(1) Ὀδυσσ. Ε. 35 99. — (2) Βλ. τὰς σημ. τοῦ Φίσερχ.

εἰς τοὺς ἀγροὺς διακτωμένων (1). Ἐπαναλαμβάνει τὴν αὐτὴν ἀντίθετον ἔννοιαν, ὀλίγον κατατέροι, εἰς τὰς λέξεις καταβάς ἀποκείρασθαι “.

Σημ. ἡ. Σελ. 19. Ὁ Κατωθὼν διακτείνεται ὅτι ὁ Θεόφραστος ἐβάλλει ἐνταῦθα ἐπίτηδες εἰς τὸ στόμα τοῦ πρωτόπου, τὸ ὅποιον παρ-ιστᾷ, ἓνα τρόπον τοῦ νὰ ἐκφράζηται ἀγροίκως, παριττῶν αὐτὸ νὰ λέγῃ, οἱ ἀγῶνες ἄγουσι νομηνίαν, ἐνθὺ κατὰ τὴν συνήθη γλώτταν, ἔπρεπε νὰ εἴπῃ, ἡ νομηνία ἄγει τὸν ἀγῶνα. Μετέφρασε “ **nunquid hodie ludi novam lunam adducunt.** Τοῦτο δὲν μὲ φαίνεται παντάπασιν ἀκριβές, διότι, κατ’ αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν δὲν ἔπρεπε νὰ εἴπῃ **adducunt**, ἀλλὰ μᾶλλον **agunt**, τοῦ ὁποίου ἡ κυριολογία, ὅταν ὁ λόγος ᾗτο περὶ ἑορτῶν, περὶ ἀγῶνων γενομένων ἐν καιρῷ τῶν ἑορτῶν, οἱ Λατῖνοι ἔλεγον “ **ager diem festum** “ κατὰ μίμησιν τῶν Ἑλλήνων λεγόντων “ ἑορτὴν ἄγειν “. Καθὼς, ἀγῶν σημαίνει, οὐ μόνον μάχης, ἀλλὰ περὶ πλέον, παιδιᾶν ἢ μάχην ἢ ἔριν ἢ δίκην. Πιθανὸν ὅτι ὁ Θεόφραστος μετεχειρίσθη ταύτην τὴν λέξιν μὲ τὸ ἄρθρον εἰς τὴν ἔννοιαν ἐνεργείας τινος ὠρισμένης, τὴν ὁποίαν ὁ ἀγροίκως του εἶχε πρὸ ὀφθαλμῶν, καὶ τότε ἡ ἀγροικία τῆς ἐκφράσεως ἤθελε συνίσταται εἰς τὴν ἐρώτησίν του, ἂν τοιαύτη πράξις ἢ τοιαύτη δίκη διεκόπη ἐξ αἰτίας τῆς ἑορτῆς τῆς νομηνίας, ἀντὶ νὰ ἐρωτᾷ, ἂν τὰ δικαστήρια ᾗν εἰς διακοπὴν κτλ. Εἶναι γνωστὸν, ὅτι εἰς τὰς Ἀθήνας, τὰ δικαστήρια διεκοπτοῦν τῆς ἐργασίας των εἰς τὰς ἑορτάς, ἐξ ὧν ᾗτο ἡ α. ἐκάστου Σεληνιακοῦ μηνός. Ὁ Ἀριστοφάνης (2) ὁμιλῶν περὶ τῆς σελήνης αὐτῆς λέγει, ὅτι λυπεῖται περὶ τῶν Ἀθηναίων, διότι, ἀντὶ νὰ ἐκτελεσθῇ τὰς ἑορτάς των κατὰ τὴν συνήθειαν, δὲν ἐνησχολοῦντο παρὰ εἰς τὰς δίκας.

„ Τῆς ἑορτῆς μὴ τυχόντες κατὰ λόγον τῶν ἡμερῶν.

„ Καὶ ὅταν θύειν δέξῃ, στρεβλοῦτε καὶ δικάζετε,

..... μᾶλλον γὰρ οὕτως εἴτεται.

„ Κατὰ σελήνην ὥς ἄγειν χρόν τοῦ βίου τὰς ἡμέρας (3).

(1) Βλ. Ὀδυσσ. Α. εἰχ. 187 καὶ Ἰσοκράτ. Ἀρσινπαγ. Τ. 2. Σελ. 130 ἐκδ. Ἀνγλ. — (2) Νεφέλ. στίχ. 614. 626.

(3) Βλ. ὡσαύτως Νεφέλ. 1180. 1196. Σφήκες. 96. Ἀχαρνῶν 999. καὶ Μεινερσ. Ἑλλην. ἑορτ. εἰδλ. ε'. Εἰς νομηνίαν καὶ Πατήρ. νομοθεσ. Ἀττ. ελ. γ'. Τ. α. σελ. 37 ἐφεξῆς.

Τούτο τὸ χωρίον ἄρκει διὰ νὰ δείξῃ, ὅτι ἡ ἔκφρασις, “ ἄγειν τὴν νομηνίαν, ἢ τὴν ἡμέραν τῆς νομηνίας, εἰν’ ἀληθῶς Ἑλληνικῇ. Δὲν δέλω καταχραστῆ παντάπασι τῆς ὑπομονῆς τοῦ ἀναγνώστου, ἀναφέρων τὰς πολυμῆδεις διορθώσεις, τὰς ὁποίας ὁ Πείδικος καὶ ἄλλοι ἐπρότειναν εἰς τοῦτο τὸ χωρίον τοῦ Θεοφράστου. Δύναται νὰ τὰς ἴδῃ εἰς τὰς σημειώσεις τοῦ Φίσχερ. Ἀλλὰ δὲν δύναμαι νὰ τιμηθῶ καὶ μίαν εἰκασίαν, ἣτις καὶ ἂν δὲν ᾔνοι κατὰ τὸ πλήρες θέσιμος, δεῖλει τοὐλάχιστον δυναθῆ νὰ χορηγήσῃ πρὸς τινὰ κριτικὸν τὴν εὐκαιρίαν τοῦ νὰ μᾶς δώσῃ ἄλλην κριτίαν. Θέλω δὲ ὑπομνήσκει πρὸς τὸν ἀναγνώστην, ὅτι εἰς τὴν τελευτὴν τῆς α. ἡμέρας ἐλάττης σελήνης, ἐπεκράτει εἰς τὰς Ἀθήνας εἰδός τι ἀγορᾶς, ὅπου ἐπικλοῦντο οἱ δοῦλοι (3), τὰ φορτηγὰ ζῶα (4), καὶ πιθανῶς, πᾶν ἄλλο εἶδος πραγματειῶν ἢ τροφίμων. Ὑποθέτω τοῦτο, τὸ ὁποῖον φαίνεται πολλὰ πιθανόν, μάλιστα κατὰ τοῦτον τὸν χαρακτήρα τοῦ Θεοφράστου, ὅτε οἱ ἐν τοῖς ἀγοραῖς, καὶ οἱ περὶ τῶν Ἀθηνῶν, ἤρχοντο κατ’ ἐκείνην τὴν ἡμέραν εἰς τὴν πόλιν διὰ νὰ πωλήσωσιν ἐκεῖ τὰ γεννήματά των, καὶ νὰ προβλεφθῶσιν ἀπ’ ὅλα τ’ ἀναγκαῖα, διὰ τε τὸν οἶκον καὶ διὰ τὰς ἐργασίας των. Τὸ χωρίον εἶναι τόσῃ σαφές, ὅσον δὲν δύναται νὰ γένῃ σαφέστερόν “ καὶ εἰς αὐτὸ καταβαίνων ἐρωτῆται τὸν ἀπαντῶντα, πόσον ἦσαν αἱ διοθεῖαι καὶ τὸ τάριχος, καὶ εἰ σήμερον ὁ ἀγὼν νομηνίαν ἄγει. Ἀν ἀποκόψῃς ταύτας τὰς λέξεις “ ὁ ἀγὼν “ αἰτίαι δύναται νὰ ᾔνοι λάθος τοῦ ἀντιγραφέως, ἀντὶ “ ὁ ἀπαιτῶν “ τὰς ὁποίας ὑπομνηματιστὴς τις. θεωρήσας τὸ χωρίον ὡς ἀσαφές, δεῖλει ἔδωκεν εἰς τὸ περιθώριον, διὰ νὰ σημάνῃ, ὅτι τὸ ῥῆμα, ἄγει, ἔπρεπε ν’ ἀναφέρηται, εἰς τὸ “ ἀπαντῶντα “ ἢ ἔννοια θέλει ἔσται αὕτη, ἐπιστρέφων εἰς τὴν πόλιν, ἐρωτᾷ τὸν κατὰ πρῶτον ἀπαντῶντα, τὴν τιμὴν τῶν διοθερῶν καὶ τῶν ταριχῶν, καὶ ἂν [οὗτος τὸν ὁποῖον ἀπήντησεν] ἐορτάζῃ σήμερον τὴν νομηνίαν. Εἰς τοῦτο τὸ ὑποτιθέμενον ἡ ἀγροικία τοῦ ἀγορείκου συνίσταται εἰς ἐκεῖνο καθὼ, ἐνῷ ἀπέρχεται εἰς τὴν πόλιν ἐξ αἰτίας τῆς ἐορτῆς καὶ τῆς ἀγορᾶς, πάλιν ἐρωτᾷ τὸν πρωτοαπαντῶμενον [πιθανῶς χωρικὸν τινά, ὡς αὐτὸς, ἀπελθόντα διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν εἰς τὴν πόλιν, καὶ ὅστις ἐπιστρέφων εἰν’ ἐπιφορτισμένος ἀπὸ ἀναγκαῖα] ἂν ἐορτάζῃ τὴν νομηνίαν. Ἐκαστος εὐκόλως ἐννοεῖ, πῶς δύναται νὰ παρδείξωσιν φράσις τις, εἰς τὸ κείμενον, ἐξ ἀμαθείας, ἢ ἐξ ἀπροσεξίας τινὸς ἀντιγραφέως ἄλλὰ τοῦτο μόνον οἱ τῶν χειρογράφων ἔμπειροι δύναται νὰ ἐννοήσωσι, πῶς ἡ λέξις ἀπαντῶν ἡδυ-

(1) Σχολοστ. εἰς Ἀριστοφ. Ἰππείς 43. 44. — (2) Ἀριστοφ. Σφήκας 169.

νήθη νὰ συγχεθῇ μὲ τὴν λέξιν “ ἀγών “ ἀποῦ συλλογιθῶσι τὸν ἀπειρον ἀριθμὸν τῶν συντομιῶν, τὰς ὁποίας οἱ ἐξ ἐπαγγέλματος ἀντιγραφεῖς εἶχον εἰσάξει εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γραφὴν, ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ καταστήσωσιν εὐκολώτερον καὶ θραχύτερον, ἔργον τότε ἐπίπουν, ὅτου ἦτο τὸ τῆς ἀντιγραφῆς ὁλοκλήρου συγγραμμάτων. Πιθανὸν ἐστὶ, διὰ νὰ μὴ ὑποκρύψω τίποτε, ὑπὸ τὴν λέξιν “ ἀγών “ νὰ κρύπτηται τὸ ἀληθὲς κύριον ὄνομα, Ἄγων, ἢ ἄλλο τι πλησιάζον ἐπιστήμου τινὸς ἐμπόρου ἢ τεχνήτου, πρὸς τὸν ὁποῖον ὁ ἀγροικὸς μας ἀπευθύνετο διὰ νὰ προβλέψῃ τινὰ ὁφύονα, ὡς πραγματικῶς ἔπρεπε νὰ κἀμῃ τοῦτο εἰς τὸν Ἀρχίαν (1). Εἰς ταύτην τὴν περίστασιν, ἦτο φυσικόν, τοῦλάχιστον κατὰ τὸν τρόπον του, νὰ ἴδῃ τὰ πράγματα καὶ νὰ θεσβαιωθῇ, ἂν ὁ Ἄγων ἦτο εἰς τὸ ἐργαστήριόν του, ἢ ἂν ἐύρταζε τὴν ἐορτὴν τῆς νομηνίας Ὅποιαν κρίσιν καὶ ἂν ἐπιφέρῃ τις εἰς τὰς εἰκασίας ταύτας, εἰς τὰς ὁποίας δὲν δίδω κλῆμίαν σημαντικότητα, νομίζω πάντοτε θαίβαιον, ὅτι ὁ Θεόφραστος μᾶς παρουσιάζει ἐνταῦθα χωρικὸν τινα, ἀπερχόμενον εἰς τὴν πόλιν τὴν νομηνίαν, μὲ σκοπὸν νὰ προβλεπθῇ ἀπὸ τὴν ἀγορὴν (ἥτις συνεκροτεῖτο) ὅλα ἐχρειάζετο, ὅπως ὠφελεῖται ἐξ ἐκείνης τῆς εὐκαιρίας διὰ νὰ ξυρίσῃ καὶ τὸ γένειον εἰς τινὰ κουρίκ τῆς πόλεως, συνήθως ἐμπειρότερον ἀπὸ τοὺς τῶν ἀγῶν.

Σημ. Η'. Σελ. 19. Ὁ λα Βουουῆρ καὶ ἐνταῦθα συνέχευε τὸ πᾶν, μὴ ἐννοήσας παντάπασιν τὴν λέξιν καταβάς (2).

Σημ. Ι. Σελ. 19. Ἐν χωρίῳ τοῦ Τέλειτος τὸ ὁποῖον ὁ Στοβαῖος μᾶς διεφύλαξε, καὶ ὁ Κατωθὼν ἀναφέρει ἐνταῦθα ἐγκαίρως, μᾶς δίδει νὰ ἐννοήσωμεν, ὅτι ὁ Θεόφραστος ἦτο τότε κομψὸς εἰς τὸν τρόπον, καθ' ὃν ἔζη, ὥςτις διὰ νὰ ἦν εὐάρεστος εἰς τὴν συναναστροφὴν του, ἔπρεπε μεταξὺ τῶν ἄλλων νὰ ἔχῃ ὑπόδημα, καὶ τοιαῦτα, τὰ ὁποῖα νὰ μὴ ἔχωσι διπλὰς πτέρνας, οὗτ' εὐπρεπισμένα, μὲ καρρία “ παρὰ τοῦτοις γὰρ ἔδει ἐξ ἀνάγκης ὑπόδημα ἔχειν, κτλ. “ Λέγει μὲ διπλὰς πτέρνας, ὡς εἰς τὰ προλεγόμενα (§ 5.). Διὰ νὰ ἐξηγήσω τὸ κάττυμα, ἢ κάστυμα τῶν ἀρχαίων, ἂν καὶ αὕτῃ ἡ λέξις ἦν ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ ἐκείνων, τῶν ὁποίων ἡ σημασία δὲν προσδιωρίσθη ἀποχρώντως. Αὐτὸς ὁ Κατωθὼν ὁμιλεῖ περὶ αὐτῆς τοιοῦτοτρο-

(1) Βλ. κατωτ. σημ. 11. — (2) Βλ. τὰ εἰρημ. εἰς τὴν 5' σημ.

πως, ὥς·ε διδοι νὰ ὑπολάβῃ τις, ὅτι δὲν εἶχεν ἰδέαν πολλὰ σαφῆ. Ο Βινχελμάν (1) βεβαιοῖ, ὅτι τὰ καττύματα εἰς τοὺς Ἑλληνας ἐτήμαινον, τὸ παρὰ Γάλλοις σήμερον talons, [πτέρνα], καὶ ὅτι ἦσαν συντεθημένα ὑπὸ μικρὰ κομμάτια δέρματος. Ἀναφέρει δὲ εἰς ταύτην τὴν ἐνδεικρίαν τὸν σχολιαστὴν τοῦ Ἀριστοφάνους (2), τοῦ ὁποίου ἰδοὺ αἱ καθ'αυτὸ λέξεις, “ καττύματα δὲ, τὰ ἄλλα δέρματα καὶ εἰς μικρὰ πεττημένα, ἃ προστίθεται τοῖς σανδαλίοις, ἐν τούτοις, καθὼς αὐτὰ καὶ ἄλλα δέρματα, δύνανται νὰ σημαίνωσι καλῶς, ἐπίσης καὶ τὰς πτέρνας, ὡς καὶ τὴν τελευταίαν πατοῦναν ἥτις ἐγγίζει ἀμέσως τὴν γῆν, ἐννοεῖ πᾶς τις, ὅτι τὸ χωρίον τοῦ σχολιαστοῦ δὲν εἶν' ὀριζικόν. Προσθέσκατε πρὸς ταῦτα, ὅτι ὁ σχολιαστὴς αὐτὸς ἐλαμβάνει ὡς αὐτῶς τὰ καττύματα καὶ δι' ἐμάντας (3), καὶ ἀλλαχοῦ (4), ὡς δέρματα δυνατὰ καὶ σκληρὰ, τὰ ὅποια ἐβαλλον ὑπὸ κάτω εἰς τὰ ὑποδήματα, δέρματα τινὰ ἰσχυρὰ καὶ σκληρὰ, ἅπερ τοῖς σανδαλίοις, καὶ ἄλλοις ὑποδήματιν ὑποβάλλεται.

Σημ. ια'. Σελ. 19. Οὗτος ὁ Ἀρχίας ἦτο πιθανῶς ταριχοπώλης τις, οὗτοις ἐπωνομαζόμενος, καθὼς καὶ ὁ Χαιρέφιλος, ὁ Εὐθυνος, καὶ ὁ Φείδιππος, τοὺς ὁποῖους οἱ Κωμικοὶ ποιεῖται διακωιδονίζουσι περισσότερον εἰς τὰ ποιήματά των (5). Μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων, καὶ πρὸ πάντων τῶν Ἀθηναίων, τὰ δνόματα ἐμπόρων τινῶν ἢ τεχνιτῶν περιφήμων εἰς τὰ ἐπαγγέλματά των, εἶχον κατασταθῇ ὡς παροιμίαι, καθὼς ἂν ὁμίλῃ τις περὶ θεαριῶνος τοῦ ἐπιτηδωτάτου ἀρτοποιοῦ, Σαρράμβου τοῦ γνωριμωτάτου οἰνοπώλου, κτλ. ὡς καὶ περὶ διαφόρων μαγειρῶν ὀνομαστῶν ἀποκλειστικῶς, διὰ τὴν κατασκευὴν διαφόρων ἐδεσμάτων (6). Ἡ ἀγροικία τοῦ περὶ οὗ ἐνταῦθα ὁμιλεῖ ὁ Θεόφραστος συνίσταται, οὐ μόνον εἰς τὰ ὅποια ἀγοράζει ταρίχη, ἅτινα ἐθεωροῦντο εἰς τὰς Ἀθήνας ὡς τὰ ποταπώτερα τρόφιμα (7)· ἀλλ' ἐτι μᾶλλον εἰς τοῦτο, ὅτι τὰ φέρει αὐτὸς εἰς τὴν χεῖρα ἢ προσηρτημένα εἰς τοὺς βραχιόνάς του, καθότι ἐγὼ νομίζω μὲ τὸν Φίσχερ, ὅτι

(1) Ἱστορ. τῆς τέχνης Τ. 6'. Σελ. 195. — (2) Ἱππεῖς. 317.

(3) Πλούτ. 663. (4) Σφήκες. 1155.

(5) Ἀθην. βιβλ. γ'. Κερ. λγ'. Σελ. 119. ἐρεξῆς

(6) Ὁ αὐτὸς βιβλ. γ'. κερ. 28 Σελ. 112 καὶ βιβλ. θ'. κερ. 5'. Σελ. 379. — (7) Ἀριστοφ. Σφήκες 491.

ἡ ἀληθὲς ἔκφρασις τούτου τοῦ χωρίου, ἥτις εἶναι διεφθαρμένη, ἥτο παλαιόθεν, ἀπὸ βραχίονος παρ' Ἀρχίου.

ΚΕΦΑΛ. Ε'. Σημ. α'. Σελ. 21 Οἱ ἀρχαῖοι συγγραφεῖς μετεχειρίζοντο ταύτην τὴν ἔκφρασιν ὅταν δὲν εἶχε προηγούμενον τὸ ἀρνητικόν, ὡς συνώνυμον τῆς λέξεως "ἀληθείας, ἀντιτάττοντές τὴν εἰς τὰς ἔκφράσεις " πρὸς ἡδονήν, πρὸς χάριν (1). Ὁ Πλούταρχος μεταχειρίζεται (2) τὸ παρὰ τὸ θέλτισον καὶ τὴν ἀπάτην, ὡς συνωνύμους φράσεις. Ἀνάλογός τις ἔκφρασις " ἀπὸ τοῦ θελτίστου, ἀναντιλέκτως, ἐλήφθη εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ *optima fide, bono ac sincero animo* (3).

Ὁ χαρακτήρ, τὸν ὁποῖον ἐνταῦθα ζωγραφίζει ὁ Θεόφραστος, εἶναι κατὰ τὸν Κατωβῶνα ὁ παρὰ τοῖς Γάλλοις γνωριζόμενος ὑπὸ τ' ὀνόμα, *cortisan*, (αὐλικός), μὴ διαφέρειν τοῦ εἰρωνος, εἰμὴ καθότι, ὁ μὲν εἰρων ζητεῖ νὰ πρεισθύσῃ εἰς τὴν εὐνοίαν τῶν ἄλλων γινόμενος εὐάρεστος πρὸς ὠφέλειάν του· ὁ δὲ αὐλικὸς δὲν ζητεῖ ν' ἄρεσκῃ, εἰμὴ διὰ τὴν ἡδονήν, τοῦ ὅτι εἶν' εὐάρεστος. Ὁ λα Βρουῦερ ἡρμήνευσε τοῦτον τὸν χαρακτήρα μὲ τὴν διπλὴν ἐπιγραφὴν, *du complaisent ou de l'envier de plaire*, ἐγὼ εὐχαριστήθην ἐκ τούτου τοῦ τελευταίου, ὡς γενικωτέρου, καὶ ἐπομένως, πλέον ἑρμηνευτικοῦ ὅλου τοῦ κεφαλαίου, τὸ ὁποῖον περιέχει οὐ μόνον λόγους, ἀλλὰ καὶ πράξεις διόλου ἀναρμόζους εἰς τὸν ἄρεσκον, ἂν καὶ γινόμενας πρὸς τὸ ἄρεσκειν.

Σημ. β'. Σελ. 21. Τὸ θαυμάσας ἱκανῶς εἶν' ἡ ἀληθὲς γραφὴ τοῦ κειμένου, καθὼς καὶ αἱ διορθώσεις τὰς ὁποίας ἐπρόβαλέ τις " θάψας, θοπεύσας, καὶ ἀσπάσας, πρέπει νὰ θεωρηθῶσιν ὡς παίγνια, τὰ ὑποῖα οἱ σπουδάζοντες ἐνίοτε συγχωροῦνται.

Σημ. γ'. Σελ. 21. Τὸ κείμενον ἔχει " καὶ τοὺς ξένους δὲ εἰπεῖν, ὡς δικαιοτέρα λέγουσι τῶν πολιτῶν. Ἀλλ' ἐπειδὴ αὕτη ἡ ἔννοια φαίνεται ὅτι πολεμεῖ τὸν χαρακτήρα τοῦ αὐλικοῦ, ὅστις εἶναι ν' ἄρεσκῃ εἰς ὅλους, καὶ νὰ μὴ ἐναντιῇται τινός, ὁ Κατωβῶν ἐνόμισεν, ὅτι ἔκρεπε ν' ἀναγνώσῃ " πρὸς τοὺς ξένους, ἀντὶ " τοὺς ξένους ". Ἐγὼ νομίζω ἀπλούστερον ν' ἀλλάξῃ τοῦτο τὸ τελευταῖον, εἰς " τοῖς ξένοις, παρὰ νὰ προσθήσῃ τὴν πρόθεσιν, ἂν καὶ νομίζω μὲ τὸν Φί-

(1) Ἰστορ. ἐπιστολ. πρὸς Φίλιπ. Τ. 1. Σελ. 446 ἔκδ. Ἀουγέρ.

(2) Εἰς Σόλ. Τ. 1 Σελ. 358 ἔκδ. Ρεῖσκ.

(3) Ὁ Βίγγερ, Ἰδιωτισ. Ἑλλήν. κερ. θ'. Τ. 1. § 12.

σχερ, ὅτι δύναται τις ν' ἀρήσῃ τὸ κείμενον τοιοῦτον, ὅποιον εἶναι, τόσῳ μᾶλλον, ὅσον φαίνεται φυσικὸν νὰ ὑποθέσῃ τις, ὅτι ὁ ἀλλεὶς δὲν διευθύνει τούτους τοὺς λόγους εἰς μόνους τοὺς ξένους, ἐναντίον τῶν συμπολιτῶν του.

Σημ. δ'. Σελ. 21. Τὸ κείμενον λέγει “ σύκον ὁμοιώτερα εἶναι τῷ πατρὶ· ἐγὼ προτιμῶ μᾶλλον ν' ἀνγκνῶτω ” σύκων ὁμοιώτερα, τοῦτο ἦτο εἰς τοὺς Ἑλληνας ἔκφρασις τις παροιμιώδης, λεηλοῦσα ἐκ-
τινος κοιμητοῦ Ποιητοῦ, ὁ Κικέρων μᾶς διατήρησεν (1).

“ Σύκω, μὰ τὴν Δήμητρα, σύκων οὐδὲ ἐν
οὕτως ὅμοιον γέγονεν

Σημ. ε'. Σελ. 21. Ἀσπὶς καὶ πέλεκυς “ εἶναι πιθανῶς λέξεις ση-
μαίνουσαι ἢ ἐκφράζουσαι ἀθύρματά τινα, ἢ αἰνίττονται διατεκνῶσεις
τινάς ἢ παιδιὰς ἰδιαίτερας τῶν παιδιῶν τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων (2).

Σημ. ς'. Σελ. 21. Ὁ Κασσιθέων καὶ πολλοὶ τῶν ἄλλων σὺν αὐτῷ νομίζουσιν, ὅτι τὸ περὶ ἀρεσκείας κεφάλαιον τελειώνει εἰς ταύτας τὰς λέξεις, καὶ ὅτι τὸ λοιπὸν, ἀπὸ τὰς λέξεις “ καὶ πλειστάκις δὲ ἀποκείρασθαι, μέχρι τέλους, ἀνήκει εἰς χάρακτῆρα διάφορον· ἀλλ' ὁ Κλέρκ προτιμᾷ μᾶλλον νὰ διδῇ πλείονα ἔκτασιν εἰς τὴν λέξιν “ ἀρέ-
σκεια, παρὰ ν' ἀποκόψῃ τὸ ἐπόμενον (3).

Σημ. ζ'. Σελ. 23. Τὸ κείμενον λέγει ἀπλῶς “ πρὸς τὰς τραπεζ-
ζας “ ἢ ἔκφρασις τὴν ὁποίαν μετεχειρίσθην κατὰ τὸν λα Βρουῦερ εἶναι τόσῳ οἰκειοτέρα, ὅσον εἰς τὴν Ἑλλάδα ἦτο τις συνήθεια, πλεῖς
ἀνάλογος μὲ τὸ ἀρχαῖον εἰς τὴν Ἰταλίαν γινόμενον, εἰς τοὺς ὅσοι
ἔλλειπον ἀπὸ τὰς ὑποσχέσεις των. Καθὼς ἐκεῖ ἐξεφράζετο ὁ χρηματί-
κος διὰ τῶν λέξεων “ *far il banco rotto*, » εἴτε τοῦτο
ἦτο ἔκφρασις συμβολικὴ εἴτε, τῶντι συνέτριψέ τις τὰ ταμεῖα τῶν πτω-
χῶν ὀφειλετῶν (4), καθὼς εἰς τὴν Ἑλλάδα ἔλεγον “ ἀνατενύξῃς τὴν
τράπεζαν (5). Ὅθεν, ὁ περὶ τοῦ ὁποίου ἐνταῦθα ὀμιλεῖ ὁ Θεόφραστος,
κχυχᾷται ὅτι παρευρίσκεται εἰς τοὺς λοχαρισμοὺς τῶν τραπεζίτῶν,
ἐπειδὴ ἐκεῖνο ἦτο τὸ συχναζόμενον μέρος τῆς ἀγορᾶς, ἐκεῖ εὕρισκέ τις

(1) Εἰς Ἀττικ. δ'. 8. — (2) Ὅρα τὰς σημ. τοῦ Κασσιθέωνος.

(3) Ὅρα τὰς σημ. τοῦ Φίσχ. καὶ τὸ εἰρημένον εἰς τὸ κερ. ε. σημ. 1.

(4) Βολταίρ. Λεξικὸν Φιλοσοφ., εἰς τὴν λέξιν *Banqueroute* χυρω-
κάπος. — (5) Δημοσθ. εἰς Ἀπατούρ. Τ. 2. Σελ. 895. ἐκδ. Ρεῖσκιου.

όλους, ὅσοι εἶχον ὑποθέσεις, Σοφιστὰς θέλοντας νὰ δείξωσι τὴν εὐγλωττίαν των, καὶ νὰ ἐκλύσωσι πρὸς αὐτοὺς τὰ βλέμματα τοῦ κοινου, καὶ μάλιστα ἀπὸ τοὺς Φιλοσόφους, οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ διδάξωσιν (1).

Σημ. ἡ. Σελ. 23. Τὸ καίμενον λέγει “ οὗ ἂν ἐρηβοὶ γυμνάζωνται, τουτέστιν οἱ εἰς τὴν ἡλικίαν τῆς ἡβῆς [ἐρηβος ἡτοῦ εἰς τὰς Ἀθήνας ὁ δεκαοκταετής τὴν ἡλικίαν] καὶ τότε ἀγροῦ ὠρχίζοντο νὰ φυλάξωσι πίστιν εἰς τὴν δημοκρατείαν, τοὺς μετεχειρίζοντο δύο ἐτη μετὰ ταῦτα εἰς διαφόρους φρουρὰς τῆς ἐπαρχίας τῆς Ἀττικῆς, ὑπὸ τ’ ὄνομα περίπολοι. Δὲν εἰρήνευε τις εἰς στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν κυρίως, λέγει, εἰ μὴ εἰκοσταετής (2), ὅποτε καὶ καταγράφετο εἰς τὸν κώδικα τῶν πολιτῶν. Οἶκω παρατηρήσει, ὅτι ὁ Κατωθὼν μετέφρασε τοῦτο τὸ μέρος διὰ νὰ δώσῃ νὰ νομίσωσιν ὅτι εἶχε γυμνάσια ἢ τόπους τῆς γυμνασίας ἰδιαιτέρως διὰ τοὺς ἐρήβους “ *gymnasia vero ille frequentat in quibus se ephēbi exercent* “. Τοῦτο δὲ εἶναι καθ’ ἣν ἔννοίαν τὸ ἐνότηεν ὁ Μεσούριος (3), ἐπειδὴ ἀναφέρει μόνον ἐκεῖνο τὸ μέρος τοῦ Θεωγράτου διὰ νὰ εὕρῃ, ὅτι οἱ ἐρηβοὶ εἶχον ἴδια γυμνάσια εἰς τὰ ὅποια δίδει τ’ ὄνομα “ *ephebeum*, (ἐρηβεῖον), κατὰ τὸν Βιτρούβ. Ἀλλ’ ὅτην ὀλίγην προτοχὴν καὶ ἂν ἤθελε δώσῃ τις εἰς τὴν πηγὴν ἐξ ἧς ἤντησεν τὰ ὅτ’ ἀναφέρει, ἤθελεν ἐννοῆται ὅτι ὁ Βιτρούβ (4) περιγράφει τὸ ἐρηβεῖον, ὡς μέρος ἀνήκον εἰς τινὰ πάλαιστραν, ἢ Ἑλληνικὸν γυμνάσιον, καὶ ὄχι γυμνάσιον μερικόν. Ὁ λα Βιτρούβερ ἐπράξε κάλλιον μεταφράσας “ καὶ εἰς τὰ σχολεῖα, παρὰ εἰς τὰ μέρη μόνον ὅπου γυμνάζονται οἱ νέοι. Ἡ σύνταξις δὲν εἶναι “ ἐν τούτοις τῶν γυμνασίων ἀντὶ “ ἐν τούτοις τοῖς γυμνασίοις [τὸ ὅποῖον ἠπάτησε τὸν Κατωθῶνα καὶ τὸν Μεσούριον] ἀλλ’ ἐν τούτοις, (ὑπονοήσας τοῖς τόποις) τῶν γυμνασίων “ *in illis gymnasiis locis, eet*. Πιθανῶς δὲ ἐκεῖνα τὰ μέρη τῶν γυμνασίων, ὅπου οἱ ἐρηβοὶ ἐθυσίαζον εἰς τὸν Ἑρμῆν. Αὕτη δὲ ἡ τε-

(1) Πλουτάρχ. περὶ ἀδολεσχ. Τ. ἡ. σελ. 40 ἐκδ. Ρεῖσκ. Πλάτων Ἰππίας Τ. γ’. Σελ. 208. καὶ ἀπολογ. Σωκρ. Τομ. 1. Σελ. 40 ἐκδ. τῶν δύο γεφυρῶν. — (2) Πολυδεύκ. βιβλ. ἡ. τμημ. 105. καὶ Ἀρποκρατ. εἰς περίπολος, μὲ τὰς σημ. τοῦ Μωιστήκ. — (3) Περὶ Ἑλλήνων ἐορτῶν βιβλ. γ’. εἰς ἐρήβια. — (4) βιβλ. ε. κεφ. ια.

ζατὴ ἐκαλεῖτο “ Ἑρμιαία (1). Φαίνεται λοιπὸν ἐκ τούτου τοῦ μέρους τοῦ Θεοφράστου, καὶ ἐκείνου, τοῦ Πλάτωνος, τὰ ὅποια πρὸ ὀλίγου ἀνέφερα, ὅτι ἀπὸ τὸν καιρὸν τούτων τὸν φιλοσόφον, ὁ νόμος τοῦ Σόλωνος ὅστις ἀπηγόρευε τὴν εἴσοδον τῶν γυμνασίων εἰς τὸ δημόσιον, δὲν διατηρεῖτο πλέον. Ἐπὶ τούτου εἶχε τρία δημόσια γυμνάσια εἰς τὰς Ἀθήνας, μὴ διαφέροντα ἀπὸ τὰς παλαιστροφας, εἰμὴ καθότι εἰς ταῦτα τὰ τελευταῖα δὲν ἦσαν, παρὰ οἱ ἐξ ἐπαγγέλματος ἀθληταί, οὔτινες ἐγυμνάζοντο εἰς ἀμφοτέρω, ἐκτὸς τῶν εἰς τὰς διαφόρους γυμνάσεις προπαιδευμένων μερῶν, εἶχεν αἰθούσας εὐρυχωροτάτας, ἐρωδιασμένους μὲ καθέδρας, ὅπου οἱ Φιλόσοφοι, οἱ Ῥήτορες καὶ Σοφισταὶ συνήθροιοιζον τοὺς μαθητάς των (2).

Σημ. θ'. Σελ. 21. Αὐτοὶ ἦσαν τὸν ἀριθμὸν δέκα, καὶ τοὺς ἔστυρον μὲ λαχῆον (κλήρον) πάντοτε, ἓνα ἐξ ἐκάστης φυλῆς. Ἐν καιρῷ πολέμου διέταττον καὶ οἱ δέκα ἐναλλάξ· ἀλλὰ μετὰ ταῦτα ηὐχαριστοῦντο νὰ ἐμπιστευθῶνται τὴν κυριαρχίαν εἰς ἓνα μόνον, οἱ δὲ λοιποὶ ἔμμενον εἰς Ἀθήνας (3). Εἶχεν ἐκεῖ πρὸς Θερμοῖαν, μέρος τι προπαιδευμένον δι' ἐκείνους τοὺς Στρατηγούς, καθὼς καὶ ἄλλο, διὰ τοὺς Γερουσιαστάς· ἢ ἐπιδειξίς ταύτης τῆς Σέπτης, ὡς πρὸς ἐκείνας, ἔπρεπε νὰ ᾔηται τόσῳ περιβλεπτοτέρῳ, καθόσον οὗτοι ἔχαιρον μεγάλην ὑπόληψιν, καὶ καθόσον ἐραίνοντο εἰς τὸ ἄκρον δυσκολοπλητίῳ (4).

Σημ. ι. Σελ. 23. Οἱ κύνες τῆς Λακωνίας περίφημοτάτοι εἰς τοὺς ἀρχαίους διὰ τὴν θήραν, ἦσαν, κατὰ τὸν Ἀριστοτέλην (5), κύνες μικτοί, γενόμενοι ἀπὸ κῦνα καὶ ἀλώπεκα. Ἀλλ' οὗτος ὁ Φιλόσοφος δὲν μᾶς λέγει διόλου ἂν αὐτοὶ ἦσαν ἀπὸ κῦνα ἄρρενα καὶ ἀλώπεκα θήλειαν, ἢ ἀπὸ κῦνα θήλειαν, καὶ ἀλώπεκα ἄρρενα. Ἡ πείρα ἐκείνης τῆς συνουσίας δὲν ἐπέτυχε διόλου εἰς τὸν Μ. Βουρβόν, τοὺς ὠνόμαζον δ' ἐπίσης μὲ κοινὸν ὄνομα “ κυναλώπεκας, ἀλωπεκίδας, ἢ

(1) Κορτίν. χρονικ. Ἀττ. διατρ. γ'. κεφ. α. Σελ. 333 καὶ Πλάτ. Λύσης. Τ. 5. Σελ. 218. ἐκδ. δύο γεφ.—(2) Ὅρα περιγρ. νέου Ἀναχάρσ. κεφ. η. Σελ. 341. ἀκολ. καὶ 351. ἀκολ. καὶ Βιτρουβ. βιβλ. ε. κεφ. ια.

(3) Σιγόνιος περὶ πολιτείας Ἀθην. βιβλ. δ', κεφ. ε. καὶ Οὔββ. Ἑμμ. ubb Emm. περιγρ. δημοκρατ. Ἀθηνῶν,

(4) Ἀθην. βιβλ. ζ'. Σελίς 224. — (5) Εἰς τὴν Λακεδαίμ. του, ἀρχαίαν καὶ νέαν Πάρισ, 1679. Σελ. 110 ἀκολ.

κυνosuρίδας “ (1). Οὗτοι οἱ κύνες φυλάττουσιν ἔτι καὶ τὴν σήμα-
ρον τὴν ἀρχαίαν φήμην αὐτῶν. Δύναται τις νὰ ἰδῇ τὸ περὶ αὐτῶν
λεγόμενον ἀπὸ τὸ ἀφρισμά των (2).

Σημ. ια΄. Σελ. 23. Τὸ κείμενον λέγει “πίθηκον καὶ τίτυρον” γνωρί-
ζομεν, ὅτι τσῦτο τὸ τελευταῖον ὄνομα, τὸ ἑποῖον εἶναι συνώνυμον
τοῦ σατύρου, ὁμοιάζει εἰδός τι πιθήκον ἰδιαίτερον, περὶ τοῦ ὁ-
ποῖου ὁπλᾶτὶ ὁ Πλίνιος, καὶ ὁ σχολιαστὴς τοῦ Θεοφράστου (3). Ὁ Φέ-
σχιερ μᾶς εἰδοποιεῖ εἰς τὰς σηματώσεις του, ὅτι εἰς τινα χειρόγρα-
φα ἔχει, εἰς τὸ περιθώριον πρὸς τὸ πλάγιον τῆς λέξεως τίτυρον,
τοῦτο τὸ σχόλιον “ Δωριεῖς τὸν σάτυρον, καὶ εἰς τιν’ ἄλλα, τοῦτο
“ πίθηκος μικρὸν ἔχων οὐράν “.

Σημ. ιβ΄. Σελ. 23. Αἱ περιστρεφαὶ τῆς Σικελίας ἦσαν περιφρημέ-
ταται, ὡς φαίνεται ἐκ τούτου τοῦ μέρους τοῦ Θεοφράστου. καὶ ἐκ
διαφόρων χωρίων τῶν κομικῶν Ποιητῶν, τὰ ὅποια μᾶς διεισέχρηται ὁ
Ἀθηναῖος (4).

Σημ. ιγ΄. Σελ. 23. Μιτέφραστα, ἢ δορκᾶς, ἀντὶ νεβροῦ, κατὰ
τὸν Ἀριστοτέλην, ὅστις κατὰ τὸν Μ. Βουφρόν, προσθέτει ταύτην τὴν
λέξιν εἰς ἐκείνην τὴν ἔννοιαν. Ἡ δορκᾶς τοῦ Αἰλιανού, κατὰ τὸν
Φυσικὸν Φρανσαῖ, εἶν’ ὁ νεβρὸς τῆς λεβύκας ἢ ὁ κρινὸς νεβρὸς, ὅστις
ὁμοιάζει πολὺ, μὲ τὸ Γαλιτσι “ chevvreil, τὰ ὀστίδια τούτου ἢ
τῆς δορκάδος ἐχρησίμευσον πρὸς τινα παιδιὰν ὁμοίαν τῆς τῶν κύνων,
ἀλλ’ ἦτις δὲν ἦτο ἡ αὐτὴ μετεχειρίζοντο ἔτι τὰ ὀστίδια διὰ νὰ
παίζωσι τὸ παρ’ ἡμῶν μὲν “ ζυγὰ ἢ μονὰ “ παρὰ δὲ Γάλλοις “ pair-
ou non (5).

Σημ. ιδ΄. Σελ. 23. Αὗται αἱ λάγνηοι ἐχρησίμευσον εἰς τὸ νὰ
φυλάττωσι τὰ διάφορα ἀρώματα, διὰ τῶν ἰσκιῶν οἱ ἀρχαῖοι συνεί-
θιζον νὰ καπνίζονται. Αἱ περιφρημέταραι πειθανῶς ἦσαν αἱ τοῦ

(1) Ἱστορ. ζῶων βιβλ. ἡ. κεφ. 218. — (2) Μεουρτ. συμμικτ.
Λακων. βιβλ. γ’ κεφ. α. — (3) Βλ. τὰς σημ. τοῦ Κατωβ. εἰς τοῦτο
τὸ μέρος, καὶ τὰς τοῦ Περιζων. εἰς τοῦ Αἰλιαν. Π. Ἱστορ. γ’. 40 227.

(4) βιβλ. θ’. κεφ. ια. σελ. 395. καὶ βιβλ. ιδ’. κεφ. κβ’. σελ. 658.

(5) Βλ. τὰς σημ. τοῦ Κασσ. Μεουρτ. περὶ ἀγών. Ἑλλήν. εἰς ἀρτ.άζειν,
καὶ εἰς “ ἀστραγαλλ. τὴν περιήγ. τοῦ ν. Ἀναχάρτ. κεφ. Κ’. Τ. 1. σελ.
479. ἀκοῦ καὶ Δουκικ. Ἑρώτ. Τ. 2. σελ. 415. ἐκδ. δύο γερ.

Θουρίου. Ἐπειδὴ ἔχει πολλὰς πύλεις τούτου τοῦ ὀνόματος, ὁ Κατω-
θών παρεφέρθη νὰ πιστευθῇ ὅτι τοῦτο εἶναι τὸ Θούριον τῆς Ἰταλίας,
ὃ ἔστιν ἡ ἀρχαία Συβαρίς, μᾶλλον δὲ ἡ πύλις τὴν ὁποίαν οἱ Ἀθη-
ναῖοι ἐθεμελίωσαν μετ' ὀλίγου τῆς ἀπὸ τοῦς Κροτωνιάτας κατατρο-
φῆς τῆς Συβαρίδος· εἰς τινα χειρόγραφον ἔχει κατὰ τὸν Φίσχερ, εἰς
τὸ πλάγιον τῆς λέξεως “ Θουρικῆς, τοῦτο τὸ σχῆμα “ ἀπὸ τοῦ
τόπου ἐνῷ λυκίθοι διαφέρουσαι ἐγένοντο, [ἐγὼ ἀνέγνων “ ἐγένοντο] “

Σημ. ιε' σελ. 23. Προτιμῶ ῥάβδου καμπύλαι μετὰ τὸν Μεούρτ.
(1) “ *baculos in curvos*, ἀπὸ τοῦ κάλκαμοι ἐξηρημμένοι, ὡς
τὸ μετέφρασεν ὁ λα Βρουῆρ κατὰ τὸν Κατωθών “ *baculos obli-*
quis χωρὶς νὰ προσέξῃ, ὅτι ἐκεῖνος ὁ χρητικὸς ἠδίκησεν αὐτὸς ἐ-
αυτὸν εἰς τὰς σημειώσεις του. Αὗται εἰν' ἐκεῖναί αἱ χονδροὶ ῥάβ-
δοι, τὰς ὁποίας συνείθιζον οἱ Σπαρτιάται νὰ ἔχουσι καὶ εἰς αὐ-
τῆς τὰς σινελεύσεις των πρὶν ἀπικρορευθῇ ἐλπίη ἢ συνήθεια εἰς
τὴν περίστασιν τοῦ αὐθάδους Σπαρτιάτου Ἀλκάνδρου, τοῦ πλη-
γώσαντος τὸν ὀφθαλμὸν τοῦ Λυκύργου. Εἶχεν εἰς τὰς Ἀθήνας
ἀνοήτους τινας, πρὸ πάντων δὲ μεταξὺ τῶν νῦν, ἐπιδεικτικόντας
τὰ ἥθη καὶ τοὺς τρόπους τῶν Σπαρτιατῶν, τοὺς ὁποίους ἐκάλουν
Λακωνομάνας· εἶχον φορέματα, ὑποδήματα καὶ ῥάβδους Σπαρτιατι-
κῆς, καὶ διεκρίνοντο διὰ τὴν τεργνότητητα τοῦ χαρακτηῆρος, ἀπο-
τοὺς συμπολίτας των, διὰ τὰ σχήματα τῶν ἀπολιτεῦταιν τρόπων, ἔ-
θους, τὸ ὅποιον ἦτο πολὺ ἑλαττον αὐτῶν, ἀγέρτου καὶ ἂν ἤθε-
λεν εἶπῃ τις (2).

Σημ. ιε' σελ. 23. Τὸ κείμενον ἔχει λέξιν πρὸς λέξιν “ καὶ
αὐλαίαν ἔχουσαν Πέρτας ἀνυφασμένους· ἢ ὡς μεταφράζει ὁ Κατωθών
“ *aulaeum cui sint Persae intexti*, συγκρίνων αὐτὸ μετὰ τὸ
Purpurea intexti tollunt aulaea Britanni de virgile
[3]. Δὲν ἐπαναλαμβάνω ταύτην τὴν παρατήρησιν, εἰμὴ διότι δύναται
νὰ χρησιμεύσῃ εἰς τὴν Ἱστορίαν τῆς τέχνης· ὅσον διὰ τὰς λέξεις
“ *portieres*, διὰ τοῦ ὁποίου ἐπροσπάθησα νὰ ἐρμηνεύσω τὸ “
αὐλαίαν, τοῦ κειμένου, οὗτος ὁ ὅρος εἰς τὸ Ἑλληνικὸν σημαίνει οὐ

(1) Συμμ. Λακων. βιβλ. β'. κεφ. ιε'. — (2) Βλ. Ἀριστοφ. ἐκκλησιάζ. 72.
ὄρνιθ. 1281 ἐρεξ. Δημοσθ. κατὰ Κόνονος. Τ. θ'. σελ. 1267.

(3) Γεωργικά. γ'. 25.

μόνον παραπέτασμα, ἀλλὰ καὶ τάπητας κτλ. ὡς τὸ μετέφρασεν ὁ λα Βρουϋέρ, συμφώνως μὲ τὸν σεβάσμιον συγγραφέα τῆς περιηγήσεως τοῦ νέου Ἀναχάρσειδος (1) ὅπου εὕρισκε τις τάπητας παριστάνοντας Πέρσας, ὑπὸ τ' ὄνομα “ δαπέδιον (2).

“ ἀλλ' ἡ δαπέδιον ἐν ἀγαπητὸν ποικίλον.

Πέρσας ἔχον

Σημ. ιζ'. σελ. 23. Πιθανὸν ἐξ ἀπροσεξίας ὁ Φίσχερ ἀναφέρει εἰς τὸ κόνιν, τὴν λέξιν παλαιστρικὸν (3), ἥτις δὲν εἶν' εἰμὴ τὸ ἐπίθιτον τοῦ αὐλίδιον. Ὅταν δὲ διὰ τὴν Κασωβῶνα μεταφράσαντα *pulvere palæstrico* πρέπει νὰ πιστεύσῃ τις, ὅτι νῦν χαριστήθῃ νὰ ἐρμηνεύσῃ τὴν ἔννοιαν τοῦ συγγραφέως, τότε μᾶλλον, ὅσον εἰς τὰς σημειώσεις του παρατηρεῖ κάλλιστα, ὅτι ἐκείνο τὸ μικρὸν αὐλίδιον, τὸ ὁποῖον περιλαμβάνει τὴν ἄμμου, ἢ τὸ ὁποῖον εἶναι κεκαλυμμένον ἀπὸ ἄμμου, ἐξηγεῖ περιγραφτικῶς τὸ παρὰ τὸν ἀρχαῖον μοναξίζει “ σφαιριστήριον καλούμενον. Τοῦτο ἦτο τὸ μέρος ὅπου οἱ ἀθλοῦνται ἐκυλιντο ἐπὶ τῆς ἄμμου. Δὲν εἶναι τὸ αὐτὸ καὶ περὶ τοῦ σφαιριστηρίου, τὸ ὁποῖον κατὰ τὴν μετάφρασιν τοῦ Κασωβῶνος *habet etiam idem parvulum atrium pulvere palæstrico respersum ed sphæristerium*] ἤθελεν ἐκλάθει τις μέρος κεχυρισμένον ἀπὸ τὴν παλαίστραν, αὐτὸ τοῦ ἀπετέλει μέρος. Τοῦτο ἀπεδείχθη ἐξ αὐτοῦ τοῦ κειμένου τοῦ Θεοφράστου, ὅτι ἔπρεπε νὰ μεταφράσῃ “ *parvulum atrium ad instar palæstræ, habens conisterium ed sphæristerium*, καὶ ἔτι μᾶλλον ἀπὸ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Βετρούβ, ὅστις περιγράφει μίαν παλαίστραν, βάζει ἐκ τοῦ ἐρηθείου, περὶ οὗ ἀνωτέρω εἵπομεν. (4) τὸ “ *coriceum* [κορύκειον] τὸ ὁποῖον δὲν ἦτο ἄλλο, εἰμὴ τὸ σφαιριστήριον, ὡς κείμενον ἐκ πλαγίου ἐκείνου τοῦ τελευταίου κοιιστηρίου (5).

(1) Κερ. κέ. Τ. 2. 58.—(2) Ἀθην βιβλ. ιά. κερ. ζ'. σελ. 387.

(3) Ὅρα κατὰλ. εἰς παλαιστρικός.—(4) Κερ. ε. σημ. 8. σελ. 166.

(5) Βετρούβ. βιβλ. ε. κερ. ιά. τῆς Ἰταλ. μεταφράστ. τοῦ Γαλιάν. καὶ τὰ ὑπομν. τῆς Ἀκχδ. τῶν ἐπιγραφῶν καὶ τῶν ποιημάτων Τ. 4. σελ. 16. ἀκολ.

Σημ. ιγ'. Σελ. 23. Παρατήρησα ἤδη (1) ὅτι εἰς τὰς παλαιστρας ἦσαν τόποι χωριστοὶ καὶ προσδιορισμένοι μόνον διὰ τὰς φιλολογικὰς γυμνάσεις. Ἀντὶ τοῦ “ σοριστῆς “ ἦτο ἵσως βελτίον νὰ μεταβάλω τὴν λέξιν “ σορισταῖς “ διὰ τοῦ γενετικοῦ ὅρου τῶν διδασκάλων τῆς σχολῆς, ἢ καθηγητῶν καθὼς τὴν ἐρμηνεύει ὁ σχολιαστὴς τοῦ Ἀριστοφάνους (2), καὶ ὡς πρέπει νὰ τὴν ἐννοήτῃ τις εἰς ταύτας τὰς λέξεις τοῦ Ἀθηναίου (3) “ τῇ δὲ ἑορτῇ τῶν χρόων ἔθος ἔστιν Ἀθηναίων πέμπεσθαι δῶρά τε καὶ τοὺς μισθοὺς τοῖς σορισταῖς.

Σημ. ιδ'. Σελ. 23. Μετέφρασα ὅλον τὸ διεφθαρμένον ἢ τοῦλάχιστον σκοτεινότερον τοῦτο χωρίον κατὰ τὴν διόρθωσιν τοῦ Νεσδάμ, ὅστις ἀναγινώσκει “ καὶ αὐτὸς ταῖς ἐπιδείξεισιν ὑπερον ἔπεισιν, ἐπὶ τῷ εἰπεῖν τινα τῶν θεωμένων πρὸς τὸν ἕτερον, ὅτι τούτου ἔστιν ἡ παλαίστρα “, οὐχ' ὅτι παραδέχομαι τὰς διορθώσεις, αἵτινες ἀπομακρύνονται τόσῳ τοῦ κειμένου, ἀλλὰ, διότι, νὰ τ' ὁμολογήσω εὐκρινῶς, δὲν ἐλέπω, ὅποιαν ἄλλην ἔννοιαν ἠδύνατο νὰ δώτῃ τις εἰς τοῦτο τὸ μέρος. Χωρὶς νὰ χρονοτριβῶ εἰς τὰς διαφόρους διορθώσεις, ἡ εἰκασίας τῶν ἄλλων σοφῶν, τὰς ὁποίας δύναται τις νὰ ἴδῃ εἰς τὰς σημειώσεις τοῦ Φίσερ, θίλω παρατηρήσει, ὅτι ἡ τοῦ Κασσιδωνος, ἀν καὶ ὀλιγώτερον ἀπομακρυσμένη τοῦ κειμένου, (ἐπειδὴ δὲν ἀλλάττει, εἰμὴ τὸ “ ἐπὶ τῶν “ εἰς τὸ “ ἐπὶ τῶν τῶν “) εἶναι ἡ μάλιστα ἀπίθανος. Διότι συνάγεται, καθὼς τὸ λέγει εἰς τὰς σημειώσεις του, ὅτι ὁ ἀληθὴς ἰδιοκτήτης τοῦ οἴκου, τῆς παλαίστρας διευθύνει τὸν λόγον εἰς τινα τῶν θεατῶν διὰ νὰ τὸν εἰδοποιήσῃ, ὅτι οὗτος ὁ οἶκος, καὶ ἡ παλαίστρα ἀνήκουσιν εἰς ἕνα τοιοῦτον, δεικνύων εἰς αὐτὸν ἕνα τῶν θεατῶν. Ὁ λα Βρουῆρ, [ὅστις δὲν ἐδυσκολεύθη ὀλιγώτερον ἀπὸ τοὺς ἄλλους, ἠκολούθησε κατὰ γράμμα ταύτην τὴν μετάφρασιν, ἀλλὰ χωρὶς νὰ εἴπῃ τι περὶ τῆς λέξεως “ ὑπερόν “ τὴν ὅποιαν δὲν ἐξηγεῖ διόλου, αὐτὸ μὲ φαίνεται τόσῳ ὀλιγώτερον φυσικόν, ὅ,τι καὶ ἂν εἶπεν ὁ Κασσιδων διὰ νὰ τὸν δικαιολογήσῃ, ὥστε κἀμνεῖ νὰ ἐλθάνει ἀπὸ τὸν χαρακτήρα τοῦ ὁ ἀνθρώπου, ὅστις θίλει ν' ἀρέσκη εἰς ὅλους ὑποθέτων δι' αὐτὸ, ὅτι μεταχειρίζεται ἀκριβῶς τὰ ταῖνοντα μέτρα, εἰς τὸ ν' ἀφαιρέσῃ τὴν ἀξίαν τῶν ἐκδουλεύσεων, τὰς ὁποίας προσφέρει εἰς τοὺς ἄλλους. Ἄν μοι ἐσυγχωρήτο νὰ προβάλω καὶ ἐγὼ τὴν εἰκασίαν μου, ἤθελον ἀναγνώσει τοῦτο τὸ χωρίον τοιοῦτοτρόπως “ καὶ αὐ-

(1) Κερ. ε. σημ. η. σελ. 191 — (2) Εἰς Νεφέλ. στίχ. 330.

(3) βιβλ. 10 σελ. 447.

τὸς ἐν ταῖς ἐπιδείξειν ἑΤΕΡΟΝ “ εἰπεῖν ἐπὶ τῶν θεωμένων πρὸς ἕτερον, ὅτι τούτου, κτλ. παρὰ τὴν ἀπλότητα ταύτης τῆς διορθώσεως ἀκριβάλλω, ἂν ᾔθελε δυνήθῃ τις νὰ εὕρῃ ἀπλουστεράν. Ἐπειδὴ εἰς ὅλον ἐκεῖνο τὸ ἐκτεταμένον χωρίον δὲν ἀλλάττω, εἰμὶ ἐν “ ω “ εἰς “ ο “ ἀναγινώσκων “ ὑπερῶν “, ἀντὶ τοῦ “ ὑστερον “. Ὅσον εἰς τὴν ἔννοιαν, τὴν παραφράζω οὕτω “ παρευρίσκεται ὁ ἴδιος εἰς ἐκεῖνα τὰ εἶδη τῶν θεωμάτων, ἀλλ’ ἀπέρχεται συνήθως πολλὰ ἐξώρως, διὰ νὰ εὕρῃ εὐκαιρίαν νὰ εἴπῃ ἔμπροσθεν πάντων τῶν θεωτῶν, πρὸς τινα ἐρωτῶντα οὕτον τὸ αἴτιον τοῦ ἐξώρως ἐρχομοῦ του “ ἡ παλαιστρα εἶν’ ἰδική μου “. δηλαδή εἶχον τότε ὀλερώτερον δίκαιον νὰ θιασθῶ ὅσον, ἐπειδὴ εἶμαι κύριος τῆς παλαιστρας, παρευρέθην πολλάκις εἰς ταῦτα τὰ γυμνάσματα. Εἶναι περιττὸν νὰ γνωστοποιῶ ὅτι εἰς τὴν δεικτικὴν ἀντωνυμίαν “ τούτου “ τῆς τελευταίας φράσεως τούτου τοῦ χωρίου δίδω τὴν αὐτὴν ἔννοιαν, εἰς τὴν ὁποίαν εὕρισκai τις συνεχῶς μεταχειριζομένην τὴν “ τοῦδε “ εἰς τοὺς Ἕλληνας συγγραφεῖς (1). Διὰ τούτου τοῦ τρόπου, ἂν δὲν ἀπατώμαι, ὁ Θεόφρατος καθιστᾷ ἔτι μᾶλλον παροξυντικὴν τὴν πραγματείαν, δι’ ἧς ἠθέλησε νὰ χαρακτηρίσῃ τὴν ματαιότητα τοῦ ἀνθρώπου, ὅστις ζητεῖ ν’ ἀπολαύσῃ τὰς ψήφους ὄλων. Διότι ἀντὶ νὰ εἴπῃ “ ἡ παλαιστρα εἶν’ ἰδική μου “ ὑποτίθεται ὅτι λέγει “ ἡ παλαιστρα εἶν’ ἀκείνου, τὸν ὁποῖον ἐλπίετε “ δακτυλοδεικτούμενος ἀπ’ ἑαυτοῦ.

ΚΕΦΑΛ. Γ'. Σημ. α. Σελ. 25. Ἰνυγκάσθην νὰ παραφράσω ὀλίγον τούτο τὸ χωρίον, χωρὶς ὅμως ν’ ἀπομακρυνθῶ τῆς ιδέας τοῦ συγγραφέως. Ὁ Θεόφρατος μεταχειρίζεται, ἂν δὲν ἀπατώμαι τὴν λέξιν “ ὑπομονή “ εἰς διπλὴν σημασίαν, καὶ ὡς σημαίνονταν τὸν τρόπον ἀνθρώπου ὅστις τολμᾷ νὰ λέγῃ καὶ νὰ πράττῃ πᾶν ὅτιοῦν “ ὑπομένειν τὰ αἰσχρὰ λέγειν καὶ πράττειν “ καὶ ὡς σημαίνονταν τὸν τρόπον αὐτοῦ ἐκείνου, ὅστις ἀνέχεται σεβασμοῦ, ὑπομένει πάντας τοὺς χλευασμοὺς, ὅσους πράττει τις πρὸς αὐτὸν “ ὑπομένει τὰ αἰσχρὰ ἀκούειν καὶ πάσχειν “. Ἀπὸ ἡ διπλῆ ἔννοια ἐπικυροῦται ἐκ πάντων τῶν περιχομένων τούτου τοῦ κεφαλαίου. Οὕτω διὰ τοῦ καταφρονεῖν τὴν κοινὴν γνώμην ἐγὼ ἐννοῶ, οὐ μόνον ὅτι δὲν ἔχει εἰς τὰς πράξεις του κήμειαν προφύλαξιν διὰ τὴν κρίσιν τῶν ἄλλων, ἀλλ’ ὅτι καταφρονεῖ καὶ τὰς συνεπειὰς ἐκείνης τῆς γνώμης, αἱ ὁποῖαι εἰσὶν ὕβρεις, βλαβερταὶ καὶ φυλακισμοί. κτλ. κτλ. κτλ. Καὶ τούτο εἶν’ εἰς τὸ ὁποῖον συνί-

(1) Βλ. Βρονν. εἰς Σοφοκλ. Οἰδ. Τύραν. 534.

ἔσται ὁ ἀληθὴς χαρακτηρ εἰναι, τὸν ὅποιον ὀνομάζει ἀπονεννημέ-
νον, ἕνα καθαρῶς μοχθηρὸν, ὅστις πρᾶττει μὲ ἀπαλπισίαν ὡς ἀπο-
λέσας τὴν κινήν ὑπόληψιν διὰ πάντα. Τοιοῦτος ἐξάθλῃ χ. π. ἐκεῖνος
ὁ ἄξιος ἀτιμώτερος, καὶ ἀτιμωθεὶς δημαγωγὸς τῶν Ἀθηναίων Ὑπερ-
βόλος, ὡς ἀναφέρει ὁ Πλούταρχος (1), τοῦ ὁποῦν θείω ἀναφέρει τό-
ση εὐχαρίστως τὴν λόγους, ὅταν αὐτοὶ ζωγραφίζουσι τὸν χαρακτη-
ρα, τὸν ὅποιον οἱ Ἕλληνες ἐκάλουν ἀπόνειαν. Τοῖς δὲ κωμικοῖς
ὁμοῦ τι πᾶσι διατριβὴν αἰεὶ σκυπτόμενος ἐν τοῖς θεάτροις παρεῖχεν
Ἄτρεπτος πρὸς τὸ κακῶς ἀκρύειν, καὶ ἀπαθὴς ὧν ὀλιγορὶα δόξας,
ἣν ἀναίτηγνυτάν καὶ ἀπόνειαν οὔταν, εὐτολμίαν ἔνιοι καὶ ἀνδρείαν
καλοῦσι. κτλ.

Σημ. β'. Σελ. 25. Μετέφραστα τοῦτο τὸ χωρίον οὕτως ὡς ἔπρα-
ξε καὶ ὁ λα Βροῦερ κατὰ τὴν γραφὴν χειρογράφου τινος τῆς Φλωρεντί-
ας, τὸ ὅποιον παρέλαβον εἰς τὸ κείμενόν μου, καὶ τὸ ὅποιον ὁ Κα-
σωβὸν ἐνόητεν ἐξάρετα ὡς πρὸς τὴν ἔννοιαν.

Σημ. γ'. Σελ. 25. Ὁ Κίρδαξ ἦτο χορὸς οἰκείος εἰς τὴν κω-
μῳδίαν, ἀλλὰ τότε ἀτελής, ὅταν ἐκεῖνος τῆς τραγωδίας ἐμμέλεια κα-
λούμενος ἦτο σεμνός. Διὰ τὴν γὰρ λάβη τις ἰδεῖν περὶ τῆς αἰσχροτήτος
του, ἀρκεῖ νὰ γνωρίζῃ ὅτι ἔπρεπε νὰ μεθύῃ τις, διὰ τὴν γὰρ τοῦ χορεύ-
σθαι ἀτιμωρητί. Καὶ ὁ Ἀριστοφάνης αὐτὸς, ὅστις δὲν ἐτίθετο παντε-
λῶς τὰ ἥθη, καυχᾶται, ἐπειδὴ τὸν ἀπέβαλεν ἀπὸ τὰ ποιήματά του (2).

Σημ. δ'. Σελ. 25. Οἱ Ἕλληνες περιελάμβανον ὑπὸ τὸ γενικὸν ὀ-
νομα γοητείας ἢ θαυματοποιίας, πᾶσαν ἐπίδειξιν δυνάμεως (ἢ πανουργί-
ας) τοὺς διαφόρους χοροὺς τοῦ σχολίου τὰ διάφορα, εἶδη τῶν νευ-
ροσπᾶτων, εἰς ἕνα λόγον πᾶν ὅτι οἱ μῆμοι (ἀπαιτεῶνες) τῶν δημο-
σίων ἀγορῶν εἰς ἐπιτήδειοι νὰ παρατητήσωνται (3).

Σημ. ε'. Σελ. 25. Ἡ ἐγὼ ἀπατῶμαι πολλὰ, ἢ τοῦναντίον πρέ-
πει νὰ μεταφράσω "οἱ ἀπαιτοῦντες νὰ εἰσέρχωνται χωρὶς γραμματίων "
ἀνγκινώσκων εἰς τὸ κείμενον, " τοῖς τὸ σύμβολον οὐ φέρουσιν " μὲ
τὸ ἀρνητικόν, ἀντὶ τοῦ " τοῖς τὸ σύμβολον φέρουσι " ὅτε ὀλίγον καὶ
ἂν ἤθελε γνωρίζῃ τις τὰ χειρόγραφα, εἴη εὐκὸλον νὰ ἴδῃ, πῶς ἡ τε-
λευταία συλλεκτὴ τῆς λέξεως " σύμβολον " ἠδυνήθη νὰ ἐξαλείψῃ τὴν
ἀκόλουθον ἀρνητικὴν.

(1) Εἰς Ἀλκιβ. Τ. 2. Σελ. 22.

(2) Ἀριστοφ. Νεφ. 540 καὶ 555.

(3) Τιμ. Λεξ. εἰς θεόμ. Ξενοφῶν. Συμποσ. κερ. β'. καὶ κερ. δ. § 55.

Σημ. ε'. Σελ. 25. Τουτέστιν ἐνοικιαστῆς τῶν δημοσίων φέρων. Τὸ Ἐπάγγελμα τοῦ τελώνου ἦτο δυσσημισμένον εἰς τὰς Ἀθήνας διὰ τὰ τεχνάσματα ἢ δολιότητας, τὰς ὁποίας οἱ μετερχόμενοι ἐπραττον (1). Ὡς τότε οἱ Λακεδαιμόνιοι κατηγόρων χωρὶς ἐξαίρετον ὅλους τοὺς Ἀθηναίους, διὰ πᾶν ὅτι ὁ Θεόφραστος δὲν ἀποδίδει, εἰμὴ εἰς τοὺς μοχλοφροῦς (2).

Σημ. ζ'. Σελ. 25. Τὸ κείμενον λέγει ἀπλῶς “ κυθεύειν “ ἀντὶ τοῦ: “ κίρως τινος σφαιριστηρίου.

Σημ. η'. Σελ. 25. Ἡ πράξις τοῦ νὰ ἐγκυκαλείη τις τοὺς αἰκείους ἐν καιρῷ ἀνάγκης, ἀδοκητῆτος, ἐνομιζέτο τίτλη αἰτίας, ὥστε ὁ νόμος ἀπηγόρευε τοῦ νὰ ὁμιλῇ δημοσίως, εἰς τὸν μεματαιμένον, ὑπὸ παρομοίας βαρβαρότητας (3).

Σημ. θ'. Σελ. 25. Ὁ ῥήτωρ Δεινάρχος ἐλέγχει ὡσαύτως ἕνα μοχλοφρὸν τοιοῦτον, Ἀριστογείτωνα καλούμενον περὶ τοῦ ὁποίου Σέλομεν λάβει εὐκαιρίαν νὰ ὁμιλήσωμεν (4), λέγων “ καὶ ἐν τῇ δεσμοτηρίᾳ πλείω χρόνον ἢ ἔξω διατέτριψεν (5).

Σημ. ι' Σελ. 25. Τοιοῦτοι εἰσὶν π. χ. οἱ ἀγύρται, οἱ γόητες, οἱ ἀθληταὶ καὶ οἱ ψηφολόγοι (6). Ἡ μεγάλη φωνὴ συνηριθμήθη μεταξὺ τῶν χαρακτηριστικῶν σημείων τούτων τῶν ἀνακρίνοντων. Τοιοῦτοτρόπως εἰς τὸν Ἀριστοφάνην (7) μηχανεῖται τις τὸν κρεπωπώλην, ὅτι εἴν' ἀγοραῖος, καὶ ὅτι ἔχει θοδυνεκτὴν φωνήν, ὡς οὗο ἰδιότητος ἀναγκιστῆρας εἰς τὸν δεμαγωγόν.

Σημ. ια'. Σελ. 27. Ὁ Ἐχίνος τοῦ κειμένου, ὅστις σημαίνει τὸν Σπλάστιχν ἐχίνον, ἦτο κιβώτιόν τι χαλκοῦν, οὕτω καλούμενον, πιθανῶς ἐξ αἰτίας τοῦ σχήματός του, ὁμοίου τοῦ ἐχίνου. Τὸ μετεχειρίζοντο εἰς τὰ δικαστήρια, διὰ νὰ ἐγκλείωσιν εἰς αὐτὸ τ' ἀναγκιστότερα δικάσιμα ἔγγραφα. Ἀπὸ τὸν Φίσχερ μακθάνομεν, ὅτι εἰς τινὰ χειρόγραφα ἐρμηνεύει τις τὴν λέξιν “ Ἐχίνος μὲ τὸ σχόλιον εἰς τὸ περιθώριον,

(1) Βλ. Κατάλ. τοῦ Φίσχερ εἰς λέξιν τελωνῆσαι, καὶ περιήγ. ν. Ἀναχάρσ. κερ. 56 T. 3 Σελ 115. — (2) Πλουτάρχ. Λακων. ἀπορθ. Τομ. 6. Σελ. 878. ἔκδ. Ῥεϊσκ. — (3) Αἰσχίν. κατὰ Τιμάρχ. T. 3. Σελ. 54. ἔκδ. Ῥεϊσκ. — (4) Βλ. τὴν δ'. σημ. τοῦ κθ'. κερ.

(5) T. 4. Σελ. 77. ἔκδ. Ῥεϊσκ. — (6) Βλ. Ἀρποκρατ. καὶ Σουῖδ. εἰς, “ περίστατος “. — (7) Ἰππεῖς 216.

σκευος ἦν χαλκοῦν τῆς δικαστικῆς τραπέζης ἐν ᾧ τὰ γαυρμίτια ἀπετίθεσαν.

Σημ. ιθ'. Σελ. 27. Ἡδυνάτο τις, ὡς αὐτως, νὰ μεταφράτῃ μᾶλλον πολλῶν ἀχρείων, παρὰ ὅχλου μοχθηρῶν, ἐπειδὴ ἡ λέξις "ἀγοραῖος" σημαίνει ἀμφοτέρω. Τοῦτο ἦτο κυρίως ὁ χυδαῖος λαὸς χωρὶς ἐπάγγελμα, ὅστις διῆγεν εἰς τὴν ἀγορὰν χωρὶς νὰ ἐργάζεται τίποτε, μᾶλλον δὲ καιροφυλακτῶν διὰ νὰ πρᾶξῃ κἄμμιν ἀκλήν προᾶξιν, ἢ ὅστις ἐρυμνάζετο ἐπαγγέλματα, τὰ πλέον μιτιτώτατα εἰς τὴν κοινὴν γνώμην. Μεταξὺ ἐκείνων τῶν ἐπαγγελμάτων ἠριθμοῦντο τὸ τῶν καπῆλων, καὶ τὸ τῶν ἰχθυοπώλων ἢ ταριχοπώλων κτλ. Ἡ δυσκολία τῆς μεταβολῆς τινῶν λέξεων τῶν ἀρχαίων γλωσσῶν προέρχεται πολλάκις ἐκ τοῦ ὅτι, ἐκεῖναι ἔχουσι περισσοτέραν ἔκτασιν, τουτέστιν, παριστάνουσιν ἰδέαν τινὰ πολλὰ συμπεπλεγμένην διὰ νὰ δυνηθῇ τις νὰ ἐρμηνεύσῃ μὲ μίαν μόνην λέξιν τῆς καθ' ὁμιλουμένης γλώττης μας. Ὁ Κατωθὼν ἐξέφρασεν ὑψηλότερα ταύτην τὴν λέξιν διὰ τοῦ, *veteratoris callidi improbique*, καὶ ἐνταῦθα διὰ τοῦ *rapolis forensibus*, καὶ ὁ λα Βρουῦἔρ, ὅστις τὸν ἠκολούθησε "chicaneur de profession, et vils praticiens" στρεφοδίαι εἰς ἐπαγγέλματος, καὶ οὐτιδανοὶ ἀγῶρται. Τὸ ἀληθὲς εἶν' ὅτι ἦτο λέξις ὑβριστικὴ (*) σημαίνουσα ἄνθρωπον ἀγοραῖον, καὶ πλατύτερον, μοχθηρὸν ἐξ ἐπαγγέλματος. Ἐπειδὴ εἶναι πρὸ πάντων ἡ ἀγορὰ εἰς τὴν ὁποίαν συχνάζουσιν οἱ μοχθηροί, ὡς τὸ μέρος ὅπου δύνανται νὰ ἐλπίσωσιν, ὅτι θείουσιν εὖρε εὐακατητοτέρους. Εἰς τοκιστῆς, εἰς νομισματοκράπλος (χολυθιστῆς) εἰς μεταπράτης δυσφημισμένους, εἰς δικολόγος συκοφάντης, ὅστις ἐπληρώνετο διὰ νὰ σιωπᾷ, ἢ ὅστις ἐλακοποιεῖ τοὺς τιμίους ἀνθρώπους, διὰ συκοφαντιῶν, τελευταῖον πᾶς ὅστις ἐτέρδιξε τὰ πρὸς τὸ ξῆν, διὰ μέσων δυσφήμων ἦτο ἀγοραῖος. Ἰδοὺ διατί προέκρινα μᾶλλον νὰ μεταβάλλω ταύτην τὴν λέξιν, εἰς τὴν τοῦ μοχθηροῦ, τότε μᾶλλον, ὅτου κατὰ τὸν Δουκάγιον, αὕτη ἡ τελευταία ἔλκει τὴν ἀρχὴν της ἐκ τῆς "cocio" δι' ἧς οἱ Ῥωμαῖοι, ὡς τὸ βεβαιοῖ ὁ Σημάκις, ἐτήμαινον τὸν ἀγοραῖον τῶν Ἑλλήνων (1).

(*) Ἀγορ. ἀνὴρ ἢ ὄχλος ἐπὶ σκόρμ λέγεται. λέγ. Εὐστάθ. εἰς Ἰλιάδ. Β. 143.

(1) Βλ. σημ. Κατωθῶνος εἰς τὴν ἀρχὴν τούτου τοῦ κεφ. τὸν πέν. τοῦ Φίσχερ εἰς "ἀγοραῖος". Σαλμᾶς περὶ τόκογλυφ. Σελ. 344. ἐφεξῆς καὶ 536 ἐξῆς καὶ Βαλχεναιερ εἰς Ἀμμων. Σελ. 10.

Σημ. ιγ'. Σελ. 27. Κατὰ τὴν διατίμησιν τοῦ συγγραφέως τῆς Περιηγήσεως τοῦ νέου Ἀναχάρσιδος τὴν ὁποίαν θέλω ἀκολουθήσει καθόλην τὴν σειρὰν τούτων τῶν σημειώσεων, ὡς ἂν εἴν' ὁ λόγος περὶ ἀρχαίων νομισμάτων.

Τὸ τάλαντον ἐπιμάτο	60	μνᾶς ἢ	5400	λ. σ. δ.
ἢ μνᾶ,	100	δραχ.	ἢ	90
ἢ δραχμὴ,	6	ὄβολ,	ἢ	18
ὁ ὄβολος,	8	χαλκ.	ἢ	3
ὁ χαλκὸς [τριῆμα χαλκοῦ]				4 12.

Κατὰ ταύτην τὴν ἐκτίμησιν πᾶς τις βλέπει, ὅτι οἱ τοκογλύφαι τῶν Ἀθηναίων δὲν παρεχόρουσι τίποτε εἰς τοὺς σημερινοὺς τοκογλύφους. Ὁ ἀπονενοημένος, τοῦ ὁποίου τὴν εἰκόνα μᾶς παριστάνει ἐνταῦθα ὁ Θεόφρατος, ἀπῆλθε κατὰ πᾶσαν ἡμέραν τὸ τέταρτον τοῦ κεφαλαίου διὰ τὸκον τῶν χρημάτων του, διπλασιάζων οὕτω τὸ κεφάλαιόν του κατὰ πᾶν τετραήμερον.

Σημ. ιδ'. Σελ. 27. Διὰ τὴν ἐννοήσιν τῆς γλαφυρότητος τῆς μεταφορᾶς τῆς λέξεως “ ἐροδεύειν, πρέπει νὰ παρατηρήσῃ ὅτι, ἐκεῖ ὅπου εἶπον εἰς τὸ Γαλλικόν “ *se mettre à la tête d' une troupe de copuins*, τὸ κείμενον λέγει “ πολλῶν ἀγοραίων στρατηγεῖν. Ἐροδεύειν ἢ περιοδεύειν λέξις τῆς τακτικῆς, ἐσήμαινε τὸ νὰ περιοδεύῃ εἰς τὸ στρατόπεδον, καὶ νὰ ἐπιτεκνιῇται τὰς θέσεις, ἔχων σάλπιγγα εἰς τὴν χεῖρα (1). Εἰς ταύτην τὴν τελευταίαν ἔννοιαν, ἥτις εὐρίσκεται εἰς τὸν Αἰνέα (2), “ ἐροδεύειν περιοδεύειν εἶπεν ἀνωτέρω “ τὸν στρατηγὸν μηδέποτε τὴν αὐτὴν ὄραν, ἵνα μὴ προϊδόντες σαφῶς ἐκ πολλοῦ χρόνου τὴν ἀριεὶν τῶν στρατηγῶν οἱ στρατιῶται, ταύτην μάλιστα τὴν ὄραν φυλάττωσιν.

Σημ. ιε'. Σελ. 27. Ὁ Κατωβίων ὑπερεκθειάζεται εἰς ταύτας τὰς σημειώσεις, ὅτι ἐπτάθῃ ὁ πρῶτος ν' ἀνακαλύψῃ τὴν ἔννοιαν τούτου τοῦ χωρίου, ἐν τούτῳ περιορίζεται εἰς τὸ νὰ μᾶς ἐρμηνεύσῃ τὸ ἔθος (μὲ πολλὴν βραχυλογίαν ἀληθῶς) τὸ ὁποῖον οἱ μεταπορεύονται εἰς τὰς Ἀθήνας νὰ θάλλωσιν εἰς τὸ στόμα τὰ νομίσματα τὰ ὁποῖα ἐλάμβανον εἰς τὴν ἀγορὰν πωλῶντες. Ἀλλ' ὅταν βλέπῃ τις ἀκολούθως ὅτι θελεῖ νὰ διορθώσῃ καὶ τὸ κείμενον, μεταβάλλων τὰ, τόκους, εἰς

(1) Ἀριστοφ. Ὀρνίθ. 1160. — (2) Πολυορκίη. κεφ. κς'.

χαλκούς ἢ ὀβολούς, προαισθάνεται καλῶς, ὅτι δὲν ἐπίστανται τὴν προῶ-
 οχὴν τοῦ εἰς τὴν γλαφυρότητα τῆς μεταφορᾶς, περὶ ἧς εἶπον εἰς
 τὴν προηγηθεῖσαν σημειώσιν. Ὁ Κασσιῶδωρ ἐνόμιζεν, ὅτι ὁ χαρακτήρ,
 διὰ τοῦ ὁποίου ὁ Θεόφραστος χρώματιζει τὸν μόχθηρόν του, ἐτελείονεν εἰς
 τὰς λέξεις, ἓνα ὀβολὸν καὶ ἡμῖν τοῦ κέρδους δι' ἐκάστην ἡμέραν
 καὶ ὅτι τοῦτο ἦτο εἰς νέος χαρακτήρ, τὸν ὁποῖον ὁ συγγραφεὺς ἐ-
 πρόσθετον εἰς τὴν εἰκόνα. Ὅταν ὀλίγῃ καὶ ἂν ἐξετάτῃ τις τὴν συν-
 ἑχικὰν τῆς μεταφορᾶς, καὶ τῆς λέξεως “τόκους, ἐπομένης μετὰ τὸ
 ἐφοδεύειν, ὡς εὐρίσκεται καὶ εἰς τὸ στρατηγεῖν, δὲν εἶναι οὐσκόλον νὰ
 καταπαύσῃ, ὅτι ἡ ἔννοια τοῦ περιήμουν τούτου χωρίου, ἐκ τοῦ ὁπί-
 ου, διὰ νὰ τὸ εἶπω ἐν παρόδῳ, ὁ λα Βρουῦερ δὲν ἐνόησέ τίποτ', ἐπιστρέ-
 φει εἰς τοῦτό. Ὁ ἀπονεινομένος συνάθροίζει πλῆθος ἄλλων ἀπονεινόη-
 μένων, καὶ γίνεταί ἀρχηγός των. Καὶ καλῶς ὅλοι οὗτοι οἱ ἀπονεινόη-
 μένοι ἔχουσι τὰς αὐτὰς διαθέσεις εἰς τὸ ν' ἀπατῶσι διὰ τρώπων
 δυστημῶν. χωρὶς νὰ ἔχουσι καὶ τὰ αὐτὰ μετὰ, καθὼς ὁ τὸν ὁποῖον ἔλε-
 ξαν διὰ ἀρχηγόν των, οὗτος τοὺς δανείζει μικρὰ κεφάλαια, ἀλ-
 λὰ μὲ τόκον τόσον ὑπερβολικόν, ὥστε πρέπει, μὲλα ταῦτα νὰ περι-
 οδεύῃ πᾶσαν ἡμέραν τὰ καπηλεῖα, τὰ μαγειρεῖα, καὶ τὰ ἰχθυοσταρι-
 χοπωλεῖα διὰ νὰ πληρώνηται ἀπὸ τοὺς συνεταίρους καὶ ὀφειλέτας του
 πᾶσαν ἡμέραν, καὶ πᾶσαν ὥραν μάλιστα καθυστερήσεως, καθιστῶν τὴν
 ἐξόφλησιν παρομοίας τοκογλυφίας ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον οὐσκόλον. Ἡ μὴν
 δυσκολία ἧτις μένει εἶναι νὰ γνωρίζωμεν ἂν οὗτοι οἱ ὀφειλέται ἦν οἱ κή-
 πηλοι, οἱ ἰχθυοσταριχοπωλεῖ, κτλ. ἢ ἂν πρέπει νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι οὗ-
 τοι εἰσιν ἄνθρωποι τοῖς ὁποίοις δέχονται εἰς τὰ καπηλεῖα των. Τοῦτο
 δὲν διευκρινίζεται παντάπασι εἰς τὸ κείμενον τοῦ Θεοφράστου· ἀλλ'
 εἶναι τότε ὀλίγου ἀξία ἡ διευκρίνησις του, ὅταν ὅλοι οἱ μεταπράται
 ἦσαν δυστημισμένοι εἰς τὰς Ἀθήνας (1), καὶ ὅταν οἱ συναναστρεφó-
 μενοι μετ' αὐτῶν δὲν πρέπει βεβαίως νὰ ἔχησαν καλητέραν ὑπόληψιν

ΚΕΦΑΛ. Σ'. Σημ. α. Σελ. 29. Διορθοῦν “μηδὲ ἀναπνεύται
 ἔχται” Εἰς εὐκόλον νὰ ἴδῃ τις, ὅτι οἱ ἀντιγραφεῖς ἐλητμόνησαν τὴν
 τελευταίαν λέξιν, ἀκριβῶς διὰ τὴν ὁμοιότητα τὴν ὁποίαν ἔχει μὲ τὸ
 ἡμῖν τῆς ἀμέσως προηγηθείσης.

Σημ. β'. Σελ. 29. Παρατήρησα ἥδη (2) ὅτι ἀπὸ τὸν κενὸν τοῦ Θεο-
 φράστου, ὁ νόμος τοῦ Σόλωνος ὁ ἀπαγορεύων εἰς τὸ δημόσιον τῶν

(1) Βλ. κεφ. ζ'. σημ. 12. Σελ. 200. — (2) Κετ. ε. Σημ. η. Σελ. 190.

εἴσοδον τῶν γυμνασίων καὶ τῶν σχολείων, δὲν πρέπει νὰ διετηρήτο πλέον. Οὗτος ὁ νόμος, τὸν ὁποῖον μᾶς διετήρησεν ὁ Λισχίνης (1) ἔχει εὖτω· οἱ διδάσκαλοι δὲν θέλουσιν ἀνοίγει παντάπασι τὰ σχολεῖα τῶν πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου, καὶ θέλουσι τὰ κλείει πρὸ τῆς δύσεως του. Ἀπαγορεύεται ἐπὶ ποινῇ θανάτου ἡ εἴσοδος εἰς τοὺς ὑπερβιηχότας τὴν παιδικὴν ἡλικίαν, ἐξαιρουμένων τῶν υἱῶν, ἀδελφῶν καὶ γαμβρῶν τοῦ διδασκάλου. Τὸ αὐτὸ καὶ οἱ ἐπὶ κεφαλῇ τῶν γυμνασίων δὲν πρέπει νὰ συγχωρῶσι τὴν εἴσοδον ἐπ' οὐδεμιᾷ προφάτει εἰς τοὺς μωροὺς, καὶ τὸ νὰ συμμεγνύωται μὲ τοὺς παῖδας καὶ ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ἐορτῆς τοῦ Ἑρμοῦ. Παραβαίνοντες, θέλουσι τιμωρεῖσθαι ὡς φθῆρος τῆς νεότητος.

Σημ. γ. Σελ. 29. Ὁ Κατωβὼν προτείνει ἐνταῦθα δύο ἐρμηνείας, ἡ μὲν πρώτη, τὴν ὁποίαν νομίζει πιθανοτέραν, εἶν' ὅτι διὰ ταύτης τῆς μάχης πρέπει νὰ ἐννοήσωμεν τὴν ἐν Ἀρβίλοις περίφημον μάχην, ἣν καὶ συνέβη ἐν ἔτος πρὸ τῆς εἰς Ἀθήνας ἀρχοντίας τοῦ Ἀριστοφῶντος. Ἡ δ' ἄλλη συνίσταται εἰς τὸ νὰ μεταβάλλῃ τὰς λέξεις "τοῦ ῥήτορος" εἰς "τῶν ῥητόρων" μεταφράζων "ἀγαπᾷ νὰ διηγῇται τὴν ἔνστασιν τῶν δύο ῥητόρων (Δημοσθένους καὶ Λισχίνου) διακατεῖσαν ἐπὶ τῆς ἀρχοντίας τοῦ Ἀριστοφῶντος. Ταύτην τὴν τελευταίαν, ἣν καὶ παραδεχθεῖσαν ἀπὸ τὸν Κορσίνην (2), καὶ στηριχθεῖσαν ἀπὸ τὴν προτείνουσιν Διονυσίου τοῦ Ἀλικαρνασέως, καὶ τοῦ Πλουτάρχου, τὴν ὁποίαν καὶ ἀναφέρει, νομίζω τόσῳ ὀλιγότερον πιθανὸν, ὅταν δὲν δύναται νὰ στηριχθῇ, χωρὶς νὰ μεταβάλλῃ τις τὸ κεῖμενον, καὶ ὅταν ἐπομένως ἡ περὶ τῆς ὁ λόγος ἔστασις, προηγηθεῖτα ἀμέσως τῆς μεταξὺ Λυσάνδρου καὶ Ἀθηναίων, πρέπει, ὡς καὶ αὕτη ἡ τελευταία, νὰ ᾔναι μάχη ἢ πόλεμος κυρίως· καὶ ἔχει ἄγῶν μεταξὺ ῥητόρων. Ὅταν εἰς τὴν πρώτην ἐρμηνείαν τὴν ὁποίαν ὁ Κατωβὼν νομίζει ἀληθεῖ, καὶ ὁ λα Βρουῆρ φαίνεται ὅτι παρεδέχθη, παραπέμπον τὸν ἀνγνωστὴν εἰς τὸν Πολυμῆρ τοῦ Γρανδεμεσσήλ (3) ὅστις τὴν ἀπορρίπτει, προκρίνουσιν νὰ νομίζω μὲ τοῦτον τὸν τελευταῖον κριτικόν, ὅτι ἡ περὶ τῆς ἐνταῦθα ζητεῖται μάχη, εἶν' ἡ μεταξὺ Λακεδαιμονίων ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ βασιλέως Ἀγιδος, καὶ τῶν Μακεδόνων στρατηγούμενων ὑπὸ τοῦ Ἀντιπάτρου συμβῆτα ἀκριβῶς ἐπὶ τῆς εἰς Ἀθήνας ἀρχοντίας τοῦ Ἀριστοφῶντος τουτέστιν τὸ γ'. ἔτος τῆς ριβ'. Ὀλυμπιάδος. Τελείων καὶ αὐτῇ.

(1) Κατὰ Τιμάρχ. — (2) Χρονικ. Ἀττικ. Γ. δ'. σελ. 45.

(3) Γυμνασ. σελ. 620.

ρήτας ὅτι, ἂν καὶ ἐστάθῃ τινόντι ῥήτωρ τις ἔνδοξος Ἀριστοφῶν τ' ὄνομα, καὶ ὅτι κατὰ τὰ φαινόμενα, εἴν' αὐτὸς ἐκεῖνος ὁ ῥήτωρ, ὁ μετὰ ταῦτα χρηματίσας ἄρχων τῶν Ἀθηναίων, ὁ χαρακτηριστὴρ, τοῦ ῥήτορος, τὸν ὁποῖον ὁ Θεόφραστος τῷ διδῶνι ἀνταῦθα, νομίζω ὅτι ἀντιβαίνει μὲ τὴν συνήθειαν τῶν Ἀθηναίων, οἵτινες δὲν ἀνόμαζον τοὺς πρώτους ἄρχοντάς των εἰμὴ διὰ τῶν ἀπλῶν ὀνομάτων, προσθέτοντες εἰς αὐτὰ, τὸ τοῦ ἄρχοντος, χωρὶς νὰ προσθέτωσιν ἄλλα γνωρίσματα ὥστε θεωρῶ τὰς λέξεις " τοῦ ῥήτορος, ὡς τινα ἐρμηνείαν τοῦ περιωρίου, τεθειμένην ὑπὸ τινος εἰς τὸ πλάγιον τοῦ κειμένου διὰ νὰ μᾶς δώσῃ νὰ ἐννοήσωμεν ὅτι ὁ ἄρχων Ἀριστοφῶν περὶ τοῦ ὁποῖου λέγει ὁ Θεόφραστος, ἦτο ὁ αὐτὸς μὲ τὸν ῥήτορα Ἀριστοφῶντα ὅστις διεκρίνετο μετὰ τῶν συνηθόρων καὶ τοῦ ῥήματος.

Σημ. δ'. Σελ. 31. Αὕτη εἶναι ἡ μάχη, ἣτις ἔλαβε τέλος διὰ τῆς ἀλώσεως τῶν Ἀθηναίων καὶ ἔδωκε τέλος τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, εἰς τὸ δ'. ἔτος τῆς 93 Ὀλυμπιάδος. Ὑποθέτοντες ὅτι ὁ Θεόφραστος ἐτελεύτησε τὸ α'. ἔτος τῆς ρκγ'. Ὀλυμπιάδος, καὶ ὅτι συνέγραψε τοὺς χαρακτηρισμοὺς τούτους εἰς τὸ οδ'. ἔτος τῆς ἡλικίας του (1), εἶναι ἀπὸ τὴν μάχην ἕως τὴν τελευταίαν ἐποχὴν περίπου ρί. ἔτων διάστημα.

Σημ. ε'. Σελ. 31. Ἡ γραφὴ τότε (ἀντὶ " ποτὲ ") τινὸς ἐκδόσεως εἶναι τόσῃ πλέον ἐτραλμένη, ὅσον ἡ ἔννοια θέλει εἶσθαι, ὅτι εἶχε τότε ἡ κατ' ἐκείνην τὴν εὐκαιρίαν (τουτέστι τοῦ καιροῦ τῆς μάχης τοῦ Λυσάνδρου) ἐκφωνηθῇ ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον εἶν' ἀδύνατον, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὸ διάστημα τῶν ρί. ἔτων, περὶ οὗ ὁμίλησα εἰς τὴν προλαβεύσαν σημείωσιν.

Σημ. ς'. Σελ. 31. Τὸ κείμενον λέγει " καὶ κατὰ τῶν πληθῶν γε " εἶναι γνωστὸν ὅτι οἱ Ἕλληνες μεταχειρίζονται ἐνίοτε τὴν λέξιν " πλῆθος " εἰς τὴν ἔννοιαν τῆς δημοκρατικῆς κυβερνήσεως (2).

Σημ. ζ'. Σελ. 31. Τὸ κείμενον ἔχει " καὶ ὡς ἐν ὕψει ἐστὶν ἡ γλῶττα " ἀντὶ τοῦ, τίποτε δὲν εἶναι τόσῃ ἐκκίνητον, ὅσον ἡ γλῶσσα.

Σημ. η'. Σελ. 31. Ἐκφρασις παροιμιώδης, τὴν ὁποίαν ὁ Κασσιωδὸν θέλει ἀπέδειξεν ἀπὸ τὸν Ἀριστοφάνην (3).

(1) Βλ. πρόλ. σημ' 2. καὶ Κορσίν. Χρον. Ἀττικ. Τ' γ'. σελ. 99

(2) Ἰσοκρ. Πανηγ. Τ' α'. 294. ἔκδοσ. Ὁγέρ, καὶ Δημοσθ. Φιλipp. 6. Τ. α'. σελ. 71. ἐπιτ. ἔκδοσ. Γεϊτκ. — (3) Βατρ 91. ἐφεξῆς 691. ἐγξ.

ΚΕΦΑΛ Η'. Σημ. δ. Σελ. 33. Μετέφρασα διὰ τοῦ “ μεταβάλλειν τὴν ὄψιν εἰς σχῆμα εὐθυμον, τὸ, “ καταβαλὼν τὸ ἦθος “ τοῦ κειμένου. Ὁ Κασσιωπὴν δὲν ἐνόησε καλῶς ταύτην τὴν ἔκφρασιν, δὲν ἠθέλησε νὰ τὴν ἐρμηνεύσῃ: vultu ad severitatem de industria, composito, ἢ νὰ τὸ διερωτήσῃ “ μεταβαλὼν “ mutato vultu (1). Ὁ Φίσχερ ἐνόησε καλῶς, ὅτι αὕτη ἤθελε νὰ εἴπῃ, vultus induens lætōs (2). Τρόντι ἀν “ ἀνασπᾶν τὰς δαφροῦς ἢ τὸ πρόσωπον “ σημαίνει μεταβάλλειν τὴν ὄψιν εἰς σχῆμα σοβαρὸν, τὸ “ καταβάλλειν τὸ ἦθος “ τὸ ὅποιον εἶναι προδηλότατα, φράσις ἀντίθετος, δὲν δύναται νὰ σημαίνῃ, εἰμὴ μεταβάλλεσθαι εἰς σχῆμα εὐθυμον (3). Τοῦτο εἶν’ ἀπολύτως τὸ αὐτὸ πρᾶγμα καθὼς τὸ “ χελῶν τὸ μέτωπον “ τοῦ Ἀριστοφάνους (4).

Σημ. ε'. Σελ. 33. Ὁ Πλούταρχος φυλάττει ὅλην αὐτὴν τὴν γλῶσσαν εἰς τὸ σύγγραμμα, τὸ ὅποιον καλεῖ “ l' homme curieux “ ὁ πολυπράγμων “ μῆτι καινόν; . . . εἰν δὲ ἀπαντήσας εἴπῃ τις, ὅτι οὐδὲν καινόν, ὥσπερ ἀχθόμενος, τί λέγεις; φησὶν, οὐ γέγονας κατ’ ἀγορὰν, οὐ παρεβύληθας τὸ στρατήγιον, οὐδὲ τοῖς ἐξ Ἰταλίας ἤκουσιν ἐν τετύχηκας (5);

Σημ. γ'. Σελ. 33. Ἐννοεῖ ὡς ἐργολάβον ἓνα τῶν ἐπιφορτιζομένων τὴν χορηγίαν, εἰς τιμὴν συμπεφωνημένην, ὅλων τῶν εἰς τὸν πόλεμον ἀναγκάων. Ὅσον εἰς τὸ ἀκόλουθον, παρεδέχθην τὴν διόρθωσιν τοῦ Κασσιωπῆ, “ ἐπιλαθέσθαι “ (ἀντὶ ἐπιλαθέσθαι) ἀλλ’ εἰς ἔννοίαν πολλὰ διάφορον ἐκείνης τὴν ὁποίαν δίδει εἰς ταύτην τὴν λέξιν. Κατὰ τοῦτον τὸν χριτικόν, ὁ λογοποιὸς ἀναφέρει, ὡς ἀρχὴς τῆς εἰδήσεώς του, ἀνθρώπους τοιούτους, εἰς τοὺς ὁποίους οὐδεὶς δύναται ν’ ἀνατρέξῃ διὰ νὰ φηρέσῃ τὴν ἀλήθειαν τῶν λεγομένων, ἢ διότι ταῦτά εἰσιν ἀπολύτως ὀνόματα πλαστὰ, ἢ διότι αὐτοὶ εἰσὶν ἄνθρωποι, τόσοι ἀτήμαντοι, ὥστε εἶναι δύσκολον νὰ τοὺς εὕρῃ τις, καὶ ὅταν ἤθελε γνωρίξῃ τὰ ὀνόματά των. Νομίζω φυσικώτερον, νὰ ἐννοῇ ὅτι ὁ λογοποιὸς πλάττων περὶ τῶν νέων τοῦ πολέμου, προσπαθεῖ νὰ ἐκλέξῃ τὰς ἀξιοπιστίας του μεταξὺ τῶν προσκεκολλημένων εἰς τὸ ἐπάγγελμα τοῦ πολέμου, ὡς στρατιωτῶν σάλπιγκτῶν, αὐλητῶν, ἐργολάβων ἢ χορηγῶν

(1) Ἴδε τὰς σημ. καὶ τὴν μετάφρασιν του — (2) ἴδ. τὸν Πίνακ εἰς “ ἦθος.—(3) Ξενοφῶν Συμποσ. κεφ. 3. §. 10, μὲ τὰς σημ. τοῦ Βαχχίου
(4) Σφῆκ. 653. (5) Περὶ Πολυπραγ. Γ. 8· σελ. 51. ἔκδοσ. Ράισκ.

τῶν ἐδοδύμων νεοιστὶ ἐλθόντων ἐκ τοῦ στρατοπέδου. Καθὼς ἂν πλῆ-
των τις εἶδητιν δυστυχήματός τινος, συμβάντος εἰς τοὺς ἀγροὺς, ἤθε-
λεν ἀναφέρειν ὡς ἀπὸδειξιν τῶν ὅσα διηγεῖται, ἐργάτας, ἐνοικιαστὰς,
ἀμαξηλάτας κτλ.

Σημ. δ'. Σελ. 33. Ὁ Πολυπέρχων ἦτο στρατηγὸς τοῦ μεγάλου
Ἀλεξάνδρου, ὁ Κόϊντος Κούρτιος, καὶ ὁ Ἰουστίνος τὸν ὀνομάζουσι πολυ-
πέρχοντα.

Σημ. ε'. Σελ. 33. Κατὰ τὸν Κασιώβωνα, πρέπει νὰ ἐννοήσῃ τις
διὰ βασιλέα, Ἀριδαίον τὸν ἀδελφὸν καὶ διάδοχον τοῦ μεγάλου Ἀλε-
ξάνδρου, ὅστις καὶ ἐδολοφονήθη ἀπὸ Ὀλυμπιάδα τὴν μητέρα τοῦ Ἀλε-
ξάνδρου τὸ δ'. ἔτος τῆς ριῆ. Ὀλυμπιάδος, ἀφοῦ εἶχε βασιλεύσει ἐξ
ἑτῆ καὶ τέσσαρας μῆνας ὑπὸ τ' ὄνομα τοῦ Φιλίππου (1). Ὁ Σχβάρις
ἦτο γνώμης, ὅτι ἔπρεπε νὰ ἐννοήσῃ τὸν Ἀλεξάνδρον υἱὸν τοῦ με-
γάλου Ἀλεξάνδρου, γεγεννημένον ἀπὸ τὴν Ῥοξάνην (2). Τοῦλάχιστον
διὰ νὰ γνωρίσῃ τις τὴν ἀληθεῖ ἐποχὴν καθ' ἣν ὁ λογοποιὸς ὑποτίθε-
ται ὅτι πλάττει τούτο τὸ νέον, δὲν εἶναι παντελῶς δυνατόν νὰ
προσδιορίσῃ τὴν ἔννοιαν τούτου τοῦ χωρίου ἀκριβῶς. Τῷ ὄντι, ὑπο-
τιθεμένου, ὅτι αὐτὴ ἡ ἐποχὴ πρέπει νὰ ἦτο χρόνος τινος μόνον με-
τὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Κασάνδρου ἀπὸ τὰς Ἀθήνας, βασιλεὺς δέλει
ἦτο τότε ὁ Ἡρακλῆς, ἄλλος υἱὸς Ἀλεξάνδρου τοῦ μεγάλου (3).

Σημ. ζ'. Σελ. 33. Κάσσανδρος ὁ υἱὸς Ἀντιπάτρου, διημιλλᾶ-
το μὲ τὸν Πολυπέρχοντα ἐπίτροπον τῶν τέκνων τοῦ Ἀλεξάνδρου.
Πολλὰ μακρὰν ἀπὸ τοῦ νὰ ἐξωγρήθῃ, ὡς τὸ βεβαιῶσὶ ὁ λογοποιὸς, ἀ-
κολουθεῖ εἰς αὐτὸν τὸ ἐναντίον, ὅστις εἶχε τοὺς συχνοτάτους θριάμ-
βους κατὰ τοῦ Πολυπέρχοντος. Ἀντίπατρος ὁ Πατὴρ τοῦ Κασάνδρου,
κυριεύσας τῶν Ἀθηνῶν, τὸ β'. ἔτος τῆς ριῆ. Ὀλυμπιάδος, μετεβρίθ-
μιτι, μᾶλλον δὲ κατέστρεψε τὴν δημοκρατικὴν κυβέρνησιν, μὴ συγχω-
ρήσας τὸ δίκαιον τοῦ πολίτου, εἰμὴ εἰς τοὺς πληρόνοντας δραχμὰς
ὑπὲρ τῆς διασχιλίας (τὸ ὅποῖον εἶναι ἴσον περίπου 1800 λιτρῶν). Κατ'
ἐκείνην τὴν νέαν διευθέτησιν δὲν εἶχε, εἰμὴ 9000 πολῖτας εἰς τὴν
νέαν κυβέρνησιν, εἰς τὴν ὁποίαν ὁ Φωκίων εἶχε τὴν πρώτην ἐπιβρόχην.
Οἱ λοιποὶ ἀπὸ τὸν ἀριθμὸν τῶν 22 χιλιάδων (μᾶλλον δὲ 12 χιλιάδων
κατὰ τὸν Πλούταρχον) ἐδιέσθησαν ν' ἀπέλθωσι κατὰ μέγα μέρος εἰς

(1) Διοδ. Σικελ. βιβλ. 18. Σελ. 258 καὶ βιβλ. 11. σελ. 325. — (2) Ἰδε
τὸν Πίν. Φίσχερ, εἰς "Βασιλεὺς". — (3) Βλ. τὴν ἀκόλ. σημ.

θρόνον (1), καὶ νὰ μένωσιν ἐκεῖ ἕως τὸν θάνατον τοῦ Ἀντιπάτρου, συμβᾶντα τὸ γ'. ἔτος τῆς ριέ. Ὀλυμπιάδος. Τότε οἱ Ἀθηναῖοι, οἵτινες δὲν ἦσαν ὑπὲρ ἐκείνας τῆς συνθήκης, εἰμὴ ἐξ ἀνάγκης, ἐνόμισαν ὅτι εἶσαν εὐκαιρίαν ὠφέλιμον εἰς τὸ νὰ ἐπαναστατήσωσι τὸν μᾶλλον, καθόσον ἐδόλεον ἐκτουτὸς βοηθουμένους εἰς τοῦτον τὸν σκοπὸν ἀπὸ τὸν Ἀλέξανδρον υἱὸν τοῦ Πολυσπέρχοντος, φθάσαντα εἰς Ἀθήνας· μὲ στρατεύματα καὶ συνοδευόμενον ἀπὸ πολλοὺς ἐξ ἐκείνων, τοὺς ὁποίους ὁ Ἀντίπατρος εἶχεν ἀποκλείσει τῆς κυβερνήσεως. Τοιοῦτοτρόπως καταδικάζουσιν εἰς θάνατον τὸν Φωκίωνα, καὶ πολλοὺς ἄλλους ἐνδόξους πολίτας· καὶ στερεύνουσι τὴν δημοκρατίαν, ἀκυρώσαντες πᾶν ὅ,τι εἶχε πράξει ὁ Ἀντίπατρος. Ἀλλ' ὁ Φρίαμβός των δὲν διήρκεσεν ἐπὶ πολλὰ. Κάσσανδρος, ὁ υἱὸς τοῦ Ἀντιπάτρου, καὶ ἐχθρὸς τοῦ Πολυσπέρχοντος, μετ' ὀλίγον φθάνει μὲ τὸν στόλον καὶ τὰ στρατεύματα, τὰ ὅποια ὁ Ἀντίγονος τοῦ εἶχε ὀχυρεῖται, εἰς τὸν λιμένα τοῦ Πειραιῶς, καὶ ἀνωραιοῦς χρόνον τινα διακαυτερήσας πεπολιοικημένος ὑπὸ τοῦ Πολυσπέρχοντος αὐτοῦ, τελευταῖον, βιάζει τοὺς Ἀθηναίους εἰς δευτέρας συνθήκας. Κατὰ τὰς δὲ κύριος τῆς πόλεως αὐτῶν, καὶ κατὰ τὴν πάλιν τὴν δημοκρατικὴν πολιτείαν, τὴν ὅποιαν πρὸ ὀλίγου εἶχον συζητήσει, μὲ ταύτην τὴν διαφοράν, ὀλιγώτερον αὐστηρὸς ἀπὸ τὸν πατέρα τοῦ, ἀντὶ τῶν δύο χιλιάδων δραχμῶν, τὰς ὁποίας οὗτος ὁ τελευταῖος ἀπῆλθε ἀπὸ τοὺς Φέλοντας νὰ μετέχωσιν εἰς τὰ πολιτικά, ἐλάμβανεν μόνον χιλίας, καὶ ἐνεπιστεύθη τὴν κυβέρνησιν ταύτης τῆς νέας πολιτείας εἰς τὸν Φαληρεῖα Δημήτριον, μαθητὴν τοῦ φίλου του Θεοφράστου συγγραφέως τούτων τῶν χαρακτήρων (2). Δὲν παρεξέτεινα ταύτην τὴν σημείωσιν, εἰμὴ διότι χεῖρ πολὺ φῶς, τότε εἰς ὅλον τοῦτο τὸ κεφάλαιον, ὅπου καὶ εἰς τὸ κς'. ἐπιγραφόμενον "περὶ τοῦ ὀπιδου τῆς ὀλιγαρχίας" ὡς ἐπιμένως θέλω ἀποδείξει. Διὰ νὰ ἐπαγέλωμεν δὲ εἰς τὸν λογονόον μας, ὅστις δεικνύετε ἐνταῦθα δημοκρατικὸς, πλάττει τοῦτο τὸ νέον πρὸς τῆς εἰς τὸν Πειραιᾶ ἐλεύσεως τοῦ Κασσάνδρου, μᾶλλον δὲ μετὰ τὴν ἀναχώρησίν του. Διότι ὁ Κάσσανδρος ἀφῆκε τὰς Ἀθήνας τὸ γ'. ἔτος τῆς ριέ. Ὀλυμπιάδος ἡκολούθησεν εἰσεῖν τὸν πόλεμον μὲ τὸν Πολυσπέρχοντα εἰς τὸ δ'. ἔτος τῆς ριέ. Ὀλυμπιάδος, ἐπαρχῆς, καθ' ἣν οὗτος ὁ τελευταῖος ἐδολοφόνησεν ἀνάνδρως τὸν Ἡρακλέα υἱὸν τοῦ Ἀλεξάνδρου, διὰ νὰ κάμῃ τὴν εἰ-

(4) Διοδ. Σικελ. βιβλ. 18. τ. 2. σελ. 271. — (5) Διοδ. Σικελ. βιβλ. 18. σελ. 306.—312.

ρήνν του με τὸν Κάσσανδρον (1). Ὁ ἄλλος υἱὸς τοῦ Ἀλεξάνδρου καλούμενος ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ Πατρὸς του, ἦτο ἤδη δεδολοφονημένος· περὶ οὗ ἐτι πρὸ δύο ἐτῶν, ἀπὸ τὸν Κάσσανδρον (2).

Σημ. ζ'. Σελ. 35. Τὸ κείμενον ἔχει, "τὸ πρᾶγμα βοᾷτοκε γὰρ ἐν τῇ πόλει". Εἰν' εὐχρηστοῦ ὁμοίως καὶ τὸ ἐνεργητικὸν ῥῆμα "βοᾷ" εἰς παρόμοιαν περίστασιν, ἀλλ' εἰς ἔννοιαν ὀλίγον διαφέρουσαν (3).

Σημ. η'. Σελ. 35. Πρέπει νὰ ἐννοῇ διὰ τοὺς ἐπὶ κεφαλῇ τῶν πραγμάτων, τὸν Φωκίωνα καὶ τοὺς περὶ αὐτοῖ, ἂν ὑποθέσωμεν, ὅτι ὁ λογοποιὸς μας διηγεῖται τοῦτο τὸ νέον πρὸ τῆς εἰς Πειραιᾶ ἐλεύσεως τοῦ Κασσάνδρου, μᾶλλον δὲ Δημητρίου τοῦ Φαληρέως, ἂν αὐτῇ ἦναι μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Κασσάνδρου περὶ τῆς ὁποίας διαλαμβάνει αὐτὴ ἡ ὁμιλία (4).

Σημ. θ'. Σελ. 35. Ἡ λέξις "παράκλητος" ἦτις παρελείθη εἰς τὴν μετάφρασιν τοῦ λα Βρουῦερ φαίνεται ὡσαύτως ἀκροάζεσθαι λάθρα, (κλαπιδῶν) ὡτακουστεῖν ὡς κατάσκοπον. Ὁ Ἀριστοφάνης (5) τὴν μετεχειρίσθη εἰς ταύτην τὴν τελευταίαν σημασίαν, ὁμιλῶν περὶ δούλων κατασκοποῦντων τοὺς κυρίους των· καὶ παρακούων δεσποτῶν Ὅταν λαλῶτιν ".

Σημ. ι'. Σελ. 35. Προσέθηκε τὴν λέξιν ἐνίστα μὴ οὖσαν διόλου εἰς τὸ Ἑλληνικὸν κείμενον, πρὸς πᾶσαν ἀντίφασιν. Ὁ Θεόφραστος ἤρχισε νὰ χρωματίῃ τὸν λογοποιὸν ὡς ἀνήκοντα εἰς τὸ μέρος, ἢ εἰς τὴν δημοκρατικὴν φατρίαν, ἐπειδὴ τὸν παριστᾷ ὅτι πλησιάζει εἰς τὸν φίλον του μὲ ἔβριον εὐθυμον, καὶ ὅτι τοῦ ὑπὸσχεται νέα, αἷσια Ἐνταῦθα ἐξ ἐναντίας, παριστᾷ τούτον ὡς μετέχοντα εἰς τὰς τοῦ Κασσάνδρου δυστυχίας, μεγάλου ἐχθροῦ τοῦ δημοκρατικοῦ κόμματος. Ἀλλὰ καὶ ὀλίγη προσοχὴ ἀρκεῖ διὰ νὰ ἴδῃ τις, ὅτι ὁ λογοποιὸς τοῦ Θεοφράστου δὲν ἀνῆκεν εἰς κᾶνὲν κόμμα, καὶ ὅτι δὲν ἦτο εἰμὴ λογοποιός. Ἐτροπολόγει τὴν διήγησιν τῶν εἰδήσεων κατὰ τὰ πολιτικὰ φρονήματά τοῦ πρὸς τὸν ὁποῖον τὰ μετέδιδεν. Ἄν οὗτος ἦτο προτεκκολλημένος εἰς τὸ δημοκρατικὸν κόμμα, ἐνησχολεῖτο εἰς τοὺς θριάμβους τοῦ Πολυσπέρχοντος. Ἄν δ' ἐκλινεν εἰς τ' ὀλιγαρχι-

(1) Ὁ αὐτὸς βιβλ. κ'. σελ. 420· καὶ 425. — (2) Ὁ αὐτὸς βιβλ. εβ'. σελ. 399. — (3) Ἀριστοφ., Σφήκ. 921. — (4) Βλ. τὰς προηγ. δύο σημ. — (5) Βατρ. 762.

κὸν, ἐθρῆναι τὴν δυστυχίαν τοῦ Καττάνδρου, τοῦ ὁποίου ἡ τροπὴ ἤ-
το ὁλεθρία εἰς τοῦτο τὸ τελευταῖον κόμμᾶ. Αἱ δὲ ἀκόλουθοι λέξεις
“ πᾶσι δὲ τοῖς ἐν τῇ πόλει προδοδράμῃκε λέγων “ ἤθελον ἄρκου
πρὸς ἐξάλειψιν ταύτης τῆς ἀντιφάσεως, καὶ ἂν οἱ προκηθέντες, “ καὶ
εἴπῃ τις αὐτῷ σὺ δὲ ταῦτα πιστεύεις κτλ. δὲν ἀπεδείκνυνον ἀποχρών-
τως, ὅτι ὁ λογοποιός μας δὲν ἔχει τίποτε τόσο περισπούδαστον, ὅσον
τὸ νὰ κοινοποιήσῃ εἰς ὅλους περὶ συμβάντων μὴ ὑφισταμένων, εἰμὴ
κατ’ ἐπίνοιαν αὐτοῦ.

Σημ. ια΄. Σελ. 35. Τούτέστιν, εἰμὴ εἰς τὴν ἐσχάτην ἀκμὴν, “ με-
τὰ ἐπίμονον μάχην. “ Αἱ λέξεις “ ἰσχυρὸς γενόμενος “ ἐνησχόλησαν
ἰσχυρῶς τοὺς κριτικούς. Ὁ μὲν Κατωθὼν ἐνόμιζεν ὅτι δὲν ἔλειπεν εἰμὴ
τὸ μόριον “ γε, μεταξύ τῶν λέξεων, τὰς ὁποίας μετέβαλεν εἰς *at fuit*
certè Cassander. præpotens. Ὁ λα Βρουῦερ ἠκολούθησε ταύ-
την τὴν ἐρμηνείαν μεταφράζων “ διότι τέλος πάντων ὁ Κάσσανδρος
ἦτο δυνατὸς, καὶ εἶχε μετ’ αὐτοῦ πολλὰ στρατεύματα. “ Ὁ Ρεΐσκιος
ἐνόμιζεν, ὅτι “ τὸ ἰσχυρὸς “ ἔπρεπεν ἐνταῦθα νὰ ἐννοῇται εἰς τὴν
σημασίαν τοῦ “ ἀνδρείως. Ἀλλ’ οἱ ἄριστοι συγγραφεῖς, καθὼς ὁ Θεόφραστος,
δὲν μεταχειρίζονται εἰς ταύτην τὴν ἔννοιαν, εἰμὴ τὸ “ ἀγαθός. “
καὶ βέβαια, ἂν ἐνταῦθα εἶχε ταύτην τὴν τελευταίαν λέξιν, δὲν ἤθε-
λεν ἔχει πλέον τὴν παραμικρὰν δυσκολίαν. Ἡ ἔννοια ἤθελεν εἶσθαι,
“ ἀλλὰ τοῦλάχιστον ἐφέρθη ἀνδρείως. “ Ἀλλὰ καθὼς αὕτη ἡ γραφὴ
εἶναι πολλὰ ἀπομαμαχρυσμένη τοῦ κειμένου, νομίζω ὅτι δύναται τις
νὰ διορθώσῃ τοῦτο τὸ τελευταῖον μὲ τρόπον ὀλιγώτερον βεβιασμένον,
ἀναγκνῶσκων, “ ἰσχυρῶς μαχόμενος, ἔκφρασις σημαίνουσα “ μάχεσθαι
μετὰ πεισμονῆς, δὲν μεταβάλλεται εἰμὴ εἰς τὸ τελευταῖον ἄκρον, καὶ
ἦτις ἀντιστοιχεῖ πάντοτε εἰς τὴν ἰδέαν τοῦ “ ἀνδρείως μάχεσθαι. “
Ἰδοὺ ἐν πυράδειγμα εἰλημμένον ἐκ τοῦ Πλάτωνος (1), τὸ ὁποῖον δύναται
νὰ βεβαιώσῃ τὴν εἰκασίαν μου “ καὶ μὴ ἡγγελταί γε δεῦρο, ἔφη,
ἦτε μάχη πάνυ ἰσχυρὰ γεγονέναι, καὶ ἐν αὐτῇ πολλοὺς τῶν γνω-
ρίμων τεθνάναι.

Σημ. ιβ΄. Σελ. 35. Μεταβάλλω ἐνταῦθα τὸ “ προδοδράμῃκεν “
εἰς, προδοδράμῃκε “ διότι εἶναι. δορυμύτατον τὸ νὰ εἴπῃ περὶ ἄν-
θρώπου ὅστις συνιστᾷ τὴν μυστικότητά εἰδησιῶς τινος, ὅτι τὴν ἐ-
κοινολόγησεν ἤδη εἰς ὅλους. Ὡς τόσον, αὕτη ἡ μικρὰ μεταβολή, πρέ-

(1) Εἰς Χαρμδ. περὶ ἀρχάς.

πει, τόσῳ ὀλιγώτερον νὰ φαίνεται ἔκτακτος, ὥστε δύναμαι ν' ἀναφέρω παρομοίαν τινὰ σύγχυσιν τοῦ "προδραμῶν καὶ προσδραμῶν," παρεισδύσασαν εἰς αὐτὸ τοῦτο τὸ βιβλίον (1).

Σημ. γ'. Σελ. 35. Τὸ πρόστιμον εἰς τὸ ὅποιον καταδικάζετο τις εἰς ταύτην τὴν περίστασιν ἦτο χιλίων δραχμῶν. τουτέστιν 900 λριτών.

(Σημ. ιδ. Σελ. 35. "Ὁρα κεφάλ. β'. σημ. α')

Σημ. ιε. Σελ. 35. Περὶ αὐτῶν τούτων τῶν λογοποιῶν λέγει ὁ Ἰστοράτης (3), ὅταν λέγῃ " ταῦτα φλυαροῦντες, καὶ φάσκοντες ἀκριβῶς εἰδέναι, καὶ τυχῶς ἄπικτα τῷ λόγῳ κατατρεφόμενοι, πολλοὺς πείθουσι, καὶ μάλιστα τοὺς τῶν αὐτῶν κακῶν ἐπιθυμοῦντας, ὧν περ οἱ λογοποιοῦντες ". Ἀνεγίνωκτέ τις εἰς τοῦτο τὸ μέρος τοῦ Θεογράφου, πρὸ τοῦ Κατωβῶνος " εἰσὶ δ' οἱ πλείστοι λόγῳ " ... Ἀλλ' οὗτος ὁ κριτικὸς διώρθωσεν εἰς τὸ " μὴ ἀμφιβάλλειν ποτῶς πόλεις λόγῳ ". Ἐν τοσούτῳ, ἐγὼ προέβρινα ν' ἀναγνώτῃ μᾶλλον " πόλεις τῷ λόγῳ, μὲ τὸ ἄρθρον, καθὼς ἀναγινώτκει ὁ Νεεδάμ, οὐ μόνον διότι αὕτη ἡ τελευταία γραφὴ πλησιάζει μᾶλλον τοῦ διεφθαρμένου κειμένου, ἀλλὰ διότι καὶ ἐπεκυρώθη πρὸς τούτοις ἐκ τοῦ προειρημένου χωρίου τοῦ Ἰστοράτους.

ΚΕΦΑΛ. Θ'. Σημ. α. Σελ. 37. Ἀντὶ νὰ δώτῃ αὐτὸς πρὸς τοὺς φίλους του διὰ νὰ δειπνήσωσιν, ἢ τολλάχιστον, νὰ πέμψῃ εἰς ἕκαστον αὐτῶν μέρος τοῦ σώματος, ὡς αὕτη ἡ συνήθεια ἦτο εἰς παρομοίαν περίστασιν, αὐτὸς ἀπέρχεται νὰ δειπνήτῃ εἰς τοὺς ἄλλους.

Σημ. β'. Σελ. 37. Τὸ " Τίμιε " τοῦ κειμένου, τὸ ὅποιον ἐρμηνεύω " ἀγαθὲ, " (ἀντὶ τοῦ ὁποίου ἔχει εἰς τινὰ χειρόγραφα " τιμιώτατε ") ἰσοδυναμεῖ, κατὰ τὸν Κατωβῶνα μὲ τὴν λέξιν κύριε. Ὁ δὲ ἀναίσχυντος, λέγει οὗτος ὁ κριτικὸς, δὲν μεταχειρίζεται τὸν ὑπέρτερον του οὕτως ἐντίμως, εἰμὴ διὰ νὰ δώσῃ εἰς τοὺς συστάτους νὰ ὑπολάβωσιν ὅτι οὗτος δὲν εἶναι ὑπὲρτης, εἰς τὸν ὅποιον δίδει τὰς μερίδας ἀπὸ τὴν τράπεζαν διὰ νὰ τὰς λάβῃ μεθ' ἑαυτοῦ (καθὼς τοῦτο συνειθίζετο εἰς τὰ συμπόσια τῶν ἀρχαίων, τόσῳ χωρὶς εἰδησιν, ὅσον καὶ διὰ συγκαταθέσεως τοῦ συμποσιάζοντος) (3), ἀλλὰ φέ-

(1) Βλ. τὰς διαφόρ. γραφ. τοῦ Κερ β'. σελ. 14. — (2) Εἰς Φιλίπ. Τ. 1. Σελ. 356. ἐκδ. Ἀδελφ. — (3) Λοικ. συμποτ. Λαπιθ Τ. 9. Σελ. 75 ἐκδ. δύο γερ.

λος, τὸν ὁποῖον εἶχε φέρει μετ' αὐτοῦ, καὶ τὸν ὁποῖον φιλοφρονεῖ ὡς ὁμοῖόν του. Τοῦτο μοι φαίνεται ὀλίγον θεδιασμένον, καὶ στοχάζομαι εἰς ἀπλούστερον νὰ υποθέσωμεν, ὅτι ὁ ἀναίσχυντος δίδαν πρὸς τὸν ὑπηρετὴν του ἐκ τῶν ἐδεσμάτων τῆς τραπέζης διὰ νὰ τὰ λάβῃ μεθ' ἑαυτοῦ, μᾶλλον δὲ, διὰ νὰ τὰ φάγῃ αὐτός. Καὶ εἰς μὲν τὴν πρώτην περίστασιν, οἰκονομεῖ ἄλλην εὐωχίαν δι' ἑαυτόν· εἰς δὲ τὴν δευτέραν, οἰκονομεῖ τὸν δεῖπνον τοῦ ὑπηρετοῦ του, δίδει εἰς αὐτὸν νὰ τρώῃ παρὰ τοῦ προσκαλέσαντος φίλου. Ἄν καὶ ᾔναι σπάνιον, ἢ ἀρετὴ (νὰ θυνηθῇ). νὰ ὑπάρξῃ εἰς δούλικα πρόσωπα, μόλα ταῦτα ἔχομεν (λάβει) εἰς πάντα καιρὸν παραδείγματα δούλων, οἷτινες, διὰ τὴν διαγωγὴν αὐτῶν, ἔχουσιν ἄξιοι πολλοῦ σεβασμοῦ ἐκ μέρους τῶν κυρίων των, ἐπειδὴ τοὺς ὑπηρετήσαν ἐντίμως. Ὀλίγον διαφέρει, πρὸς τοῦτοις, ἂν ὁ δούλος τοῦ ἀναίσχυντου μας ἦτο ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ ἐκείνου, ἢ ἂν ὁ κύριός του ἠθέλητε νὰ δώσῃ νὰ τὸν ἐλλάβωσιν ὡς τοιοῦτον, διὰ νὰ δικαιολογήσῃ τὴν φροντίδα τὴν ὁποίαν προστεποιήθῃ, νὰ φανῇ, ὅτι εἶχε δι' αὐτόν. Δὲν δύναμαι νὰ τελειώσω ταύτην τὴν σημείωσιν, χωρὶς νὰ ἐμιλήσω περὶ τῆς εὐφυοῦς ταύτης διορθώσεως τοῦ Σωμαίζου (1), μεταβάλλοντος τὴν ἐλληνικὴν λέξιν εἰς Τίβιε, τὸ ὁποῖον εἶναι κυρίως ἐκ τῶν ἐν χρήσει τότε ὀνομάτων πρὸς τοὺς δούλους, τοὺς ὁποίους ὠνόμαζον ἐκ τοῦ τύπου τῆς γεννήσεώς των, ὥσπερ ἐκόλουν ἄλλοτε εἰς τὴν Γαλλίαν τοὺς οἰκιακούς, Champagne Comtois, Beaumont, κτλ. (2). Ἄν ἤμην πεπεισμένος περὶ τῆς ἀληθείας ταύτης τῆς διορθώσεως, ἤθελον μεταφράσαι “ λάβε μερίδα, Τίβιε!

Σημ. γ'. Σελ. 37. Ἄν καὶ σταθμὸς καὶ ζυγὸς ᾔνε συνώνυμοι, ἀλλ' εὐρίσκει τις ταύτην τὴν τελευταίαν ἐν χρήσει πρὸς ἐξήγησιν τῆς βράσεως τῆς πλάστιγκος (3). Τινὰ χειρόγραφα ἀγτί τοῦ “ εἰς τὸν ζυγὸν “ ἀναγινώσκουσιν “ εἰς τὸν ζωμόν, ἐν ὅσῳ ἐπιτήδειον διὰ ζωμόν. “ Ὁ Φίτχερ, ὅστις παρεδέχθη ταύτην τὴν τελευταίαν ἔκφρασιν, κατὰ τὸν Πόθ, προβάλλει ὡς δικαιολόγημα, ὅτι δὲν ἤθελεν ἔχει κῆρυμναι συνέπειαν εἰς τὴν διαγωγὴν τοῦ ἀναίσχυντου, ἂν ὑπέθετέ τις ἀφ' οὗ ὁ κρεαπώλης ἀπέσπασε τὸ ὅσῳ, τὸ ὁποῖον ἤθελε νὰ λάβῃ ὁ

(1) Πρὸς Σολῶνα Σελ. 34. — (2) Ἰδ. τὰς σημ. Ἀμστερουῦ περὶ Τίμον. τοῦ Λουκιαν. §. 22. 1. Σελ. 132 ἐφεξ. — (3) Ἰδ. τὰς σημ. περὶ Θωμᾶ διδασκάλου, εἰς, ζυγός.

ἀναίσχυτος, ἤρπασε μέρος ἐντέρου, τὸ ὑποῖον εἶναι περισσοτέρως ἁξίας, ἀπὸ ἐν ὅσπου. Ἀλλὰ θέλει μὲ συγχωρήσει νὰ τὸν παρατηρήσω, ὅτι κατὰ πρῶτον, δὲν πρέπει ν' ἀπαιτῇ ὥστε ὁ ἀναίσχυτος νὰ ᾔναι καὶ συνεπής, καὶ κατὰ δεύτερον λόγον, ὅστος δὲν ᾔθελεν εὐχαριστηθῇ νὰ λάβῃ ἐν ὅσπου, ἂν δὲν ᾔθελε στοχασθῇ ὅτι θέλει τοῦλάχιστον ὠφεληθῇ τόσῳ, ὅσον εἶν' ἐν μέρος ἐντέρου· εἰς ἓνα λόγον, ὅτι δὲν ᾔθελεν εὐχαριστηθῇ νὰ ᾔν' ἀναίσχυτος χωρὶς ὠφέλειαν.

Σημ. δ'. Σελ. 39. Ἐννοεῖ μὲ τὴν λέξιν “ ξένους, τοὺς ἐρχομένους ἐπίτηδες εἰς Ἀθήνας, διὰ νὰ παρευρίσκωνται εἰς τὰ Βακχικὰ θεάματα, καὶ κατοικοῦντας εἰς διαφόρους ιδιωτικούς οἴκους ἐκείνης τῆς πόλεως. Τούτο ἦτο ἐξόχως εἰς τὰ Διονύσια καλούμενα τῆς πόλεως (1), τὰ ὅποια παρίστανον τὰ ἐκλεκτότερα ποιήματα· ἐπειδὴ τότε, ὅτε ἦτο καιρὸς τῆς ἀνοξείας, ἡ συνδρομὴ τῶν ξένων ἦτο πολὺ μεγαλύτερα, παρ' ἄλλοτε ποτε.

Σημ. ε' Σελ. 39. Εἶδομεν εἰς τὰς διαφόρους γραφὰς τὰς διαφόρους διορθώσεις τούτου τοῦ χωρίου, προταθείσας ὑπὸ τῶν σοφῶν. “Ὅσον τὸ κατ' ἐμὲ, νομίζω ἀποχρῶν τὸ νὰ μεταβληθῇ τὸ “ κακεῖ, εἰς τὸ, “ καὶ ὅτι, ἀναγινώσκων: “ καὶ εἰπεῖν ὅτι λίσυται ἀπὸ τῶν, καὶ ὅτι ὑδμεῖα σοι χάρις “ ἡ αὐτὴ ἐπανάληψις τοῦ “ ὅτι “ εἶν' εἰς τὸ κεφ. ζ'. “ εἰπεῖν ὅτι οὐδὲν λέγει, καὶ ὅτι αὐτὸς πάντα εἶδεν “.

ΚΕΦΑΛ. Γ. Σημ. α' Σελ. 39. Τὸ ἡμικεφάλιον ἦτο μέρος ἁξίας 18. δηνάρων, τὸ σχῆμα τούτου εὐρίσκει τις εἰς τὰς σημειώσεις τοῦ Σπανχεῖμ εἰς τὸν Ἀριστοφάνην (2). Ὅσω εἰς τὴν ἔννοιαν τούτου τοῦ χωρίου, τὸ ὑποῖον ἐνησχίλησε πλείστον ὅλους τοὺς διαρμηνευτὰς, χωρὶς ἐξαίρεσιν καὶ αὐτοῦ τοῦ Κασσιδῶνος, νομίζω, ὅτι ὁ λόγος ἐνταῦθα, εἶναι περὶ ἐνὸς ἐκείνων τῶν συμποσίων τὰ ὅποια εἶχον συνήθειαν νὰ κάμνωσι, μὲ κοινὴν δαπάνην εἰς τὴν οἰκίαν τινὸς τῶν συσσίτων, ὅλοι τῆς αὐτῆς εταιρείας, εἰς τὴν περίστασιν καὶ κατὰ συνῆθειαν ἕως τινὸς θυσίας γινομένης καθ' ἑκάστου μῆνα εἰς τὴν Ἀρτεμιν περὶ ἐκείνων τῶν συμποσίων λέγω, εἰς τὰ ὅποια ἔδιδον τ' ὄνομα “ ἔρανος “ καθὼς φαίνεται ἀπὸ τὴν λέξιν “ συσσιτῶν “ συνώνυμον τῆς “ συνερανίζων “, ὡς ἤδη παρετήρησα (3). Ἐκεῖνα τὰ ἥδη τῶν συμποσίων ἐγίνοντο μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων

(1) Ἴδε Κεφ. γ' Σημ. 3. — (2) Νεφ. 861. Σελ. 289 ἐκδ. Κούσερ.

(3) Κεφ. α' Σημ. 2. Β

κατὰ πολλοὺς τρόπους. Ὁ τὴν ἰδίαν οἰκίαν προσφέρειν ἦτο ἀπληγα-
μένος συνήθως, ἐπειδὴ ἐπρόσθετεν εἰς ταῦτα, καὶ τὰ τραγήματα (ἢ
ὀπωρικά), τὸν στέφανον καὶ τὰ ἀρώματα· οἱ ἄλλοι οὕτωςτοι ἐχρηρή-
γουν τὰ λοιπὰ (1). Ὁ ἀνελεύθερος, περὶ οὗ ὁμιλεῖ ἐνταῦθα ὁ Θεό-
φραστος, εὐρίσκει τὴν συμβολὴν τοῦ ὑπερβολικῆν, ὡς πρὸς τὴν τῶν ἄλ-
λων, καὶ προσπαθεῖ ν' ἀποζημιωθῇ, κατορθώσας νὰ τοῦ πληρόνω-
σι κατέκαστον μῆνα ποσότητά τινα δι' ἐνοίκιον τῆς οἰκίας του “ ἐν
τῷ μηνὶ ἡμιωθόλιον ὑπαιτεῖν ἐπὶ τῇ οἰκίᾳ συστῆτων, καὶ ἀριθ-
μεῖν... “. Διότι, καθὼς ἤθελον προτιμῆται ν' ἀναγνώσω καὶ νὰ εἰ-
ματίσω καὶ τοῦτο τὸ χωρίον, μᾶλλον δὲ “ ἐπὶ τῇ οἰκίᾳ, καὶ τῶν
συστῆτων ἀριθμεῖν “. Εἰς μὲν τὴν πρώτην διόρθωσιν, δὲν ἔπραξ
ἄλλο, εἰμὴ νὰ θάλω μετὰ τὸ “ συστῆτων τὸ “ καὶ, “ τὸ ὀ-
πίον προηγείτο τῶν λέξεων “ τῇ οἰκίᾳ “ ἀντὶ “ τὴν οἰκίαν “ αἵ-
τινες δὲν ἦσαν εἰμὴ εἰκασίαι τοῦ Κατωθῶνος. Εἰς δὲ τὴν δευτέραν
ἀνέγκυσται εἰς τὸν Σιλβούργ, προσέθηκε μόνον τὸ ἄρθρον “ τῶν, πρὸ
τοῦ “ συστῆτων “. (2). Καθ' ὅπεσον τρόπον καὶ ἐν ἐρμηνεύσει τις τὸ
“ ἐπὶ τῇ οἰκίᾳ “ μὲ φαίνεται ὅτι δὲν πρέπει διόλου νὰ χωρί-
σωσιν αὗται αἱ λέξεις ἀπὸ τοῦ λοιποῦ διὰ στήμης, καθότι, ὁ λόγος
εἶναι περὶ συμποσίων γινομένων μὲ κοινὴν συνεισφορὰν, ἅπαξ ἢ πολ-
λάκις τοῦ μηνός, καὶ διὰ τὰ ὅποια ἕκαστος τῶν συστῆτων ἐχρηρή-
γει τὴν συμβολὴν αὐτοῦ εἰς διάφορα εἶδη (3), σχεδὸν καθὼς τοῦτο συ-
μβολίζετο εἰς τὴν Σπάρτην. “ Ἐξερρε δὲ ἕκαστος κατὰ μῆνα τῶν
συστῆτων, ἀλγίτου μέδιμνον, οἶνου χοῦς ὀκτώ, τυροῦ πέντε μνᾶς, σύ-
κων ἡμίμναια πέντε κλ. “. (4). Ἡ φιλαργυρία τῶν Ἀθηναίων ἐν-
γίνει εἰς τὰ τοιοῦτότροπα δι' ἐράνων συμπόσια, ἦτο τοσαύτη, ὥστε
πολλάκις εἰς τὸ τέλος τοῦ συμποσίου οἱ οὔσσιοι διενέμεντο τὰ ἐκ
τῆς τριπλῆς λειψάνα διὰ νὰ τὰ φέρωσιν εἰς τοὺς οἴκους των καὶ
τοῦτο εἶναι τὸ ἔθος τὸ ὅπεσον ὑπαινίσσεται ὁ Διοσχίνης λέγων,
“ ἀπέρχεσθαι ἐκ τῶν Ἑλλησιδῶν, οὐ βουλευσάμενοι, ἀλλ' ὥσπερ ἐκ τῶν
ἐράνων τὰ περιόντα νεμάμενοι “. Ὅθεν, ἡ ἐνστάσις τὴν ὅποιαν ὁ
Ἀγγλος μεταφραστὴς (6) προβάλλει εἰς τὸ ἀντικείμενον τῶν λέξεων

(1) Κατωθ. εἰς Ἀθῆν. βιβλ. 8. ἐπιτομ. σελ. 399 — (2) Ἰδ. τῆς
σημ. τοῦ Κατωθ. καὶ τοῦ Φίσχερ. — (3) Ἰδ. τὸ τέλος τοῦ λ. κερ.

(4) Πλουτάρχ. Λυκούργ. τ. α. σελ. 184. ἔκδ. Ρεῖτσ, — (5) τ. γ'.
σελ. 642. ἔκδ. Ρεῖτσ. — (6) Ἰδ. τῆς σημ. τοῦ Κόστω περὶ τῆς με-
ταφράστ. τοῦ λα Βρουῆρ.

“ ἐν τῷ μηνὶ “ τὸ ὅπου κατ’ αὐτὸν δὲν σημαίνει οὐλοῦ ἑκατον μῆνα, ἀλλὰ μᾶλλον εἰς τὸν μῆνα, πρὸ τοῦ τέλους τοῦ μηνὸς (*dans le mois, avant la fin du mois,*) εἶναι τότε διγώντερον ἀξιόλογος, ὅπου δύναται τις κάλλιστα νὰ τὰς μεταβάλλῃ εἰς τὸ “ ἐν ἀρχῇ τοῦ, ἢ ἐκλείτου μηνὸς “. Ἐγὼ θέλω ζητῆσαι τὰς ἀποδείξεις μου εἰς αὐτὸν τὸν Θεόφραστον, ἐκφραζόμενον οὕτως (1) “ ὅπερ εἴρηται περὶ τῶν τευτλίων, ὅτι οὐ μόνον ἐν μηνί, καὶ δυοῖν καὶ τρισὶν ὑστερον, ἀλλ’ ἐν αὐτῷ διαβλαστάνει τινα “ καὶ ὅστις, ὀλίγον ἀνωτέρω (2), ὁμιλῶν περὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου λέγει “ ἡ δὲ τῶν τευτλίων ἀνομαλία, τῷ, τὰ μὲν ὑστερον μηνὸς ἐπιβλαστάνει, τὰ δὲ δυοῖν, κ. τ. λ. “.

Σημ. 6. Σελ. 41. Ἰσως αἰνίττεται τὰ ἐρώματα, τὰ ὅποια οἱ πλούσιοι ἐξέθετον καθ’ ἐκάστην νέαν σελήνην (νουμηνίαν) εἰς τὰ στενοδρομία εἰς τιμὴν τῆς ἑκάτης (οὔτης τῆς αὐτῆς μὲ τὴν Ἀρτεμιν) οἱ δὲ πτωχοὶ ἤρχοντο νὰ τὰ λάθωσι (2). Τοῦτο εἶλεν θεβαιώσῃ καὶ τὴν ἐρμηνείαν τοῦ “ ἐν μηνί “ τὴν ὁποίαν προτεχῶς ἔδωκα.

Σημ. γ. Σελ. 41. Ἀντὶ ἐνὸς μικροῦ χαλκίνου νομίσματος, τὸ κείμενον λέγει “ ἐν τρίχαλκον, “ τοῦτο ἦτο τμήμα χαλκοῦ τιμώμενον τρία ὄβολοι τοῦ ὀβολοῦ, τουτέστι δεινάρια δεκατρία καὶ ἡμισυ 13 ¹/₂. Ὁ Κατωθίων παραπέμπει περὶ τούτου τοῦ νομίσματος εἰς τὸν Πολυδεύκην· ἀλλ’ εἰς ἐκεῖνον τὸν Γραμματικὸν (3) δὲν εὑρίσκει τις εἰμὴ τὸ δίχαλκον καὶ τὸ πεντάχαλκον, τὰ ὅποια φαίνεται ὅτι ἦσαν τμήματα, τὸ μὲν ἐννέα, τὸ δὲ εἰκοσιῦς καὶ ἡμισυ δηνάρων, μὴ θεωρῶν αὐτὰ, εἰμὴ ὡς μέρη τοῦ μικροῦ Ἀττικοῦ ὀβολοῦ. Διότι, κατὰ τὸν Βιτρούβιον, τὸ τέταρτον μέρος τοῦ ὀβολοῦ ἐκαλεῖτο ἀπ’ ἄλλους μὲν δίχαλκον καὶ ἀπ’ ἄλλους τρίχαλκον. Αὕτη ἡ διαφορὰ ἐπειράται εἰς τὰ διάφορα εἶδη τοῦ ὀβολοῦ, ὅστις, ἐπειδὴ ἦτο τὸ ἕκτον μέρος ὁποιασδήποτε δραχμῆς, ἔπρεπε νὰ ἔχῃ διαφορὰν κατὰ τὸ μέγεθος τῶν διαφόρων δραχμῶν. Καθὼς, τὸ δίχαλκον ἦτο τὸ τέταρτον μέρος τοῦ μικροῦ Ἀττικοῦ ὀβολοῦ, τὸ ὅπου ἐτιμᾶτο διὰ χαλκοῦς, ὡσαύτως καὶ τὸ τρίχαλκον ἠδύνατο νὰ ᾔναι τὸ τέταρτον μέρος τοῦ ὀβολοῦ τῆς Σικελίας, τὰ ὅπου ἐτιμᾶτο δι’ ὀνόμια ἢ τὸ ἡμι-

(1) Περὶ αἰτ. φυτείας. βιβλ. γ’. κεφ. 7 σελ. 306. — (2) Ἀπόθε. κεφ. γ’. σελ. 299. — (3) Σχολιας. Ἀριστοφ. Πλούτ.: 594.

(4) βιβλ. δ’. τμήμ. 65 καὶ 70.

συ ἐνός ἄλλου εἵδους ὀβολοῦ, τὸ ἴσους δὲν ἐτιμᾶτο κατὰ τὸν Σουΐ-
 δαν εἰμὴ 6. καὶ τὸ πεντάχαλκον, τὸ ἥμισυ τοῦ μεγάλου Ἀττικοῦ
 ὀβολοῦ, τὸ ἴσους ἐτιμᾶτο δέκα χαλκοῦς (1). Ὅπως καὶ ἂν ᾔν
 αὐται αἱ νομισματικαὶ λογοτριβαί, δὲν πιστεύω διόλου ὅτι τὸ καί-
 μενον τοῦ Θεοφράστου ἦτο διεσθαρμένον, μήτε ὅτι δύναται τις νὰ
 παραδεχθῇ τὴν ξένην ἐτυμολογίαν τοῦ “ τρίχαλκον “ τὴν ὅποιαν ὁ
 Ῥιχάρδ Νερτὸν προτείνει σοβαρῶς εἰς μίαν Ἀγγλικὴν σημειώσιν
 πολλὰ ἐκτεταμένην, παράγων ἀπὸ τοῦ “ τριχὸς καὶ ἄλλου, “ the
 support of the hair. Ὅσον εἰς τὰς διορθώσεις “ τρίκπτον ἢ τρί-
 χακτον “ τὰς ὁποίας ἐπρόβαλέ τις, ἢ πρώτη εἴν ἀπαράδεκτος, ἂν
 ᾔν ἄληθες, κατὰ τὸν Σουΐδαν, ὅτι τρίχακτον σημαίνει εἰδός τι ὑψά-
 σματος πολυτίμου. Τὸ τρίχακτον, τὸ ὅποιον, κατὰ τὸν αὐτὸν λέξι.
 κογράφον, σημαίνει χρῶμα, θέλει εἶσθαι τίσῃ πιθανώτερον, ὅσον τὸ
 εὐρίσκωμεν ἡρμηνευμένον εἰς τὴν μετάφρασιν τοῦ Πολιτιανοῦ· ἀλλ’
 ἐκτὸς τοῦ ὅτι, αὕτη ἡ μετάφρασις, αὕτῃ καὶ ἑαυτὴν εἰς ἐκεῖνο
 τὸ μέρος εἴν ἀσφής, τοῦτο δὲν ἤθελε χρηρήται πώποτε καὶ χι-
 ρακτῆρα φιλαργυρίας, χρῶμα δυνάμενον νὰ ᾔναι μᾶλλον ἢ ἥττον
 πολυτίμου, κατὰ τὴν ὕλην ἐκ τῆς ὁποίας κατασκευάζεται.

Σημ. δ΄. Σελ. 41. Κατ’ αὐτὸν τὸν Θεοφράστον (2), εἰς τὸ κλί-
 μα τῆς Ἑλλάδος, τὰ δένδρα τῶν Φοινίκων δὲν ἠδύνατο νὰ φέ-
 ρωσι τοὺς φοίνικας εἰς ἐντελὴ ὀριμότητα καὶ ἂν τοῦτο ἐνίστε ἠδύ-
 νατο νὰ γίνηται διὰ τῆς μεγάλης ἐπιμελείας τῆς καλλιεργείας, οἱ
 φοίνικες ἔπρεπε νὰ ᾔν ὀποριδὸν σπανιώτατον εἰς τὴν Ἀττικὴν, ὅπου αἱ
 συκαὶ καὶ ἐλαίαι ἦσαν εἰς ἀφθονίαν. Πῶς νὰ φαντασθῇ τις κατὰ
 τοῦτο, ὅτι ὁ Θεοφράστης ἠθέλησε νὰ μᾶς δώσῃ ὡς τρόπον φιλαρ-
 γυρίας, εἰς ιδιώτην, τὴν προφύλαξιν τοῦ νὰ ἐμποδίσῃ, ὥστε οἱ δια-
 θαίνοντες νὰ μὴ συνάγωσι τοὺς φοίνικας του; Αὕτῃ εἶναι πιθανὸς
 σκέψις, ἥτις ἐδίδασκε τὸν λα Βρουῦερ νὰ μεταφράσῃ “ φοίνικα “ ἐξ ἐνός
 μικροῦ κλάδου φοίνικος. Τῶντι οὐ Πολυδεύκης (3) μᾶς λέγει, ὅτι οἱ Ἑλ-
 ληνες ἐδίδον τοῦτο τ’ ὄνομα καὶ εἰς τοὺς κλάδους τοῦ Φοίνικος. Ὅσον
 εἰς τὴν ἐπομένην λέξιν “ πεπωκότων “ νομίζω ἐναντίον τῆς ἐτυμολογίας

(1) Βιτρούβ. βιβλ. γ΄. κερ. 4. Πλου. βιβλ. κἀ. τμημ. τελευτ. καὶ Ῥώ-
 μην περὶ Νήσου, Μητρολογ. σελ. 36, 37. — (2) Ἰστορ. Φυτ. βιβλ. ε΄.
 Κερ. 4 καὶ βιβλ. γ΄. κερ. 5. Ἦ ὡσκιτ. Πλουτάρχ. Συμποσ. ἡ. 4.

(3) Βιβλ. 4. Τμημ. 244.

τοῦ Φίσερ, ὅτι πρέπει ν' ἀντικατασταθῇ ἐξ ἐκείνης τοῦ “ κειμέ-
νων “ ἥτις εὐρίσκεται εἰς τινὰ χειρόγραφον, καὶ τῶν ὁποίων ἡ πρῶ-
τη φαίνεται ὅτι δὲν εἶναι εἰμὴ περιθωρική ἐρμηνεία. Ὁ Ἡσύχιος ἐρμη-
νεύει “ Καίτοι, ἀντὶ πεπτῶκει “ (1).

Σημ. ε. Σελ. 41. Ὁ λα Βρουῦερ ἐπραξεν ἐνταῦθα ἐν ἀντίστοι-
χον, μεταφράζων τοὺς δημότας *par personnes du peuple* (2);
εἰς ὄχλους, καὶ παρκατιῶν ἄλλο ἀντίστοιχον παριστάνων τὸν φιλόρ-
γυρον νὰ φέρῃ εἰς τὴν τράπεζαν ἕδισμα ἀπὸ κατακερματισμένον
κρέας, τὸ ὅποιον τοὺς διανέμει.

Σημ. ς'. Σελ. 41. Οἱ ἀρχαῖοι μετεχειρίζοντο τὸ κείμενον καὶ
τὸ ὀρίγγονον, καθὼς καὶ πολλὰ βλαστάρια ἀρωματικά, ὡς ἀρότύματα Τῶ.
ὀρίγγονον τῆς νήτου Τενέδου ἐνομίζετο τὸ κάλλιστον (3). Ὁ Ἰππο-
κράτης μνημονεύει τοῦ κειμένου τῆς Αἰθιοπίας (4). Εἶν ἀληθὲς ὅτι
ὑπῆρξετο τὴν μικροπρεπῆ οἰκονομίαν εἰς μικρὰ ἀντικείμενα, τοι-
αῦτα, ὡς τὸ κείμενον, καθὼς οἱ Ἕλληνες ἔδιδον τ' ἔνομα εἰς τοὺς
φιλαργύρους “ κειμινοπρίστει (5).

Σημ. ζ'. Σελ. 41. Αἱ “ οὐλαί “ τῶν Ἑλλήνων, ἦσαν κριθή
ἠνωμένη μὲ ἄλας, καὶ ἐβρίσκετο ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ σώματος πρὸ
τῆς σφαγῆς, καὶ δὲν διέφερεν ἀπὸ τὸ (mola salsa) τῶν Ῥω-
μαίων, τὸ ὅποιον μετεχειρίζοντο εἰς τὴν αὐτὴν χρῆσιν, εἰμὴ καθ-
ὅτι τοῦτο τὸ τελευταῖον ἦτο κριθή ἀλυσμένη (ἢ ἴσως ἄλλο τι εἶδος
ἀσπρίου) καὶ ἠνωμένη μὲ ἄλας (6). Ὅσον διὰ τὰ στέμματα περιε-
τείλιστον τὴν κεφαλὴν τοῦ σώματος μὲ αὐτὰ οὕτως ὥς ἐκάλυπτον τοὺς
ὀφθαλμούς του.

Σημ. η. Σελ. 41. Ἐννοῶ τὸ κριθάλευρον *la farine d' orge*,
ἀντὶ τοῦ “ σιλήματα “ τοῦ κειμένου, τὸ ὅποιον ἔγραψέ τις κοινό-
τιρον, σιλήματα, ὡς τὸ παρκτηρεῖ ὁ Κατωζῶν. Κατὰ τινὰς ἐβρίκτον
τοῦτο τὸ κριθάλευρον ἐπὶ τοῦ πυρὸς τοῦ ἐπάνω εἰς τὸν βωμὸν, τὸ
ὅποιον ἐπέχεε τόπον θυσίας, πρὸ τοῦ νὰ καταστήται τὸ ἕθος τῆς

(1) Ἰδ. καὶ Ξενοφ. περὶ πραγμ. Ἰππικ. ἢ Ἰππικὸς κεφ. ζ'. §. 16.

(2) Ἰδ. κεφ. α. σημ. 2. Β. σελ. 167. — (3) Ἀθην. βιβλ. α. κεφ. 22.
Σελ. 28. καὶ βιβλ. ε'. κεφ. 23. Σελ. 68. — (4) Ἐπιδημ. ζ'. §. 6.
Σελ. 831. — (5) Ἰδε τὰς σημ. περὶ αὐτῆς τῆς λέξ. εἰς τὸν Ἡσύχι-
ον.

(6) Γέσπερ · Θεσσαρ. Λατιν. γλώσσ. ὄρα “ Μόλα. “ *Mola*.

“εργαίης τῶν ζώων (1). Κατ’ ἄλλους δέ, ἦτο τὸ αὐτὸ, καθὼς καὶ οἱ “ πέλκνοι “. Τούτῃσι πλάκουντικα κατεσκευασμένα ἐκ κριθολέου καὶ μέλιτος, ἢ οἶνου καὶ ἐλαίου, τὰ ἵποτα ἐχρησίμευον ὁμοίως ὡς θυτάι (2).

Σημ. θ'. Σελ. 43. Ταῦτα τὰ κιβώτια ἦσαν, σκευὴ κομιστήρια, τὰ ἵποτα οἱ Ῥωμαῖοι ἐκάλεον (loculi) διαρηγμένα εἰς πολλὰ χωρίσματα ἢ οἰκίδια, διὰ νὰ ἐγκλείωνται εἰς αὐτὰ τ' ἀργύρια (τὰ χρήματα) (3).

Σημ. ι'. Σελ. 43. Εἰς τὰ λουτρά ἠλείφοντο ἐξ ἀποῦ ἐλαίου, ἢ καπνίζομένου ἑκτὸς ἀρωματικῆς καὶ πολυτίμου οὐσίας. Τὰ ἐλλεκτότατα ἦσαν εἰς φίλας, πλήρεις διαφόρων οὐσιῶν, τὰς ὁποίας ἐξῆγον διὰ τινος σπάσθης καὶ ἔβαλον εἰς τὸ γένειον ἢ μύστακας καὶ εἰς τ' ἄλλα μέρη τοῦ σώματος (4). Ἐν τοσούτῳ, ἡ χρῆσις τοῦ καπνίσματος τῶν ἀρωμάτων δὲν ἦτο περιορισμένη μόνον εἰς τὰ λουτρά, ἀλλ' ἐκαπνίζον ὡσαύτως τὸ σῶμα, καὶ πρὸ πάντων τὴν κεφαλὴν, καὶ εἰς τὸν οἶκον, καὶ εἰς τοῦτο συνίστατο ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὁ καλλωπισμὸς τῶν ἀρχαίων.

Σημ. ια'. Σελ. 43. Εἰς τὰς Ἀθήνας δὲν ἔκοπτόν τὰς τρίχας τῶν, εἰμὴ ὅτῳ ἐπρεπερ, ἢ ὅτῳ ἐνομιζέτο ἀναγκαῖον διὰ νὰ ὁώσωνται εἰς ἐκυτοὺς ὄψιν ἢ ἀέρα καθαριότητος καὶ κομψότητος (5). Ἐκεῖνος δὲ ὁ τρόπος ἔστις συνίστατο κυρίως εἰς τὸ κόψιμον καὶ διάρθωμα τῶν τριχῶν τοῦ πρόμετωπίδιου, ἐκκεῖτο κῆπος, πιθανῶς πρὸς διάστολὴν ἀλλοῦ κοψίματος, τὸ ὅποιον ἦτο θάψι καὶ ἀνέπαρον, δυνάμενον νὰ συγκριθῇ μὲ θάψις ἢ μὲ φρίγαν (6), τὰ ὅποια ἡ τέχνη δὲν εἶχε ποσῶς θλάψει. Ἄλλος τρόπος τῆς κοπῆς τῶν μαλλίων ἦτο, νὰ τοὺς ξυρίωσιν, ἢ τοὺς κόψωσι νὰ τοὺς κείρωσι μέχρι τοῦ δέρματος· τοῦτο ἦτο τὸ τῶν δούλων (εἰς τοὺς ὁποίους ἦτο ἐμποδισμὸς παρὰ τῶν

(1) Ἰδ. Πορφύρ. ἀναφερθ. εἰς τὰς σημ. τοῦ Κασσιδῶν. καὶ Τιμ. Λεξ. εἰς Θυήματα, μὲ τὰς σημ. τοῦ Ῥουκενίου. — (2) Εὐσταθ. εἰς Ὀδυσσ. P. 1601. Σχολ. εἰς Ἀριστοφ. εἰρήν. 1040. Σουΐδαν καὶ Ἡσύχ. εἰς “ θυλήματα. — (3) Πολυδευκ. βιβλ. ι'. Τμήμα 152. καὶ βιβλ. δ'. Τμήμ. 19. Ἀρποκρατ. Σουΐδ. καὶ Ἡσύχ. εἰς, Ἀργυροθήκη. “

(4). Πολυδευκ. βιβλ. ι' Τμήμ. 120. — (5) Ἰδ. τὸ Κερ. ε. Σελ. 34.

(6) Ἀριστοφ. ἐκκλησιάζ. 61.

νόμων νὰ ἔχωσι κώμην) τινῶν φιλοσόφων, ἴσως καὶ τῶν ἀθλητῶν (1). Ὁ Φιλάργυρος μας ἀκολουθῶν τοῦτον τὸν τρόπον, δὲν ἤθελε νὰ ᾔν' οὔτ' ἀθλητῆς, οὔτε φιλόσοφος· δὲν εἶχεν ἄλλον σκοπὸν, εἰμὴ ἐκεῖνον τοῦ νὰ πληρώσῃ ὅσον ἦτο δυνατόν σπανιότατα τὸν κουρέα, καὶ ἂν ἐκ τούτου, ἔπρεπε νὰ φαίνεται ὡς δοῦλος.

Σημ. β'. Σελ. 43. Μεταξὺ τῶν Ἀθηναίων, τὸ ὑπόδημα ἦτο εἶδος πολυτελείας. Οἱ αὐστέρως διάγοντες, ἢ οἱ θέλοντες ν' ἀποφεύγωσι τὴν δαπάνην, δὲν ἐρόρουν ὑποδήματα εἰμὴ εἰς ἀποδημίαν, εἰς ὑπερβολικὴν ψύχος, ἢ εἰς καιρὸν βροχῆς. Ὁ φιλάργυρος τοῦ Θεοφράστου ἐξυποδέχτο κατὰ τὴν μετημβρίαν, ἢ διότι τὸ ψύχος ἦτο ὀλιγώτερον αὐστηρὸν τότε, ἢ διότι, ἐτελείονε τὰ ἔργα του τὸ πρῶτ', καὶ ἤρχετο εἰς τὸν οἶκόν του περὶ τὴν μετημβρίαν, διὰ νὰ περάτῃ τὸ λοιπὸν τῆς ἡμέρας. Τότῳ εἰς τὴν μίαν, ὅσον καὶ εἰς τὴν ἄλλην περίστασιν εἶναι πρὸς οἰκονομίαν τῶν ὑποδημάτων.

Σημ. γ', Σελ. 43. Εἰς τὸ πλύσιμον ἑνὸς φορέματος ἐπλήρουν τρεῖς ὀβολοὺς (2), τουτέστιν ἐννέα σολῖα τῆς Γαλλίας. Ἡ κρητὶς τὴν ὁποίαν μετεχειρίζοντο, ἦτο ἡ κιμωλία γῆ, ὅτῳ καλουμένη ἐκ τῆς Κιμῶλου, νήτου τοῦ Ἀρχιπελάγους, ὑπὸ τ' ὄνομα Ἀργενταρίας γνωριζομένης σήμερον. Οἱ γυναιεῖς μετεχειρίζοντο ἐκείνην τὴν γῆν διὰ νὰ καθαρίζωσι τὰ μάλινα φορέματα, καὶ μετὰ ταῦτα ἐπέφερον εἰς αὐτὰ τὴν λευκότητά των· σχεδὸν καθὼς βάλλουσι σήμερον τὰ μάλινα, ἀφοῦ τὰ πλύνουσιν μὲ τὴν λευκὴν κρητίδα, μὲ τὸ θεῖον, διὰ νὰ τὰ πλύνωσι τελευταῖον εἰς ἑλαφρὸν σαπωνιόντερον. Οἱ ἀρχαῖοι ἐγνώριζον ὡταύτως τὴν χρῆσιν τοῦ θειαρίου διὰ τὴν λευκότητά (3).

ΚΕΦΑΛ. ΙΑ. Σελ. 43. Ἡ λέξις “ βδέλυρός “ εἶναι μίαν ἀπὸ τὰς δυσκολοτέρας εἰς τὸ νὰ ἐξηγηθῇ εἰς τὴν Γαλλικὴν, μάλιστα διὰ μιᾶς λέξεως. Ἄν καὶ τὴν ἔχω μεταφρασμένην διὰ τῆς λέξεως **impudent** (ἀναίσχυτος), ὡς καὶ ὁ λα Βρουῆρ, νομίζω χρεὶς μου νὰ ἔμβω εἰς τινὰς λεπτομερείας περὶ τῆς ἀληθοῦς σημασίας ταύτης τῆς λέξεως. Ἀπὸ τὸν σχολιαστὴν τοῦ Ἀριστοφάνους (4) καν-

(1) Ἀριστοφ. ὄρνιθ. 912. μὲ Σχολ. Λουκιαν. Ἑρμοτίμ. περὶ ἀρεσκ. Τ. 1. Σελ. 756. Φαβρίκ. ἀθλητῆς· βιβλ. 6'. κερ. 4. — (2) Ἀριστοφ. σφήκ. 1128.

(3) Πολυδαῖ. βιβλ. 5'. τμήμ. 39-41. Ἐδσταθ. εἰς Ὀδυσ. Ω. σελ. 1956.

(4) Νερ. 445.

θάνομεν, ὅτι ἐκάλουν διὰ τούτου τοῦ ὀνόματος ἄνθρωπον ἄσωτον, (κύναϊδον) βδελυκτὸν ἢ φιλόργυρον. Ἡ πρώτη σημασία συμφωνεῖ μὲ τὴν ὁποίαν δίδει ὁ Σουΐδας “ βδελυρὸς, αἰσχουργός, ὅστις πράττει πράξεις αἰσχυρὰς ἢ δυσφύμους· ἡ δευτέρα εἶναι κακυρωμένη ἀπὸ τὸν Ἡσύχιον, καὶ ἡ τρίτη εἰς ἀνάλογον μ’ ἐκείνην τοῦ συγγραφέως τοῦ μεγάλου ἑτυμολογικοῦ, ὅστις μετὰ πολλὰς ἄλλας ἐρμηνείας προσδιορίζει κατὰ τινὰ τρόπον, ταύτην τὴν λέξιν, λέγων ὅτι βδελυρὸς εἶν’ ὅστις ἀγαπᾷ νὰ λαμβάνῃ ἀπ’ ὅλα τὰ μέρη πᾶν ὅ,τι δὲν τὸν ἀνέκει διόλου. Ὁ Ἀριστοφάνης διατεινόμενος εἰς τὴν λέξιν χρηττός (1), ἀποδεικνύει ὅτι σημαίνει καὶ κακὸν ἄνθρωπον, κακυργον ἢ μοχθηρὸν, σημασία, τὴν ὁποίαν τὰ ἀρχαῖα λεξικά βεβαιοῦσι βδελυρὸς, *facinorosus celestus*, τότε καλῶς, καθὼς καὶ ὁ Ἡσύχιος, ὅστις τῆς δίδει περιπλέον τὴν σημασίαν, ἄτιμος καὶ ἐξουδενημένος· παραβάλλων ὅλας τὰς τῆς σημειώσεως δυνατότας νὰ ὑπολάβῃ μὲ τὸν Κλέρκ (2), ὅτι ὁ Θεόφρατος ἠθέλησε νὰ περιγράψῃ ὑπὸ τούτῳ τ’ ὄνομα, ἄνθρωπον, οὐδὲ μίαν προφύλαξιν ἔχοντα περὶ τῆς ὑπολήψεώς του. Ὅλγον φροντίζοντα ἂν οἱ λόγοι του καὶ αἱ πράξεις του εἰσι σεμναὶ ἢ ἄτεμνοι (κατὰ κόσμον ἢ μὴ).

Σημ. β’. Σελ. 43. Ἐκτὸς τῶν διαφόρων σημαζομένων τῆς λέξεως “ βδελυρὸς “ περὶ ὧν προτεχῶς εἵπομεν, πρέπει νὰ παρατηρήσωμεν, ὅτι παριστᾷ καὶ τὴν σημασίαν τῆς βωμολοχίας, μᾶλλον δὲ, τῆς φαύλης ἀστειότητος, ὡς συνωνύμου τῆς “ σιυχός “ (3).

Σημ. γ’. Σελ. 43. Τὸ κείμενον λέγει, ἐλευθέριαι γυναῖξί, τουτέστιν ἔμπροσθεν τῶν κυριῶν, πρὸς διάκρισιν τῶν ὑπηρετριῶν αὐτῶν, αἵτινες ἦσαν συνήθως ἐκ τῶν δούλων· ἀλλ’ ἡ λέξις “ ἐλευτέρα “ εἰς τοὺς Ἕλληνας δὲν σημαίνει μόνον τὸ ὑπὸ τῶν σημερινῶν σημαζόμενον διὰ τοῦ “ κυρία, “ ἀλλ’ ἔτι, καὶ πᾶσαν τιμίαν γυναῖκα πρὸς διαστολήν τῶν ἐταίρων, αἵτινες, ἔκδοτοι εἰς τὴν ἀσέλγμαν διὰ τ’ ἀργύρια, δὲν εἰν’ ἄξιοι τοῦ ὀνόματος “ ἐλευθεραί “. Κατὰ ταύτην τὴν τελευταίαν σημασίαν τὴν μεταχειρίζεται ὁ ποιητής Ἀλεξῆς (4). Ὅσον

(1) Ἰνπεξ. 193. — (2) Τέχνη. Κριτικ. σελ. Τ. 2. τμ. 2. Κερ. γ’. 22.

(3) Ἰδ. τὰ ἀρχ. λεξικά τοῦ Λάβδ. Σουΐδ. εἰς λέξ. “ σιυχός “ καὶ Ἡσύχ. εἰς λέξ. “ σιυχάζομενος “. — (4) Ἀθην. βιβλ. γ’. σελ. 574. Ὅρα καὶ Πλουτάρχ. εἰς Περικλῆ Τ. 1. σελ. 622. ἐκδ. Γρίσκ.

διὰ τὴν ἀνακίδειαν τοῦ νὰ σηκῶν ἑπάνω τὸ φέρεμά του, ὅρα τὸ ἀντί-
τίμον εἰρημένον (1).

Σημ. δ'. Σελ. 43. Διὰ νὰ αἰσθανθῇ τις τὸ ἅλας τούτου τοῦ
χωρακτηρὸς πρέπει ν' ἀνκαλέσῃ εἰς τὴν μνήμην τὸ σχῆμα τῶν οἰκο-
δομῶν ὅπου ἐδίδοντο αἱ Σεωρίαὶ εἰς τοὺς Ἕλληνας. Ταῦτα ἦσαν εὐρύ-
χωρα ἀμφιεάτρα, πλήρη καθέδρων ὑψομένων, τὸ ἓν μέρος ὑπεράνω
τοῦ ἄλλου εἰς πολὺ ὕψος. Ὅλοι οἱ Σεαταὶ ἦσαν τοποθετημένοι εἰς τὰς
καθέδρας ἐκείνας, καὶ εἰς οὐδένᾳ ἐνυγχωρεῖτο νὰ μὲνῃ εἰς τὸ ἑδα-
φος (2). Ἄς φαντασθῇ λοιπὸν τις, τὸν ἀναίτητον μὲς τοποθετημένον εἰς
καθέδραν κατωτέρας στάσεως, ἔχοντα ὑπὲρ αὐτοῦ ἄλλους Σεατάς,
καὶ ἀνακτείνοντα τὴν κεφαλὴν του διὰ νὰ ἐξατμίξῃ τοὺς ῥυπαροὺς λυ-
ξίγκας, καὶ δέλῃ ἐννοῇται τὸ ἀποτέλεσμα, τὸ ὅποιον αὐτὸς ἔπρεπε νὰ
προξενῇ εἰς τοὺς εἰς τὰ ἐπὶ τῆς σηκῆς παριστανόμενα προσέχοντας.
Ἐπρεπε φυσικῶς νὰ ἔχωσι τὴν κεφαλὴν κεκλιμένην, καὶ σχεδὸν ἑραπτο-
μένην τῆς τοῦ βδελυροῦ. Ὁ λα Βρουῦερ ἐπαχάσθη ν' ἀκολουθήσῃ τὸν
Κατωθῶνα, μετατρέζωντα. "κεκλιμένος ἐπὶ τοῦ νώτου" διότι οὗτος
εἶπε *resupinato corpore*, ἀλλὰ πιθανὸν διὰ ταύτης τῆς λέξεως
ὁ Κατωθῶν ἠθέλησε νὰ ἐρμηνεύσῃ τὸ κίνημα τῆς κεφαλῆς πρὸς τὰ ὀ-
πισθεν.

Σημ. ε'. Σελ. 43. Ἡ λέξις "ἀκρόδρουα" σημαίνει παντὶς ἐξ-
όδου καρποῦς τῶς δένδρων καὶ ἵτωις, ἰδίως, τοὺς δυναμένους νὰ ξη-
ρανθῶσι καὶ νὰ φυλάττωνται τὴν χειμῶνα, ἐπειδὴ τὸ λεξικὸν τοῦ Κυ-
ρίλλου, τὸ εἰς τὰς σημειώσεις, ἀναφερόν ἐν τῷ Ψύχιος (3), ἔχει ῥη-
τῶς "ἀκρόδρουα παντὸς δένδρου καρπὸς φυκτός". Ἀλλ' ὁ Σωμακῆς
(4) ἀπαιτεῖ ὅτι ὁ Θεόφρατος ἐννοεῖ ἐνταῦθα, διὰ ταύτης τῆς λέξεως,
τὰ παρ' ἡμῶν καλούμενα, καρποὶ μὲ πυρήνας. Τοιοῦτοι, καθὼς τὰ ῥο-
δάκινα, τὰ κεράσια, αἱ ἐλαίαι κτλ. Πρέπει προσέτι νὰ γνωστοποιήσω,
ὅτι ἀντὶ τοῦ "μῆλα" χειρόγραφα τινὰ ἔχουσι "μύρτα" μελανοκί-
κινα μύρτα. Εἶναι τόσῳ δυσκολώτερον νὰ κρίνῃ τις ποία τῶν δύο ἐκ
φράσεων εἶν' ἀληθής, (διότι δὲν ὁμιλῶ περὶ ἄλλης τρίτης "μύρα, προ-
δήλως ψευδούς) ὅσον τὰ ἐρυθρομέλινα μύρτα ἦσαν εἰς χρῆσιν παρ'
Ἀθηναίοις, τόσῳ πολλὰ, ὥς καὶ τὰ μῆλα. Τὰ ἔτρωγον νωπὰ, καὶ τὰ

(1) Κεφ. δ'. σημ. γ'. σελ. 179. — (2) Ὅρα τὴν περιήγ. τοῦ Ν.
Ἀναχάρστ. Κεφ. ια'. Τ. 1. σελ. 387. κεφ. δ. Τ. 4. σελ. 1.

(3) Εἰς ἀκρόδρουα. — (4) Γυμν. Πλιν. σελ. 429.

ἐρύλαττον καὶ διὰ τὸν χειμῶνα (1). Ἰσως ἔπρεπε νὰ διαιτησῶ καὶ τὰς δύο γραφάς, τὰ μῆλα καὶ τὰ μελανόκκινα μύρτα, καθὼς εὐρίσκονται ἡνωμένοι εἰς τὸν Ἀθήναιον (2). Ὅσον διὰ τὸ διάστημα τῆς ἡμέρας καθὼς εὐρίσκοντο οἱ ἄνθρωποι εἰς τὴν ἀγορὰν, τοῦτο ἦτο ἀπὸ τὰς τρεῖς ἕως εἰς τὰς ἑξ ὥρας τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου (3). Ὁ λα Βρουῦερ δὲ ἦτο πολλὰ ἀκριβῆς μεταφράζων τὴν ἑκφρασιν „ πληθούσης τῆς ἀγορᾶς, εἰς *plein marché*, ἀλλὰ τὸ μοναδικώτατον ἀντίθετον εἶν' ἐκεῖνο, καθὼς παριστᾷ τὸν Θεόφραστον λέγοντα, ὅτι ὁ βδελυρὸς ἀγοράζει καρύδια, μῆλα κτλ. Ἡ λέξις „ ἀγοράζει “ ἥτις δὲν εἶναι, καὶ οὕτω πρέπει νὰ ᾔν' εἰς τὸν Θεόφραστον, φθεῖρει ἔν ἀπὸ τὰ χαρακτηριστικώτατα τοῦ βδελυροῦ μας, τὸ ὅποιον εἶναι, νὰ τρώγῃ τὰ ὀπωρικὰ χωρὶς νὰ πληρώσῃ τὸν ὀπωροπύλῃν.

Σημ. ζ'. Σελ. 45. Ὡσαύτως ἀνείδιστε καὶ τὸν χωρικὸν (4), ὅτε ἀγοράζει καὶ φέρει αὐτὸς τὰ ὀψώνια του, καθὼς τὸ μέμφεται ἐπίσης καὶ εἰς τὸν φιλάργυρον (5). Ὅσῳ δὲν προήρχετο τοῦτο ἔκτινος ἀνάγκης ἢ δι' ἑλλειψιν μέσου, ἔπρεπε νὰ θεωρῆται ὡς ἀποτέλεσμα τῆς ἀγροικίας, τῆς βδελυρίας, ἢ τῆς φιλαργυρίας διότι ἐπὶ τοῦτο ἦσαν εἰς τὰς Ἀθήνας φροντισταὶ ἢ κομισταὶ ὑπὸ τ' ὄνομα „ προύνεικοι “ εὐρισκόμενοι εἰς τὴν ἀγορὰν, διὰ νὰ κομίζωσιν εἰς ὅλα τὰ μέρη τῆς πόλεως, διὰ τινος μικροῦ μισθοῦ τ' ἀγοραζόμενα ὀψώνια (6).

Σημ. ζ'. Σελ. 45. Ταύτην τὴν συνήθειαν εἶχον οἱ Ἕλληνες νὰ εἰρώσιν εἰς τὰ συμπόσια τὴν αὐλιτρίδας (7).

Σημ. η'. Σελ. 45. Ὁ Κασσιῶν παρατηρεῖ μετὰ λόγου, ὅτι αὐτὴ εἶναι ψευδὴς πρόκλησις, γινομένη διὰ τινος θυμολοχίας (8). Τοῦτο εἶναι μὲ τὸ αὐτὸ πνεῦμα, καθὼς ὁ βδελυρὸς συνεχάρη ἐκεῖνον, ὅστις ἐξημιώθη μεγάλην δίκην. Ὁ Κῶζες παρατηρεῖ, ὅτι δι' ἀπροσεξίαν, τοῦτο τὸ τελευταῖον χωρίον ἡρμηνεύθη εἰς τὸν λα Βρουῦερ οὕτω „ τὸν συγχάριεν δι' ἀξιόλογον ὑπόθεσιν, τὴν ὅποιαν πρὸ ὀλίγου ἐθεώρητεν

(1) Βλ. Πλάτων Ἐπιστολ. γ'. Τ. ια'. Σελ. 172. ἔκδ. δύο Γερ.

(2) Βιβλ. ιδ'. κεφ. 19. Σελ. 653. — (3) Βλ. τὸν Πίνακ. τοῦ Φάσχα εἰς τὴν λέξιν Ἀγορά. — (4) Κεφ. δ'. Σελ. 27.

(5) Κεφ. 22. Σελ. 149. — (6) Ὅρα Ἡσύχ. καὶ τὸν συγγραφεῖα τοῦ Μεγ. Ἐτυμολογ. εἰς τὴν λέξιν „ Προύνεικοι καὶ Μεούρστ. Κεραμικαὶ Γυναικ. Κεφ. ιε'. — (7) Πλάτων. εἰς Πρωταγόρ. Τ. γ'. Σελ. 163. ἔκδ. δύο Γερ. — (8) Βλ. εἰς Κεφ. ια'. Σημ. 2. Σελ. 223.

εἰς τὸ δικαστήριον “. Εἰς τούτοις, εἰς μίαν ἔκδοσιν τῶν χαρακτῆρων τοῦ Θεοφράστου, μεταφρασμένων παρὰ τοῦ λα Βρουῦερ, καὶ τετυπωμένων εἰς Παρίσιους τῷ 1690. εἰς δώδεκα, παρὰ Στεφάνου Μιχαλλέτου, εὐρίσκεται ἡ λέξις *perdre à la place*, ἀντὶ τῆς λέξεως *plaider*.

Σημ. 9. Σελ. 45. Εἰς τὰς Ἀθήνας τὰ ἐργαστήρια τῶν κουρέων καὶ τῶν μυροπώλων, ἦσαν αἱ συνεντεύξεις (ἡ συντυχία) *le rendez-vous*, οὐ μόνον τῶν ἀργῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐπιθυμούντων τὰς καλὰς συναγαστροφάς καὶ τὰ νέα. Ὁ Δημοσθένης (1) μέμφεται τὸν Ἀριστογείτονα, δημαγωγὸν ἀχαλίνωτον, διότι δὲν ἔλλειψε πώποτε ἀπὸ τοῦ νὰ φαίνεται εἰς ἑκατον κουρέα ἢ μυροπώλην.

Σημ. ι'. Σελ. 45. Συγκατετέθηεν νὰ πιστεύω μετὰ τὸν τελευταῖον ἐκδότῃ τῆς μεταφράσεως τοῦ λα Βρουῦερ, ὅτι τὸ λοιπὸν τούτου τοῦ κεφαλαίου, ἀπὸ τὰς λέξεις “ οἰνοπωλῶν “ ἕως εἰς τὸ τέλος ἀποκλειστικῶς δὲν ἔχει οὐδὲ μίαν ἀναφορὰν εἰς τὸν χαρακτῆρα τοῦ βδελυροῦ. Αὕτη ἡ εἰκασία φαίνεται μάλιστα κατὰ τινὰ τρόπον δεδικαιολογημένη ἀπὸ τὴν ἀνακάλυψιν τῶν δύο τελευταίων κεφαλαίων, διότι εἰς τὸ Χ. ἐπιγραφόμενον περὶ Αἰτχροκερδαίας, ὅλον τοῦτο τὸ ἐκτεταμένον τεμάχιον, περὶ τοῦ ὁποῦ προτεχῶς ὠμίλησα, εὐρίσκεται χωρὶς τινος ἀλλοιούσεως, ἂν δὲν ὑποθέσωμεν ὅτι προηγίτο, καὶ διακοπὴν ἐτέθη ὡς ἐπόμενον πολλῶν ἄλλων χαρακτῆρων, ἀποτελούντων τὴν εἰκόνα τοῦ αἰτχροκερδοῦς. Πιθανὸν λοιπὸν ὅτι ἐξ ἀπροτεξίας, ἢ ἐξ ἀμαθείας, τῶν ἀντιγραφέων τις (θίλει) ἔθαλε τοῦτο τὸ ἐκτεταμένον τεμάχιον εἰς τὸ κεφάλαιον τοῦ βδελυροῦ, καὶ ὅτι τὸ λάθος ἅπαξ εἰσαχθὲν θέλει ἔμενε διηγετὲς καὶ εἰς τοὺς ἄλλους ἀντιγραφεῖς. Οὐχ ᾔττον δὲ (διὰ νὰ μὴ ὑποκρύψω τίποτε), εἶναι πολλὰ πιθανόν, καὶ ὅτι ὁ Θεόφραστος ἔδωκε τριτοστέραν ἑκταὶν εἰς τὴν ἰδέαν τῆς βδελυρίας, ὡς ἥδη παρετήρησα (2), καὶ ὅτι τῶν ἀντιγραφέων τις ἢ λογοκλόπων (*plagiaire*) (διότι εἶναι δύσκολον ν' ἀποδείξωμεν, ὅτι τὰ δύο τελευταῖα κεφάλαια εἶναι τοῦ Θεοφράστου) ἔχει, τοῦναντίον, μεταφέρει ὅλον τοῦτο τὸ τεμάχιον εἰς τὸ Α'. κεφάλαιον· τόσῳ μᾶλλον, ὅσον φαίνεται πολὺ βέλτιον νὰ τεθῇ ἐκεῖ· καὶ ὅσα δὲν εἶναι τῶντι εἰς τὸ ια. κεφάλαιον.

(1) Κατὰ Ἀριστογείτ. 1. Τομ. α. Σελ. 786 ἐκδ' Ῥεῖσα.

(2) Κεφ. ια. σημ. α. καὶ β. Σελ. 233.

Σημ. ια'. Σελ. 45. Ὁ Ἀρχιεπὶς ἤτο συνήθως, ὅτι ἤτο ὁ ἐργολάβος τοῦ θεάτρου. Διὰ τὴν εἰσέρχεται τις ἐκεῖ δὲν ἐπλήρωνεν εἰμὴ δύο ὁδολοὺς τιμωμένους ἐξ σολδίων (1). Ἡ Διόρθωσις, καθ' ἣν διώρθωται τὸ “τηνικαῦτα πορεύεσθαι ἄγων,” ἔχει τὸ ἀξιόπιστον ἀπὸ τὸ Α'. κεφάλαιον. καὶ ἐκ τοῦ μέρους τοῦ Ξενοφάντος (2): “αὐτὸν . . . ἦκεν ἄγων ἐπὶ τὴν θέαν.”

Σημ. ιβ'. Σελ. 45. Ἀπὸ τὸν καιρὸν τοῦ Ἀριστοφάνους, τὸ παρὰ τῶν Ἀθηναίων εἰς τοὺς αὐτῶν πρέσβεις διδόμενον διὰ τὰς θαπάνας τῆς πρεσβείας ἀνέβαινεν εἰς δύο δραχμὰς (36 σολδ.) τὴν ἡμέραν (3). Ἀλλ' αὕτη ἡ ποσότης μετὰ ταῦτα ἔλαβε πολλὴν αὐξήσιν. Φαίνεται εἰς τὸν Δημοσθένην (4), ὅτι ἡ πρὸς τὸν Φίλιππον πεμφθεῖσα πρεσβεία, συνισταμένη ἀπὸ δέκ' ἀτομῶν, διακρέεσσα μῆνας τρεῖς, ἔγινεν [coula] εἰς τὴν δημοκρατείαν καθ' ὅλον ἐκαῖνο τὸ διάστημα τοῦ καιροῦ 1000 δραχμῶν (900 λιτρῶν), δι' ἑκάστου πρέσβου.

Σημ. ιγ'. Σελ. 45. Μεταφράζων “καὶ τῷ ἀκολουθῶν, ἠθέλησα καὶ συνδέτω τοῦτο τὸ μέρος τοῦ λόγου, μὲ τὸ προηγούμενον, καθὼς ἔπραξεν ὁ λαβροῦς, ἐπειδὴ εἶν' ὁ λόγος περὶ τοῦ δούλου, ὅστις ἀκολουθεῖ τὸν κύριόν του εἰς τὴν πρεσβείαν. Οἱ ἀρχαῖοι συνοδεύοντο συνήθως εἰς τὰς ὁδοπορίας ἀπὸ δούλους των, φορτωμένους ὡς φορηγὰ ζῶα. Εἰς τὴν πρὸς τὸν Φίλιππον πρεσβείαν, περὶ τῆς ὁποίας προσεχῶς εἵπομεν, ὁ Δημοσθένης ἐνχρίθμιος ὢν, συνοδεύετο ἀπὸ δύο δούλους φορτωμένους ἐπιπλά (5). Ὅσον διὰ τὸν ἀκολουθοῦντα “ἐλάχιστα ἐπιτήδεια τῶν ἱκανῶν,” νομίζω ὅτι ἡ ἀληθὴς γραφή μᾶς διατηρήθη εἰς τὸ Α'. κεφάλαιον “ἐλάχιστα ἐπιτήδεια ἄλλων παρέχειν,” ἐκτὸς τοῦ ἀρθρου “τῶν” τὸ ὅποιον πρέπει ἀναγκαιῶς καὶ τεθῆ πρὸ τῆς λέξεως “ἄλλων” διὰ τὴν ἀναφερομένην εἰς τὴν λέξιν συμπρεσβευτῶν.

Σημ. ιδ'. Σελ. 47. Ἀντὶ τῶν λέξεων “τοῦ ἐλάχιστου τμήματος τοῦ νομίματος, τὸ κείμενον λέγει” καὶ τῶν εὐρισκομ. (χαλκῶν) του-

(1) Ὅρα τὰς σημ. τοῦ Κατωβ. καὶ Βουλανγιέρου περὶ θεάτρου βιβλ. 1. Κερ. 29. — (2) Συμποτ. ἐν ἀρχῇ — (3) Ὅρα σημ. τοῦ Κατωβ. — (4) Περί παραπρεσβ. Τ. α. Σελ. 398 ἐκδ. Ρεϊσίου. — (5) Αἰσχίν. περὶ παραπρεσβ. Τ. γ. Σελ. 273. ἐκδ. Ρεϊσίου καὶ Ξενοφ. Ἀπομνημον. Βιβλ. γ. κερ. ιγ'. 6.

τέσται, ἐκείνων τῶν τμημάτων τοῦ χαλκοῦ, ὧν ἕκαστον τιμᾶται 4 1/2 δηνάριον (1). Τὸ νόμισμα τοῦ χαλκοῦ δὲν εἶχεν εἰσυχθῆ εἰς τὰς Ἀθήνας, εἰμὴ κατὰ τὸν καιρὸν τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου (2).

Σημ. ιε. Σελ. 47. Αὕτη ἡ παροιμία, “ὁ Ἑρμῆς εἶναι κοινός, συμφωνεῖ μὲ τὸ *J en relies part*, (ἔχω μέρος) τῶν Γάλλων. Οἱ Ρωμαῖοι ἔλεγον εἰς παρομοίαν περίστασιν “*in commun*.”

Σημ. ις. Σελ. 47. Ἀντὶ τοῦ “τὰ δὲ δὴ τοιαῦτα καὶ” εὐρίσκει τις εἰς τὸ λ. κεφάλαιον τὴν ἀπλὴν καὶ ἀληθῆ γραφὴν “καὶ τὰ τοιαῦτα”. Εἶναι τὸ αὐτὸ τοῦ “Φειδωνεῖα” ἀντὶ τοῦ ὁποίου ἀναγινώσκεται εἰς τὸ αὐτὸ κεφάλαιον “Φειδομένη” γραφὴ, τὴν ὁποίαν παρεδόχην ἑρμηνεύσας διὰ τοῦ φειδωλῶς. Ὅθεν ἡ διόρθωσις τοῦ Σωμαΐζου, ἥτις θεωρεῖ ταύτας τὰς λέξεις ὡς ἓνα στίχον ληφθέντα ἐκ τινος ποιητοῦ.

“Φεῖδωνι μέτρον πύνδακ’ ἐγκεικρουσμένον.
ἀποκαθίσταται ἀπολύτως ἀνωρελῆς (3).

Σημ. ιζ, Σελ. 47. Ὁ Κατωθὼν ἀμολογεῖ, ὅτι δὲν εἶναι πολλὰ εὐχαριστημένος ὁ ἴδιος ἐκ τοῦ τρόπου, δι’ οὗ προτείνει ν’ ἀποκατασταθῇ τὸ κείμενον τούτου τοῦ μέρους, προφανῶς παρηλλαγμένου. Κινδυνεύει μάλιστα ν’ ἀποκρίψῃ ὅλον τὸ χωρίον τῆς Λατινικῆς μεταφράσεώς του· καθὼς ἔπραξε καὶ ὁ λα Βρουῆρ. Ἀντὶ τοῦ “ὑποπρίσθαι φίλου ἐπιλαθὼν ἀποδόσθαι” ἀναγινώσκει τις εἰς τὸ ε. κεφάλαιον “ὑποπρίσθαι, φίλου δοκοῦντος πρὸς τρόπον πωλεῖσθαι,” καὶ πλέον οὐθέν. Πρέπει νὰ ὑπολάβῃ τις ὅτι ἡ ἀληθὴς λέξις εἶναι μετὰπεπλασμένη ὑπὸ ταύτης τῆς δύο ποιικίλης. Χωρὶς νὰ ὁμιλήσω περὶ τῶν εἰκασίων προβαλλομένων ὑπὸ πολλῶν διαφόρων κριτικῶν (4). Ἰδοὺ πῶς ἤθελον τολμήσει νὰ διορθώσω τὸ κείμενον “ἀποπρίσθαι, φίλου δοκοῦντος, πρὸς τρόπον πωλεῖν, καὶ ἐπιβαλὼν ἀποδόσθαι.” ἢ (ἂν δὲν εἴλῃ τις νὰ μεταφέρῃ ἐνταῦθα μέρος τῆς διαφορᾶς τοῦ λ. κεφαλαίου), “ἀποπρίσθαι φίλου, καὶ ἐπιβαλὼν ἀποδόσθαι.” Ἡ λέξις “ἀποπρίσθαι” τὴν ὁποίαν ἀντικατέστηται εἰς τὸ “ὑποπρίσθαι” σημαίνει, δυνάμει τῆς προθέσεως “ἀπὸ” πρίσθαι ἀπὸ τινος, ὑποπρίσθαι ἐκ τινος “

(1) Ὅρα τὴν 13. σημ. τοῦ ε'. Κερκλ. σελ. 201. — (2) Ὅρα τὴν περιήγ. νέου Ἀναχάρστ. Κερ. 55. Τ. 3. σελ. 112.

(3) Ὅρα τὰς σημ. τοῦ Φίτχερ. — (4) Ὅρα αὐτόθε.

καὶ μὲ τὴν ἐπομένην λέξιν “ φίλου, ἀποπρίσθαι φίλου. Ὁ Ἀριστοφάνης τὴν μετεχειρίσθη εἰς τὴν αὐτὴν ἔννοϊαν.

Ἡ δαιμόνι' ἀνδρῶν, ἀποπρίω τὴν λήκυθον.

Αὕτη εἶναι μία συμβουλή, τὴν ὁποῖαν ὁ Διόνυσος δίδει εἰς τὸν Εὐριπίδην, ν' ἀγοράσῃ τὴν φιάλην ἢ τὴν λάγνησον τοῦ Αἰσχύλου, καθὼς συμβουλεύει καὶ εἰς τοῦτον νὰ τὴν πωλήτῃ εἰς τὸν Εὐριπίδην.

Ἀλλ', ὦ γὰρ ἔτι καὶ νῦν ἀπόδου πάσῃ τέχνῃ (1).

Ἡ φράσις “ πρὸς τρόπον πωλεῖν, “ θέλει νὰ εἴπῃ, νὰ πωλῇ τις εἰς δικαίας τιμὰς, καθὼς ἢ ἀντίθετός της “ ἀπὸ τρόπου πωλεῖν, ἤθελε σημαίνει, πωλεῖν εἰς τιμὰς ὑπερβολικὰς. Ὅσον τὸ “ ἐπιβαλὼν “ (τὸ ὁποῖον ἀντικατέστηκα μὲ το ἐπιλαβὼν), εὐρίσκω ταύτην τὴν λέξιν μεταχειρισμένην ὑπὸ τοῦ Ἀριστοτέλους εἰς τὴν σημασίαν τοῦ “ προσθέτειν εἰς τὴν τιμὴν τοῦ πράγματος, καὶ μάλιστα εἰς παράτασιν πλείονος τιμῆς. Ὁμιλῶν περὶ τροφίμων πωλουμένων εἰς κατωτάτῃν τιμὴν δι' ἑλλειψιν πλειοδοτοῦντων, λέγει (2), “ ὀλίγου μισθωσάμενον, ἀντ' οὐδενὸς ἐπιβάλλοντος “. Ἡ σημασία τούτων τῶν λέξεων τοῦ ἐμπορίου, ἅπαξ καλῶς προσδιορισμένων εἶν' εὐκόλουν νὰ ἐννοήτῃ ἐλπίνο, τὸ ὁποῖον ὁ Θεόφραστος ἤθελε νὰ εἴπῃ. Ὁ βδελυρὸς ζητεῖ τὴν εὐκαιρίαν ν' ἀγοράσῃ παρά τινος τῶν καλῆτέρων φίλων του, σχεδὸν διὰ τίποτε, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον μετὰ ταῦτα πωλεῖ εἰς ἄλλον ἢ (τὸ θρυμνότερον) εἰς αὐτὸν τὸν φίλον, εἰς τιμὴν ὑπερβολικὴν.

Σημ. ιη'. Σε'. 47. Προτιμῶ τὴν ἑρρασίαν τοῦ “ τεσσαράκοντα μνᾶς, τῆς τοῦ τριάκοντα μνᾶς (3) “ ὡς ἀρμόζουσιν εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν 4. δραχμῶν. Κατὰ ταύτην τὴν γραφὴν, ὁ βδελυρὸς, ἐνῷ ἀποδίδει τὴν ὀφειλὴν του τῶν 4000 δραχμῶν, συμποσούμενων 40 μνῶν (3600 λιτρῶν) ἀποκόπτει ἐκ τούτων 4. δραχμὰς, τουτέστιν 1. τοῖς χιλίοις (4).

Σημ. ιθ'. Σε', 47. Περαιτέρωτα ἤδη (5) ὅτι εἰς τοὺς Ἀθηναίους, ἡ φατρία ἢ συναδελφότης, ἦτο τὸ τρίτον μέρος τῆς φυλῆς. Τὸ συμπόσιον, περὶ τοῦ ὁποῖου ὁμιλεῖ ἐνταῦθα ὁ Θεόφραστος εἶναι, πιθανόν, ἐλπίνο τὸ ὁποῖον ἦταν οἱ πατέρες ὑπόχρεοι νὰ δίδωσι πρὸς τοὺς τῆς φατρίας των, ὅταν ἔφερον τὰ τέκνα των εἰς ἡλικίαν 3. ἢ

(2) Ἀριστοφ. Βατρ. 1227 καὶ 1235. ἐκδ. Βρούνη. — (2) Ἀριστοφ. Πολιτικ. βιβλ. α'. Κεφ. 6'. Τ. 2. σελ. 304. ἐκδ. Αὔρελ. εἰς 8.

(3) Βλ. διαφ. γραφ. — (4) Ὁρκ. Κεφ. 5'. σημ. 12 σελ. 204

(4) Κεφ. α'. σημ. 6'. Β. σελ. 168.



4 ἐτῶν, ἢ μάλιστα κατ' ἄλλους, εἰς ἡλικίαν μᾶλλον προεχωρημένην, διὰ τὰ καταγραφῶσιν εἰς τὸ πρωτόκολλον τῆς Φατρίας (1). Τὸ κύριον μέρος τοῦτου τοῦ συμποσίου ἦτο ἐν πρόβατον, τὸ ὁποῖον ἐθυσίαζον, καὶ τὸ ὁποῖον ἔπρεπε νὰ ᾗν' ἐκλεκτὸν καὶ παχύτατον, διὰ τὰ μὴ ἐκτίθεται εἰς τοὺς ἀστεϊσμούς τῶν συναδελφῶν (2). Καθὼς ἦσαν ὑπόχρεοι ὑπὸ τῶν νόμων εἰς ταύτην τὴν θυσίαν καὶ εἰς τὸ κατὰ συνέπειαν συμπόσιον, πᾶς τις ἐννοεῖ καλῶς, ὅτι ὁ βδελυρὸς τοῦ Θεοφράστου ζητεῖ ν' ἀποζημιωθῇ, ἀπαιτῶν παρὰ τῶν συναδελφῶν του, καὶ διὰ τὰ τέκνα του, μέριδα τοῦ Συσιασθέντος ζῶου.

ΚΕΦΑΛ. ΙΒ'. Σημ. 1. Σελ. 49. * Ὁ λα Βρουῦερ πρέπει νὰ ἐδυσκολεύθη πολλὰ, ὡς καὶ ἐγὼ, εἰς τὸ νὰ ἐρμυνέσῃ τὴν Ἑλληνικὴν λέξιν “ κομᾶζειν “ τὴν ὁποίαν εἰς τὸ λατινικὸν μεταβάλλει τις ἄκριβως (comessari), ἐπειδὴ τὴν μετέφρασε διὰ τοῦ “ δεῖπνεῖν “. Ἐγὼ τὴν παρέφρασα διὰ τούτων τῶν λέξεων ἐξερχόμενος ἀπὸ μέγαν δεῖπνον, ἀπέρχεται νὰ περάτῃ τὴν νύκτα κτλ. θίγει οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ Ῥωμαῖοι ἐνόουν διὰ ταύτης τῆς λέξεως τὴν διαγωγὴν τῶν ἀπὸ δεῖπνον ἐξερχομένων οἷτινες ἀντὶ νὰ κοιμηθῶσι μετεχειρίζοντο τὸ λοιπὸν τῆς νυκτὸς εἰς τὸ νὰ πρέχωσι τὰς ὁδοὺς συναδεδυμένοι ἀπὸ αὐλίας ἢ αὐλιτρίδας νὰ ἐπισκέπτονται διαδοχικῶς τοὺς φίλους των, νὰ εἰσέρχωνται εἰς τοὺς οἴκους των, καὶ ἐκεῖ νὰ οἶνοποτῶσι πάλιν, ἢ νὰ μένωσι πρὸ τῶν θυρῶν αὐτῶν, καὶ νὰ τοὺς φιλοφρονῶσι μὲ ᾄσματα. Πᾶς τις ἐννοεῖ καλῶς, ὅτι ἄνθρωποι ἐκτεθειμένοι τοιοιτοτρόπως, δεῖν πρέπει διόλου νὰ λησμονῶσι τῆς ἐρωμένης των. Τελευταῖον τὸ “ κῶμος “ (ἐξ οὗ παράγεται τὸ ἡμέτερον “ κομᾶζειν “) εἶναι κατὰ τινα σοφὸν Γραμματικόν “ multitudo hominum ebriosorum nocturno tempore per vias vagantium, et postes amicarum opsidentium easque cantinelis amatoriiis oblectantium. Κατὰ τοῦτον τὸν ὅρισμόν ἡδυνάμην νὰ μεταφράσω “ νὰ δώσῃ μουσικὴν ἁρμονίαν εἰς τὴν ἐρωμένην του. donner une sérénad à sa maîtresse· ἀλλ' ἐπρόκεινα μᾶλλον νὰ ἐξηγηθῶ κατὰ τινα τρόπον ὀλιγώτερον σαφέα, διὰ τὰ περιλάβω ὅλον τὸ πλάτος τῆς λέξεως “ κομᾶζειν “ ἥτις ἡδύνατο περὶ πλέον νὰ σημαίνῃ καὶ “ ν' ἀπέλθῃ διὰ τὰ συγκοιμηθῇ μὲ τὴν ἐρωμένην του. Αὕτη ἡ τελευταία

(1) Ὅρα κερ γ' Σημ. 9. Σελ. 176. — (2) Μεουρσ. Ἑλλην. ἐορ. τῶν βιβλ. α. εἰς Ἀπατούρια.

σημασία, ἥτις ἤθελε προξενήσει πλείονα δρυμύτητα εἰς τὸν χαρακτήρα τοῦ τὰ πάντα κατὰ καιρὸν πράττοντος, εὐρίσκεται ῥητῶς εἰς τὸν συγγραφεὰ τοῦ μεγάλου ἐτυμολογικοῦ “ κῶμος “ . . . καὶ τὸ κομᾶ-
ζειν τοὺς ἐρωδοντας πρὸς τὰς ἐρωμένους, οἱ ἐπὶ τῷ συγκοιμᾶσθαι
θαδίζουσι· δύναται τις νὰ ἴδῃ ἐν παράδειγμα τούτων τῶν δρόμων καὶ
νυκτερινῶν ἐπισκέψεων εἰς τὸν περιηγητὴν τοῦ νέου Ἀναχάρσιδος (1).

Σημ. 6'. Σελ. 49. Ὁ Λουκιανὸς μᾶς λέγει περὶ τινος φιλοσόφου, διὰ μίαν παρομοίαν ἀνοητίαν ἀκρίτως συμβουλευόντος ἄγαμὸν τινα μεταξὺ συμπόσιου, περὶ γάμων· ὅστις ἐκ τούτου, ὡς δύναται τις νὰ φαντασθῇ καλῶς, κατέστη ὁ γέλως ὅλων τῶν συσσίτων· “ γέλως ἐπὶ τούτοις ἐγένετο, ὡς οὐκ ἐν καιρῷ λεγομένοις “ (2).

Σημ. γ'. Σελ. 49. Ὁ λα Βρουῦερ νομίζει ὅτι οἱ Ἕλληνες οὕτως συναισθημένοι, τὴν αὐτὴν ἡμέραν καθ' ἣν ἐβυστίαζον νὰ δειπνώσι μὲ τοὺς φίλους των, ἢ νὰ πέμπωσιν εἰς ἕκαστον τούτων μέρος τοῦ θύματος (3), ἡ ἀκαιρία συνίσταται ἐνταῦθα εἰς τὸ νὰ ζητῇ τὸ μέρος τοῦ παρά-
καιρα, ὅτε τὸ συμπόσιον ἦτο ἀπορατισμένον καὶ ὅτε ἡδύνατο μάλισ-
τα νὰ ᾔν' εἰς αὐτὸ προτακτικημένος. Ὁ Ρεΐτμος νομίζει ἐκ τοῦ ἐναντίου, ὅτι τὸ χωρίον τοῦ Θεοφράστου παριστᾷ ταύτην τὴν ἔν-
νοιαν, “ ὁ ἀκαιρος ἔρχεται νὰ ζητήτῃ μερίδα τοῦ θύματος, ἐνῶ
τοῦτο ἤδη διεμερίσθη ὅλον εἰς τοὺς συσσίτους, οἵτινες ἀρχίζουσι νὰ
τρώγωσιν εἰς αὐτὸν τὸν οἶκον τοῦ θυσιάσαντος· “ καὶ ἰδοὺ, εἰς τί
συνίσταται ἡ ἀκαιρία (4). Αὕτη ἡ ποικιλία τῶν γνωμῶν δεικνύει τοῦ-
λάχιστον, ὅτι τὸ χωρίον δὲν εἶναι σαφές, καὶ ἂν δὲν ᾔναι παντά-
πασι διεσθαρμένον. Τρόντι, ἀντὶ τοῦ “ τόμον, ὁ Φίσχερ μᾶς εἰ-
δοποιεῖ ὅτι χειρόγραφόν τι παριστᾷ “ τόκον “ ἔκφρασις, τὴν
ὁποίαν πολλοὶ κριτικοὶ εὐρίσκουσι μᾶλλον πιθανωτέραν, καὶ ἥτις δίδει
ταύτην τὴν ἔννοιαν “ τρέχει διὰ ν' ἀπαιτήσῃ νὰ τοῦ πληρώσῃ τοὺς
τόκους τοῦ χρέους “. Δὲν δύναται τις ν' ἀρνηθῇ, ὅτι τοῦτο εἶν' ἄλη-
θὴς ἀκαιρία· τὸ ν' ἀπέλθῃ νὰ ζητῇ τὴν πληρωμὴν τῶν τόκων πρὸς
τὸν ὅστις προσφέρει συμπόσιον, καθ' ἣν στιγμὴν μάλιστα εὐρίσκεται
εἰς τὴν τράπεζαν μὲ τοὺς φίλους του, ἀπαιτεῖται μόνον νὰ βεβαιω-

Εἰς τὸ τέλος τοῦ κέ. κεφ. Τ. 6'. Σελ. 77. — (2) Συσσιτ. ἢ Λαπιθ.
Τ. 5'. σελ. 78. ἐκδ. δύο Γερ. Deux-ponts.

(3) Ὁρα κερ. 5'. σημ. α. σελ. 213 καὶ σημ. τοῦ Κασωβ.

(4) Ὁρα τὰς σημ. τοῦ Φίσχερ.

ἰθὺς ἂν αὕτη ἦτο ἡ ἰδέα τοῦ Θεοφράστου. Τρίτη τις ὑπόθεσις, τὴν ὑπο-
 ποίαν νομίζω ὅτι εἶδον ἀνυπόθετος (παροδικῶς) εἰς τὴν μετάφρασιν τοῦ
 Πολιτιανοῦ, καὶ εἰς τὴν ὁποίαν ὁ Φίτγκερ δὲν προσήξε παντάπασιν, εἶ-
 ναι “ λόγον “ ἀντὶ τοῦ “ τόμον ἢ τόκον “. διότι οὗτος ὁ μετα-
 φραστὴς λέγει ῥητῶς “ *tabulam rationis efflagitat*, τοῦλά-
 χιστον, ἐπειδὴ δὲν ἠθέλησε νὰ μεταβάλῃ τὴν λέξιν “ τόμον “ ἀντὶ
tabulam rationis, ἀπομακρύνεται πολλὰ τῆς συνήθους σημασίας
 τῆς λέξεως ταύτης. Ὅπως καὶ ἂν ᾔνοι, ἂν τὸ “ λόγον “ ᾔνοι γρα-
 φὴ ἀληθὴς, ἤθελεν ἀκολουθεῖ αὕτη ἡ ἔννοια “ τρέχει ἐκεῖ ὃ ἀπαιτῆται
 νὰ τοῦ δώσῃ ἰσολογισμόν Χωρὶς νὰ τὴν ἐγγνηθῶ, δύναται
 τις τοῦλάχιστον νὰ βεβαιώσῃ, ὅτι τοῦτ' ἐστὶν ἀκαιρία, τὸ νὰ ἔλθῃ
 τις νὰ ὁμιλῇ περὶ ὑποθέσεων εἰς εὐωχουμένους, καὶ ἔτι μᾶλλον νὰ
 τοὺς ἀπαιτῇ λογαριασμούς.

Σημ. δ'. Σελ. 51. Αὕτη εἶν' ἡ κατὰ γράμμα μεταφρασις τοῦ
 κειμένου “ παρὼν διαίτη “. Ὁ Δουπόρτης στοχάζεται τὸ ἐναντίον
 τοῦ Κατωδῶνος, ὅτι ὁ περὶ τοῦ ὁποίου ὁμιλεῖ ἐνταῦθα ὁ Θεόφραστος
 παρευρίσκειται εἰς αἵρετοκρισίαν, κατὰ συμβεβηκός, καὶ ὄχι ὡς διαιτητής·
 καὶ στηρίζεται εἰς τοῦτο, ὅτι, ἂν ἤθελεν ἦσθαι κατ' ἐκλογὴν αἵρετο-
 κριτής, ὁ Θεόφραστος ἤθελεν εἶπει “ ἐπιτετραμμένος τὴν δίαιταν “
 καὶ ὄχι, “ παρὼν διαίτη “ παρατηρῶ, ὅτι ἡ πρώτη ἔκφρασις δὲν
 εἶν' ἀποκλειστικῶς ἡ μόνη, τὴν ὁποίαν μεταχειρίζεται τις εἰς παρο-
 μοίαν περιστατιν. Εἰς τὸ ἐ. κεφάλαιον ὁ Θεόφραστος εἶπε, “ παρα-
 κληθεὶς πρὸς δίαιταν, καὶ ὃ πάρεστι “. καθὼς ὁ Δημοσθένης (1),
 ὁμιλῶν περὶ τῶν δύο διαιτητῶν εἶπεν “ οἱ παρόντες ἑκάτερον ἐπὶ
 τῇ διαίτῃ. Λοιπὸν πολλὰ πιθανόν, ὅτι τὸ “ παρὼν διαίτη “ πρέπει
 νὰ ἐννοῇται, περὶ τοῦ ἐνὸς τῶν δύο διαιτητῶν ἢ ἵσως τοῦ “ ἐπι-
 διαιτητοῦ.

Σημ. ε'. Σελ. 51. Τὸ κείμενον λέγει “ καὶ ὀρχισόμενος ἐφα-
 σθαι ἐτέρου μηδέπω μεθύοντος “. Εἰς τοὺς ἀρχαίους ὁ χορὸς δὲν ἦτο
 παντάπασιν ἀντικείμενον ἀδιάφορον. Κῆνεις, λέγει ὁ Κικέρων, δὲν χο-
 ρεῖται χωρὶς νὰ μεθύῃ, ἢ τοῦλάχιστον νὰ ᾔν' ἄφρων, κτλ. (2). Ἐν

(1) Κατὰ Νεάρχ. Τ. 6'. σελ. 360. ἐκδ. Ραΐσκ. — (2) ὑπὲρ τοῦ
 Μουρέν. 6. Τ. ε'. σελ. 263 ἐκ Γενέσ. 1758. καὶ τὸ 5'. Κεφ. ταύ-
 πων τῶν χαρακτ. σελ. 87.

τούτοις εἰς τὰ μεταξύ τῶν φίλων συμπόσια ἦτο βαρβαρότης τὸ ν' ἀποφύγη τὸν χορὸν, ἔταν ἦτο προσηκούμενος εἰς τοῦτο (1).

ΚΕΦΑΛ. ΙΓ'. Σημ. α. Σελ. 51. Ἡ λέξις περιεργία διαγοῖται τὸ ἐπιδεικτικὸν τοῦ νὰ προσφέρῃ τις ὑπηρεσίαν πρὸς ὅλους, τὸ νὰ μιγνύηται εἰς ὅλα διὰ νὰ φαίνηται ὅτι μετέχει ἡ φροντίξει δι' ὅλα, καὶ ἐνίοτε νὰ πράττῃ πράξεις ἀνωφελεῖς, καὶ περιττάς.

Σημ. β'. Σελ. 51. Ἐβιάσθην νὰ παραφράσω ὀλίγον τι τοῦτο τὸ χωρίον, τὸ ὅποιον ἐνσχόλητε πολὺ τοὺς κριτικούς. Ὁ Κασσιανὸς προτείνει δύο διορθώσεις τὰς ὁποίας δύναται τις νὰ ἴδῃ εἰς τὰς διαφόρους γραφὰς τοῦ κειμένου. Ἡ ἔννοια τῆς πρώτης, τὴν ὅποιαν ἤκαλούθηεν εἰς τὴν μετάφρασίν του εἶναι *rem quae omnium confessione Justa est, pluribus verbis, in aliquo inhærens, docere instituit nullo modo posse argui*.

Ἀλλ' ἐγὼ βλέπω μὲ τὸν Φίσερ, ταῦτα τὰ εἶδη τῆς διορθώσεως ὡς ἀντιβαίνοντα εἰς τοὺς νόμους τῆς ὑγειοῦς κριτικῆς. Δὲν θέλω ὁμιλᾷν περὶ τινῶν ἄλλων εἰκασίῶν, τὰς ὁποίας δύναται τις νὰ ἴδῃ εἰς τὰς σημ. τούτου τοῦ τελευταίου, οὔτε περὶ ἐκείνων τοῦ σοφοῦ Βρονάρδου, προτείνοντος ν' ἀναγνώσκωμεν, "ἐπτείνει δικαστὺς ἐλεγχθῆναι". Ὁ λὰ Βρονυέρ ἀρεῖς ἐνταῦθα τὸν Κασσιανόν, ἐπρωτίμην ν' ἀπολουθῇ μᾶλλον τὸ κείμενον, τοιοῦτον ὅποιον εἶναι, δίδων εἰς αὐτὸ ταύτην τὴν σημασίαν. "καὶ εἰς πρῶμα, τὸ ὅποιον ὀλόκληρος σύλλογος κρίνει εὐλογον, καὶ ὅπου δὲν εὑρίσκεται ἡ μικροτέρα δυσκολία νὰ ἐπιμένῃ ἐπὶ πολὺ εἰς εὐληπτον περίστασιν, διὰ νὰ γίνηται μετὰ ταῦτα τῆς γνώμης τῶν ἄλλων. Ἐγὼ σχεδὸν ἠρμήνευσα τὴν αὐτὴν ἔνοιαν. Ὅταν εἰς τὸ κείμενον, μακρὴν τοῦ νὰ τὸ εὔρω διεσθαρμένον, θέλω συγκατατεθῇ νὰ πιστεύω, ὅτι τὸ "ἐντινι εἰς", εἶναι σχῆμα, τὸ ὅποιον οἱ Γραμματικοὶ καλοῦσι "τμήσιν (tmesis), καὶ τὸ ὅποιον ἰσοδυναμεῖ μ' ἐκείνην τὴν ἀπλὴν ἔκφρασιν, "ἐντὶς τι". Ἐναντιούμενος πρὸς τινὰ (τῶν γνωριζόντων τὴν ὑπόθεσιν δικαίαν) καὶ νὰ προβάλῃ εἰς αὐτὸν προτάσεις. Εἶναι ὁμοιότροπον μὲ τὸ ὑπὸ τοῦ Ξενοφάντος (2) ἐκφραζόμενον "ἂν παρά τι ποιήτῃ", ἀντὶ τοῦ, "ἂν παραποιήτῃ τι".

(1) Βλ. τὸ κεφ. ιε. τούτων τῶν χαρακτηριστῶν Σελ. 87.

(2) Συμποσ. 4. 17 μὲ τὰς σημ. τοῦ Βακχίου.

Σημ. γ'. Σελ. 51. Αὕτη ἡ ἔκφρασις "καὶ διεύρειν τοὺς μαχο-
μένους, (καὶ) οὕς οὐ γινώσκει, ἤθελεν εἶσθαι κάλλιστα, ἂν ἡ δευτέρα,
καὶ τὴν ὁποίαν ἐγκατέκλειστα μεταξὺ δύο καμπύλων, δὲν ἤθελεν εἶσθ'
ἐκεῖ διόλου. Ἠκολούθητα τὴν τοῦ Κατωθῶνος ἐκτὸς τοῦ "διεύρειν
". Ἀντὶ ταύτης τῆς τελευταίας λέξεως, οὗτος ὁ κριτικὸς δια-
φυλάττει τὸ "διεγείρειν" εἰς ἔννοιαν διόλου ἀντίθετον, τὴν ὁ-
ποίαν ὁ λα Βρουῦερ ἡρμήνευτεν οὕτω "τοῦ νὰ εἰταχθῇ εἰς μίαν
ἑριδὰ ὅπου εὐρίσκεται παρῶν, οὕτως, ὥστε νὰ παροξύνῃ περισσότερον.

Σημ. δ'. Σελ. 51. Τὸ κείμενον ἔχει "μετὰ τὴν αὔριον" ἀλλ'
ἐγὼ νομίζω, ὅτι πρέπει ν' ἀναγινώσκηται "κατὰ τὴν αὔριον". Διό-
τι φαίνεται φυσικώτερον, ὅτι ὁ πολυπράγμων ἢ περίεργός μας, ζη-
τεῖ τὰς διαταγὰς τῆς αὔριον, παρὰ τῆς μεθαύριον. Ἄλλως δὲ, εἰς
τοῦτο δὲν ἔχει τίποτε τῶσδε κοινὸν εἰς τὰ χειρόγραφα, εἰμὴ τὴν
σύγχυσιν ἐκείνων τῶν δύο προτάσεων. Ἐχομεν ἐν ἄλλο παράδειγμα
τούτου εἰς αὐτὸ τοῦτο τὸ βιβλίον (1), ὅπου ἀντὶ τοῦ "κατὰ σπου-
δὴν" τὸ ὁποῖον εἶν' ἡ καλὴ γραφή, τινὲς ἀναγινώσκουσι "μετὰ
σπουδὴν" (*) τοῦλάχιστον ἢ ἀληθοῦς γραφῇ δὲν ἦτο ἀρχαιόθεν "μετὰ
σπουδῆς". Ὁ λα Βρουῦερ ἔχει ὁμοίως μεταφράσει διὰ τὴν αὔριον
εἶτε, διότι δὲν ἠθέλησε νὰ ἐρμηνεύσῃ κατὰ γράμμα τὸ κείμενον, εἴ-
τε, διότι τὸ ἔκρινε διεφθαρμένον.

Σημ. ε'. Σελ. 51. Ὁ Κατωθῶν ἐνόησε κάλλιστα ὅτι ὁ Θεόφρα-
στος παριστᾷ ἐνταῦθα τὸν περίεργόν του νὰ ὑποκρίνηται τὸ πρόσωπον
ἐνὸς μεσιτεύοντος. Ὅσον διὰ τὴν σημασίαν τῆς λέξεως "δομάτιον"
οἰκημὸν τοῦ κοιμᾶσθαι, (κοιτῶν) δύνανται τις νὰ προσθήσῃ, εἰς τὸ παρὰ
τοῦ Κατωθῶνος λεγόμενον, τὴν ἀξιοπιστίαν τοῦ Ἀριστοφάνους. (2).

Σημ. ζ'. Σελ. 53. Εἰς τοῦτο τὸ κείμενον, τὸ ὁποῖον εἶναι πι-
θανῶς διεφθαρμένον, παραδέχομαι εὐθὺς μὲ τὸν Φίτχερ τὴν γραφὴν
"κυυματιζομένην" εὐρισκομένην εἰς τινὰ χειρόγραφα, κατὰ προτίμη-
σιν τῶν δύο ἄλλων, "καλλοπιζομένην" καὶ "μαλακιζομένην". Ἡ πρό-
τη δὲν δίδει καμμίαν ἔννοιαν, ἢ δὲ δευτέρα, μὴ σημαίνοντα εἰμὴ
ἐλαφρὰν τινὰ ἀδιαθεσίαν, δὲν δικαιοῦναι ἀποχρώντως τὴν παρὰ τοῦ
ιατροῦ γινομένην ἀπαγόρευσιν νὰ μὴ δώσωσιν οἶνον εἰς τὸν ἀσθενῆ

(1) Κεφ. α'. Σελ. 6. ἐπιτομή.

(*) Ἀληθμονήτα ν' ἀναφέρω εἰς τὸν ἀνήκοντα τόπον αὐτὴν τὴν διὰ
φορὸν γραφὴν ἣτις εἶναι ἀξιόπαρακτῆρητος — (2) ἐκκλησιάζ. 8.

Ο Βερνάρδος υπολαμβάνει ὅτι ἀνεγινώσκετο ἀρχαίως, “ ἡπιάλω καυ-
ματιζομένω “. Ἡ διόρθωσις τοῦ Κασσιανῶνος δὲν εἶναι διόλου παρα-
δεκτή. Δὲν ἐστάθη εὐτυχέστερος εἰς τὴν ἐρμηνείαν, τὴν ὁποίαν δίδει
τῆς λέξεως “ εὐτρεπίσαι, “ θεωρήσας αὐτὴν ὡς συνώνυμον τοῦ “ με-
ταιωρίζειν, “ εἰς τὴν ἔννοιαν, νὰ θέλῃ τὸν ἀσθενῆ ἐπὶ τοῦ κραθδᾶ-
του τοῦ διὰ νὰ δυναθῇ νὰ πῇ θεραπευτικὸν τι. Εἶχα ἤδη ἀπορασίσει,
ὅτι ἔπρεπε νὰ διορθώται ὅλον τοῦτο τὸ χωρίον οὕτως: “ καυματιζο-
μένω δοῦναι φήτας βούλεσθαι διάπειραν λαμβάνειν, εἰ εὐτρεπίσει τὸν
κακῶς ἔχοντα “. Ἀντὶ τοῦ καυματιζομένου φήτας β. δ- λαμβάνειν εὐ-
τρεπίσαι τὸν κακῶς ἔχοντα “. Ὅταν βλέπω κατὰ πρότον, εἰς τὰς
σημειώσεις τοῦ Φίσεχερ, ὅτι ὁ Ρεΐσκιος εἶχε προτείνει τὴν αὐτὴν διόρ-
θωσιν, ἀν τοῦτο δὲν εἶναι, εἰμὴ ἀντὶ τοῦ “ δοῦναι “ ἤθελε νὰ προσ-
τεθῇ εἰς τὸ καίμενον τὸ “ διδόναι “. Ἀλλ’ ὁ Ρεΐσκιος εὐχαριστήθη
νὰ προτείνῃ ταύτην τὴν εἰκασίαν, χωρὶς νὰ εἰπῇ τίποτε περὶ τῆς
ἐννοίας, τὴν ὁποίαν ἤθελε νὰ τῆς δώτῃ, καθὼς, ἀν αὕτη ἡ ἐννοία
ἤθελεν εἶσθαι ὑπ’ ὄψιν ὄλων. Αὕτη ἡ εἰκασία δὲν ἤθελεν εἶσθαι εὐ-
τυχέστερα τῶν ἄλλων, ἀν δὲν ἐλαμβάνετο ἡ λέξις “ εὐτρεπίσαι “ εἰς
τὴν ἱατρικὴν ἐννοιαν τοῦ, *traiter ou de guérir (curare)*.
Τοῦτό ἐστι πραγματικῶς εἰς ταύτην τὴν ἐννοιαν, τὴν ὁποίαν εὐ-
ρίσκει τις συνεχῶς εἰς τὸν Ἱπποκράτην. Δὲν θέλω ἀναφέρει εἰς αὐτὸ
εἰμὴ ἐν μόνον παράδειγμα: “ ἐπὴν τὸ νοῦσημα ἅπαξ ἐν τῷ σώματι
γίνεται, εἰς τὸ νοσέον τρέπεται, ἢν μὴ τις εὐτρεπίξῃ (1). Ὅσον δὲ
πρὸς τὴν Γραμματικὴν σύσταξιν ταύτης τῆς διορθώσεως, ἡδυνάτό τις νὰ
τὴν δικαιώτῃ ἀν ἦτο ἀνάγκη, ἕκτινος ἄλλου μέρους τοῦ Θεοφράστου (2),
“ εἴν βούληται τις ἀσθενούντος ἀνθρώπου διαπειρᾶσθαι, εἰ βιώσιμος,
λαύειν κελεύουσι κ τ λ. Ἀλλὰ διὰ τὴν αὐξηρότητα ἡδυνάτο ν’ ἀ-
φήσῃ καὶ τὸ, “ εὐτρεπίται, “ τοιοῦτον, ὁποῖον εἶν’ εἰς τὴν
ἐννοιαν τοῦ “ εἰ εὐτρεπίσει, καὶ τότε δὲν θέλει ἔχει ἄλλην με-
ταβολὴν εἰς τὸ καίμενον, εἰ μὴ τὴν προσθήκην τῆς λέξεως “ δοῦναι “
ἐπιτακτικῶς ἀπαιτουμένην ἀπὸ τὴν ἐννοιαν. Ἐγὼ ἀνακαλῶ, καθόστου
ἀπορρᾶ τὸ χωρίον, τὸ ὁποῖον μᾶς ἀπασχολεῖ, τὸν σκληρὸν νόμον
τοῦ Ζαλευκού, νομοθέτου τῶν Λοκρῶν, ὅστις ἐτιμῶρει μὲ θάνατον, τὸν
ἄρρωστον, ὅστις ἀπηγγέλλετο, ὅτι ἐπιεν οἶνον ἀκρατον, ἐναντίον τῆς
διαταγῆς τοῦ ἱατροῦ (3).

(1) Περὶ τῶν ἐν ἀνθρωπ. τόπων Τ. ἀ. Σελ 384. ἐκδ. Λινδ.

(2) Ἱστορ. φυτ. βιβλ. Ε'. κεφ. 13. Σελ. 184 — Αἰλικ. Π. Ἱστορ.
βιβλ. Ε'. κεφ. λζ.

Σημ. ζ'. Σελ. 53. Αἱ λέξεις " χρητὸς ἢ χρηστὴ " ἡ-
τες τύπος, ἐπιγραφῆς ἐπιτυμβείου, τὴν ὁποίαν οἱ ἀρχαῖοι ἐχάραττον
ἐπὶ τοῦ τάφου αὐτῶν, ὡς τὸ βλέπομεν ἔτι καὶ τὴν σήμερον, εἰς
τῆς ἐπιγραφῆς τούτου τοῦ εἶδους, αἵτινες μᾶς μένουσι. Προη-
γεῖτο πάντοτε τ' ὄνομα τοῦ ἀποθανόντος, ἢ τῆς ἀποθανούσης· πολλάκις δὲ
εἶπετο ἡ λέξις χαῖρε· ἐπρόσθετον εἰς αὐτὸ ἐνίοτε καὶ τ' ὄνομα
τοῦ πατρός· ἂν δὲ ἦτο γυνή, τὸ τοῦ ἀνδρός τῆς (1). Οὕτως ἡ
ἐπίδειξις τοῦ περιέργου μας συνίσταται οὐ μόνον εἰς τὴν ἐπισώρευσιν
τῶν ὀνομάτων ὅλων τῶν συγγενῶν καὶ πλησίων τῆς θανούσης, ἀλλ' ἐπι-
πλέον καὶ εἰς τοῦτο, ὅτι διδοί εἰς ὅλους τὸν τίτλον " χρηστοὶ " τὸ
ὑποθεῖν, κατὰ τὴν συνήθειαν δὲν ἀνῆκεν, εἰμὴ εἰς τὸ τελευταῖον. Ταῦ-
τα ἦσαν πιθανῶς ἐλαῖνα τὰ εἶδη τῶν ἐπιδείξεων, καὶ οἱ ἄλλοι πε-
ριττοὶ καλλωπισμοὶ τοὺς ὁποίους ἐπρόσθετον εἰς τοὺς τάφους, καὶ τοὺς
ὁποίους ὁ ἡμέτερος Θεόφραττος εἶχεν ὑπ' ὄψιν ὅταν ἀπηγόρευεν εἰς
τὴν διαθήκην του νὰ μὴ πράξῃσι τίποτε, πέραν τοῦ δέοντος εἰς τὴν
θανήν του, αὐτὲ εἰς τὸν τάφου του " μηδὲν περίεργον περὶ τὴν τα-
φήν, μήτε περὶ τὸ μνημεῖον ποιούντας (2).

Σημ. η'. Σελ. 53. Διὰ νὰ ἐννοήσωμεν τοῦτο, πρέπει ν' ἀναμνη-
σώμεν, ὅτι ἡ λέξις " περιεργία " τὴν ὁποίαν εἰς τὸ Γαλλικὸν μετέ-
φρασα διὰ τοῦ " **faux empressement** " σημαίνει ἐπίσης
" πᾶσαν ἐπιμέλειαν περιττὴν, πᾶν ὑπέρογκον γενόμενον, πᾶν κίνημ'
ἄνωγείας, καὶ τὸ ὑποῖον ἀποβαίνει πολλάκις ἐπιβλαβές (3). Τοιαύτη
εἶν' ἐκείνη ἡ ἐνότητος γνώμη, ἥτις δὲν συντελεῖ εἰς τίποτε τοῦλάχι-
νον, εἰμὴ εἰς τὸ νὰ κάμῃ ὑποπτον τὴν καλὴν πίστιν τοῦ ὀρκιζομένου.

ΚΕΦΑΛ. ΙΔ'. Σημ. α'. Σελ. 53. Ὁ λα Βρουῆρ μεταφράζων
" θαρύνους " εὐχαριστήθη νὰ ἐρμηνεύσῃ τὴν ἔννοιαν. Διότι δὲν φαν-
τάζομαι διόλου, ὅτι ἔλαβεν ὑπ' ὄψιν τὴν διέφορον γραφὴν " θαρύ-
της " ἀντὶ τοῦ " θαρδυτῆς " δύο λέξεις, τὰς ὁποίας οἱ ἀντιγρα-
φεῖς πολλάκις συνέχον. Ἄλλως δὲ παρατηρῶ, ὅτι δὲν ὑπάρχει σχε-
δὸν οὐδεμία ῥοπή εἰς τοῦτον τὸν χαρακτῆρα τοῦ ἀναισθήτου, ἥτις δὲν
ἀνήκει ὁμοίως καὶ εἰς τὸν τοῦ ἐπιλήστημονος.

Σημ. β'. Σελ. 53. Διὰ νὰ ἐννοήσῃ τις τοῦτο, πρέπει νὰ ἐνθυ-
μηθῇ ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι, μὴ ἔχοντες ἀναγκαῖα εἰς τοὺς οἴκους των, ἐξ-

(1) Ὅρα Μαρμορ. Ὁξύוניον Περιγρ. Ἑλλήν 1791. Ἀρ. 68 καὶ 82.

(2) Δωγ. Λαερτ. βιβλ. ε. Τμημ. 53. — (3) Ὅρα ἄνωτ κερ. η'.

ἤρχοντο εἰς τὰς ἀγυῖας (μάλιστα ὁ κοινὸς λαὸς) δῶταίς εἶχον φυσικὴν ἀνάγκην. Αὕτη ἡ συνήθεια ἐχρηρήγησε σκηνὴν πολλὰ κοιμικὴν εἰς μίαν κοιμωδίαν τοῦ Ἀριστοφάνους (1). Ἐκεῖ ὑπολέτει, ὅτι δύο γείτονες, συναπαντώμενοι κατὰ τύχην εἰς μίαν ἐκείνων τῶν νυκτερινῶν ἐξόδων ὁμιλοῦσιν ἡσυχῶς περὶ τῶν ἀμοιβαίων οἰκονομιῶν, ἐνῶ ἐκπληροῦσι τὴν χρεῖαν, ἥτις τοὺς ἐβιάσσε νὰ ἐξέλθωσιν. Ὅσα δὲ τὸ κείμενον τούτου τοῦ μέρους τοῦ Θεοφράστου, ἡκολούθητα τὴν τελευταίαν διόρθωσιν τοῦ Κατωβῶνος, τὴν μόνην ἀληθεῖ. Ὁ συνηθέστατος τρόπος τοῦ ἐρμηνεύειν παρὰ τοῖς Ἕλλησιν εἰς παρομοίαν περίστασιν εἶναι “ ἐπὶ θάκον (ἢ θῶκον) ἀνίστασθαι (2), τὸ ἀντιστοιχοῦν εἰς τὴν Λατινικὴν φράσιν “ *ad lasanum surgere* (3).

Σημ. γ'. Σελ. 55. Τὸ κείμενον ἔχει κατὰ γράμμα “ ἀγαθὴ τύχη “ τὸ ὅποσον ὁ λα Βρουῦερ μετέδωκε διὰ τῶν λέξεων μὲ τὸ καλόν. Οἱ ἀρχαῖοι ἔκτινος δεισιδαιμονίας, τῆς ὁποίας δὲν εἶναι ὁσκόλον νὰ εὐρωμεν παραδείγματα καὶ μεταξὺ μας, ἐνόμιζον ὅτι, λέξεις τινὲς προφερόμεναι πολλάκις κατὰ τύχην, εἰς τὴν ἀρχὴν τινὸς ἐπιχειρήσεως ἢ κινήματος ὁποιοῦδήποτε, ἐγίνοντο μαντεύματα αἴσια ἢ ἀπαίτια ὡς πρὸς τὴν ἐκβατὴν ἐκείνης τῆς ἐπιχειρήσεως. Ἀπέφευγον δὲ κατὰ συνέπειαν τινὰς λέξεις, τὰς ὁποίας ἐθεώρουσαν ὡς ἀπαισίους (4), καὶ ἐξήτουν τὰς θυμαμένας νὰ τοὺς προμαντεύσωσιν εὐτυχεῖς ἐκβάσεις. Μία ἐκείνων τῶν λέξεων, ἡ ἐκφράσιν ἦτο “ ἀγαθὴ τύχη “, ἀντιστοιχοῦσα μὲ τὴν ἑκφράσιν τῶν Ῥωμαίων. “ *quod felix faustumque sit!* ἢ *quod bene vertat* ” τὴν ὁποίαν ἐπρόφερον χ. π. ὅταν ἐπρίκητο λόγος περὶ συνθηκῶν συνοικισίου (5), περὶ πολεμικῆς ἐκστρατείας. Εἰς ταύτην τὴν τελευταίαν περίστασιν μαυθάνομεν ἀπὸ τὸν Πλούταρχον (6), ὅτι ἐπὶ τῆς ἀσπίδος τοῦ Δημοσθένους, αἱ λέξεις “ ἀγαθὴ τύχη “ ἦσαν γεγραμμέναι μὲ χρυσᾶ γράμματα. Τὰς ἐβαλλον ὡσαύτως ἐπὶ κεφαλῆς τῶν τῆς συμμαχίας συνθηκῶν, τῶν τῆς Γερουσίας ψηφισμάτων ἢ τοῦ δήμου, καθὼς καὶ εἰς τὴν ἑκφράσιν “ εὐχῆς “ γενομένης ἐπ' ὠρελίσχ τῶν ἀντιφερομένων μερῶν, ἢ τῶν

(1) Ἑκκλησιάζ. 320. ἐφεξ. — (2) Ἱπποκράτ. Ἐπιδημ. βιβλ. ζ'. Τ. α. Σελ. 851. καὶ 865. (3) Πέτρον. Σατυρ. κεφ. 41. — (4) Ὅρα κεφ. ιθ', Σημ. ζ'. — (5) Ξενοφ. Ἱστορ. Ἑλλήν. βιβλ. δ'. 1. §. 7.

(6) Εἰς Δημοσθ. Τ. δ'. Σελ. 725. Ἐκδ. Ρεῖτον.

αὐτοσυγῶν, ἢ τοῦ ἀντικειμένου τοῦ ψηφίσματος (1). Πιθανῶς κατὰ τινὰ συνέπειαν ἐκείνης τῆς δεισειδαίμονίας εἶχον εἰς τὰς Ἀθήνας ἀοιζω-
 μένον ἕνα ναὺν εἰς τὴν ἀγαθὴν τύχην (2). Οὗτον τοῦτο δὲν εἶν' εἰ-
 μὴ δὲ ἀναισθησίαν καὶ ἀπροσεξίαν ἐκείνου, περὶ τοῦ ὁποίου ὁμιλεῖ
 ἐνταῦθα ὁ Θεόφραστος· μετεχειρίζεται μετὰ τὸ λυπηρὸν συμβᾶν (τὸν
 θάνατον τοῦ φίλου του) τύπον, τὸν ὁποῖον δὲν μετεχειρίζετο τις
 συνήθως, εἰμὴ διὰ νὰ προλάβῃ, ἢ νὰ ἐμποδίσῃ τὸ κακὸν, τὸ ὁποῖον
 ἐροῦντο. Διότι νομίζω, ὅτι τὸ ἔθος τοῦ νὰ βάλλωσι ταύτην τὴν ἐπι-
 γραφὴν ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ἐπιτυμβεῶν ἐπιγραφῶν (3), εἶναι μεταγενέ-
 στερον, τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν ἔζη ὁ Θεόφραστος. Ὅσον πρὸς τὸ
 ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος περὶ τοῦ Σωκράτους λεγόμενον, δηλαδή, ὅτι ὅταν ὁ
 Κρίτων τοῦ ἀπήγγειλεν εἰς τὴν φυλακὴν, ὅτι ἔπρεπε νὰ τὸν θανατώ-
 σῃ τὴν ἐκύριον, τὸν ἀπεκρίθη διὰ τούτου τοῦ τρόπου, “ τύχῃ ἀ-
 γαθῇ, εἰ ταύτῃ τοῖς θεοῖς φίλον, ταύτῃ ἔστω, “ Τοῦτο διαφέρει διό-
 γον τοῦ ἔθους, τοῦ νὰ τὸ χαράττωσιν ἐπὶ τῶν τάφων.

Σημ. δ'. Σελ. 55. Ἐπειδὴ τοῦτο ἀνῆκεν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον
 εἰς ἐκείνον, ὅστις τῷ ἐπλήρωνε τὸ χρέος, εἰς τὸ νὰ λάβῃ τὴν προ-
 φύλαξιν. Φαίνεται μάλιστα ἔκ τινος χωρίου τοῦ Δημοσθένους, τὸ ὁποῖ-
 ον ὁ Κασσιδιὸν ἀναφέρει εἰς τὴν περὶ τοῦ χωρίου τούτου σημείωσίν του,
 ὅτι τοῦτο τὸ ἔθος εἶχον οἱ ὀφειλόμενοι εἰς τὰς Ἀθήνας, νὰ πληροῦνσι τὰ
 χρέη των ἐπὶ παρουσίᾳ μαρτύρων.

Σημ. ε'. Σελ. 55. Ἀν' ὃ Ἀριστοφάνης εἰς μίαν τῶν ἀποισθει-
 σῶν κωμωδιῶν του, ἐπιγραφομένην “ οἱ καιροὶ “ (4), ἐπαινῇ τὴν πό-
 λιν τῶν Ἀθηναίων διὰ τοῦτο, ὅτι εὐρίσκοντο εἰς αὐτὴν ἐν τῷ μέτῳ
 τοῦ χειμῶνος, σίκακι, καὶ πᾶν ἄλλο εἶδος ὀπωρικῶν, δὲν πρέπει ὡς τό-
 σον νὰ νομίζωμεν, ὅτι τοῦτο ἦτο πολλὰ κοινὸν, ἢ εἰς τιμὴν πολλὰ εὐ-
 τελεῇ, διὰ νὰ δύνωνται ὅλοι νὰ προβλέπωμεν εὐκόλως εἰς ἐκείνον τὸν
 καιρὸν.

Σημ. ς'. Σελ. 55. Ἐπειδὴ αὕτη ἡ περίστασις τοῦ ἀγροῦ (ἀγρῶ) φαίνε-
 ται περιττὴ ἐνταῦθα, οἱ μὲν κριτικοὶ ἐραντάσθησαν, ὅτι τὸ χωρίον
 ἦτο διεφθαρμένον. Ὁ δὲ Κασσιδιὸν ἐπρότεινε ν' ἀναγινώσκηται “ ὁ
 γρῶ “ ἀναφέρων αὐτὸ πρὸς τὰς φακὰς, εἰς τὴν σημασίαν τοῦ μα-

(1) Μαρμὸρ Οἰζώνιον περιγρ. Ἑλλην. Οἶκον. 1791. ἀριθ. 17. 35, 36.
 37. — (2) Ἀρποκρατ. εἰς “ Ἀγαθὴ τύχη — (3) Γρουτιέρ. περιγρ. 79, 7

(4) Βίς Κρίτ Τ. α. σελ. 101 ἐκδ. δύο Γερ.

γυριεῦν φακὰς εἰς τὸ ὕδωρ. Δὲν δεῖται διατρίψει διόλου εἰς ἄλλας εἰκασίας, τὰς ὁποίας ὁ Φίτχηρ ἀναφέρει, καὶ τὰς ὁποίας ἀποδοκιμάζει εὐλόγως εἰς τὰς σημειώσεις του. Ἐνθυμούμαι ὡσαύτως, ὅτι ἀνέγνων ποῦ ποτε ὅτι ὁ Τριλλέρ διώρθωνε τοῦτο τὸ χωρίον, ἀναγινώσκων, “ γάρω ” τὸ ὅποιον ὡσαύτως ἀνέφερεν εἰς τὰς φακὰς. Γνωρίζομεν ὅτι τὸ, *garum*, τῶν ἀρχαίων ἦτο εἶδος τι ἀρτύματος κατασκευαζόμενον μὲ τὰ ἐντόσθια προβάτου, φέρον τὸ αὐτὸ ὄνομα (1). Κατ’ ἐμὲ, νομίζω ὅτι δὲν ἔχει τίποτε ν’ ἀλλάξῃ εἰς τὸ κείμενον. Ἡ περίστασις τοῦ ἄγρου νομίζω ἔχει σκοπὸν διὰ νὰ δώτῃ λόγον καὶ περὶ τούτου, καθὼς ὁ ἀναίσθητος ἐπιχειρεῖται διὰ νὰ μαγειρευθῇ ἐνῶ εὐρίσκεται εἰς τὴν ἄγρην, ὅπου δὲν ἔχει πάντοτε τὰς εὐκολίας τῆς πόλεως. Πιθανὸν μάλιστα ὅτι ὁ Θεόφραστος ἠθέλησε νὰ σημάξῃ διὰ ταῦτου, ὅτι οὗτος ἦτο ὁ καιρὸς αὐτὸς, καθ’ ὃν συνήθιζον τὰς φακὰς, θαπρῖον, ὡς γνωστὸν, πολλὰ ἀρετῶν εἰς τοὺς Ἀθηναίους. Φυσικὰ ὁ ἀναίσθητός μας, ἀνυπόμονος εἰς τὸ νὰ λάθῃ μέρος αὐτὸς, καὶ τὰ τέκνα του ἀπὸ τῶν ζωμῶν τῶν φακῶν, ἐπινοεῖ νὰ τὸν προετοιμάτῃ ὁ ἴδιος.

Σημ. ζ'. σελ. 55. Ἀπὸ τὰς λέξεις “ καὶ ὄντος τοῦ Διὸς εἰπεῖν ἡοῦ γε τῶν ἄστρον νομίζει, ” εἰς εἰς ταύτας τὰς τελευταίας λέξεις “ ὅτε δὴ καὶ οἱ ἄλλοι λέγουσι πίστες ” ἀποκλειστικῶς, δὲν ἔπραξ’ ἄλλο, εἰμὴ νὰ παραφράσῃ τὸ σκοτεινότετον, καὶ ἵσως πλέον διεφθαρμένον χωρίον, ἂν ὅσα εὐρίσκονται εἰς ὅλους τοὺς χαρακτῆρας τοῦ Θεοφράστου. Τίτῃ ὀλιγώτερον θέλω ἐγγυηθῇ τὴν σημασίαν, τὴν ὁποίαν τῷ δίδω, ὅσον ὁ μέγας Κασσιδὼν τὸ ἐθεώρησεν ὡς χωρίου ἀπληγισμένον *conclamatus locus*. Ἐν τοσούτῳ, ὡς εἶναι πᾶς τις ὑποχρεὸς νὰ δώτῃ λόγον τῆς μεταφράσεως, τὴν ὁποίαν παραδέχεται, δετὰν ἡ ἔννοια δύνηται νὰ ᾔναι διαφιλονεικουμένη (ἀμφίβροπος), ἐρχομαι νὰ ἐκθέσω τοὺς λόγους οἵτινες μ’ ἐπεισαν νὰ μεταφράσω ἢ νὰ παραφράσω τοιοῦτοτρόπως. Ἐξ ὅλων τῶν διορθώσεων, τὰς ὁποίας ἔχουσι προβάλλει, καὶ τὰς ὁποίας ὁ Φίτχηρ παρέδωκεν εἰς τὰς σημειώσεις του, δὲν δεῖται ἀναφέρει, εἰμὴ ἐκείνην τοῦ Κλέρκ, ὁμοιάζουσαν πολὺ μ’ ἐκείνην τὴν ὁποίαν τολμῶ νὰ παραδεχθῶ, καὶ ἥτις δὲν ἤθελεν ἵσως ἀπαρέσκει εἰς τὸν Φίτχηρ, ἂν ἀπεμακρύνετο ὀλίγον τι τοῦ κειμένου. Ἰδοὺ αὐτὴ· ἡδύγε τῶν ἄστρον φῶς· καὶ νύκτα αἰθρίαν νομίζειν, ἤντινα

(1) Ὁ Αὐτὸς βιβλ. θ'. κεφ. κέ. σελ. 67. καὶ βιβλ. θ'. κεφ. α'. σελ. 366.

(ἀντὶ τοῦ, ὅτι δὴ καὶ) “ οἱ ἄλλοι λέγουσι “ μελαντέραν πίστες “. Πρέπει νὰ ὁμολογήτω, ὅτι οὗτος εἶναι ξένος τρόπος τοῦ διορθῶναι τοὺς ἀρχαίους. Ἀλλὰ δὲν εἶναι καὶ ὀλιγώτερον ἀληθές, ὅτι ὁ Κλῆρκ ἐπενόησε τὴν ἀληθῆ σημασίαν κεκρυμμένην ὑπὸ τῆς διεφθαρμένης λέξεως τοῦ Θεοφράστου. Προτοῦ νὰ γνωρίσω τὴν εἰκασίαν τοῦ Κλέρκ, διώρθονα τοῦτο τὸ χωρίον οὕτως “ ἡδύγε τῶν ἀστρων ὅζει “ ὅτε δὴ οἱ ἄλλοι λέγουσι, πίστες “. Οὐδεὶς ἀναμφιβόλως δὲν θέλει μ’ ἐλᾶν, ὅτι ἀπεμακρύνθη πολλὰ τοῦ κειμένου, μεταβαλὼν τὸ “ νομίζει, “ εἰς “ ὅζει “, καὶ τὸ “ ὅτι “ εἰς “ ὅτε “. Πρὸς δικαίωσιν τῆς πρώτης μεταβολῆς, ὡς οὐσιουδεστάτης, δὲν ἔχω, εἰμὴ ν’ ἀναφέρω μέρος τι τοῦ Ἰπποκράτους; ὅπου τὸ, “ νομίζειν “ καὶ τὸ “ ὅζειν “, εἶναι ὁμοίως συγκεχυμένον (1). “ κοιλίη κατεφρόνη ὑγρὰ πολλὰ κικῆ (ἴσως, κικῶν) νομιζόμενα, ὅπου πρέπει ἀπολύτως ν’ ἀναγινώσκῃ “ ὁζόμενα “ ὡς φαίνεται οὐ μόνον ἐκ τῆς ἐννοίας, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἄλλου παραλλήλου μέρους (2), ἐπαναλαμβάνων τὴν Ἱστορίαν τῆς αὐτῆς ἀρρώστιας, ἀντὶ τῶν δύο τελευταίων μεταχειρίζεται τὴν σύνθετον λέξιν “ κῆκομα “. Ἄν τὸ σχῆμα τοῦ ῥήματος ἐραίνετο ἀνυπόθετος, ἤθελον παρατηρήσει, ὅτι ὁ Ἰπποκράτης μεταχειρίζεται εἰς πολλὰ μέρη τὸ “ ὁζεσθαι “ ἀντὶ τοῦ “ ὅζειν “ ἐπίσης, καθὼς μεταχειρίζεται τὸ “ χρονίζεσθαι “ ἀντὶ τοῦ “ χρονίζειν “. Ἀν τοῦτο τὸ παράδειγμα δὲν ἤρκει, ἡδυνάμην ν’ ἀναφέρω καὶ τὸν Θεόφραστον αὐτὸν (3). „ εἶνα δὲ καὶ εἰς τὴν ὑπέραν οὐ χειρωνομίζειν “ ὅπου φαίνεται ὁμοίως, καὶ ἐκ τῆς ἐννοίας τούτου τοῦ προηγηθέντος, καὶ ἐκ τῆς Ἀττικῆς μεταφράσεως, ὅτι πρέπει ν’ ἀναγινώσκῃ “ ὑπεραίαν οὐ χεῖρον ὅζειν “. Προσθέτατε εἰς τοῦτο, ὅτι ἡδὺ ὅζειν, (μυρίζειν καλῶς), εἶν’ ἐκφρασις κοινοτάτη εἰς τὸ Ἑλληνικὸν (4), καθὼς καὶ τοῦτο τὸ ἄλλοι “ πίστες ὅζειν “ (5). Ἐν ᾧ τὸ νομίζειν δὲν δύναται ν’ ἀρμόσῃ οὐτε εἰς τὸ ἡδὺ, οὔτε εἰς τὸ, πίστες. Ἡ ἐννοια τούτου τοῦ χωρίου, οὕτω διορθωμένου, καὶ μεταπεφραγμένου κατὰ γράμμαμα εἶναι: “ εἴτε εἴπει θαν βρέχῃ, οἱ ἀστέρες χέουσιν ὁσμὴν εὐάρεστον, ὅταν οἱ ἄλλοι λέγωσιν ὅτι αἰσθάνονται ὁσμὴν πίστες ἢ ρίτινης. Αὕτη ἡ ὁσμὴ εἶν’ ἐκαίνη, ἥτις ἐπεταὶ συνήθως εἰς τὴν θροντήν, καὶ τὴν ὁποίαν ὁ Ὅμηρος

(1) Ἐπιδημ. βιβλ. ε (C) 25. σελ. 787. T. α. ἐκδ. Λινδ.

(2) Αὐτόθι βιβλ. ζ'. σελ. 83. — (3) περὶ ὁσμῶν σελ. 451 ἐπιτομή. — (4) Βλ. Κερ. δ'. τούτων τῶν χαρακτ. καὶ Ἀριστοφ. Πλούτ. 1021. — (5) Ἀριστοφ. Ἀκκρον. 189.

ρος συγκρίνει μ' ἐκείνην τοῦ Ψευκίτου (1). Ἡ ἀναισθησία λοιπὸν ἐκεῖ
νον, τὸν ὁποῖον ζωγραφίζει ὁ Θεόφραστος, συνίστατ' ἐνταῦθα πρῶτον
εἰς τοῦτο ὅτι ὁμιλεῖ περὶ ἀστέρων εἰς καιροὺς θροχαιοὺς καὶ σκα-
τεινοὺς καὶ δεύτερον, εἰς ἐκεῖνο ὅτι φαντάζεται πῶς αἰσθάνεται ὁδμὴν
εὐάρεστον, ὅταν ὅλοι αἰσθάνωνται δυσάρεσκίαν ἐκ τῆς ὁσμῆς τῆς θρον-
τῆς. Ἀν εἰς τὴν μετάφρασίν μου ἡρμήνευστα πλέον ἀπ' ὅτι ἐνταῦθα
λέγω, ἔπραξα τοῦτο φοβούμενος μήπως ἡ λέξις πίστεως, δὲν ἀναφερθῇ
εἰς τὰς ἄλλας λέξεις, παραλειφθείσας ἐξ ἀπροσεξίας τῶν ἀντιγραφῶν,
καθὼς ἡ “ μελαντέραν “ τὴν ὁποίαν ὁ Κλέρκ ηθέλε νὰ εἰσάξῃ εἰς
τὸ κείμενον. Τρόπον εὐρίσκει τις εἰς τὸν Ὅμηρον (2), νέφος μελανώ-
τερον τῆς πίστεως, σχεδὸν καθὼς ὁ Οὐβιδίως εἶπε “ *coelum pice
nigrius* “ (3), ἔφρασαι ἥτις ἐπέρατεν εἰς τὸ σύνθηες ὕρος τῆς
Γαλλικῆς γλώσσης “ *le ciel est noir comme de la poix.* “.

Σημ. ἡ. Σελ. 55. Ἠκολούθησα τὸ κείμενον ὅλων τῶν χειρογρά-
φων καὶ ὅλων τῶν ἐκδόσεων πρὸ τοῦ Μεουρσίου δημοσιευθεισῶν.
Ὁμολογῶ ὅτι ἡ διόρθωσις τοῦτου τοῦ τελευταίου “ ἡρίας, πύλη
ἡρία, τὴν ὁποίαν ὁ Νεσθῆμ καὶ ὁ Φίτχιερ ἔλαβον εἰς τὰ κείμενά
των, ἀντὶ τοῦ: ἱερᾶς “ ἱερὰ πύλη, μοὶ φαίνεται εἰδικωτάτη. Ἡ
πύλη “ ἡρίον, κατὰ τὸν συγγραφέα τοῦ μεγάλου ἐτυμολογικοῦ, ἐ-
κλήθη οὕτως ἐκ τῶν ἡρίων σημαίνοντων εἰς τὸ Ἑλληνικὸν τύμβους,
ἐπειδὴ ἀπ' ἐκείνην τὴν πύλην ἐξῆγον τοὺς τεθνεώτας διὰ νὰ τοὺς
φέρουσι πρὸς τὸν ἐνταφιασμόν· ἐνῷ δὲν φαίνεται κἀνὲν ἄλλο μέρος
ἀπὸ τὸ ὁποῖον τοὺς ἐξέβαλον διὰ τῆς ἱερᾶς πύλης, οὕτως ὁμοίως μι-
α; τῶν πολλῶν τῶν Ἀθηνῶν (4). Ἐν τοσούτῳ, ἐπειδὴ τὸ ἄρθρον τοῦ
ἐτυμολογικοῦ ἐπὶ τοῦ ὁποῖου οὗτος ὁ σαφὲς ζητῶν τὴν διόρθωσίν του,
εἶναι διεσθαρμένον, μένει διὰ νὰ γνωρίσωμεν ἂν πρέπη ν' ἀναγινώσκωμεν
ἡρίας, καθὼς ἤθελεν ἀναγνώσει τις εἰς τὰ προδιαληφθέντα μέρη,
ἢ ἂν πρέπη μᾶλλον νὰ γράφωμεν ἡρικίας, καθὼς ἀναγινώσκει εἰς ἓν
ἄλλο τῶν συγγραμμάτων του (5), πιθανῶς κατὰ τὴν εἰκασίαν τοῦ Σολ-
εούργ. Ὅσον διὰ τὴν ἀπόκρισιν τοῦ ἀναισθήτου, “ ὅτους νὰ εἴχωμεν
ἐγὼ καὶ σὺ, αὕτη ὁμοιάζει μ' ἐκείνην τὴν ὁποίαν ἔδωκεν εἰδοποιηθεῖς

(1) Ἰλιάδ. Θ'. 135. καὶ Ξ, 415. — (2) Ἰλιάδ. Δ. 277.

(3) Ὅρα Κλέρκ τέχνη Κριτικ. 3. 1 5. 3. ἐρξ — (4) Μεουρσ. Ἐλευσιν.
Κερ. ιζ'. καὶ Ἀθην. Ἀττικ. βιβλ. γ'. κερ. ιβ. — (5) Ἀναλλέκτ. Ἀττικ.
βιβλ. α'. κερ. 1.

περὶ τοῦ Θανάτου τοῦ φίλου του. Χωρὶς νὰ προσέξῃ, ὅτι τοῦ ἑμι-
λει περὶ Θανάτου καὶ ἐνταριασμοῦ, ἀποκρίνεται μὲ τρόπον παροιμιώ-
δη, ὅστις ἤθελεν ἔχει τὸν τόπον του, ἂν ἤθελε τὸν ἐρωτήσῃ π. χ.
Πόσοι δούλοι στοχάζεσθαι ὅτι ἐξηλθον, ἐπειδὴ οἱ δούλοι εἰς τὰς Ἀθή-
νας ἀπετέλουν μέρος τῆς εὐτυχίας τινῶν. Αὕτη ἡ Ἑρμηνεία διαφέρει
ὀλίγον τῆς τοῦ Κατωθῶνους.

ΚΕΦΑΛ. ΠΕ'. Σημ. α, Σελ. 57. Οὗτος ὁ χαρακτήρ ὅστις ἐ-
πιγράφεται περὶ "Αἰθαδίας" ἐκτὸς τῶν τρόπων τῆς ἀληθοῦς αἰ-
θαδίας, περιέχει καὶ περὶ τῶν μὴ ἀνηκόντων, εἰμὴ εἰς τὴν θρασύ-
τητα, καὶ μάλιστα χαρακτήρων ὁμοίων τῶν παρὰ Γάλλους καλουμέ-
νων "les caprices de l' humeur." φαντασία τῆς δοκοφρο-
σύνης ἢ προλήψεως. Ὁ μικρὸς σχολιαστὴς τοῦ Σοφοκλέους (1) ἀντί-
γραψε λέξιν πρὸς λέξιν τοῦτον τὸν ὅρισμόν.

Σημ. β. Σελ. 57. Τὸ Ἑλληνικὸν καίμενον "τί εὐρίσκει" ση-
μαίνει κατὰ γράμμα, ὅποιαν τιμὴν νομίζεις ὅτι δύναμαι νὰ εὑρω.
Ὁ Κατωθῶν μετέφρασε κάκιστα "ecquid inveniat damnan-
dum" τὸ ὁποῖον ὁ λα Βρουῦερ μετέβαλε διὰ τοῦ *qu' y*
trouvez-vous à dire, τί εὐρίσκεis εἰς αὐτὸ νὰ εἴπῃς; Ἀλλὰ δὲν
ἔμεινε πάντοτε εἰς τοῦτο τὸ λάθος, διότι εἰς τὴν τελευταίαν ἐκδο-
σιν τῶν σημειώσεών του δημοσιευθεῖσων ὑπὸ τοῦ Φίτςχερ μετὰ τοὺς χα-
ρακτήρας, βλέπει τίς ὅτι ἐνόησε τὴν ἀληθῆ σημασίαν, καὶ ὅτι τὴν
παρέβαλε μὲ τὴν Γαλλικὴν Ἑρμηνείαν "τί στοχάζεσθαι ὅτι εὐρίσκω;
Φαίνεται ὅτι ὁ Σωμαίζης (2) δὲν εἶχε κἄμμίαν εἰδησὶν ἐκείνης τῆς
ὕστερας σημειώσεως, ὅταν ἤλεγχε τὸν Κατωθῶνα ὅτι δὲν εἶχε διόλου
ἐννοήσῃ τοῦτο τὸ χωρίον τοῦ Θεοφράστου. Τῶντοι, εἶναι τότε εὐκόλουν
νὰ δικαιώσῃ τὴν ἔννοιαν τὴν ὁποίαν ἡρμήνευστα εἰς τὴν μετάφρασιν
μὲ πλῆθος παραδειγμάτων, ἐκτὸς ἐκείνων τὰ ὁποῖα ὁ Σωμαίζης (3)
καὶ ὁ Φίτςχερ (4) ἀνέφεραν, ὅσον εἶναι θαυμαστὸν πῶς ὁ Κατωθῶν δὲν
τὴν ἐνόησεν ἐκ πρώτης ὀψεως. Ἀλλὰ τὸ ἔτι θαυμαστότερον εἶν' ὅτι
ὁ Ρεΐσκιος (5), ὅστις τὸ ἐρμήνευει ὁμοίως καθὼς καὶ ἐγὼ, δὲν ἀναφέρει
οὔτε Σωμαῖζον οὔτε Κατωθῶνα.

(1) Οἰδίπ. Τυραν. 549. — (2) εἰς Βορέσκ. Τ. β'. Ἱστορ. Λυγούζ.
Σελ. 546. — (3) αὐτόθι — (4) Εἰς πίνανκα "Ὅρα" εὐρίσκειν ὅρα
περὶ πλέον Ξενοφ. Οἰκονομ. Κεφ. β'. §. 3. καὶ κεφ. 20 §. 26.

(5) Ἐπιστάτ. εἰς Ἑλλην. συγγραμ. Τ. α. Σελ. 102.

Σημ. γ'. Σελ. 57. Εἰς τὴν ἀκόλουθον σημείωσιν βλέπει πᾶς τις τὸν λόγον, διὰ τὸν ὁποῖον παρέφρατα τοῦτο τὸ χωρίον, τὸ ὁποῖον ὁ Κατωβὼν παντελῶς δὲν ἐνόησε. Τὸ κείμενον λέγει ἀπλῶς: "καὶ τοῖς τιμῶσι καὶ πέμπουσιν εἰς τὰς ἐορτάς κτλ.

Σημ. δ'. Σελ. 57. Ὁ Κατωβὼν ἦτο δυστυχέστατος ἀπ' ὅλους τοὺς κριτικούς εἰς τὴν ἐρμηνείαν τούτου τοῦ μέρους. Εὐνόησε μὲν καλῶς, ὅτι ἦτο διερθαρμένον, ἀλλὰ τὸ κατεφρόνησεν ἀπατηθεὶς καὶ νομίσας ὅτι ἔπρεπε νὰ προσθέτῃ "τὸ δεῖον μετὰ τὴν λέξιν τιμῶσι". Περαιτηρήσαμεν ἤδη (1), ὅτι τοῦτο τὸ ἔθος εἶχον οἱ ἀρχαῖοι νὰ πέμπωσι κατὰ συνέπειαν τινός θυσίας, μερίδας τοῦ θύματος πρὸς τοὺς φίλους των, ἢ νὰ τοὺς προσκαλῶσιν εἰς τὸν δεῖπνον. Δύναται τις νὰ συμβουλευθῇ τὸν Θεόκριτον (2), τὸν Πλούταρχον (3) καὶ τὸν Ξενοφῶντα (4) περὶ τούτου τοῦ ἔθους, τὸ ὁποῖον ἡρμήνευσέ τις διὰ τοῦ: πέμπειν μερίδας, καλεῖν ἐπὶ δεῖπνον, ἢ ἀπλῶς διὰ τοῦ: τιμᾶν, ὡς φαίνεται ἐξ ἄλλου χωρίου τούτου τοῦ τελευταίου συγγραφέως (5). Ὅθεν ἔπρεπε νὰ ζητῇ εἰς τὸ: τιμῶσι, τὸ λάθος τῶν ἀντιγραφέων, ἀλλὰ μᾶλλον εἰς ταύτας τὰς τελευταίας λέξεις: οὐκ ἂν γένοιτο διδόμεναι, τὸ ὁποῖον διορθῶναι μεταβαλὼν τὴν λέξιν τῆς μέσης εἰς: ἔλοιτο, ἢ γ' ἔλοιτο, εἰς τὴν σηματούσαν τοῦ ὅτι δὲν δεῖται τὸ δεχθῇ διόλου ὡς δῶρον, ἢ ὅτι δὲν εἶναι διόλου συνειθισμένον νὰ δέχεται δῶρα. Ὅλον τὸ ἄλλας τούτου τοῦ χαρακτήρος συνίσταται εἰς τὴν λέξιν: δίδουαι, θεωρουμένη ὡς πρὸς τὴν λέξιν: ἀποδιδόναι (randre). Γνωρίζει πᾶς τις ὅτι ὁ Δημοσθένης συνεβούλευεν εἰς τοὺς Ἀθηναίους νὰ μὴ δεχθῶσι παντάπασι τὴν Ἀλόνησον ἐκ μέρους τοῦ Φιλίππου, ἂν οὗτος ἀπῆται νὰ τὴν δώτῃ πρὸς αὐτοὺς, καὶ ἔχει νὰ τὴν ἐπιγράψῃ "μὴ λαμβάνειν, εἰ δίδωσιν, ἀλλὰ μὴ ἀποδίδωσιν". Αὕτη ἡ δημοκρατικὴ ὑπερηφανία, ἣτις θεωρουμένη ὡς πρὸς τὰς περιστάσεις, καθ' ἃς ἦσαν τότε αἱ Ἀθῆναι, δὲν ἦτο ἴσως, εἰμὴ καθαρῶς ἀλαζονείας, ἐφείκουσε κατὰ τοῦ Δημοσθένους τοὺς σκληροτάτους σαρκασμοὺς ἐκ μέρους τῶν κομικῶν ποιητῶν (6). Ὁ Θεόφραστος φυλάττει τὴν αὐτὴν ὁμιλίαν εἰς τὸν αὐθάδη, διότι εἶν' ἴδιον εἰς τὸν χαρακτήρα τοιοῦτου ἀνθρώπου νὰ θεωρῇ τὸ σέβας, τὸ ὁποῖον ἔχει τις πρὸς αὐτὸν, ὡς

(1) Κερ. δ'. σημ. α. σελ. 213. — (2) Εἰδουλλ. σιχ. 140.

(3) Εἰς Ἀγασίλ. Τ 3. σελ. 654, — (4) Ἀπομνημ. βιβλ. β'. κεφ. γ. § 11 καὶ κεφ. δ'. §. 4. — (5) Γερων κεφ. η'. § 3.

(6) Ἀθην. βιβλ. ζ'. σελ. 223.

χρέος, καὶ τὰς περιποιήσεις ὡς δαίγματα εὐγνωμοσύνης. Εὐρίσκεται τοιοῦτος χαρακτήρ ἀναισχυρίας εἰς τὸν βίον Διογένηος τοῦ Κυνικοῦ, ὅστις προσκλήθει κατὰ δευτέραν φοράν εἰς δεῖπνον, ἀπίπνα ἰδιώτην, ἀπεκρίθη πρὸς αὐτόν· “ δὲν θέλω ἔλθαι εἰς τοῦτο τὸ δεῖπνον, διότι δὲν μ’ εὐχαρίστησες εἰς τὸ τελευταῖον, τὸ ὁποῖον ἔφαγα εἰς τὸν οἶκόν σου (1). Χωρὶς ν’ ἀναφέρω τὴν εἰκασίαν τῶν ἄλλων σοφῶν, τὴς ὁποίας δύναται τις νὰ ἴδῃ εἰς τὴς σημειώσεις τοῦ Φίσχερ, οὔτε τὴν μετάφρασιν τοῦ λα Βρουῆρ, ἀκολουθησάντων κατὰ γράμμα τὴν τοῦ Κατωλῶνος, θέλω παρατηρήσει μόνον ὅτι ὁ ‘Ραίσκιος διώρθωνε τοῦτο τὸ μέρος “ οὐκ ἂν γένοιτο διδομένου μεταφράζων “ *se donati nihil quidquam gustare* “. ἄλλ’ ἂν καὶ ἀποδοκιμάζω, ὡς ὁ Φίσχερ, ἐκείνην τὴν διόρθωσιν, φοχάζομαι ὅμως, καθ’ ὅσον δύναται τις νὰ κρίνῃ ἐξ ἐκείνης τῆς συντόμου μεταφράσεως, ὅτι ὁ ‘Ραίσκιος ἐξελάμβανε τὸ χωρίον τοῦτο εἰς τὴν αὐτὴν ἔννοιαν τὴν ὁποίαν ἔδωκε εἰς αὐτό. Εἷς τινα ἐπιστολὴν τὴν ὁποίαν διεύθυνε πρὸς τοῦτον τὸν τελευταῖον ὁ Βερνάρδος, προτείνει ν’ ἀναγινώσκῃ οὐκ ἂν γένοιτο διδομένων “.

Σημ. ε. Σελ. 55. Ἐπειδὴ ἡ λέξις ἀπώσαντι ἠκολούθησεν ἀμέσως τὴν λέξιν ὥσαντι, ὁ ‘Ραίσκιος ἐνόμιζεν ὅτι ἔπρεπε νὰ τὴν μεταβάλῃ εἰς τὸ τρώσαντι, διόρθωσις τὴν ὁποίαν ὁ Φίσχερ ἀποδοκιμάζει ἐντόνως, θεωρῶν τὸ καίμενον ὡς ἔρθόν. Ἐκτὸς τῆς κρίσεως τούτου τοῦ σοφοῦ, δύναται τις νὰ προτείνει ἄλλην τινα διόρθωσιν, ἣτις θελ’ εἶσθαι “ παίσαντι “ διότι τελευταῖον τὸ ἀπώσαντι δὲν διαφέρει τοῦ ὥσαντι, εἰμὴ καθ’ ὅσον τὸ Γαλλικὸν *repousser* τοῦ *pousser*.

Σημ. ς’. Σελ. 55. Δύναται τις νὰ συμβουλευθεῖ, ὅσα εἶπον (2) περὶ τούτου τοῦ ἔθους τῶν ἀρχαίων, τοῦ νὰ βοηθοῖσι τοὺς εἰς χρέος πεισύντας φίλους, ἐγνωσμένου ὑπὸ τ’ ὄνομα “ ἔρανος “.

Σημ. ζ. Σελ. 55. Ταύτην τὴν συνήθειαν εἶχον οἱ ἀρχαῖοι νὰ διεγρόνται ἢ νὰ ψάλλωσιν εἰς τὴν τράπεζαν ἀπὸ τὰ ἐκλεκτὰ τεμάχια τῶν Ποικτῶν αὐτῶν (3). Τοῦτο δ’ ἐκαλεῖτο “ ῥήτιν εἰπεῖν ἢ ἀποτείνειν “. Ἰσως δὲ καὶ “ ἄγειν “ ἔκφρασις ἀντιστοιχοῦσα μὲ τὰ παρὰ Γάλλοις “ *réciter une tirade*. Εὐρίσκεται εἰς τὸν Πλούτ-

(1) Διογένης. Λαερτ. βιβλ. ς’. Τμήμα 34. — (2) Κερ. ἀ. σημ. 6^ο. στοιχ. c. σελ. 167. ἐρξ. — (3) Βλ. τῆς σημ. τοῦ Κατωλῶ.

άρχον (1) παράδειγμα τούτων τῶν ἁγμάτων, ἐξηγούμενον ἀπὸ τῆς τραγωδίας τοῦ Εὐριπίδου.

ΚΕΦΑΛ. ΙΓ'. Σημ. * Σελ. 59. Τὸ χειρόγραφον τοῦ Βατικάνου, περὶ οὗ ὁμιλήθη εἰς τὴν μικρὰν σημείωσιν τῆς 59. σελίδος, παρουσιάζει τὸ πλεῖστον μέρος τῶν τελευταίων ἐκ χαρακτῆρων (τῶν μόνων, τοὺς ὁποίους περιέχει) μὲ τὰς σημαντικὰς προσθήκας, ἀλλὰ παραληγμένους πολλὰς ὑπὸ τῶν ἀντιγραφῶν οὕτως, ὥστε ἀποβαίνουσιν ἀκτανήτοι. Φαίνονται ὅτι εἶναι τὸ ἔργον τινὸς διανοθευτοῦ Σελήσαντος νὰ μεγεθύνῃ τὸ ἀντίγραφον τῶν χαρακτῆρων, διὰ νὰ ὁφειλῇ περισσύτερον. Καθὼν καθὼν ἡ τυπογραφικὴ τέχνη δὲν ἦτο ἐπὶ ἐγνωσμένη, οὗτοι οἱ ὁλοὶ ἔπρεπε νὰ ᾔν' ὡσαύτως δύσκολον ν' ἀνακαλυφθῇ, καθότι ἀπέβλεπον τὸ συμφέρον πλήθους ἀνθρώπων, μὴ ἔχόντων ἄλλον πόνον ζωῆς, εἰμὴ τὸν τῆς ἀντιγραφῆς τῶν ἀρχαίων συγγραμμάτων. Ἐν τούτοις, ἐπειδὴ μεταξὺ τούτων τῶν προσθηκῶν εἶναι μέγα μέρος, αἵτινες ἀλληγοῦσι τ' ἀρχαῖα ἔθιμα· ἄλλαι δὲ, διὰ τὸν μὲ τὸ ἀρχαῖον κείμενον σύνδεσμον αὐτῶν μεταβάλλουσιν ἢ τροπολογοῦσι τὴν ἔννοιαν πολλῶν χωρίων τούτου τοῦ κειμένου, ἀπεράσιστα. νὰ τὰς προσθέτω σχεδὸν ὅλας τὰς σημειώσεις ὑπὸ τὸ κείμενον. καὶ ὑπὸ τὴν μετάφρασιν ἐκάστου κεφαλαίου ἢ χαρακτῆρος. Θέλω δὲ προσπαθῆσαι νὰ τὰ σαφηνίσω, ὥστε θέλουσι παριστάνεσθαι εἰς ἰδιαιτέρας σημειώσεις σεσημαμένους δι' ἀστερισκῶν. Θέλω μὲν δοῦναι λόγον τῶν διορθώσεων, ὅσας ἐτόλμησα, ἀλλὰ δὲν θέλω εὐχαριστηθῇ περὶ τούτων, εἰμὴ καθ' ὅσον ἀξιολογεῖται τῶν ψήφων, ἢ τοῦλάχιστον τῆς συγκαταθέσεως τῶν ἀληθῶν κριτικῶν.

Σημ. α. Σελ. 59. Αἱ διὰ τοῦ ὕδατος καθάρσεις ἐρίνοντο εἰς τοὺς ἀρχαίους κατὰ δύο τρόπους· ἐνίπτοντο τὰς χεῖρας, ἢ ἐρρυντίζοντο ὑπ' ἄλλων μὲ κλάδον ἐλαίας, βεβουλισμένον εἰς τὸ καθαρτικὸν ὕδωρ, τὸ ὁποῖον περιεχόμενον εἰς τι ἄγγεῖον ἔκειτο πρὸς τὴν εἵσοδον τοῦ ναοῦ. Τοῦτο ἦτο ἐκ τοῦ καθαροῦ ὕδατος, εἰς τὸ ὁποῖον εἶχε τις σθέσει· ἓνα θαλὸν ληφθέντα ἀπὸ τὸ θυσιαστήριον, ὅπου ἔκαιον τὸ θῦμα Περὶ πλέον μεταχειρίζοντο τὴν δάφνην, αὐτοὺς μόνον πρὸς τὰς καθάρσεις, ἀλλὰ καὶ ὡς δένδρον ἔχον τὴν ἀρετὴν νὰ προλαμβάνῃ ἢ ν' ἀποτρέπῃ τὰ κακὰ, καὶ χορηγεῖται εἰς τὸ ν' ἀποκαλύπτῃ εἰς τοὺς Ποιητὰς καὶ τοὺς Μάντις τὰς ἐμπνεύσεις τοῦ Ἀπόλλωνος (2). Καθὼς ὁ Εὐχίδας, πεμφθεὶς ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας πρὸς τοὺς Δελφοὺς διὰ νὰ ζητή-

(1) Εἰς Αὐτάνδρ. Τ 3. σελ. 31. ἐξ. ἑλδ. 'Ρεϊτκ. — (2) Βλ. τὰς σημ. τοῦ Κατωβ. καὶ Υεϊρτρερ ἀρχαῖοι 'Ελλην. κερ. κγ'. καὶ ξδ.

ση τὸ ἱερὸν πῦρ, δὲν ἀπῆλθε νὰ τὸ λάβῃ ἀπὸ τὸ θυσιαστήριον, εἰμὴ ἀφοῦ ἐβράντισθη ἀπὸ τὸ καθάρσιον ὕδωρ, καὶ ἐφερονώθη μὲ τὴν δάφνην. “ ἀγίστας δὲ τὸ σῶμα καὶ περιβράντιμος ἐστεφανώτατο δάφνη, καὶ λαβὼν ἀπὸ τοῦ βωμοῦ τὸ πῦρ καλ. (1). Οἱ εὐαίσθητοι, ὡς ὁ Θεόφραστος, ὀφείλου νὰ σκώπτωσι δι’ ὅλας ταύτας τὰς δεισιδαιμονίας, αἵτινες μακρὰν τοῦ νὰ προξενώσι τὸ ὀποῖον ὑπέσχοντο καλὸν, δὲν ἔτινον εἰμὴ εἰς τὸ νὰ ἐλαττώνωσιν ἰπὲρ μᾶλλον καὶ μᾶλλον καὶ τὴν ἠθικὴν. Ὁ Διογένης μὲ πολλὴν ἀστείοντητα λέγει πρὸς τινὰ δεισιδαίμονα καθριζόμενον “ τὸ καθάρσιον ὕδωρ δὲν θίλει καθαρίσει μᾶλλον τὰ ἠθικά σου πταίσματα, παρὰ τὰ Γραμματικά. (2).

Σημ. 6. Σελ. 59. Ὁ Ἀριστοφάνης σκώπτει ὡσαύτως ταύτην τὴν δεισιδαιμονίαν εἰς τὰς κομῆδίας του (3). Ὁ οἰωνὸς δὲν ἦτο δολιγώτερον ἀπαίσιος ἂν οὗτος ἦτο κύων, καὶ διεπέρα τὴν ὁδὸν ἢ διερχετο ἀπὸ τὸ μέσον οὗτο ἀνθρώπων. Ὁθεν μεταγράφω τὴν λέξιν “ γαλῆ “ διὰ τοῦ *belette* (νυγίτζα), ἠκολούθησα τὴν γενικωτάτην δοκῶσαν μεταξὺ τῶν πεπαιδευμένων γνώμην, ἂν καὶ εὐρίσκηται ἐποχὴ, ὅτε τοῦτο τ’ ὄνομα εἰδίδετο ἀνεξαίρετως ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας εἰς τὴν νυγίτζαν καὶ εἰς τὸν γάτον (4). καὶ ὅτι ἡ ἀπάντησις τοῦ τελευταίου τοῦτου ζώου, ὡς τὸ παρατηρεῖ ὁ Κατωθῶν, δὲν ἦτο δολιγώτερον ἀρμοδίαι εἰς τὸ νὰ χωρηθῇ οἰωνοὺς. Οἱ ἐπιθυμοῦντες διεξοδικωτέρας λεπτολογίας περὶ ταύτης τῆς φιλολογικῆς ἀμφισβητήσεως, δύνανται νὰ συμβουλευθῶσι τὸν Περιζώνιον (5) καὶ Βερμάνον (6).

Σημ. 7. Σελ. 59. Εἰς τὰ παρὰ τοῦ Κατωθῶνος ἀναφερόμενα παραδείγματα, πρὸς ἀπόδειξιν τῆς δεισιδαιμονικῆς ἰδέας τὴν ὁποίαν οἱ ἀρχαῖοι εἶχον ἐξ ἀρχῆς τοῦ τριαδικοῦ ἀριθμοῦ, καὶ μετὰ ταῦτα τῶν τριῶν λίθων, δύνανται τις νὰ προσθέτῃ τοὺς ἑκαυτε, τοὺς ἰσοῖτους ἐφαίχοντο ἐπὶ τριῶν ἢ διὰ τριῶν λίθων (7).

(1) Πλουτάρχ. εἰς Ἀριστιδ. Τ. 6. Σελ. 528. — (2) Διογ. Λαερτ. βιβλ. 5. Τμήμα 42. — (3) Ἑλλησιαζ. 786 — (4) Ἀριστοφ. Πλούτ. 663. — (5) Εἰς Ἀδριαν. Π. Ἱστορ. ιδ. 4 — (6) Εἰς Ἀριστοτ. περὶ θανμασ. ἀκουσμ. κερ. ια. καὶ εἰς ἀρχαιολογ. Καρύστ. Ἱστορ. θανμασ. κερ. κέ. καὶ μά. — (7) Βλ. τὸ ζέ. ἐπίγραμμα τοῦ Μακιδόν. εἰς Ἕλλην. Ἀνάλεκτ. τοῦ Βροῦνκ Τ. γ. Σελ. 113, καὶ τὸν Σχολιαστ. τοῦ Σοφοκλ. Ἀντιγ. ἐκδ. Τ. γ. Σελ. 118. ἐκδ. Βροῦνκ.

Σημ. * Σελ. 59. Ἰδοὺ μία τῶν ἀξιολογωτέρων, προσθηκῶν ἢ διανοθεύσεων τὴν ὁποίαν παρουσιάζει τὸ χειρόγραφον τοῦ Βατικάνου, περὶ τοῦ ὁποίου ὠμίλησα ἀνωτέρω (1). “καὶ ἔαν ἴδῃ ὄφιν ἐν τῇ οἰκίᾳ (ἔαν παρεῖται, Σαβάδιον καλεῖν ἔαν δὲ Ἰερὸν), ἐνταῦθα ἱερὸν (εὐθύς) ἰδρύσασθαι“. Οἷαι αἱ λέξεις τούτου τοῦ χωρίου περιεκλεισμέναι μεταξὺ δύο καμπύλων, δὲν εὐρίσκονται εἰς κληνὸν χειρόγραφον ἐγνωσμένον, εἰμὴ τὸ τοῦ Βατικάνου παραβεβλημένον ἀπὸ τὸν Σιεβενκέ. Οὗτος ἐνόμισεν, ὅτι εἶχεν ἄδειαν ἐξ ἐνὸς χωρίου τοῦ Ἀριστοτέλους, νὰ μεταβάλῃ τὸ “ἱερὸν“ εἰς “ἱερὰν“ καθὼς ἐσημείωσα καὶ εἰς τὰς διαφόρους γραφάς (κεφ. ις.). Ἀλλ’ ἀμφότερα τὰ σχήματα εἰσὶ καλὰ, καθὼς ἤθελεν ὑπονοήσῃ τις, ἢ παίζει μὲ ταύτην τὴν λέξιν, τὰ οὐσιαστικά “ὄφιν ἢ ὀφίδιον, ἢ ἀσπίδα. Ὁ Ἀριστοτέλης, ὁμιλῶν περὶ ἐκείνου τοῦ ἱεροῦ ὄψεως, τοῦ διδοῖ ἀληθῶς τ’ ὄνομα “ἱερὰν“. Ἀλλ’ ἐπειδὴ ἐβάλλει ταύτην τὴν λέξιν ἐπομένην τῆς λέξεως “ὀφίδιον“ εἶναι προφανές, ὅτι πρέπει νὰ τὴν μεταβάλῃ εἰς τὸ “ἱερὸν“. καὶ τόσῳ μᾶλλον, καθ’ ὅσον αὕτη ἡ τελευταία γραφὴ εἶν’ ἀκριβῶς ἐνὸς χειρογράφου τῆς Βιβλιοθήκης τῶν Μεδίκων (2). Ὁ Αἰλιανὸς (3) ἐξ ἐναντίας ἐμφανίζει τοῦτον τὸν ὄφιν διὰ τοῦ ὀνόματος “ἀσπίδα ἱερὰν“. Ἀπὸ τοῦτον τὸν τελευταῖον φυσικὸν μακροθυμοῦμεν περὶ πλέον, ὅτι τοῦτο τὸ ἔρπετόν δὲν ἦτο κακοποιὸν ἐκ τῆς φύσεώς του. Ἀλλὰ προσθέτει διήγημά τι ἐκ τοῦ ὁποίου ἔπεται, ὅτι οἱ ἐξ ἀπροσεξίας ἢ ἄλλως φρονέσαντες αὐτὸ ἐγένοντο ὑπεύθυνοι τῆς οὐρανοῦ ὀργῆς· καὶ ὅτι δὲν ἔπαυσον νὰ καταδιώκωνται ἀπὸ τὴν σκιάν τούτου τοῦ ὄψεως, εἰμὴ ἀφοῦ ἐπεκαλέσθησαν καὶ ἀπῆλκυται τὴν προστασίαν τοῦ Θεοῦ Σαράπιος. Τοῦτο τὸ γελοῖον πλάσμα ἐρμηνεύει τὴν ἐλλάθειαν, τὴν ὁποίαν ὁ δεισιδαίμων τοῦ Θεογράφου ἔχει πρὸς τοῦτο τὸ ἔρπετόν, καὶ ἀποδίδει λόγον τῆς σπουδῆς τὴν ὁποίαν δεικνύει εἰς τὸ ν’ ἀνεγείρῃ βωμὸν, πιθανῶς, εἰς τὸν θεὸν Σάραπιν, τὸν ὁποῖον τινὲς συγχέουσι μὲ τὸν Διόνυσον καὶ ἄλλοι θεωροῦσιν ὡς αὐτὸν τὸν Ἀσκληπιόν. Ὅσον διὰ τὸ “Παρεῖται“ τοῦτο εἶν’ ἄλλο τι εἶδος ὄψεως περὶ τοῦ ὁποίου ὁμιλεῖ καὶ ὁ Αἰλιανός (4)· καὶ τὸ ὁποῖον, ὡς εἶναι γνωστὸν, παρίστανε μέγα πρόσωπον εἰς τὰ μυστήρια τῆς Περσεφόνης καὶ τοῦ Διονύσου καλούμενα, Σαβάδια,

(1) Κεφ. ις. σημ. * σελ. 249. — (2) Βλ. ἱστορ. ζώων Ἀριστοτ. μεταφρασθ. ἀπὸ Καμίσ. βιβλ. γ. Κεφ. κθ'. Τ. 1, σελ. 526. μὲ τὰς διαφ. γραφ. 741. συλλογὴ 1. — (3) Περὶ φύτ. ζώων βιβλ. ια. κεφ. 32.

(4) Περὶ φύτ. ζώων βιβλ. γ. κεφ. ιβ'.

ἐκ τοῦ ὀνόματος Σαβάθιος, ἢ Σαβάζιος, τὸ ὅποιον ἐδίδετο εἰς ταύτην τὴν τελευταίαν Θεσίτηα (1). Οὗτος εἶν' ὁ λόγος δι' ὃν εἰς τὴν ἔφιν τοῦτου τοῦ ὄρεως, ὁ δεισιδαίμων ἐπικαλεῖται τὸν Διόνυτον, ὡς περὶ μεγάλου δαιμονίου, τὸ ὅποιον δὲν ἠδύνατο νὰ προλάβῃ ἢ ν' ἀποτρέψῃ, εἰμὴ διὰ τῆς βοηθείας τινὸς Θεοῦ. Αὕτη ἡ ἐπίκλησις ἐπιφέρει καί τινα ἐνάργειαν εἰς ἓν χωρίον τοῦ Ἀριστοφάνους (2), ὅπου ὁ Διόνυτος παραγμίνος ἀπὸ τῆς Ἀπειλῆς τοῦ Δίακου (ὅστις τὸν μνησθεὶς μεταξὺ τῶν ἄλλων, ὅτι μία ἔχιδνα μ' ἑκατὸν κεφαλὰς ἔρχεται νὰ τοῦ σπαρῇ τὰ σπλάχνα) ἐπιβάλλει εἰς τὸν δούλον του νὰ ἐπικαλεσθῇ τὸν Θεὸν (κάλει Θεόν), τοῦ ὁποίου ἔφερε τ' ὄνομα· καὶ εἰς ταύτην δὲ τὴν περίστασιν μαυθάνομεν ἀπὸ τὸν Σχολιαστὴν, ὅτι οὗτος ὁ τρόπος «κάλει Θεόν» συνειθίζετο πρὸ πάντων εἰς τὰς ἐσφάρας τοῦ Διονύτου.

Σημ. δ'. Σελ. 59. Ὁ Λουκιανὸς, ὁμιλῶν περὶ τινος δεισιδαίμονος Ρωμαίου Ρουτουλιανοῦ τ' ὄνομα, λέγει, ὅτι πανταχοῦ ὅπου ἀπῆντα λίθον γεγλυμμένον ἢ ὁμαλὸν ἐβρίσκετο κατὰ γῆς διὰ νὰ τὴν προσκυνήσῃ, καὶ νὰ διευθύνῃ πρὸς αὐτὸν τὰς εὐχὰς του (3). Ἐκεῖνοι οἱ λιπαροὶ λίθοι, εἴτινες εἶχον πολλὴν ἀναφορὰν πρὸς τοὺς τῶν Ἰουδαίων λίθους, Βασιθίλους (4), δὲν ἦσαν πολλάκις εἰμὴ ὄρια ἢ ὁροθέσια διαχωρίζοντα τοὺς ἀγροὺς μεταξὺ των, ἢ ἐκ τῶν δημοσίων ὁδῶν (5). Ἐνίοτε ἐκεῖνα ἦσαν ἡμιτελῆ καὶ ἢ κίονες ἐπιτύμβιοι ἐστεμμένοι ἐξ ἀνθέων τινὸς φυτοῦ, τὸ ὅποιον πολλὰ πιθανὸν νὰ ᾤναι τὸ (παρ' Ἑλλήσι καλούμενον «πίθος» καὶ τὸ ὅποιον ὁ Πατὴρ Ἀρδοῦν νημιζει, ὅτι εἶν' ὁ σταυρὸς τῆς Ἱερουσαλὴμ) καὶ ἀλειμμένοι μὲ διαφόρους οὐσίας (6).

Σημ. ε'. Σελ. 59. Αὕτη ἡ συμβουλή εἶναι πολλὰ ξένη εἰς τὸ εἶδος μάντεως ἐνόμεζε, πιθανῶς, ὡς ἐκεῖνος ὁ φιλόσοφος, ὅστις εἰς

(1) Σχολιαστ. Ἀριστοφ. Πλούτ. 690 καὶ Γυρῆλδ. ἱστορ. Θεῶν Συντ. ζ'. σελ. 177. καὶ Συντ. ἡ. σελ. 238 καὶ 244. — (2) Πατρ. 482. ἐκδ. Κούστερ. — (3) Εἰς Ἀλέξανδρον ἢ Ψευδόμ. Τ. 2. σελ. 238.

(4) Γενέτ. κή. 18 καὶ λέ. 14. — (5) Παρὰ Φλόριδιν βιβλ. α. σημ. σελ. 164 Λουγδ. Βαταύ. 1688, καὶ Τιβολ. βιβλ. α. Εὐλεγ. α. 16.

(6) Θεοφράστ. ἱστορ. φυτ. βιβλ. ζ'. Κερ. 7. Ἀθην. βιβλ. ιε'. σελ. 679. Πλεν κά. 39. Λουκιαν. μελέτ. 22 Τ. 1. σελ. 519. περὶ τῶν ἐπὶ μισθῷ συνόντων 28 αὐτόθι Σελ. 687. Θεῶν ἐκκλησ. 12. Τ. 3. Σελ. 534. καὶ Πλουτάρχ. εἰς Ἀριστίδ. Τ. 6. Σελ. 530.

παρομοίαν περίστατιν ἀστευόμενος ἔλεγε, δὲν πρέπει νὰ θαυμάζη τις, ἂν ὁ ποντικὸς πινὼν ἔφαγε τὸ σακκίον τοῦ ἀλεύρου, ἀλλ' ἤθελεν εἶσθαι πρᾶγμα πολλὰ θαυμαστὸν, ἂν τὸ σακκίον ἤθελε φάγη τὸν ποντικόν· Ὁ Διογένης, εἰς ἀπὸ τοῦς μάλιστα πάντων σκόφαντας ταύτας τὰς δεισιδαιμονίας, ἰδὼν τινὰ δεισιδαίμονα πολλὰ τεταραχμένον, ἐπειδὴ προσεχθὲς εἶχε μάθει, ὅτι ἰγδόχειρόν τι εἶναι περικεκυλωμένον ἀπὸ ἑνα ἔριν, μὴ θαυμάζης τοῦ εἶπεν ἤθελεν εἶσθαι πολλὰ ἐκπληκτικώτερον ἂν ὁ ὄρις ἔπασχε τοῦτο ἀπὸ τὸ ἰγδόχειρον (1).

Σημ. ** Σελ. 61. Ἴδου πῶς ἐκφράζεται εἰς ἐκεῖνο τὸ μέρος ὁ διανοθευτὴς τοῦ Θεοφράστου “ καὶ πυκνὰ δὲ τὴν οἰκίαν καθᾶραι δεῖν, ὡς Ἐλάτης φάσκων ἐπαγωγὴν γενομένην καὶ γλαῦκα βαδίζοντος αὐτοῦ ταραττεται, καὶ εἰπὼν, Ἀθηνᾶ κρείττων, παρελθεῖν οὗτω. Ἡ μετάρρσις καθ' ἣν μετέφρασα τοῦτο τὸ διεφθαρμένον χωρίον, στηρί-
ξετ' ἐπὶ τούτων τῶν διορθώσεων· κ. π. δ, τ. δ, “ καθᾶραι δεινὸς, Ἐλάτης· ρ. ε. γ. “ καὶ (μᾶλλον δὲ καὶ ἐν) γλαῦκα βαδίζων ὡς αὐτοῦ ἴδῃ, ταραττεσθαι καὶ εἰπὼν κτλ. “ Παρατήρησα ἤδη (2) πόσον εὐκόλῳ ἦτο εἰς τὸν ἀντυγραφεῖν ὁ ἀπατηθῇ, καὶ νὰ θάλῃ “ δεῖν ὡς ἀντὶ τοῦ δεινός “· Ἀντικαθιστῶ τὸ “ βαδίζοντος αὐτοῦ “ τὸ ὁποῖον εἶναι σολικισμὸς, διὰ τοῦ “ βαδίζων ὡς αὐτοῦ “ τὸ ὁποῖον εἶναι ἀληθὲς Ἀττικισμὸς· δύναται ὁ ἀποδειχθῇ ἐκ τῶν στίχων τούτων τοῦ Ἀριστοφάνους (3).

“ Ὡς τοὺς δικαίους καὶ σοφοὺς καὶ κοτρίους

“ Μόρους βαδιοίμην

Τὸ, ἴδῃ, τὸ ὁποῖον προσθέτω, εἶν' οὕτως ἀναγκαῖον εἰς τὴν ἔννοιαν, ὥστε ὁ Σιεβανὲς ἐνόμισεν, ὅτι ἔπρεπε νὰ τὸ ὑπονοήτῃ· ἀλλ' αὕτη ἡ ἔλλειψις μὲ φαίνεται πολλὰ τραχὺ καὶ ἀμυθᾶλλον πολλὰ, ἂν ἤθελε δυνήθῃ τις ὁ ἀναφέρῃ, ἄλλο παράδειγμα. Ἐνόμισα αὐθαιρεσίαν ἀντὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου “ παρελθεῖν “ ὁ ἀντικαταστήσω “ ταραττεσθαι “ εἰς τὴν λέξιν “ ταραττεται “ τὸ ὁποῖον ἤθελεν εἶσθαι ἄλλος σολικισμὸς. Ὅσον διὰ τὴν ἔννοιαν ὅλου τοῦ χωρίου τούτου, τὸ ὁποῖον δὲν εἶναι ἀπόβλητον, ὁ συγγραφεὺς ἐννοεῖ κατὰ τὰς δεισιδαιμονικὰς ιδέας τῶν ἀρχαίων “ Ἐλάτης ἐπαγωγὴ “ ἐκείνην τὴν κακὴν ἐπιβόρῃαν, τὴν ὁποίαν ἡ Σελήνη (λατρευομένη ὑπὸ τ' ὄνομα τῆς Ἐλάτης ἢ τῆς Ἀρ-

(1) Κλήμ. Ἀλεξανδρ. Στρομάκτ. 5. Σελ. 842 καὶ 843.

(2) Ὁρα διαφῆρ γραφ. τοῦ ις. κερ. — (3) Πλούτ. 89.

τέμιδος) ὑπετίθετο, ὅτι ἐπροξένει εἰς τοὺς ἀνθρώπους, καθὼς τὰ φρικτὰ ἀποτελέσματα, τὰ ὅποια ἦσαν τὰ ἐπίμενα, καὶ ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ὁποίων ἦτο ἡ ἀβρῶστιά ἢ καλουμένη ἐπιληψία, ἢ κακὸν συμβῆναι. Ὁ Ἰπποκράτης (1) καταφερόμενος ἐναντίον ἐκείνων τῶν διαισθημονικῶν ἰδεῶν καὶ τῶν ἀγυρτῶν τοῦ καιροῦ του, οἵτινες ἐξήτουν νὰ τὰς συνιστώσι, δίδει τ' ὄνομα "Εἰκάτης ἐπιβουλῆς, " εἰς ταύτην τὴν δοκοῦσαν ἐπὶβροῦν τῆς Σελήνης· ἀλλὰ νομίζω ὅτι πρέπει ν' ἀναγινώσκηται "Εἰκάτης ἐπιβουλῆς, οὐ μόνον ἐξ αἰτίας τῆς λέξεως "ἐφύδου" προσηγῶς ἀκαλουθούσης, ἀλλὰ καὶ ἐκ τούτου τοῦ μέρους τοῦ Θεωγράφου. Ὁ Λουκιανὸς (2) ἡρμήνευσεν ἐκείνας τὰς προσβολὰς τῆς Εἰκάτης διὰ τοῦ "ἔργα Ἀρτέμιδος μεμφιμοιρούτης". Τὸ δὲ τῆς γλαυκὸς εἶναι χαρακτηριστὴ τῆς διαισθημονίας τόσοις δρυμύτεροις, ὅταν ἀπὸ τὸ πέτασμα τούτου τοῦ πτηνοῦ καθιερωμένου εἰς τὴν Ἀθηνᾶν οἱ Ἀθηναῖοι, ὡς ὑπεραπτόμενοι κατ' ἐξοχὴν ἐξ ἐκείνης τῆς Θεότητος, ἐξῆγον εὐτυχὲς προμάντευμα, πρὸ πάντων ἐν καιρῷ πολέμου. Εἰς τὸ πέτασμα τῆς γλαυκὸς ἀπέδωκεν τὴν ἔνδοξον νίκην τῆς Σαλαμῖνος γενομένην κατὰ τῶν Περσῶν. Ὅστε, τοῦτο τὸ πτηνὸν ἀπέθετο ἔγγραφαις παροιμιώδους "γλαυῶ ἵπταται" (3) διὰ νὰ σημαίῃ πᾶν εὐτυχὲς συμβῆναι. Ὅθεν ὁ Θεόφραστος δὲν ἠδύνατο νὰ χαρακτηρίσῃ προσφυέστερον τὴν μορίαν τοῦ διαισθημονίᾳ μας, εἰμὴ προυποθέτων εἰς αὐτὸν θανατηφόρον τινα τρόμον διὰ τὴν γλαυκα, τὴν ὁποίαν οἱ συμπατριῶταί του, ἐθεώρουν ὡς στρουθίον αἰτίου οἴανου. Οὗτος ὁ τρόμος τοῦ ἀποσπᾶ τὴν ἐκφώνησιν "Ἀθηνᾶ κραίττου" *Minerve aura le dessus*, Ἄλλος τύπος παροιμιώδους, τὸν ὁποῖον μετεχειρίζοντο πιθανῶς οἱ Ἀθηναῖοι εἰς περιστάσεις θεινῆς (εἰς κρίσεις στιγμῆς) τοιαύτας, χάριν παραδείγματος, ὡς ἀρχὴν τινὸς πράξεως, ἐπικαλούμενοι κατὰ τῶν ἐχθρῶν των τὴν βοήθειαν τῆς Θεᾶς τοῦ πολέμου, προστάτιδος καὶ θεοποιῆς των· καθὼς οἱ Ῥωμαῖοι μετεχειρίζοντο ὡς λέξεις τοῦ λόγου, ἢ ὡς μέσα ἐνθαβρύνσεως ἐν καιρῷ μάχης, τὰς λέξεις *Victoria, Palma, Virtus, ἢ Deus nobiscum*, νίκη, παλάμη, ἀνδρεία, θεὸς μεθ' ἡμῶν. Αὕτη ἡ τελευταία ἔκφρασις κατηγμένη εἰς τὴν βάρβαρον λέξιν "Νοθίσκουμ" συνέβη νὰ ᾗν εἰς χοῆσιν, πολὺ πρότερον, εἰς τὸ βασιλεῖον τῶν Αὐτοκρατόρων τῆς Κωνσταντι-

(1) Περὶ ἱερῆς νόσου. Τ. 6'. Σελ. 328 ἔκδ. Λινδ.

(2) Πορὶ θυσίων Τ. γ'. Σελ. 67 ἔκδ. δύο Γερ.

(3) Παροιμ. Ἑλλ. εἰς Ἀντιθέσπ κίλιν Βελγ. 1612. σελ. 51 καὶ 267.

νουπόλεως (1), οὔτινες διὰ τὴν ἑκλυτον δεσιδαιμονίαν τῶν παρεσκευασαν τὰ δεσμὰ, τὰ ὑποῖα φέρει καὶ εἰς ταύτην τὴν στιγμὴν ἡ δυστυχὴς Εὐλίας. (Σ. Μ.)

Σημ. 5'. Σελ. 61 Ὁ Κατωθὼν ἀποδεικνύει μὲ πολυαριθμούς ἄξιόπιστους, ὅτι αὗται αἱ δεσιδαιμονικαὶ προφυλάξεις τοῦ νὰ μὴ παύσιν εἰς τάφον, νὰ μὴ παρευρίσκωνται εἰς ἐπιταφιασμούς, νὰ μὴ εἰσέρχωνται εἰς οἶκον λεγούς, ἦσαν σχεδὸν κοινὰ εἰς ὅλους τοὺς Ἕλληνας, ὡσαύτως καὶ εἰς τοὺς Ῥουθαίους, καθὼς καὶ εἰς τοὺς πλείονας τῶν χριστιανῶν.

Σημ. * Σελ. 61 Ὁ Σιεβενκὲ διώρθουεν ἤδη τὸ κείμενον ἐκείνης τῆς διεξοδικῆς προσθήκης μεταβαλὼν τὸ “μαίνεσθαι εἰς μαίνεσθαι” καὶ τὸ “στεφανῶν” εἰς στεφανοῦν. Ἡ τετάρτη ἡμέρα ἐκάστου μηνός, περὶ τῆς ὁποίας ὁμιλεῖ ὁ συγγραφεὺς ἐκείνης τῆς προσθήκης, ἦτο καθιερωμένη εἰς τὴν Ἀθηνᾶν, καθὼς καὶ ἡ πρώτη, καὶ ἡ ἐβδόμη ἦσαν εἰς τὸν Ἀπόλλωνα· ἡ δὲ ὀγδόη εἰς τὸν Ποσειδῶνα καὶ εἰς τὸν Θησεῖα (2). Πρέπει ἔτι νὰ παρατηρήτω, ὅτι ἡ ἐβδόμη ἡμέρα ἦτο ἑορτὴ διὰ τὰ παιδιὰ τὰ ὅποια εἶχον εἰς ἐκείνην τὴν ἡμέραν τὴν ἀδειαν νὰ διασκεδάζωσιν εἰς διαφόρους παιδικάς, καὶ διαχύσεις (3). Ὡς πρὸς τὸν ἐφημέριον οἶνον, τὴν μυρσίνην καὶ τὸ θυμίαμα, ἡ χρῆσις τούτου τοῦ τελευταίου δὲν εἶναι ποσῶς ἀμφίβολος, τὸ ἔκαιον ἐπὶ τῶν βορμῶν. Θίλω δὲ παρατηρήσαι μόνον ἐν παρόδῳ, ὅτι πρέπει ν' ἀναγινώσκονται “λιθανωτοῦ” ἀντὶ τοῦ λιθανωτῶν. Ὁ Ἀριστοφάνης (4) συγγέων ὁμοίως τὸν λιθανωτῶν μὲ τὰ φύλλα τῆς μυρσίνης, καὶ τὸ ἔτι μᾶλλον ἀξιοσημείωτον, ὁμιλεῖ εἰς τὴν αὐτὴν σκηνὴν περὶ ἐφημέριου οἴνου “σείριον,” τὸ ὑποῖον ἦτο εἶδος γλυκύσματος. Τὰ φύλλα τῆς μυρσίνης ἠδύναντο νὰ χρησιμεύσωσιν εἰς τὸ νὰ στεφανώωσι τὰς θεότιτας, εἰς τὰς ὑποίας διεύθυνον τὰς προσευχάς, καὶ τὰς προτροπὰς των, ἡ

(1) Βλ. Γλωσσάρ. Τακτ. σελ. 126. ἐρξ. ἔκδ. Λουτέτ. 1601.

(Σ. Μ.) Ἐρερε μὲν διὰ πολλοὺς αἰῶνας ὅτε ἦτο δυστυχὴς τῇ θντ, δι' αὐτά· ἀλλὰ τέως, χειρὶ κρατεῖ καὶ ὑψηλῷ βρονχίῳ, διαβόρηξασα ταῦτα καὶ βασιλευσμένη ἤδη σοφῶς καὶ πατρικῶς εὐτυχὴς μὲν ἐκ τῶν παρόντων, εὐτυχεστέρα δ' ἐκ τῶν προσδοκωμένων.

(2) Σχολιαστ. Ἀριστοφ. Πλούτ. 1127. καὶ Πλουτάρχ. εἰς Θητ. Τ. α' σελ. 75. ἔκδ. Ρεῖτκ. — (3) Λουκιαν. ψευδολογιστ. Τ. ἡ σελ. 72. ἔκδ. δύο Γερ — (4) Σφῆκ. 857.

τοὺς λατρευτὰς ἐκείνων τῶν θεοτήτων, ἐνῷ ἐνησχολοῦντο εἰς τὴν λατρείαν. Ἀλλ' αὐτὰ δύναντ' ἐπίσης νὰ αἰνίσσωνται καὶ τὸ ἔθος τὸ ὁποῖον παρετήρησα νέος ὢν εἰς τὰ περίξ Συύρης τῆς πατρίδος μου. Ἐν καιρῷ τῶν τρυγητῶν, ὅταν θείῃ τις νὰ ψῆτῃ οἶνον νέον (ἡ μούστου) διὰ νὰ κάμῃ ἐξ αὐτοῦ γλύκισμα, προσκαλεῖ τοὺς φίλους καὶ συγγενεῖς του, μὲ τοὺς ὁποίους ἀγρυπνεῖ μέρος τῆς νυκτὸς πλησίον τοῦ λέβητος, ὅπου ὁ οἶνος θράζει. Ἡ γινομένη χαρὰ ἐκ τοῦ χοροῦ, καὶ τῶν ἁγμάτων δίδει εἰς ταύτας τὰς φιλοφροσύνας ὅψιν ἢ πνεῦμα βακχικόν, τὸ ὁποῖον ὅμως δὲν υπερπηθᾷ τοὺς ὅρους τῆς εὐσχημοσύνης. Ὁ κύριος ἢ ἡ κυρία τοῦ οἴκου παρυσιάζει ἀπὸ καιρὸν εἰς καιρὸν εἰς τοὺς συστάτους φύλλα μυρσίνης ἐμβεβαμμένα εἰς τὸν ἀρρὸν τοῦ γλυκύου θράζοντος, τὰ ὁποῖα ἐκεῖνοι λύχουσι μὲ ἀπληστείαν. Δὲν εἶναι ἄκαμαστόν, ἂν ὁ συγγραφεὺς ταύτης τῆς προσθήκης αἰνίσσεται τοῦτο τὸ ἔθος, τὸ ὁποῖον φαίνεται, ὅτι εἶναι λείψανον τῶν φιλοφροσυνῶν τῶν ἀρχαίων, καθιερωμένον εἰς τοὺς τρυγητοὺς. Ὅσον διὰ τ' ἀγάλματα παρυστάνοντα τὸν Ἑρμῆν, καὶ τὴν Ἀφροδίτην ἐνταυτῷ, τοῦτο τὸ ἔθος, τὸ νὰ ἐνδύωνται ὁμοῦ ἐπὶ ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ ἡμιστυλίου, τὰ σχήματα πολλῶν θεοτήτων, εἶναι πολλὰ ἐγνωσμένον, περὶ οὗ ὁμιλῶ ἐν ταῦθα κατὰ λεπτομέρειαν (1).

Σημ. ζ'. Σελ. 61. Εἰς τὰς δαιτιδαίμονικὰς πράξεις, τὰς ὁποίας ὁ Κατωθίων ἀναγέρει περὶ τῶν ὄνείρων, δύναται τις νὰ προσθήτῃ καὶ ἐκεῖνας, τοῦ νὰ διηγῶνται εἰς τὸν ἥλιον ἀνατέλλοντα, πράξιν, σκοπὸν ἔχουσαν τὸ ν' ἀποτρέψῃ ἀπὸ τὴν κερὰν τοῦ ὄνειρουθέντος, πᾶν κακόν, τὸ ὁποῖον ἠδύνατο νὰ σημάτῃ τ' ὄνειρόν του (2).

Σημ. η'. Σελ. 61. Ἐκτὸς τῶν Ἑλευσινίων μυστηρίων ἦσαν καὶ ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ὁ Ὀρφεὺς ἔφερεν εἰς τὴν Ἑλλάδα. Οἱ ἱερεῖς κατὰ μέρος ἐπιτετραμμένοι τὸ μυστικόν (τὸ νὰ κατηχῶσιν εἰς ἐκεῖνα τὰ μυστήρια) ἐκαλοῦντο Ὀρφοτελεστικοί. Ἰπέρχοντο δὲ εἰς τοὺς μεμνημένους τὴν μακαριότητα μελλούτης ζωῆς (3).

Σημ. ** Σελ. 61. Ἰδοὺ πῶς τὸ χειρόγραφον τοῦ Βατικάνου παραστᾷ τὸ κείμενον ἐνταῦθα "καὶ τῶν παίδων (καὶ περιέρραινομένων ἐπὶ θαλάσσης· ἐπιμελῶς ὁδῶσιν ἂν εἶναι, κἄν ποτὲ ἐπιδῇ σκο-

(1) Βλ. τοῦ Ἀρνούδ τὸ περὶ θεῶν παρέδρ. κερ. γ'. σελ. 80 καὶ κγ' σελ. 161. — (2) Σχολιας. Σοφοκλ. Πλέκτρ. 431. — (4) Πλουτάρχ. Ἀπορθεγ. Λακωνικ. Τ. 5. σελ. 738 ἐκδ. Ρεῖτς.

ρόδον, ἐξεμμένον τῶν) ἐπὶ ταῖς τριόδους ἐπελθόντων, κατὰ κεφαλῆς λούσασθαι “. Εἰς δὲ τὴν λέξιν ἐπελθόντων πρέπει ν’ ἀντικαταστήσῃται τὴν λέξιν “ ἀπελθὼν “ τοῦ ἀρχαίου κειμένου, τὸ ὁποῖον παριστᾷ τοῦλάχιστον ἔννοιαν. Ἡ διόρθωσις τοῦ Σιεβενκὲ “ ἀπελθὼν μὲ φαίνεται δολιγώτερον ἐπιτυχής. Ἀντὶ τοῦ “ ἀπελθὼν “ (μᾶλλον δὲ τὸ “ ἐπελθὼν “) εἶναι δεκτὸν, τότ’ ἔπειτ’ ἀναγκαιῶς, ὅτι τὸ “ περιβραινόμενον “ τὸ ὁποῖον ὁ Σιεβενκὲ ἤθελε ν’ ἀντικαταστήσῃ διὰ τοῦ “ περιβραινόμενον (οὗτω), πρέπει ὡσαύτως νὰ μεταβληθῇ εἰς τὸ “ περιβραινόμενος, περιβραινόμενος ἢ περιβραινόμενος. Ἀλλ’ αὗται αἱ εἰκασίαι δὲν ἀκοῦσι τελεῖαι διὰ ν’ ἀνορθώσῃται κείμενον ἀληθεύμενον. Χωρὶς ν’ ἀπασχοληθῶ εἰς τὰς διορθώσεις τοῦ Σιεβενκὲ, θέλοντος ν’ ἀναγινώσκηται τὸ τελευταῖον μέρος τοῦ χωρίου τούτου “ καὶ ποτὲ ἐπὶ δὴ σκορόδου σέμματα, ἐπὶ ταῖς τριόδους ἐπελθὼν “ μᾶλλον δὲ, “ καὶ ποτὲ ἐπὶ δὴ σκορόδου (οὗτω) ἐσθίοντα ἐπὶ ταῖς τριόδους ἐπελθὼν “. Πρὸέκρινα νὰ προτείνω τὴν ἔννοιαν, τὴν ὁποῖαν εἰκόμην μεταξὺ ὅλων ἐκείνων τῶν λεγόντων ἐνδὲς διεφθαρμένου κειμένου, χωρὶς νὰ ἐγγυηθῶ τὴν εἰκασίαν μου. Ἀναγινώσκω λοιπὸν “ καὶ τῶν παιδῶν “ (ἢ ὡς ἀναγινώσκει τις εἰς τὰ ἀρχαῖον κείμενον, “ καὶ τῶν παιδίων “) “ καὶ περιβραινόμενος ἐπὶ θαλάττης “ ἐξυπακουμένης ἢ ἐπαναλαμβανομένης τῆς προηγουμένης λέξεως “ πορεύεσθαι “ ἐπιμελῶς δόξειεν ἂν εἶναι (ἀγνοῶ ἀπολύτως τὸν γραμματικὸν σύνδεσμον ταύτης τῆς φράσεως) “ καὶ ἂν ποτὲ ἐπὶ δὴ τις σκορόδου ἐστειμμένος (ἢ ἐστειμμένος αὐτῷ) ἐπὶ τὰς τριόδους ἀπελθὼν κατὰ κεφαλῆς λούσασθαι “. Τὸ κείμενον οὕτω διορθούμενον παριστᾷ ταύτην τὴν ἔννοιαν “ δίδεται εἰς τὴν θάλασσαν διὰ νὰ ῥαντισθῇ μὲ τὸ θαλάσσιον ὕδωρ “ Καὶ ἂν κατὰ τύχην ἐννοήσῃ ἑαυτὸν ἐλεπόμενον ἀπὸ τινος μὲ ὀφθαλμοὺς ζηλοτύπους, κρεμῇ σκορόδον εἰς τὴν κεφαλὴν του καὶ ἀπέρχεται νὰ νιφθῇ, κατ’ ἐκεῖνο τὸ μέρος τοῦ σώματος, εἰς τὰς τριόδους. Ὁ λόγος εἶναι ἤδη, νὰ δικαιώσω τὴν ἔννοιαν τὴν ὁποῖαν δίδω εἰς τὸ χωρίον τοῦτο, καὶ πρὸ πάντων τὴν ἰδέαν τοῦ βλέπειν μὲ ὀφθαλμοὺς ζηλοτύπους, τὸ ὁποῖον προσαρμόζω εἰς τὴν λέξιν “ ἐπὶ δὴ “. Εἰς τὴν Ἑλλάδα, τὸ μέρος τοῦ λαοῦ τὸ μὴ μετέχον παιδείας νομίζει καὶ σήμερον ὅτι τὸ βλέμμα τοῦ φθονεροῦ δύναται νὰ εἰσέλῃ φυσικῶς διὰ τινων ἐκπαρῶν, αἱ ὁποῖαι ἀναχωροῦσαι ὡς κινήματα τῶν ὀφθαλμῶν του ἔρχονται νὰ κτυπήσῃ τὸ ἀντικείμενον τοῦ φθόνου του. Ἄν ᾤν’ ὥρατον δένδρον, τὸ ὁποῖον βλέπει τις μὲ ζηλοτύπους ὀφθαλμοὺς, ἀμέσως ἐξηράνθη. Ἄν ζῶον, πρέπει νὰ χαθῇ. Ἄν ἄνθρωπος, ἀλλὰ πρὸ πάντων παιδίον, θέλει ἀρχίσῃ ἀπὸ ἀδυναμίας, καὶ κατκνήσῃ, τὸ σῶμα τοῦ φθόνου. Ὅθεν τί παιτέον, διὰ νὰ προσφυλαχθῶσιν ἀπὸ τὰ ἀόρατα βέλη τοῦ

μετέφρασα οὕτω τοῦτο τὸ χωρίον. “ Ἴδετε εἰς ποίαν ἄβυσσον κακῶν (συμφορῶν) κατηνέχθη οὗτος ὁ οἰδίπους, ὅστις ἐξήγησε τὸ περίφημον αἶνιγμα. Οὗτος ὁ κραταῖδς βασιλεὺς ὅστις δὲν ἐθεώρητε πώποτε μὲ ὄμμα ξηλότυπον τὴν εὐημερίαν τῶν συμπολιτῶν του. Ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον πρὸ πάντων νομίζω ὅτι ἀποδεικνύει τὸ πιστὸν ταύτης τῆς μεταφράσεως, εἶν' ἡ σταθερὰ χρῆσις τῶν Ἑλλήνων συγγραφέων, τοῦ νὰ παριστάνουσι τὸν ἀγαθὸν βασιλέα, ὡς ἀνθρωπὸν νομίζοντα εὐήρημα ὅλης τῆς εὐτυχίας του τὴν τῶν συμπολιτῶν του ἐνῷ ἔδωκεν ἕνα τύραννον, ὡς τέρως ταραττόμενον ἀκαταπύστως ἕνεκα τῆς εὐημερίας τῶν ὑπηκόων του, καὶ μὴ νομίζοντα ἑαυτὸν εἰς ἀσφάλειαν, εἰμὴ ἐκείνου ἐυστυχούντων, καὶ ἐπομένως μὴ ἱκανῶν νὰ τὸν ἐπιτιμῶσι. Καθὼς ὁ Πίνδαρος (1) νομίζει, ὅτι ἐπαινεῖ τὸν Ἰέρωνα βασιλέα τῆς Συρακούσης ἐνῷ λέγει, ὅτι δὲν εἶχε κἀνέναν φθόνον εἰς τοὺς συμπολίτας του.

. βασιλεὺς

Πρῶτος ἀστοίς, οὗ φθονέων ἀγαθοίς, καὶ τὸ ὁποῖον ὁ Ἡρόδοτος (2) προσθέτει εἰς τὰ σημεῖα τὰ διακρίνοντα τὸν τύραννον, ἀπὸ βασιλέα νόμιμον, τοῦτο, τὸ νὰ φθονῇ τὴν τύχην τῶν καλῶν πολιτῶν, καὶ νὰ ᾔναι περιεστοιχισμένος ἀπὸ κακούργους. “ φθονεῖ γὰρ τοῖσι ἀρίστοισι, περιεῶσι τε καὶ ζῶουσι, χαίρει δὲ τοῖσι κακίστοισι τῶν ἀστῶν “. Ὡς προσθέσωμεν εἰς ταύτην τὴν ἀπόδειξιν, τὴν χρῆσιν τῆς Λατινικῆς γλώττης, ἥτις οὕτω ἀναντιρρότως ἡ ἀρχαιοτάτη διάλεκτος τῆς Ἑλληνικῆς γλώττης, πρέπει εἰς πᾶσαν περίπτωσιν νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ὑπόμνημα εἰς ταύτην τὴν τελευταίαν. Οἱ Ῥωμαῖοι διὰ νὰ ἐρμηνεύσωσι τὴν λέξιν “ φθονεῖν “ δὲν ἔχουσιν ἄλλην λέξιν, εἰμὴ ἐκείνην τοῦ “ *invidere*, ἥτις εἶναι λέξιν πρὸς λέξιν, τὸ “ ἐπιθεῖν, ἢ τὸ ἐπιβλέπειν. Ὁ Κικέρων ἐξετάζων τὴν ἀρχὴν τῆς λέξεως *invidia*, (ἥτις δὲν εἶν' ἄλλο, εἰμὴ τὸ “ ἐπιβλεψίς ἢ ἐμβλεψίς “, τῶν Ἑλλήνων), λέγει ῥητῶς “ *nomen invidiae ductum . . . ducenum est a nimis intuendo fortunam alterius* (3); τὸ ὁποῖον εἶναι κατὰ γράμμα τὸ “ τύχαις ἐπιβλέπων “ τοῦ Σοφοκλέους.

Σημ. Σ' Σελ. 61. Εἰς τὰς τριόδους, ἔφερον πρὸς τὴν Ἑκά-

(1) Πυθ. γ', Στροφ. 4 — (2) Βιβλ. γ'. κεφ. 80.

(3) Κικέρ. Τούσκυλ. γ'. 9.

την τὰς προτορῶς (1), καὶ ἔρριπτον ὡσαύτως τὰς νομιζομένας ἀκαθαρσίας, προερχομένας ἀπὸ τὰς καθάρσεις, γινομένας πιθανῶς πλησίον πηγῆς τινος, ἢ ὄχλου ἢ παραλίας (αἰγιαλοῦ) (2).

Σημ. ι. Σελ. 61. Ὁ Κασσῶν παρατήρησεν ἤδη ἀνωτέρω (3) ὅτι ἡ νυρίττα ἢ ὁ γάτος ἐχρησίμευον καὶ εἰς τὰς καθάρσεις τῶν ἀρχαίων. Ἦσαν ὁμοίως μικροὶ κύνες, τοὺς ὁποίους ἤρχιζον νὰ θυσιάζωσιν εἰς τὴν Ἐκάτην, καὶ τοὺς ὁποίους μετὰ ταῦτα περιέφερον κύκλῳ τοῦ σώματος ἐκείνου ἢ ἐκείνων, τὰ ὅποια ἤθελον νὰ καθαρίζωσιν. Αὕτη ἡ τελετὴ ἐκαλεῖτο “ περισκυλακισμὸς “ τὸ ὅποion σημαίνει τὸν γύρον μικροῦ κυνὸς (4). Ὅσον διὰ τὸ σκυλοκρόμμυον ἢ κρόμμυον θαλάσσιον, ἐκτὸς τῆς καθαρτικῆς δυνάμεως, τῇ ἀπέδιδον καὶ ταύτην, ὅτι ἐδίωκεν ἢ ἀπέτρεπεν ὅλα τὰ κακὰ ἀπὸ τὴν οἰκίαν, ἃν εἶχε τὴν προφύλαξιν νὰ τὸ φυτεύῃ πρὸ τῆς θύρας (5). Ἐν τούτῳ ταῦτα δὲν ἦσαν τὰ μόνα ἀντικείμενα, εἰς τὰ ὅποια, ἀπέδιδον τὰς καθαρτικὰς δυνάμεις, ἀλλὰ καὶ τὸ ἄλς, τὸ θειάριον, τὸ μαλλίον, αἱ ἀνημμέναι λαμπάδες, τὰ πύτερα, ὁ πηλὸς αὐτὸς, ἐχρησίμευον ὡσαύτως εἰς τὰς καθάρσεις (6).

Σημ. ια. Σελ. 61. Αὕτη ἡ δεισιδαίμων πρόβξις, τῆς ὁποίας εὐρίσκει τις καὶ σήμερον ἔχον μετὰ τοῦ σημερινοῦ λαοῦ τῆς Ἑλλάδος, ἦτο εἰς χρῆσιν, οὐ μόνον διὰ ν' ἀποτρέπῃ τὸ κακὸν, τὸ ὅποion ἡδύνατο νὰ προμαντεύτῃ (προμηνύτῃ) τὴν ὄψιν ἀντικειμένου τινος φοβεροῦ, ἀλλὰ καὶ διὰ νὰ προλαβάνῃ τ' ἀποτελέσματα τοῦ φόβου. Ταύτην τὴν τελευταίαν συνήθειαν, αἰνίσσεται ὁ Αἰλιανὸς ὅταν λέγῃ (7), ὅτι ὁ ἄρρην ἢ περιστερὰ πύει εἰς τὰ μικρά της παρευθὺς, καθὼς ἐκκολάπτονται διὰ νὰ τ' ἀσφαλίσῃ κατὰ τοῦ φόβου, καὶ κατὰ παντὸς εἶδους κκοπραγίας.

Σημ. ιβ'. Σελ. 61. Αὕτη εἶν' ἐκείνη ἡ φοβερὰ νόσος, τὴν ὁποίαν οἱ Ῥωμαῖοι ἐκάλουν “ morbus comitialis, ἐπειδὴ ἦσαν βεβιασμένοι διὰ νὰ λήωσι τὰς συνελεύσεις (comitia) ὡσάντι συνέβηκεν εἰς τινὰ τῶν παρόντων νὰ προσβληθῇ ἐξ αὐτῆς.

(1) Κικέρ. Τουτκουλ. γ', 9. — (2) Βλ. κερ. ε' σημ. θ'. σελ. 237.

(3) Βλ. σημ. Κασσῶ. — (4) Σελ. 177. τῶν σημειώσ. αὐτοῦ ἐκδ. Φίτςχερ.

(5) Πλουτάρχ. ζητημ. Ῥωμαῖκ. Τ. ζ'. σελ. 131. — (6) Θεοφράστ. ἰσορ. φυτ. βιβλ. ζ'. κεφ. ιβ'. — (7) Βλ. σημ. Κασσῶ. καὶ Κλήμ. Ἀλεξάν. στρώματ. ζ'. σελ. 843. ἐρξ.

ΚΕΦΑΛ. ΙΖ. Σημ. α. Σελ. 64. Τὸ Ἑλληνικὸν ἔχει “ ἐπι-
τίμησις παρὰ τὸ προσῆκον δεδομένη. Ὁ μὲν Κατωθὼν ἐνόμιζεν ὅτι
ἔπρεπε, καὶ ὅτι ἡδύνατό τις, χωρὶς νὰ θλάψῃ εἰς τὴν ἔννοιαν, ν’ ἀ-
ποσιωπῇ τὴν ταύτην τὴν τελευταίαν λέξιν· ἐκ δὲ τῶν δύο ἄλλων διορ-
θώσεων, “ δεδομένων “ καὶ “ γενομένων, τὰς ὁποίας ἐπρόβαλέ τις,
ἡ μὲν πρώτη δὲν θίγει ἔννοιαν πλέον εὐχάριστον· ἡ δὲ δευτέρα εἴ-
ναι πολλὰ ἀπομεμακρυσμένη τοῦ κειμένου, διὰ νὰ δυνηθῇ τις νὰ τὴν
παρὰδεχθῇ. Ὡσαύτως εἶναι καὶ εἰς τὸ Βατικανὸν χειρόγραφον γραφὴ τις
“ ἐπιτίμησις περὶ τῶν προσηκῶς δεδομένων “. Ἄν καὶ ὁ Σιεβεν-
κὲ ἐνόμιζεν ὅτι ἡδύνατο νὰ ἐξάξῃ ἔννοιαν λογικὴν, ἐπιλαθόμενος
ἀναμφιβόλως ὅτι οἱ Ἕλληνες ἐγνώριζον καλῶς τὸ ἐπὶ ῥήμα “ προσ-
ηκόντως, ἀλλ’ ὅτι δὲν μετέχειρίσθησαν πώποτε τὴν βάρβαρον
λέξιν “ προσηκῶς “ ἔρχομαι νὰ πιστεύσω ὅτι ὁ Θεόφρατος. ἔ-
γραψε “ δεδομένων, λέξιν πρὸς λέξιν. Ἐλεγχοί ἢ παράπονα γινόμενα
ἐκ μέρους τῶν συνεισζόντων ἢ ἐπιθυμούντων [δεομένων] πράγματα μηδ-
όλως δίκαια. Εὐρίτκει τις κατωτέρω, “ καὶ πολλὰ θεοθεῖς τοῦ
πωλοῦντος “. Ὅπως καὶ ἂν ᾔναι περὶ ταύτης τῆς εἰκασίας, ἐπροσ-
πάθησα νὰ τὴν ἐρμηνεύσω, μᾶλλον δὲ νὰ τὴν παραφράσω εἰς τὴν
μετάφρασίν μου τότε εὐσυνειδότως, ὥστε καὶ ἂν αὕτη ἤθελεν εἴ-
σθαι προφανῶς ψευδής· ἢ ἐξ αὐτῆς προκύπτουσα ἔννοια στηρίζεται
εἰς τοῦ ὁρισμοῦ τὸ ὑπόλοιπον τότε καλῶς, καθὼς καὶ εἰς ὅλους
τοὺς τρόπους τοῦ χαρικτηῆρος τούτου. Ἡδύνατό τις ἔτι ν’ ἀναγινώ-
σκῃ, ἂν ἤθελε κατὰ τινὰ τρόπον ὀλιγώτερον ἀμφίβολον “ ἐπιτίμησις
τῶν παρὰ τὸ προσῆκον δεδομένων “ ὅτον ὀλίγον καὶ ἂν προσεγγίξῃ
εἰς τὰ χειρόγραφα, αἰσθάνεται τις πόσον ἦτο εὐκολον εἰς τὸν ἀν-
τιγραφέα, νὰ παρατρέξῃ τὰς λέξεις “ παρὰ τῶν, ὡς ἐπομένως ἀκρι-
βῶς τῶν λέξεων “ παρὰ τὸ “.

Σημ. β. Σελ. 63. Φαίνεται ὅτι τὸ ἀποκαταστημένον ἔθος με-
ταξὺ τῶν Ἑλλήνων τοῦ νὰ πέμπωσι μετὰ τὰς θυσίας πρὸς τοὺς
φίλους των μερίδας ἐκ τοῦ ἐτραγμένου ζώου, περιορίζετο εἰς τὸ νὰ
τοὺς πέμπωσι μέρη τινὰ ὀμᾶ, ἢ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐψητὰ, ἐπει-
δὴ ὁ λόγος εἶναι καὶ ἐνταῦθα διὰ τὸ ἔθος, περὶ οὗ εἶπον ἀνωτέρω
(1), καὶ τὸ ὅποιον, ὡς παρατηρεῖ ὁ Κατωθὼν, ἦτο κοινὸν εἰς τοὺς
Ῥωμαίους μὲ τοὺς λαοὺς τῆς Ἀσίας.

(1) Κεφ. ιε'. Σημ. 4. Σελ. 247.

Σημ. γ'. Σελ. 63. Τὸ κείμενον ἔχει, " θαυμάζω, εἰ σὺ καὶ ἀπὸ ψυχῆς μὲ φιλεῖς. Ὁ Φίτχιρ παρατηρεῖ, ὅτι, εἰς μίαν ἐκδοτὴν (1630) τῶν χαρακτήρων τοῦ Θεοφράστου, ἀνεγίνωκέν τις " εἰς οὐκ ἀπὸ . . . γραφῆ, τὴν ὁποίαν ἀποβρίπτει ὡς ψευδῆ. Ἐγὼ εἶχον θεωρήσει πάντοτε τὸ μόριον, καὶ, ὡς πλείστα ὑποποτῶν, καὶ ἤμην γνώμης ν' ἀναγινώσκω " εἰ σὺ μὴ ἀπὸ " . . . τὸ ὁποῖον, ὅσον εἰς τὴν ἔννοιαν, εἶναι τὸ αὐτὸ μὲ τὴν γραφὴν περὶ ἧς ὁμιλεῖ ὁ Φίτχιρ, καὶ ἦτις ἠδύνατο κάλλιστα νὰ ᾔν' ἐξηγητημένη ἔκ τινος χειρογράφου, ἂν δὲν ἦτο λάθος τυπογραφικόν, ἢ εἰκασία τοῦ ἐκδότου. Κατὰ ταύτην τὴν γραφὴν, ἡ ἔννοια τοῦ χωρίου τούτου ἤθελεν εἶσθαι, " θαυμάζω πολλὰ ἂν ὅλα τὰ δείγματα τῆς ἀγάπης σου προέρχωνται ἀπὸ τὴν καρδίαν. Τοῦτο φαίνεται μᾶλλον εἰς τὴν χαρακτῆρα τοῦ εἰς μηδὲν εὐχαριστουμένου μεμψιμοιροῦ. Δὲν λέγει εἰς τὴν ἐρωτημένην του ὅτι ἀμφιβάλλει περὶ τῆς εὐκρινείας τῆς, καθὼς τὰ ἡρμήνευτα εἰς τὴν μετάφρασίν μου κατ' ἐκείνην τοῦ Κασσιωδῶνος· ἀλλὰ τὴν ὁλοποιεῖ ἀσυλόως ὅτι δὲν ἔχει τὴν παραμικρὰν ἐμπιστοσύνην πρὸς αὐτήν. Μ' ἓνα λόγον, εἴν' ἄνθρωπος ὅστις νομίζεται δυστυχὴς εἰς τὸν κόλπον αὐτῆς τῆς εὐτυχίας. Εἰμαι τότε μᾶλλον φερόμενος νὰ πιστεύσω ὅτι πρέπει ν' ἀναγινώσκῃ " ἢ οὐκ, ἢ " εἰ σὺ μὴ " ὥς τὸ κείμενον, τοιοῦτον, ὁποῖον εἶναι χωρὶς τὴν ἀρνητικὴν, ἠδύνατο μάλιστα νὰ ἐξάγῃ ἔννοιαν παντάπασιν διάφορον. " Θαυμάζω ἂν μὲ ἀγαπᾶτε ἀπὸ καρδίας ". Πᾶς τις γινώσκει ὅτι τὸ μόριον " εἰ, ἢ εἰ μὴ " τεθειμένον μετὰ τῷ ῥήματι " θαυμάζειν " ἰσχυρὰ μετὰ πολλὰς μὲ τὰ μόρια " ὅτι, ἢ ὅτι μὴ (1) ". Ὅσον διὰ τὰς στίχους τινὰς κατωτέρω ἐπόμενα (2), " καὶ εὐρὼν τι καὶ ἐν τῇ ὁδοῦ θαλάντῳ " εἰμὶ σχεδὸν βέβαιος ὅτι πρέπει ν' ἀναγινώσκῃ " καὶ εὐρὼν τύχη ἐν τῇ ὁδοῦ κτλ. " Ἄν καὶ αὐτὴ ἡ φράσις " εὐρίσκειν τύχη " ᾔν' εἰς πολλὴν χρῆσιν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, ὡς καὶ εἰς ὅλας τὰς γλώσσας, ἐπειδὴ ζητῶ νὰ τὴν δικαιώσω διὰ παραδειγματῶν, εἶλω ἀναφέρει τὸ χωρίον τοῦ Ἰπποκράτους, ὅπου λέγει (3), " θαυμάζειν τὰ ἐξευρημένα, ὡς καλῶς καὶ ὀρθῶς ἐξεύρηται, καὶ οὐκ ἀπὸ τύχης ".

Σημ. δ'. Σελ. 65. Οὗτος ὁ χαρακτήρ δύναται κάλλιστα νὰ ἐφαρμοσθῇ ἐπίσης καὶ εἰς ἓνα φιλάργυρον. Αὐλὸς (Aulus) ὁ φιλάργυρος,

(1) Ὁ γεθὴν περὶ Ἑλλ.ν. μορίων Σελ. 227. καὶ 228 Λέξ. 1782.

(2) Σελ. 94. τοῦ Ἑλλ.ν. καίμ. — (3) Περὶ ἀρχαίων ἱατρ. Τ. α. Σελ. 25. ἔκδ. Αἰνδ.

λέγει εἰς τῶν ἀρχαίων ἐπιγραφιστῶν (1), ἔβριψε τὸ νεογεννηθὲν τέκνον τοῦ εἰς τὴν Σάλασταν, ἀροῦ ἐλογίσθη πίσον ἤθελε θανατῆσαι διὰ νὰ τὸ ἀναθρέψῃ.

“ γεννηθὲν τὸ τέκνον κρατερόντισεν Ἀῦλος, ὁ κυνὸς,

“ ψηρίζων αὐτοῦ σωζομένου δαπάνας.

Σημ. ε. Σελ. 65. Εἶναι καὶ ἐνταῦθα ὁ ἔρανος, περὶ οὗ ἀμίλητα ἀνωτέρω (2).

Σημ. ς. Σελ. 65. Ἄν προτιμήτῃ τις ἀπὸ τῆς διάρθρωτις τοῦ Κατωθῶνος [ὅτι] τὴν γραφὴν τοῦ κειμένου [ὅτι], θέλει πράξει βέλτιον τότε, ἂν μεταβάλῃ τὸ χωρίον τοιουτοτρόπως, καὶ πῶς; ἐνῷ πρέπει νὰ ἐπιστρέψω εἰς ἑαυτὸν τὸ ἀργύριόν του, καὶ νὰ ᾔμαι περὶ πλέον καὶ ὑπέρχειως διὰ τὴν ὁποίαν ἔλαβον χάριν;

ΚΕΦΑΛ. ΙΗ. Σημ. α. Σελ. 65. Τὸ στάδιον ἦτο ἀπὸ 600 Ἑλληνικοὺς πύδας; ἢ ἐξ 94 μέτρων τῆς Γαλλίας περίπου. Οἱ τὸ 54-δια εἶν' ἐν χιλιόμετρον Ῥωμαϊκόν, ἢ ὡς ἔγγιστα 94 μέτρα Γαλλικά. Μετέφρασα κατὰ τὴν μεταβολὴν τοῦ “ φέρων “ εἰς τὸ “ φέρειν, “ τὴν ὁποίαν ἐπρότεινα εἰς τὰς διαφόρους γραφάς. Τὸ χειρόγραφον τοῦ Βατικάνου ἔχει “ καὶ φέρων αὐτὸς τὸ ἀργύριον, καὶ κατὰ 54-διόν [καθίζων] ἀριθμεῖν ὅπου βλέπει τις, ὅτι διαφυλάττει τὸ “ φέρων “ καὶ ὅτι προσθέτει τὴν λέξιν “ καθίζων “.

Σημ. β' Σελ. 65. Μετέβαλα διὰ τοῦ “ Κιβώτιον “ (cas-
sette), ὡς καὶ ὁ λα Βρουῦερ κατὰ τὸν Κατωθῶνα, τὴν παράφρασιν λέξιν “ κοιλιούχιον “. Οὗτος ὁ τελευταῖος, ὅστις τὴν μετέφρασεν
“ arca, ἐνόμιζεν ὅτι ἠδύνατο νὰ τὴν μεταβάλῃ ὡσαύτως καὶ εἰς
“ κονούχιον “ ἢ “ κυλιούχιον “. Ἄλλοι ἐπρότειναν πλῆθος εἰκασιδῶν ἢ διορ-
θώσεων, τὰς ὁποίας δύναται τις νὰ ἴδῃ εἰς τὰς σημειώσεις τοῦ Φί-
σχερ, καὶ τὰς ὁποίας παραλείπω τότε εὐχαρίστως, ὅσον μ' ἐράνη-
σαν ἐκτὸς πάσης πιθανότητος. Τὸ αὐτὸ καὶ περὶ τῆς γραφῆς “ κυ-
λιούχιον “ τὴν ὁποίαν περὶ τὸ χειρόγραφον τοῦ Βατικάνου, καὶ
ἤτις δὲν εἶναι σαφέστερα τῶν ἄλλων. ἂν καὶ ἔδωκε κόπον εἰς τὸν
Σιεβενηὲ διὰ νὰ τὴν υπερασπισθῇ. Θέλω μόνον παρατηρήσει ὅτι ἡ συν-
ωνυμία, τὴν ὁποίαν ὁ Κατωθῶν ἐνόμισεν ὅτι εὔρε μεταξὺ τοῦ
“ κοιλιούχιον, “ καὶ τοῦ “ κοίλη, “ στηρίζεται εἰς ἐν χωρίον τοῦ

(1) Ἀναλέκτ. ἀρχαίων Ἑλλήνων Ποιητ. Τ. β'. Σελ. 338. ἔκδ. Βρούνη. — (2) Κερ. α. σημ. β'. στοιχ. C. σελ. 168

Πολυτεύκους (1), ὅπου ἡδὴ ἀπέδειξεν ὅτι ἀντὶ τοῦ “κοίλαι, πρέ-
πει ὡς ἀναγινώσκει” κεῖται, ἐπομένως, αὐτὸ τὸ “κοιλούχιον” δύνα-
ται κάλλιστα νὰ ᾤναι τὸ αὐτὸ πρᾶγμα, καθὼς τὸ “κοῖλον ζύγα-
στρον τοῦ Σοφοκλέους, ἢ τὸ “κοῖλον” τοῦ Ἡσυχίου (2).

Σημ. γ'. Σελ. 65. Τουτέστιν, ἐνώπιον τῶν αὐτῶν προσώπων
τὰ ὅποια τοῦ εἶχον χρησιμεύει, ὡς μάρτυρες, ὅταν ἐδάνεισε τὰ
χρήματα τῶν ὁποίων ζητεῖ τοὺς τόκους· ἄλλως δὲ τὸ χωρίον ἤθε-
λεν εἶναι ἀκατανόητον. Ὁ Κατωδὼν παραπεμπεῖ εἰς τὸ ιδ'. κεφά-
λαιον, ἀλλ' ὁ τρόπος τοῦ ἀναισθήτου ὅστις λαμβάνει μάρτυρας, ὅ-
ταν τοῦ πληρόνῃ τις χρέος, δὲν ἔχει τι κοινὸν μὲ τὸν τρόπον τοῦ
ἀπίστου μας.

Σημ. δ'. Σελ. 67. Δύναται τις νὰ συμβουλευθῇ ὅσα εἶπον ἡ-
δὴ (3) περὶ τῶν γραφῶν ἢ λευκαντῶν μεταξὺ τῶν ἀρχαίων. Θέλει
ἴδει τις εἰς τὰς διαφόρους γραφάς (Σελ. 66) τὰς διαφόρους διαφ-
θώσεις τοῦ χωρίου τούτου. Ὅσον τὸ κατ' ἐμὲ, νομίζω ὅτι πρέπει
ν' ἀναγινώσκει “οὐχ ὡς βέλτιστα ἐργάζεται, ἀλλ' ὅ γ' ἂν (ἢ ὅταν
ἂν) ἢ ἄξιος ἡγυρητῆς τῶν γραφῶν”. Τὴν διόρθωσιν τοῦ Κατωδῶνος
“οὐχ ὅ γ' τὰ βέλτιστα” τὸ ὅποῖον ὁ Ῥικάρδ Νεφτὼν παρεδὲ-
χθη εἰς τὸ κείμενόν του, νομίζω σολικισμὸν.

Σημ. ε'. Σελ. 67. Ταῦτα ἦσαν ἀγγεῖα τοῦ ποτοῦ ὡς, ποτή-
ρια, κύαθοι κτλ. Οἱ πλοῦστοι τὰ εἶχον χρυσᾶ ἢ ἀργυρᾶ (4). Ὁ
Ἀριστοφάνης (5) μνημονεύει πολλάκις τῶν ἐξ ὑέλου, ἢ ὑαλίνων.

Σημ. *. Σελ. 67. Τοῦτο τὸ ὅποῖον προσθέτει ἐνταῦθα τὸ χει-
ρογράφων τοῦ Βατικάνου “ἂν δ' ἄρα τις οἰκεῖος, ἢ καὶ ἀναγκαῖος,
μόνον ἐπιβρώσας καὶ στήσας, καὶ σχεδὸν ἡγυρητὴν λαβὼν χρή-
σει, εἶναι προφανῶς διεφθαρμένον. Μὴ λαβὼν εἰμὴ βράδιστα τὰς προ-
θήκας τούτου τοῦ χειρογράφου μετέγραψα μετὰ σπουδῆς, ὥστε δὲν
δύναται σχεδὸν νὰ υποκρύψῃ τὴν ἐπιθυμίαν . . . τοῦ νὰ τὰ θανατίῃ
ἐπὶ ἐνεχείρῳ διὰ νὰ ἐρμηνεύσω τὴν πρώτην ἰδέαν ἐπιλοθυσάν μοι.
“ἂν δ' ἄρα τις οἰκεῖος ἢ καὶ ἀναγκαῖος, μόλις οὐκ ἐνεχυράσας κτλ.
Ἀλλὰ, μακρὸν τοῦ ὡς ἀποδεχθῶ ταύτην τὴν διόρθωσιν, ὁμολογῶ καὶ ὅτι

(1) βιβλ. ζ'. τμήμ. 79.—(2) Σοφοκλ. Τραχιν. 692. παρὰ β. καὶ Ἡσύχ. εἰς
Ἀργύριον. — (3) Κερ. Ι'. σημ. 13. σελ. 222. — (4) Δημοσθ. περὶ
παραπρεσβ. Τ. α. Σελ. 384 ἐκδ. Γεῖσκ. — (5) Ἀνακρ. 74.

δὲν εἶναι μᾶλλον εὐχαριστημένους, ἀπὸ ἐκείνας τῆς ὁποίας ἀπεικόνιζαν μετὰ ταῦτα ἔπρκει ὁ ἀναγινώσκων “ μόνον οὐ πυρῶτας “ εἰς τὴν ἔννοιαν νὰ τὰ καθάρσῃ διὰ μέσον τοῦ πυρὸς παντὸς ῥύπου, διὰ νὰ γνωρίξῃ μετὰ ταῦτ’ ἀκριβῶς τὸ ἀληθινὸν θάρος των “ μόνον οὐ ποσώτας, “ εἰς τὴν ἔννοιαν νὰ τ’ ἀριθμήσῃ “ μόνον οὐ πληρώτας “ νὰ τ’ ἀναπληρώσῃ “ μόνον οὐ σπειρώτας “ νὰ κατασκευάσῃ φάκελον διὰ νὰ τὰ θάλῃ εἰς τὰ ζυγία μόνον οὐκ ἐπερωτήτας “ εἰς τὴν ἔννοιαν (μεταγενεστέραν τοῦ αἰῶνος τοῦ Θεοφράστου) νὰ τὰ διογράψῃ. Ὁ ἀναγνώστης θέλει ἐννοήσῃ εὐκόλως, ὅτι, ἂν καὶ δίδω ὀλίγην ψῆφον περὶ τούτων τῶν εἰκασιῶν, μόλα ταῦτα κρατῶ τούτα “ μόνον οὐ “ ἐπειδὴ εὐρίσκω εἰς αὐτὰ μέγα φυσιογνωμίαν τοῦ ἀληθοῦς τὴν ὁποίαν τὸ ἐπίλοιπον δὲν ἔχει παντάπασι.

Σημ. 5. Σελ. 67. Ἄν ἡδυνάτῃ τις νὰ ᾔγῃ θέβαινα ὅτι τὸ εἰς τὴν προηγηθεῖσαν σημειῶσιν ἀναφερθὲν χωρίον τοῦ χειρογράφου τοῦ Βατικάνου, εἶναι πιθανῶς τοῦ Θεοφράστου, ὅλαι αἱ διορθώσεις τῆς ἰοίας ὁ Κατωθίων προβάλλει εἰς τοῦτο, ἤθελον εἶσθαι ἀπολύτως ἀνωφελεῖς. Ἡ πρώτη, καὶ ἡ τὴν ὁποίαν ἠκολούθησεν εἰς τὴν μετάφρασίν του, εἶναι “ μάλιστα μὲν μὴ δοῦναι, εἰ δὲ μὴ, δοὺς εὐθὺς ἀπαιτεῖν καὶ τὸν παῖδα “ κτλ. τ’ ἀρνεῖται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἢ ἂν τὰ δέχεται, τὰ ἐξαναζητεῖ πάραυτα. Πέμπει τὸν δοῦλόν του νὰ πορεύηται κτλ. ἡ δευτέρα καὶ ἐκείνη τὴν ὁποίαν φαίνεται ὅτι προτιμᾷ τῆς πρώτης, εἶναι μάλιστα μὲν μὴ δοῦναι, εἰδὲ μὴ, τὸν παῖδα κελεύειν ἀκολουθεῖν, καὶ τὸν παῖδα κτλ. Τ’ ἀρνεῖται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἢ ἂν τοῦ τὰ συμφωνήσῃ, πέμπει καὶ τὸν δοῦλόν του νὰ τὸν συνοδεύῃ κτλ. Ἡ τρίτη τελευταῖον εἶναι τόσῃ καταληπτὴ, “ μάλιστα μὲν μὴ δοῦναι, εἰδὲ μὴ, στήτας (ἢ σταθμήτας) δοῦναι “. Καὶ τὸν παῖδα, κτλ. Τ’ ἀρνεῖται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, ἢ ἂν τὰ συμφωνήσῃ, δὲν ἀφίνει νὰ τὰ λάβῃ ἔκκ. δὲν τὰ ζυγίσῃ. Πέμπει τὸν δοῦλον νὰ προπορεύηται κτλ. Ὁ λα Βρουῦερ εὗρηκε τὸ μέσον νὰ μεταχειρισθῇ τούτους τοὺς τρεῖς διαφόρους τρόπους τὸ ὁποῖον παριστᾷ εἰκόνα δριμυτάτην εἰς μετάφρασιν. μὴ ἔχουσιν διόλου τὸ πιστόν. Δὲν θέλω ἀναφέρειν τὰς εἰκασίας τῶν ἄλλων σοφῶν τῆς ἰοίας οὕτως αἱ τις νὰ ἴδῃ εἰς τὰς σημειώσεις τοῦ Φίτχερ, καὶ αἱ ὅποιαι, ἂν καὶ ὀλιγώτερον ἀπομακρυσμέναι τοῦ κειμένου, εἶναι πολλὰ ὀλιγώτερας πιθανότητος ἀπὸ τινος τοῦ Κατωθίῳ. Περιορίζομαι εἰς τὸ νὰ εἰδοποιήσω ὅτι μετέφρασα, καθὼς ἂν τὸ κείμενον ἐνοήτο οὕτω μάλιστα μὲν μὴ δοῦναι, εἰδὲ μὴ, τὸν παῖδα τὸν ἀκολουθοῦντα κελεύειν κτλ. Τὸ “ εἰδὲ μὴ “ τὸ ὁποῖον προσθέτω εἰς τὸ κείμενον, εἶναι τότε ἀναγκαῖον, ὅσον, χωρὶς νὰ εἶπω περὶ τοῦ Κατωθίῳ, ὅστις τὸ ἐπαναλαμβάνει εἰς ὅλας τὰς διορθώσεις του.

εὐρίσκει τις καὶ τὰ συνώνυμα μόρια “ ἂν ὁ ἄρα ” εἰς τὸ χωρίον τοῦ διανοθευτοῦ *interpolateur* μετατεθειμένα εἰς τὴν προηγουμένην σημείωσιν. Εἶναι πρὸς τούτοις εύλογον νὰ ἴδῃ τις, πῶς τοῦτο τὸ “ εἰ δὲ μὴ ” εἶναι ῥοφημένον ἀπὸ τὰ ἐπὶ γράμματα (ἢ δοῦναι) τὰ ὅποια προηγούνται. Τὸ “ καὶ ” τὸ ὅποιον ἐξαλείφω ἀπὸ τῆς λέξεως “ τὸν παῖδα ” εἶν’ ἐπανάληψις τῆς τελευταίας συλλαβῆς τοῦ “ δοῦναι ” ἢ τοῦ “ εἰδὲ μὴ ”. Ὅπου δὲ τὸ ἄρθρον “ τὸν ” τὸ ὅποιον προστίθω, εἶναι προσέτι καὶ ὁ Κασσιδών ὅστις ἐπέβαλε ταύτην τὴν διόρθωσιν, ἂν καὶ εἰς ἔννοιαν πολλὰ διάφορον τῆς ἰδικῆς μου. Μεταφέρει ὡσαύτως τὸ “ δὲ, ὡς ἐπανάληψιν σφαιερὰν τῆς τελευταίας συλλαβῆς τῆς λέξεως “ παῖδα ” καὶ ἥτις θάλαπται εἰς τὴν ἔννοιαν τὴν ὅποιαν δίδω εἰς τοῦτο τὸ χωρίον. Ἀλλ’ ὥς ἀρήσωμεν ταύτας τὰς γραμματικὰς ἐρεῦνας, εἰς νὰ ἐξετάσωμεν τὸ πρᾶγμα κατὰ τοὺς κανόνας τῆς λογικῆς. Ἡ διόρθωσις, τὴν ἐπίεικν ὁ Κασσιδών προτιμᾷ τῶν δύο ἄλλων, εἶν’ ἀκριβοῦς ἐκείνη ἥτις προτιροῦει μάλιστα κατὰ τῆς πιθανότητος Τωόντι, πῶς νὰ ἐνοήσῃ τις ὅτι ἄνθρωπος ἄπιστος ἠδύνατο ν’ ἀπομαρτῇ εἰς τὸ νὰ δανείσῃ τὰ πολυτίμα ἀγρεύα του εἰς ἕνα τινά, εἰς τὸν ὅποιον ἀναγκάζεται νὰ πέμψῃ τὸν δούλον του διὰ νὰ τὸν φυλάτῃ; Καὶ εἰς τί ἠδύνατο νὰ χρησιμεύσῃ αὕτη ἡ προφύλαξις, τοῦλάχιστον δὲν ὑποθέτει τις ὅτι ὁ δούλος ὅστις συνῆδους τὸν δανειζόμενον ἔπρεπε νὰ διαμένῃ εἰς τὸν οἶκόν του εἰς ὅσον τὸ διάστημα καθ’ ἧθ’ ἐλε χορεύαται τ’ ἀγρεύα. Τὸ παράδειγμα τὸ ὅποιον ὁ Κασσιδών ἀναφέρει τοῦ Ιουβενάλ *Juvenal* (1) δὲν ἔχει τίποτε κοινὸν μὲ τούτον τὸν χαρακτήρα. Εἰς, εἶναι πλούσιός τις ἀλαζόν, ὅστις, ἐνῇ χορταίνεται ἀπὸ οἶνον ἐξαίρετον, εἰς ποτήρια κικιστημένα ἀπὸ πολυτίμους λίθους, δίδει εἰς τὸν ποταπὸν παράσιτον νὰ πίνῃ ἀπὸ οἶνον εὐτελεῖ εἰς ποτήρια εὐτελέστατα, ἢ ἂν συγκατανεύσῃ, νὰ πῇ καὶ ὁ παράσιτος ὡσαύτως εἰς ποτήριον πολυτίμον, ἔχει τὴν χμερπῆ προφύλαξιν νὰ θάλλῃ νὰ τὸν προσέχῃ δούλος τις φοβούμενος μήπως θάλλῃ τὸ ποτήριον εἰς τὸν κόλπον του, ἢ ἀποπᾶσῃ τοὺς πολυτίμους λίθους· ἐνταῦθα εἶναι τις, ὅστις νομίζει· ὅτι εἶν’ ἀποχρώντως ἄξιος πίστεως διὰ νὰ δανείσθῃ ἀπὸ τὸν φίλον του ποτήρια· ἂν οὗτος δὲν ἔχει τοῦτο τὸ πιστὸν, ὅλαι αἱ προφύλαξεις, (ἐξαίρουμένου τοῦ ἂν τὰ δανείσθῃ ἐπὶ ἐνχειρῇ) οὗται ἀνωφελεῖς, εἶναι φυσικώτερον ὅτι τοῦ τ’ ἀρνεῖται ἀπολύτως. Δὲν ἤθελεν εἶσθ’ ἐπίσης, τὸ

(1) Σατυρ ὅρα 39.

αὐτὸ, νομίζω, καὶ ἂν κατὰ τὴν διόρθωσιν τὴν ὁποίαν προβάλλω, ἢ ἀπιστία δὲν ἔπιπτεν εἰμὴ ἐπὶ τοῦ δούλου, τὸν ὁποῖον ὑπεθέταμεν ὅτι ἔγρετ' μετ' αὐτοῦ διὰ τὴν τοῦ φορτώτη τὰ ποτήρια. Εἴν' ἀπολύσαντο, ὅτι ὁ ἄπιστος ἀπαιτεῖ ὡς συνθήκην, ὥστε ὁ δούλος ὅστις τὰ βαστάζει ὁπισθεῖν αὐτοῦ, νὰ προπορεύηται, φοβούμενος μήπως δοκιμάσῃ διὰ τὸ πολυτίμον φορτίον του νὰ φύγῃ. Ὅθεν, ἐπ' ἀνταλλαγῶν ἐνταῦθα περὶ τῆς διορθώσεώς μου, τὸ ὁποῖον εἶπον εἰς τὴν ἀρχὴν ταύτης τῆς σημειώσεως, ὁμιλῶν περὶ τῶν τοῦ Κατωθῶνος· δηλαδή, ὅτι ἐκείνη ἀποθάνει ἀπολύτως ἀναρρήτης, ἂν τὸ εἰς τὸ κείμενον τοῦ Βατικάνου προτεταγμένον χωρίον ἀνῆλθῃ ἀληθῶς εἰς τὸν Θεόφραστον.

Σημ. *. Σελ. 67. Ἐκείνο τὸ ὁποῖον προσθέτει εἰς τὸ τέλος τούτου τοῦ κεφαλαίου τὸ χειρόγραφον τοῦ Βατικάνου, φαίνεται ἔρμηνεία τοῦ περιθωρίου· ἀλλ' εἶναι τόσο ἀτακτὴς καὶ τόσο ἀτυνάρτητος μὲ τὸ προηγηθὲν, ὅσον ἀρξάτω εἰς ὅλους τὴν φροντίδα νὰ τὸ σαρκηνώσῃ. Μεταφράζων τὸ ἀρχαῖον κείμενον, ἠκολούθησα τὴν ὁποίαν ὁ Κατωθῶν δίδει ἔρμηνείαν, λαμβάνων τὸ “ πότου, εἰς τὴν προστακτικὴν ἐγκλιτικὴν τοῦ ῥήματος “ ποτῶν “, ἀλλὰ χωρὶς νὰ ἔχω πολλὴν βεβαιότητα περὶ τῆς ἀκριβείας ταύτης τῆς ἔρμηνείας.

ΚΕΦ. ΙΘ'. Σελ. 69. Τὸ κείμενον ἔχει “ ἀλφὸν “ εἶναι τὸ Λατινιστὶ καλούμενον “ βιτίλιγο “ vitiligo. Ὅσον διὰ τὴν λέπραν πρέπει νὰ ἐννοῇ μὲ ταύτην τὴν λέξιν, ὅχι τὴν νόσον τὴν ὁποίαν οἱ Γάλλοι ὀνομάζουσι λέπραν Ἀραβικὴν, ἢ ἐλεφαντιάσιν (elephantiasis), ἀλλ' εἶδος τι νόσου ψώρας, ἐγνωσμένης παρὰ τοῖς Γάλλοις ὑπὸ τ' ὀνόμα “ Ἑλληνικὴ λέπρα “ καὶ τὴν ὁποίαν ὁ Κέλσος χαρακτηρίζει μὲ τὸ τοῦ impetigo. Εὐρίσκει τις συνήθως τὴν λέπραν καὶ τοὺς ἀλφούς συνηνωμένους εἰς τοὺς Ἕλληνας συγγραφεῖς. Καθὼς ὁ Θεόφραστος ὁμιλεῖ περὶ τούτου καὶ ἀλλαχοῦ (1). Ὁ Ἱπποκράτης ἐκλαμβάνει τὴν λέπραν καὶ τοὺς ἀλφούς ὡς δυσμορφίας μᾶλλον παρὰ νόσους (2). Οἱ Ἀθηναῖοι ἀπέρχοντο συνήθως εἰς τὰ θερμὰ ὕδατα τῆς Μήλου (μιας τῶν νήσων τοῦ Ἀρχιπελάγους) διὰ τὰς νόσους τῆς ἐπιδερμίδος, αἵτινες δὲν ἔπρεπε νὰ ᾔναι σπάνια εἰς τὸ θερμὸν κλίμα τῶν Ἀθηνῶν, πρὸ πάντων δὲ μεταξύ τοῦ λαοῦ τοῦ τριτομένου κατὰ μέγα μέρος μὲ ἀλμυρά. Ἀλλ' ἐκεῖνα τὰ ὕδατα δὲν ἦσαν πάντοτε ὠφέλιμα εἰς ταῦτα τὰ εἶδη

(1) Ἱστορ. φυτ. βιβλ. 3. Κεφ. 19. — (2) Περί διαθίσ. ἢ παθῶν βιβλ. Τ. 6. Σελ. 182.

τῶν κακῶν, ἂν κρίνῃ τις ἐξ ὧν ἀναφέρει ὁ Ἱπποκράτης (1), εἰς τὸ ὑποκείμενον ἐνὸς κατοίκου τῶν Ἀθηνῶν, εἰς τὸν ὅποιον τὰ ὕδατα τῆς Μήλου εἶχον προσενηῆται ὑδρίπικα θανατηφόρον.

Σημ. * Σελ. 69. Αὕτη ἡ προσθήκη τοῦ χειρογράφου τοῦ Βατικάνου φαίνεται ὅτι εἶν' ἐξηγμένη ἀπὸ τοῦ κλάρον τοῦ Θεοφράστου· εἶναι τοῦ χαρακτήρος τοῦ δυσχεροῦς νὰ λέγῃ ὡσαύτως ἐκ διαλειμμάτων μωρολογίας, καὶ αὕτη εἶναι τῶντι μίαν πρόσθεσις, ἀφοῦ εἶχεν εἶπει ὅτι τ' ἀρρώδηματα ἐξ ὧν ἐθλίβετο εἶν' οἰκειακά, ὅτι αὐτὰ διατηροῦσι τὴν γενεάν των ἀπὸ ἀνάμνηξιν ξένου αἵματος.

Σημ. θ'. Σελ. 69. Αὕτη εἶν' ἄλλη τις νόσος « ἐξανθηματικὴ συνδε-
δεμένη μ' ἐν ἄλλο τι πάθος « scorbutique ». Αὕτη
δὲν πρέπει νὰ ἦτο σπανία εἰς τὰς Ἀθήνας (2), καθὼς τὸ παρα-
τηρεῖ ὁ Κασσῶν κατὰ τι τεμάχιον τοῦ Ἀριστοφάνους. Οὗτος ὁ ἀγ-
χίνους Ποιητής, διὰ νὰ παραστήσῃ τὴν αἰσχροτότητα καὶ χαμέρπειαν
τῶν δημαγωγῶν, παρέστησεν ἐπὶ τῆς σκηνῆς (3) ῥαδιουργόν τινα, ὅστις,
διὰ νὰ ἐλκύσῃ εἰς ἑαυτὸν μένον, μὲ ἐλάθην τοῦ ἀντιπάλου του, ὄλην
τὴν εὐνοίαν τοῦ λαοῦ, ὑπόσχεται εἰς αὐτὸν, μετὰ ἄλλων ὠφελειῶν,
ὅποῃα δέλουσιν εἶσθαι ὁ ναρπὸς τῆς μελλούσης διαχειρησίως του, ἐν
Ἀγρεῖον μύρου εἰς ἑκάστην πόλιν, ὅστις ἤθελεν ἔχει τὰ ἔλλα εἰς
τ' ἀντικρήμια. Ὁ Κασσῶν ἀπατᾶται ὑπολαβὼν ὅτι εἰσὶ τὰ αὐτὰ
ἔλλα, τὰ ὅποῃα ὁ Λουρέτιος ἀντίκειται ὅταν λέγῃ *Athide ten-
tantur gressus* « Πᾶς τις παρετήρησεν ἥδη ὅτι οὗτος ὁ Ποιητής
ὁμιλεῖ περὶ τοῦ ἀρθρίτου « *de la goutte,* » ὅστις φαίνεται
ὅτι ἦτο ὡσαύτως ἐνδημικὸς εἰς τὰς Ἀθήνας.

Σημ. γ'. Σελ. 69. Οἱ κομφοί, καὶ οἱ ὀπισσοῦν φίλοι τῆς κα-
θαριότητος, ἐπεμελοῦντο νὰ καταστέλλωσιν ἀπὸ καιρὸν εἰς καιρὸν τῇ
πολλῇ μεγάλῃ αὔξει τῶν τριχῶν εἰς τινα μέρη τοῦ σώματος, καὶ
πρὸ πάντων εἰς ἑκείνα, τὰ ὅποῃα ἦσαν ἢ ἠθύναντο νὰ ᾔν' ἐκ-
τεθειμένα εἰς τὴν ὄψιν, ἐκ τῶν ὁποίων ἦσαν αἱ ματχάλαι καὶ τὸ
στήθος, κατὰ τὸν τρόπον τοῦ ἱματισμοῦ τῶν Ἀθηναίων. Ἀλλὰ τὸ
κατ' ἀρχάς, μὴ δι' ἄλλο εἰμὴ διὰ τὴν καθαριότητα γινόμενον, παρ-
εκτραπὲν τοῦ σκοποῦ κατῆντησε μετὰ ταῦτα ν' ἀπαιτῆται αὐστηρῶς εἰς
καλλωπισμὸν ἐκτεθλημμένον, συγχέοντα τὰ γένη καὶ τὰς ἡλικίας. Τὸ

(1) Ἐπιδημ. βιβλ. ε'. Ἀριθμ. δ'. — (2) Βλ. τὴν προηγ. σημ.

(3) Ἱππαί: 902.

ἔθος τοῦ νῦν κείρωσι τὸ γένιον, δὲν εἶχεν ἀρχίσσει· εἰμὴ ἐπὶ Ἀλεξάνδρου, ἀποθανόντος περίπου 36. ἔτη πρὸ τοῦ Θεοφράστου (1).

Σημ. δ'. Σελ. 69. Αὐτὴ ἡ περίστασις, ἡνωμένη μὲ τὰ ἕλη τῶν ἀντικημίων, περὶ τῶν ὁποίων ὠμίλησα εἰς τὴν προτελευταίαν σημείωσιν, ἀρκεῖ διὰ τὸ ἀποδείξαι ὅτι τὸ σκοροδοῦτον ἦτο εἰς τοὺς ἀρχαίους ἐγνωσμένον περισσότερον ἀφότον νομίζει τις. Ἠδυνάμην γ' ἀναφέρειν καὶ ἄλλα χωρία τοῦ Ἱπποκράτους βεβαιώτερα, ἂν ἦτο ἐνταῦθα ὁ τύπος παρομοίας λογοτριβῆς.

Σημ. ε'. Σελ. 69. Ἠκολούθησα τὴν γραφὴν τοῦ κειμένου. Ἀλλ' ἂν ἤθελε γ' ἀκολουθήσῃ τις τοὺς διορθοῦντας “ἐσθ' ἔτι” ἔπρεπε τότε νῦν μεταφράσῃ “γ' ἀπομύττειται (ἐκμυξίζεται) εἰς τὸ φόρεμά του. Μικρὸν τοῦ νῦν κρίνω ὁδαιμον ταύτην τὴν διόρθωσιν, νομίζω καὶ ὅτι ἐνταῦθα εἴν' ὁ λόγος περὶ ἔθους τοῦ ἀπομύττεσθαι μὲ τὴν χεῖρα, τὸ ὅποιον ἡδυνάτω τις νῦν συγχωρήσῃ εἰς πάντ' ἄλλον καιρὸν, πρὸ πάντων δὲ ἂν οἱ ἀρχαῖοι δὲν ἐγνώριζον τὸ ἔθος τοῦ ἀπομύττεσθαι, ἀλλ' ἔπρεπε νῦν ἢν' ἀηδεῖς πολλὰ ἐν τῷ μέρει τοῦ συμποσίου.

Σημ. ς'. Σελ. 69. Ἠκολούθησα τὴν διόρθωσιν τοῦ Κατωθέως ἀναγνώτας “ἐσθ' ἔτι” ἀντὶ τοῦ “εἶπειν”. Ὅσον διὰ τὴν ἀκόλουθον λέξιν “ἀπορρίπτειν” εὐχαριστήθην μᾶλλον νῦν ἐννοήσω μὲ τὸν φίσκηρ (2), “βρώματα ἐξερχόμενα ἐκ τοῦ στόματος του ἐνῶ ὀμιλεῖ” παρὰ “σίεilon” ὡς φαίνεται ὅτι ἐννοεῖ ὁ Κατωθέων.

Σημ. * Σελ. 69. Βεβαιώτατα τοῦτο τὸ ὅποιον προσθίσει ἐνταῦθα τὸ χειρόγραφον τοῦ Βατικάνου, καθὼς ὡσαύτως καὶ τὸ νῦν ρίπτηται ἐπὶ τῆς κλίνης μὲ τὴν γυναικίᾳ του, δὲν ἐξήχθη ἀπὸ τὸν κλίμακον τοῦ Θεοφράστου.

Σημ. ** Σελ. 69. Τὸ τελευταῖον μέρος τοῦ κειμένου ἀναγερόμενον εἰς τὴν τελευταίαν διάφορον γραφὴν τῆς 68. σελίδος, μὲ τὰς προσθήκας τοῦ χειρογράφου τοῦ Βατικάνου, εἴν' οὕτω καταληπτόν “ἐλαίῳ σαπρῷ ἐν βαλανείῳ χρώμενος (σφύζεσθαι καὶ χιτωνίστικον παχύν, καὶ) ἱμάτιον (σφόδρα λεπτόν καὶ) κηλίδων μεστὸν κτλ. Ο' Σιεβεντικὴ ἤθελε γ' ἀναγνώσῃ “σφύζειν” τὸ ὅποιον ἐρμηνεύει *ut jubilans quasi exsiliat*. Ἀμφιβάλλω πολλὰ ἂν ἐρμηνεύει τότε βεβαιωμένη δύναται νῦν ἔχει τὰς ψήφους τῶν εἰδημόνων· μᾶλλον δὲ νομίζω ὅτι

(1) Ὅρα Ἀθην. βιβλ. ιγ'. κεφ. ε'. Σελ. 565.

(2) Πίνκκ. Ὅρα ἀπορρίπτειν.



πρέπει ν' αναγνώσκη " ἐν βαλανείῳ χρωόμενος σπογγίζεσθαι " (ἢ διὰ τὴν πλησιάζου μᾶλλον τοῦ κειμένου, καὶ τοῦ ἔθνους τῶν Ἀθηναίων τοῦ νὰ μεταβάλλωσι τὸ π. εἰς φ. (1) σπογγίζεσθαι). Αἱ εἰς παρομοίαν περίπτωσιν ἐν χρήσει λέξεις εἶναι " χρίεσθαι " ἢ " ἀλείφεσθαι " Εἶπεν ἤδη ἀνωτέρω (2) ἀλειφόμενος ἐν τῷ βαλανείῳ " Ὀδυσῆα νὰ δικαιώσῃ τὴν διόρθωσίν μου ἐκ τοῦ Ὀμηρικοῦ τούτου, τὸ ὅποιον ἀναφέρω τότε ἀσμενέστερον, ὅσον χρησιμεύει ὡς ὑπόμνημα εἰς τὸ χωρίον μας.

" Αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς μεγάλητορα ὅρ' ἐνὶ οἴκῳ.

" Εὐρυνόμῃ ταμίῃ λούσιν, καὶ χρίεν ἐλαίῳ.

" Ἀμφὶ δὲ μὲν γάρος καλὸν βάλεν ἠδὲ χιτῶνα (3).

Σημ. ζ. Σελ. 69. Ὁμήλῃς ἀνωτέρω (4) περὶ ἰδιαιτέρας προσοχῆς τῶν ἀρχαίων εἰς τὰς πολλὰς κατὰ τύχην προφερομένας λέξεις εἰς τὴν ἀρχὴν τινὸς ἐπιχειρήσεως. Αὕτη ἡ προσοχὴ ἔπρεπε νὰ ᾔν' ἔτι ἀκραιτέστερα, ὅταν ὁ λόγος ἦτο, καθὼς ἐνταῦθα, περὶ θερησκευτικῆς πράξεως· καθὼς, τοῦ ν' ἀπέλθῃ νὰ προσευχηθῇ, νὰ συσιάτῃ εἰς τοὺς ναοὺς, ἢ νὰ συμβουλευθῇ τοὺς μάντις (5). Ἐπὶ πᾶσι δὲ, αἱ αἱ λέξεις ἐπροφέροντο διὰ τινὰ συγγενῆ καθὼς, ἀδελφὸν ἢ τέκνον. Εἰς ταύτην τὴν τελευταίαν περίπτωσιν προτεῖχον ὡς πολὺ πλέον σημαντικώτερον. (6).

Σημ. η. Σελ. 69. Τὸ κείμενον λέγει τοῦναντίον τούτου, ἔτι ἂν ἔπαυσε ταχέως Ἀλλὰ ἐγὼ θεωρῶ τὴν ἀρνησιν (μὴ) ὡς λέξιν παρελτακτον τὴν ὅποιαν πρέπει νὰ περιτεταχῇ, ἢ τοῦλάχιστον νὰ μεταβάλῃ, ἀναγνώσκων " Τῇ αὐλητρίδι τῇ ταχὺ παυταμένη " ἐπιπλήττει ἐκείνην ἐκ τῶν αὐλητρίδων ἧτις ἔπαυσε τὸν αὐλὸν ταχύτερον τῶν ἄλλων. Οἱ Ἕλληνες δὲν εὐχαριστοῦντο πάντοτε εἰς τὰ συμποτία τῶν ἀπὸ μίαν μόνην αὐλητρίδα (7). Δὲν πρέπει νὰ ὑποκρύψω ὅτι τὸ χειρόγραφον τοῦ Βατικάνου ἔχει ὁμοίως τὴν ἀρνησιν, ἂν καὶ κατὰ διάφορον τρόπον " τῇ αὐλητρίδι, τί οὐ ταχὺ παύσαιοτο " ἂν ἡ εἰκασία μου ᾔν' ἀληθὴς, πρέπει ὡσαύτως νὰ μεταβάλῃ

(1) Μαιτταίρου Ἑλλήν. γλώτ. διαλέκτ. Σελ. 7.

(2) Κερ. ια. Σελ. 68. — (3) Ὀδυσσ. Ψ. 153 ἐρξ.

(4) Κερ. ιδ. Σημ. γ. Σελ. 240. — (5) Παράβαλ. Ἀριστοφ. Σπλῆν. 863. ἐρξ. — (6) Ὅρα σημ. Κασσιῶ — (7) Ὅρα κερ. ια. Σελ. 67.

αὐτὴν τὴν ἔκφρασιν εἰς τὸ “ τῇ ἀλλήτρίδι, ὅτι ταχὺ παύσεται. Ὁ λα Βρουῆρ δυσκολευθεὶς ἐκ τῆς ἐννοίας τὴν ὁποίαν πορίσθη τὸ καίμενον, τὴν παρέφρατεν οὕτω “ βαρύνεται ἀπὸ τὴν συμφωνίαν, καὶ ἐρωτᾷ, ἂν δὲν θείῃ παύσει ταχέως “. Νομίζω ὅτι ἐνταῦθα ἔχει μεγάλην ἀνακολουθίαν εἰς τὴν διαγωγήν, ἀνθρώπου ὅστις ἀγοῦ εἶχε ζωνηρῶς χειροκροτᾷ τὴν μουσικὴν μιᾶς ἀλλήτρίδος, τὴν ὁποίαν συνῶνιζε μὲ τὴν φωνήν του, τελειώνει ἐπιπλήττων αὐτὴν διότι δὲν ἔκανσε ταχύτερα.

Σημ. Σ'. Σελ. 69. Διὰ τὴν ἐννοήθη τις τοῦτο, πρέπει ν' ἀναποληθῇ ὁ τρόπος καθ' ὃν οἱ ἀρχαῖοι ἐβάλλοντο εἰς τὴν τράπεζαν, πολλὰ διάφορος ἀπὸ τὴν καθ' ἡμᾶς. Καθήμενοι ἐπὶ κλισίων ἢ εἰς εἶδος “σοφᾶ,, τὰ ἐδέσματα τοὺς ἐβάλλοντο ἐπὶ μικρῶν τραπέζων κειμένων ἐμπροσθέν των, καὶ ἰδίως διορισμένων διὰ τὴν ἔχουσι τὰ πινάκια οὕτως, ὥστε οἱ σύσσιτοι ἀντικρίζοντο, ἔχει ὁ εἷς ἀπὸ τὴν ἄλλον, καθὼς τὴν σήμερον, ἀλλ' ἀπὸ τοὺς δούλους των, ἕκαστος τῶν ὁποίων ἴστατο εἰς τὴν ἀπέναντι πλευρὰν τοῦ τραπέζιν διὰ τὴν τοὺς ὑπηρετῶσι. Μετὰ ταῦτα εἰσάγουν εἶδος τι καθέδρας (canapé) ἡμικίλιον, καλούμενον “ Σίγμα “ ἀπὸ τὸ σχήματος, τὸ ὁποῖον ἐπαρίστα τὸ ἀρχαῖον Ἑλληνικὸν στοιχεῖον “(C), οὕτω καλούμενον. Ἐκεῖνο δὲ τὸ ἡμισέληνον μὴ δυνάμενον νὰ περικυκλῇ ὅλην τὴν τράπεζαν, πᾶς τις ἐννοεῖ καλῶς ὅτι οἱ εἰς τὴν βᾶσιν τοῦ σίγμα κεκλιμένοι ἔπραπε ν' ἀντικρίζονται ὁμοίως ἀπὸ τοὺς ὑπηρετοῦντας δούλους, καὶ ἐπὶ τῶν ὁποίων ἠδύνατο ἐπομένως νὰ πτύωσιν ἐπάνω ἀπὸ τὴν τράπεζαν (ὑπὲρ τῆς τραπέζης), ἂν ἦσαν οὕτω προπετεῖς καθὼς ὁ περὶ τοῦ ὁποίου ὁμιλεῖ ἐνταῦθα ὁ Θεόφραστος (1). Μὴ προσέξας παντάπασι εἰς τοῦτο τὸ ἔθος ὁ λα Βρουῆρ ἔπραξεν ἀλλ' ἀντ' ἄλλου μεταφράζων “ ἂν, ἐνθ' εἷν' εἰς τὴν τράπεζαν θείῃ νὰ πτύσῃ, πτύει κατ' εὐθείαν ἐπ' ἐκείνου ὅστις εἷν' ἐπισθεν του διὰ τὴν τὸν κινεῖ. ὡσαύτως εἶχον ἀναμριβόλους δούλους, ἰσταμένους ἐπισθεν τῶν καθεδρῶν ὅπου ἦσαν κεκλιμένοι οἱ κύριοι, καὶ τοὺς ὁποίους οἱ Ῥωμαῖοι ἐκάλουν διὰ τοῦτο, μὲ τὸ petibus ἀλλ' οὗτοι δὲν ἦσαν ἐξ ἐκείνων περὶ τῶν ὁποίων ὁμιλεῖ ἐνταῦθα ὁ Θεόφραστος (2).

ΚΕΦΑΛ. Κ'. Σημ. 4. Σελ. 71. Ὁ Κασσιῶν παρατηρεῖ κάλλιστα ὅτι οὗτος ὁ χαρακτήρ δὲν διαφέρει τοῦ προηγμένου αἰμῆ

(1) Σαλμαστ. σημ. εἰς πολεμ. ἐπιγράμ. ιδ'. 87.

(2) Ὁρα σημ. Κασσιῶ. εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ 4 κεφ.

κατὰ τινὰς χρωματισμούς. Τρόντι ὁ τρόπος τοῦ νῦ ἐνοχλή τοὺς ἄλλους μὲ τὰ παράκαιρα ἄσματά του, τὰ ὅποια ὁ Θεόφραστος ἀποδίδει εἰς τὴν δυσχερεῖ, ὁ Λουκιανὸς (1) τ' ἀποδίδει εἰς τὸν ἀηδῆ. Εἰς ἓνα λόγον, ἀμφότεροι εἶν' ἐξ ἐλαίων οἷτινες ἐνοχλοῦσι τοὺς ἄλλους μὲ πᾶ προπετῇ κινήματά των. Ὁ Ἰπύχιος ἐρμηνεύει τὸ "ἀηδῆς", κοπιώδης, ἀνηρός· ἐγὼ διορθῶναι ταύτην τὴν τελευταίαν λέξιν μεταβαλὼν αὐτὴν εἰς "ὀχληρός".

Σημ. β'. Σελ. 71. Ὁ Κασσιῶν δὲν ἐνόησε παντάπασι τὸ χωρίου τοῦτο, θελήσας νὰ μεταβάλῃ τὸ "μέλλοντας" εἰς "μέλλοντα". Ὅσον τὸ κατ' ἐμὲ, δὲν βλέπω εἰς αὐτὸ εἰ μὴ ἓνα ἔπαχθῇ (ὀχληρόν), ὅστις, καθ' ἣν στιγμὴν ἀναχωρεῖ πρὸς τινὰ θαλασποποιάν, ἀντὶ νὰ ταχύνῃ διὰ νὰ ἐπιβῇ, κόμνει νὰ τὴν περιμένουσιν οἱ συνεπιβάται του, προβάλλων ὅτι δὲν ἔκαμε τὸν περίπατόν του. Αὗται αἱ λέξεις ἔχουσι τὴν αὐτὴν ἔννοιαν μ' ἐν τερμῶσιν τοῦ Ἀριστοφάνους, ὅπου ὑποτίθονται τινὲς γυναῖκες, βιάζουσαι ἓνα γέροντα νὰ ἐπιβῇ εἰς τὸ πέραμα τοῦ Χάρωνος, λέγουσαι πρὸς αὐτὸν ὅτι δὲν περιμένουσιν εἰμὴ αὐτὴν διὰ ν' ἀγῆσται τὴν ἀκτὴν.

Τοῦ δέει; τί ποθεῖς;

χώραι εἰς τὴν ναῦν.

ὁ Χάρων σὲ καλεῖ.

σὺ δὲ κωλύεις ἀνάγκησθαι (2).

Σημ. γ'. Σελ. 73. Δύο εἶδη ἐλλεθόρου ὑπάρχουσι, τὰ ὅποια ἦσαν ἐν χρήτῃ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις· ὁ μέλας ἐλλεθόρος, τὸν ὅποιον μετεχειρίζοντο ἀντὶ καθαρισμοῦ καὶ ὁ λευκὸς ὅστις ἐχρησίμευεν ὡς ἐμετικόν (3). Ἐνταῦθα εἶν' ὁ λόγος περὶ τοῦ τελευταίου, ὅστις, καθὼς ὅλα τὰ ἐμετικά, ἠδύνατο ὡσαύτως νὰ κινήτῃ καὶ τὴν κοιλίαν.

Σημ. δ. Σελ. 73. Αἱ λέξεις "εἰς τὴν μητέρα του, δὲν ὑπάρχουσιν εἰς τὸ κείμενον. Ἡ σιωπὴ τοῦ ὑπομνηματιστοῦ μὲ δίδει νὰ ὑπολάβω, ὅτι ἐθεώρησαν ταύτην τὴν παράλειψιν, ὡς ἔλλειψιν τότε φαικωτέραν, ὅσον δὲν δύναται τις νὰ ἐξετάσῃ ἄλλον, ποῖαν ἡμέραν μ' ἐγέννησας; εἰμὴ τὴν μητέρα του. Μόλα ταῦτα, δὲν νομίζω παντάπασι ὅτι οἱ Ἕλληνες, ἂν καὶ πολλὰ ἐρατὰι τῶν ἐλλείψεων, ἔχουσι

(1) Περὶ τῶν ἐπὶ μισθῷ συνόντων 33 Τ. ἀ. Σελ. 692.

(2) Ἀριστοφ. Λυσιστρ. 605. ἐφξ. ἐκδ. Κουστέρ.

(3) Ἀρεταίου. περὶ θεωριᾶς χρονικ. νόσι. βιβλ. β'. κεφ. ιγ'.

πώποτε μεταχειρισθῇ ταύτην. Μᾶλλον δὲ νομίζω ὅτι ἡ λέξις “μερ, γεγραμμένη διὰ συντομίαν ἀντὶ τοῦ “μῆτερ“, ὡς πῇν εὐρίσκει τις συνήθως εἰς τὰ χειρόγραφα, παρελείφθη ἀπὸ τὸν ἀντιγραφέα διόλου· ἐπειδὴ εὐρίσκατο πρὸ ἢ μετὰ τὴν λέξιν “ἡμέρα“ μὲ τὴν ὁποίαν ὁμοιάζει ἐν μέρει.

Σημ. *. Σελ. 73. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον προσέειπον εἰς τὴν τελευταίαν σημείωσιν περὶ τῆς παραλείψεως τῆς λέξεως “μῆτερ ἢ μερ“ κατὰ τινὰ τρόπον ἐπικυροῦται ἀπὸ τὸ χειρόγραφον τοῦ Βατικάνου, τὸ ὁποῖον παριστᾷ ἐνταῦθα τὴν συνώνυμον λέξιν “μάμμη“. Ὁ-
σον διὰ τὸ ὑπόλοιπον τῆς προσθήκης, ἀναφερθὲν εἰς τὴν προτελευταίαν διάφορον γραφὴν τῆς σελ. 72. καὶ τὸ ὁποῖον φαίνεται μὲν πολ-
λὰ διεφθαρμένον, ἀλλ’ ὁμολογῶ ὅτι ὁδὸν ἐννοῶ τίποτε. Οἱ περιέρχοντες νῦν μάθωσι τὴν περὶ τούτου γνώμην τοῦ Γοέττε, δύνανται νῦν συμβουλευ-
θῶσι τὴν τελευταίαν ἑκδοσιν τῶν χαρακτῆρων τοῦ Θεογράφτου (1)
γενομένην ὑπ’ ἐκείνου τοῦ σοφοῦ. Ἐγὼ δίδωμι τὴν αὐτὴν ὁμολογίαν
ὅτι ὅσον ἀγορεύει τὴν τρίτην διαφορὰν τῆς αὐτῆς Σελίδος. Ὁραῖλοι μό-
νον νῦν γνωστοποιήτω (τὸ ὁποῖον ἐλητημόνησα νῦν πράξω εἰς τὰς
διαφόρους γραφάς), ὅτι εἰς αὐτὸ τοῦτο τὸ χειρόγραφον τοῦ βυτικί-
νου ὑπὸ τὴν λέξιν “λαβεῖν“ τῆς φράσεως “οὐ βράδιον ἀνθρω-
πον λαβεῖν, εἶχε σημειώται “συλλαβεῖν“, μὲ μίαν ἄλλην λέξιν τοῦ
περιθωρίου “εὐρεῖν“.

Σημ. ε. Σελ. 73. Τουτέστιν ἀπὸ τὸν ἀριθμὸν τῶν ξένων τοῦς
ὁποίους ἐδέξατο εἰς αὐτήν. Ἄλλ’ οὗτος ὁ τρόπος ἀνῆκει μᾶλλον εἰς ἀλα-
ζῶνα (2) παρὰ εἰς ἀληθῆ. Ὁ Ῥεΐσκιος ἐνόμιζεν ὅτι ὅλον τοῦτο
τὸ μέρος ἀπὸ τῶν λέξεων “καυχᾶται ὅτι ἔχει εἰς τὸν οἶκόν του“
κτλ. ἕως εἰς τὸ τέλος τοῦ κεφαλαίου ἀποκλειστικῶς ἀνήκειν εἰς τὸ
περὶ μικροφιλοτιμίας ἐπιγεγραμμένον ἀκόλουθον κεφάλαιον καὶ τὸ ὁ-
ποῖον ἔπρεπε νῦν ἦναι μετὰ τὴν τελευταίαν λέξιν “εὐήμερεϊ“.

Σημ. **. Σελ. 73. Ὁ τρόπος τὸν ὁποῖον προσθέτει ἐνταῦθα τὸ
χειρόγραφον τοῦ Βατικάνου, δηλαδὴ ὅτι οἱ φίλοι του εἶν’ ὁ τετριμμένος
πῆθος τοῦ μύθου. Εἶναι δορυμνίας· ἀλλ’ ἤθελεν εἶσθαι βέλτιον νῦν
τεθῆ εἰς τὸν περὶ Ἀλαζονείας ἐπιγεγραμμένον χαρακτῆρα (3).

(1) Σελ. 54 τοῦ Κεῖμ. καὶ σελ. 16'. τοῦ Προλόγου.

(2) Ὅρα τὸ τέλος τοῦ κγ'. κεφ. — (3) Ὅρα τὴν προηγ. σημ.

Σημ. 5'. Σελ. 73. Οἱ πλούτιοι μεταξὺ τῶν ἀρχαίων, εἶχον ἐν ᾧ πολλοὺς παρασίτους ἐπισήκους, αἵτινες δὲν ἔλειπον σχεδὸν πώποτε νὰ παρευρίσκωνται εἰς τὰ ὑπ' αὐτῶν διδόμενα συμπότια, καὶ ἐκ μέ-
ρους τῶν ὁποίων ἐπιλοφρύνουν τοὺς εὐχαριζομένους· ἦσαν δὲ πρὸς τού-
τοις ὑπόχρεοι μὲ τρόπον εὐγενῆ τὰ τίρπωσι τοὺς δαιτυμένους μὲ
ἀστέισμούς.

Σημ. *. Σελ. 73. Ἐκείνο τὸ ὅποιον προτίθεται εἰς τὸ τέλος
τοῦ κεφαλαίου τούτου τὸ χειρόγραφον τοῦ Βατικάνου εἶναι χωρὶς
ἀκριβολογίαν, διεφθαρμένον. Ὡς τόσον εἰν' εὐκόλον νὰ ἐνυτήτῃ τις ὅτι
ὁ λόγος εἶναι περὶ τινος ἐταίρας τὴν ὁποίαν ὁ ἀγῶνης θέλει νὰ
πέμψῃ νὰ ζητή, διὰ ν' αὐξήτῃ τὴν εὐχαρίστησιν τῶν συσσίτων, τοὺς
ὁποίους ἐπροσπάθησεν ὥς τότε νὰ εὐφράνῃ μὲ τοὺς ποταμούς ἀττα-
βροῦς τοῦ παρασίτου τού.

ΚΕΦΑΛ. ΚΑ΄. Σημ. α. Σελ. 75. Ἀὕτη ἡ το ἀρχαία συνήθεια
τῶν Ἀθηναίων τὴ νὰ φέρωσι τὰ τέκνα των εἰς τοὺς Δελφούς, ἀφοῦ
ἔρχανον εἰς τὴν ἐλικίαν τῶν ἐρήθων, διὰ νὰ κείρωσι τὴν κόμην
αὐτῶν, τὴν ὁποίαν ἀνέρονον εἰς τὸν Ἀπόλλωνα (1). Μετὰ ταῦτα,
διὰ ν' ἀπορῦγῃσι τὸν κήπον καὶ τὰς ψυχὰς τῆς ὁδοπαρίας, κὺχ-
ριστοῦντο νὰ ἐκπληρώσιν εἰς τοὺς οἴκους των ταῦτα τὰ θρησκευτικὰ
χρεῖα (2). Οὕτως ὁ περὶ τοῦ ὁποίου ὁμιλεῖ ὁ Θεόφραστος, δεικνύει τὴν
ματαιότητά των ἐπιδεικτικῶν ὅτι συμπερφεύεται μὲ τὸ ἔθος τῶν μεταγεν-
εστέρων του μᾶλλον, παρὰ μὲ τὸ τῶν συγχρόνων του.

Σημ. β'. Σελ. 75. Τὸ κείμενον λέγει “καὶ ἐπιμεληθῆναι δὲ ὅπως αὐτῶ
δ ἀλόλουθος αἰθίοψ ἔσται. Ἡ λέξις αἰθίοψ, ἥτις, κατὰ τὴν ἐτυμολο-
γίαν τῆς, σημαίνει πρόσωπον κεκαυμένον ἢ μέλαν, ἐχαρακτήριζεν εἰς
τοὺς ἀρχαίους οὐ μόνον κυρίως τοὺς Αἰθίοπας λεγομένους σήμερον
ὑπὸ τῷ ὀνόματι “ μέλανες, ἀλλὰ καὶ μέρος τῶν Ἰνδοῶν. Εἰς ἓνα λόγον, σχε-
δὸν διου τοῦ μεσημβρινοῦ μέρους τῆς σφαίρας, τοῦ ὁποίου οἱ κάτοικ-
οι εἰσὶ μέλανες ἢ μελάγχρωες καθ' ὑπερβολήν.

Σημ. γ'. Σελ. 75. Τὸ κείμενον λέγει “καὶ ἀποδοῦς μὲν ἄρ-

(1) Πλουτάρχ. εἰς Θεσ. Τ. α. Σελ. 10 ἐλδ. Πρίτκ.

(2) Μεουρσ. Ἀττικ. ἰδιωμ. βιβλ. γ'. κεφ. α. καὶ Ἑλλήν. ἐορτ. βιβλ.
γ'. εἰς ἐφήβια, καὶ Πέτρ. Καστελλ. περὶ ἑλλήν. ἐορτῶν, εἰς “ Ἀπα-
φορία “

πυρίου “ (καὶνὸν ποιῆσαι ἀποδοῦναι). Ἡ μὲν ἐτιμᾶτο 90 λίτρας. Ἡ δὲ ῥωμῆτις τοῦ Κασσιδωνοῦ “ ἀποδοῦς “ ἀντὶ τοῦ “ ἀποδοῦς “ μοι φαίνεται τότε βεβαία, ὥστε μετανοῶ ὅτι δὲν τὴν παρεδέχθην εἰς τὸ κείμενόν μου.

Σημ. “ Σελ. 75. Τὸ χειρόγραφον τοῦ Βατικάνου περιστάνει ἐνταῦθα μίαν προσθήκην, ἣτις εἶν’ ἀξιοπαρατήρητος “ καὶ κολοῖ δὲ ἔνδον τριεφόμενον δεινὸς κλιμακίον πρίασθαι, καὶ ἀσπίδιον χαλκοῦν ποιῆσαι ὁ ἔχων ἐπὶ τοῦ κλιμακίου, ὁ κολοῖς πηδῆται “. Νομίζω ὅτι πρέπει ν’ ἀναγνώσκη τοῦτο τὸ τελευταῖον μέρος, “ ὁ ἔχων ἐπὶ τοῦ κλιμακίου ὁ κολοῖς πηδῆται, ἢ ἐπιθήτεται “. Διὰ κλιμακίον, ἐννοεῖ μικράν τινά κλίμακα ἐτχηματισμένην ἐκ τῶν ἀθροίσματος πολλῶν ραβδίων ὁμοίων μ’ ἐκείναις τὰ ὅποια διαπερῶσιν εἰς τὰ κλουβία, διὰ νὰ δύνωνται τὰ στρουθία γὰρ φοιτῶσιν ἐπάνωθεν αὐτῶν. Τὸ ἀσπειότατον τῶν ποιημάτων τοῦ Ἀριστοφάνους εἰν’ ἡ χοῆτις τούτου τοῦ κλιμακίου. Ὑποθέτει ὅτι Ἀθηναῖος τις, ἐκπαυδῆτας ἀπὸ τὸν πολυετῆ πόλεμον τὸν ὁποῖον ἡ δημοκρατεία ὑπεστήριξε κατὰ τῶν Λακεδαιμονίων καὶ τῶν συμμάχων αὐτῶν, καὶ μὴ βλέπων παντάπασι διάθεσιν πρὸς τὴν εἰρήνην, οὔτε εἰς τοὺς συμπολίτας του, οὔτε εἰς τοὺς ἐχθρούς των σοφίζεται γ’ ἀναβῆ εἰς τὸν οὐρανὸν αὐτὸς, διὰ μέσου πολλῶν κλιμακίων διὰ νὰ ζητήσῃ ἐκεῖ ταύτην τὴν τόσον ἐπιθυμητὴν εἰρήνην.

Ἐπειτα λεπτὰ κλιμακία ποιεῖμενος,

πρὸς ταῦτ’ ἀνερῶνχατ’ ἀν εἰς τὸν οὐρανόν (1).

Σημ. δ. Σελ. 75. Ἡ ἱππικὴ τῆς δημοκρατείας τῶν Ἀθηνῶν, συνίστατο ἀπὸ 1200 πολίτας διαικούμενους ἀπὸ δύο στρατηγῶν, ἱππαρχοῦς καλούμενους, καὶ ἀπὸ δέκα ἀρχηγῶν ἰδιαιτέρους, ὀνομαζομένους φυλάρχους. Τοῦτο τὸ σῶμα ἦτο τότε περιθλεπτότερον, ὅσον εἰς αὐτὸ δὲν εἰσῆγέτο τις εἰμὴ ἀπὸ τοὺς πλουσίους πολίτας. Αἱ ἐπὶ τῶν ἱππων γινόμεναι παρὰξεις καὶ λιτανίαι, ἐσχημάτιζον μέρος οὐσιώδους πολλῶν δημοσίων ἐορτῶν (2). Ὁ Κασσιδων μεταφράσας *cum aliis equitibus* “ μὲ ἄλλους ἱππεῖς, ἐγεινεν αἰτία εἰς τὸν λαὸν Βρονυῆρ νὰ λανθίσῃ, ὅστις ἐκφράζεται οὕτω “ εἰς τὴν ἐπιστροφὴν τῆς μὲ ἄλλους πολίτας ἱππικίας “. Εἰν’ εὐκολον νὰ ᾤσῃ τις ὅτι ἐνταῦθα εἶν’ ὁ λό-

(1) Ἀριστοφ. Εἰρήν. 69. — (2) Δημοσθ. εἰς Μιδ. Τ. ἀ. Σελ. 570, 571. ἐκδ. Ρεῖνα. Ξενοφ. Ἱππάρχ. κεφ. γ’. Πλουτάρχ. εἰς Φωκίωνων Τ. δ’. 358 ἐκδ. Ρεῖνα.

γος περί τινος σώματος πολιτῶν διορισμένων, μετὰ τῶν ἰππέων, καὶ τὸ ὅποιον ἔπρεπε νὰ μετακράσῃ εἰς τὸ Λατινικὸν cum equitibus, ἢ πρὸς ἀποφυγὴν πάσης ἀμφιβολίας, cum ceteris equitibus.

Σημ. ε. Σελ. 75. Πρέπει κατὰ τὸν Κασσιδινα νὰ ἔννοῃ τὸ φῶρεμα τὸ ὅποιον ἐφόρει τις ἔφιππος, καὶ τὸ ὅποιον ἐκαλεῖτο “ξυσίς”. Τοῦτο ἦτο ἀληθὲς τι ἐπικνηρόριον (χλαῖνα) μὴ ἐλλαμβάνον τὴν λέξιν εἰμὴ καθ’ ἣν ἔννοιαν τῆς διδούσιν οἱ “Αἴ”λοι “Riding-coat” τοῦτέστιν, ἔνδυμα διὰ τὴν ἵππασίαν. Ἡ μικροφιλοτιμία τῶν καλλωπιστῶν τῶν Ἀθηνῶν, διὰ τὴν ἀπέλθωσιν εἰς τὴν ἀγορὰν μὲ τὰ διακριτικὰ σημεῖα τοῦ ἱππέως, διὰ νὰ δείξωσιν, ὅτι ἤρχοντο ἀπὸ ἵππασίαν ἢ ὅτι ἀνῆλθον εἰς σῶμα πολλὰ περιέλειπον, εἴν’ ἐπίδειξις γενοία τὴν ὅποιαν εὐρίσκει τις καὶ μεταξὺ τῶν μεταγενεστέρων ἑθνῶν τῆς Εὐρώπης. Ὅλαι αἱ μεγάλαι πόλεις γέμουσι μυρμηκιδῶν ἐκ τούτων τῶν ἱππέων φερομένων εἰς τὰς ἀγορὰς μὲ ὑποδήματα καὶ πτερυγητήρια· ἐνῶ οἱ ἵπποι τῶν ἀναγκάζονται εἰς τὰ ἵπποστάσια καὶ μάλιστα ἱππεῖς μὴ ἰδόντες ἵππους εἰμὴ εἰς τὰ τῶν ἄλλων ἵπποστάσια.

Σημ. *** Σελ. 75. Ἡ μόνη προσθήκη τὴν ὁποίαν παρουσιάζει ἐνταῦθα τὸ χειρόγραφον τοῦ Βατικάνου, εἶναι “ἐν ταῖς μύωσιν” τὸ ὅποιον πρέπει νὰ μεταβληθῇ εἰς τὸ ἐν τοῖς “μ, Γραφή, πλέον διορθωμένη τὴν ὁποίαν βλέπει τις ἐκεῖ, καὶ τὴν ὁποίαν παρέλαβον εἰς τὸ κείμενόν μου, εἴν’ ἡ τῆς τρίτης διαφύρου γραφῆς τῆς σελ. 112 “δοῦναι” ἀντὶ “ἀποδοῦναι, δύναται τις νὰ τὴν ἐπικυρώσῃ ἐκ τοῦ παραλλήλου μέρους τῆς σελ. 112. στίχ. 5.

Σημ. ζ’. Σελ. 75. Ἀνεγίνωσκε τις εἰς τὸ κείμενον “μνημα ποιῆσαι, καὶ στηλίδιον ποιήσας”. Οἱ Κριτικοὶ ἐπηρεασθέντες ἀπὸ τὴν ἐπανάληψιν τῆς λέξεως “ποιήσας, ἐπρόβαλον νὰ τὴν μεταβάλλωσιν εἰς τὸ “στήσας” ἢ ἐπιστήσας”. Ἐγὼ ἐνόμιζον ὅτι ἔπρεπε νὰ τὴν ἀφήτω οὕτως ὡς εἶναι, ἢ νὰ τὴν μεταβάλω εἰς τὸ “πῆξας”, τὸ ὅποιον σημαίνει “προσθηδόν, πηγνύω” σηριζόμενος ἐπὶ τούτων τῶν στίχων τοῦ Ὁμήρου (1).

. . . . Καὶ ἐπὶ στήλην ἐρύσαντες.

Πῆξεν ἄχροτάτῳ τύμβῳ εὐῆρες ἑρετμόν.

Ἀνεπόλουν ὁσαύτως ὅτι εἶχον ἀναγνώσει εἰς τὸν Πολυδεύκην (2),

“ ὡν ἐντὸς ὀρθὸν ξύλον πέπηγεν, ὃ καλοῦσι στηλίδα “. Ἀλλὰ μετὰ ταῦτα ἐστοχάσθη ὅτι ἔπρεπε νὰ παραδεχθῶ εἰς τὸ κείμενόν μου τὴν γραφὴν τοῦ χειρογράφου τοῦ Βατικάνου, ὅπου ἡ ἀποσιώπησις τῆς λέξεως ποιῆται ἀρκεῖν τὸν πλεονασμὸν. Ἰσως θέλει στοχασθῇ τις ὅτι ὤφειλον νὰ κρίνω μᾶλλον ὑπὲρ τῆς πρώτης μου εἰκασίας.

Σημ. ζ'. Σελ. 75. Δὲν θέλω ὁμιλήσει διόλου περὶ τῶν διαφόρων διορθώσεων, τὰς ὁποίας ὁ Κατωβῶν ἐπρότεινεν εἰς τοῦτο τὸ χωρίον, ἐπειδὴ τελευταῖον ἀνεγνώρισεν ὁ αὐτὸς, ὅτι δὲν ἦτα παρὼς διεφθαρμένον. “ Κλάδος σημαίνει κυρίως τὸν κλώνον “ καὶ εἴν' ἀκριβῶς εἰς ἐκείνην τὴν μεταφορὰν τὴν ὁποίαν συνιστᾷ ἡ ἐπίδειξις τοῦ μικροφιλοτίμου μας. Παρόμοιον ἐπίθετον εἴν' ἐπίτης γελοῖον, καθὼς τ' ὄνομα “ Μυρρίνη “ διδόμενον εἰς μικρὸν κύνα τούτου τοῦ εἶδους, περὶ τοῦ ὁποίου ὁμιλεῖ ὁ Λουκιανός (1). Περιπλέον μετεφράσας ἀπὸ τὴν Μελίτην, ἠκολούθησα τὴν ἀξιοπιστίαν τοῦ Στράβωνος (2), ἃν καὶ γνωρίζω ὅτι ἄλλοι ἐννοοῦσιν διὰ τοῦ Λατινικοῦ *catuli melitenses* τῶν ἀρχαίων, μικροῦς κύνας καταγομένους ἀπὸ τινος νήσου κειμένην εἰς τὸν Ἀδριατικὸν κόλπον μεταξύ Ἑπείρου καὶ Ἰταλίας, καλουμένην ἀρχαίως ἐκ τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος “ Μελίτη, καὶ ἐγνωσμένην σήμερον ὑπὸ τὸ τοῦ Μελιτᾶ. (3).

Σημ. η'. Σελ. 75. Διόρθωσα τὸ κείμενόν μου κατὰ τινὰ διορθωτὴν τοῦ Κατωβῶνος, καὶ τὸ μετέφρασα κατ' ἄλλην τοῦ αὐτοῦ κριτικοῦ, παραδεχθεῖσιν ἀπὸ τὸν Νεσδάμ, ὅστις ἀναγνούς “ τῷ Ἀσκληπιοῦ (χωρὶς τὴν πρόθεσιν), ἐνόμιζεν ὅτι τὸ ἐπόμενον “ τοῦτον “ ἔπρεπε ν' ἀναφερθῇ εἰς τὸ τοῦ Ἀσκληπιοῦ ἄγαλμα. Ὁμολογῶ, ὅτι ἡ Γραμματικὴ σύνταξις φαίνεται ὅτι εἶναι μᾶλλον ὑπὲρ τῶν νομιζόντων ὅτι τὸ “ τοῦτον “ πρέπει ν' ἀναφερθῇ εἰς τὸ “ δακτύλιον “ τουτέστιν, ὅτι εἶναι “ τὸ δακτυλίδιον τὸ ἀγεραιμένον τὸ ὁποῖον τρίβει δυνατὰ διὰ νὰ κρεμάσῃ ἐκεῖ στεφάνους, καὶ ὅχι τὸ ἄγαλμα αὐτοῦ τοῦ Ἀσκληπιοῦ. ἀλλὰ μὴ δυνάμενος ν' ἀποφασίσω θετικόν τι ἐπὶ χωρίου διεφθαρμένου, ἠδύχριστήθην μᾶλλον νὰ τὸ μεταφράσω ὡς καὶ ἔπραξα, τόσω μᾶλλον ὅσον ἀνεμνήθην τοῦ Ἀγάλματος τοῦ Ἡρακλέους τῆς Ἀκραγάντου, ἐπίσης τετριμμένου κατὰ πολλὰ ἀπὸ τὰς ψηλαφήσεις καὶ

(1) Περὶ τῶν μισθῶ συνόντων 34. Τ. α'. Σελ. 692.

(2) βιβλ. ζ'. Σελ. 425. — (3) Μεναν. εἰς Διογ. Λαερτ. βιβλ. ζ. Τμήμ. 55.

φιλήματα τῶν εὐλαβῶν “ *ibi est. ex ære simulacrum ipsius Herculis, quo non facile quidquam dixerim me vidisse pulchrius . . . usque eo, Judices, ut rictum ejus ac mentum paulo attritius, quod in precibus et gratulationibus non solum id venerari, verum etiam osculari solent* (1). Ἀναφέρω τοὺς αὐτοὺς λόγους τοῦ Κικέρωνος, διότι μὲ φαίνονται, ὅτι σαφηνίζουσιν ἐν χωρίῳ τοῦ Πλουτάρχου. Οὗτος δὲ συγγραφεὺς λέγει “ διατὶ τῶν τοῖς Θεοῖς ἀνατιθεμένων μόνα τὰ σκύλα νενόμισται περιορᾶν ἀφανιζόμενα τῷ χρόνῳ, καὶ μήτε προσκυνεῖν, μήτ’ ἐπισκευάζειν (2). Ὁ Ξυλανδερῆς ἤθελε νὰ θάλῃ “ προσκυνοῦν “ ἀντὶ τοῦ προσκυνεῖν. Ἀλλ’ ἐγὼ νομίζω, ὅτι αὕτη ἡ τελευταία λέξις ἐρμηνεύει ἐνταῦθα τὸ “ *osculari*, τοῦ Κικέρωνος ἡ ἔννοια εἶν’ ὅτι ὁ νόμος ἀπηγόρευε τὸ νὰ φιλοῦσι τὰ λάφυρα τῶν ἐχθρῶν, τ’ ἀφιερωμένα εἰς τοὺς Θεοὺς (διὰ φόβον νὰ μὴ φθειρῶνται), καθὼς καὶ τὸ νὰ ἐπισκευάζωσιν ὁπότε διεφθείροντο ἀπὸ τὴν πολυκαιρίαν.

Σημ. *. Σελ. 75. Ἄν, ἀντὶ τοῦ “ τοῦτον ἐκτρίβειν στεφανοῦντα, ἀλείφειν ὁσημέραι, ὡς ἀνέγνω τις εἰς τὸ χειρόγραφον τοῦ Βατικάνου, ἀνεγίνωσκε, “ *T. e. στεφανῶν καὶ ἀλείφων ὁσημέραι* “ εἰ ἤθελε συνάγεσθαι ἔννοια τοιαύτη, ὁποῖαν ἡρμήνευστα εἰς τὴν μικρὰν σημειῶσιν τῆς Σελ. 77.

Σημ. θ’. Σελ. 75. Τὸ καίμενον λέγει ἀπλῶς, “ *ἀν ᾧ* καὶ πρῶτανις “ Ἡ Γερουσία τῶν Ἀθηνῶν ἐτχηματισμένη ἀπὸ τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν δέκα φυλῶν, καὶ συντεθειμένη ἀπὸ πεντακόσια μέλη-ῆτο φυσικῶς διηρημένη εἰς δέκα κλάσεις, ὧν ἑκάστη εἶχε τὸ πρῶτον ἐπὶ τῶν ἄλλων εἰς τὸ διάστημα τῶν 36 ἡμερῶν διὰ τὰς πρῶτας τέσσαρας κλάσεις, καὶ τῶν 35 διὰ τὰς ἄλλας. Ἡ ἐπὶ κεφαλῇ τῶν ἄλλων ἐκαλεῖτο ἡ κλάσις τῶν Πρυτάνων. Αὕτη ἐνησχολεῖτο εἰς τὰς δαπάνας τοῦ δημοσίου, εἰς τόπον τινὰ Πρυτανεῖον καλούμενον. Ἀλλὰ καθὼς αὕτη ἦτο καὶ πολυάριθμος διὰ τὸ νὰ ἐπεξεργάζεται κοινῶς τὰ ἔργα τὰ ὁποῖα ἦτο ἐπιφορτισμένη, ὑπεδιηρεῖτο εἰς πέντε δεκαρχίας.

(1) Κικέρ. πρὸς Βέρρ. β. 43 — (2) Πλουτάρχ. ζητημ. Πρώμ. Τ. ζ’. Σελ. 107. ἐκδ. Ρεῖσκ.

συντεθημένης ἐκάστης ἀπὸ δέκα προέδρων ἢ ἐφόρων. Αἱ πρώται ἐπὶ τὰ μεταξὺ τούτων κατεῖχον εἰς διάστημα ἑπτὰ ἡμερῶν τὴν πρώτην θείναι ἐκάστη εἰς τὴν σειράν της· αἱ δὲ ἄλλαι τρεῖς ἦσαν ῥητῶς ἀποκεκλεισμέναι (1).

Σημ. ι. Σελ. 75. Εἰς τὸ διάστημα τῶν 35. ἡμερῶν ἢ 36 (2) καθ' ἃς ἡ κλάσις τῶν Πρυτάνεων ἦτο εἰς ἐργασίας τακτικάς, εἶχε τέσσαρας συνελεύσεις τοῦ δήμου, αἵτινες ἔπαιον τὰς 11, 20, 30, καὶ 33 τῆς Πρυτανείας. Ἡ τετάρτη ἐκείνων τῶν συνελεύσεων ἐνηττολεῖτο εἰς τὰ περὶ τῆς Φρητείας, καθὼς τὰς ἐργαίας, τὰς Θυσίας κτλ. Ὁ Κατωθίων νομίζει, ὅτι τοῦτο εἶναι δι' ἐκείνην τὴν τελευταίαν συνέλευσιν τὴν ὁποίαν ὁ Θεόφραστος ἀλληγορεῖ ὁμιλῶν περὶ τῆς εἰς τὸν λαὸν γενομένης προκηρύξεως ἀφορώσης τὴν κατάστασιν τῶν θυμάτων (3). Πρὸς τοῦτοις πιθανόν, ὅτι αὕτη ἡ ἀγγελία ἐρίνετο κατὰ πᾶσαν συνέλευσιν, ἐπειδὴ δὲν ἤρχιζε κῆρυμία, χωρὶς νὰ ἤθελε προκαταθρῆ ἡ περιοχὴ μὲ τὸ αἷμα τῶν θυμάτων τὰ ὅποια ἐτράζοντο (4). Ὅσον διὰ τὴν διόρθωσιν τὰ παρὰ τῶν πρ. . . . τὴν ὁποίαν ὁ Κασσιόδωρος προτείνει καὶ τὴν ὁποίαν ὁ Ρικάρδ Νερτὼν παρεδέχθη εἰς τὸ κείμενόν του, μὲ φαίνεται ἀπολύτως ἀνωφελές. Ἀρκεῖ νὰ ἐννοήσῃ τις τὸ “ συνδιοικήσασθαι, εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ συνδιαπράξασθαι “, νὰ ἐπιτύχῃ διὰ μεσιτείας καὶ μὲ τὴν βοήθειαν ἄλλων τινῶν συντρόφων του. Ἡ ἔννοια τὴν ὁποίαν ὁ Φίλιππος (5) δίδει εἰς τὴν πρώτην ταύτην λέξιν, δὲν εἶναι παντάπασιν ἀπομιμητικὴ ἀπὸ ἐκείνου τοῦ ὁποῖον προβάλλει.

Σημ. ια. Σελ. 75. Ὁ ναὸς ταύτης τῆς Θεᾶς, ἄλλως Κυδέλης καλουμένης, ἦτο εἰς τὴν ἀγορὰν εἰς τὴν αὐτὴν περιοχὴν ἣτις περιεῖχε τὸ παλάτιον τῆς Γερουσίας. Εἰς παρομοίαν περίπτωσιν ἐθυσιάζον, οὐ μόνον εἰς τὴν μητέρα τῶν Θεῶν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν Δία, εἰς τὴν Ἀθηνᾶν, εἰς τὸν Ἀπόλλωνα, καὶ εἰς τὴν Θεὰν Νίκην (6).

Περικλ. νέου Ἀναχάρστ. Τ. α. Κεφ. ιβ'. Σελ. 400. καὶ κερ. ιδ'. Σελ. 426 ἀκολουθ. — (2) Ὅρα προηγ. σημ.

(3) Ὅρα σημ. Κατωθ. καὶ Πετιτ νόμων Ἀττικ. 277.

(4) Ὅρα Περικλ. τοῦ νέου Ἀναχάρστ. Κεφ. ιδ'. Τ. α. Σελ. 440.

(5) Ὅρα πίνακά του εἰς λέξ. “ συνδιοικήσασθαι “.

(6) Ὅρα σημ. Κατωθ. καὶ Μεουρτ. Ἀττικ. ἰδωμ. βιβλ. α. Κεφ. ια. καὶ Κερ. γυναικ. κερ. ε. καὶ ζ.

Σημ. ιβ'. Σελ. 75. Μᾶλλον δὲ ἐλπίζατε, ἂν θέλῃ τις ὡς ἀναγνώστῃ μὲ ἄλλους " ἐκδέχεσθαι, " ἀντὶ τοῦ " δέχεσθαι, " τὸ δόποιον παρεδέχθη κατὰ τὴν διόρθωσιν τοῦ Κατωβῶνος, κεκυρωμένην ἀπὸ τοῦ χειρόγραφου τοῦ Βατικάνου.

ΚΕΦΑΛ. ΚΒ'. Σημ. α'. Σελ. 77. Διαφύρως διορθοῦνται τοῦτο τὸ διεφθαρμένον χωρίον. Ὁ Κατωβῶν ἤθελεν, ὅτι ἀναγινώσκεται, " περιουσία τις φιλοτιμίας δαπάνην φεύγουσα " δύναται τις νὰ ἴδῃ τὰς εἰκασίας τῶν ἄλλων εἰς τὰς σημειώσεις τοῦ Φίσχερ. Οὗτος ὁ τελευταῖος νομίζει ὅτι διορθῶναι αὐτὸ ἐνόησας εἰς μίαν μόνην λέξιν, " ἀποφιλοτιμίας, " (ὡς εὐρίσκεται ὡσαύτως καὶ εἰς τὸ χειρόγραφον τοῦ Βατικάνου) τὰς λέξεις " ἀπὸ φιλοτιμίας, " καὶ ἐρμηνεύσας τὸ " ἔχουσα, " ὡς συνώνυμον τοῦ " ἀπέχουσα ". Εἶναι πιθανώτατον ὅτι οὗτος ὁ ὁρισμὸς, σκοτεινότητος αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν, παριστᾷ, χωρὶς νὰ ἔχῃ χρεῖαν οὐδεμιᾶς διορθώσεως, τὴν ἔννοιαν τὴν ὁποίαν ἐπροσπάθησα νὰ ἐρμηνεύσω εἰς τὴν μετάφρασίν μου. Αἱ λέξεις ἐξ ὧν συνίσταται, κατὰ τὴν αὐστηρότητά των, σημαίνουν κατὰ γράμμα " πλοῦτος τρεφόμενος μὲ δαπάνας τῆς δόξης ", ἡ πλοῦτος ἔλκων τὰ μέσα του ἀπὸ κεφάλαια θυνάμενα νὰ χρησιμεύσωσι εἰς τὸ νὰ εὐχαριστήσωσι τὸν ἔρωτα τῆς δόξης. Ἐπειδὴ ἡ λέξις " δαπάνη " σημαίνει, οὐ μόνον αὐτὸ τοῦτο δαπάνην, *depense* ἀλλὰ καὶ τρεφή *aliment* (1).

Σημ. β'. Σελ. 77. Ἀφιερόναι εἰς τὸν Διόνυσον ταινίαν ξυλίνην ἐνῷ ἔπρεπε νὰ ἦναι τοιλάχιστον ὀρειχαλκίνη, καθὼς τὸ δακτυλίδιον τὸ ἀφιερωθὲν εἰς τὸν Ἀσκληπιὸν ἀπὸ τὸν μικροφιλότιμον (2). Ὅσον περὶ τῆς τραγωδίας, τοῦτο ἦτο κυρίως εἰς τὰς ἐορτὰς τοῦ Διονύσου, ὅτε οἱ τραγικοὶ ποιηταὶ ἡμιλλῶντο διὰ τὴν τιμὴν τῆς νίκης, παρουσιάζοντες ἕκαστος τέσσαρα ποιήματα. Ἡ φυλὴ ἐκ τῆς ὁποίας ἦτο ὁ νικῆτας ποιητῆς, ἀφίερωνε συνήθως εἰς τὸν Διόνυσον τρίποδα ὀρειχαλκινόν, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἦσαν ἐπιγεγραμμένα κατὰ τὰς περιστάσεις, τ' ὄνομα τοῦ πρώτου Ἀρχοντος, ἡ Δικαστοῦ τοῦ τῆς φυλῆς, καὶ τοῦ Χορηγοῦ (τουτέστι τοῦ χορηγούντος τὰς δαπάνας διὰ τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ χοροῦ) τοῦ διδοσκάλου τοῦ γυμνάσαντος τὸν χορὸν, τοῦ ποιη-

Ὁρα Ἀθήν. βιβλ. γ'. Σελ. 363. Η' σύχ. καὶ Ε' τυμολ. Μέγ. εἰς " δαπάνη ". — (2) Ὁρα προηγ. κεφ. — Σελ. 113.

τοῦ, τοῦ συντάξαντος τὸ ποίημα, καὶ τοῦ Μουσικοῦ τοῦ διευθύναντος τ' ἄσματα κατὰ τὸν ἦχον τῶν αὐλῶν (1).

Σημ. γ. Σελ. 79. Ἐκτὸς τοῦ φόρου καὶ τῶν συνήθων συνεισφορῶν, οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον συνείθειαν νὰ συνεισφέρωσι καὶ εἰς τοὺς δυσκόλους καιροὺς πρὸς ἀνακούφισιν, εἰς τὸν δημόσιον Πησαυρὸν, συνεισφοράς ἐθελουσίαις, ἢ δωρεάς, τὰς ἑποίας ἐκάλουν “ἐπιδόσεις” ὡς ἂν εἴπῃ τις Γαλλικτὶ *surdonaitions*. Τοῦτο ἐγένετο εἰς τὴν συνέλευσιν τοῦ δήμου, ἐνίοτε δὲ καὶ εἰς τὴν τῆς Γερουσίας προσκεκλημένην διὰ τῶν Πρυτάνεων, ἐκτιθεμένων τὴν δεινὴν κατάστασιν τῆς δημοκρατίας. Τότε οἱ θέλοντες νὰ βοηθήτωσι τὴν πατρίδα, ἐσηκόνοντο, καὶ ἐπρόσφερον εὐχαρίστως ἕκαστος κατὰ τὰς ἐπιουλίας του, πραγματικῶς ἢ δοκούσας (2). Ὁ Εὐατωδὸν διατείνεται, ὅτι οἱ μὴ θέλοντες νὰ βοηθήτωσιν ἐχωρίζοντο ἀπὸ τὴν ὁμήγυριν εἰς ἄλλο μέρος καὶ ἔμμενον ἐκεῖ μὲ σιωπὴν, ἢ ἀνεχώρουν ἀπὸ τὴν συνέλευσιν. Ἀλλ' ἐπειδὴ τοῦτο δὲν εἶναι, εἰμὴ εἰς ἐκεῖνο τὸ καίμενον τοῦ Θεοφράστου, τὸ ὅποιον καθιστᾷ τοῦτο τὸ ἔθος τοιοῦτον λυπηρὸν διὰ τὴν φιλοτίαν, προτιμᾷ μᾶλλον νὰ πιστεύσω, ὅτι ἦτο ὀλίγον τι μετατετοπισμένον τὸ καίμενον τοῦ Θεοφράστου καὶ ὅτι πρέπει ν' ἀναγινώσκηται “σιωπῶν” ἢ ἀναστὰς ἐκ τοῦ . . . ἀντὶ τοῦ, “ἀναστὰς σιωπῶν” ἢ ἐκ τοῦ . . . τοῦλάχιστον ἀνδρὸν δὲν εἴη τις νὰ παραδεχθῇ τὴν εἰκασίαν τοῦ Νεεδᾶμ “ἀναστὰς σιωπῇ ἐκ τοῦ” τὸ ὅποιον ἐπανέρχεται σχεδὸν εἰς τὸ αὐτό.

Σημ. δ. Σελ. 79. Τὰ μέρη τὰ ὅποια ἕκαστον ἐπὶ τοῦ Βωμοῦ, ἦσαν συνήθως εἰς μέρη, τὰ ἐντόσθια, ἢ ἄλλα τινα μέρη ὀλίγης τιμῆς. Τὸ δὲ λοιπὸν τοῦ θύματος, ἀποῦ ἤθελον χωρίσαι μέρος διὰ τοὺς ἱερεῖς, ἐχρησίμευεν εἰς συμπόσιον, τὸ ὅποιον ὁ θυσιάσας ἐπρόσφερεν εἰς τοὺς φίλους του. Ὁ φιλόγυρός μας, ἀντὶ νὰ συμμορφωθῇ μὲ τοῦτο τὸ ἔθος, ἢ τοῦλάχιστον μ' ἐκεῖνο τοῦ νὰ πέμψῃ μέρη τινα εἰς τοὺς φίλους του, εὐρίσκει εἰκολώτερον νὰ τὸ ἐξαργυρώσῃ (3).

Σημ. * Σελ. 78 Ἡ μετάφρασις τὴν ὅποιαν δίδω εἰς τὸ χωρίον τὸ ὅποιον τὸ χειρόγραφον τοῦ Βατικάνου προσθέτει ἐνταῦθα, στηρίζεται εἰς τὰς διορθώσεις, ἀντὶ τοῦ . . . εἰς διδάσκαλον, ὅτ' ἂν ᾖ τοῦ

(1) Περιήγ. Ν. Ἀναχάρστ. Κερ. 12. Τ. 1. σελ. 402. 403. καὶ χειρ. xδ'. Τ. 2. σελ. 44. ἀκολουθ. — (2) Δημοσθ. εἰς Μιδ. Τ. 1. σελ. 566. 567. ἐκδ. Ρεϊσκ. — (3) Βλ. χειρ. εἰ. σημ. δ. σελ. 247.

ἀποτιθέναι, καὶ τὰ παιδιμουσία, ἀλλὰ φῆσαι κτλ. Ἐγὼ ἀναγινώσκω, “ εἰς διδατκάλου καὶ εἰς τὰ παιδομουσειὰ ἀλλὰ φῆται “ ἀποκόψας τὰς λέξεις “ ὅταν ᾗ τοῦ ἀποτιθέναι “ αἵτινες φαίνονται ἐπανάληψις τοῦ προηγηθέντος, καὶ μεταβάλλον τὸ “ διδατκάλου “ εἰς “ διδατκά- λου “ ὡς οἰκειότερον εἰς τὸ ἰδίωμα τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης· καὶ τὰ “ παιδιμουσία “ εἰς “ παιδομουσειὰ “ (τουτέστι παιδῶν μουσειὰ, σχο- λεία ἢ συνέδρια προσδιωρισμένα πρὸς διδασκαλίαν τῶν παιδῶν). Πιθα- νὸν ὡσαύτως ὅτι ἡ ἀληθὴς γραφή ἦτο “ εἰς τὰ διδατκαλεῖα, καὶ παιδομουσειὰ “. Πιθανὸν καὶ διὰ τὴν μὴ ὑποκρύψω τίποτε, ὅτι εἰς τὰς λέξεις τῆς ὁποίας μεταβάλλω, δὲν ἔχει τίποτε, περισσύτερον εἰμὴ τὸ “ ἀποτιθέναι “ τὸ ὅποῦν θέλει· ἔλαβε τὸν τόπον ἄλλης τινὸς λέξεως κατὰλληλοτέρας μὲ τὴν ἰδίαν τοῦ συγγραφέως. Τοῦτο φαίνεται τότε πι- θανώτερον, ὅσον ἡ ἐπομένη λέξις “ συμβάλλονται “ δὲν δύναται νὰ σημαίνειν ἐνταῦθα εἰμὴ νὰ συνεισφέρειν εἰς τὰς δαπάνας τοῦ συμποσίου, ἢ εὐθυμίας ὁποιασδήποτε, μ' ἓνα λέγον νὰ πληρώσῃ τὸν ἔρανον του. Ἄν ᾗναι τοῦτο ἔπρεπε τότε ν' ἀναγνώσθῃ “ εἰς διδατκάλου “ ὅτ' ἂν ᾗ τοῦ . . . καιρὸς τὰ παιδομουσειὰ, μεταφέρων ταύτην τὴν τελευταίαν λέξιν εἰς ἀπαρέμφατον, τὸ ὅποῦν πρέπει νὰ πληρώσῃ τὴν ἑλλειψιν, τὴν ὁποίαν ὅμως ἐγὼ πρὸς τὸ παρὸν δὲν ἐμάντευσα.

Σημ. ε'. Σελ. 79. Τουτέστι, νὰ τὰ φέρῃ εἰς τὸ μέρος τοῦ φορέματος ἢ ἐπανωφορίου του, κατὰ τὸ μέρος τὸ καλύπτον τὸ στηλὸς μεταξὺ τῶν βραχιόνων κατὰ τὸν σημερινὸν τρόπον τοῦ ἱματισμοῦ τῶν Εὐρωπαίων, τοῖτο θέλ' ἦτο μεταξύ τοῦ καταταρκίου, καὶ μέρους τοῦ ἐκκομβουμένου φορέματος. Ὁ Φιλάρργυρός μας ἀποκρύπτων οὕτω τὰ ὀψώνια τὰ ὁποῖα ὀψωνίζει, δεικνύει τοῖλάχιστον ὅτι δὲν ἦτο ἀναβ- σχυντος (1).

Σημ. ς'. Σελ. 79. Εἶναι καὶ ἐνταῦθα ὁ ἔρανος, περὶ οὗ ὡμί- λητα διεξοδικώτατα (?). Ἡδυνάμην νὰ μεταφράσω ὡσαύτως ἂν ἐν- νοήτῃ τινὰ συνάγοντα ἔρανον καθ' ὁδὸν, προσδιωρισμένον πρὸς ἀπο- κατάστασιν τῶν ὑποθέσεων καὶ τῆς ὑπολήψεώς τινος φίλου. Ἐπειδὴ δὲν εἶναι πολλὰ σαφεῖς, ἂν οὗτος ᾗν' ὁ δυστυχῆσας φίλος, ὅστις αὐτὸς συνάγει ταύτην τὴν σύναξιν, τὸ ὅποῦν φαίνεται, ὅτι ἦτο ἡ γνώμη τοῦ Κασσιθέωνος, τὸν ὅποῦν ἠκολούθησεν ὁ λα Βρουῆρ, ἢ ἂν ᾗν' ἄλλος

(1) Ὅρα κεφ. ια'. σημ. ς'. σελ. 226.

(2) Κεφ. α'. σημ. β'. Στοιχ. ε. σελ. 168.

τις φίλος, ὅστις συνάγει δι' ἐκείνον. Τὸ σύντομον τῆς προσθήκης, τὴν ὁποίαν παριστᾷ ἐνταῦθα τὸ χειρόγραφον τοῦ Βατικάνου, δὲν ἔχει τοιαύτην φύσιν διὰ τὴν διαλύσιν τῆς ἀπορίας. Ὁ Σωμαΐζης (1) φαίνεται ὅτι προεστράφη ἐκ τοῦ χωρίου τούτου τὴν προσθέσει ὅτι ἐκείνα τὰ εἶδη τῶν συνάξεων ἐγένοντο συνήθως εἰς τὰς ὁδοὺς.

Σημ. ** Σελ. 79. Τὸ διεξοδικὸν χωρίον τὸ ὁποῖον προσθέτει ἐνταῦθα τὸ χειρόγραφον τοῦ Βατικάνου εἶναι σαφές, ἐκτὸς τῶν λέξεων “ πάλιν πῆξῃ “ τῶν ὁποίων δὲν θλέπω μῆτε τὴν ἔννοιαν μῆτε τὸν σύνδεσμον τῆς φράσεως μὲ τὸ λοιπὸν. Ὅσον διὰ τὰς λέξεις “ ἐκ γυναικείας “ δύνανται ν' ἀναφερθῶσιν εἰς τὸ “ ἐξόδους “. Ἀν' ὑποθέσῃ τις, ὅτι ὁ διανοθευτὴς μετεχειρίσθη τὴν ἡμιθάμβαρον λέξιν “ γυναικείας “ ἀντὶ τοῦ “ γυναικωνίτιδος “. τότε ἡ ἔννοια θέλει εἶσθαι ὅσῳ-κις ἐξέλθῃ ἐκ τοῦ γυναικείου, ὥς θέλει τὸ ἐνόησεν εἰς τῶν φίλων μου. Πιθανὸν ὡσαύτως, ὅτι εἴτε δι' ἔλλειψιν, εἴτε διὰ λάθος τοῦ ἀντιγραφέως, ἔβαλέ τις καὶ τὴν λέξιν διὰ “ γυναικείας ἀγορᾶς “ (2) ἀναφέρων αὐτὴν εἰς τὸ μισθοῦσθαι.

Σημ. ζ'. Σελ. 79. Περὶ τοῦτο τὴν εἰκόσιν τοῦ Κασσιανῶνος, θέλοντος ν' ἐναγινώσκῃ “ ἐκκαίρειται nettoyer de punaises “ ἀντὶ τοῦ “ ἐκκαίρειται “ σημαίνοντος ἀπλῶς “ καθαίρειν “ nettoyer. Ὁ Φίτσερ εἶναι σύμφωνα εἰς τὴν δευτέραν γραφὴν, καὶ στοχάζεται περὶ πλέον ὅτι αἱ κλῖναι, *lis* περὶ τῶν ὁποίων εἶν' ὁ λόγος ἐνταῦθα, εἰσι τῆς τραπέζης (3), καὶ ὅχι τοῦ ὕπνου.

Σημ. η'. Σελ. 79. Παρέφρασα τοῦτο τὸ χωρίον διὰ τὴν ἐρμηνεύσω τὴν ἀληθῆ ιδέαν τῆς λέξεως “ παραστρέψαι “ στρεφόμενῃ εἰς ἐναντίαν ἔννοιαν, καθὼς ἀναστρέφει τις τὸ φόρεμά του, ὅταν θέλῃ χ. π. τὴν καθίσαι, διὰ τὴν φυλάξαι τὴν ἐξωτερικὴν ἐπιφάνειαν καθαρὰν. Ὁ Φίτσερ (4) τὴν ἐρμηνεύει “ *pallium detritum sustollere et in sinum contrahere, ne terram vel pavementum contingat, eoque inquinetur deteraturve scilicet*. Ἀλλ' αὕτη ἡ ἐξηγήσις παριστᾷ τὴν ιδέαν τοῦ τὴν διπλὴν μᾶλλον παρὰ ν' ἀναστρέφῃ. Ὁ Κασσιανὸς τῷ διδῶνι ἐρμηνείαν πολλὰ διάφορον, τὴν ὁποίαν ὁ λα

(1) Περὶ τοκογλυφ. κεφ. γ'. σελ. 62. — (2) Ὁρα κεφ. β'. σελ. 14 στιχ. 12. — (3) Ὁρα κεφ. ιθ'. σημ. θ'. σελ. 276.

(4) Ὁρα τὸν πῆνακά του πρὸς λέξ. “ Παραστρέψαι “.

Βρουῦερ ἠκολούθησεν. Οὗτος ὁ κριτικὸς νομίζει, ὅτι ὁ φιλάργυρος τοῦ Θεοφράστου στρέφει τὸ τετριμμένον καὶ ἀπὸ ῥύπους κεκαλυμμένον φόρεμά του ἀπὸ τὸ καθαρὸν μέρος, ὅσῳ εὐρίσκεται εἰς συνανακροφὴν, εἰ εὐπρέπειαν, καὶ ἵσως διὰ τὴν ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τὴν κατάρκειαν. Ἀλλὰ νομίζω φυσικώτερον ὅτι παριστᾷ τὸν φιλάργυρον ὡς προσεκτικώτερον εἰς τὸ νὰ οἰκονομῇ τὸ ἐπανωφόρεμά του, παρὰ τὴν ὑπόληψίν του τότε μᾶλλον ὅσον, κατὰ τὸν ὁρισμὸν αὐτὸν τὸν ὁποῖον ὁ Θεόφραστος ἔθηκεν εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ κεφαλαίου τούτου, ὁ φιλάργυρός μας πρέπει νὰ φροντίζῃ πολλὰ ὀλίγον τί θέλουν στοχασθῇ οἱ ἄλλοι δι' αὐτὸν, ἐπειδὴ διὰ ταύτης τῆς προφυλάξεως, οἰκονομεῖ τὸ ἀργύριον τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ πληρώσῃ εἰς τὸν λευκαντὴν (1).

ΚΕΦΑΛ. ΚΓ'. Σημ. α. Σελ. 81 Ἠκολούθητα εἰς τὴν μετάφρασιν τοῦ ἀσφαροῦς ὁρισμοῦ τούτου, τὴν γνώμην τοῦ Κατωθῶνος, ἥτις μοι φαίνεται ἡ πιθανωτάτη. Οὗτος ὁ ἔξοχος κριτικὸς ἐνόησε κάλλιστα ὅτι ἡ λέξις "προσδοκία" ἔπρεπε ἐνταῦθα νὰ θεωρηθῇ ὡς συνώνυμος τῆς λέξεως "προσποίσεις". ἄλλ' ἀμφιβάλλω σφόδρα, ἂν εἰδῇτε καὶ τὴν ἁληθῆ ἀρχήν. Ὁ Φίσχερ δὲν μὲ φαίνεται ὅτι ἐστῆθη εὐτυχέστερος ἐρμηνεύων (2) αὐτὴν διὰ τοῦ "excitatio opinionis ἢ expectationis". Τὸ αὐτὸ καὶ περὶ τοῦ Σωμαζίου μεταβάλλοντος ἀπλῶς εἰς "opinio". Οὕτως ἐθεώρησαν ὅλοι τὴν λέξιν "προσδοκία" κατὰ τὴν μὲ τὸ ῥῆμα "προσδοκᾶν" περιμένην, ἐλπίζουσαν ἀναφορὰν τῆς. Ἀλλ' ἐπειδὴ σημαίνει τὸ αὐτὸ πρᾶγμα το ὁποῖον καὶ ἡ προσποίσεις, τοῦλάχιστον εἰς τοῦτο τὸ μέρος τοῦ Θεοφράστου, πρέπει ἀναγκαιῶς (καθὼς αἱ λέξεις "δωροδοκία, ξενοδοκεῖον, πανδοκεῖον, κτλ.") νὰ παραχθῇ ἀπὸ τὸ ῥῆμα "δέχομαι" τὸ ὁποῖον εἰς τὴν Ἰωνικὴν διάλεκτον προφέρουσι "δέχομαι" (3). Τὸ σύνθετον προσδέχομαι, ἐκτὸς τῆς συνήθους σημασίας του, ἔχει καὶ τοῦ "προσποιεῖσθαι" (4) (s' attribuer affecter), οἰκειοποιεῖσθαι, ἐπιδείκνυσθαι. Ὅθεν ἰδοὺ πῶς ὁ Ξενοφῶν (5) προσδιορίζει, μᾶλλον δὲ περιγράφει τὴν ἀλαζονειάν "ὁ μὲν γὰρ ἀλαζὼν, ἔμοι γε δοκεῖ ὄνομα κεῖσθαι ἐπὶ

(1) Ὅρα Κεφ. Γ' σημ. ιγ' σελ. 222. — (2) Ὅρα τὸν πίνακά του, εἰς λέξ. "Προσδοκία". — (3) Μαιτταίρ. Ἑλλήν. γλῶσσ. διαλ. σελ. 98. — (4) Ἡσύχ. εἰς "Προσδέχεται".

(5) Κύρου παιδὸς βιβλ. 6' κεφ. 6' §. 5.

τοῖς προσποιουμένοις, καὶ πλουσιωτέροις εἶναι, ἢ εἰσὶ, καὶ ἀνδρειοτέροις, [καὶ ποιήσιν ἂ μὴ ἱκανοὶ εἶσιν ὑπισχνουμένοις, καὶ ταῦτα φανερότις γενομένοις, ὅτι τοῦ λαβεῖν ἕνεκα καὶ κερδοῦναι ποιοῦσιν “]. Οὗτος ὁ ὅρισμός διαφέρει πολλὸν ἀπὸ ἐλείνων τοῦ Ἀριστοτέλους, ἀναφερόμενον εἰς τὰς σημεῖους τοῦ Κατωθῆνος.

Σημ. 6'. Σελ. 81. Μετέφρασα κατὰ τὴν διόρθωσιν τοῦ Κατωθῆνος “δειγματι” ἂν καὶ ἐνόμισα ὅτι ἦτο φρονιμώτερον νὰ διατηρήτω εἰς τὸ κείμενον, κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ Φίσχερ, τὴν κοινὴν γραφὴν ὅλων τῶν χειρογράφων “διαζεύγματι”. Τὸ δειγμα, τὸ ὁποῖον εἰς τὸ Γαλλικὸν σημαίνει “montre ἢ échantillon) “ ἦτο μέρος τοῦ Πειραιῶς, περιφῆμου λιμένος τῶν Ἀθηνῶν, οὕτω καλούμενον, ἐπειδὴ ἐκεῖ ἐξέθετον ἐξ ἑνὸς μέρους τὰς πραγματείας τὰς ὁποίας ἐκρίμζον οἱ ἐκεῖ εἰσπλέοντες, ἐκ δὲ τοῦ ἄλλου τὰ προϊόντα τῆς Ἀττικῆς, ἐκ τῶν ἰσίων ἐφόρτονον τὰ ἐμπορικὰ πλοῖα, ἔτοιμα νὰ ἐκπλεύσωσιν. Ἀπὸ τὸν Πολύχινον (1) μαρθάνομεν ὅτι εἰς ἐκεῖνο τὸ μέρος ἦταν τραπεζῖται διὰ νὰ ἐδικολύνουσι τὰ συναλλάγματα τῶν ἐμπόρων. Ὁ συγγραφεὺς τῆς περιηγήσεως τοῦ νέου Ἀναχάρσιδος (2) ἐξέλαβε τοὺς ἄθλας τῶν τραπεζιτῶν, περὶ τῶν ὁποίων ὁμιλεῖ ὁ Πολύαινος, ἀντὶ τῶν τραπεζῶν ἐπὶ τῶν ἰσίων ἐξέθετον τὰς πραγματείας. Διὰ νὰ ἐπανέλθωμεν δὲ εἰς τὴν γραφὴν “διαζεύγματι” αὕτη ἡ λέξις, ἂν ᾖ ἐξηγμένη ἀπὸ τὸν κλάμον τοῦ Θεοφράστου, ὡς εἶμαι σφόδρα πεπεισμένος, δελεῖ σημαίνει τὸ μέρος τοῦ Πειραιῶς, (τὸ ὁποῖον ὡς γνωρίζομεν ἦτο εἰδὸς τι σχεδὸν νήσου) τὸ φενώτατον καὶ πλησιέστατον τῆς ἡπείρου τῆς Ἀττικῆς, τουτέστιν, ἡ γλῶττα τῆς γῆς ἢ συνδέουσα αὐτὴν μ' ἐκείνην τὴν ἐπαρχίαν τῆς Ἑλλάδος (3). Τοιοῦτοτρόπως ὁ Πλούταρχος (4) δίδει τ' ὄνομα τοῦ “διάζωμα” τὸ ὁποῖον ὀνομασθεῖς οἱ Λεξικογράφοι θεωροῦσιν ὡς συνώνυμον τοῦ “διάζευγμα” εἰς στένωμά τι τῆς ξηρᾶς τῆς νήσου Εὐβοίας ἀπὸ τὸ μέρος τῆς Ἐρετρίας “ἢ μάλιστα συνελάνεται τὸ πλάτος εἰς θραχὺ διάζωμα τῆς νήσου σφιγρομένης ἐκμέτρωθεν τῆς θαλάσσης”. Τελευταῖον εὐρίσκει τις “ζεύγμα λιμένος” εἰς τὸν Θεουκυδίδην (5). τὸ ὁποῖον ἐπικυροῖ τὴν λέξιν “διαζεύγματι” ἀλλὰ χωρὶς νὰ μᾶς

(1) Στράτ. βιβλ. ζ'. Κεφ. ε'. §. 2 — (2) Κεφ. ιθ'. Τ. 4. σελ. 395. — (3) Μεουρσ. εἰς Πειρεῖαν κεφ. 4. — (4) Εἰς Φωκίων. Τ. δ'. σελ. 316. — (5) βιβλ. ζ'. 69.

ἐπιτρέπη εἰς τὸ νὰ τὴν μεταβάλωμεν εἰς “ ζεύγματι “ ὡς τὸ προτείνει ὁ Νάστ (1).

Σημ. γ'. Σελ. 81. Ἀναφέρεται συχνάκις εἰς τὰς δημηγορίας τοῦ Δημοσθένους περὶ τοῦ Θαλασσίου τόκου. Ἐκεῖ εὐρίσκει τις περὶ τούτων τῶν δανείων γινομένων συνήθως διὰ τὴν ἀπὸ Ἀθήνας εἰς τὸν Χειμέριον Βόσπορον Θαλασσοπορίαν καὶ διὰ τὴν ἐπιστροφὴν ἀπὸ τὸ τελευταῖον ἐκεῖνο μέρος εἰς τὰς Ἀθήνας, μὲ τὸν τόκον τῶν 22 καὶ ἡμίσεως ἕως εἰς τὰ τριάντα τοῖς 0/0 (2). Ἦσαν ἐγνωσμένα ὑπὸ τ' ὄνομα “ δάνεισμα “ ἀμφοτερόπλου· ἀλλ' ἂν ὁ δανειστής δὲν μετεῖχεν εἰμὴ εἰς τὴν ἀπλὴν Θαλασσοπλοίαν, ἀφ' ἧνων τοὺς κινδύνους τῆς ἐπιστροφῆς εἰς θάρος τῶν δανειζομένων, τὸ δάνεισμα τότε ἐκαλεῖτο “ ἑτερόπλου “.

Σημ. *. Σελ. 81. Ἐκεῖνο τὸ ὅποιον τὸ χειρόγραφον τοῦ Βατικάνου προσθέτει ἐνταῦθα, παριστᾷ χαραντήρα ἀλαζονείας τὸ ὅποιον εἶν' ἀξιοπαρατήρητον. Ἡ λέξις πλεορίζων τὴν ὁποίαν ὁ Γοέττ θεωρεῖ ὡς συνώνυμον τοῦ βληστρίζων ἢ τοῦ πλατιάζων, φαίνεται ὅτι εἶναι τῆς συνηθείας ἐκείνων τῶν παρατίτων λέξεων, τὰς ὁποίας ἡ Ἑλλὰς εἶδεν ἐκκολαπτομένης εἰς τὸν κόλπον τῆς, ἐνῶ ἐπτερεῖτο ὁμοῦ μὲ τὴν ἐλευθερίαν τῆς καὶ τὸ αἶσθημα τοῦ ὠραίου. Ὅταν συλλογίζηται τις τὸν ἐντεταμένον κατάλογον τῶν ἑτεροκλήτων λέξεων, τὰς ὁποίας ἐξ Λουκιανὸς (3) κατέγραψε, εἰς δὲ δύναται νὰ μὴ εἴπῃ μ' ἐκείνον τὸν ἀγχίον συγγραφεὰ εἰς ὅλους τοὺς θέλοντας νὰ τὰς μεταχειρίζωνται κατ' ἐπίδειξιν.

“ Ὅλοιο θνητῶν ἐκλέγων τὰς συμφοράς (4).

Πιθανὸν ὡσαύτως τὸ “ πλεορίζων “ νὰ χρεωτῆται εἰς τὸν ἀντιγραφέα, ἐξ ἀπροσεξίας αὐτὸ θαλόντα ἀντὶ τοῦ “ πλατίζων πλατυγίζων “ ἢ “ πλειστηρίζων “. Ἡ πρώτη τούτων τῶν τριῶν λέξεων, τὴν ὁποίαν προτιμῶ ὡς ὀλιγώτερον ἀπομεμακρυσμένην τοῦ κειμένου, σημαίνει κατὰ τὸν Σουῖδαν (5) τὸ αὐτὸ μὲ τὸ ἀλαζονεύομενος. Ἡ δὲ δευτέρα εὐρίσκεται εἰς τὸν Ἀριστοφάνην (6) μὲ τὴν αὐτὴν σημασίαν. Ὁ Αἰ-

Ὅρα σημ. Γοέττ. περὶ τούτου τοῦ Κεφ. — (2) Δημοσθ. εἰς Φορμίων. Τ. 6. σελ. 914 καὶ εἰς Λακρικ. σελ. 936 ἔκδ. Ῥεῖσχ.

(3) Εἰς Ψευδολογιστ. καὶ εἰς Λεξιφάν. — (4) Εἰς Λεξιφάν. Τ. 5. σελ. 195. ἔκδ. δύο Γεφ. — (5) Εἰς Πλατίζειν Βλ. καὶ Ἡσύχ. εἰς Πλατιάζειν. — (6) Ἰππικὸς 830.

σχῶλος (1) μετεχειρίσθη καὶ τῆς τρίτης τὸ μέτον σχῆμα εἰς τὴν αὐτὴν ἔννοϊαν· ἀλλὰ τὸ εὐρίσκει τις συχνότερα, εἰς ἐκεῖνο τὸ ὅποιον ἔδωκε ἀνωτέρω (2) εἰς τὴν λέξιν “ἐπιβάλλων”. Ὅπως καὶ ἂν ᾔναι, τὸ “πλεθρίζων” τὸ ὅποιον δὲν ἡρμήνευστα παντάπασι εἰς τὴν μετάρρασίν μου, πρέπει νὰ σημαίνῃ, ἢ νὰ ἐτέθῃ ἀντὶ λέξεώς τινος σημαίνουσας “καυχᾶσθαι σφόδρα, ἀλαζονεύεσθαι”.

Σημ. δ'. Σελ. 81. Τουτέστι, διὰ νὰ ἐπιστρέψῃ ἀπὸ τὸν Πειραιᾶ εἰς τὰς Ἀθήνας. Τὸ διάστημα ἐκεῖθεν εἰς τὴν πόλιν ἦτο 40 σταδίων ἢ 5. Ῥωμαϊκῶν χιλιομέτρων (3).

Σημ. *. Σελ. 81. Τὸ μόνον ἀξιοπαρατήρητον εἰς ταύτην τὴν προσθήκην εἶναι ὅτι τὸ χειρόγραφον τοῦ Βατικάνου ἔχει ὡσάυτως “Εὐάνδρον” ὡς ἀναγινώσκεται εἰς ὅλα τὰ χειρόγραφα, καὶ ὅχι Ἀλέξανδρον, ὡς ἠθέλησέ τις νὰ διορθώσῃ παρασυρθεὶς ἀπὸ τὴν συμφωνίαν σχεδὸν ὁμοθυμαδὸν πολλῶν κριτικῶν, καὶ πρὸ πάντων τοῦ Κασσιβῶνος, ἐγὼ πρὸς ἐλπίδα εἰς τὸ καίμενόν μου, κατὰ τὸ παράδειγμα τῶν ἄλλων ἐκδοτῶν, ταύτην τὴν διορθώσιν. Ἀλλ' ὁμολογῶ, ὅτι οὗτος ὁ τρόπος τοῦ διορθοῦν τοὺς ἀρχαίους συγγραφεῖς, μὲ φαίνεται τότε ὀλιγώτερον συγκεχωρημένος, ὅσον δὲν ἔχρην ἀποχωρῶντα μνημεῖα τῆς ἀρχαίας ἱστορίας διὰ νὰ ἐπιφέρωμεν εἰς πολλὰ ἀναγκαῖα ἀντικείμενα. Ὁ Εὐάνδρος ἠδύνατο κάλλιστα νὰ ᾔῃ εἰς τῶν στρατηγῶν τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἢ ἄλλος τις τυχοδιώκτης κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν διατρέχων τὴν Ἀσίαν δι' ἰδιοτέλειαν. Ἄν δὲν εὐρίσκη τις τ' ὄνομά του εἰς τοὺς ὀλίγους ἱστορικοὺς οἵτινες μᾶς μένουσιν, εἶναι τοῦτο λόγος ἀποχωρῶν διὰ νὰ τὸν ἐξαλείψῃ ἀπὸ τὸ καίμενον ἐνὸς συγγραφῆως, ὥστε τὸν ὀνομάζει ῥητῶς;

Σημ. ε'. Σελ. 81. Αὕτη ἦτο ἡ γνώμη τῶν φιλοσόφων· δηλαδή, ὅτι οἱ Ἀσιανοὶ ἦσαν ἀγχινούστεροι καὶ ευφρέστεροι εἰς τὰς τέχνας ἀπὸ τοὺς ἄλλους λαοὺς (4)· ἀλλὰ καθὼς οἱ Ἕλληνες εἶχον φέρει εἰς ἀκροτάτην ἐντέλειαν τὰς τέχνας, τὰς ὁποίας κατ' ἀρχὰς εἶχον λάβει παρὰ τῶν Ἀσιατικῶν, δὲν ἦτο πλέον καιρὸς νὰ ἐπαινῇ τοὺς τοὺς τελευταίους προσβάλλων τὴν ὑπὸληψιν τῶν πρώτων. Ὁ Ἀλαζὼν μας δὲν ὑποστηρίζει ταύτην τὴν θέσιν, εἰμὴ διὰ ν' ἀδείξῃ τὴν τιμὴν τῶν ποτη-

(1) Χοῖφός. 1026. — (2) Κερ. ια'. σημ. ιζ'. σελ. 230.

(3) Ὅρα Μεούρτ. εἰς Πειραιᾶ κερ. α'. — (4) Ἰπποκράτ. περὶ ἀέρ. ὕδατ. καὶ τόπου

ρίων, τὰ ὅποια διαταίνεται ὅτι εἶχε φέροι ἀπὸ τὴν Περσίαν ἢ ἀπὸ τῆς Ἰνδίας, ὅπου ἦτο εἰς τὴν συνουσίαν τοῦ Ἀλεξάνδρου ἢ τοῦ Εὐάνδρου (1).

Σημ. **. Σελ. 81. Εἰς ταύτην τὴν προσηγήκην τοῦ χειρογράφου τοῦ Βατικάνου, ἀντὶ τοῦ “ φηγήσαι “ ἔπρεπεν ἴσως ὡς ἀναγνώστη “ φῆσαι “ ἢ “ δὴ φῆσαι “ ἂν καὶ ἡ ἀληθὴς θέσις ἔλθῃ τῆς προσηγήκης δὲν ἦτο ἄλλοτε κατόπιν τῆς προσηγήκειν λέξεως “ ἐλόμισεν “.

Σημ. ζ'. Σελ. 81. Παραδέχομαι τὴν γραφὴν ἢ διόρθωσιν “ τριταῖον “ ἂν καὶ διαφυλάττω εἰς τὸ καίμενόν μου τὸ “ τρίτον “ τοῦ ἰποίου ἢ ἔννοια δέλει ἦτο, ὅτι ἔφθασε τρίτος αὐτὸς μετ' ἄλλων δύο εἰς Μακεδονίαν. Αὕτη ἡ τελευταία σκοτεινοτάτη ἔννοια εἶναι καὶ ἐναντίον τῆς ἱστορίας, ἣτις ἐκθέτει τὸν Ἀντίπατρον ἐπιστρέφοντα εἰς τὴν Μακεδονίαν, νικητὴν, καὶ ἐπομένως συνωδευμένον ἀπὸ τὰ στρατεύματα του· εἴτε δέλων νὰ ἐννοήσῃ τὴν ἐπιστροφὴν του ἀπὸ τῆς κατὰ τῶν Ἀθηναίων ἐκστρατείας, τῶν ἰποίων εἶχε μεταβάλλει τὴν πολιτείαν (2), εἴτε ὑποθέτων ὅτι ἐνταῦθα ἦτο ὁ λόγος περὶ τῆς ἀπὸ τῆς Ἀσίας ἐπιστροφῆς του (3). Ὅσον διὰ τὴν ἐνστασιν τοῦ Κασσιθέωνος κατὰ τῆς γραφῆς “ τριταῖον “ δηλαδὴ, ὅτι τὸ διάστημα τῶν τόπων δὲν συγχωρεῖ νὰ τὸ παραδεχθῶμεν, ὁμολογῶ ὅτι δὲν ἐννοῶ διόλου περὶ ποίου διαστήματος δέλει νὰ ὁμιλήσῃ. Ὁ Ἀντίπατρος ἠδύνατο κάλλιστα ὡς ἀναχωρήσῃ διὰ νὰ ἔλθῃ εἰς Μακεδονίαν ἀπὸ τόπον δεδομένον, περὶ τοῦ ἰποίου ὁ Ἀλαξίων μας, καὶ ὁ πρὸς τὸν ἰποίου μεταδίδει τὰ νέα του, προὔποκτιθενται ὡς γνωστοποιησθέντα ἀπὸ προτέρας εἰδήσεις· ἀπὸ τόπον, λέγω, ἐκ τοῦ ἰποίου ἠδύνατο νὰ ἔλθῃ διὰ τρεῖς ἡμέρας εἰς Μακεδονίαν. Δὲν δέλω ἐνασχοληθῆ διόλου περὶ τοῦ μοναδικοῦ τρόπου διὰ τοῦ ἰποίου ὁ Κούργη (4) ἐρμηνεύει ὅλον τοῦτο τὸ χωρίον· διὰ νὰ ᾗν αὐτὸ παραδεκτὸν, ἔπρεπε ὡς ἀναγνώστη “ καλεῖσθαι παραμένεσθαι “ ἀντὶ τοῦ “ λέγοντα παραγενέσθαι “.

Σημ. ζ'. Σελ. 81. Ὁ Κασσιθέων νομίζει ὅτι ὁ περὶ ἐξαγωγῆς ἐυλικῆς λόγος ἐνταῦθα εἶν' ἀπὸ τῆς Ἀθήνας δι' ἄλλους τόπους· καὶ ὁ Περίτ (5), καθὼς καὶ ὁ Συγγραφεὺς τῆς περιηγήσεως τοῦ νέου Ἀνα-

(1) Ὅρα προηγ. Σημ. — (2) Διοδ. Σικελ. βιβλ. ιη. 18. Σελ. 271. 272. T. C. — (3) Ὁ αὐτ. αὐτόθι 39 σελ. 287.

(4) Εἰς Πανσεν. β'. 27. Σελ. 173. — (5) Νόμ. Ἀττικ. βιβλ. ε. τίτ. ε. §. η. Σελ. 517 ἐφξ.

χάρτιδος (1) παρεδέχθησαν ταύτην τὴν γνώμην. Ἄλλ' ἐγὼ παρατηρῶ ἐν πρώτοις, οἷε ἡ πόλις τῶν Ἀθηναίων ἐλάβανε σχεδὸν ὅλην τὴν διὰ τὴν κατασκευὴν ξυλικὴν τῆς ἀπὸ τοῦ ξένου τόπου, πρὸ πάντων δὲ ἀπὸ τὴν Μακεδονίαν (2). Ἡ ὀλίγη ποσότης τῆς ξυλικῆς τὴν ὁποίαν ἠδύνατο νὰ τῆς χορηγῇ ἡ περιοχὴ τῆς Ἀττικῆς, ἔπρεπε φυσικῶς νὰ ἐξοδεύηται εἰς τὸν τόπον αὐτὸν, καὶ ὅχι νὰ ᾔν' ἀντικείμενον ἐξαγωγῆς· τότε μᾶλλον ὅσον δὲν ἠδύνατο νὰ ὑποφέρῃ τὴν ἀμύλλαν τῶν ἄλλων ἐθνῶν, τὰ ὁποῖα ἐχρηγούν περισσοτέρην ξυλικήν. Ἄλλως τε ἦτο νόμος ἀπαγορεύων ταύτην τὴν ἐξαγωγήν. Ὅθεν, πῶς νὰ ὑποθέσῃ τις κατ' ἐκεῖνον τὸν νόμον ὅτι ὁ ἀλαζῶν μας τολμᾷ νὰ καυχῇθῃ ὅτι δὲν ἠθέλησε νὰ ἀφελθῇ ἀπὸ προνόμιον, διὰ τὸ ὅποιον πᾶς πολίτης ἠδύνατο νὰ καταμνήσῃ καὶ αὐτὸν καὶ τὸν ἄρχοντα ὅστις ἤθελε τοῦ τὸ συμφωνήσει παρὰβάτην τοῦ νόμου; Νομίζω ἀπλούστερον νὰ ὑποθέσῃ τις, ὅτι ὁμιλεῖ περὶ τινος ἐξαγωγῆς ἀπὸ τὴν Μακεδονίαν διὰ τῆς Ἀθήνας, ἡ δὲ ἄλλου τινὰ τόπον, τότε μᾶλλον καθ' ὅσον, ἡμέτερος ἀρσὺ ἐκαυχῇθῃ, ὁμιλεῖ περὶ τῆς μετὰ τοῦ Ἀντιπάτρου ἀνταποκρίσεώς του· ἠδύνατό τις νὰ μὲ ἀντιτεῖναι, ὅτι τὸ ν' ἀρνηθῇ, ὡς λέγει, τὴν ἐξαγωγήν τῶν ξύλων, εἴπειτα ἦτο εἰς ταύτην τὴν περίστασιν, τίσιν ἀνακλόουθον, καθόσον, αὕτη ἡ ἐξαγωγή δὲν ἔπρεπε νὰ ἔχῃ κἄνεν ἄτοπον δι' αὐτόν. Ἄλλ' ὥς ἀναμνησθῇ ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι εὐνοοῦμενοι ἀπὸ τὴν αὐτὴν τῆς Μακεδονίας ἦσαν πάντοτε ὑποκτοί εἰς τοὺς συμπολίτας των. Ὁ ἀλαζῶν μας ἠδύνατο μὲν ἀτιμωρητὶ νὰ νομισθῇ ὡς ἄνθρωπος τῶν ὑποθέσεων τοῦ Ἀντιπάτρου, ἐν καιρῷ καθὼν ἐκεῖνος ὁ ἡγεμὼν ἤρχετο διὰ νὰ ταπεινώσῃ τοὺς Ἀθηναίους (3). Ἀλλὰ δὲν ἠδύνατο καὶ νὰ καυχῇθῃ, ὅτι εἶχε λάβει τὴν ἄδειαν τοῦ νὰ ἐξάγῃ ξυλικὴν ἀπὸ τὴν Μακεδονίαν, χωρὶς νὰ πληρώσῃ κἄνεν δικαίωμα· εἰς ἐποχὴν μάλιστα, ἥτις δὲν ἦτο πολλὰ ἀπομακρυσμένη ἐκείνης καθ' ἣν ὁ Δημοσθένης κατηγορεῖ τὸν Αἰσχίνην καὶ τὸν Φίλκράτην, διότι εἰς τὴν ἐπιστροφὴν τῆς πρὸς τὸν Φίλιππον πρεσβείας των εἶχον φέρει διὰ θραβεῖν τῆς προδοσίας των σίτον καὶ ξυλικὴν κατασκευῆς (4). Πρὸ ἐκείνης τῆς τελευταίας ἐποχῆς εὐρίσκει τις ἄλλην τινὰ ἐξαγωγήν ξυλικῆς, τὴν ὁποίαν ὁ Βασιλεὺς τῆς

(1) Κεφ. 55. — (2) Ξενοφ. Ἀ'θην. πολιτείας κεφ. 6. §. 11. Θουκυδ. δ'. 108. καὶ Δημοσθ. περὶ συνθηκ. μετ' Ἀλεξάνδρ. Τ. α. Σελ. 219. ἔκδ. Ρεϊτκ. — (3) Ὅρα Προηγ. σημ. καὶ κεφ. ἡ. σημ. 6. σελ. 208.

(4) Δημοσθ. περὶ παραπρεσβ. Τ. α. σελ. 376. καὶ 386. ἔκδ. Ρεϊτκ.

Μακεδονίας εἶχε συμφωνήσῃ εἰς τὸν Ῥήτορα Ἀνδοκίδην, ὅστις τῇ, ἐπώλησεν εἰς τὸν στόλον τῶν Ἀθηναίων (1)· τὸ ὅποιον ἐπικυροῖ ἔτι τὸν τρόπον καθ' ὃν ἐρμηνεύω τοῦτο τὸ χωρίον. Τελειῶνω μὲ τὴν Γραμματικὴν παρατήρησιν εἰς τὴν λέξιν “ ἀπείρῃται “ ἥτις ἂν δὲν ᾖ ἐτραλμένη, πρέπει νὰ ἐλήφθῃ ἐνταῦθα εἰς μέσην τινὰ σημασίαν, “ ἀπείρῃται, δὲν ἐδέχθη “ σημασία ἥτις δὲν ἐσημειώθη μέχρι τοῦδε ἀπὸ καὶνένα Λεξικογράφου).

Σημ. *** Σελ. 81. Ὅταν μάλιστα, ὡς τὸ στοχάζεται ὁ Γοῖτε, ἤθελε εἶλῃ τις ἀμέσως μετὰ τὴν λέξιν “ Μακεδονίαν “ (σελ. 81). ἐκεῖνο τὸ ὅποιον προσθῆται ἐνταῦθα τὸ χειρόγρ. τοῦ Βατικάνου “ περαιτέρω προσηκε φιλοσοφεῖν Μακεδόσι “ δὲν ἐλέπω ὅποιον σύνδεσμον αὐτὰι αἱ λέξεις ἠδύναντο νὰ ἔχωσι μὲ τὸ λοιπὸν κείμενον.

Σημ. η. Σελ. 83. Τὰ πέντε τάλαντα φέρουσιν 27000. λίτρας.

Σημ. **** Σελ. 83. Αὕτη ἡ προσθήκη τοῦ χειρογράφου τοῦ Βατικάνου εἶναι τόσῳ σύμφωνος μὲ τὸν χαρακτήρα τοῦ Ἀλαζόνο, ὅσον εἶναι ὀριμυτάτῃ διὰ τὸν σύντομον τρόπον, διὰ τοῦ ὁποῖου ἡρμηνεύθη “ ἀνανεύειν γὰρ οὐ δύνασθαι “.

Σημ. θ', Σελ. 83. Καὶ αὐτὰι αἱ συνεισφοραὶ εἰς ἐξ ἐκείνου τοῦ ἐράνου, περὶ τοῦ ὁποῖου ὠμίλησα πρότερον (2).

Σημ. ι. Σελ. 83. Ὁ Σωμκίτης (3) θέλει ν' ἀναγινώσκηται “ κατὰ μνᾶν, ἀντὶ τοῦ κατὰ μίαν. Ἐγὼ ἠκολούθησα τὴν ἔννοιαν ταύτης τῆς διορθώσεως, ἂν καὶ δὲν τὴν κρίνω παντάπασι δόκιμον. Ὁ Θεόφραστος ἠδύνατο νὰ εἴπῃ ἑλλειπτικῶς “ κατὰ μίαν “ ὑπονοῶν τὴν μνᾶν τόσῳ μᾶλλον, ὅσον αὕτη ἡ ἑλλειψις κειμένη μεταξὺ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν 600 μνῶν, καὶ τοῦ τῶν 10 τάλαντων δὲν ἠδύνατο νὰ δώτῃ τόπον εἰς καμμίαν ἀμφιβολίαν. Τὰ 10 τάλαντα εἶναι κυρίως ἐξάκισ ἑκατὸν μναὶ ἢ 54000 λίτραι. Ὁ λα Βρουῦερ συνέχεν ὅλον τοῦτο τὸ χωρίον μὲ τὸ προηγούμενον οὕτως, ὥστε δὲν συνάγεται ἀπὸ τὴν μετάφρασίν του εἰμὴ δέκα τάλαντα τὸ ὅλον, ἀντὶ τῶν 15 τάλαντων τὰ ὁποῖα ὁ Ἀλαζὼν μας καυχᾶται ὅτι ἐδαπάνησεν.

Σημ. ια. Σελ. 83. Ὁ Κασσιδὼν προτείνει ν' ἀναγινώσκη, “ τὰς ἄλλας λειτουργίας, ἀντὶ τοῦ “ τὰς λειτουργίας “ διόρθωσις ὀλιγώτα-

(1) Ἀνδοκίδ. περὶ ἐπανόδου αὐτοῦ Τ. δ'. Σελ. 80. ἔκδ. Ρεῖσκ.

(2) Εἰς κεφ. α. σημ. ε'. c. Σελ. 168.

(3) Περὶ τοκογλυφ. σελ. 63.

ρον ἀπομεμακρυσμένη τοῦ κειμένου ἤθελεν εἶσθαι, “ τὰς λοιπὰς λειτουργίας ” ὡς τὸ εὑρίσκει τις ἀκριβῶς εἰς τὸν Δημοσθένην (1). Ἐν τοσούτῳ αὐτὸς οὗτος ὁ ῥήτωρ εἶπεν (2) ὡσαύτως “ λειτουργῶν καὶ τριηραρχῶν ” ἂν καὶ τὸ δεύτερον τούτων τῶν ὀνομάτων θὲν διαφέρει τοῦ πρώτου εἰμὴ καθόσον τὸ εἶδος, τοῦ γένους.

Σημ. ιβ'. Σελ. 83. Τὰ δύο τάλαντα ἐξιστοῦνται μὲ λίτρας 10800.

Σημ. ιγ'. Σελ. 83. Εἰς τοὺς ἀρχαίους, οἱ πλούτιοι συνωδεύοντο ἀπὸ δούλους φέροντας χρυσίον ἢ ἀργύριον προσδωρισμένον διὰ ὀφωνίσματα ἢ ἄλλας ὁποιασδήποτε χρεῖας. Ὁ Σίμων, ὡς ἀναφέρει ὁ Ἀθηναῖος (3) συνωδεύετο ἀπὸ τρεῖς δούλους φέροντας χρήματα πρὸς διανομὴν τῶν δεομένων.

ΚΕΦΑΛ. ΙΔ'. Σημ. α. Σελ. 85. Μετὰ τὸν δαῖπνον οἱ Ἕλληνες συνειθίζον νᾶ. ἐξέρχωνται εἰς περίπατον (4). Εἰς τὸν Κλῆτον ἤλεγχε τις ὡς σημεῖον ὑπερηφανείας, τὸ ὅτι θὲν ἐδίδεν ἀκρόασιν εἰς τοὺς θέλοντας νᾶ τοῦ ὁμιλήτωσιν, εἰ μὴ εἰς τοὺς περιπάτου, τον (5).

Σημ. *. Σελ. 85. Τὸ κείμενον μοι φαίνεται διεσθαρμένον καὶ ἐκεῖνο τὸ ὅποιον προσθέτει, τὸ χειρόγραφον τοῦ Βατικάνου, μακρὰν τοῦ νᾶ τὸ διορθῶν μᾶλλον τὸ συγχέει. Ὁ Γοῦτσο. ἐρμηνεύει ταύτην τὴν προσθήκην “ in via cogit clientes suos, ut, se Judice, controversias dirimant. Quos vero, quum ei obsequuntur et in eo sunt, ut eum sublatis manibus arbitrum eligant, deludit’ jurans sibi tempus controversiis dijudicandis non suppetere. “ Ἡ μετάφρασις τὴν ὁποίαν εἰς αὐτὸ δίδοι, ἐξ ἐναντίας, στηρίζεται ἐπὶ τούτων τῶν εὐλήπτων μεταβολῶν τοῦ κειμένου τὰς ὁποίας νομίζω ἀναγκαῖας “ καὶ εὖ παίησας, μεμνησθαι θιάζειν ἐν ταῖς ὁδοῖς. Καὶ τὰς διαίτας.

(1) Κατὰ ἀφῶθ. ε'. Τ. 2. σελ. 836. ἔκδ. Ραῖτκ.

(2) Εἰς Μιδ. Τ. α. σελ. 564. — (3) Βιβλ. ιβ'. κεφ. ή. σελ. 533.

(4) Ξενοφ. Συμποσ. κεφ. ε'. Πλουτάρχ. εἰς Θησ. Τ. α. σελ. 73. ἔκδ. Ρεῖσκ. καὶ Ἱπποκράτ. περὶ Διαίτ. βιβλ. α. καὶ ε'.

(5) Ἀθην. βιβλ. ιβ'. κεφ. ε'. σελ. 539.

μὴ κρίνειν τοῖς ἐπιτρέψασι, καὶ χειροτονούμενος ἐξομνῆσθαι τὰς ἀρχάς, οὐ φάσκων σχολάζειν.

Σημ. β'. Σελ. 85. Ἀντὶ τῶν λέξεων "κατ' ὄψιν πάντων, τὸ κείμενον ἔχει ἀπλῶς "ἐν ταῖς ὁδοῖς" ἔκρρασις, ἥτις, διὰ τὴν εἴπω ἐν παρόδῳ, μὲ φαίνεται ὀλίγον ὑποπτος, καὶ ἥτις ἡδύνατο καλῶς ν' ἀναγίγνηται εἰς ἄλλας λέξεις παραλειφθείσας ἀπὸ τοῦ ἀντιγραφῆς.

Σημ. γ'. Σελ. 85. Ὁ Κασσιανὸς δὲν εἴρηκε τίποτε τὴν διορθώσῃ εἰς τοῦτο τὸ κείμενον "τοὺς πωλοῦντάς τι καὶ μεμισθωμένους," εἰμὴ τὸ μόριον "καὶ" τὸ ὁποῖον συμβουλεύει νὰ μεταβληθῇ εἰς "ἢ" ἢ τοῦλάχιστον, νὰ ἐννοηθῇ εἰς ἐννοίαν διαζευκτικὴν. Μεταφράζει "eos qui emunt aliquid ab ipso vel aliquid rerum illius conduxerunt." Ἀλλὰ τὸ "πωλοῦντάς τι δὲν σημαίνει διόλου emunt ἀλλὰ μᾶλλον τὸ ἀντιθέτον του "vendunt". Ὅπως καὶ ἂν ᾔνοι περὶ ταύτης τῆς ἀπροσεξίας ἢ λήθης ἐκ μέρους τοῦ Κασσιανῶνος, προτοῦ νὰ ῥίψω τὰ βλέμματα εἰς τὴν μετάφρασίν του, εἶχον ὡσαύτως μεταφράσει εἰς τὴν ἐννοίαν τοῦ "emunt" ἀλλὰ εἰς αὐτὴν πολλὰ διάφορον. Ἐγὼ νομίζω, ὅτι ἡ ἀληθὴς γραφὴ εἰς τοῦτο τὸ μέρος τοῦ κειμένου ἦτο ἀρχαϊκῶς "τοὺς ἐμπωλοῦντάς τι ἢ μισθουμένους." Ἡ πρώτη τούτων τῶν μεταβολῶν σημαίνει "ἀγοράζειν" (1). Τὴν δευτέραν ἀντικατέστηται μὲ τὸ "μεμισθωμένους" οὐ μόνον διὰ τὴν συμφωνήσῃ μὲ τὴν πρώτην, ἀφορώσαν τὸν καιρὸν, ἀλλ' ἔτι μᾶλλον διὰ τὴν ἀποφύγη πᾶσαν ἀμφιβολίαν ὃ παρακείμενος "μεμισθωμένους" δυνάμενος μᾶλλον νὰ σημαίνῃ τὰ πράγματα, ἢ τὰ μεμισθωμένα πρόσωπα, ὡς τὸ ἐρμηνεύει ὁ Φιτςερ (2), περὶ τὰ πρόσωπα τὰ μισθώνοντά τι, ὡς φαίνεται ὅτι τὸ ἐνόησεν ὁ Κασσιανός. Ὁ ὑπερήφανος τοῦ Θεοφράστου παραπέμπει εἰς τὴν αὐρίον τὸ πρῶτ' τοὺς ἐπιθυμοῦντας ν' ἀγοράζωσιν ἢ νὰ μισθώνωσι τι παρ' αὐτοῦ, οὐ μόνον μ' ἐλεῖνο τὸ ἀγέρωχον, τὸ ὁποῖον δεικνύει ὅτι δὲν ἔχει προθυμίαν πώποτε εἰς τὰς ἐπιθυμίας τῶν ἄλλων, ἀλλὰ καὶ μὲ ἀλαζονείαν, διὰ τὴν δεῖξῃ ὅτι ὅλαι αἱ στιγμαὶ του εἰσι πλήρεις ἀπασχολήσεων, ὥστε δὲν ἔχει εὐκαιρίαν εἰμὴ τὴν θαθεῖαν αὐγὴν, νὰ δώσῃ εἰς τοὺς θέλοντας ν' ἀγοράσωσι ἢ νὰ μισθώσωσι τι ἐξ αὐτοῦ. Δύναται τις νὰ περιορισθῇ καὶ εἰς μόνον τὴν μεταβολὴν τῆς λέξεως

(1) Οἷα Μοίριδ. Ἄγρια. εἰς ἐμπωλήσαντες, μὲ σημ. — (2) Οἷα τὸν κίνακάν του εἰς λέξ. μισθούσθαι.

“ πωλοῦντας “ ἀποδίδων εἰς τὸ “ μεμισθωμένους “ τὴν μέτρη ἔννοιαν, τὴν ὁποίαν καὶ ἐνὶ δίδω εἰς αὐτὸν, καὶ τὴν ὁποίαν εὐρίσκει τις ὡσαύτως εἰς ἄλλους παρωχημένους τοῦ παθητικοῦ τύπου (1). Ἄλλ' ἂν εὐχρηστικῶς μᾶλλον νὰ διατηρήσῃ τὸ κείμενον τοιοῦτον, ὅποιον εἶναι, θέλει τὸ μεταφράσαι τότε οὕτως· ἐπιδεικτικῶς παραπέμπων εἰς τὴν αὔριον τοὺς θέλοντας νὰ τοῦ πωλήτωτί τι ἢ τοὺς μεμισθωμένους διὰ νὰ ἐργάζωνται εἰς αὐτὸν κατὰ τὴν ἐρμηνείαν τοῦ Φίσχερ.

Σημ. **. Σελ. 87. Ἐκεῖνο τὸ ὅποιον τὸ χειρόγραφον τοῦ Βατικάνου προσθέτει ἐνταῦθα, “ ἄνω πάλιν “ ἔχει τὴν ὄψιν προσθήκης τοῦ περιθωρίου, γενομένης ἀπὸ τινος ἡμίσεως, θελήσαντα νὰ φανῇ πολυμαθέτερος τοῦ Θεογράστου.

Σημ. δ'. Σελ. 87. Προειδοποιεῖ τοὺς ὀφείλοντας νὰ δεχθῶσι τὴν ἐπίσκεψίν του διὰ νὰ τὸν ὑποδεχθῶσιν ἀξιοπρεπέστατα κατὰ τὴν κρίσιν τῆς ὑπερηφάνειας του (2).

Σημ. ε'. Σελ. 87. Τὸ κείμενον λέγει “ καὶ οὗτ' ἐπαλειφόμενον αὐτόν (3). Τὸ δὲ χειρόγραφον τοῦ Βατικάνου προσθέτει ἢ διὰ νὰ λουθῇ· διότι εἶναι ὁῦλον, ὅτι ἔπρεπε ν' ἀναγινώσκῃ “ λουόμενον “ ἀντὶ τοῦ “ λυόμενον “.

Σημ. ς'. Σελ. 87. Ἡ ὑπερηφάνεια ἐνταῦθα συνίσταται οὐ μόνον εἰς τὸ, ὅτι δὲν καταδέχεται ποσῶς νὰ θεωρήσῃ αὐτὸς τοὺς λογαριασμούς του μετὰ τῶν ὁμοίων του, ἐπίσης, καθὼς δὲν κατεδέχθη καὶ νὰ καθίσῃ εἰς τὴν τρόπεζαν μὲ τοὺς ὑπ' αὐτοῦ προσκληθέντας, ἀλλὰ καὶ εἰς τοῦτο, καθὼς μιμεῖται τοὺς μεγάλους αὐθέντας ἢ ἡγεμόνας, ἔχοντας δούλους ἰδίως διωρισμένους εἰς τὸ νὰ κρατῶσι τὰ κατὰστοιχὰ των, νὰ λογαριάζωσι τὴν ποσότητος τῶν χρημάτων, νὰ δίδωσιν ἢ νὰ λαμβάνωσι διὰ λογαριασμὸν τῶν κυρίων των. Οἱ μὲν Ἑλληνας ὀνόμαζον αὐτοὺς διαψηφιστὰς, οἱ δὲ Ῥωμαῖοι **Calculatores** ἢ **rationibus** (4).

ΚΕΦΑΛΑ ΚΕ'. Σημ. α'. Σελ. 89. Τὸ κείμενον λέγει “ ἡμιολίας “. Ἐσήμαινον διὰ τῆς λέξεως “ ἡμιολία “ εἰδὸς τι πλοίου ἰδιαιτέρας κατασκευῆς, δυσκολωτάτης νὰ προσδιορισθῇ σήμερον. Χωρὶς

(1) Βλ. Σχολιαστ. Ἀριστοφ. Πλούτ. 7. — (2) παράβ. Κεφ. β. σελ. 15. — (3) Βλ. καὶ κεφ. ι. σημ. 10. σελ. 221. — (4) Πινουστ. περὶ δούλων, παρὰ Πολίωνα νέα συμπληρώμ. Ξησαυρ. Ῥωμαϊκ. καὶ Ἑλλην. ἀρχαιοτ. Τ. γ'. συλλογὴ 1243.

νὰ ἐμποδισθῶ εἰς τυχὴν τὴν λογοτριβὴν, ὁλόγον ἀξιόλογον καθ' ἑαυτὴν, καὶ περὶ τῆς ὁποίας δύναται νὰ συμβουλευθῇ τις τὸν Βάϊρ (1), τὸν Σωμαίζην (2) καὶ τὸν Σχέφερ (3), ἀρκεῖ νὰ παρατηρήτῃ ὅτι αἱ “ ἡμιολίαι “ ἦσαν μικρὰ πλοῖα ἐλαφρώτατα, χρησιμεύοντα εἰς τὸν πόλεμον καὶ εἰς τὰς πειρατείας. Ὁ Σουΐδας ἐρμηνεύει τοῦτο τ' ὄνομα διὰ τοῦ “ πειρατικὰ πλοῖα “ καὶ ὁ συγγραφεὺς τοῦ μεγάλου ἐτυμολογικοῦ διὰ τοῦ “ ληστρικὰ πλοῖα “ (4). Δὲν ἔκαμα ταύτην τὴν σημείωσιν, εἰμὴ διότι ὁ λα Βρουΐερ δὲν ἐνόησε τίποτε εἰς τοῦτο τὸ χωρίον, καὶ ὁ Κασωθὼν ὠμίλησεν εἰς τὰς σημειώσεις του μὲ τρόπον πολλὰ σύνταμον, διὰ νὰ δυνηθῇ τις νὰ ἐννόησῃ τὴν μετάφρασίν του.

Σημ. β'. Σελ. 89. Νομίζω ὅτι ἐνταῦθα εἶν' ὁ λόγος περὶ τῶν μυστηρίων τὰ ὅποια ἐώρταζον εἰς τὴν Σαμοθράκην, καὶ εἰς τὰ ὅποια ἀπέδιδον τὴν ἀρετὴν, τοῦ ὅτι διαφυλάττωσι τοὺς μεμνημένους ἀπὸ τὰς τρικυμίας (5) καὶ ἀπὸ τὰ ναυάγια. Ὁ Διογένης ἢ κατ' ἄλλους ὁ Διαγύρας ἀστεϊζέτο πολὺ εἰς ταῦτα τὰ μυστήρια (6).

Σημ. * Σελ. 89. Ἀντὶ τοῦ “ ἀνακόπτοντος “ ἀναγινώσκεται εἰς τὸ χειρόγραφον τοῦ Βατικάνου “ ἀνακύπτων “. Ἄν αὕτη ἡ γραφὴ ἦτο ἀληθής, ἡ ἔννοια ἦθελεν εἶσθαι τότε, ὅτι ὁ θεὸς ἐστήκουε τὴν κεφαλὴν, (τὴν ὁποίαν ἕως τότε εἶχε κεκλιμένην, διὰ νὰ φύγῃ τὸν τρόπον τὸν ὁποῖον τοῦ ἐπροξένει ἡ ὕψις τῆς θαλάσσης), διὰ νὰ ἐρωτήσῃ τὸν κυβερνήτην ἂν ἐπλησίασαν εἰς τὴν ξηρὰν. Ὡς τόσον ἡ γραφὴ μας “ ἀνακόπτοντος “ μὲ φαίνεται τόσῳ μᾶλλον σύμφωνος μὲ τὸ κείμενον, καὶ μὲ τὴν ιδέαν τοῦ συγγραφέως, ὥστε θέλω προσπαθεῖν νὰ τ' ἀποδείξω εἰς τὴν ἀκόλουθον σημείωσιν.

Σημ. γ'. Σελ. 89. Ἐπροσπάθησα νὰ ἐρμηνεύσω κατὰ γράμμα τὴν λέξιν “ μεσοπορεῖ “ (τὴν ὁποίαν ἠθέλησέ τις ἀκαταλλήλως νὰ μεταβάλῃ εἰς “ χερσοπορεῖ “) λέγων, ἂν πλησιάσῃ πολλὰ εἰς τὴν ξηράν. Ὁ Φρύνιχος ἐστοχάσθη νὰ καταδικάσῃ ταύτην τὴν λέξιν εἰς τὸν Μένανδρον, δυνάμενον νὰ τὴν μεταχειρισθῇ μᾶλλον κατὰ τὸ

(1) Περὶ ναυτικ. — (2) Παρατηρ. εἰς Ἀττικ. καὶ Ῥωμαϊκ. δικ.

(3) Περὶ θαλασσ. Στρατιωτ. βιβλ. 6'. κεφ. 2.

(4) Παράβ. Λόγγου ποιμενικὰ κεφ. ιδ'. καὶ Πελυαίν. Στρατιωτ. βιβλ. ή. κεφ. 46. — (5) Κούστερ. σημ. εἰς Σουΐδ. εἰς “ Ἀλλ' εἵτις κτλ. καὶ εἰς “ Σαμοθράκη “. — (6) Μεναγ. σημ. εἰς Διογ. Λαερτ. 5'. Τμημ. 59.

παράδειγμα Θεογράστου τοῦ διδασκάλου του. Τὴν εὐρίσκει τις καὶ εἰς τὸν Διόδωρον Σικελιώτην (1). Ὁ Ἡσύχιος (2) τὴν ἐρμηνεύει διὰ τοῦ “ μέτην ὁδεύων “. Αὕτη εἶναι λέξις θαλάσσιος ἡρμηνευμένη πολλὰ σαφῶς ἀπ’ ὅλους τοὺς Λεξικογράφους, σημαίνουσα κυρίως τὸ νὰ ἴναι τις εἰς πλήθουσιν ἢ ὑψηλὴν θάλασσαν, μακρὰν τῆς ξηρᾶς, ὡς φαίνεται ἀπὸ τὴν συνώνυμον φράσιν “ πέλαγος μέσον τέμνειν “ τὴν ὁποῖαν εὐρίσκει τις εἰς τὸν Ὅμηρον (3), καὶ ἔτι μᾶλλον εἰς τινὴν τὴν ἄλλην φράσιν “ μέσον πόρον τέμνειν “ τὴν ὁποῖαν μεταχειρίζεται ὁ Αἰλιανὸς (4), ὁμιλῶν περὶ τοῦ Πομπιλίου (Pompilus) εἰδὸς τινος ἰχθύος εὐρισκομένου πάντοτε εἰς πλήθουσιν θάλασσαν, καὶ ἐπιμελῶς ἀποφεύγοντος τὴν πλησίαιν τῆς ξηρᾶς. Εἶναι καθὼς τὸ “ ἀνακόπτειν “ ἄλλη θαλάσσιος λέξις, τὴν ὁποῖαν ὁ Κασσιανὸς ἐρμηνεύει διὰ τοῦ “ μεταβάλλειν τὴν διεύθυνσιν τοῦ πλοίου “ διὰ ν’ ἀποφυγῇ σκόπελον, ἢ ἄλλον τινὰ κίνδυνον. Ὁ Αῤατος (5) εἶπε, χωρὶς ἑλλειψιν “ ἀνακόπτων νῆα “ τὸ ὁποῖον ὁ Σχολιαστὴς του ἐρμηνεύει διὰ τοῦ “ ἀνωρθοῖ εἰς τὸ ἐναντίον “ καὶ ὁ Γερμανικὸς μεταφράζει διὰ τοῦ “ *inhibet jam navita Remos* “ Νομίζω, ὅτι πρέπει ν’ ἀναγινώσκῃ εἰς τὸν Σχολιαστὴν (τὸ ὁποῖον δὲν ἀναφέρω εἰμὴ κατὰ τὸ λεξικὸν τοῦ Κωνσταντίνου) “ ἀνωρθοῖ εἰς τὸ ἐναντίον “ τουτέστιν εἰς τὸ ὀπίσθεν *en arrièr*, ἔκφρασις εὐρισκομένη εἰς τὸν Ὅμηρον (6) “ ἀνώτταντες πλέον “ ἂν καὶ εἰς ἔννοιαν ὀλίγον διάφορον. Ὅθεν καθὼς τοῦτο τὸ κίνημα τοῦ πλοίου δὲν ἠδύνατο νὰ ἐκτελεσθῇ, ἂν τὰ κωπία ἔπαυον νὰ ἐνεργῶσι διόλου, φαίνεται πιθανόν, ὅτι πρέπει ὡσαύτως ν’ ἀναγινώσκῃ εἰς τὸν Γερμανικὸν “ *remis* ἀντὶ τοῦ *remos* “ ὡς τὸ παρετήρησεν ἤδη ὁ Σχέφερ (7), κατὰ τὸν Χρονόβιου. Οὕτως “ ἀνακόπτειν νῆα “ ἢ ἀπλῶς “ ἀνακόπτειν “ φαίνεται ἔκφρασις συνώνυμος τοῦ “ πρύμναν κρούεσθαι “ ἥτις κατὰ τὸν σχολιαστὴν τοῦ Ἀριστοφάνους, καὶ τοῦ Θουκυδίδου, ἀναφερομένη ἀπὸ τὸν Σχέφερ, σημαίνει κωπηλατεῖν κατὰ διεύθυνσιν ἐναντίαν, ἢ ὡς τὸ παρατηρεῖ ὁ Μ. Αἰαρχέρ εἰς τὰς σημειώσεις του εἰς τὸν Ἡρόδοτον (8) νὰ ὀπισθοδρομῇ, χωρὶς νὰ ἐπιστρέφῃ πρὸς τὴν

(1) Βιβλ. κή. 34. Τ. 6. σελ. 283. — (2) Εἰς “ Μετοπορεῶν “.

(3) Ὀδυσσ. Γ'. 175. — (4) Ἱστορ. Ζῶων βιβλ. 6. κεφ. 15.

(5) Στιχ. 346. — (6) Ὀδυσσ. Ο. 552. (7) — Περὶ ναυτικ. ἑρατικῆ βιβλ. γ'. κεφ. 5. (8) — βιβλ. 5. §. 12. σημ. 10.

ἄκραν. Ἄλλη λέξις θαλασσία παριστώσα σχεδὸν τὴν αὐτὴν ἔννοιαν, καὶ τὴν ἵποϊαν ὁ Σοφοκλῆς (1) μετεχειρίσθη ὡς λέξιν τῆς ἵππευτικῆς εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ νὰ διδῇ τις τείναγμα εἰς ἵππον διὰ νὰ τὸν ἀναχαίτῃσῃ ἢ διὰ νὰ τὸν ὀπισθοδρομήσῃ, εἶναι τὸ “ ἀνακωχεύειν “. Εἰς τῶν σχολιαστῶν του τὸ ἐρμηνεύει οὕτως “ ἀνασειράζει, κατέχει ἀνακωχεύειν γὰρ κυρίως λέγεται ὅταν χειμῶνος ὄντος ἐν τῷ πελάγῃ, στείλαντες * τὰ ἄρμενα, σαλεύουσιν αὐτόθι ** μὴ διαμαχόμενοι τῷ πνεύματι “ Ἄλλος τις λέγει “ τὸ ἀνακωχεύειν “ κυρίως ἐπὶ τῆς νηὸς λέγεται, ὅταν στᾶσα ἐν τῷ πελάγῃ ἡριμεῖ καθὼς καὶ ὁ Σουΐδας ἐρμηνεύει τὸ “ ἀνασειράζω “ διὰ τοῦ ἀναχαλινῶ, ἀνακόπτω “ καὶ ὁ Ἀρποκρατίων τὸ “ ἀνεχαίτισεν “ (ἄλλην λέξιν ἵππευτικὴν) διὰ τοῦ “ ἀνέκοψεν, ἢ ἀνέτρεψε “. Φαίνεται ὅτε τὸ “ ἀνακόπτειν “ ἀνέκαθεν ληφθὲν διὰ νὰ ἐρμηνεύσῃ τὸ κίνημα τοῦ ἵππου διὰ νὰ στήσῃ ἢ ἀναχαίτῃσῃ τὸν ἵππον του, ἐλήφθη μετὰ ταῦτα διὰ νὰ σημαίῃ μεταφορικῶς τὸ κίνημα τῶν κοπιηατῶν διὰ νὰ στήσωσιν ἢ ὀπισθοδρομήσωσι τὸ πλοῖον. Ἄλλ’ ὁ πρῶτος σχολιαστῆς, τὸν ὁποῖον προσηχῶς ἀνέφερα, φαίνεται ὅτι, προσήρμοσεν εἰς τὴν λέξιν “ ἀνακωχεύειν “ (καὶ κατὰ συνέπειαν εἰς τὴν συνώνυμόν της “ ἀνακόπτειν “) ἄλλην ἰδέαν, ἐρμηνεύουσιν τὸ ἔργον, διὰ τοῦ ὁποίου βραδύνει ἢ παύει τὸ κίνημα τοῦ πλοίου ὅχι πλέον μὲ τὴν βοήθειαν τῶν κοπιῶν, ἀλλὰ συστέλλων τὰ ἱστία, τὸ ὁποῖον ἀντιστοιχεῖ μὲ τὸ παρὰ Γάλλοις ἐρμηνευόμενον διὰ τῶν λέξεων “ *mettre en panne* “. Διὰ νὰ ἐπανέλθωμεν εἰς τὸ κείμενόν μας, εἴτε ὑποθέτει τις μὲ τὸν Κασσιανὸν ὅτι ὁ ναύκληρος πράττει τι διὰ νὰ μεταβάλῃ τὴν διεύθυνσιν τοῦ πλοίου, εἴτ’ εὐχαριστεῖται νὰ ἐννοήσῃ μᾶλλον διὰ τοῦ “ ἀνακόπτοντος “ βάλλον τὰ ἱστία, ὁ δειλὸς μας ἔχει δίκαιον νὰ φωνῇ δι’ ὅλα ταῦτα τὰ κινήματα, καὶ νὰ ἐρωτᾷ τὸν ναύκληρον, ἂν ᾔναι πλησίον εἰς τὴν ξηράν.

Σημ. δ. Σελ. 89. Τὸ κείμενον λέγει τί δοκεῖ αὐτῷ τὰ τοῦ Θεοῦ. Διὰ ταύτης τῆς τελευταίας λέξεως ὁ Πῶβ ἐνόησε τὸν Ποσειδῶνα, τουτέστι τὴν θάλασσαν. Ὁ Κασσιανὸς καὶ ὁ λα Βρουῦερ τὸ ἐξέ-

(1) Ἡλέκτρ. 732.

(*) Πρέπει ὁμοίως ν’ ἀναγινώσκηται “ στείλαντες “ (καὶ ὅχι στήσαντες) εἰς τὸν Σουΐδαν εἰς τὴν λέξιν “ ἀνεκώχουον “

(**) Πρέπει ὡσαύτως ν’ ἀναγινώσκηται “ αὐτόθι ἢ αὐτόσε “ (ἀντὶ τοῦ ἐαυτοῦς) εἰς τὸν Ἡτύχ. εἰς τὴν λέξιν “ “ ἀνακωχεύειν “.

λαβον εἰς τὴν ἔννοιαν τῆς θεότητος γενικῶς. Ἀλλ' ἐγὼ νομίζω μὲ τὸν Φίτχερ, ὅτι ὁ Θεόφραστος ἠθέλησε νὰ ἐρμηνεύσῃ διὰ τῆς λέξεως Θεοῦ, τὸν οὐρανὸν, ἢ τὴν κατάστασιν τῆς ἀτμοσφαίρας, τουλάχιστον εἰς ταύτην τὴν ἔννοιαν ὁ Ἀριστοφάνης (1) μετεχειρίσθη τοῦτο τ' ὄνομα, παίζων μὲ τὸ ἀόριστον ἄρθρον, ὁμιλῶν περὶ τῆς βροχῆς.

“ Γ' ὅωρ ἀναγκάως ἔχει τὸν Θεὸν ποιῆται.

Σημ. **. Σελ. 89. Τὸ χειρόγραφον τοῦ Βατικάνου ἔχει ἐνταῦθα, “ καὶ στρατευόμενος δὲ πεζῇ ἐλθοῦθούντας τε προσκαλεῖν κειμένον πρὸς αὐτὸν πάντας πρῶτον “ κτλ. Τοῦτο τὸ κείμενον φαίνεται πλέον συμπληρωμένον, καὶ βέλτιον προσηρμοσμένον, ἐκτὸς τοῦ μορίου “ τε “ τὸ ὁποῖον ἔπρεπεν ἵτως ν' ἀποκοπῇ.

Σημ. ε'. Σελ. 91. Ἡ διόρθωσις τοῦ Κασσιδιῶνος “ θαρρεῖν, (ἀντὶ τοῦ θεωρεῖν) εἶν' ἀναντιρρήτως, χορηγοῦσα ἓνα τῶν δριμυτάτων τρόπων τοῦ χαρακτῆρος, δηλαδή, ἐνὸς δειλοῦ ἐνθαβρύνοντος τοὺς ἄλλους νὰ μὴ δειλιάζωσιν. Ὁ Συνέσιος (2) χρωματίζει ὡσαύτως τὴν εἰκόνα δειλοῦ τινὸς φλύαρου μὲ πολλὴν ἀγχίνουσαν καὶ κομψότητα· ἀλλ' ὁ δειλὸς, περὶ τοῦ ὁποῖου ὁμιλεῖ ὁ Ποιετὴς (3) εἶναι χρωματισμένος κατὰ τὸ φυσικώτερον.

Σημ. *. Σελ. 91. Παρατήρητα ἤδη προσεχώσας ὅτι ἡ γραφή τοῦ χειρογράφου τοῦ Βατικάνου εἶν' ἐνταῦθα πολὺ καλητέρα καὶ ἐγγυτέρω. Τὸ “ ὑπολαβὼν φέρειν, “ φαίνεται τότε μᾶλλον ἀναγκαιότερον, ὅσον τὸ κεφάλαιον τελειώνει εἰς ταύτας τὰς λέξεις “ ταῖς αὐτοῦ χερσὶν ἐπὶ σκηνὴν ἐλόμισεν “.

Σημ. ς'. Σελ. 91. Ἡ Ἑλληνικὴ ἔκφρασις, τὴν ὁποίαν μετέφρασα σχεδὸν κατὰ γράμμα, ἀντιστοιχεῖ μ' ἐκείνας τὰς χυδαῖκας ἁρὰς “ νὰ σ' ἐπάρῃ ὁ διάβολος, ἢ πανώλης νὰ σὲ κῶψῃ “.

Σημ. *. Σελ. 91. Ἄν καὶ παρέλαβον εἰς τὸ κείμενόν μου τὴν διόρθωσιν τοῦ Πωβ, καὶ ἀπεδοκίμασα τὴν ἔννοιαν τῆς τοῦ Καθηγητοῦ Βερνάρδου, πιθανόν, ὅτι ἡ ἀρχαία γραφή ἦτο “ καὶ διηγείσθαι θσους κινδυνεύσας σέσωκε τῶν φίλων “.

(1) Σφῆκες 260. — (2) Ἐπιστολ. CIV.

(3) Ἰλιάδ. Ν. 279—286.

Σημ. ζ'. Σελ. 93. Καθὼς ἡ στρατιωτικὴ ὑπηρεσία ἦτο κεκανονισμένη εἰς τὴν διαίρεσιν τῶν εὐγενῶν, περὶ τοῦ ὁποίου εἶπον ἄνω-τέρω (1), ὥστε οἱ πολῖται τῆς αὐτῆς φυλῆς, ἢ τῆς αὐτῆς κώμης, ἦσαν καταγεγραμμένοι εἰς τὸ αὐτὸ πλῆθος ἢ συντροφίαν, ἡδυνάμην, χωρὶς νὰ συγχέω τοὺς ἀρχαίους θεσμοὺς μὲ τοὺς σημερινούς, νὰ ἔρμηνεύσω τὴν λέξιν "φυλὴ" διὰ τοῦ πλῆθους, τὴν δὲ λέξιν "κώμη" διὰ τοῦ "σύνταγμα ἢ διὰ τοῦ "συντροφίαν". Τοῦτο εἶναι τίσω ἀληθές, ὅσον ἀπὸ τὴν λέξιν "φυλὴ" παράγεται ἡ λέξις "φυλάσσω" (2).

ΚΕΦ. ΚΖ'. Σημ. *. Σελ. 93. Μετανοῶ ὅτι δὲν ἠκολούθησα εἰς τὴν μετάφρασίν μου τὸ κείμενον τοῦ χειρογράφου τοῦ Βατικάνου. "φιλαρχία τις ἰσχυρῶς κέρδους γλιχομένη" αὕτη φαίνεται "ὅτι εἶν' ἡ ἀληθὴς γραφή, καὶ διδοὶ τέλος εἰς ὅλας τὰς λογοτριβὰς τῶν σοφῶν οἵτινες διώρθωσαν ἑαυτοὺς κατὰ τὸν τρόπον του, τὸν ὁρισμὸν, τὸν ὁποῖον παρίστανε τὸ ἀρχαῖον κείμενον. Ὅταν ὀλίγον καὶ ἂν σκερθῇ τις εἰς τὴν φύσιν τῆς ὀλιγαρχικῆς κυβερνήσεως, θέλει αἰσθανθῇ καλῶς, ὅτι αὕτη δὲν εἶναι παντάπασιν ἀπὸ τὰ ἀπλά ὑπουργήματα, καὶ ἀπὸ τ' ἄγρονα ἄξιώματα, τὰ ἵποια περιορίζουσι τὰς ἐπιθυμίας τῶν ὀπαδῶν ἐκείνης τῆς κυβερνήσεως, Ἄν ἀγαπῶσι νὰ ἦ-ν' ἀπὸ τὸν μικρὸν ἀριθμὸν τῶν ἐξουσιαζόντων δὲν ἔχουσιν ὀλιγώτερον ζῆλον ν' αὐξήσωσι τὴν τύχην των, τὸ μόνον μέσον νὰ στερεώσωσι καὶ νὰ δικαιωνίσωσι τὴν δύναμίν των, ἢ νὰ παρηγορῶνται ἐὰν συμβῇ νὰ τὴν στερεθῶσιν.

Σημ. α. Σελ. 93. Ἡ μετάφρασις τὴν ὁποίαν ἔβαλα εἰς τὴν σημείωσιν εἶναι, κατὰ τὴν γραφὴν τοῦ χειρογράφου τοῦ Βατικάνου, περὶ τῆς ὁποίας ὠμίλησα, εἰς τὴν προσηγηθεῖσαν σημείωσιν. Ὅθεν διὰ νὰ ἐνηνογητῇ τις ὅλον τοῦτο τὸ κεφάλαιον, καθόσον εἶναι μέρος τῶν κεφαλαίων ἡ καὶ κγ'. πρέπει ν' ἀναμνησθῇ ἐκείνου, τὸ ὁποῖον ἤδη παρετήρησα (3) περὶ τῶν εἰς τὰς Ἀθήνας ὑπαρχουσῶν δύο φατριῶν εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Θεοφράστου.

Σημ. β'. Σελ. 93. Τὸ κείμενον λέγει ἀπλῶς "τῶ Ἀρχοντι". Ἀλλὰ πᾶς τις γνωρίζει, ὅτι εἰς τὸν πρῶτον τῶν ἐννέα ἀρχόντων

(1) Κεφ. α. σημ. β'. Στοιχ. Β'. Σελ. 167. — (2) Εὐστάθ. εἰς Ἰλιάδ. Β. σελ. 238, 239. — (3) Ὁρα Προσιμ. §. ιβ'. καὶ ιγ' καὶ κεφ. ε. σημ. γ'. δ. καὶ ε. σελ. 208—211.

ἐδίδετο κατ' ἐξοχὴν τ' ὄνομα "Ἀρχων. Περὶ πλέον εἶχεν τὸ τοῦ ἐπωνύμου, ἐπειδὴ τ' ὄνομά του ἐφαίνετο ἐπὶ κεφαλῆς τῶν πράξεων καὶ τῶν ψηφισμάτων γινομένων εἰς τὴν διάρκειαν τοῦ χρόνου τῆς ἐκτελέσεως τῶν χρημάτων του. Εἰς ταύτην τὴν ἀρχοντίαν ἦτο ἐμπεισιςευμ. ἢ φροντίς τῶν θρησκευτικ. τελετῶν καὶ παρατάξεων ἢ λιτανιῶν, ἐκ τῶν ὁποίων αὐταὶ συνωδεύοντο, καὶ τῶν ὁποίων διεύθυνε τὴν πρόοδον μὲ τοὺς ἐπιτρόπους καὶ συμβοηθοὺς διωρισμένους εἰς τοῦτο τὸ ἔργον ἀπὸ τὸν λαόν. Τοιαῦται ἦσαν αἱ ἑορταὶ εἰς τιμὴν τοῦ Διονύσου, καὶ αἱ "Θαργήλια" καλοῦμεναι (1). Ἐκεῖνοι οἱ ἐπίτροποι ἦσαν, ἴσως, εἰς τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν, καθὼς καὶ οἱ πρὸς βοήθειαν τοῦ δευτέρου ἀρχοντος ὑπὸ τοῦ λαοῦ διωρισμένοι, καλούμενοι "ἰδιαζύντως," τοῦ βασιλέως, "καὶ ἐπίσης ἐπιφορτισμένοι ἄλλας τινὰς θρησκευτικὰς τελετάς (2).

Σημ. γ'. Σελ. 93. Ἡ ἔννοια τούτου τοῦ χωρίου, ἂν καὶ διεφθαρμένη, φαίνεται σαφέστατα. Πρὶν λάβω εἰς γνῶσιν τὰς προσθήκας τοῦ χειρογράφου τοῦ Βατικάνου, ἰδοὺ πῶς τὸ διώρθονα· ἀντὶ "τοῦ δήμου αἰρουμένου τινὰς τῶ ἀρχοντι ἐπιμελητομένους πομπῆς, παρελθὼν ἑαυτὸν ἀποφῆνας ἔχειν. Τὸ ἀξίωμα τῶν ἐπιτρόπων ἢ τῶν συμβοηθῶν (3) δὲν διήρκει, εἰμὴ ἕως εἰς τὸν καιρὸν τῆς ἑορτῆς, ἐνῷ τοῦ ἀρχοντος ἦτο ἐνιαύσιον. Ὁ Αἰσχίνης (4) διακρίνει τὸ, ἀρχή, ἀπὸ τὸ "ἐπιμέλεια" λέγων, "ὅτι τις αἰριτὸς ὢν πράττει, οὐκ ἔστι ταῦτα ἀρχή, ἀλλ' ἐπιμέλειά τις καὶ διακονία." καὶ παρατατιῶν (5) οὗς οἱ δῆμοι ἐξ ἑαυτῶν αἰροῦνται τὰ δημόσια χρήματα διαχειρίζειν" κτλ.

Σημ. ** Σελ. 93. Τὸ κείμενον τοῦ χειρογράφου τοῦ Βατικάνου ἀπλούστερον καὶ μᾶλλον διωρθωμένον εἰς τοῦτο τὸ μέρος ἀποκαθιστᾷ ἀνωφελῆ τόσην τὴν διόρθωσιν μου (6) καθὼς καὶ ὅσας ἐπρότειναν οἱ ἄλλοι. Ἡ μόνη λέξις ἐκείνου τοῦ κειμένου, ἢ δυναμένη νὰ δυσαρεστήσῃ τοὺς Ἑλληνιστάς, εἶν' ἡ σύνθετος "προαιρεῖσθαι" ἀντὶ τῆς ἀπλῆς "αἰρεῖσθαι". Ἡ πρώτη εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ προτιμᾶν, θέλει ἀρμόζει μᾶλλον εἰς τὸ ἀρχαῖον κείμενον, δυνάμενον τότε νὰ μεταφρασθῇ, "ἂν ὁ λαὸς, ἐνῷ ἐκλέγει τοὺς ἐσθθθήσοντας τὸν πρῶτον ἀρ-

(1) Πολυδεύκ. βιβλ. ἡ. Τμημ. 89. — (2) Ὁ αὐτὸς αὐτόθι. Τμημ. 90. Ἀρποκρατ. καὶ Σουίδ. εἰς "ἐπιμελητῆς μυστηρίων".

(3) Ὁρα προηγ. σημ. — (4) Κατὰ Κτησιφῶντος Τ. γ'. σελ. 397. ἐφξ. — (5) Αὐτόθι σελ. 425. — (7) Ὁρα προηγ. σημ.

χοντα κτλ, *ονομάζῃ* ἄλλους τινὰς πολίτας κατὰ προτίμησιν αὐτοῦ, παρουσιάζεται κτλ. Τὸ "*αἰρεῖσθαι*" ἤθελεν εἶσθαι βέλτιον, ἐὰν ἦτα εἰς τὸ κείμενον τοῦ χειρογράφου τοῦ Βατικάνου ὅπου τὸ "*ἀποφῆνας*" ἀναφέρεται εἰς τὴν ἐπομένην φράσιν "*ὡς δὲ αὐτοκράτορας κτλ*". Διὰ τὴν ἐννοήσῃ τις ἐκεῖνο τὸ ὅποιον προσθέτει μετὰ ταῦτα αὐτὸ τὸ χειρογράφον εἰς τὸ ἀντικείμενον τῶν δέκα προσώπων τὰ ὅποια προτείνει, πρέπει νὰ προϋποτεθῇ ὅτι ἐκάστη τῶν δέκα φυλῶν, αἵτινες ἐσχημάτιζον τὸν λαὸν τῆς Ἀττικῆς, ἐπρότειναν ἓνα, καὶ ὅτι ἐξ ἐκείνων τῶν δέκα συμβοηθῶν ἢ ὑποψηφίων, ἐλάβανεν ἀριθμὸν τινα προσδιορισμένον διὰ τὴν ἐκπληρῶσι τὸ ἔργον τῶν ἐπιτρόπων ἢ καθὼς ἦτο δέκα στρατηγοὶ (1), οὕτως ἐδίδοε καὶ δέκα συμβοηθοὺς εἰς τὸν πρῶτον ἄρχοντα, ἐνῶ ὁ δευτέρος (2) δὲν εἶχεν εἰμὴ τέσσαρας (3).

Σημ. δ'. Σελ. 93. Ὁ μὲν λα Βρουῆρ μετέβαλε τὸν στίχον τοῦ Ποιητοῦ (4) κατὰ τὸν ἀκόλουθον τρόπον.

"Εὐτυχεῖς οἱ λαοὶ ὅταν κυβερνῶνται ἀπὸ ἑνα μόνου ἄρχοντα".

ὁ δὲ Συγγραφεὺς τοῦ περιγηγητοῦ τοῦ νέου Ἀναχάρσιδος (5) ἀξιοπιστότερον:

"Τίποτε δὲν εἶναι τόσῳ ἐπικίνδυνον, ὅσον τὸ νὰ ἄρχωσι πολλοὶ"

Εἰάν μοι ἐπετρέπετο ἐλαφρὰ τις μεταβολὴ εἰς τοῦτον τὸν τελευταῖον στίχον, νομίζω ὅτι ἤθελον μεταβάλλει ἀκριβέστερον τὴν ἰδέαν τοῦ Ἑλλήνος Ποιητοῦ, ἥτις ἀληθέστερον ἴσως εἰς τὸ εἶδος τοῦ Δίωκος (6), δὲν εἶναι εἰμὴ παρωδία τις εἰς ἐκείνην τοῦ Ὀλιγαρχικοῦ μας ἐπειδὴ ὁ Ὅμηρος δὲν ἐνόησε νὰ ὁμιλήσῃ, εἰμὴ περὶ ἀρχηγῶν στρατοῦ, καὶ ὅχι περὶ ἀρχόντων ἐπικρατείας.

Σημ. ε'. Σελ. 95. Πᾶς τις γνωρίζει ὅτι εἰς τὰς Ἀθήνας, καθὼς καὶ εἰς τὰς δημοκρατικὰς κυβερνήσεις, οἱ ἄρχοντες καὶ οἱ εἰς τὰ δημόσια ἔργα ὠνομάζοντο ἀπὸ τὸν λαόν. Ὁ Ὀλιγαρχικὸς μας παραιτεῖται ἀπὸ ὅλα ταῦτα τὰ χρέη καὶ ἀξιώματα, ἐπειδὴ, διὰ τὴν ἐπιτυχάνην ἔπρεπε νὰ πολιτευῖται κατὰ τὴν βίλησιν τοῦ λαοῦ τὸ ὅποιον ἦτο ἐναντίον τοῦ χαρακτῆρός του. Νομίζω τοῦλάχιστον, ὅτι τοιαύτη ἔπρεπε νὰ ᾖ ἡ ἐννοια τῆς ἐκφράσεως "*ἀρχαῖς πλησιάζειν*"

(1) Ὁρα κερ. ε. σημ. 9. σελ. 191. — (2) Ὁρα κερ. ις'. σημ. ε'. σελ. 309. — (3) Πολυδ. Ἀρποκρατ. καὶ Σουίδ. ἐνθα ἄνω.

(4) Γλιαδ. Β. 204. — (5) Κερ. κή. Τ. 2. σελ. 161. — (6) Κορνήλ. Νέκ. εἰς Δίωνα.

τὴν ὁποίαν τὸ χειρόγραφον τοῦ Βατικάνου παριστάνει μὲ τρόπον Ἑλληνικώτερον “ ἀρχαῖς πλητιάζοντας, καὶ ἀνάλογον μὲ τὴν ἔκφρασιν “ προστέρχασθαι “ ἢ “ προσιέναι πρὸς τὰ κοινὰ “ τὸ ὁποῖον εὐρίσκεται εἰς τοὺς Ἕλληνας Ῥήτορας Ο Φίσχερ τὸ ἐρμηνεύει (1) “ *desistere magistratus capere* “ μᾶλλον δὲ (2) “ *desinere uti consuetudine magistratuum* “ Ἡ πρώτη τούτων τῶν ἐρμηνειῶν μοι φαίνεται ἡ μόνη ἀληθής, ἡ δ' ἄλλη εἶναι τοῦλάχιστον προτιμητέα ἀπὸ τὴν τοῦ Κατωβῶνος “ *aditunque illi ad magistratus praecludamus* “ τὴν ὁποίαν ὁ λα Βρουῦερ ἠκολούθησε, καὶ ἥτις εἶν' ἀπαράδεκτος, τοῦλάχιστον ὅτω δὲν μεταβάλλει τὸ “ παύσασθαι “ εἰς “ παύται “ καὶ ὅτω δὲν προσθέτει τὸν “ ὄχλον “ ἢ “ αὐτοὺς “ ἀλλ' εἰς αὐτὴν μάλιστα τὴν ἔννοιαν, ἡ εὐχρηστοτάτη ἔκφρασις, εἶν' “ ἀπελαύνειν τῶν ἀρχῶν “ 3). Ὅσον διὰ τὴν διόρθωσιν τοῦ Ῥεϊσκίου “ ὄχλοις ἐκκλησιάζειν “ μὲ φαίνεται ἀνυποκρίκτος. Στοχάζομαι ὅτι δὲν εἶναι χρεῖα νὰ γνωστοποιήσω ὅτι εἰς τὴν ἐσφαλμένην γραφὴν τοῦ χειρογράφου τοῦ Βατικάνου, ἀναφερομένην εἰς τὴν πέμπτην διάφορον γραφὴν τοῦ κς'. κεφαλαίου (α), πρέπει νὰ μεταβαλῶσιν αἱ λέξεις “ περὶ τοῦτο “ εἰς τὸ “ περὶ τούτου “.

Σημ. ζ'. Σελ. 95. Ἠκολούθησα τὴν διόρθωσιν τοῦ Κατωβῶνος “ οὐ δεῖ “ κτλ μᾶλλον δὲ ἐξήγησα κατὰ γράμμα τὴν γραφὴν τοῦ Βατικάνου, πρὶν μαλιστα νὰ γνωστοποιηθῇ περὶ αὐτοῦ. Πρέπει ὡσαύτως ν' ἀναγινώσκηται εἰς τὸν προηγηθέντα στίχον “ ἔτι “ ὡς διορθῶναι τις, ἀντὶ τοῦ “ ὅτι “.

Σημ. * Σελ. 95. Τὸ χειρόγραφον τοῦ Βατικάνου προσθίβει ἐνταῦθα “ καὶ τὸ ἱμάτιον ἀναθεβλημένος “ τὸ ὁποῖον μετέβαλον εἰς τὸ γαλ. “ *le manteau jetté sur les épaules* “ (τὸ ἐπανωφόρεμα ῥίψας ἐπὶ τῶν ὤμων). Ἀν' δὲ καὶ ἡ ἔννοια ταύτης τῆς ἐκφράσεως ἐν ἧν ἔτι καλῶς προσδιορισμένη (4), εἶν' ὅμως νὰ ὑπολάβῃ τις, κατ' ἐκεῖνα τὰ δύο χωρία παραβαλλόμενα πρὸς ἄλληλα, ὅτι τὴν μετεχειρίζοντο ἐνίοτε διὰ νὰ σημάνῃ κομφόν τινα τρόπον, τοῦ νὰ σηκῶν ἢ μέρος τοῦ φορέματος ἐπάνω τῶν ὤμων τρόπος ἴδιος τῶν

(1) Ὅρα τὸν πίνακά του εἰς λέξ. ἀρχή. — (2) Ὅρα σημ. Φίσχερ.

(3) Γιοκρ. Πανηγ. Τ. α. σελ. 234. ἐκδ. Ὁγερ.

(4) Ὅρα τὸν πίνακα τοῦ Φίσχερ εἰς λέξ. “ ἀναβάλλεσθαι “.

καλλωπιστῶν τῶν Ἀθηνῶν, ἢ τῶν Σελόντων διὰ ματαιορροσύνην ἢ δι' ἄλλο τι αἴτιον νὰ διακρίνονται ἀπὸ τὸν χυδαῖον.

Σημ. ζ'. Σελ. 95. Τὸ κείμενον λέγει “καίρειν κατὰ τὸν μέσον τρόπον” ἵτωσ ἦτο αὐτὸς ἐκεῖνος ὁ τρόπος καθ' ὃν ἔκειρον τοὺς ἱππούς, καθὼς ἐκεῖνος, περὶ τοῦ ὁποίου εἶπον ἀνωτέρω (1). Εἶναι βέβαιον τοῦλάχιστον ὅτι οὗτος ἔπρεπε νὰ ᾔνυε τρόπος κομψός, καὶ τοιοῦτος, ὥστε νὰ δύνηται νὰ διακρίνη τὸν ὀλιγαρχικὸν μας ἀπ' ἐκείνους, μετὰ τῶν ὁποίων ἐροθεῖτο νὰ συναναστρέφηται.

Σημ. η'. Σελ. 95. Ἐκεῖνο τὸ ὅποιον λέγει ἐνταῦθα ὁ Θεόφραστος περὶ τοῦ Ὀλιγαρχικοῦ μας, ὁμοιάζει πολὺ μὲ τοὺς τοῦ Δημοσθένους πρὸς τὸν Μιδίαν ἐλέγχους. Οὗτος ὁ Ρ' ἡττωρ κατηγορεῖ τὸν Μιδίαν, ὅτι εἶχεν ἀπαιτήσαι, νὰ τὸν δοματάσῃ ἐπίτροπον ἢ συμβοληθὸν τοῦ πρώτου ἀρχόντος εἰς τὴν ἐορτὴν τοῦ Διούσου (2), διὰ νὰ περιφέρεται εἰς τὴν ἀγορὰν ἀλαζονικῶς συνωδευμένος ἀπὸ τρεῖς ἢ τέσσαρας δούλους του (3). καὶ νὰ ὑβρίζῃ τοὺς πολίτας ὡς ἀτυχεῖς, καλῶν αὐτοὺς πτωχοὺς καὶ ἐπαίτας (4).

Σημ. **. Σελ. 95. Τοῦτο τὸ ὅποιον προσθέτει ἐνταῦθα τὸ χειρόγραφον τοῦ Βατικάνου “διὰ τοὺς συκοφάντας” φαίνεται τότε ἀρμοδιώτερον εἰς τὸ κείμενον τοῦ Θεοφράστου· ὅσον ὁ καιρὸς καθὼς συνέγραψε τοὺς χαρακτῆρας τούτους ἦτο ἀκριβῶς ἡ εὐφορωτάτη ἐποχὴ διὰ τοὺς κακούργους τούτου τοῦ εἵδους.

Σημ. *** Σελ. 95. Τὸ χειρόγραφον τοῦ Βατικάνου προσθέτει ἐνταῦθα “καὶ ὡς θαυμάζων τῶν πρὸς τὰ κοινὰ προσιόντων τι θούλονται, καὶ ὡς ἀχάριστόν ἐστι τοῦ νέμοντος καὶ διδόντος”. Εἰς τοῦτο τὸ διεφθαρμένον χωρίον εἰν' ἐν πρώτοις δῆλον, ὅτι πρέπει νὰ ἀναγινώσκηται “θαυμάζω” ἢ “θαυμάζει” ὅσον διὰ τὸ τελευταῖον μέρος, τὸ μετέβαλα καθὼς ἐάν ἔπρεπε ν' ἀναγινώσκηται “καὶ ὡς ἀχάριστον ὁ δῆμος (ἢ τὸ πλῆθος), καὶ ὡς ἐστὶ τοῦ νέμοντος καὶ διδόντος”. Δὲν θίλω εἶπει ὅτι τὸ πλῆθος εἶναι φυσικὰ ἀχάριστον (πρὸ πάντων δὲ καθ' ἣν ἐποχὴν μία δημοκρατικὴ κυβέρνησις εἶν' ὠθισμένη ἀπὸ τὴν ἀναρχίαν πρὸς τὸν ἀφανισμόν της) ὅχι πρὸς τοὺς ζητοῦντας νὰ τὸν δόῃσιν διὰ τῶν διαιρέσεων καὶ τῶν δώρων, ἀλλὰ μᾶλλον

(1) Κεφ. Ι' σημ. ια. σελ. 221. — (2) Εἰς Μιδ. Τ. α. σελ. 519. ἔκδ. Ρεῖσχ. — (3) αὐτόθ. σελ. 565. — (4) αὐτόθ. σελ. 582.

πρὸς τοὺς ἀγαθοὺς πολίτας, τοὺς βέλοντας καὶ τὸ λαμπρύνουσιν ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ὑποίων ἐπιδεικτιᾷ ὅτι εἴν' ὁ Ὀλιγαρχικός μας. Περιορίζομαι εἰς τὸ καὶ παρατηρήσω ὅτι ὁ τρόπος διὰ τοῦ ὑποίου εἴν' ἐγνωσμένον τὸ κείμενον, ἂν δὲν τὸ ὑποθέσῃ τις διεγερμένον, εἴν' ἀληθὲς σοικισμός. Διότι οἱ Ἕλληνες λέγουσι συνήθως “ἀχάριστον. τῷ νέμονται” ἢ πρὸς τὸν νέμοντα, καὶ ὅχι “ἀχάριστον τοῦ νέμοντος” Ἐκείνο ἐξ ἐναντίας, τὸ ὑποῖον προτείνω ν' ἀντικατασταθῇ εἰς αὐτὸ, “Εἴναί τις” σημαίνει μεταφορικῶς, θάλλεσθαι εἰς τὴν διάκρισιν τινος, καὶ ἥν' ἀφροσιωμένος πρὸς αὐτὸν οὕτως, ὥστε ν' ἀφίνηται καὶ ὀδηγῆται ἀπὸ αὐτόν. Ὁ Ἀριστοφάνης παριστᾷ ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἕνα τούτων τῶν δημαγωγῶν, ψευδῆ φίλον τοῦ δήμου, λέγοντα πρὸς τὸν ἀντίπαλόν του.

“ὦ σφίδρα σὺ τὸν δῆμον σεκυτοῦ νερόμηκας (1),

Ὁ δὲ ἀντίζηλός του, διευθύνων τὸν λόγον εἰς αὐτὸν τὸν δῆμον, τοῦ ὑποίου φοβεῖται μὴ χάσῃ τὴν εὐνοίαν, λέγει.

“μὴ τοῦ λέγοντος ἴσθι, μὴ δ' οἰηθῇς.

“ἐμοῦ ποθ' εὐρίσκειν φίλον βελτίον' . . . (2),

Σημ. Σ'. Σελ. 95. Ἀντικατέστησα τὴν λέξιν “πτωχὸς” μετὰ τὴν λέξιν “λεπτὸς” σημαίνουσιν κυρίως “ισχνὸς, ἢ ὀλιγόταρκος” δεῖα τὸν αὐτὸν λόγον δι' ὃν ἡ ἀντίθετός της “παχὺς, σημαίνει ὁμοίως τὸν καθ' αὐτὸ πλούσιον (3).

Σημ. *. Σελ. 95. Εἰς τὴν προσθήκην τοῦ χειρογράφου τοῦ Βατικάνου, πρέπει ν' ἀναγινώσκηται . . . λειτουργιῶν, καὶ τριηραρχιῶν “μετακομισθέντος τοῦ προηγουμένου ἄρθρου ταύτης τῆς τελειωταίας λέξεως, μᾶλλον δὲ τῶν λειτουργιῶν καὶ τῶν τριηραρχιῶν προσθέσας αὐτὸ εἰς τὴν πρώτην, καθὼς εὐρίσκεται ὁμοίως εἰς τὸ κγ' κεφάλαιον εἰς τὴν αὐτὴν φράσιν περὶ τῆς ὁποίας περὶ πλέον δύναται τις καὶ ἰδῆ τὸ ἀνωτέρω (4) σημειωθέν.

Σημ. ι. Σελ. 97. Ἐπειδὴ ὁ Θεσεὺς εἶχε μεταβάλει τὴν μοναρχικὴν κυβέρνησιν εἰς Δημοκρατίαν (5).

(1) Ἀριστοφ. Ἰππεῖς 714. — (2) Ὁ [αὐτὸς αὐτόθι 860.

(3) Σχολ. Ἀριστοφ. Σφήκες 287. — (4) Κερ. κγ'. σημ. ε'. σελ. 299. — (5) Πλουτάρχ. εἰς Θεσ. §. 24. καὶ 25. Τ. α. σελ. 48. ἐφξ. ἐκδ. Ρεῖσκ. καὶ Μεουρσ. εἰς Θεσ.

Σημ. ** Σελ. 97. Εἰς τοῦτο τὸ ὅποιον προσθίεται ἐνταῦθα τὸ χειρόγραφον τοῦ Βατικάνου, ὁ Γοῆτο παρατήρησεν ἤδη, ὅτι ἔπρεπε ν' ἀναγινώσκηται "λύσαι, ἀντὶ τοῦ λυθεῖσαι, ἀλλὰ περὶ πλεον' πρέπει νὰ προστεθῇ τὸ ἄρθρον "λύσαι τὴν βασιλείαν". Περὶ δὲ τῶν ἐβ' πόλεων τῆς Ἀττικῆς, ὁ διανοθευτὴς δὲν συμφωνεῖ, οὔτε μὲ τὸν Πλούταρχον (1), δίδοντα ὡς ὁ Εὐριπίδης (2), εἰς τὴν Ἀττικὴν τ' ὄνομα "Τετράπολις, περιοχὴ τεσσάρων πόλεων, οὔτε μὲ τὸν Στέφανον Βυζάντιον (3), σημειῦντα ἔνδεκα πόλεις εἰς ταύτην τὴν ἐπαρχίαν τῆς Ἑλλάδος. Δύναται τις νὰ συμβουλευθῇ ταύτας τὰς διαφόρους γνώμας ὑποθέτων ὅτι εἶναι διαφωνία περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τούτων τῶν πόλεων, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον τῆς ὠφελείας τὴν ὁποίαν προσήρμοσαν εἰς ἐκάστην αὐτῶν. Ὅσον περὶ τοῦ τρόπου διὰ τοῦ ὁποίου ὁ Θησεὺς ἔγινε τὸ θῦμα ἐκείνης τῆς κκαιοτομίας, οἱ ἱστορικοὶ δὲν εἶναι παντελῶς σύμφωνοι μεταξὺ των. Οἱ μὲν λέγουσιν, ὅτι ὑπέφερε τὴν ποινὴν τοῦ ἐξοστρακισμοῦ (4), οἱ δὲ (5), ὅτι ἀνεχώρησεν ἐθελουσίως ἀπὸ τῆς Ἀθήνας, διὰ νὰ ἐλευθερωθῇ ἀπὸ τῆς δολοπλοκίας τῶν ἐχθρῶν του· καὶ ὅτι ἀπῆλθεν εἰς τὸν Λυκομίδην Βασιλέα τῆς Σκύρου, ὅστις τὸν ἐθανάτωσε ληστρικῶς. Τελειῶνω ταύτην τὴν σημείωσιν, παρατηρήσας ὅτι εἰς τὴν ἐπομένην προσθήκην (6) τοῦ χειρογράφου τοῦ Βατικάνου, πρέπει ν' ἀναγινώσκηται καὶ "ταυτὰ" ὅχι "ταῦτα" προαιρουμένους.

ΚΑΦΑΑ ΚΖ'. Σημ. α. Σελ. 97. Ἠὐχαριστήθην μᾶλλον νὰ διατηρήσω τὴν Ἑλληνικὴν λέξιν "ὀψιμαθίαν" σημαίνουσαν ὅχι τόσον τὴν παρ' ἡλικίαν μάθησιν, ὅσον τὸ ἐκ ταύτης ἐπόμενον γελοῖον.

Σημ. β'. Σελ. 97. Παραδέχθην τὴν γραφὴν τοῦ χειρογράφου τοῦ Βατικάνου "λέγων". Ὅλα τὰ χειρόγραφα ἀναγινώσκουσιν "ἄγων" ὁ Κασσιανὸς διόρθωσεν "ἄδων" ὁ δὲ Φίτςχερ παρέλαβεν εἰς τὸ κείμενον του τὴν διόρθωσιν τοῦ Πῶβ, "ἄσων" καθὼς καὶ τὰ "ταῦτα" (τὸ ὅποιον μόλον τοῦτο ἐγὼ ἤθελον προτιμῆται νὰ μεταβάλλω εἰς "ταύτας") ἀναφέρεται εἰς τὰ, ῥήτεις, ἦτο φυσικότερον νὰ μεταβάλλῃ τὸ "ἄγων" εἰς "λέγων" τόσῳ μᾶλλον, ὅσον ὁ Θεό-

(1) Αὐτίθι σελ. 27. — (2) Ἡρακλίδ. 87. — (3) Στεφ. Βυζ. εἰς Ἀθήνας — (4) Σουίδ. εἰς "Θυσειοισιν". — (5) Πλούταρχ. αὐτόθι σελ. 72. — (6) Ὅρα κεφ. κς'. διαφ. γραφ. Δ.

φραστος διακρίνει (1) τὸ ἔχειν ἀπὸ τοῦ ῥήσιν εἰπεῖν. “Οὐτε ἔχειν, οὐτε ῥήσιν εἰπεῖν “. Προσθέσατε εἰς ταῦτα ὅτι τὸ ῥῆμα λέγειν, τὸ ὅποτον μετέφραστ' ἀκριβῶς εἰς “ ἄδειν “ ἀντὶ τῆς μεταχειρισθῆναι τὴν λέξιν “ ῥήσιν εἰπεῖν “ συμφωνοτέραν οὖσαν μὲ τὴν παραδεδομένην γραφήν, δύνατ' ἔτι νὰ θεωρηθῇ ὡς συνώνυμον τοῦ “ ἄδειν “. Τὴν πρῶτον φράσιν τοῦ Ἀνακρέοντος ἀρχίζει ἀπὸ τοῦ “ θάλλω λέγειν Ἀτρεΐδας ὡς τὸσον διὰ τὴν μὴν ὑπεκρύψω τίποτε, πολλὰ πιθανὸν ὡσαύτως ὅτι τὸ “ ἀγῶν “ εἶν' ἡ ἀληθὴς γραφή, ληρωθεῖσα εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ “ ἄδειν “. Ὁ Ἀκύλλας (2) τάτιος, τὴν μετεχειρίσθη τοῦλάχιστον εἰς ταύτην τὴν ἔννοιαν, λέγων “ ὑμέναιον ἄγειν, “ ἀντὶ τῆς συνειθιτέρας ἐκφράσεως “ ὑμέναιον ἄδειν. “ Ὅτι ἀντιγραφεῖς ἀναμφιβόλως ἔχουσι πολλάκις συγχύσει ταύτας τὰς δύο λέξεις, ἀλλὰ δὲν νομίζω διόλου ὅτι ἐννοεῖται νὰ θεωρηθῇ ἐπίσης ὡς διερωτημένη, αὕτη ἡ ἐρμηνεία τοῦ Ἡτυχίου. “ ἄγω, ἀπάγω, μέλω, ἄδω, “ ἄλλως δὲ, τὸ “ ducere “ διὰ τοῦ ὁποίου οἱ Ῥωμαῖοι ἠρμάνευσαν τὸ “ ἄγειν “, ὡσαύτως ἐνίοτε λαμβάνεται καὶ εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ canere (3).

Σημ. * Σελ. 99. Τὸ ἐκτεταμένον χωρίον, τὸ ὅποτον προσθέτει ἐνταῦθα τὸ χειρόγραφον τοῦ Βατικάνου, εἶν' ἱκανῶς ἀξιοπαρατήρητον, ὅθεν διατρίβω ὀλίγον εἰς αὐτὸ. Ἐν πρώτοις μεταβάλλω τὸ “ ἐπ' οὐρανὸν, τὸ ὅποτον ὁ Γοἶτς ἐρμηνεύει, μὲ πολλὰ ὀλέγην ἐπιτυχίαν (4), εἰς τὸ ἐπ' οὐραν, εἰς τὰ ὅπισθεν, ἥτις εἶναι λέξις τοῦ τακτικού, ὡς θέλομεν εἶδει εἰς τὴν ἀκίλουθον σημειώσιν. Ὁ δρόμος τῆς λαμπάδος λαμπαδηδρομία ἢ λαμπαδηφορία καλούμενος “, καὶ ὁ ὁποῖος ἐγένετο εἰς τὴν ἑορτὴν τῆς Ἀθηνᾶς, καλούμενος, τὰ μικρὰ Παναθηναῖα, καὶ ὁ τοῦ Προμυθέως, καὶ τοῦ Ἡφαίστου, (5), ἦτο δρόμος διὰ τοῦ ἵππου, ἢ πεζοῦ, εἰς τὴν ὅποτον ἔτρεχον κρατοῦντες εἰς τὴν χεῖρα λαμπάδα ἀνημμένην, ὅστις δὲ τῶν συντρεχόντων ἠδύνατο νὰ τρέξῃ μέχρι τοῦ σκοποῦ, χωρὶς νὰ τὴν σβέσῃ, ἐκηρύττετο νικητής. Ὁ ὁψιμαθὴς μας, μὴ ἀρκούμενος ἀπὸ τὰς προσπάθειάς, τὰς ὁποίας καταβάλλει εἰς ἡλικίαν προβεβηκυῖαν διὰ τὴν μάθη τὰς ἐπιπόνους γυμνά-

(1) Κερ. ιε. σελ. 86. — (2) βιβλ. ε. κεφ. ις'. — (3) Σημ. εἰς Προπερτ. βιβλ. α. ἐλεγ. ζ'. στίχ. α. σελ. 29. ἐφξ. ἐκδ. Ἀμστελ. 1727

(4) Ῥίπτε σκύλος Οὐράνιον Ἀριστοφ. σφῆκες 1530 — (5) Σοφίδ. εἰς λαμπάδος.

σεις, τῶν ὁποίων οὐτ' αὐτὴ ἡ νεότης του δὲν τοῦ εἶχεν ἐμπνεύσει, οὕτε τὴν ιδέαν οὕτε τὴν ἐπιθυμίαν, καταφέρεται τότε γελοίως, ὥς ἔοικε νὰ μιμηθῇ τοὺς ἀγῶνας τοῦ Ἡρακλέους. Εἶναι γνωστὸν ὅτι εἰς ἐκείνων τῶν ἀγῶνων ἦτο ἡ καταδάμνασις τοῦ μανικοῦ ταύρου, κατερημουῦντος τὴν Κρήτην. Ἐκ τῆς μυθολογίας μανθάνομεν περὶ πλέον ὅτι τὰ συμπόσια ἐκείνου τοῦ ἡμιθέου δὲν ἦτο ἀδιάφορόν τι εἰς τὸν ὅστις εἶχε τὴν ἀνοησίαν, ἢ, τὴν δυστυχίαν, νὰ δώτῃ εἰς αὐτὸν τὴν φιλοξενίαν καὶ ὅτι εἰς ἓν τούτων τῶν συμποσίων κατέρπαγε βῶν ἀκέραιον, ἀνήκοντα εἰς τὸν Θειοδάμαντα. Αὕτη ἡ ἀδιδραχία τοῦ ἐπρόσθεσε τ' ὄνομα “ Βουράγος, καὶ Βουβοίνης “ καὶ πιθανῶς ὁσαύτως καὶ τὰς θυσίας τῶν βῶν τὰς ὁποίας συνειθίζον νὰ τῷ προσφέρωσι, μετὰ τὸν θάνατόν του (1). Τὸ εἰπὼν νομίζω ὅτι πρέπει ν' ἀλλάξῃ εἰς “ ἀπιπὼν “ Ἡ πρώτη τούτων τῶν λέξεων παριστᾷ μεταφορὰν τινα, ἀνάλογον παρ' ὀλίγον μὲ τὴν Γαλλικὴν ἔκφρασιν « se frotter à quelqu' um, προτανάτριβεσθαί τινι “ Ἡ λέξις “ πληρώματα “, τὴν ὁποίαν ὁ Γούτς ἐκλαμβάνει ὡς πράξεις ἢ σκηῆς, τουτέστιν, ὡς μέρος τῆς κωμωδίας, νομίζω τοῦναντίον, ὅτι σημαίνει τὴν συμπληρωματικὴν παράστασιν κωμωδίας τινὸς ἢ ποιήματος ὁποιοῦδήποτε. Καθὼς ἡ ἔλλειψις τῆς μνήμης δὲν συγχωρεῖ εἰς τὸν Ὀψιμαθῇ μας νὰ μανθάνῃ ἐκ στήθους, εἰς τὴν πρώτῃν περίστασιν κωμωδίας τινὸς, τ' ἄσματα τὰ ὅποια ἄδει, καὶ τὰ ὅποια θέλει ἀπολύτως νὰ γνωρίζῃ νὰ τὰ ψάλλῃ, διὰ νὰ δευχθῇ ἐπιτήδειος, καὶ μάλιστα εὐθυμος· εἶναι φυσικόν, ὅτι καταδικάζει ἑαυτὸν εἰς τὴν ἐνόχλησιν περισσοτέρων παραστάσεων ἐπαλλήλων τοῦ αὐτοῦ ποιήματος. Τὸ ἐπόμενον, “ ὅπως καλλιστεύσει παρὰ τῷ ἱερεῖ “, δὲν εἶναι πολλὰ σαφές. Ἐπροσπάθησα νὰ τῷ δώσω, παραφράζων αὐτὸ, τὴν ἔννοιαν τὴν ὁποίαν ἐνόμισα καταλληλοτέραν εἰς τοῦτο τὸ μέρος, χωρὶς νὰ ἐπαινώ τὰς προσπάθεις μου. Ἦθελεν εἶσθαι πολλὸ εὐκολώτερον ἂν, ἀντὶ τοῦ “ παρὰ τῷ ἱερεῖ, “ εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ “ ἱερέως “, „ εἶχε παρὰ τῇ ἱερείᾳ, εἰς τὴν ἔννοιαν τῆς ἱερείας. Τοῦλάχιστον, αὕτη ἡ μεταβολὴ πρέπει ἀναγκαιῶς νὰ συμφωνῇ μὲ τὴν ἀμέσως ἐπομένην φράσιν “ καὶ ἔρων ἱερέας “, τὴν ὁποίαν ἀνέγνων χωρὶς νὰ ἐνδοιάσω “ καὶ ἔρων ἱερείας “ μᾶλλον δὲ, μὲ τὸ ἄρθρον, “ καὶ ἔρων τὰς ἱερείας “. Αἱ ἱερεῖαι τοῦ Βάκχου ἰδιαίτερος Βαχχαὶ καλούμεναι, ἔπρεπε δι' αὐτὰς τὰς μανικὰς ἀσχυ-

(1) Ὅρα Γυραλδὸς ἱστορ. περὶ Θεῶν Δυνάμει. ις'. σελ. 457.

μοσύνας των νὰ ᾔν' ἀντικείμενα διαφθορᾶς ἐσχάτης πρὸς τὴν νεότητα. Πιθανὸν εἰς τὰς Ἀθήνας οἱ τῶν εὐγενῶν ἡθῶν, (*les gens du belair*). ἢ οἱ θελοῦντες νὰ φαίνωνται ὡς τοιοῦτοι, ἐκαυχῶντο, ὅτι ἔχον ὡς ἐρωμένην μίαν ἐκ τῶν παριστανοῦσῶν τῆς θρησκευτικῆς κωμωδίας· καθὼς οἱ διεφθαρμένοι ἐρασταὶ μᾶς καυχῶνται ὅτι ἀπέκτησαν τὴν καρδίαν μιᾶς τινος κωμῳδοῦ. Ὁ ἀνόητος γέρονς, τὸν ὁποῖον δύναται τις νὰ συγκρίνῃ μὲ τὸν κύριον Ἰσθδάνην, μὴ θέλων νὰ παραχωρήσῃ τίποτε πρὸς τοὺς νέους, μὲ τοὺς ὑποίους, ἐναντίον τῆς 60 ἐτοῦς ἡλικίας του, σιγάζει εἰς τὰ γυμνάσια, καὶ τὰ σχολεῖα, θέλει ὡσαύτως νὰ ἔχῃ, καθὼς ὁ *bourgeois gentilhomme* ἐρωμένην καὶ εἰς ἑλλειψιν Κυρίας τινος, ἢ Κομῆστῆς, τὴν ἐλλέγει εὐλόγως μετὰ τῶν ἱερείων τοῦ Βάκχου. Τελειῶναι ταύτην τὴν σημείωσιν ἀφοῦ εἰδοποιήσω, ὅτι αἱ λέξεις “προβάλλειν ταῖς θυ . . . τὰς ὑποίας τὸ χειρόγραφον τοῦ Βατικάνου παριστᾷ οὕτω μὲ διακοπὴν, εἰς τὸ ὅποιον ὁ Γοῆτος φυλάττει τὴν σιωπὴν, πρέπει νὰ διορθώσῃ οὕτω “προβάλλων ταῖς θυσίαις “ καθὼς τὰς ἡρμηνεύσει εἰς τὴν μετάφρασίν μου, τοῦλάχιστον ἂν δὲν προτιμᾷ τις τὸ ν' ἀναγινώσκῃ μᾶλλον “προβάλλων ταῖς θυάτι, *presente de beilliers anx Thyades*. Τοῦτο τὸ τελευταῖον ὄνομα, συνώνυμον τοῦ τῶν Γάγκων, φαίνεται τόσῳ μᾶλλον ὅτι ἀνήκει ἐνταῦθα, ὅσον ἡ ἔκφρασις “προβάλλει κριὺς ταῖς θυσίαις, δὲν εἶναι πολλὰ κομψή. Ἡ καλὴ χρῆσις ἀπαιτεῖ εἰς παρομοίαν περίστασιν νὰ εἴπῃ τις “προβάλλων εἰς τὰς θυσίας, ἐπίσης καθὼς λέγει τις, “ἐλαίου τοῦ εἰς τὸν κύκλον “ (1).

Σημ. γ'. Σελ. 97. Ἡ σταθερὰ χρῆσις τῶν τακτικῶν Ἑλλήνων (2) μ' ἐπέτρεψε νὰ προβάλω εἰς τὸ κζ'. κεφάλαιον (εἰς τὴν ὑποσημείωσιν (C)) τὴν γραφὴν “ἐπιδόρυ “ χωρὶς ἄρθρον, ὡς προτιμώμερον τῆς τοῦ κειμένου “ἐπὶ τὸ δόρυ“. Αὕτη ἡ ἔκφρασις τοῦ μέρους τῆς λόγχης, καθὼς καὶ ἡ τοῦ “ἐπ' ἀσπίδα“ τοῦ μέρους τῆς ἀσπίδος, εἶναι δύο λέξεις τοῦ τακτικοῦ (3) κατὰ τὴν χρῆσιν τῶν ἀρχαίων τοῦ βασιτάζειν εἰς τὴν μάχην τὴν λόγχην ἀπὸ τὴν δεξιάν.

(1) Ὅρα σελ. 162. στιχ. 11. — (2) Ξενοφ. Κυρ. ἀναβασ. βιβλ. δ'. σελ. 192 ἐκδ. Στεφ. Πολυδ. βιβλ. Γ'. 21. Τ. 6'. σελ. 230. Ἀριαν. Τακτ. σελ. 54. ἐφξ. 71 ἐφξ. Πολυδ. βιβλ. α. κεφ. ι. 4. σελ. 35. — (3) Ἀριαν. ἐνθ' ἀνα.

χειρά, καὶ τὴν ἀσπίδα ἀπὸ τὴν ἀριστεράν, ἀντιστοιχοῦσιν εἰς τὰς παρὰ τῶν νεωτέρων ἐρμηνευομένας διὰ τοῦ, “ἐπὶ δεξιᾷ, ἐπὶ ἀριστερᾷ“. Ὅσον διὰ τὴν ἰππικὴν μετεχειρίζοντο τὰς λέξεις “ἐπ’ ἡνίαν“ (1) διὰ νὰ διακρίπτωσι τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ ἱππείως ἐπὶ τὴν ἀριστεράν. Τετάρτη τις λέξις ὀλογώτερον συνήθης εἰς τὰ συγγράμματα τῶν, καὶ κατὰ συνέπειαν ὀλιγώτερον σαφές, εἶναι ἡ τοῦ “ἐπ’ οὐράν“. Δύναται τις νὰ εἴπῃ, ὅτι τοῦτο ἔπρεπε νὰ σημαίνῃ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ ἱππείως μετὰ τοῦ ἵππου τοῦ ἀντεστραμμένου· ὁ γὰρ ποῦ ἦτο πρότερον ἢ οὐρὰ τοῦ ἵππου. Ἐπειδὴ ἐκτός ταύτης τῆς ἰδίας σημασίας, ἡ λέξις, οὐρὰ ἐλήφθη ἐξ ἑνὸς μέρους (2), εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ παρὰ τοῖς Γάλλοις καλουμένου “l’aile gauche ἢ ἀριστερὰ πτέρυξ τοῦ στρατοῦ“ ἐνῶ ἄλλαι (3), διάτινος μεταφορᾶς πολλὰ φυσικωτέρας τὴν μετεχειρίσθαι εἰς τὴν τῆς “οὐρᾶς“ ἢ τῆς ὀπισθοφυλακῆς τοῦ στρατοῦ. Πᾶς τις ἔννοεῖ καλῶς, ὅτι τὸ “ἐπ’ οὐράν“ ἠδύνατο νὰ σημαίνῃ, οὐ μόνον τὴν κίνησιν ἑνὸς ἢ πολλῶν στρατιωτῶν, μεταφερομένων ἐκ τῆς δεξιᾶς εἰς τὴν ἀριστεράν πτέρυγαν, ἀλλὰ περὶ πλέον, καὶ ἐκείνην, καθ’ ἣν μεταβαίνουσιν ἀπὸ τὸ πρόσωπον εἰς τὴν οὐράν. Δὲν εἶν’ ἀμυθολία ὅτι ὁ Ξενοφὼν δὲν τὴν μετεχειρίσθη εἰς ταύτην τὴν τελευταίαν ἔννοιαν, ὅταν λέγῃ “ἐπεὶ δὲ ἐκώλυον τῆς πορείας, οἱ Θετταλοὶ ἐπελάυνοντες τοῖς ὀπισθεν, παραπέμπει ἐπ’ οὐράν καὶ τὸ ἀπὸ στόμα ἰππικόν“ (4). Εἰς τοῦτο τὸ χωρίον ἡ λέξις “στόμα“ ἐπειδὴ σημαίνει τὸ πρόσωπον τοῦ στρατοῦ, ἢ ἀντίθετός της “οὐρὰ“ δὲν δύναται νὰ σημαίνῃ, εἰμὴ τὴν οὐράν αὐτοῦ ἐκείνου τοῦ στρατοῦ. Εἶναι τὸ αὐτὸ μὲ τὸ παρὰ τοῦ Πολυδύκου (5) λεγόμενον “καὶ τοῦ ἐπὶ μέτωπον κλῖναι, καὶ ἐπ’ οὐράν, καὶ ἐπ’ ἀσπίδα καὶ ἐπὶ ὄρου“. Ἡ λέξις “μέτοπον“ οὔσα λέξις τοῦ τακτικοῦ συνώνυμος τῆς λέξεως στόμα, εἶναι νὰ ὑπολάβῃ τις, ὅτι τὸ, “οὐρὰ“ τὸ ὁποῖον ὁ Γραμματικὸς οὕτως φαίνεται ὅτι ἀντιτάττει εἰς τὸν σκοπὸν, (καθὼς ἀντιτάττει τὸ “ὑπ’ ἀσπίδα“ εἰς τὸ “ἐπὶ ὄρου“) πρέπει ὡσαύτως νὰ ἐλήφθη εἰς τὴν ἔννοιαν τῆς οὐρᾶς τοῦ στρατοῦ. Ὅπως καὶ ἂν ᾔναι, κολακεύομαι, τοῦλάχιστον, ὅτι δὲν θέλει τις ἀποδοκιμάσει τὴν μεταβολήν, τὴν

(1) Πολυβ. ἐνθα ἄνω. — (2) Ἀριαν. αὐτόθι σελ. 25.

(3) Ξενοφ. Ἑλλην. νικῶν βιβλ. δ'. σελ. 807 ἐκδ. Στερ.

(4) Ὁ αὐτὸς αὐτόθι. — (5) βιβλ. α. κεφ. ι. 4. σελ. 35.

ἔποيان ἐπρότεινα (1) τῆς ἀτημάντου γραφῆς “ ἐπ’ οὐρανὸν “ τοῦ χειρογράφου τοῦ Βατικάνου, εἰς “ ἐπ’ οὐρανὸν “ λέξιν καθιερωμένην ἀπὸ τὸ ἀρχαῖον τακτικόν, καὶ τὴν ὅποιαν μετέβαλα μ’ ἔκφρασιν, ὥτως, ὀλίγον ἄδριστον, εἰς τὸ “ ὅπισθεν “· πιθανὸν ὅτι καὶ ἡ διεφθαρμένη γραφὴ “ ἐπ’ οὐρανὸν “ ἐλήφθη ἀντὶ τοῦ “ ἐπ’ ὀρθὸν “ ἄλλης λέξεως τοῦ τακτικοῦ σημαίνουσης εἰσίνην τὴν στρατιωτικὴν κίνησιν διὰ τῆς ὁποίας ἐπαναλαμβάνει τὴν πρώτην τοῦ θείου, ἀφοῦ ἐστράφη πρὸς τὰ δεξιὰ τὸ ὅποιον ἡρμήνευέ τις διὰ τῶν λέξεων “ ἐπ’ ὀρθὸν, (ἢ “ εἰς ὀρθὸν) ἀποδοῦναι, ἢ ἀποκαταστήσαι (2).

Σημ. δ'. Σελ. 97. Ἠκολούθησα τὴν διόρθωσιν τοῦ Κλέρκ “ μελετᾶν ὑπακούεσθαι “ καὶ τοι δύναται τις νὰ διατηρήσῃ τὸ “ ἀσπάξεσθαι “ τοῦ κειμένου, μεταβαλὼν τὸ προηγούμενον μελετᾶν, εἰς τὸ “ μελετᾶν “ (3).

Σημ. *. Σελ. 97. Εἰς ἐκεῖνο τὸ ὅποιον τὸ χειρόγραφον τοῦ Βατικάνου προσθέτει ἐνταῦθα “ καὶ ἔνδεκα λιταῖς συνάγει τοὺς μετ’ αὐτοῦ συναξόντας “ βλέπω καλῶς ὅτι πρέπει νὰ μεταβάλλῃ ταύτην τὴν τελευταίαν λέξιν εἰς τὸ “ συνάγοντας “ ἐκλαμβάνων αὐτὴν, καθὼς καὶ τὸ προηγούμενον ἀπαρέμφατον “ συνάγει, εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ “ συσσιτεῖν “ (4). Ἀλλὰ μόλα ταῦτα, ὁμολογῶ, ἄκων, ὅτι δυσκολεῖσθαι νὰ ἐννοήσω τί ἠθέλησε νὰ εἴπῃ ὁ συγγραφεὺς διὰ τῶν λέξεων “ ἔνδεκα λιταῖς “ αἱ ὁποῖαι ἠδύναντο πολλὰ πιθανὸν ν’ ἀναφέρονται εἰς τινὰς λέξεις ἐξαλειφθείσας ἀπὸ τοῦ κειμένου.

Σημ. ε'. Σελ. 99. Ἠκολούθησα τὴν διόρθωσιν τοῦ Κατωβῆνος “ καὶ πρὸς ἀνδριάντα παίξειν “ ἀντὶ τοῦ, “ καὶ μακρὸν ἀνδριάντα παίξειν “. Ἄλλοι διορθῶσιν διόφθους. Εἶναι τότε δύσκολον, ὥστε δὲν δύναται τις δυσκολώτερον νὰ εἰκάτῃ τὴν ἔννοιαν ἑνὸς χωρίου, τὸ ὅποιον ὥτως αἰνίττεται παιδιὰν τινὰ ἢ γύμνασιν, ἥτις, ἄλλως, δὲν μᾶς εἶναι παντάπασι γνωστὴ, ἀλλὰ καθὼς, σχεδὸν, πᾶν τοῦτο τὸ προηγηθὲν ἀναφέρεται εἰς τὴν στρατιωτικὴν γύμνασιν, δὲν ἠδύναντο νὰ τις ὑπολάβῃ μὲ βάσιν τινὰ ὅτι εἰς ταύτην τὴν διεφθαρμένην φράσιν εἶν’ ὁ λόγος περὶ τινος τῶν ἀγαλμάτων ἐκείνων ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐκρεμάτο ὁ κατάλογος τῶν ὀνομάτων τῶν καταγεγραφομένων διὰ τὸν πόλεμον (5).

(1) Ὁρα τὴν προηγ. σημ. — (2) Ἀριαν. Τακτ. σελ. 54. μὲ σημ. 57. καὶ 73. ἐκδ. Βλανκάρδ. — (3) Ὁρα σημ. Φίτςχερ. — (4) Ὁρα κερ. κ. σημ. β'. Β. σελ. 167. καὶ κερ. λ'. σημ. 10. — (5) Ὁρα Σχολιαστ. Ἀριστοφ. εἰρην. 1183.

Δὲν ἠδύνατό τις ὡσαύτως, κατὰ τὸ χειρόγραφον τοῦ Βατικάνου, τὸ ὅποιον ἀναγινώσκει “ καὶ μικρὸν ἀνδριάντα παίζειν “ μεταβαλὼν ταύτην τὴν τελευταίαν λέξιν μὴδὲν σημαίνουσαν, εἰς τὸ “ παίζειν “ καὶ τὴν δευτέραν εἰς “ μικρὸν “ τὸ παρά τινων γριτικῶν ἤδη προταθὲν (1), νὰ ὑπολάβῃ μετὰ πλείονος πιθανότητος ὅτι ὁ συγγραφεὺς ἠθέλησε νὰ εἴπῃ “ θλίβει μετὰ τῶν χειρῶν τοῦ μικροῦ ἀνδριάντα. Οἱ ἀρχαῖοι, καὶ ἔκαιρέτως οἱ ἐπιδεικτιῶντες ὅτι μετήρχοντο τοὺς σκληροὺς τρόπους τῶν Σπαρτιατῶν, (2) μετεχειρίζοντο μετὰ τῶν ἄλλων γυμναστικῶν πράξιν, διὰ νὰ σκληρύνουσι τὸ σῶμα εἰς τὸ ψῆχος, καὶ εἰς τὰς ἄλλας δυσκρασίας τοῦ αἵματος, καὶ τοῦτο, τὸ νὰ ἐναγκαλιζοῦνται ὀλόγυμνοι, εἰς πλήρη χειμῶνα, τοὺς ἐκ μαρμαρύου καὶ ὀρειχάλκου ἀνδριάντας. Αὕτη ἡ γύμνασις, μὴ οὕτα τὸ πλεῖστον εἰμὴ φιλοδοξίαις γελωτώδης, καθίστα ὑποφερτὴν τὴν ἐπιτίμησιν τινῶν φιλοσόφων (3). Διογένης ὁ Κυνικός ὑπῆρξε περίφημος, πρὸ πάντων διὰ τὰς τοιαύτας παραφροσύνας. Εἰς τὸ μέσον τοῦ χειμῶνος ἐναγκαλιζέτο τοὺς ἀνδριάντας πολλάκις κεκαλυμμένους ἐκ τῆς χιόνης, καὶ εἰς τὰ δυνατότερα καύματῃ τοῦ θέρους ἐκλύετο ἐπὶ τῆς πεπυρακτωμένης ἄμμου, (4) περικεκυλωμένος ὑπὸ πλήθους θιαστῶν, καὶ δεχόμενος ὡς βραβεῖον τοῦ κυνισμοῦ του τὸν οἶκτον τῶν εὐαισθητῶν ἢ τὸν χαμερπῆ θουμασμὸν τῶν ἰδιωτῶν. Δὲν εἶναι θαυμαστὸν ἂν καὶ ὁ Ὀψιμαθὴς μας, ἀφοῦ ἐπύρασε δι' ὅλων τῶν βαθμῶν τῆς μωρίας, φαντάζεται ὡσαύτως νὰ δοκιμασθῇ ἔτι καὶ δι' ἐνὸς γυμνασίου, τὸ ὅποιον αὐτῇ ἡ νεότης ἔπρεπε νὰ φοβῆται. Ἀλλ' εἴτε δι' ὀλίγην ἔτι αἰδῶ, εἴτε διὰ περισσοτέραν ἀναισχυντίαν, ἐπειδὴ φοβεῖται νὰ κολλήσῃ τὸ σῶμά του, πεπηγμένον ἀπὸ τὸ γῆρας, ἐπὶ τῶν ψυχρῶν ἀνδριάντων τῆς ἀγορᾶς εὐχαριστεῖται ν' ἀναπληρώσῃ ἐκεῖνο τὸ κενὸν τῆς στρατιωτικῆς παιδαγωγίας τοῦ ἐναγκαλιζόμενός νηπίον τι, ἢ μικρὸν ἄγαλμα ἐξ ἐκείνων τὰ ὅποια στολίζουν τὸν οἶκόν του· τὸ ὅποιον ὁ Θεόφραστος, νομίζω, ὅτι ἔδωκε νὰ ἐννοήσωμεν ἀποχρώντως, μὲ τὸν τρόπον αὐτὸν διὰ τοῦ ὁπίου ἐξεργάσθη. Ἀντὶ τῶν ἐν χρήτει λέξεων εἰς παρομοίαν περίπτωσιν “ περιλαμβάνειν τοὺς ἀνδριάντας (5), μετεχειρίσθη τὴν ἐκφράσιν “ παίζειν μικρὸν ἀνδριάντα “, ἀκριβοῦς, ἐπειδὴ ὡς

(1) Ὁρα σημ. Φίτχερ. — (2) Ὁρα κερ. ε. σημ. ιε. σελ. 193.

(3) Ἐπικτήτ. ἐγχειρ. κερ. δ. καὶ Ἀριαν. Ἐπικτήτ. βιβλ. γ'. κερ. ιβ'. καὶ βιβλ. δ'. κερ. ε. — (4) Διογεν. Λαερτ. εἰς βίον Διογέ. βιβλ. ε'.

(5) Διογ. Λαερτ. Ἐπικτήτ. καὶ Ἀριαν. ἐνθα ἄνω.

μικρόν, ὃ μωρὸς γέρον δὲν ἠδύνατο ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰμὴ
νὰ τὸ πλεῖον μεταξὺ τῶν δύο χειρῶν του.

Σημ. * Σελ. 99. Ἡ προσθήκη τοῦ χειρογράφου τοῦ Βατικάνου,
“ διὰ τὸν παιδαγωγὸν τῶν τέκνων του “ φαίνεται τόσῳ βέλτιον κει-
μένη ἐνταῦθα, ὅσον δέκνυται μᾶλλον τὴν παραφροσύνην τοῦ Ὀφιμαθοῦς.
Ἀναγίνεται τὸν εἰς τὴν διδακταλίαν τῶν τέκνων του ἀναγκαῖον καιρὸν,
προσέχων τὸν παιδαγωγὸν τῶν εἰς τὴν γύμνασιν τοῦ ἀκοντίου.

Σημ. ε'. Σελ. 99. Οὗτος εἰς ὃ κύριος Ἰορδάνης, ὅστις διέ-
δεται μὲ τὴν περαπαινίδα του. Φαίνεται πιθανώτατον ὅτι ὁ Μολιέ-
ρις ἐξηγήσεν εἰς τοῦτο τὸ νεράλιον μέρος τι τῶν τρεῶν τῶν
συνιστάντων τὸν χαρακτήρα τοῦ (bougeois gentilhomme).

Σημ. ε'. Σελ. 99. Ἡ ἐπιτομή τὴν διόρθωσιν τοῦ Κατωθέου,
ὅσον περισσότερον ἠδύνατό τις νὰ πληρώσῃ τοῦ διορθωμένου κειμένου,
ἀναγινώσκων “ καὶ ἄρα μαθηθῶν παρὰ τοῦ διδάσκον “ χωρὶς νὰ
προσθέω εἰς τούτῃ τὴν τελευταίαν λέξιν, τὴν Ἀντωνουμίαν “ αὐτὸν “
τὴν ὁποίαν δύναται τις νὰ ὑπονοῇ. Ἀν ἤτο τις βέλαιος ὅτι ἡ προσ-
θήκη τοῦ χειρογράφου τοῦ Βατικάνου, περὶ τῆς ὁποίας πρὸ ὀλίγου ὁμήγησα
(1), εἶναι τοῦ Θεοφράστου, ἠδύνατο, νομίζω, νὰ προβῇ μίαν διόρ-
θωσιν τῆς ἐλλογωτέρας ἐκείνου εἰς τὴν καὶ ἐλιγώτερον ἀπομακ-
ρυνμένην τοῦ κειμένου “ καὶ πρὸς τὸν ἐκείνου ἐκλογιστὴν διαταχέσθαι
καὶ διακρινέσθαι τῷ εἰς τὸν παῖδων παιδαγωγῶν, ἀλλὰ μαθηθῶν παρ'
αὐτοῦ, ὡς ἐν κτλ “ Ἀλλ' ἂν ἐλημερισθῇται τις ἀπὸ τὸ ἀρχαῖον κει-
μενον, χωρὶς νὰ προσέξῃ εἰς τὴν προσθήκην τοῦ χειρογράφου τοῦ
Βατικάνου, δύναται νὰ τὸ διορθώσῃ ὅτι. “ κ. π. τ. ε. ἂ δ. κ. δια-
κρινέσθαι ἄρα μαθηθῶν παρ' αὐτοῦ, ὡς κ. τ. λ. “ Εἰς τούτῃ τὴν
τελευταίαν διόρθωσιν διὰ πρῶτον ἔλλο εἰμὴ, μεταβαλὼν τὸν στιγμα-
τισμὸν, ἀντικεισθεὶς τὸ, μαθηθῶν, καὶ ἀποκόπτοι τὸν “ καὶ “ πρὸς
γόμενον τῆς λέξεως “ ἄρα “.

Σημ. ** Σελ. 99. Κατὰ τὸ χειρόγραφον τοῦ Βατικάνου, ὃ μω-
ρὸς γέρον ἐνσταχίζεται περὶ πλέον εἰς τὸν καιρὸν. Εἰς γνωστὸν ὅτι
ὁ κύριος Ἰορδάνης εἶχεν ὡσαύτως διδάσκαλον διὰ τὸν καιρὸν.

Σημ. ἡ. Σελ. 99. Ὁ Κλέρι ἐνόμιζεν ὅτι ἔπρεπε ν' ἀναγινώ-
σκῃ “ καὶ ὡς παλαῖον “. Ὁ Φίτςερ (2), ὅστις ἀποδοκιμᾷ εὐλόγως

(1) Εἰς κερ. κς'. σημ. * σελ. 323. — (2) Οὐα τὸν πίνακά του
εἰς Ἑδρα.

ταύτην τὴν διόρθωσιν, νομίζει ἐν τούτοις ὅτι πρέπει νὰ ὑπονοῇται τὸ μέρος "ὡς" εἰς ταύτην τὴν ἔννοιαν· ὁ Ὀφριαθὴς μας, ὅστις ἐνασχολεῖται εἰς τὸ νὰ μάθῃ τὴν τέχνην τῆς πάλης, γυμνάζεται εἰς ὅλους τοὺς τόπους, καὶ εἰς τὸ λουτρὸν αὐτό. Ὁ λκ Βρουῦερ τὸν παριστᾷ· ριμοῦμενον τὰς θέσεις τοῦ παλαιστοῦ, ἐνῷ ἐξέρχεται ἐκ τοῦ λουτροῦ. Διὰ νὰ ἐννοήσῃ τις ἐκεῖνο τὸ ὅποιον ἠθέλησε νὰ εἴπῃ ὁ Θεόφραστος, ἀρκεῖ ν' ἀναμνησθῇ, ὅτι οἱ ἀρχαῖοι εἶχον συνήθειαν, ἐξέρχοντο τῆς πάλης νὰ εἰσέρχωνται εἰς τὸ λουτρὸν, τὸ ὅποιον ἦτο εἰς τὴν αὐτὴν παλαίστραν, διὰ νὰ καθαίρῃσι τὸ σῶμα ἀπὸ τὸ ἐλαῖον, καὶ ἀπὸ τὴν κόπιν (1). Ὁ Ὀφριαθὴς μας ἐξερχόμενος ἀπὸ τὸ μάθημά του τῆς πάλης, τὸ ὅποιον παρεδόθη εἰς τὴν παλαίστραν, εἰσέρχεται εἰς τὸν λουτρὸν, ἀλλ' ἡ κεφαλὴ πλήρης ἐτι ἀπὸ τὰς διδασκαλίας τῆς τέχνης, ἐξακολουθεῖ καὶ ἐκεῖ νὰ ἐπαναλαμβάνῃ τὸ μάθημα, τὸ ὅποιον πρὸ ὀλίγου παρεδόθη, φοβούμενος μήπως τὸ λησμονήσῃ.

ΚΕΦΑΛΑ ΚΗ'. Σημ. α. Σελ. 101. Σωτίας εἶναι ὄνομα δούλου. Δύο εἰδὸν δούλοι ἦσαν εἰς τοὺς Ἕλληνας. Οἱ μὲν, Ἕλληνες ἐκ τῆς κατ' αγωγῆς, οἵτινες εἶχον ἀπολέσει τὴν ἐλευθερίαν των, ἐκ τῆς τύχης τῶν ὀπλων, ἤτις τοὺς ἐβάρυνεν εἰς τὰς χεῖρας τῶν νικητῶν αὐτῶν. Οἱ δὲ, ξένοι ἀπὸ τὰ πλησιέχωρα μέρη, κατοικοῦμενα ἀπὸ βαρβάρους τῶν ὁποίων πολλὰκις εἶχον καὶ τὰ δνόματα οὕτως ὡς, Καρίων, ὁ ἐκ τῆς Καρίας, Θράξ, ὁ ἐκ τῆς Θράκης, κτλ. Ἄλλοτε διετήρουν τὰ δνόματα, τὰ εἰς τοὺς τόπους των σεβάσμια. Μανίς, ἦτο ὄνομα συνειθισμένον εἰς τὴν Φρυγίαν, Σωτίας φαίνεται ὅτι ἦτο εἰς τὴν Θράκην (2), κτλ. Ὅσον διὰ τ' ἄλλα δνόματα, δύναται τις νὰ συμβουλευθῇ τὴν σοφὴν σημείωσιν τοῦ Ἀμστερδού, (Hemsterhuis), τὸν ὅποιον πρὸ ὀλίγου ἀνέφερα (3). Ὁ κακολόγος μας ὁδηγεῖται εἰς ταύτην τὴν εὐκαιρίαν, καθὼς καὶ ὁ πολυπράγμων τοῦ Πλουτάρχου. "ἡμεῖς δὲ τὰ καθ' ἑαυτοὺς ἐν πολλῇ βραθυμίᾳ καὶ ἀγνοίᾳ θέμενοι, καὶ ἀμελήσαντες, ἐτέρους γενεαλογοῦμεν, ὅτι τοῦ γείτονος ὁ πάππος ἦν Σύρος, Θράξ, δὲ ἡ τήτις" (4).

Σημ. β'. Σελ. 101. Τουτέστιν, ἀπηλευθερώθη χάριν στρατιωτικῆς

(1) Μερκουριάδ. περὶ τέχνη. Γυμν. βιβλ. α. κεφ. 6. σελ. 53.

(2) Ὅρα Ξενοφ. Κύρου ἀναβάτ. κεφ. ιδ'. — (3) Εἰς τὸ κεφ. θ'. σημ. β'. σελ. 214. — (4) Πλουτάρχ. περὶ Περικ. Τ. 4. σελ. 51 ἐιδ. Ρ'είσκ.

ὑπηρεσίας, τὸ ὅποιον ὁ Κατωθών, νομίζω, δὲν ἐνόητε καλῶς. Μεταξὺ τῶν Ἀθηναίων, ἐν ἐκ τῶν μέτων τῆς ἀπελευθερώσεως, ὅταν τις εἶχε τὴν δυστυχίαν νὰ ᾔναι δοῦλος, ἦτο νὰ λάβῃ τὰ ὅπλα πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς δημοκρατίας· ἀρκεῖ ν' ἀναφέρω τούτους τοὺς στίχους τοῦ Ἀριστοφάνους (1).

Καὶ γὰρ αἰσχρὸν ἔστι τοὺς μὲν ναυμαχῆσαντας μίαν,

Καὶ πλαταιᾶς εὐθὺς εἶναι, κἄντι δούλων δεσπότας.

Διὰ νὰ σαφηνίσωται ἐν χωρίον τοῦ Ἀ' ἀξκνδρίδου (2), τὸ ὅποιον οὐδεὶς ἐξήγγισεν ἔτι καλῶς.

Πολλοὶ δὲ νῦν μὲν εἶπεν οὐκ ἐλεύθεροι,

Εἰς τ' αὔριον δὲ Σουνιαῖς, εἴτ' εἰς τρίτην

Ἀγορᾷ κέχρηνται.

Ἡ ἔννοια τούτων τῶν στίχων εἶν' "ἐνταῦθα ἔχει πολλοὺς οἷτινες, σήμερον ὄντες δούλοι, καταγράφοντ' αὔριον ὡς πολῖταις εἰς τὸ πρωτόκολλον τῆς περιοχῆς τοῦ Σουνίου, καὶ μετὰ τὴν αὔριον λαμβάνουσι τὸ προνόμιον νὰ ἐμπορεύωνται εἰς τὴν ἀγοράν. Δὲν ἦτο συγκεχωρημένον εἰρήν' εἰς τοὺς πολῖτας νὰ ἐμπορεύωνται εἰς τὴν ἀγοράν. Οἱ δούλοι ἔπρεπε νὰ ᾔν' ἀποκεκλεισμένοι, καθὼς ἦσαν καὶ οἱ διαμένοντες ξένοι (3), εἰς τοὺς ὁποίους ἦτο κεκαנוνισμένον δι' ἐκείνην τὴν ἀπελευθέρωσιν, ἀρᾷ ἐπλήρουναν, καθὼς καὶ ὄντοι οἱ τελευταῖοι, ἐν αὐτίκ' ἡμερᾷ συναεισφορὰν δραχμῶν δώδεκα (4) (10 λίτρας καὶ 16 σολιδία). Διὰ νὰ γίνῃ τις πολῖτης Ἀθηναῖος ἔπρεπε πρῶτον νὰ ὑπηρετήσῃ τὰς σημαντικωτέρας ὑπηρεσίας εἰς τὴν δημοκρατίαν, καὶ τότε κατεγράφετο εἰς τὸ πρωτόκολλον περιοχῆς τινος ἢ κομμοπόλεως τῆς Ἀττικῆς, ἀρᾷ ἤθελε λάβει τὴν συγκατάθεσιν δημοσίου συνελεύσεως συνισταμένης ἀπὸ 6000 πολιτῶν τοῦλάχιστον (5). Αὕτη ἡ τελετὴ ἐκαλεῖτο "εἰς τοὺς δημότας ἐγγράφεσθαι" ἑλφρασις, τὴν ὁποίαν δὲν πρέπει παντάπασιν νὰ συγχέῃ τις μὲ ταύτην τὴν ἄλλην "εἰς τοὺς Φράτορας ἐγγράφεσθαι" (6). Οἱ δούλοι ἀπαξ ἀπηλευθερωμένοι ἠγάπων νὰ μεταβάλλωσι

(1) βατράχ. 705. — (2) Ὅρα Ἀ' θην. βιβλ. 5'. σελ. 263.

(3) Δημοσθ. εἰς Εὐθουλίδ T. 6'. σελ. 1308 ἐφξ. ἐκδ. Ρεῖτκ.

(4) Ἀποκρατ. εἰς Μετοίκιον. — (5) Δημοσθ. κατὰ Νεάρχ. T. 6'. σελ. 1375. — (6) Ὅρα κερ. ια' σημ. 19. σελ. 231. παρίθ. Ἀποκρατ. καὶ Σουῖδ. εἰς "Καινὸν γραμματεῖον, καὶ Περίτ. νομ. Ἀ' τικ T. 8'. §. η' καὶ θ'. σελ. 222—231.

τ' ὄνομα, διὰ τὴν ἐξαλείφωσι πᾶν ἔχρος τῆς ἀρχαίας διαγωγῆς των, καὶ νὰ λητμονῇται, εἰ δυνατόν, πᾶν ὅ,τι ἡ ἐνοητικὰ των ἡδύνατο ἐνίσχυσε ν' ἀνακαλῇ εἰς τὸ πνεῦμα τῶν ἄλλων. Ὁ Δημοσθένης κατηγορεῖ (1) τὸν Δισκίνην, διότι εἶχε πατέρα, Τρομία τὸν δοῦλον, μεταβαλόντα μετὰ ταῦτα τ' ὄνομά του εἰς Ἀτρώμητον. Τὸ πρῶτον σημαίνει πρέμνοντα, καὶ τὸ δεύτερον, ἀπτόντον. Ὁ Σωτίας, περὶ τοῦ ὁποῦ ὁμιλεῖ ὁ κακολόγος τοῦ Θεοφράστου, ἐλάβεν ἐκεῖνον τοῦ Σωτιστράτου, τὸ ὁποῖον σημαίνει σωτήρα τοῦ στρατοῦ. Εὐρίσκει εἰς τὸν Πολύκρινον (2), Σωτιστράτον τινα ἐπὶ κεφαλῇ τῶν εἰς Συρακούδας ἀποστατησαντων δούλων, ὅστις πιθανῶς πρότερον ἐκαλεῖτο ὡς αὐτῶς Σωτίας. Ὁ Λουκιανὸς πάντοτ' ἐπιτήδειος εἰς τὸ ν' ἀρκάζῃ τὰ γελοῖα, δὲν ἐλησμόνησε τοῦτο νὰ ἐξαντλήτῃ καὶ ἐκ τούτου, ὕλην εἰς ἓνα τῶν τερπνῶν διαλόγων του, ἐπιγραφόμενον, "τ' ὄνειρον καὶ ὁ πετεινός" (3). Ἐκεῖ ὁμιλεῖ περὶ τινος ὑστεροετυχησάντος, ἀποποιουμένου τὸ ἀρχαῖον ὄνομα τοῦ Σίμωνος, καὶ ἀπαιτοῦντος ἀπολύτως νὰ τὸν δοθῇ τὸ τοῦ Σιμωνίδου.

Σημ. *. Σελ. 101. Μετὰ τὰς λέξεις τοῦ χειμένου "εὐγενῆς Θράττά ἐστι" τὸ χειρόγραφον τοῦ Βατικάνου προσθίτει "καλεῖται γοῦν ἡ ψυχὴ Κρινοκόρακα" αὗται αἱ λέξεις, καὶ πρὸ πάντων ἡ τελευταία, εἰν' ἀληθὲς τι αἶνιγμα δι' ἐμέ.

Σημ. γ', Σελ. 104. Τούτῳ συνειθίζου ἐκεῖναι αἱ γυναῖκες νὰ λέγονται ὡς εὐγενεῖς εἰς τὰς Ἀθήνας, ὅπου δὲν τὰς ἐγνώριζον πάντας πασιν (4), ἀφοῦ κατήντων εἰς τὸ νὰ ὑπηρετῶσι τοὺς ἄλλους ὡς δοῦλαι, ἢ εἰς τὸ νὰ μετέρχωνται τὸ ἐπάγγελμα τῶν ἐταίρων, ἐνόμιζον ὅτι ἀποζημιοῦνται ἀνταλλάττουσαι τ' ὄνομα μὲ φαντασιώδη τινα εὐγένειαν καὶ ἐλευθερίαν, τὰ ὅποια δὲν ἀπῆλθον μάλιστα εἰς τοὺς τόπους των. Ἀπὸ τῶν Ἑρακλίδων μαυθάνομεν ὅτι εἰς τὴν Θράκην οἱ πατέρες ἐπώλουν τὰς ἰδίας θυγατέρας εἰς τοὺς θείλοντας νὰ τὰς νομμευθῶσι, καὶ ὅτι οἱ ἰδιοκτῆται δὲν ἐγνώριζον εἰς ταύτην τὴν πραγματείαν ἄλλους ὄρους, εἰμὴ ἐκείνους τῆς τύχης των, ἐχρησίμευον ὡς σύζυγοι, καὶ ὡς δοῦλαι ἐνταυτῇ. Αἱ νομίζουσαι ὅτι τὰς κακομετεχειρίζοντο, ἡδύνατο νὰ προσκλαυθῶσι πρὸς τοὺς συγγενεῖς των, οἵτινες τὰς ἐλάβανον ὁπίσω, ἐπιστρέφοντες τὴν τιμὴν, εἰς τὴν ὁποίαν

(1) Περί στεφάνου Τ. α. σελ. 270 ἐκδ. Ρ'εϊσκ. — (2) Στράτ. βιβλ. α. κεφ. 43. § 1. — (3) Λουκιαν. ὄνειρον ἢ Ὁ πετεινός Τ. ζ'. σελ. 211. ἐκδ. δύο γερ. — (4) Ὁρα σημ. Ἐμπετερουῆ. ἀναγερομέ τὸ ζ' κεφ. σημ. 6'. σελ. 214.

τὰς εἶχον πώλλῃσαι (1). Ὁράττω, ἥτις σημαίνει γυναῖκα ἀπὸ τὴν Ὁράνην ἐχρηστίμευεν ἐνίοτε ὡσαύτως καὶ ὡς κύριον ὄνομα εἰς ἐκείνας τὰς δυστυχεῖς, καθὼς “Ὁράξ” ἦτο τ’ ὄνομα τῶν ἑρρένων δούλων τῶν ἐξ ἐκείνης τῆς περιοχῆς (2). Εἰς τὰς Ἀθήνας ἦσαν συνήθως οἱ εἰς τὰς ὁδοὺς περιφερόμενοι μὲ διάφορα εἶδη ἐμπορίας, βουποπῶλαι (ἢ ταισιοπῶλαι) *mar-chandes de rubans*, τὸ ὅποιον θεωρεῖτο ὡς ἐπάγγελμα ἀντίκειον εἰς πολίτην τῶν Ἀθηναίων (3).

Σημ. **. Σελ. 101. Γῶδ καὶ ὅσο προσέθηκε τοῦ χειρογράφου τοῦ Βατικάνου προσερθεῖς ἐνταυτῷ καὶ εἰς τοὺς Γραμματικοὺς κανόνας, καὶ εἰς τοὺς τῆς φιλοκαλίας ἡ πρώτη ἴσως διορθώμετο οὕτω γερονδὸς μακτυρίας καὶ κακὸς καὶ πρὸς τινα εἰπεῖν, ἐγὼ κατ. ἡ δευτέρα, ἥτις ἀρχίζει μετὰ τὴν λέξιν “ἀρπαξουσιν” εἶναι σύνθετος ἀπὸ βράκη, οὐδένα σχεδὸν ἔχοντα σύνδεσμον μετὰ τὸ τῶν. Πᾶν ὅτι θύναται τις νὰ ἐξάξη εἶν, ὅτι ὁ κακολόγος ὑποτίθεται ὅτι προσβάλλει τὴν ὑπόληψιν τινῶν γυναικῶν. Ἡ ἀναμνησθῶς διεγερθεμένη γραφή “σκέλη ἡρεῖσθαι” μοῦ ἀνταναλὲι τὸ “αἶρειν τὰ σκέλη,” τὸ ὅποιον ὁ Ἀριστοφάνης (4) ἐλέγχει εἰς τὸς γυναῖκας τοῦ καιροῦ του. Ἀντὶ τοῦ “ἀνδρόλογοι” πρέπει ἴσως ν’ ἀντικαταστήθῃ “ἀνδρόλογοι.” Αὕτη ἡ λέξις, ἥτις σημαίνει κυρίως ἐκείνους οἵτινες καταγράφουσι στρατιώτας, ἤθελεν ἀρμόσει ἀκριβῶς εἰς γυναῖκας ἀρπαξούσας τοὺς τὰς ὁδοὺς διαβαίνοντας. Ἀλλ’ εἶναι δύσκολον νὰ ἐνασχοληθῇ τις περισσότερον εἰς κείμενον, τὸ ὅποιον φαίνεται ὅτι εἶν’ ἐλλειπής.

Σημ. δ’. Σελ. 101. Τουτέστιν (αὶ ἀπικτώσαι τοὺς διαβαίνοντας, ὡς πράττουσιν αἱ πόρνοι. Εὗρίσκει τις εἰς τὸν Ῥήτορα Ἀνσίαν (5) τὴν φράσιν “ἐκ τῆς ὁδοῦ ἀναρπάξουσιν,” εἰς τὴν αὐτὴν ἔννοειν. Πιθανὸν ὅτι περὶ τούτων τῶν γυναικῶν πρέπει νὰ ἐννοῇ ὁ νόμος τοῦ Σόλωνος, περὶ τοῦ ὁποίου ὁμιλεῖ ὁ αὐτὸς Ῥήτωρ (6), ὡς καὶ ὁ ἄλλος αὗτος, τὸν ἐπεὶν ἀναφέρει ὁ Ἀρποκρατίων, μὲ

(1) Γρονόβ. ἀρχαία Ἑλλ. βιβλ. Τ. ζ’. σελ. 2831. καὶ Σράβ. βιβλ. ζ’. σελ. 455. — (2) παράβ. κερ. κή. σημ. α. σελ. 325. καὶ Ἀριστοφ. Σερμοφάρ. 280. — (3) Ἀθην. βιβλ. ζ. κερ. κβ’. σελ. 326. παράβ. καὶ Δημοσθ. εἰς Εὐβουλίδ. Τ. β’. σελ. 1309. ἑλδ. Ῥεῖται.

(4) Ἑκκλησιάζ. 267 — (5) Κατὰ Σίμων. Τ. α. σελ. 46. καὶ 66. ἑλδ. Ω γεο — (6) Ἑκκ. Θεομνήστου α. Τ. α. σελ. 718.

τάυτας τὰς λέξεις· αἱ γυναῖκες, αἱ ἀσχημέναις εἰς τὰς ὁδοὺς διά-
γουσαι, κατεδικάζοντο εἰς πρόστιμον χιλίων δραχμῶν (900 λιτρῶν)
“ ὅτι χύλλας ἐξημιούντο αἱ κατὰ τὰς ὁδοὺς ἀποστρέφουσαι γυναῖκες (1) “
Πρέπει πρὸς τούτοις νὰ παρατηρήσω, ὅτι ἡ ἔκφρασις “ ἐκ τῆς ὁδοῦ
ἀρπάξουσιν “ (2) καθὼς ἀναγινώσκεται εἰς τὸ χειρόγραφον τοῦ Βατι-
κάνου, συναρπάξουσιν) πιθανὸν ὅτι αἰνίσσεται καὶ τὰς πανουργίας τῶν
μαγιστῶν καὶ τῶν φαρμακίδων (γοητῶν). Εἶναι δὲ γνωστὸν ὅτι αἱ
γυναῖκες τῆς Θράκης ἐνομίζοντο τοιαῦται (2).

Σημ. ε. Σελ. 101. Κάλλιστα εἶδεν ὁ Κικωθὼν ὅτι εἰς τοῦτο
τὸ κείμενον “ καὶ ἐγὼ τοῦτον (τὸν ἄνθρωπον πάντων) μεμίστηκα “ ἔλ-
λειπε τὸ ἐπιρρήμα “ μάλιστα “ τὸ ὁποῖον ἔπρεπε νὰ θάλῃ πρὸ τῆς
τελευταίας λέξεως, διὰ τὰς ἡν’ ἡ ἔννοια “ καὶ ἐγὼ τοῦτον μάλιστα
πάντων μεμίστηκα “. Τὸ χειρόγραφον τοῦ Βατικάνου, ἀντὶ τοῦ, “ πάν-
των μάλιστα μεμίστηκα “ ἀναγινώσκει “ πλέον πάντων μεμίστηκα “ τὸ
ὁποῖον παριστᾷ τὴν αὐτὴν ἔννοιαν μὲ ἐλιγωτέραν κομψότητα. Ἀλλ’ ὁ
ἀληθὴς τρόπος τοῦ νὰ ἐρμηνευθῇ εἰς παραμοιάν περίστασιν ἤθελεν
εἶσθαι “ καὶ ἐγὼ τοῦτον ἀνθρώπου πάντων μάλιστα μεμίστηκα “ καὶ
εἴμαι σχεδὸν βέβαιος, ὅτι ὁ Θεόφραστος δὲν ἐξεφράσθη παντάπασι
διαφόρως. Ὁ Δημοσθένης (3) ἐμιλῶν περὶ τοῦ Λισχίνου, εἶπε “ μάλ-
ιστα πάντων ἀνθρώπων μισεῖν αὐτῷ προσήκει Φίλιππον “. Ὁ δὲ
Σοφοκλῆς (4) εἶχεν εἶπει πρὸ αὐτοῦ.

Μάλιστα σ’ ἀνθρώπων ἐγὼ

ἤχθηρα, κῆφίλησ’ ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ

Σημ. ς. Σελ. 103. Ὅλοι οἱ διερμηνευταὶ μετέβαλον τὴν λέξιν
“ πονηρία “ διὰ τοῦ “ *improbitas* “ ἐκτὸς τοῦ Ρικάρδ Νερτὸν
μεταχειρισθέντος τὴν λέξιν “ *avaritia* φιλαργυρία “. Πιθανὸν ὅτι
“ πονηρὸς “ σημαίνειν κυρίως *laboriosus* καὶ κατὰ συνέπειαν
“ *infelix, miser* “ ἡδύνατ’ ὡσαύτως νὰ παριστᾷ εἰς τοὺς Ἑλλη-
νας τὴν αὐτὴν ἰδέαν, τὴν ὁποίαν παριστᾷσι παρ’ Ἀγγλοῖς αἱ λέξεις
“ *miser et miserable* “ καὶ παρὰ τοῖς Γάλλοις αἱ λέξεις

(1) Ἀρποκρ. σελ. 270. καὶ Πολυδ. βιβλ. ἡ. Τμημ. 112.

(2) Ὅρα μεταξὺ τῶν ἄλλων Πλουτάρχ. εἰς Ἀλεξανδρ. Τ. δ'. σελ. 5.
ἑρξ. ἐκδ. Ράισκ. — (3) Περὶ παρακρεσθ. Τ. α. σελ. 374. ἐκδ. Ράισκ.

(4) Ἠλένη. 1302.

«mesquin et vilain, τουτέστι τὴν ἰδέαν τοῦ ἀνθρώπου ὅστις κοπιᾶζων ἐφ' ὅλης τῆς ζωῆς του, διὰ τὴν αὐξήσασθαι τὴν τύχην του χωρὶς πώποτε τὴν ἀτλία. θάνῃ ἐξ αὐτῶν, καθίσταται ἐθελουσίως δυστυχής. Ἀπὸ τῆς ἡ ἐννοια ἐδικαιώθη ἀποχρόντως ἀπὸ τὴν ἀμέτως ἐπομένην “τῇ γὰρ ἑαυτοῦ γυναικὶ κτλ.” δύναται τις περιπλέον, γὰρ τὴν ἐπικυρώσῃ καὶ ἀπὸ τὴν συνώνυμον λέξιν “μοχθηρία” τὴν ὁποίαν ὁ Σχολιαστὴς τοῦ Ἀριστοφάνους (1) ἐρμηνεύει, μὲ τὴν τοῦ ἀργυρίου ἐπιθυμίαν.

Σημ. ζ'. Σελ. 103. Τὸ κείμενον λέγει “τρεῖς χαλκοὺς εἰς ἔθρον διδόναι, ἐχρημάζοντο τέσσαρα, ἐξ ἐκείνων τῶν τμημάτων τοῦ χαλκοῦ, διὰ τὴν ἰσοδυναμοῦσι μ' ἐν ἡμιωβόλιον. Ὡστε οἱ τρεῖς χαλκοὶ οὕτως φέρουσιν εἰμὴ δεκάτριά καὶ ἡμισυ δυνάρια τῆς Γαλλίας (2). Ὁ λαὸς Βρουῦερ μεταφράζων “τρεῖς ὀβολοὺς,” καθιστᾷ ἐν ἀντίθετον νόημα, τόσῳ ἐξαιρετικώτερον, ὅσον ἐκείνη ἡ ποσότης (ἐξισουμένη μὲ 9 σολῖδια τῆς Γαλλίας) δεν ἦτο ἀδιάφορόν τι εἰς οἰκονόμον τῶν Ἀθηναίων, ὅπου τὸ ἀργύριον ἦτο τόσῳ σπάνιον, καὶ τὰ ἐδώδιμα εἰς τόσῳ ὀλίγην τιμὴν (3).

Σημ. *. Σελ. 103. Εἶναι ὀφθαλμὸν, ὅτι εἰς τοῦτο τὸ ὅποιον προστίθεται ἑνταῦθα τὸ χειρόγραφον τοῦ Βατικάνου πρέπει τὴν ἀναγινώσκονται “τάλαντα εἰσενεγκαμένη προίκα, καὶ ἐξ ἧς παιδίον αὐτῇ γέγονεν” ἀποκοπέντος τοῦ εἰς τὴν δευτέραν λέξιν ἐπομένου “ἧ” καὶ προστιθέντος οὕτως ὡς πράττω τοῦ συνθέσμου “καὶ” μετὰ τὴν τρίτην.

Σημ. η'. Σελ. 103. Τουτέστιν “ἐν τῇ μέσῳ τοῦ χειμῶνος” διότι ἐτελεῖτο ἡ ἐορτὴ τοῦ Ποσειδῶνος, διακεκριμένη, πρὸ πάντων ἀπὸ τὴν χρῆσιν τῶν θερμῶν λουτρῶν, τὴν πρώτην ἡμέραν τοῦ μηνὸς (κατ' ἄλλους δὲ τὴν ἑκτὴν) τοῦ Ποσειδῶνος, ἀντιστοιχοῦσα ἐν μέρει μὲ τὴν τοῦ Γαινουαρίου (4). Ὁ κωμολόγος μας θέλει γὰρ σημάξῃ διὰ τοῦτου, ὅτι ὁ ἄνθρωπος, τοῦ ὁποίου προσβάλλει τὴν ὑπάλειψιν, μεταχειρίζεται τὴν σύζυγόν του μὲ τὴν αὐστηρότητα ὡς δοῦλην, διότι, τοῦτο διέφερον αἱ δοῦλαι, ὅτι ἐπύλνοντο μὲ τὸ ψυχρὸν ὕδωρ (5).

Σημ. **. Σελ. 103. Διὰ τὴν ἐξάξω ἐννοιάν τινα ἐξ ἐκείνου, τὸ

(1) Πλούτ. 159. — (2) Ὁρα Κεφ. ζ'. σημ. 19. σελ. 201.

(3) Παράβ. Κεφ. ια' σημ. ιβ'. σελ. 228. — (4) Ὁρα σημ. Κατωθ. καὶ Κορσίον. χρονι. Ἀττικ. διατριβὴ γ'. §. 85. καὶ 107

(5) Ξενοφ. Ἀπομνημ. βιβλ. γ'. κεφ. η'. §. 3.

ἁποῦν προσέεται ἐνταῦθα τὸ χειρόγραφον τοῦ Βατικάνου, ὑποθέτει (χωρὶς νὰ ἐγγρηθῇ τὴν διόρθωσίν μου) ὅτι πρέπει ν' ἀναγνωσθῇται, "ὁ ἔρεθισμὸς τῆς κακολογίας" ἀντὶ τοῦ λέξουν "ὁ τῆς διδασκαλίας ἡρεθισμένος" αἵτινες δὲν περιγράφονται τίποτε.

Σημ. Σ'. Σελ. 103. Ἐκτὸς νόμου τοῦ Σόλωνος ἦτο ἀπγορευμένον τὸ νὰ κακολογῇ τις τοὺς ἀποθανόντας (1).

ΚΑΦΑΛ. ΚΘ'. Σημ. α. Σελ. 105. Τρόπος τοῦ ὁμιλεῖν περισμικρῶδες, τὸν ὁποῖον ὁ Σουίδας ἀντὶφέρει εἰς τρία διάφορα μέρη (2), καὶ ὅτις μοῦ ἀνακαλεῖ τὸν στίχον, τὸν ὁποῖον ὁ Γρέσσετ, ἐλάλει εἰς τὸ στόμα τοῦ κακολόγου Πράξ. δ'. σιγνὴ 7.

Πάντες εἰσὶ κακοί, καὶ οὐδεὶς ἐστὶ καλός

Αὐτὸς παριστᾷ σχεδὸν τὴν αὐτὴν ἔννοιαν εἰς τοῦτον τὸν στίχον τοῦ Σοφοκλέους (3).

Π' πάνθ' ὁμοῖα πῆς ἀνὴρ αὐτῷ ποιεῖ.

Ἐν τούτοις, κατὰ τὸν μικρὸν Σχολιαστὴν, ὅστις λέγει, ἐρμηνεύων τοῦτον τὸν στίχον.

"Ὅντως πῆς ἀνὴρ συμφέροντα ἑαυτῷ πάντα ποιεῖ.

τὸ γὰρ "ὁμοῖα, ἀντὶ τοῦ συμφέροντα ἀρμόδια". Ἡδύνατο νὰ ὑποπτεύσῃ τις, ὅτι ἡ ἀρχαία γραφὴ τοῦ Σοφοκλέους ἦτο.

Π' πάντ' ὅμοια.

Τὸ ὁποῖον παριστᾷ ἔννοιαν, νομίζω λογικωτέραν. Ὁ Ἡούχιος καὶ ὁ Σουίδας ἐρμηνεύουσι τὴν λέξιν "ὅμοια" διὰ τοῦ ὀφέλιμα.

Σημ. β'. Σελ. 105. Ἐπρόβαλα εἰς τὰς διακρίτους γραφὰς κερ. (29) ν' ἀναγνωσθῇται "καὶ ἐπισκῆψαι δὲ ὡς Χρηστός ἐστι" ἀντὶ τοῦ, "ὡς χρηστός ἐστι" μεταφράζων τὴν λέξιν "ἐπισκῆψαι" (μᾶλλον δὲ "ἐπισκῆψασθαι") εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ "συνηγόραν" ὡς τὸ εὐρίσκει τις εἰς τοὺς Εὐλόγους Ῥήτορας (4). Πρὸς τούτοις ἡδύνατό τις ν' ἀναγνωσθῇ καὶ οὕτω "καὶ ἐπισκῆψαι δὲ ὡς χρηστός ἐστιν" εἰς ταύτην τὴν ἔννοιαν "Ἡὐχαριστεῖται νὰ λέγῃ (εἰρωνικῶς) "ἀλλ' οὐδὲ

(1) Δημοσθ. εἰς Λεπτίν. Τ. α. σελ. 488. ἔκδ. Ρεῖσκ.

(2) Εἰς Ἀπανθ' ὁμοῖα, Πάνθ' ὁμοῖα, καὶ Ροδόπις.

(3) Εἰς ἅπαντα, Αἴας Μαστιγορ. 1366. — (4) Αὐτίου, ἀπολογ. πρὸς Σίμων. Τ. α. σελ. 62. ἔκδ. Φρεν.

εἶν' ἄνθρωπος χρηστός. [Ὅσον διὰ τὸ ἐπόμενον, νομίζω, ἐν πρώτῳ, ὅτι ἔπρεπε ν' ἀναγινώσκηται] καὶ τὸν πονηρὸν δὲ εἶπεν ἐλεύθερον, ἔάν που λαιδορῇται (ἀντὶ τοῦ "ἔάν βούληται") τις εἰς πονηρίαν " τὸ ἴσιον μου ἀνακαλεῖ ἐκείνους τοὺς στίχους τοῦ Ἀριστοφάνους (1).

Λαιδορῆσαι τοὺς πονηροὺς οὐδὲν ἐστ' ἐπιφθονον,

Ἀλλὰ τιμὴ τοῖσι χρηστοῖς.

Ἀλλ' ἤδη νομίζω ὅτι δύναται τις νὰ πλησιάσῃ μᾶλλον τοῦ κειμένου ἀναγινώσκων " ἔάν διαβάλληται τις εἰς πονηρίαν ".

Σημ. γ'. Σελ. 105. Αὕτη ἡ παράφρασις, νομίζω, ἐδικαιώθη ἀπὸ τοῦτο τὸ ἐπόμενον, καθὼς δέδεικε τὸ ἔδῃ τις εὐθὺς εἰς τὰς ἐπομείνας σημειώσεις.

Σημ. δ'. Σελ. 105. Διὰ νὰ εὐνοήσῃ τις καλῶς τὸ παρὰ τοῦ συγγραφέως λεγόμενον εἰς τοῦτο τὸ μέρος, πρέπει ν' ἀνακαλέσῃ εἰς τὴν μνήμην τῆς δύο δημηγορίας τοῦ Δημοσθένους κατὰ τοῦ Ἀριστογέitonος. Ὅστος ὁ τελευταῖος ἐγγλένης δημαγωγός, συκοφάντης ἐξ ἐπαγγέλματος, κατηγορηθεὶς, καὶ καταδικασθεὶς ὡς παράνομος εἰς πρόστιμον δίκᾳ τετάρτων (54000 λιτρῶν), πληροτέον εἰς τὸν δημόσιον θησαυρὸν, ἐξηκολούθησε νὰ μετέρχηται τὸ σύστημα τῶν δικηγόρων ὡς δικολόγος, καὶ νὰ συνηγορῇ διὰ τοὺς ἄλλους, πρὶν πληρώσῃ τὸ πρόστιμον, ἐναντίον τοῦ νόμου ἀπαγορευόντος τὸ δικαστήριον εἰς τοὺς δρᾶντας εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον. Ἡ πρώτη τῶν δύο δημηγοριῶν, περὶ τῶν ὁποίων προσηχῶς εἶπον, δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ὑπόμνημα εἰς τὴν τὸν χαρακτήρα τοῦ Θεοφράστου. Ὁ Δημοσθένης ἀπεδείκνυε τὸν Ἀριστογέitonα ὡς παράνομον, μὴ ἔχοντά παντάπασιν ὁμοίον του, ὡς ἄνθρωπον ταράττοντα τὴν κοινὴν ἡσυχίαν, καὶ τὴν ἀνάγκαν κατὰ μέρος ἐκάστου πολίτου, (γενόμενος ὑπερτος) μὲ τῆς παντοτεινῆς συκοφαντίας του. Αὐτὸς καθίσταται ἀξιοκατάκριτος, διότι ἐκτὸς ὄντων τῶν ἐγκλημάτων του, εὑρίσκονται καὶ ἄνθρωποι παρ' αὐτοῦ ὑπερασπιζόμενοι. "Ὅλοι τοὺς πονηροὺς φιλεῖν καὶ σῶζειν (2)" καὶ οἵτινες δὲν ἐρυθριώσι παντάπασιν νὰ τὸν δοράξωσι κῶνα τοῦ δήμου " κῶνα κῆ Δία, φασί τινες, τοῦ δήμου (3)". Ὁνομάζει ἰδίως ἓνα τινὰ Φιλοκράτην προστάτην ὁμολογημένου τοῦ Ἀριστογέitonος· ὥστε πᾶσα ἐκείνη ἡ δημηγορία

(1) Ἰσπεὶς 1274. — (2) Δημοσθ. κατὰ Ἀριστογέit. Τ. α. σελ. 770, ἑκδ. Ρῆισκ — (3) Ὁ αὐτὸς αὐτόθ. σελ. 782.

μᾶς δίδει τὰ σημεῖα τοῦ χαρακτήρος, ἐμφαινομένου διὰ τῆς λέξεως "Φιλοπονηρία" καὶ ὅστις δὲν εἶναι παντάπασι ἐξηγμένος ἀπὸ τὸν κάλαμον τοῦ Θεοφράστου. Φαίνεται τοῦλάχιστον ὅτι ἐσκιναγράφηται καὶ συνετέθη ἀπὸ τινος Σελήσαντα νὰ εἰκονίσῃ συμβολικῶς πᾶν ὅ,τι συν-εβαινεν εἰς τὰς Ἀθήνας, εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Θεοφράστου. Εἰς ἐκείνην τὴν οὐκτρὴν ἐποχὴν, ὃ ἔρωις τῶν Ἀθηναίων πρὸς τὰς στρεψοδικίας, καὶ τὸ ὅποιον φυσικῶς ἔπρεπε νὰ ἐνθαρρύνῃ τοὺς συκοφάντας, ἦτο εἰς τὴν ἀκμὴν του (1).

Σημ. ε. σελ. 107. Αὕτη ἡ παροιμία ζητεῖ τις πάντοτε τὸν ὁμοίον του, συντελεῖ εἰς τὸ νὰ δικαιώσῃ τὸν τρόπον, διὰ τοῦ ὁποίου ἐπροσπάθησα νὰ ἐρμηνεύσω τοῦτον τὸν χαρακτήρα, κατὰ τὴν δημηγορίαν τοῦ Δημοσθένους, ἀναφερθεῖσαν εἰς τὴν προηγηθεῖσαν σημείωσιν. Οὗτος ὁ Ρήτωρ κατηγορεῖ τὸν Φιλοκράτην, ἐπειδὴ ἤθελε νὰ σώσῃ τὸν Ἀοιστογείτονα ὄντα ὁμοίον του. "εἰ πονηρός ἐστιν Ἀριστογείτων ἀπλῶς, συγχωρῶ, Φιλόκρατες, σοὶ τῷ τοιούτῳ, τὸν ὁμοίον σώξαι". (2)

ΚΕΦΑΛ. Α'. Σημ. α. Σελ. 107. Ἡ ἐπιγραφή τοῦτου τοῦ χαρακτήρος "Αἰσχροκέρδεια" κατὰ γράμμα σημαίνει τὸν ἔρωτα τῶν αἰσχροῶν κερδῶν. Ἀν δὲν ἐροθώμην ἔτι ἤθελον συστella εἰς ἔρους πολλὰ στενοὺς τὴν ἰδέαν τὴν ὅποιαν ὁ συγγραφεὺς ἠθέλητε νὰ συν-δέσῃ εἰς τὴν λέξιν "Αἰσχροκέρδειαν" ἠδυνάμην νὰ τὴν ἀντικαταστήσω διὰ τῆς Γαλλικῆς λέξεως "aiscroquerie" ἣτις τὴν ὁμοιάζει κατὰ τὴν φωνήν, καὶ ἣτις ἐδικαιώθη ἀπὸ τοὺς πολυαριθμοὺς τρόπους τοῦτου τοῦ χαρακτήρος· οὕτως δὲν εἶναι τῷ ὄντι εἰμὴ τρόποι αἰσχροκερδοῦς.

Σημ. β. σελ. 107. Δανείζεται ἀκολούτως ἀπὸ τὸν φιλοξενη-θέντα εἰς αὐτὸν, ἐπειδὴ οὗτος, φιλοξενηθεὶς ἤδη, δὲν τολμᾷ νὰ τὸν ἀπαιτήσῃ τὴν δεδανεισμένην ποσότητα. Οὗτος εἶν' ὁ ἀληθὴς χαρακτήρ τῆς αἰσχροκερδείας (3).

Σημ. γ. σελ. 107. Ἀπὸ τὰς λέξεις, "καὶ οἶνοπωλῶν" ἕως εἰς τὰς λέξεις "κοινὸν εἶναι φήσας τὸν Ἑρμῆν" ἀποκλειστικῶς πᾶν τὸ τεμά-χιον ἔρα εἰς τὸ ἰδ. κεφάλαιον, ὅπο δύνασαι νὰ συμβουλευθῇς τὰς εἰς αὐ-

(1) Ὅρα περιήγ. III. Ἀναχάρστ. Κερ. κή. Τ. α. σελ. 471. ἀκολουθεῖ

(2) Δημοσθ. αὐτόθι σελ. 784. — (3) Ὅρα προηγ. σημ.

τὸ ἀναφερθεῖσας σημειώσεις. Οἱ φίλοι μόνον νὰ εἰδοποιήσω ἐνταῦθα περὶ τῆς τελευταίας διαφόρου γραφῆς κεφ. λ'. "πρῶτα φανερὰ ἐπὶ θεάτρῳ" ὅτι, ἂν καὶ ἀνεφέρθη αὐτὰ ἀπὸ τὸν Βέικ, καὶ ἀπὸ τὸν Σιεβεγκέ, δὲν εἰν' ὅμως εἰμὴ δεστυχῆς τις εἰκασία τοῦ Ἀμαδουζῆ, πρώτου ἐκδότου τῶν δύο τελευταίων χαρακτήρων. Ἡ γραφὴ τοῦ χειρογράφου τοῦ Βατικάνου, κατὰ τὴν γνώμην τούτου τοῦ ἐκδότου, ἦτο "πρῶτα φη ἐπὶ θεάτρῳ". Διὰ νὰ εὕρῃ τις τὸ σημαίνοντον τούτου τοῦ αἰνίγματος, ἂς συμβουλευθῇ τὸ α. κεφάλαιον, ὅπου ἐκκαίνωσκει πλείστα διακεκριμένως, "πρῶτα ἀφιᾶτιν οἱ θεατρῶναι. Δὲν εἶναι θαυμαστὸν ὅτι ὁ Βέικ παρέλαθεν εἰς τὸ κείμενόν του τὴν εἰκασίαν τοῦ Ἀμαδουζῆ, ἐπειδὴ εἶχεν ἀντιγράψει ἐκεῖνους τοὺς δύο χαρακτήρας ἀπὸ περιοδικόν τι σύγγραμμα. ἔγνωσμένον ὑπὸ τ' ὄνομα, "Continuazione delle novelle letterarie di Firenze, πρὶν ἔτι γνωστοποιηθῇ περὶ τῶν σημειώσεων τοῦ Ἀμαδουζῆ. Ἀλλ' εἰν' ἀκατανόητον ὅτι ὁ Σιεβεγκέ, ὅστις ἀντιπρόβλεθε τὸ αὐτὸ χειρόγραφον τοῦ Βατικάνου, μᾶς οἶδει αὐτὴν ταύτην τὴν βέρβαν ἐκφρασίαν εἰς τὸ κείμενόν του. Τοῦτο ἀκολουθεῖ ὅτι ἀνέγνωσεν ἐκεῖ τόνον ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον ὁ Ἀμαδουζῆ εἶχε νενόησι ὅτι ἐμάντευται ἢ ἐθεώρησε τὴν εἰκασίαν τούτου τοῦ τελευταίου ὡς ἀναντιρρόητον"; "Ὁ Γοῆτς, ὅστις ἀντίγραψε τὸν Σιεβεγκέ, δὲν λέγει τίποτε, ἂν καὶ δὲν πρέπη ποσὸς νὰ ἡγήσῃ τῆς σημειώσεως τοῦ Καλοῦ ἐκδότου.

Σημ. δ'. σελ. 100. Ἀπὸ τῆς λέξεως, "Καὶ χρόος δὲ ἀποδοῖς τριάκοντα μῶν, " ἕως εἰς τῆς λέξεως, "ἔλαττον τίτταρτι δραχμαῖς ἀποδοῦναι, ἀπολλειστικῶς πᾶν τοῦτο τὸ τεμάχιον ὁμοίως εὐρίσκειται εἰς τὸ α. κεφάλαιον, ὅπου δύναται τις νὰ συμβουλευθῇ τῆς ἐκεῖ ἀναφερομένης σημειώσεως.

Σημ. ε'. σελ. 109. Ὁ μὲν τοῦ Ἀνθεστηριῶνος, εἶναι κατὰ τὴν Ἀρκαδικήν, ὁμοῖος μὲν τοῦ Ἀγτικοῦ ἔτους. Ἀντιστοιχεῖ δ' ἐν μέρει μὲ τὸν μῆνα τοῦ Φεβρουαρίου, καὶ ἐν μέρει μὲ τὸν τοῦ Μαρτίου. Ἦτο καθιερωμένος εἰς τὴν Διόνυσον καὶ παρῆγε τ' ὄνομά του ἀπὸ τὴν (1) ἑορτὴν τῶν Ἀνθεστηρίων, τελουμένων εἰς τὴν τούτου τοῦ Θεοῦ. Ο' φιλόγυρος δὲν πέμπει τὰ τέκνα του εἰς τὸ

(1) Μεσορτ. Ἑλλήν. ἑορτ. βελ. α. εἰς Ἀνθεστήρια, καὶ Κορσίαν. χρονικ. Ἀγτικ. διαγραφὴ ν'. σελ. 306. καὶ 384.

Σχολίων, ὅσον τὸν μῆνα τοῦτον, ἐπειδὴ δαπανᾶται κατὰ μέ-
ρος εἰς τὰ θεύματα· ἀλλ' ἄλλη τις αἰτία, τὴν ὑποῖαν ἠδύνατο νὰ
ἔχη εἰς τοῦτο, εἶν' ὅτι εἰς τὴν δευτέραν ἡμέραν τῆς ἐστῆς τῶν
Ἀνθιστηρίων καλουμένην ἡμέραν τῶν χοδῶν, ἥτοι συλήθῃ νὰ πλη-
ρύνωσιν εἰς τοὺς καθηγητὰς, ἢ διδασκάλους τῆς σχολῆς, τὰ ἐπιμέ-
σθιά των, ὡς φαίνεται ἀπὸ τὸ χροῖόν τοῦ Ἀθηναίου, τὸ ὁποῖον
ἀνέφερ' ἀνωτέρω (1). Ἀν καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ ἐλπίσῃ τὸ ν' ἀπο-
στερήσῃ διὰ τοῦτου, τὸν διδάσκαλον τῶν τέκνων του, τοῦ ὀφειλομένου
μισθοῦ του, εὐρισκὲ πάντοτε τι συμφέρον, πληροῦν αὐτὸν ὅσον
ἠδύνατο θραδύτερα.

Σημ. 5. Σλ. 109. Εἰς τὰς Ἀθήνας, ὅσοι ἤθελον ἀποκτήσῃ
δούλους, ἐπείκειν τοῦ ἀπαγορευμένου ἀριθμοῦ τῆς οἰκιστικῆς ὑπερβαίν-
των, ἠδύνατο νὰ τοὺς μισθώνωσιν εἰς ἄλλους, νὰ τοὺς μεταχειρί-
ζωνται ὡς ἐργάτας εἰς τὰ διάφορα χειροτεχνία ἢ ἐργαστήσια, τοὺς
παρεχόμενον ἐργαστήρια ἢ γίαις διὰ μέσου ὀφειλῆς τινὸς ἑταίρου, πλη-
ρουμένης ὑπὸ τ' ὀνόμα "ἀποφορά (2) ". Ἡ λέξις ἐπικαταλλαγή εἶν' ἡ
διαφορά τῆς τιμῆς μεταξὺ δύο νομισμάτων, ἢ δύο ποσοτήτων τῆς
αὐτῆς ὀνομασίας, ἀλλ' ὅλης ἢ θάρας διαφόρου, ὑποθετιμένου ὅτι ὁ
ἀγροῖκος, περὶ τοῦ ὁποῖου ὁ Θεόφραστος ὁμιλεῖ, πρέπει νὰ λάβῃ ἀπὸ
τὸν δυστοχῆ δοῦλόν του ὀρχαμὸς 50. εἰς νομίσματα χαλκοῦ, ἂν, ἂν-
τὶ ταύτης τῆς ποσότητος, ἀπαιτῇ ἐξ οὗτου 51 ὑπὸ πρόφασιν ὅτι,
διὰ νὰ τ' ἐλπίσῃ εἰς νομίσματ' ἀργυρῶν, πρέπει νὰ ὑποφέρῃ ζημίαν
δύο τοῖς ἑκατὸν, αὕτη ἡ περὶ πλέον ὀρχαμὴ θίλει εἶναι, ἢ τὴν ὁ-
ποῖαν ὁ συγγραφεὺς νυλκί " τοῦ χαλκοῦ ἐπικαταλλαγήν " (3). Ἰσως
δὲν ὑπάρχει, εἰμὴ τοῦτο μόνον το παράδειγμα τῆς λέξεως " ἐπικα-
ταλλαγή ". Οἰονόμζεται συνηθέστερον " ἀλλαγή, ἢ καταλλαγή " μᾶλλον
δὲ " κἀλλυβος " ἐξ οὗ παράγεται ἡ λέξις " κἀλλυβιστής " σημαίνου-
σα τραπέζιτην, μᾶλλον δὲ τὸ εἶδος τῶν ἐμπόρων, τῶν ἐνασχολου-
μένων ἰδίως εἰς τὴν ἀλλαγὴν τῶν νομισμάτων διὰ μέσου τινὸς διαφορᾶς
agio (4).

(1) Κερ. ἐ. σημ. κθ. σελ. 195. — (2) Ξενοφ. περὶ δημοκρατ. Ἀθη-
νῶν κερ. α. § ια. καὶ ιβ'. Βαλέτ εἰς Ἀρποκρατ. εἰς ἀποφορά, καὶ
Πετιτ νόμ. Ἀττίκ. βιβλ. 6. Τιτ. ζ'. § 6. σελ. 269. — (3) Σαλμᾶς
περὶ τοκογλυφ. — (4) Πολυδ. βιβλ. γ'. τμ. 81. καὶ βιβλ. ζ'. τμ.
170. παράθ. καὶ Δημοσθ. εἰς Πολύκλ. Τ. 6'. σελ. 1216. ἐκδ. Ρεῖσχ.
καὶ Ἀθῶν. βιβλ. 5, κεφ. 6'. σελ. 225.

Σημ. ζ'. Σελ. 109. Ἦτο ἔτι εἰς τοὺς δούλους τοῦτο, ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον συνηθῆσαι νὰ ἐμπιστεύονται εἰς αὐτοὺς τὴν διαχείρισιν τῶν ὑποθέσεων, καὶ τῶν προσώπων αὐτῶν. Ἰδοὺ πῶς ἐκφράζεται ὁ Ξενοφῶν (1) περὶ τούτου "παρῶμαι δυνάμεις περὶ τὰ διαχειριζόμενα ἀπαιρῶσθαι τοὺς αἰετός" . . . οὕς δ' ἂν αἰσθάνωμαι, ἔρη, ὅμως καὶ εὖ πάσχοντες, ἔτι ἀδυνάτῃ πείρουμένους, ταύτους ὡς ἀνηκίστοισι πλεονέκτας, οὕτως ἤδη καὶ τῆς χρήσεως ἀποπαύει". Νομίζω, ὅτι πρέπει νὰ μεταβληθῇ ἡ προτελευταία λέξις τούτου τοῦ χωρίου, εἰς "χειρίσεως" ἥτις ἐστὶν ἡ καθ' αὐτὴ λέξις, τὴν ὁποίαν μεταχειρίζονται εἰς παρομοίαν περίστασιν, ὡς φαίνεται ἐκ τοῦ προηγουμένου "διαχειριζόμενα" καθὼς καὶ ἐκ τῶος ἄλλου μέρους τοῦ Διαγράμματος, τὸ ὁποῖον προερχὸς ἀνέφερα (2).

Σημ. η'. Σελ. 109. Ἀπὸ τῆς λέξεως "καὶ φρόντορες ἐστίων" ἕως τῆς λέξεως "ἵνα οἱ διακονοῦντες παῖδες μὴ λήθωσιν" ἀποκλείστικώς, ὅλον τοῦτο τὸ τεμνόμενον εἰρησιζόμενον εἰς τὸ τέλος τοῦ ἁ. κεφαλαίου, δύναται τις νὰ συμβουλευθῇ, ὡς καὶ τὴν εἰς αὐτὰ ἀναφερομένην σημείωσιν.

Σημ. θ'. Σελ. 109. Ὅρα ἀνωτέρω τὴν ἀρχὴν τῆς ζ' σημειώσεως τούτου τοῦ κεφαλαίου.

Σημ. ι'. Σελ. 109. Τὸ κείμενον ἔχει "ἀρέσει δὲ καὶ συναγόντων παρ' ἑαυτῇ ὑποθέσει τῶν παρ' ἑαυτῇ διδομένων κτλ.". Νομίζω ὅτι πρέπει νὰ διορθωθῇ τοῦτο τὸ διαρθρωμένον χωρίον μεταβάλλων τὸ πρῶτον "παρ' ἑαυτῇ" εἰς παρ' αὐτῇ". καὶ τὸ δεύτερον ἀποκρίπτων ὡς ἀναιρέτῃ τινα ἐπανόληψιν γενομένην εἰς ἀπροσεξίαν, ἢ τοῦλάχιστον, ἀντικαθιστὼν αὐτὸ διὰ τοῦ "παρ' αὐτῶν" (μετανομιζόμενον τότε εἰς τὴν λέξιν "συναγόντων" ἐκ μέρους τῶν συγγραφέων). Ἡ ἔννοια πρὸς τούτοις ἀπαιτεῖ, ὡς ἀντικαταστήσῃ εἰς τὸν τόπον τοῦ "ὑποθεῖναι" μηδὲν σηματούχοντες ἐνταῦθα, τὴν λέξιν "ὑπαρθεῖναι" ἥτις δίδει σημαίνει "ὑπαρτεῖν" (ἀποκρίπτειν) ἢ (εἰς ἔννοιαν διηρηστικωτέραν, ἂν καὶ ὀλιγώτερον κολακευτικὴν εἰς τὸν εἰς τοῦτου τὸν χαρακτηριστὴρα ἀπεικονιζόμενον) "αἰσχροκερδεῖν" (3). Ὅθεν πᾶν τοῦτο τὸ χωρίον πρέπει ν' ἀναγινώσκεται οὕτως "αὐτῇ δὲ καὶ συναγόντων παρ' αὐτῇ ὑπαρθεῖναι τῶν παρ' αὐτῶν διδομένων ξύλων καὶ φαλῶν κτλ.". Δύναται

(1) Οἶκον. ιδ'. § 6. 8. — (2) Κερ κτ'. σημ. γ'. [σελ. 309.

(3) Ὅρα ἀνωτέρω τὴν ἁ. σημ. τούτου τοῦ κεφ. σελ. 335.

τις τ' ἐναρμόδιον καὶ ἀ. δ. κ. σ. παρ' αὐτῶ, ὑπεκθῆναι τῶν αὐτῶ διδομένων ξ. κ. φ. Ἡ ἔννοια τὴν ὁποίαν προσαρμόζω εἰς τὴν λέξιν συναγόντων δὲν ὑπαφέρει μηδεμίαν δυσκολίαν, ὡς ἐσημαίνει ἀνωτέρω (1), καὶ ὡς λέγει δ' Ἀθήναιος ἐρμηνεύων (2) τὴν λέξιν "συναγεῖν" διὰ τοῦ "μετ' ἀλλήλων πίνειν" προσθέτων εἰς αὐτὰ καὶ ὅτι ἐδίδον τ' ὄνομα τοῦ "συναγόνιον" εἰς τοιοῦτον συμπόσιον τὸ ὅποιον δὲν ἦτο ἄλλο τι, εἰμὴ τράπεζα δι' ἑράνου, ὅπου ἕκαστος τῶν συσσίτων προσέφερε τὸν ἑράνον του εἰς διάφορα ἐδώδια. Ὁ ἀγροῦχος μας, ὅστις δι' οἶον τὸν ἑράνον του, δὲν πράττει ἄλλο, εἰμὴ νὰ θανείῃ τὸν οἶνον του (3), θίλει καὶ νὰ κερδίῃ ἀπὸ τοῦ συσσίτους ὑφαιρῶν μέρος τῶν ἐδώδιμων, τὰ ὅποια ἔφερον εἰς τὸν οἶκόν του, καὶ τῶν ὁποίων ἠδύνατο νὰ μετακομίσωσιν εἰς τοὺς οἴκους των τὰ ἐναπομένοντα, ὡς τοῦτο συνειθίζετο εἰς τοὺς Ἀθηναίους (4).

Σημ. ια'. σελ. 109. Κρίνω προτιμητέον μᾶλλον νὰ μεταβάλω εἰς "ἢ, τὸ προηγούμενον" καὶ, τῆς λέξεως ἐκδιδόμενου" εἴτε διότι διατηρεῖ ταύτην τὴν τελευταίαν λέξιν, χάριν ἐκείνης τῆς διορθώσεως "ἐκδιδόμενου θυγατέρα" (τὸ ὅποιον καὶ οὕτω δὲν θέλει λησθῆναι τόσῳ καλῶς, ὅσῳ τὸ "ἐκδιδόμενος θυγατέρα") εἴτε διότι ἀντικαθιστῶ εἰς αὐτὸ τὴν διόρθωσιν τοῦ Βέκκ, "ἐκδιδόμενης" ἢ ἐκ ταύτης τῆς τελευταίας ἐκφράσεως (ἐξαχθιστομένη) ἔννοια θέλει εἶσθαι ἀμφίβολος, δυναμένου τοῦ "ἐκδιδόμενης θυγατρὸς" νὰ ἐννοῇται καλῶς, καὶ περὶ τῆς θυγατρὸς τοῦ χωρικοῦ, ὡς καὶ περὶ τοῦ φίλου του. Ἡ ἀκόλουθος λέξις "προπέμψει" εἶναι διόρθωσις τοῦ Ἀμαδοῦξῃ, ἀντικαθισταμένη εἰς τὴν ἀσήμαντον λέξιν "προκέμψει" τοῦ χειρογράφου τοῦ Βατικάνου· προτιμῶ ἑκατέρων τὸ "προσπέμψει," τὸ ὅποιον ἐπρόβαλα εἰς τῆς διαφόρους γραφάς.

Σημ. ιβ'. Σελ. 109. Καλεῖ τὸ δῶρον τοῦ γάμου ἐκ νοῦ γενετικοῦ ὀνόματος "προτορρά" συνωνύμου τοῦ "δῶρον," (5). Ἀλλ' ἐκεῖνα τὰ εἶδη τῶν προτορρῶν προτφερομένων συνήθως παρὰ τῶν φίλων, καὶ τῶν συγγενῶν πρὸς τοὺς νεονύμφους, ἐκαλοῦντο ἐξ ἰδιόζοντος ὀνόματος ἐπαύλεια (6). (δῶρα γαμήλια).

(1) Κερ. ἀ. σημ. β'. Β. σημ. *. σελ. 167. καὶ κερ. κ'. σημ. ** σελ. 321. — (2) βιβλ. ἡ. ἐπιτομή σελ. 365. — (3) Ορα κερ. ι. σημ. ἀ. σελ. 215. — (4) Ορα κερ. ι. σημ. ἀ. σελ. 216. — (5) Σοφοκλ. Οἶδ. ἐν Κολωνῷ 581. μὲ 577. — (6) Περὶ Ἀρχαιολ. Ἑλλην. βιβλ. δ'. κερ. ιδ. σελ. 632. ἐρξ.

Σημ. γ'. Σελ. 163. Ὁ Σιεβενκί καὶ ὁ Ἀμαδουζής συμφωνοῦσιν εἰς τὸ νὰ παρεμφαίνωσι τὸ χειρόγραφον τοῦ Βατικάνου τοιοῦτο-
τρόπως “ καὶ παρὰ τῶν γνωρίμων τοιαῦτα κηραῖσθαι, ἃ μὴτ' ἂν
ἀπαιτῆται, μὴτ' ἂν ἀπ' ταχιδιδόντων ὡς ἀντικομίσαι “ ὁ Ἀμαδουζής
ἀρῶν μετέβαλεν ἐκείνην τὴν περίοδον εἰς τὸ Λατινικόν. *Tum ab
amicis talia mutuatur, quæ neque repetuntur, ne-
que persolventibus cito reportantur*, προσθέτει εἰς ση-
μαίνων ὅτι ἡ γραφὴ τοῦ χειρογράφου τοῦ Βατικάνου οὕσα πλήρης
συνδέσμων, δὲν εἶναι πολλὰ σαφεῖς, ἂν εἰς ἐκεῖνο τὸ μέρος πρέπη
ν' ἀναμνησθῆται “ ἀντισκίμῃται “ οὕτως, ἢ ὡς νομίζει ὁ φίλος του
Σπαλλέτης “ ἀντις κομίσαιτο “ (sic). Οὗτος ὁ τελευταῖος χορὶς ἀμ-
φιβολίαν ἐπληρίσκει τῆς ἀληθοῦς γραφῆς τοῦ χειρογράφου, ἀλλ' οὐδέ-
τερος τούτων εἶδον τὸν ἀληθῆ τρῶπον τῆς διορθώσεως τοῦ κειμένου,
καὶ ἀμφιβάλλω μάλιστα πολλὰ, τοῦλάχιστον ἂν κρίνῃ τις ἀπὸ τὴν
μετάφρασιν τοῦ Ἀμαδουζή, ἂν ἐνέστην τὴν ἀληθῆ ἔνοιαν. Ὅλην τις
προσοχὴ ἀρκεῖ, διὰ νὰ βεβαιώτῃ ὅτι τὸ χειρόγραφον τοῦ Βατικάνου
ἔχει, ἢ πρέπει τοῦλάχιστον, νὰ ἔχῃ κ. π. τ. γ. τ. κ. ἃ μὴτ' ἂν
ἀπαιτῆται (ἢ “ ἀπαιτήσῃ, “ ἀμφοτέρω εἰς ἔγκλισιν εὐατικὴν)
μὴτ' ἂν ἀποδιδόντων ταχέως ἂν τις κομίσαιτο “ εἰς τὴν ἔννοιαν
τὴν ὁποῖαν ἡρμήνευσται εἰς τὴν μετάφρασίν μου. Τὸ ἐξ αὐτοῦ
συναγόμενον, καὶ ἂν δὲν ἐξῆλθεν ἀπὸ τὸν κάλαμον τοῦ Θεογράφου,
τοῦλάχιστον εἶν' ἄξιον αὐτοῦ. Εἰς ἴδιον εἰς τὸν χαρακτήρα τοῦ
ἀγροίκου, ὅστις δὲν ὀνειροπολεῖ, εἰμὴ τὸ κέρδος του, νὰ δανεί-
ζῃται συχνότατα, καθίστον δύναται, παρὰ τῶν φίλων ἢ γνωρίμων
του, πράγματ' ἀτήμαντα, τὰ ὅποια δὲ αὐτὸ τοῦτο δὲν συνειθίζουσιν,
οὔτε ὁ λαβὼν νὰ ἐπιστρέφῃ, οὔτε καὶ ἂν αὐτὸς ἐπιστρέφῃ, νὰ δέχῃται
δανείσας. Τοιαῦτα θέλουσιν εἶσθαι γ. π. κάλαμος (γραφὴς) φύλλον χαρτίου,
μελάνη, καὶ ἄλλα τοιοῦτότροπα ἀτήμαντα.

ΠΡΟΣΘΗΚΗ εἰς τὸ

ΚΕΦΑΛ. Α'. Σημ. δ'. Ἀπὸ τὸ ἀναγεθὲν παράδειγμα (σημ.
4. τοῦ α. κεφ.) τοῦ Δημοσθένους, καὶ ἀπὸ τὰ ἐπόμενα, φαίνεται ὅτι
τὸ κείμενον τοῦ Θεογράφου “ καὶ ἀκούσας τι δόξει μὴ προσποιῆ-
σθαι “ εἶναι διορθωμένον. Ὁ Φίτσερ ἀποδοκιμάζει τὴν διορθώσιν
τοῦ Σκάρττ “ δόξει μὴ προφυθίσθαι “. Αὕτη ἤθελεν εἶσθαι ὅμως
εἰκασία πολλὰ εὐτυχῆς. ἂν μετέβαλλέ τις, “ δόξει μὴ πυθῆσθαι “
χωρὶς τὴν πρόθεσιν, καὶ ἂν ὁ Σκάρττ δὲν ἤθελε λάβῃ τὴν τολ-

μην νὰ τὴν εἰσάγῃ εἰς τὸ κείμενον. Προκρίνω μᾶλλον νὰ διορθώσω
 “ καὶ ἀκούσας τι δοῖται μὴ “ ἀποκόπτων ἐξ αὐτοῦ τὸ προσποιεῖται “
 τὸ ὅποσον πιθανῶς θέλει ἔλαβε τὸν τόπον τῆς “ προσποιεῖται “ λέξεως
 συνωνύμου τοῦ, “ δοῖται “ τὸ ὅποσον θέλει ἐβαλεῖ τις εἰς τὸ περιθώριον, ὡς
 ἐρμηνείαν ταύτης τῆς τελευταίας. Ἠδύνατο ἔτι ν’ ἀναγινώσκεται “ καὶ
 ἀκούσας τι μὴ προσποιεῖται “ ἀποκόπτων τὸ “ δοῖται “ τὸ ὅποσον
 λαίπει τῷ ὄντι εἰς τινα χειρόγραφον, καὶ τὸ ὅποσον εἰς ἄλλα ἔχουσιν
 ἀντικαταστήσει διὰ τοῦ “ δείξει “. Ὅθεν αὐταὶ αἱ δύο συνωνύμοι
 φράσεις εἰν’ ἑλλειπτικά. Τὸ “ ἀκούσας τι, δοῖται μὴ “ ἰσοδύναμον μὲ
 τὸ “ ἀκούσας τι δοῖται μὴ ἀκούται “ καθὼς καὶ τὸ ἀκούσας τι,
 μὴ προσποιεῖται “ καὶ τὸ “ ἀκούσας τι, μὴ ἀκούται προσποιεῖται “.
 Οἱ Μενανδρεῖς (1) μετεχειρίσθη τοῦτο τὸ τελευταῖον μ’ ἑλλειψιν.

Μηδὲν πέπονθας δεῖνδν ἂν μὴ προσποιῇ.

Εὐρίσκει τις τὸ πρῶτον χωρὶς ἑλλειψιν εἰς τὸν Εὐριπίδην (2).

Ἦκουσά του λέγοντος, οὐ δοκῶν κλύειν,

Καὶ εἰς τὸν Ἀριστοφάνην (3).

Τηρῶ γὰρ ἐκάστοτ’ αὐ-

τοῦς, οὐδὲ δοκῶν ὀρᾷ

κλέπτοντας. . . .

Σημ. εἰ. Δύναται τις νὰ ἴδῃ τὴν σημείωσιν τοῦ Κατωβῶνος εἰς
 ταύτην τὴν φράσιν, ἣτις δὲν εἰν’ ὡσαύτως σαφές, ὅσον φαίνεται ἀμέσως εἰς
 τὴν ἀρχήν, Ἠδύνατό τις νὰ ὑπολάβῃ μὲ τινα θάψιν, ὅτι ὁ Θεόφρα-
 στος συνέγραψεν “ ἐκυτῶ “ ἀντὶ τοῦ “ ἐκυτὸν “ ἠδύνατο τότε (ἐκ-
 λαμβάνων τὸ ἀκόλουθον μόριον “ καὶ μὴν “ ὅμως, ὅχι καθὼς τ’
 μετέβαλε εἰς ἄνοιαν ἐναντιωματικὴν, ἀλλὰ μᾶλλον εἰς συμπλεκτικὴν
 κτλ.) νὰ μεταβάλλῃ ὅλον τὸ χωρίον αὐτῷ, “ ὅτι μοὶ συνέβη πρὸ ὀλί-
 γου δὲν ἔχει τίποτε κοινὸν μὲ τὸ ὅποσον μοὶ διηγείσθαι, καὶ ὅσα
 μὲ διηγῆθαι, διαφέρουσι πολὺ τῶν ὅσα μὲ διηγείσθαι.

ΚΕΦΑΛ. εἶ. Σημ. ἡ. Εὐρίσκει τις παρόμοιον τινα χαρακτῆρα
 κολακείας τοῦ bourgeois gentilhomme τοῦ Μολιέρ. Ὁ Δορυ-
 μέδων, εἰς τὴν τράπεζαν μὲ τὸν Δωράντην καὶ κύριον Ἰορδάνην,
 λέγει εἰς τοῦτον τὸν τελευταῖον “ εἶσθαι πολλὰ ἀνδρείκεας.

(1) Τεμάχιον μὲ σημ. Γροτίου καὶ Κλερῆκου σελ. 252.

(2) Μίδνεια 67. — (3) Ἰππεῖς. 1145 ἔρξ.

ΚΕΦΑΛ. 9. Σημ. 6. Μεταξὺ τῶν τρόπων χαρακτηριζόντων τοὺς ἀναίδεις τῶν Ἀθηναίων ἠριθμεῖτο καὶ οὗτος, τὸ νὰ φιλονεικῇ μετὰ τὰς φαυλοβόλους γυναῖκας καὶ μετὰ τοὺς βαλανεῖς· νὰ ὑβρίζωνται, νὰ κραυγάζωσι καὶ νὰ αἰσχρολογῶσιν.

Πόρνοισι καὶ βαλανεῦσι διακεκραγῆναι (1).

ΚΕΦΑΛ. 1. Σημ. 6. Τοῦτο τὸ συμπόσιον φαίνεται ὅτι ἔχει ἀναφορὰν εἰς τὴν μὲν ἐκείνου, τὸ ὅποιον οἱ ἄρχαί τε Γάλλοι « les Gaulois » ἐτίλουν ἀπ᾽ τοῦ ἐνιαυτοῦ εἰς τιμὴν τῆς Ἀρτέμιδος. Παρὰ τοῦ Ἀριανοῦ (2) μαθηθάνομεν, ὅτι αἱ δαπάναι τῆς προηγούμενης θυσίας ἐβάλλοντο εἰς κιθῶτιον, ὅπου ἕκαστος κυνηγὸς κατέθετεν εἰς τὸ διάστημα τοῦ χρόνου τὴν προσδιορισμένην τιμὴν δι' ἕκαστον κυνηγιον πετεινοῦ ἢ ἀγρίου ζώου πίπτοντος εἰς τὰ κτύπήματά των. Ἐδίδον δὲ διὰ μὲν τὸν λαγὸν θβολοὺς δύο, διὰ δὲ τὴν ἀλώπεκα δραχμὰς δύο, καὶ διὰ τὰς δορκάδας δραχ. 4. κτλ.

(1) Ἀριστοτ. Ἰππεῖς 1403. — (2) Περὶ θήρας.

Τ Ε Λ Ο Σ.

Τιμᾶται Ἀρχυμῶν 5.

ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ.

ΚΕΦ. Α.	Περὶ Εἰσευαγγελίας.	3
ΚΕΦ. Β.	Περὶ Κολακείας.	9
ΚΕΦ. Γ.	Περὶ Ἀδολασχίας.	15
ΚΕΦ. Δ.	Περὶ Ἀγροικίας.	17
ΚΕΦ. Ε.	Περὶ Ἀρσεκείας.	21
ΚΕΦ. ΣΤ.	Περὶ Ἀπονοίας.	25
ΚΕΦ. Ζ.	Περὶ Λαλιᾶς.	29
ΚΕΦ. Η.	Περὶ Λογοποιίας.	33
ΚΕΦ. Θ.	Περὶ Ἀναισχυντίας.	37
ΚΕΦ. Ι.	Περὶ Μικρολογίας.	36
ΚΕΦ. ΙΑ.	Περὶ Βδελυρίας.	43
ΚΕΦ. ΙΒ.	Περὶ Ἀκακίας.	49
ΚΕΦ. ΙΓ.	Περὶ Περιεργίας.	51
ΚΕΦ. ΙΔ.	Περὶ Ἀναισθησίας.	53
ΚΕΦ. ΙΕ.	Περὶ Αἰσθησίας.	57
ΚΕΦ. ΙΣΤ.	Περὶ Δεισιδαιμονίας.	59
ΚΕΦ. ΙΖ.	Περὶ Μαρτυρικίας.	63
ΚΕΦ. ΙΗ.	Περὶ Ἀπιστίας.	65
ΚΕΦ. ΙΘ.	Περὶ Δυσχερείας.	69
ΚΕΦ. Κ.	Περὶ Ἀηδίας.	71
ΚΕΦ. ΚΑ.	Περὶ Μικροφιλοτιμίας.	75
ΚΕΦ. ΚΒ.	Περὶ Ἀνελευθερίας.	77
ΚΕΦ. ΚΓ.	Περὶ Ἀλαζονείας.	81
ΚΕΦ. ΚΔ.	Περὶ Ὑπερηφανίας.	85
ΚΕΦ. ΚΕ.	Περὶ Δολίας.	89
ΚΕΦ. ΚΣΤ.	Περὶ Ὀλιγαρχίας.	93
ΚΕΦ. ΚΖ.	Περὶ Ὀφθαλμίας.	97
ΚΕΦ. ΚΗ.	Περὶ Κακολογίας.	101
ΚΕΦ. ΚΘ.	Περὶ Φιλοπονηρίας.	105
ΚΕΦ. Λ.	Περὶ Αἰσχροκερδείας.	109



ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Μ. ΠΑΛΑΤΕΣ





